Decisiones, seu con CLVSIONES AVREAE PER

R. P. ac eximium I. V. doct. D. Guilielmum Cassadorem episcopum Algarensem vtriusq; signaturæ Referend. ac sacri Pal. Apost. caus. Aud. recollectæ,

Nuperrimeq; castigatæ, Summarijs quoq; necnon Epito. Indiceq; Alphabetico studiosis Lectoribus utilissimo decenter illustratæ.

LVGDVNI M. D. XLVI.

RVBRICAE IVXTA ORdinem decretalium ſub quibus Deciſiones præſentis voluminis collocatæ exiſtunt.

INCIPIVNT DECISIOnes, seu conclusiones per R. P. D. Guilielmum Cassadorem episcopum Algaren. vtriusq; signaturæ Referendarium, ac sac. Palatij Apostolici causarum Auditorem suo tempore recollectæ.

DE CONSTITVTIONIBVS.

Primæ Decisionis SVMMARIVM.

Extrauagans execrabilis.§.qui vero, in titu.de præben.priuat curatis non simplicibus beneficijs obtentis, licet inhabilitet ad obtinenda.

EPITOME.

1 Ponit quatuor tempora quibus varia fuerunt condita statuta contra retinentes insimul plura curata beneficia ecclesiastica.

2 Priuationis pœna inducta per.§. qui vero. extrauagantis execrabilis extenditur tantum ad obtenta curata, & alia inibi expressa beneficia citra simplicia, inhabilitatis uerò extenditur ad omnia obtinenda tam curata quàm simplicia.

3 An possit quis plura ecclesiastica beneficia simplicia insimul retinere, siue exigant residentiam siue non? vide remissiuè.

DECISIO PRIMA.

1 ANTE *concilium* Lateraneñ.*quod fuit celebratum ab Alexandro tertio Seneñ. Anno* M. C. LXXIX. *Anto.Io.And.c.cum apostolica, de his quæ fi.à præla. & c.nemo deinceps, de elec.lib.vj.in nouella de quo in c.quia nonnulli, de cle.non resid.obtinens plura beneficia curata non*

priuabatur secundo, sed habebat optionem retinendi primum uel secundum.c.referente.c.preterea,de præben.Tempore uerò dicti concilij restricta fuit facultas,& statutum ut priuaretur secundo,non quod ipso iure esset priuatus, ut d.c.quia nõnulli.successiue per c.de multa,de præben.inductum fuit quod per assecutionem secundi curati dignitatis aut personatus & idem uicariæ perpetuæ per cle.unicam de offi.uica.primũ ipso facto uacaret, & si illud retinere contenderet quòd etiã alio spoliaretur. Vltimò per extrauagan.execrabilis Ioan. xxij. in ti.de præben.§.qui uero.fuit statutum quòd recipiens secundũ ut supra,nisi post habitam ipsius possessionẽ pacificam, uel si per eum staret quominus habuerit.c.commissa, de elec.c.licet episcopus,de præben.in vj.dimitteret primum esset priuatus utroq;,& inhabilis ad ordines & beneficia. Hæc quatuor tẽpora colligit Abb. in d. c.quia nonnulli. dictam extrauagantem quo ad simplicia beneficia intellexit Rota in una Legionen.parochialis de Portilleto coram me 1513. †ut non priuetur simplicibus obtentis,sed curatis & alijs de quibus exprimitur in.§.qui uero deinceps iuncta glo. in uerb.quodcunque clarius & eleganter in.§.statuimus,uer.alioquin,in glo.super uer.beneficia sumpto argumẽto à contrario sensu.Et quia inhabilitas inducta in certis beneficijs,utputa in obtinendis non extenditur ad alia, puta ad obtenta de elect. c.statutum lib.vj. cum debeamus esse cõtenti pœnis legibus comprehẽsis l. si ita stipulatio.ff.de uerb.obli.& ita dicta extrauagans erit contenta suis terminis l.in agris.de acqui.re.do.l.cum quidam,de lib. & posthu.l.interpretationi.ff.de pe.regula odia,de reg. iu.in vj.c.j.de sepul.& facit glo.in c.fi.de iurepatr.quamuis ad obtinenda inhabilitet, & ita condemnaui Garsiam de Horrera possessorem in beneficio simplici habito post incursum pœnæ

2 (margin)

næ dictæ extrauag. & absolui in alio quod antea habuerat. An
3 *autem insimul posset quis habere † plura beneficia non curata & simplicia, uideatur plene Abb. in c. extirpandæ. §. qui uero in repet. x. col. de præben.* Et *si non exigant residentiam col. xv. iij. q. Si uerò exigant col. xxiij. ibi quære certum est & de pluribus præbendis atq; simplicibus etiam in c. cum iam dudum, & c. cum non ignoras, eo. tit. & Goffr. in sum. eo. ti. col. ij.*

II. *Decis.* SVMMARIVM.

Extrauagans ad regimen Benedicti xij. in tit. de præben. reseruans beneficia, quæ promoti tẽpore promotionum suarum ad ecclesias & monasteria obtinebant, locum habet etiam in beneficijs quæ post promotionem ante consecrationem dimittunt.

EPITOME.

1 Per promotionem ad ecclesiarum cathedralium regimina non vacant de iure priora beneficia obtenta per promotum, donec labatur trimestre datum ad petendum munus consecrationis: hodie tamen Papa in promotione cõsistoriali decernit illa vacare eoipso à die promotionis, vbi non datur promoto retentio eorundem. nu. 3.

2 Vt promoti beneficia censeantur reseruata sufficit quod promotionis tempore illa obtinuerit promotus, etiam si de facto sint retenta, dummodo ius & verus illorum titulus non sint penes alium.

4 Vbi de fide aut verbis extrauagãtis dubitatur, recurritur ad quinternum gratiæ cancellariæ apostolicæ in quo constitutiones apostolicæ extrauagantes solent annotari.

DECISIO II.

PRomotus erat quidem ad ecclesiam cathedralem & tempore promotionis obtinebat quædã beneficia, quæ dimisit ante trimestre datum ad petendam consecrationem, fuit dubitatũ 1 5 1 3. an caderent sub dicta reseruatione & dicebatur

1 quòd non,quia † talia non uacant per promotionem ante tempus consecrationis lapsum ut in c.cum in cunctis.§.cum uero de elec.& ibi Abb.& alij.Ita ergo interpretetur dicta extrauagans,contrarium fuit determinatum ex eo,quia in extrauagante reseruantur si tempore promotionis uacarent ibi quæ promoti obtinebant tempore promotionum de ipsis factarũ, ut patet ex uerbis eiusdẽ extraua.ibi quæ promoti per dictum prædecessorem uel eius auctoritate ad patriarchalium archiepiscopalium & episcopalium necnon monasteriorũ regimina obtinebant tempore promotionum de ipsis factarum,nunc quocunq; modo uacantia & quæ per nos seu auctoritate nostra imposterũ ad eadem regimina promouendi tempore promotionis eiusmodi obtinebunt quouis modo imposterũ uacatura,unde siue tunc siue postea uacent aperta sunt uerba à quibus non discedimus l.non aliter de lega.iij.ff.nec interpretatio debet contra clarum sensum admitti,quia ex uerbis colligitur ut d.l.& in l.cum delanionis ibi optimum. ff.de fund.instr.& l.labeo,uer.idem tubero.ff.de supell.leg.c.fi. cum glo. de suc-
2 cess.ab intest.l.si quis filium.C.de lib.præte.† dummodo is qui promouetur tempore promotionis obtineret, etiã si de facto teneret secundum Rot.de elec.viij.in anti.Collect.in c.tuis, de præben.& in c.ecclesia de sortileg.vj.col.Licet contrariũ sentiat Bellenz.in tract.de chari.subsi.q.cxxj.cum seq.& postea cõcordet quod si ius beneficij aut titulus non reperitur in aliquo,procedat decisio ut reseruatio effectũ sortiatur in obtento de facto tantum,aut reperitur & non habeat locũ, & hæc distinctio mihi placuit,& placet, quia nemo dicet quòd reseruatio beneficij quod tubero de facto obtinet,præiudicet ius habenti.Cõmunis etiam reputatio & possessio quòd aliquis fuerit capellanus Papæ non sufficiunt ad inducendã reseruationẽ

secun

3 *secundum Egid.decis. dcxij.* † *Quando uerò* Papa *decernat promouendo ab ipsa die promotionis uacare, clarius procedit*
4 *conclusio.* Et *ita fuit iudicatum & uisa* † *originalis ad regimē extracta ex quinterno gratiæ cancellariæ apostolicæ in quā uerba de quibus supra reperiuntur, quæ in impreßis quibusdam deficiunt.*

III. *Decis.* SVMMARIVM.

Habet etiam locum dicta extrauagans ad regimen in beneficijs quæ vigore dispensationum vsque ad obitū seu aliās retinent promoti, quod sint reseruata etiam si per obitū & post tempus consecrationis postea vacent.

EPITOME.

1 Retentio obtenta ab eo qui promouetur non tollit reseruationem inductam per dictam extrauagan.ad regimen.
2 Extrauagans ad regimen est temporalis & non perpetua.
3 Quilibet pontifex renouat extrauagan.ad regimen pro tempore sui pontificatus.

DECISIO III.

I*Dem fuit conclusum coram domino* Iacobo *Simonetta in una archidiaconatus* Elberniē. 1519. *si is qui promouetur*
1 *impetret retentionem beneficiorum simul* † *cum ecclesia aut monasterio quòd poßit ea ut prius retinere.* Nam *quomodocunq; postea uacent censentur reseruata, etiam si per obitum post tempus consecrationis propter dicta uerba, quouis modo imposterū uacatura, ex quo uerum est quòd promotionis tempore obtinebant.* Et *quòd tempore promotionis seu post promotionem uacāt, etiam si dispensatio referatur ad tempus ante promotionem, quia tempore promotionis uel dispensatiuè, uel aliās obtinebant, ita quòd uerificatur secundum tempus constitutionis sicut inspicitur in qualitate uerbi l.in delictis.§.*

2 *si extraneus, de noxa. l. titius. ff. de mili. testa.* † *Et nota quòd quamuis constitutio ad regimen sit temporalis, seu ad uitam*
3 *conditoris non perpetua, tamen* † *quilibet pontifex in prima regula renouat eam pro tempore sui pontificatus in crastinũ suæ assumptionis.*

IIII. *Decis.* SVMMARIVM.

Per eandem extrauagantem ad regimen non reseruantur beneficia vicegerentis auditoris cameræ in ciuitate Auinionensi.

EPITOME.

1 In vicegerente deputato à principe vel vniuersitate in locum absentis vel mortui, transeunt omnia quæ habet is cuius vices gerit, etiam si habeat iurisdictionem & imperium & habet immunitatem quam principalis dummodo ad omnia deputetur vicegerens, secus in deputato ab inferiore, vel non generaliter ad omnia.
2 Quatuor species vicegerentium, vide remissiuè.
3 Constitutio apostolica reseruans collationi & dispositioni Papæ aliqua beneficia est odiosa & restringenda, & non comprehendit nisi expressa.
4 Rectores terrarum ecclesiæ dicuntur qui in iudicando in ecclesiæ ciuitatibus præficiuntur à Papa etiam si legatus de latere in eadẽ prouincia eorum sit superior & non castellorum præsides.
5 Vicegerens auditoris cameræ in Auinione quãuis sit deputatus à Papa, non tamen habet eam facultatem & iurisdictionem ita amplam vt auditor cameræ in vrbe, nec potest aliquid vltra concessa.
6 Reseruatio in præiudicium Papæ est fauorabilis & amplianda, in præiudicium verò impetrantis seu tertij odiosa & restringenda.

DECISIO IIII.

VTrum beneficia uicegerentis auditoris cameræ in ciuitate Auinionen. sint reseruata per dictam extrauagantem ad regimen in una Marsilien. præben. coram domi. Barth. de Petrasancta 1520. de mense Octob. fuit dubitatum inter capitulum dictæ ecclesiæ & P. Isuardi. Et pro affirmatiua ponderabantur uerba ibi ac in terris Ro. ecclesiæ rectorum, quasi uicegerens sit rector Auinioni eo modo quo auditor cameræ

in

in urbe. Nec ob.quòd aliud sit esse auditorē,aliud uicegerentem & haberi pro tali l.si maritus.§.j.uer.quòd si quis & ibi Bar.de adul.gl.in l.mercis la.ij.ff.de uer.sig.quòd idē Bar. declarat in l.si is qui pro emptore in prin. in arti.fictionis inductiuæ xvij.col.ff.de usuc.& But.in c.nuper,de biga.non ordi. quia in eo qui constituitur ab ipso auditore uel alio rectore id
1 procederet l.filius.& c.uicarius.ff.de leg.† non in eo qui deputaretur à principe uel uniuersitate in locū absentis uel mortui,in quem transeunt omnia quæ habebat is cuius uices gerit. l.ij.C.de offic.eius qui uic.alie.iud.uel præ.ob.& l.j.§.hi quibus.ff.de leg.iij.ubi etiam Bart. Talis enim est ordinarius habens iurisdictionē & imperiū,sicut ille in cuius locū est substitutus ut in d.iurib.& habet immunitatē quā haberet si principaliter fuisset creatus rector l.fi.C.ut dig.or.ser.li.xij.Bar. in d.l.filius.& in l.nec quicquam.§.ubi decretū.iij.col.de offi. procōs.l.j.in prin.de offi.eius cui mand.est iur.& Alex.super
2 rubr.d.ti.ff.in iiij.col.cū seq.ubi ponit quatuor † species uices gerentiū.Sed hic uicegerens erat deputatus & creatus à Papa,ergo ordinarius & regens in Auinione,prout auditor cameræ uidetur regere in urbe,& habere ordinariā secundū gl. in cle.auditor,de rescrip.& cle.ne Romani in uerb.expirare, de elec.Non enim attenditur uerborū sonus,sed potestas & effectus,ut no.in l.si idē.C.de codi.& ibi Alex.patet etiā in uicarijs qui ad terminos d.ti.de offic.eius qui uic.alie.iudi.ger.non erant legati uel subdelegati,sed ordinarij iudices electi ad certum tempus,quod erat ordinarijs præfixum ut ipsi ordinariorum uices supplerent,dicit Gofr.in sum.de offi.uica.j.col.Siue ergo dicatur Auinioni gerere uicē auditoris cameræ de urbe, seu sit præfectus perpetuo uel ad tempus ex prædictis uidetur rector & ordinarius, & q̄ in eo locum habeat extrauagans

ad

ad hoc etiam cle.unica de offic.uic.ubi in pœnalibus & odiosis statuitur idem in uicarijs quod in rectoribus quod glos.ibi & Cardi.ij.notab.ac vj.opposi. & xxv.q.intelligunt ultra casus expressos ex identitate rationis,& si esset omnimoda ratio in uicegerenti quæ in rectore ueniret omnis casus in ui compre- hensiua, & satis esset quòd ampliatiuè uel extensiuè l.liberti. §.seuatusconf.ff.de ritu nup.cle.j.cum ibi no.de elect.glo.in c. si postquam,de elec.& in c.j.de temp.ord.in vj. facit uerbum generale quorumcunq; legatorum seu nunciorum,ac in terris Rom.ecclesiæ rectorum,quod multum operatur,inquit Fely. in trac.quando lit.apo.noc.patr.in quarta ampliatione,ut in- ducat reseruationem in regente quomodocũq; l.si quando.ff. de leg.j.c.si Papa de priuil.in vj.Sed pro negatiua fuit conclu-
3 *sum ex quo extrauagans † in eo quod reseruat est odiosa glos. in c.præsenti,de offi.leg.in vj.& de uicegerente non exprimit l.si seruum.§.non dixit prætor.ff.de acqui.hære.Non ob.quòd uicegerens habeat omnia quæ auditor cameræ, quia quidã ex dominis dixerunt hoc admisso sine præiudicio ueritatis illud procedere in fauorabilibus & ob publicã causam in quibusdã casibus,ut in allegatis iuribus non in odiosis. Alij considera- runt quòd loquitur extrauagans de rectoribus ciuitatũ eccle- siæ,scilicet de uno & principali rectore in qualibet ciuitate, prout est in multis gubernator non habito respectu ad legatũ de latere,qui præest uni prouinciæ & cui subsunt gubernato- res singularum ciuitatũ eiusdem prouinciæ, quia non sequitur*
4 *quòd † illi qui post legatum in uniuerso destinantur guberna- tores ciuitatum,non dicantur uere & propriè rectores earun dem,nec etiam inspectis alijs officialibus qui ultra principalẽ terræ gubernatorem quandoq; deputantur in castellis alicui ciuitati subiectis,& in illis regunt seu habent guberniũ. Nam*

si de

si de eis etiam intelligeretur nimium laxaretur dispositio quæ strictam exigit interpretationem l.iij.§.hæc uerba.ff.de nego. ge.Et secundum istud motiuũ cessarent omnia fundamenta affirmatiuè. Secundò potest dici quòd etiã auditor cameræ non sit rector in urbe & admittendo quòd esset in d.cle.unica sumus in casu expresso in iure & pœnali, qui procedit etiam in non expreßis ex idẽtitate rationis ut suprà,& est in simili gl. no.in l.j.C.de cond.inde.de casu excepto à regula quæ exorbitat propter regulã & extenditur ad similes.Ita Abb.in c.fi.de iudi.iiij.col.& in c.cum dilecta,de confir.uti.uel inuti.& glo. in l.illud.C.de sacrosan.ec.Sed extrauagans non dicit de auditore cameræ nec de eius uicegerente aut locumtenente, igitur non dicamus l.regula.C.de coll.siquidẽ uoluisset dixisset prout de alijs dixit c.ad audientiam, de deci. & hoc modo silerent omnia in contrariũ.Accedit etiã pro decisione quòd iste uice-

5 gerens,† quãuis deputatus à principe non habebat ea quæ auditor cameræ in urbe,ex quo solum ei concedebatur q audiret causas appellationum, & quòd possent ei causæ cõmitti sicut qualificatis c.statutum de rescrip.in vj.& quædam alia. Vnde ex his non dicebatur creatus rector ciuitatis, nec poterat aliquid ultra cõcessa c.ad hæc.c.significauit.c.Rodulphus,de rescrip.c.P.& G.de offi.dele.l.diligenter.ff.mand.c.porro.c.sa-

6 ne,de priuile.Nec ob.quòd reseruationes † dicantur fauorabiles,quia emanent à principe & eorũ effectus deriuatur in tertium,& propterea largißimè interpretandæ ut Io.An.in c.fi. de uer.sig.& Gemi.consi.lxix.Quia uerũ est si agitur de præiudicio solius Papæ quia cõtra eum latißima fit interpretatio l.fi.ff.de consti.princ.c.cum dilectus.de consue.glo.in cle.si de beneficio,de præben.secus quando contra tertium, tunc enim sunt odiosæ & restringendæ ut in d.glo.d.c.præsenti.

V.De

V. Decis. SVMMARIVM.

Extrauagans Pauli secundi cum detestabile incip. de simo. quatenus priuat ipso facto simoniacos, non procedit, nisi in simonia reali.

EPITOME.

1 Simoniaci de iure communi regulariter debent priuari per sententiam, & non sunt priuati eo ipso quod hodie fallit in simoniaco reali per extrauagantem cum detestabile, & nu. 2.
2 Ad inducendam simoniam paria sunt dare pecuniam seu aliud temporale, vel promittere.
3 Preces importunæ & debiti remissio inducunt simoniam.
4 Vbi sunt duo æquiparata à iure pœna quæ adijcitur in vno, videtur & in alio adiecta.
5 Maior est pœna excommunicationis quàm priuationis beneficij, & quod nulla est pœna maior in ecclesia excommucatione, & qualiter hoc sit intelligendum, & nu. 6.
6 In pœnis debet fieri benigna interpretatio, nec in eis valet argumentum de maiori ad minus, & quid in correctorijs, & quid vbi lex correctoria est pœnalis.
7 Excõmunicatio nõ fertur, nisi pro contumacia aut alio graui peccato.
8 Priuatio beneficij non infertur propter mortale, nisi illud sit graue etiam si delinquens sit propterea excommunicandus.
9 Priuatio beneficij perpetua maior pœna est quàm excõmunicatio ratione durationis, licet ratione effectus excommunicatio sit maior.
10 Dispositio etiam pœnalis emanantis in fauorem animæ non debet restringi, sed dilatari.
11 Vbi est varietas opinionum non peccat sequens opinionem non verã, aut postea reprobatam, quia sufficit ad excusationem etiam ambiguum iuris, & tanta posset esse ambiguitas quod excusaret etiam peritissimos iuris.
12 In ambiguis excusatur qui sequitur quod in Ro. curia obseruatur propter scientiam & tollerantiam Papæ.
13 Communis opinio plene excusat & sequenda est, nec ab ea licet recedere, nisi esset euidenter falsa.
14 In facto proprio non cadit ignorantia, licet bene in iuris intellectu.

DECISIO V.

COnstitutionem Pauli secundi cum detestabile in titu. de simo. sicut antiquiores, ut audio ita Moderni patres intelligunt quòd quatenus inducit pœnã priuationis ipso facto

loquatur

loquatur in simonia reali non in conuentionali de qua c. cum pridem c. pactiones de pac. pro qua sententia ponderatur tex. in uer. statuētes ibi qui quomodolibet dando uel recipiēdo simoniam commiserint, & quia in pœnis & c. l. interpreta. de pe. l. cum quidam de lib. & posth. regula odia de reg. iu. in vj. Et satis est quod aliquid addat iuri cōmuni iuxta doc. Bar. in l. iiij. §. prætor ait. ff. de dam. infe. & per Alex. in l. fi. §. in cōputa. C. de iur. deli. Sed cōtra hanc interpretationē clamauit sæpius & exclamauit unus ex aduocatis dicens, pœnas priuationis quæ de iure cōmuni contra simoniacos imponebantur per
1 sententiā esse inflictas ipso iure per extrauagantē † in quacunq; simonia, de iure autē cōmuni regulariter priuari debent simoniaci per sententias non eo ipso c. ij. de confes. c. iusiurandum de simo. & ibi doc. c. per inquisitionē cū glo. de elec. j. q. j. presbyter. ubi etiā glo. & Abb. c. Inter dilectos ult. col. de exce. præla. unde in casibus quibus uoluit ius quod priuetur, censeatur hodie priuatus, pro qua opinione facit prohemiū aggrauans scelus simoniacæ prauitatis tanquam detestabile & arguens mentē l. fi. ff. de hære. insti. quod uoluit augere pœnam indifferenter ex quo instinctè statuit, & hoc ob criminis frequentiam, & ut penitus extirpetur, dicit tex. Et quia à canone tale delictum fuerat iam baptizatum simoniaca rebies, hæresis pestis, & labes c. si dominus c. quotiēs c. sicut de simo. et facit etiam tex. d. extrauag. immediati ibi ac omnes & singulas excōmunicationis suspensionis priuationis & interdicti, sententias censuras & pœnas cōtra simoniacos quomodolibet latas & c. ipso facto incurrere uolumus. Dicit ergo aperte de pœna priuationis ipso facto non distinguendo conuentionalē simoniam à reali de qua etiā disponūt iura adducta, igitur & c. l. j. §. generaliter. ff. de lega. præstan. xix. dist. in memoriam. Item

ius

ius in inducendo huiusmodi crimine non distinguit, an aliquid detur uel promittatur c.super hoc, de renunc.& ibi Imo. *&*
2 Abb.*colligunt paria esse † ad inducendam simoniam dare pecuniam uel promittere seu aliud temporale arg.l.j.& ij. ff. de cal.facit d.c.pactiones,& glo. in d.c.per inquisitionem notan*
3 *dum quod etiam preces † importunæ inducunt simoniã & re mißio debiti c.ueniens el.j.de testi.* Paul.*igitur inducens pœnã priuationis eo ipso nihil alterat tale, sed in omni casu quo ius uoluit aliquẽ priuari,priuat ex quo non uenit ad declarandum quomodo simonia contrahatur,sed innouando addit,& auget pœnã,& si aliter uoluisset dixisset l.j.§.si autẽ ad deficientis.* C.*de cadu.tol.c.ad audientiam,de deci.* Præterea *cum dare & promittere sint æquiparata ut est dictũ quando* Paulina *inducens pœnam ipso facto loqueretur in uno casu succederet quã inquit* Abb.*in c.ij.de mut.pet.iij.col.& in c.de multa, de præ*
4 *bén.col.v.ꝙ ubi à iure duo † sunt æquiparata pœna quæ adijcitur in uno uidetur adiecta in alio pro quo tex.cum glo.in c. si postquã,de elec.in vj.super hoc autem uidendum an æquipa ratio procedat per uiã regulæ, ut noua dispositio disponẽs in uno debeat trahi ad alium ex æquiparatis seu prout dicit* Bar. *in l.si constante,in prin.ff.so.ma.in vij.q.j.partis princip.&* Alex.*& alij in l.ij.de leg.j.nec.§.statuentes uidetur ob.ubi de datione uel receptione dicitur,quia ibi de pœna duntaxat excommunicationis,& nihil de pœna priuationis,de qua iam edixerat,& quo ad dictã pœnam excõmunicationis tantũ declarat,restringit,seu statuit quod antea dictum erat.* Pro *interpre*
5 *tatione tamen maiori occurrit,si dici posset,ꝙ maior † & grauior sit pœna excõmunicationis quàm priuationis beneficiorum,cùm excommunicatio liget animam c. per uenerabilem, qui filij sint legi.c.*Romana.*§.in uniuersitate,de sen.excõmu. in vj.*

in vj. Abb. in c. P. & G. de offic. deleg. anima autem preciosior est omnibus rebus. l. sancimus. C. de sacrosanc. ecc. c. cum infirmitas. de pœ. & remis. Si ergo Paulus in pœna excommunicationis grauiori restrinxit aut declarauit quod ipso facto quãdo aliquid datur uel recipitur, fortius uideatur uoluisse in pœna leuiori, auct. en. multomagis. C. de sacrosanc. eccl. & c. cum in cunctis. in prin. cum ibi not. de elect. Et quia de pœna excõmunicationis priuationis & alijs statuerat ipso facto postea declarando in una uideatur repetijsse & sentire in omnibus,
6 *sed ad id respõdebitur quòd in pœnis † sit benigna interpretatio, regula in pœnis. de reg. iur. in vj. & quod nõ ualet argumẽtum de maiori ad minus auct. ẽ. quas actiones. cum ibi not. C. de sacrosan. ecc. Bar. in d. l. si constante. in ix. q. j. partis principalis, & ibi Alex. limitat regulã in correctorijs, nisi ratio sit scripta in lege correctoria, ut tunc secundũ Bal. in d. auct. fiat extensio. subijcit hoc intelligi nisi lex correctoria esset pœnalis per cle. ij. iuncta gl. de æta. & quali. de qua tamẽ materia, quia periculosa & diffusa post aliqualẽ progressum se remittit ad scripta per doct. in multis locis. & tractatur etiã in l. si uero. §. de uiro. ff. sol. ma. Secundo quod non sequitur ad pœnã excõmunicationis pœna priuationis, nam ut tradit Abbas in c. j. de iudi. iij. col. licet sine cõtumacia, & consequenter sine mortali*
7 *peccato non feratur † sententia excõicationis uel fieri debeat pro leui culpa. c. nullus. c. nemo episcoporũ. xj. q. iij. non tamẽ omne peccatũ mortale est priuatione beneficij dignum etiam si propter eiusmodi peccatũ sequatur excõicatio, cum debeat omne graue delictum, ut priuationẽ beneficij exposcat. Nihilominus pia uidetur maiorum interpretatio & forsan tempore conditoris cepta ita intelligi propter periculũ animarũ, cũ cõtraria sit dura nimis & animabus periculosa maxime quia*

*tempore nostro pauci euaderent talem sententiam.& tunc se-
quenda esset & imitanda.l.minime.ff.de legi.cõtra tamen fa-
cit,quia in concernentibus animæ periculum in partem dete-
riorem interpretamur & tutiorẽ tenemus.c.iuuenis.de spons.
& ma.glos.in c.unico.de seru.in ord.faci. Goffred.ibi in sum.
Abb.c.cum tu.de testi. Et quia emanat fauor animarum non
debet restringi,sed dilatari,ut homines a peccato retrahãtur.
ita Ioan.And.& Abb.in c.pe.qui fil.sint legi. inferentes quod
10 †dispositio.c.fin.de clandest.despon.licet pœnalis extenditur
ex identitate rationis ex quo emanauit fauore animarum.
facit glo.in c.sciant cuncti.de elect.in.vj. nisi dixerimus quod
tutius fuerit nõ intellectam nec receptam extrauagantem nisi
in reali,& quod si aliter uerba sonent saltem quo ad tuitionẽ
conscientiæ sufficiat hanc compositionem fuisse usu præscri-
ptam,& quod adhuc ab ea nõ disceditur in palatio ,quia si nõ
11 seruans ius præcepti nõ peccat ubi † est uarietas opinionũ.c.
capellanus iũcta.glos.de feri.& But. ibi hoc tenẽs licet fortè
quis secutus fuerit opinionẽ non uerã & posteà reprobatã ut
non ueram uel non subtiliter loquentẽ aut inuestigantẽ minus
ille qui cõmuni iudicio innititur dicit gl.in uerbo de cætero de
postula.prel.c.unico in vj.cum de temeritate argui non poßit,
sequẽdo maiorũ sensum.c.ne innitaris de cõsti.& ibi Inno.ius
namq; positiuum non afficit probabiliter ignorantes & suffi-
cit esse ambiguum quid iuris ad excusationẽ dicit Car. Lan.
in cle.prima de re.eccle.non alie.subijciens ad propositũ Lau.
dicere quod etiã si ante dictã cle. hoc quod dicitur esse iuridi-
cum esset dubiũ & per inumbratam cõsuetudinẽ obfuscatum
tale ius non afficit ignorãtes si sit positiuũ imo etiã si natura-
le & secundũ Abb.in c.pastoralis.iij.col.de rescrip.tãta pos-
set esse iuris dubitatio quod habet excusare etiã peritißimos:*

unde

unde magis excusatur qui sequitur & tenet quod in Ro. cu-
12 *ria † obseruatur ubi arguitur papæ scientia & intelligẽtia aut saltem tolerantia, quam obseruantiam omnes prouinciales sequi debẽt. §. fi. insti. de satisda. c. cum non liceat de ma. & obe. c. fi. de spon. duo. Hoc enim plus est quàm sequi cõmunem opi-*
13 *nionem † quæ in dependẽtibus ab interpretatione prudentum plene excusat & sequenda est, uel ab ea recedere licet nisi sit euidenter falsa. c. prudentiam de offi. dele. Abb. in c. j. & c. ecclesia sanctæ Mariæ ult. col. de consti. & ad c. iuuenis super eius intellectu potest dici quod ibi sumus in dubio facti nõ in iuris interpretatione: & tunc ius cautè amplectitur id factum quod est ad animæ salutẽ securius quia si non faceret, ita quis posset esse cum una in matrimonio quod putaretur existere & nõ esset, uel sicut ea quæ esset uera uxor in alijs casibus ita q̃d faceret contra conscientiam & ædificaret ad gehennam contra*
14 *tra. c. literas de resti. spolia. ex quo unusquisq; † factum proprium scit in quo non cadit ignorãtia. l. fi. ff. pro suo. c. ab excommunicato de rescrip. Sed bene cadit circa iuris intelligentiã per prædicta. Vnde si quotæ allegate simul cũ d. c. iuuenis, respicerent factum nõ obstarent cum simus in intelligẽtia extrauagãtis. clarius autem potuisset cõditor explicuisse mentẽ cum etiã. §. per electiones. qui dicit quod nullũ ius acquiratur non sit necessarius si prius omnem simoniacũ priuauerat ipso facto nisi ad maiorem declarationem dictum accipiamus.*

De Rescriptis.

Primæ Decisionis SVMMARIVM.

Rescriptum aduocatorium iurisdictionis ab alio si sit surreptitium est ipso iure nullum.

EPITOME.

1 Rescriptum ad lites surreptitium non est ipso iure nullum, sed ope exceptionis, secus in aduocatorio iurisdictiõis qd' est nullũ ipso iure.
2 Doctores qui videntur sibi contrarij debent sicut leges ad concordiam reduci.

DECISIO PRIMA.

LICET regulariter rescriptum ad lites surreptitium nõ sit ipso iure nullum, sed debeat opponi exceptio. Inno. in c. cũ M. Ferarieñ. de consti. in fi. But. & Abbas in c. cæterum de rescriptis. glo. & doct. in c. ad au-
1 dientiam secundo eo. ti. Tamẽ quando est † aduocatorium uitiat ipso iure ea ratione, quia reuocatio literarũ papæ est odiosa: quoniam fit contumelia iudici qui reuocatur secundum Inno. Host. & Io. And. in c. ex literis de offi. deleg. & hoc casu fallit regula dicit Fely. in d. c. ad audientiam decima fallentia. & tempore meo Rota hanc fallẽtiam est sequuta in pluribus causis cum non obstant quod idẽ Inno. in d. c. cæterũ, & But. ibi, & in c. ex parte, de fo. compe. uideãtur sentire contrarium. prout idem Fely. refert in dicta fallentia. Et Mil. in uerbo rescriptũ ad lites si est obreptitium remittitur ad But. in d. locis. Quia si bene eorum dicta inspiciantur non contradicunt cõclusioni cum loquantur de secundo rescripto, quod non meminit de primo, uel quãdo est alia surreptitio, & materia quàm aduocationis à primo iudice ut ualeat secundum, nisi excipiatur, & sic sumus in casu regulæ de qua Inno. & Bu. ibi & nihil de rescripto aduocatorio: de quo clarè in d. c. ex literis dicunt ut suprà, & ita intelligo etiam Fely. dum se remittit ad dicta per eum in d. c. cæterum. ubi concludit quod secundum rescriptum non faciens mentionem de primo non est ipso iure nullum sed ope exceptionis, loquitur ergo de alio rescripto quàm

quàm aduocatorio ex quo de aduocatione uerbũ nullũ, unde doct. allegati per Fely. & Mil. in locis prædictis simpliciter loquuntur non in casu aduocationis aliâs essent sibi contrarij,
2 *& magis † reducẽdi sunt ad concordiam. l. unica. C. de inoffi. dot. c. cum expediat, de elect. in vj. & hanc declaratiõnẽ nota quia uidetur mihi uera, licet nullus eam detegat quẽ uiderim.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Aduocatorium non dicitur secundum rescriptum quod de primo nullam facit mentionem, nec est ipso iure nullum, aut inducens iurisdictionis defectum.

EPITOME.

1 Quando in secunda cõmissione nihil dicitur de prima sine verbo aduocamus inducitur causæ aduocatio.
2 Requisita ad reuocationem primi rescripti remissiuẽ.
3 Surrogatus auditor vel alius iudex in locum absentis per reassumptionem causæ factam per redeuntem excluditur tam ipse quàm quilibet alius surrogatus.

DECISIO II.

COmmissa erat causa episcopo Cervieñ. eo absente signata fuit cõmissio pro quatuor surrogatis, & inter alios erat episcopus Signinus corã quo fuerunt omnes termini tenti, & quia una pars allegauerat suspectũ Signinũ fuit habita alia cõmissio ad alios quatuor surrogatos ob eandẽ absentiã: & unus ex collitigãtibus adiuit Ioã. Andreã Casarellũ surrogatum, & obtinuit ab eo confirmari secundã sententiã latam super præstanda cautione legatorum nomine, iuxta l. j. & per totũ, ut lega. cau. ca. Dicebatur coram me 1519. *in una Mediolaneñ. de nullitate tertie sententie defectu iurisdictionis ne locus esset executioni secundum cle. ut calumnijs. de re iudi. ex*

eo quod commißio directa Cafarello non faciebat mentionem de anteriori directa Signino nec de tela corã eo tanta, & cum uideretur habere uim aduocationis à Signino in aduocatorijs surreptio uitiat ipso iure. Inno. Host. Io. An. c. ex literis, de offi. deleg. & dixi in proxima decisione: sed contrarium fuit cõclusum ex eo quod hic non cadebat aduocatio expressa à Signino de qua nihil tale proponebatur nec tacita: quia in secũ-
1 *da cõmißione † nihil dicebatur de prima quo casu sine uerbo aduocamus inducitur aduocatio, ut* Rot. *de rescrip. in anti. vij. ac. no. vj. ubi ponuntur requisita ad reuocationem primi rescripti, nec obstaret si secunda esset surreptitia ex quo surreptio regulariter non uitiat iure ipso sed exceptionis ope, ut in proxima decisione & doct. communiter in c. cæterum de rescriptis. & glo. & doct. in c. ad audientiam. el secundo eo. tit. tribuit ergo iurisdictionem & ualuit sententia, inquit* Inno. *in*
2 *c. cum* M. *Ferrarieñ. circa fi. de consti. nec refragatur † quod durãte absentia Cerulieñ. radicata fuisset iurisdictio in personam Signini & aduocata à Cerulieñ. quoniam non est uerum ex quo Signinus cognoscebat ut surrogatus & rediens Cerulieñ. ad curiam per reassumptionem excludit eum & omnem alium surrogatum prout etiam fit in rota & obseruatur.*

III. Decis. SVMMARIVM.

Si committitur causa appellationis iudici qui pronunciauit, seu alteri de consensu partiũ sufficit consensus procuratorum dummodo per aliquem actum positiuum de eo constet uel expressum consensum.

1

EPITHOME.

Practica Rotæ & curiæ obseruat quod procurator non uidetur con-

sentire

sentire in iudicem etiã si patiaț se citari ad aliquem vel omnes actus & non compareat: quia non sufficit sola patientia aut talis tacitus consensus, sed est necesse quod exprese consentiat vel actum positiuum faciat producendo iura aut seruando terminum, vel faciendo aliquid simile.

2 In onerosis & obligatorijs licet tacens habeatur pro contradicente, tamen si scienter aliquid agit videtur tacitè se obligare & consentire quia interuenit actus positiuus vltra taciturnitatem. Appellatione partis comprehẽditur procurator: & quomodo hoc sit intelligendum & nume.3.

3 Non potest procurator cõsentire quod non appelletur nisi ad hoc habeat sufficiens mandatũ etiam si cõmissio hoc contineat de partiũ consensu. sed potest omittere ordinem iudiciarium & alias solennitates per partem remissibiles vel parum præiudicij etiam sine mandato non tamen quæ non sunt remissibiles per partem, & nu.4.

DECISIO III.

Saepe contingit quod causa appellationis cõmittitur alicui de consensu partium, & obseruat palatium meo tempore quod non requiratur, ut principales cõsentiant, sed suffi ciat consensus procuratorum, & ita in pluribus causis tam in secunda quàm in tertia instantia dixerunt domini etiã quando eidem qui iudicauerat in prima esset commissa in secunda: quo casu magis dubitabã ex quo cõmittebatur ei à quo fuerat appellatum quasi grauasset & iniquè pronunciasset. l. 1. ff. de appell. quod intellexerũt si procuratores expreßè consenserint uel actũ positiuũ fecerint ꝑducẽdo iura aut obseruãdo termi nũ uel aliud simile: secus si aliter passus fuisset citari ad aliquẽ

1 *uel omnes actus & non cõparuisset, cum sola patientia † non sit sufficiens aut cõsensus eo modo tacitus, & ita practicatur. pro quo facit. c. non iniuste iũcta glo. de procu. ubi nõ dicitur consentire procurator nisi quãdo expreßè consentit. & Car. ibi. v. q. & pro actu positiuo facit. c. si. eo. ti. & quod Abb. inquit in d. c. non iniuste. quia licet in onerosis tacens habeatur*

2 *pro contradicente tamẽ si scienter † aliquid agit uidetur se tacitè obligare, & hoc quia ultra simplicem taciturnitatem in-*

2 *si extraneus, de noxa. l. titius. ff. de mili. testa.* † Et nota *quòd quamuis constitutio ad regimen sit temporalis, seu ad uitam*
3 *conditoris non perpetua, tamen* † *quilibet pontifex in prima regula renouat eam pro tempore sui pontificatus in crastinũ suæ assumptionis.*

IIII. *Decis.* SVMMARIVM.

Per eandem extrauagantem ad regimen non reseruantur beneficia vicegerentis auditoris cameræ in ciuitate Auinionensi.

EPITOME.

1 In vicegerente deputato à principe vel vniuersitate in locum absentis vel mortui, transeunt omnia quæ habet is cuius vices gerit, etiam si habeat iurisdictionem & imperium & habet immunitatem quam principalis dummodo ad omnia deputetur vicegerens, secus in deputato ab inferiore, vel non generaliter ad omnia.

2 Quatuor species vicegerentium, vide remissiuè.

3 Constitutio apostolica reseruans collationi & dispositioni Papæ aliqua beneficia est odiosa & restringenda, & non comprehendit nisi expressa.

4 Rectores terrarum ecclesiæ dicuntur qui in iudicando in ecclesiæ ciuitatibus præficiuntur à Papa etiam si legatus de latere in eadẽ prouincia eorum sit superior & non castellorum præsides.

5 Vicegerens auditoris cameræ in Auinione quãuis sit deputatus à Papa, non tamen habet eam facultatem & iurisdictionem ita amplam vt auditor cameræ in vrbe, nec potest aliquid vltra concessa.

6 Reseruatio in præiudicium Papæ est fauorabilis & amplianda, in præiudicium verò impetrantis seu tertij odiosa & restringenda.

DECISIO IIII.

V*Trum beneficia uicegerentis auditoris cameræ in ciuitate* Auinionẽ. *sint reseruata per dictam extrauagantem ad regimen in una* Marsiliẽ. *præben. coram domi.* Barth. *de* Petrasancta 152 c. *de mense* Octob. *fuit dubitatum inter capitulum dictæ ecclesiæ &* P. Isuardi. Et *pro affirmatiua ponderabantur uerba ibi ac in terris* Ro. *ecclesiæ rectorum, quasi uicegerens sit rector* Auinioni *eo modo quo auditor cameræ*

in

in urbe. Nec ob.quòd aliud sit esse auditorẽ,aliud uicegerentem & haberi pro tali l.si maritus.§.j.uer.quòd si quis & ibi Bar.de adul.gl.in l.mercis la.ij.ff.de uer.sig.quòd idẽ Bar. declarat in l.si is qui pro emptore in prin. in arti.fictionis inductiuæ xvij.col.ff.de usuc.& But.in c.nuper,de biga.non ordi. quia in eo qui constituitur ab ipso auditore uel alio rectore id
1 procederet l.filius.& c.uicarius.ff.de leg.† non in eo qui deputaretur à principe uel uniuersitate in locũ absentis uel mortui,in quem transeunt omnia quæ habebat is cuius uices gerit. l.ij.C.de offic.eius qui uic.alie.iud.uel præ.ob.& l.j.§.hi quibus.ff.de leg.iij.ubi etiam Bart. Talis enim est ordinarius habens iurisdictionẽ & imperiũ,sicut ille in cuius locũ est substitutus ut in d.iurib.& habet immunitatẽ quã haberet si principaliter fuisset creatus rector l.fi.C.ut dig.or.ser.li.xij.Bar. in d.l.filius.& in l.nec quicquam.§.ubi decretũ.iij.col.de offi. procõs.l.j.in prin.de offi.eius cui mand.est iur.& Alex.super
2 rubr.d.ti.ff.in iiij.col.cũ seq.ubi ponit quatuor † species uices gerentiũ.Sed hic uicegerens erat deputatus & creatus à Papa,ergo ordinarius & regens in Auinione,prout auditor cameræ uidetur regere in urbe,& habere ordinariã secundũ gl. in cle.auditor,de rescrip.& cle.ne Romani in uerb.expirare, de elec.Non enim attenditur uerborũ sonus,sed potestas & effectus,ut no.in l.si idẽ.C.de codi.& ibi Alex.patet etiã in uicarijs qui ad terminos d.ti.de offic.eius qui uic.alie.iudi.ger.non erant legati uel subdelegati,sed ordinarij iudices electi ad certum tempus,quod erat ordinarijs præfixum ut ipsi ordinariorum uices supplerent,dicit Gofr.in sum.de offi.uica.j.col.Siue ergo dicatur Auinioni gerere uicẽ auditoris cameræ de urbe, seu sit præfectus perpetuo uel ad tempus ex prædictis uidetur rector & ordinarius, & ꝙ in eo locum habeat extrauagans

ad

ad hoc etiam cle.unica de offic.uic.ubi in pœnalibus & odiosis statuitur idem in uicarijs quod in rectoribus quod glos.ibi & Cardi.ij.notab.ac vj.opposi. & xxv.q.intelligunt ultra casus expressos ex identitate rationis,& si esset omnimoda ratio in uicegerenti quæ in rectore ueniret omnis casus in ui comprehensiua, & satis esset quòd ampliatiuè uel extensiuè l.liberti. §.seuatuscons.ff.de ritu nup.cle.j.cum ibi no.de elect. glo.in c. si postquam,de elec.& in c.j.de temp.ord.in vj. facit uerbum generale quorumcunq; legatorum seu nunciorum,ac in terris Rom.ecclesiæ rectorum,quod multum operatur,inquit Fely. in trac.quando lit.apo.noc.patr.in quarta ampliatione,ut inducat reseruationem in regente quomodocũq; l.si quando.ff. de leg.j.c.si Papa de priuil.in vj.Sed pro negatiua fuit conclu-
3 sum ex quo extrauagans † in eo quod reseruat est odiosa glos. in c.præsenti,de offi.leg.in vj.& de uicegerente non exprimit l.si seruum.§.non dixit prætor.ff.de acqui.hære.Non ob.quòd uicegerens habeat omnia quæ auditor cameræ, quia quidã ex dominis dixerunt hoc admisso sine præiudicio ueritatis illud procedere in fauorabilibus & ob publicã causam in quibusdã casibus,ut in allegatis iuribus non in odiosis. Alij considerarunt quòd loquitur extrauagans de rectoribus ciuitatũ ecclesiæ,scilicet de uno & principali rectore in qualibet ciuitate, prout est in multis gubernator non habito respectu ad legatũ de latere,qui præest uni prouinciæ & cui subsunt gubernatores singularum ciuitatũ eiusdem prouinciæ, quia non sequitur
4 quòd † illi qui post legatum in uniuerso destinantur gubernatores ciuitatum,non dicantur uere & propriè rectores earundem,nec etiam inspectis alijs officialibus qui ultra principalẽ terræ gubernatorem quandoq; deputantur in castellis alicui ciuitati subiectis,& in illis regunt seu habent guberniũ. Nam

si de

ſi de eis etiam intelligeretur nimium laxaretur diſpoſitio quæ ſtrictam exigit interpretationem l.iij.§.hæc uerba.ff.de nego. ge.Et ſecundum iſtud motiuũ ceſſarent omnia fundamenta affirmatiuè. Secundò poteſt dici quòd etiã auditor cameræ non ſit rector in urbe & admittendo quòd eſſet in d.cle.unica ſumus in caſu expreſſo in iure & pœnali, qui procedit etiam in non expreßis ex idẽtitate rationis ut ſuprà,& eſt in ſimili gl. no.in l.j.C.de cond.inde.de caſu excepto à regula quæ exorbitat propter regulã & extenditur ad ſimiles.Ita Abb.in c.fi.de iudi.iiij.col.& in c.cum dilecta,de confir.uti.uel inuti.& glo. in l.illud.C.de ſacroſan.ec.Sed extrauagans non dicit de auditore cameræ nec de eius uicegerente aut locumtenente, igitur non dicamus l.regula.C.de coll.ſiquidẽ uoluiſſet dixiſſet prout de alijs dixit c.ad audientiam, de deci. & hoc modo ſilerent omnia in contrariũ.Accedit etiã pro deciſione quòd iſte uice-
5 gerens,† quãuis deputatus à principe non habebat ea quæ auditor cameræ in urbe,ex quo ſolum ei concedebatur ꝙ audiret cauſas appellationum, & quòd poſſent ei cauſæ cõmitti ſicut qualificatis c.ſtatutum de reſcrip.in vj.& quædam alia. Vnde ex his non dicebatur creatus rector ciuitatis, nec poterat aliquid ultra cõceſſa c.ad hæc.c.ſignificauit.c.Rodulphus,de reſcrip.c.P.& G.de offi.dele.l.diligenter.ff.mand.c.porro.c.ſane,de priuile.Nec ob.quòd reſeruationes † dicantur fauorabi-
6 les,quia emanent à principe & eorũ effectus deriuatur in tertium,& propterea largißimè interpretandæ ut Io.An.in c.fi. de uer.ſig.& Gemi.conſi.lxix.Quia uerũ eſt ſi agitur de præiudicio ſolius Papæ quia cõtra eum latißima fit interpretatio l.fi.ff.de conſti.princ.c.cum dilectus.de conſue.glo.in cle.ſi de beneficio,de præben.ſecus quando contra tertium, tunc enim ſunt odioſæ & reſtringendæ ut in d.glo.d.c.præſenti.

V.De

V. Decis. SVMMARIVM.

Extrauagans Pauli secundi cum detestabile incip. de simo. quatenus priuat ipso facto simoniacos, non procedit, nisi in simonia reali.

EPITOME.

1 Simoniaci de iure communi regulariter debent priuari per sententiam, & non sunt priuati eo ipso quod hodie fallit in simoniaco reali per extrauagantem cum detestabile, & nu. 2.
2 Ad inducendam simoniam paria sunt dare pecuniam seu aliud temporale, vel promittere.
3 Preces importunæ & debiti remissio inducunt simoniam.
4 Vbi sunt duo æquiparata à iure pœna quæ adijcitur in vno, videtur & in alio adiecta.
5 Maior est pœna excommunicationis quàm priuationis beneficij, & quod nulla est pœna maior in ecclesia excommucatione, & qualiter hoc sit intelligendum, & nu. 6.
6 In pœnis debet fieri benigna interpretatio, nec in eis valet argumentum de maiori ad minus, & quid in correctorijs, & quid vbi lex correctoria est pœnalis?
7 Excõmunicatio nõ fertur, nisi pro contumacia aut alio graui peccato.
8 Priuatio beneficij non infertur propter mortale, nisi illud sit graue etiam si delinquens sit propterea excommunicandus.
9 Priuatio beneficij perpetua maior pœna est quàm excõmunicatio ratione durationis, licet ratione effectus excommunicatio sit maior.
10 Dispositio etiam pœnalis emanantis in fauorem animæ non debet restringi, sed dilatari.
11 Vbi est varietas opinionum non peccat sequens opinionem non verã, aut postea reprobatam, quia sufficit ad excusationem etiam ambiguum iuris, & tanta posset esse ambiguitas quod excusaret etiam peritissimos iuris.
12 In ambiguis excusatur qui sequitur quod in Ro. curia obseruatur propter scientiam & tollerantiam Papæ.
13 Communis opinio plene excusat & sequenda est, nec ab ea licet recedere, nisi esset euidenter falsa.
14 In facto proprio non cadit ignorantia, licet bene in iuris intellectu.

DECISIO V.

Constitutionem Pauli secundi cum detestabile in titu. de simo. sicut antiquiores, ut audio ita Moderni patres intelligunt quòd quatenus inducit pœnã priuationis ipso facto

loquatur in simonia reali non in conuentionali de qua c. cum pridem c.pactiones de pac.pro qua sententia ponderatur tex. in uer.statuētes ibi qui quomodolibet dando uel recipiēdo simoniam commiserint, & quia in pœnis &c.l. interpreta.de pe.l.cum quidam de lib.& posth.regula odia de reg. iu. in vj. Et satis est quod aliquid addat iuri cōmuni iuxta doc.Bar.in l. iiij.§.prætor ait.ff.de dam.infe.& per Alex.in l.fi.§.in cōputa.C.de iur.deli.Sed cōtra hanc interpretationē clamauit sæpius & exclamauit unus ex aduocatis dicens, pœnas priuationis quæ de iure cōmuni contra simoniacos imponebantur per
1 sententiā esse inflictas ipso iure per extrauagantē † in quacunq; simonia,de iure autē cōmuni regulariter priuari debent simoniaci per sententias non eo ipso c.ij.de confes. c.iusiurandum de simo.& ibi doc.c.per inquisitionē cū glo.de elec.j.q.j. presbyter.ubi etiā glo.& Abb.c.Inter dilectos ult.col.de exce. præla.unde in casibus quibus uoluit ius quod priuetur,censeatur hodie priuatus,pro qua opinione facit prohemiū aggrauans scelus simoniacæ prauitatis tanquam detestabile & arguens mentē l.fi.ff.de hære.insti.quod uoluit augere pœnam indifferenter ex quo instinctè statuit,& hoc ob criminis frequentiam,& ut penitus extirpetur,dicit tex.Et quia à canone tale delictum fuerat iam baptizatum simoniaca rebies,hæresis pestis,& labes c.si dominus c.quotiēs c.sicut de simo. et facit etiam tex.d.extrauag.immediati ibi ac omnes & singulas excōmunicationis suspensionis priuationis & interdicti,sententias censuras & pœnas cōtra simoniacos quomodolibet latas &c.ipso facto incurrere uolumus.Dicit ergo aperte de pœna priuationis ipso facto non distinguendo conuentionalē simoniam à reali de qua etiā disponūt iura adducta,igitur &c. l.j. §.generaliter. ff.de lega.præstan. xix. dist.in memoriam. Item

ius

ius in inducendo huiusmodi crimine non distinguit, an aliquid detur uel promittatur c.super hoc, de renunc.& ibi Imo. &
2 *Abb.colligunt paria esse † ad inducendam simoniam dare pecuniam uel promittere seu aliud temporale arg.l.j.& ij. ff. de cal.facit d.c.pactiones,& glo. in d.c.per inquisitionem notan*
3 *dum quod etiam preces † importunæ inducunt simoniã & remißio debiti c.ueniens el.j.de testi.Paul.igitur inducens pœnã priuationis eo ipso nihil alterat tale, sed in omni casu quo ius uoluit aliquẽ priuari,priuat ex quo non uenit ad declarandum quomodo simonia contrahatur,sed innouando addit,& auget pœnã,& si aliter uoluisset dixisset l.j.§.si autẽ ad deficientis. C.de cadu.tol.c.ad audientiam,de deci. Præterea cum dare & promittere sint æquiparata ut est dictũ quando Paulina inducens pœnam ipso facto loqueretur in uno casu succederet quã inquit Abb.in c.ij.de mut.pet.iij.col.& in c.de multa, de præ*
4 *bẽn.col.v.ꝙ ubi à iure duo † sunt æquiparata pœna quæ adijcitur in uno uidetur adiecta in alio pro quo tex.cum glo.in c. si postquã,de elec.in vj.super hoc autem uidendum an æquiparatio procedat per uiã regulæ, ut noua dispositio disponẽs in uno debeat trahi ad alium ex æquiparatis seu prout dicit Bar. in l.si constante,in prin.ff.so.ma.in vij.q.j.partis princip.& Alex.& alij in l.ij.de leg.j.nec.§.statuentes uidetur ob.ubi de datione uel receptione dicitur,quia ibi de pœna duntaxat excommunicationis,& nihil de pœna priuationis,de qua iam edixerat,& quo ad dictã pœnam excõmunicationis tantũ declarat,restringit,seu statuit quod antea dictum erat.Pro interpre*
5 *tatione tamen maiori occurrit,si dici posset,ꝙ maior † & grauior sit pœna excõmunicationis quàm priuationis beneficiorum,cùm excommunicatio liget animam c.per uenerabilem, qui filij sint legi.c.Romana.§.in uniuersitate,de sen.excõmu. in vj.*

in vj.Abb.in c.P.& G.de offic.deleg.anima autem preciosior est omnibus rebus.l.sancimus.C.de sacrosanc.ecc. c.cum infirmitas.de pœ.& remiss.Si ergo Paulus in pœna excommunicationis grauiori restrinxit aut declarauit quod ipso facto quãdo aliquid datur uel recipitur, fortius uideatur uoluisse in pœna leuiori, auct en.multomagis. C.de sacrosanc.eccl.& c.cum in cunctis.in prin.cum ibi not.de elect.Et quia de pœna excõmunicationis priuationis & alijs statuerat ipso facto postea declarando in una uideatur repetijsse & sentire in omnibus,
6 *sed ad id respõdebitur quòd in pœnis † sit benigna interpretatio, regula in pœnis.de reg.iur.in vj.& quod nõ ualet argumẽtum de maiori ad minus auctẽ.quas actiones.cum ibi not.C.de sacrosan.ecc.Bar.in d.l.si constante.in ix.q.j.partis principalis,& ibi Alex.limitat regulã in correctorijs,nisi ratio sit scripta in lege correctoria,ut tunc secundũ Bal.in d. auct.fiat extensio.subijcit hoc intelligi nisi lex correctoria esset pœnalis per cle.ij.iuncta gl.de æta.& quali.de qua tamẽ materia,quia periculosa & diffusa post aliqualẽ progressum se remittit ad scripta per doct. in multis locis.& tractatur etiã in l.si uero.§.de uiro.ff.sol.ma.Secundo quod non sequitur ad pœnã excõmunicationis pœna priuationis,nam ut tradit Abbas in c.j.de iudi.iij.col.licet sine cõtumacia, & consequenter sine mortali*
7 *peccato non feratur † sententia excõicationis uel fieri debeat pro leui culpa.c.nullus.c.nemo episcoporũ. xj.q.iij. non tamẽ omne peccatũ mortale est priuatione beneficij dignum etiam si propter eiusmodi peccatũ sequatur excõicatio,cum debeat omne graue delictum,ut priuationẽ beneficij exposcat. Nihilominus pia uidetur maiorum interpretatio & forsan tempore conditoris cepta ita intelligi propter periculũ animarũ,cũ cõtraria sit dura nimis & animabus periculosa maxime quia*

tempore nostro pauci euaderent talem sententiam. & tunc sequenda esset & imitanda. l. minime. ff. de legi. cōtra tamen facit, quia in concernentibus animæ periculum in partem deteriorem interpretamur & tutiorē tenemus. c. iuuenis. de sponsa. & ma. glos. in c. unico. de seru. in ord. faci. Goffred. ibi in sum. Abb. c. cum tu. de testi. Et quia emanat fauor animarum non debet restringi, sed dilatari, ut homines a peccato retrahātur. ita Io. an. And. & Abb. in c. pe. qui fil. sint legi. inferentes quod

10 † dispositio. c. fin. de clandest. despon. licet pœnalis extenditur ex identitate rationis ex quo emanauit fauore animarum. facit glo. in c. sciant cuncti. de elect. in. vj. nisi dixerimus quod tutius fuerit nō intellectam nec receptam extrauagantem nisi in reali, & quod si aliter uerba sonent saltem quo ad tuitionē conscientiæ sufficiat hanc compositionem fuisse usu præscriptam, & quod adhuc ab ea nō disceditur in palatio, quia si nō

11 seruans ius præcepti nō peccat ubi † est uarietas opinionū. c. capellanus iūcta. glos. de feri. & But. ibi hoc tenēs licet fortè quis secutus fuerit opinionē non uerā & posteà reprobatā ut non ueram uel non subtiliter loquentē aut inuestigantē minus ille qui cōmuni iudicio innititur dicit gl. in uerbo de cætero de postula. præl. c. unico in vj. cum de temeritate argui non posit, sequēdo maiorū sensum. c. ne innitaris de cōsti. & ibi Inno. ius namq; positiuum non afficit probabiliter ignorantes & sufficit esse ambiguum quid iuris ad excusationē dicit Car. Lan. in cle. prima de re. eccle. non alie. subijciens ad propositū Lau. dicere quod etiā si ante dictā cle. hoc quod dicitur esse iuridicum esset dubiū & per inumbratam cōsuetudinē obfuscatum tale ius non afficit ignorātes si sit positiuū imo etiā si naturale & secundū Abb. in c. pastoralis. iij. col. de rescrip. tāta posset esse iuris dubitatio quod habet excusare etiā peritissimos: unde

unde magis excusatur qui sequitur & tenet quod in Ro. cu-
12 *ria † obseruatur ubi arguitur papæ scientia & intelligētia aut saltem tolerantia, quam obseruantiam omnes prouinciales se- qui debēt. §. fi. insti. de satisda. c. cum non liceat de ma. & obe. c. fi. de spon. duo. Hoc enim plus est quàm sequi cōmunem opi-*
13 *nionem † quæ in dependētibus ab interpretatione prudentum plene excusat & sequenda est, uel ab ea recedere licet nisi sit euidenter falsa. c. prudentiam de offi. dele. Abb. in c. j. & c. ec- clesia sanctæ Mariæ ult. col. de consti. & ad c. iuuenis super eius intellectu potest dici quod ibi sumus in dubio facti nō in iuris interpretatione: & tunc ius cautè amplectitur id factum quod est ad animæ salutē securius quia si non faceret, ita quis posset esse cum una in matrimonio quod putaretur existere & nō esset, uel sicut ea quæ esset uera uxor in alijs casibus ita q᷑ faceret contra conscientiam & ædificaret ad gehennam con-*
14 *tra. c. literas de resti. spolia. ex quo unusquisq; † factum pro- prium scit in quo non cadit ignorātia. l. fi. ff. pro suo. c. ab ex- communicato de rescrip. Sed bene cadit circa iuris intelligen- tiā per prædicta. Vnde si quotæ allegatæ simul cū d. c. iuuenis. respicerent factum nō obstarent cum simus in intelligētia ex- trauagātis. clarius autem potuisset cōditor explicuisse mentē cum etiā. §. per electiones. qui dicit quod nullū ius acquiratur non sit necessarius si prius omnem simoniacū priuauerat ipso facto nisi ad maiorem declarationem dictum accipiamus.*

De Rescriptis.

Primæ Decisionis SVMMARIVM.

Rescriptum aduocatorium iurisdictionis ab alio si sit surreptitium est ipso iure nullum.

EPITOME.

1 Rescriptum ad lites surreptitium non est ipso iure nullum, sed ope exceptionis, secus in aduocatorio iurisdictiõis qd' est nullũ ipso iure.

2 Doctores qui videntur sibi contrarij debent sicut leges ad concordiam reduci.

DECISIO PRIMA.

LICET regulariter rescriptum ad lites surreptitium nõ sit ipso iure nullum, sed debeat opponi exceptio. Inno. in c. cũ M. Ferrarieñ. de consti. in fi. But. & Abbas in c. cæterum de rescriptis. glo. & doct. in c. ad audientiam secundo eo. ti. Tamẽ quando est † aduocatorium uitiat ipso iure ea ratione, quia reuocatio literarũ papæ est odiosa: quoniam fit contumelia indici qui reuocatur secundum Inno. Host. & Io. And. in c. ex literis de offi. deleg. & hoc casu fallit regula dicit Fely. in d. c. ad audientiam decima fallentia. & tempore meo Rota hanc fallẽtiam est sequuta in pluribus causis cum non obstant quod idẽ Inno. in d. c. cæterũ, & But. ibi, & in c. ex parte, de fõ. compe. uideãtur sentire contrarium. prout idem Fely. refert in dicta fallentia. Et Mil. in uerbo rescriptũ ad lites si est obreptitium remittitur ad But. in d. locis. Quia si bene eorum dicta inspiciantur non contradicunt cõclusioni cum loquantur de secundo rescripto, quod non meminit de primo, uel quãdo est alia surreptitio, & materia quàm aduocationis á primo indice ut ualeat secundum, nisi excipiatur, & sic sumus in casu regulæ de qua Inno. & Bu. ibi & nihil de rescripto aduocatorio: de quo clarè in d. c. ex literis dicunt ut supr. i, & ita intelligo etiam Fely. dum se remittit ad dicta per eum in d. c. cæterum. ubi concludit quod secundum rescriptum non faciens mentionem de primo non est ipso iure nullum sed ope exceptionis, loquitur ergo de alio rescripto quàm

quàm aduocatorio ex quo de aduocatione uerbũ nullũ, unde doct. allegati per Fely. & Mil.in locis prædictis simpliciter loquuntur non in casu aduocationis aliàs essent sibi contrarij,
2 & magis † reducẽdi sunt ad concordiam.l. unica.C.de inoffi. dot.c.cum expediat,de elect. in vj. & hanc declarationẽ nota quia uidetur mihi uera,licet nullus eam detegat quẽ uiderim.

II. Decis. SVMMARIVM.

Aduocatorium non dicitur secundum rescriptum quod de primo nullam facit mentionem, nec est ipso iure nullum, aut inducens iurisdictionis defectum.

EPITOME.

1 Quando in secunda cõmissione nihil dicitur de prima sine verbo aduocamus inducitur causæ aduocatio.
2 Requisita ad reuocationem primi rescripti remissiuẽ.
3 Surrogatus auditor vel alius iudex in locum absentis per reassumptionem causæ factam per redeuntem excluditur tam ipse quàm quilibet alius surrogatus.

DECISIO II.

Commissa erat causa episcopo Ceruieñ.eo absente signata fuit cõmissio pro quatuor surrogatis, & inter alios erat episcopus Signinus corã quo fuerunt omnes termini tenti,& quia una pars allegauerat suspectũ Signinũ fuit habita alia cõmissio ad alios quatuor surrogatos ob eandẽ absentiã: & unus ex collitigãtibus adiuit Ioã.Andreã Casarellũ surrogatum, & obtinuit ab eo confirmari secundã sententiã latam super præstanda cautione legatorum nomine,iuxta l.j. & per totũ,ut lega.cau.ca.Dicebatur coram me 1519.in una Mediolaneñ. de nullitate tertie sententie defectu iurisdictionis ne locus esset executioni secundum cle.ut calumnijs.de re iudi.ex

eo quod commißio directa Casarello non faciebat mentionem de anteriori directa Signino nec de tela corā eo tanta, & cum uideretur habere uim aduocationis à Signino in aduocatorijs surreptio uitiat ipso iure. Inno. Host. Io. An. c. ex literis, de offi. deleg. & dixi in proxima decisione: sed contrarium fuit cōclusum ex eo quod hic non cadebat aduocatio expressa à Signino de qua nihil tale proponebatur nec tacita: quia in secūda cōmißione † nihil dicebatur de prima quo casu sine uerbo aduocamus inducitur aduocatio, ut Rot. *de rescrip. in anti. vij. ac. no. vj. ubi ponuntur requisita ad reuocationem primi rescripti, nec obstaret si secunda esset surreptitia ex quo surreptio regulariter non uitiat iure ipso sed exceptionis ope, ut in proxima decisione & doct. communiter in c. cæterum. de rescriptis. & glo. & doct. in c. ad audientiam. el secundo eo. tit. tribuit ergo iurisdictionem & ualuit sententia, inquit* Inno. *in c. cum* M. *Ferrarieñ. circa fi. de consti. nec refragatur † quod durāte absentia Ceruieñ. radicata fuisset iurisdictio in personam Signini & aduocata à Ceruieñ. quoniam non est uerum ex quo Signinus cognoscebat ut surrogatus & rediens Ceruieñ. ad curiam per reassumptionem excludit eum & omnem alium surrogatum prout etiam fit in rota & obseruatur.*

III. Decis. SVMMARIVM.

Si committitur causa appellationis iudici qui pronunciauit, seu alteri de consensu partiū sufficit consensus procuratorum dummodo per aliquem actum positiuum de eo constet uel expressum consensum.

EPITHOME.

Practica Rotæ & curiæ obseruat quod procurator non videtur con- *sentire*

sentire in iudicem etiã si patiaꝛ se citari ad aliquem vel omnes actus & non compareat: quia non sufficit sola patientia aut talis tacitus consensus, sed est necesse quod expresse consentiat vel actum positiuum faciat producendo iura aut seruando terminum, vel faciendo aliquid simile.

2 In onerosis & obligatorijs licet tacens habeatur pro contradicente, tamen si scienter aliquid agit videtur tacite se obligare & consentire quia interuenit actus positiuus vltra taciturnitatem. Appellatione partis comprehẽditur procurator: & quomodo hoc sit intelligendum & nume.3.

3 Non potest procurator cõsentire quod non appelletur nisi ad hoc habeat sufficiens mandatũ etiam si cõmissio hoc contineat de partiũ consensu, sed potest omittere ordinem iudiciarium & alias solennitates per partem remissibiles vel parui præiudicij etiam sine mandato non tamen quæ non sunt remissibiles per partem, & nu.4.

DECISIO III.

Saepe contingit quod causa appellationis cõmittitur alicui de consensu partium, & obseruat palatium meo tempore quod non requiratur, ut principales cõsentiant, sed sufficiat consensus procuratorum, & ita in pluribus causis tam in secunda quàm in tertia instantia dixerunt domini etiã quando eidem qui iudicauerat in prima esset commissa in secunda: quo casu magis dubitabã ex quo cõmittebatur ei à quo fuerat appellatum quasi grauasset & iniquè pronunciasset. l.1. ff. de appell. quod intellexerũt si procuratores expreßè consenserint uel actũ positiuũ fecerint ꝓducẽdo iura aut obseruãdo terminũ uel aliud simile: secus si aliter paßus fuisset citari ad aliquẽ

1 *uel omnes actus & non cõparuisset, cum sola patientia † non sit sufficiens aut cõsensus eo modo tacitus, & ita practicatur. pro quo facit. c. non iniuste iũcta glo. de procu. ubi nõ dicitur consentire procurator nisi quãdo expreßè consentit. & Car. ibi. v. q. & pro actu positiuo facit. c. fi. eo. ti. & quod Abb. inquit in d. c. non iniuste. quia licet in onerosis tacens habeatur*

2 *pro contradicente tamẽ si scienter † aliquid agit uidetur se tacitè obligare, & hoc quia ultra simplicem taciturnitatem in-*

teruenit actus positiuus.allegat cle.primam de procura.& c. ex ore,de his quæ fi.à ma.par.capi.ad limitationem.l.filiusfamiliâs.§.inuitus.ff.de procur. si quod in obligatorijs & onerosis tacens habeatur pro contradicente, ita & Bar. in l.quo enim rem ra.hab.& l.filiusfamiliâs pe. ff.ad mace.ubi per receptionem literarũ in quibus cõtinetur quod sum debitor alicuius,si statim non reclamaui uisus sum consensisse, facit quia appellatione partis comprehenditur procurator ait Mil. in uerbo pars allegando. c. suborta. de re iudi. Sed dubium facit quod Fely.in d.c.in prin.refert Rotam suo tempore cõcorditer tenuisse, quod si papa cõmisit causam cum clausula quod summariè procederetur & non appellaretur dummodo accederet partium consensus non posse procuratorẽ consentire quod non appellaretur quoniã hoc non est in mãdato,sed quo ad omittendum ordinẽ iudiciarium in solẽnitatibus per partẽ remißibilibus bene potest procurator,quod pars & dicetur à parte gestum,secus in non remißibilibus per partem de quibus in c.de causis.de offi.dele.in quo dicit inspiciẽda esse prægnantia uerba mandati.Et quod fuit etiã cõclusum quod aut ea quæ geßit procurator possunt fieri uirtute sui mãdati,& tũc semper dicentur gesta à parte.aliâs nõ, & sic inspicitur subiecta materia.patet inquit in c.cordi,de appel.in vj.in uerbo de partiũ cõsensu.ad idẽ.c.quãuis.de elec.eo.lib.dictũ autẽ Mil.quod appellatione partis intelligitur procurator intelligit Fely.in sibi cõmißis.itẽ ex interpretatiuo intellectu nõ proprio secun
5 dum Cal.consi.xij.de uer.sign.alleg.l.si quis aliũ,in prin.† ff. ne quis eum qui in ius uoc.est ui exi. Ad not.in d.c.non iniuste facilè respõdetur quod procedunt si essemus in principali qui per actum positiuũ sibi præiudicat.Sed procurator nõ potest nisi ea quæ sunt sibi demãdata:cum stricti iuris sit mãdatũ:uis
ergo

ergo est aut sine mādato istud posset per procuratorem fieri quasi sit de solēnitatibus remißibilibus, & parui præiudicij, et quòd propter paruū præiudiciū inspiciatur etiā quod ut plurimū in cursu causæ tractātur per procuratores, & sic obseruantia fundetur, aliàs cōmißiones tales de partiū consensu rarißimè possent exequi, & in una quam dominus Hugo de spina proposuit de mense Nouēb. 1521. super hoc arti. domini uoluerūt sufficere consensum procuratoris per actū positiuū alleg. Moder. in d. c. suborta. & quia istud est parui præiudicij.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Vtrum auditor in Ro. curia poßit inhibere extra curiam quando cōmißio dicit solum cum potestate inhibendi.

EPITOME.

1 Quod statuitur in citatione locum habet in inhibitione.
2 Argumētum de tempore ad locum est validum in iure, & similiter de re ad tempus.
3 Quando cōmittitur causa cum potestate citandi in Ro. curia non adiecto & extra eam, tunc arguitur quod non potest citare extra eandem curiam nisi in causa appellationis iuxta decisionem cccxcj. in antiq. alias quarta in tit. de foro compet.

DECISIO IIII.

TEmpore Feriarum generaliū dubitaui in una causa coram me, & consului. d. Mercurium de Vipera decanum nostrum an si commißio non dabat de inhibitione extra curiā sed simpliciter habebat hæc uerba cū potestate inhibēdi, possem decernere citationem & inhibere extra curiā? & respondit quod primo anno quo fuit in Rota. d. Breuius episcopus Cenenteū. locum tenēs auditoris tenuit quod non posset inhiberi: & alij erāt cum eo. pro quo facit quia quasi semper apponitur cum potestate inhibendi † *in Ro. curia & extra eam*

ad hoc allegauit decisionem primã de procu.in no.quæ loquitur de citatione ut idem sit in inhibitione,tamẽ dixit se reperisse post Fely.in notis cãcellariæ, qui dicebat quod Alexandrinus tenebat contrarium per.c.cuncta per mundũ.c.per principalem.ix. q.iij. & quod Alexan. dictum fuit stupendum in Rota,licet ipse adhæreret primæ opinioni propter dictam decisionem primã postposito stylo qui ex tempore uariatur, ut inquit Lap.allegat.lj. mihi placet opinio Alexan. ex eo quod clausula cum potestate citandi non restringetur magis extra curiam quàm intra, & est indefinita: potestas enim committentis est uniformis sine restrictione locorũ quo ad hoc, unde ubiq; locum habeat.l.si pluribus de lega.ij. l. iul. ff.de lega.iij.
2 l.j.§.generaliter.ff.de leg.præstan.† nec est ratio restringẽs: decisio prima non ob. quoniam in ea sunt hæc uerba. Audiat & iustitiam faciat sine clausula cum potestate citandi magis facit pro opinione Alexan. dum dicit quod uerbum deuolutas trahitur ad futuras allegando Inno.in c.dilecti de excep. quia præsens confusum præsentis non tenet usum.facit in simili ar-
3 gumento de tempore † ad locum quod est ualidum secundum Bart.in l.uel singulis cum.l.se.ff.de uulga.& pup. & Abb.in c.j.de iure patro.sicut etiã de re ad tempus. l.miles ita in prin. ff.de mil.test.Quando autem commißio diceret cum potestate citandi in Ro.curia & non subiungeret & extra eam,tunc magis crederem,quod non poßet extra.l.maritum.C.de procu. sicut contrà prohibitio in uno est permißio in alio.l. cum prætor. ff. de iudi. c. nonne de præsum. uide quando auditor datur in causa appellationis siue committatur ei principaliter siue in consequentiam quod statim potest inhibere etiam in partibus secundum Rotam decisione quarta de fo. compet. in anti.& pondera uerba decisionis.

V. Decis.

V. Decis. SUMMARIUM.

Inter auditores Rotæ ille iurisdictionem habet cui prius est præsentata commissio, quamuis ab alio in citatione præueniatur inter alios iudices inspicitur citatio non præsentatio. idem si sit contentio de iurisdictione inter auditores Rotæ & alium iudicem extra Rotam quod inspiciatur citatio non præsentatio.

EPITHOME.

1 Consensus coauditorum qui iuxta constitutionem Innocentianam debet accedere, vt iurisdictio remaneat penes auditorem cui prius fuit præsentata commissio hodie de stylo accedit tacitus, nec requiritur alius expressus.

2 Ad perpetuandam iurisdictionem non sufficit sola præsentatio literarum sine citatione quoniã præueniri possit cum res sit integra ante citationem: quod fallit inter Rotæ auditores, & est in eis speciale.

3 Auditor Rotæ in procedendo est ordinarius & in multis habet ampliorem iurisdictionem quàm delegatus.

Magis dignum attrahit ad se minus dignum quando veniunt æquè principaliter.

4 Dispositio loquens de simplici si exorbitat non extenditur ad casum mixtum, sed tantùm suis terminis debet esse contenta.

DECISIO V.

Decisio prima de constitutionibus in anti. dicit quod si aliqua causa esset commissa duobus auditoribus. d. uice cancellarium mandasse. 1 3 7 5. quod ille cognosceret cui primo cõmißio esset præsentata, & alter nullo modo, idem uoluit postea constitutio Innocentiana loquẽs de potestate auditorũ Rotæ quod si diuersis causarũ palatij apostolici auditoribus cõmißiones præsentatas hactenus uel pro tẽpore reperiri contingat in eadẽ causa eiusdẽ tenoris uel effectus, licet ad diuersarũ personarũ instantiã auditor cui prius cõmißio præsentata fuit iurisdictionẽ in procedẽdo & iudicando retineat absque

alia

alia desuper cõmißione aliorum coauditorum ad id accedente consensu, & istud obseruatum est tempore meo & antea, & obseruatur non requisito alias cõsensu aliorum coauditorum expresse etiã si tacitè dici posset quod accedat: & hoc est necesse pro signatura quæ habet quod audiat qui præuenit: ut in
1 *ter* † *Rotæ auditores is dicatur præuenisse cui prius præsentata fuerit cõmißio. Extra uerò Rotã ille qui in citatione præuenerit non attenta præsentatione rescripti, & idem si cõcurrat auditor Rotæ cum iudice alio extra Rotam, prout corã d. Hugone de Spina in una Romana melioramentorũ 1520. de mẽse Ianu. cõclusum fuit, quã postea do. Bartholomæus de Petra sancta iudicauit seu ad executionẽ processit & in qua eidẽ d. Hugoni in Rota primo fuerat præsentata cõmißio, & secũdo d. Cõstantino de Narnia extra Rotã in causa appellationis qui in citando præuenerat do. Hugonẽ: quia ut dicebã & fuit tentũ Cõstantinus ualidè pronunciauit nõ autẽ nulliter ex quo*
2 *ad perpetuãdã* † *iurisdictionẽ non sufficit præsentatio, sed bene citatio. c. gratũ. de offi. dele. c. fi. de offi. lega. Vnde sola literarum præsentatio seu aßignatio facta Iudici non sufficit neq; impedit quoniã præueniri poßit cum res sit integra ante citationẽ, ut dicit glo. in uerbo aßignante. c. ut debitus, de app. quã Inno. & Phil. Fran. ibi sequuntur: licet aliqui præsentationem ponderent. ad decisionẽ primã & Innocentianã dicendũ quòd non loquuntur nisi in Rota & inter auditores Rotæ, & magis faciunt pro cõclusione per locũ à speciali. l. ius singulare. ff. de legi. uel quia omittũt inter alios recurrimus ad ius cõmune. l. si extraneus. de cõdi. cauſ. da. cau. non secu. l. si cum dotẽ. sol. ma. l. cõmodißime. ff. de lib. & posth. nec ob. quod uideatur auditor Rotæ cui causa cõmittitur honorabilior commißario*
3 *extra Rotã ex eo quia in procedẽdò* † *est ordinarius iuxta no. in cle.*

in cle.auditor,de rescrip.& ut ibi patet,& in dicta Innocentiana ac alijs constitutionibus habet ampliorē iurisdictionē in multis quàm habeāt delegati extra Rotā,quasi debeamus hoc metiri á maiori potētia ar.l.quæritur. ff.de sta.homi.& quod magis dignū trahat ad se & uincat minus dignū. c.quod in dubijs.de conse.ecc.uel alt.quod secundum Abb.in c. extirpādæ. §.qui uero.ij.col.de præben.procedit quando magis dignū & minus dignum ueniūt æquè principaliter,prout in proposito uenit utrunq; rescriptū, & uterq; iudex:quia dico quod cum decisio & Innocētiana inter auditores duntaxat disponāt,militāt fundamēta adducta. Item sumus in casu mixto omisso & non cōprehēso in eis simpliciter de auditoribus loquentibus
4 *& cum exorbitent † non extendūtur ad casum mixtū.l. præscriptione.§.uim passam.de adult.l.ij.in prin. ff.de uerb. obli. & ibi Moder.& debēt in suo tantū casu intelligi,& suis terminis absq; ampliatione cōtentari.l.in agris. ff.de acqui. rerū do.c.j.de sepul.& regula odia.de reg.iur.in vj.ex quibus constat quod materia.d.l.quæritur,& d. c.quod in dubijs non refragatur nec habeat aliquid commune cum ista.*

VI. *Decis.* SVMMARIVM.

In commiſsione cauſæ ſuper moleſtatione talis rei uenit etiam cauſa petitorij,uel ſi uerba ſuper moleſtationibus iactationibus impedimentis & ſimilia inducunt tam petitorium, quàm poſſeſſorium.

EPITOME.

1 Vbi in commiſsione petitur committi cauſam ſuper moleſtationibus beneficij aut talis rei cauſa cenſetur commiſſa tam ſuper proprietate,quàm ſuper poſſeſsione,ſecus vbi dicitur ſuper moleſtationibus

poſſeſ

possessionis talis rei vel facta narratiua deiectionis petit committi causam super huiusmodi molestationibus, quia tunc sola causa super possessione censetur commissa.

2 Lis super possessione rei non faciat ipsam rem litigiosam, sed possessionem duntaxat.

3 Si committitur iudici vt cōpellat aduersarium ne impediat impetrantem pacificè possidere, causa possessionis tantùm est commissa.

4 Verba ambigua commissionis vel libelli deseruiunt vtilitati & intentioni impetrantis vel libellantis, & recipiunt interpretationem secundum subiectam materiam semper fauore impetrantis vel libellantis etiam si expediat illa impropriando.

5 Causa simpliciter commissa vtputa super tali re censetur cōmissa sub vtroq;, videlicet proprietate & possessione.

6 Verba molestatio iniuriarum seu iniuria respiciunt tam proprietatem quàm possessionem.

7 Si contineat rescriptum causam committi super occupatione, spoliatione & detentatione alicuius rei quam impetrans dicit ad se pertinere, vel ponatur clausula cum incidentibus dependeñ. emergeñ. &c. comprehenditur petitorium.

DECISIO VI.

PAlatium sicut tenuit olim, ita nunc tenet q; commißio super iactationibus, molestationibus uel similibus uerbis quæ in causarũ cõmißionibus solent apponi cõcepta tribuant
1 *† iurisdictionẽ nedũ in possessorio, uerum etiã in petitorio nõ obstante consilio Cal. sexto de rescrip. Sed pro concordia distingue, aut dicitur super molestationibus talis rei uel beneficij, uel super molestationibus de & sup tali re, et procedit cõclusio Rotæ ut sit proprietas etiã in lite et res ipsa ex quo super eius dñio uel quasi lis introducitur auc. litigiosa. C. de liti. & ibi Bal. Cy. & Bar. in l. ij. eo. ti. Et petitoriũ habet in uẽtre possessoriũ, aut super molestationibus possesßionis talis rei, uel facta narratiua turbationis seu deiectionis à posseßione petitur causa cõmitti super dictis molestationibus. Et in his & similibus posset fortè procedere opinio Cal. qualiter lis in pos-*
2 *seßorio † uel super possesßione non faciat proprietatẽ rei litigiosam sed possesßionẽ duntaxat. d. auc. litigiosa. & glo. in c. j.*

de con

de confir.uti. uel inuti. & ibi But. & Abb.sunt enim res & causæ diuersæ.l.naturaliter.§.nihil cõmune. ff. de acqui. poss. & in rub.de causa poss. & proprieta. & per to.ti.de utroq; mẽbro & materia in locis allegatis. & latius per Abb. in c. ecclesia sanctæ Mariæ,ut li.pẽ.& Milis in uerbo litigiosa res sit,et.qd in beneficialibus tradit Inno.in c.cũ M.Ferrarieñ.de cõsti.in c.ex parte de arbi.Io.an.in c.ij.ut lit.pen.in vj.ubi etiã Phil.Franc.Bal.in d.auct.Ro.iij.ut lit.pend.in audi. in no. & Mil.ubi supra. & de his latius decisione incip. Rota in antiq. iij.& in alia maior pars dominorũ q, ita senserit Cal.& colli
3 gitur ex themate in quo iudici cõmittebatur † ut compelleret aduersariũ ne impediret impetrãtẽ pacificè:poßidere quod ui detur sonare super possesßione tantũ.Item quãdo uerba essent
4 ambigua deseruirẽt utilitati † et intẽtioni impetrãtis.l.si quis intentione.ff.de iudi.Abb.in c. cum uenissent.ij.col.de restitu. in integ.glo.etiã.ij.in c.cum ad sedẽ.de resti.spol.ponẽs qualiter in principio litis medio & fine sunt accipiẽda, sed secũdũ Cal.prolata erãt ad causam possessoriã ad quã debẽt inspecto fine referri.c.ij.de ord.cogni.c.gaudemus.de diuor.Recipiunt nanq; interpretationẽ iuxta subiectã materiã semper fauore libellantis etiã si expediat impropriãdo ea. Abb.c. cõsuluit.ij. de appel.facit pro cõclusione Rotæ.c.j.de sequestr.posses.&
5 fruc.Vbi causa † simpliciter cõmissa sub utraq; cẽsetur cõmissa.& glo.exẽplificat quãdo cõmittitur super tali re. Idẽ ergo quãdo super molestationibus talis rei cum nõ inspiciantur magis ista uerba quàm alia, sed res super quibus fit cõmisßio, & uerbũ molestare respiciat utrunq; ex quo cõuentus super dominio molestari dicitur super eo. Facit etiã quod tradit Inno. in c.cum olim.de offi.dele. q, uigore rescripti in quo habetur
6 quod aliquis iniuriatur † mihi super fundo possum agere rei uendi

uendicatione ad fundū & cōditione ſine cauſa ad fructus perceptos.Idē ſi ſuper nemoribus dicatur iniuriari ut agi poſſet de dānis datis poſſeſſori in petitorio.Et ibi infert Imo.*ſecūdū* Inno.*ꝙ ſub uerbis generalibus reſcripti cōprehendi poteſt petitoriū ſicut poſſeſſoriū.paria autem ſunt dicere,talis iniuriatur mihi ſuper tali re,aut me moleſtat ſup ea uel iactat, &c. ad terminos etiā l.diffamari.C.de inge.& ma.in quibus ſentētia uel terminus cōtra diffamantē exceptionē pararet in peti-*

7 *torio.Item uenit petitoriū ſi reſcriptū cōtineat † ſuper occupatione, ſpoliatione & detētione alicuius rei quā impetrās dicit ad ſe pertinere.*Rot.*in no.ix.de cau.poſ.& prop.&* Abb. *in c.j.col.iiij.de ſeq.poſſ.& fruc.Sed cōmiſſa cauſa petitoria uel poſſeſſoria uenit utrūq; ſecundū.d.deciſ.ix.licet cōmuniter cōtra.ut refert & ſequitur* Abb.*in d.c.j.col.iij.de quo dico in allegata deciſ.incip.* Rota *in antiquis.iij. & propter nota.in d.deciſ.ix.dixi quod fortè poſſet procedere opinio* Cald.*uel ſi termini ſunt pares ſecūdū cōmunē,de qua per* Abb.*in d.c.j.*

VII. *Deciſ.* SVMMARIVM.

Attenditur magis in commiſsionibus ſignatura papæ aut cardinalis quàm extenſio regentis. Vel ſic,regens cancellariam licet poſſet extendere & declarare, non tamē reſtringere aut alterare ſignaturam papæ aut cardinalis.

EPITOME.

1 Cardinali præpoſito ſignaturæ eſt data poteſtas ſignandi etiam concedendi petita,regenti verò tantùm extendendi ſed non reſtringendi conceſſa.

2 In omnibus commiſsionibus in quibus petitur quod poſsit procedi ſummariè ſolet regens extendere quod procedatur ſummariè, niſi ſit cauſa iniuriarum.

3 Solent domini auditores palatij in dictis cauſis in quibus per iniuriam

non fuit

non fuit in extensione per regentem apposita clausula quòd possit procedi summariè,&c.cum etiam petitum in corpore cõmissionis ante sententiam,vel etiam post primam & secundã sententias mittere notarium causæ ad regentem vt apponat in originali commissione huiusmodi clausulam,& si id regens facere recusaret, nihilominus semper processus per Rotam reputatur validus.

4 Stylus Ro.curiæ variatur frequenter quem modò album,modò nigrum appellat Lapus alleg. lj.

DECISIO VII.

Contingit in una causa coram d.Paulo de Capisuchis in alia coram d. M.de Spinosa 1519. & 1520. quòd cum causæ non essent summariæ termini erant tenti prout in beneficialibus:& commißio habebat in corpore quod procederetur summariè, &c. Cardinalis autem signatura habebat placet domino nostro papæ.Regens uerò in extendendo solũ dixerat,audiat procedat & iustitiam faciat:fuit dubitatum an signatura cardinalis sufficeret pro summario processu quasi petita concesisset simpliciter respondẽdo. §.præterea.insti.de inuti.stipula.l.si defensor.§.j.de interrog.act.l. titia.§.idẽ respondit.ff.de uerb.obli.Quidã domini uolebant non satis esse. quia tempore Alexandrini & aliorũ ante hæc tempora,ut dicebat Cardinalis præsidens signaturæ quãdo uolebat causam esse summariã respondebat.Placet D.N.Papæ. & quòd summariè, &c. unde denegaße uidebatur sine uerbo summarie.l. maritus.C.de procu.iuncto stylo qui pro iure habetur.c.ex literis de consti.c.quàm graui de cri.fal.ac cõsuetudinem principis.l.uel uniuersorũ.ff.de pign.act. Item quia regens extendendo omiserat etiam quod summariè interpretando mentem papæ ut eius organũ & aßistens ad id præpositus. Sed maior

1 *pars contra scilicet quòd inspiciatur † signatura Cardinalis cui est data potestas non regẽtis ad extendendũ præpositi qui non potest negare quod concessum extat. Neq; in his attẽdi-*

mus regẽtis mentẽ si omittat de summaria causa concessa per uerbum placet, ut supra.d. §. praeterea cum si. & Rota de rescriptis in no.ix.qd' in cõmissiõe signata ueniũt omnia petita, qa esset in facultate sua tollere aut restringere cõcessa à principe quod non potest inferior: cle.ne Romani de elec. & quasi in omnibus cõmissionibus in quibus postulatur procedi sum-
2 *mariè nisi † sit causa iniuriarũ solet extẽdere quòd summariè. Vnde si in aliquibus omittit obliuioni & inaduertentiæ attri-*
3 *buitur.* Et ideo Rota *in talibus ante sententiã mittit † notariũ causæ ad eum ut opponat in originali cõmissione uerbũ summariè post sententiã & post duas etiã sententias idem facit ad cautelam & semper ex more introducto regens ipse apponit quòd si non faceret omnino* Rota *processum ex prædictis saluaret.* Ad *stilum antiquum respondetur quòd tunc erat in consideratione si cardinalis apponebat summariè uel*
4 *non.nunc est mutatus, ut dicit* Lap.*alleg.lj.quòd modo † est albus modo niger, quoniam Cardinalis hoc tempore nunquàm apponit quòd summariè nisi aliquando ex certa scientia quãdo non petitur, & ideo regens nisi esset negatum debet extendere si est in corpore rescripti, & ita usq; ad millesimũ quingentesimum uigesimum primum inclusiue practicaui in quibusdam commissionibus coram me etiam in secunda instañ. & regens apposuit uerbum summariè, &c.* Et ex his patet *non obstare decisionem* Egi. *cclxxvj. uel ut est dictum debent practicari, alia eiusdem* Egi.*cccxxxviij.*

VIII. *Decis.* SVMMARIVM.

Quando prima cõmisio habet quòd summariè procedatur causa est summaria nedũ in prima, uerũ etiã in secunda & tertia instãtia. Vel sic,

Commis

Commissio quæ habet summariũ processum seruit in omnibus instantijs causæ & toto processu qui fit post cõmissionem in quo, in palatio quatuor tantum termini sunt substantiales ante sententiam & no. pro obseruantia hodierna, & de uirtute Innocẽtianæ circa sanatiuam reiterationem terminorum ac eius interpretatione.

EPITOME.

1 Sicut res semel effecta alienabilis durat alienabilis, ita processus semel effectus summarius durat summarius ad sequentes instantias quando sumus in eadem re cum dependentibus & annexis, & ex quo non vrgeat ratio quare debeat restringi ad illam instantiam.

2 Quando clausula respiciat & præcedentia & sequẽtia & qualitas adiecta in aliqua dispositione respiciat omnia remissiuè.

3 Iudicatum propriè non dicitur quando potest appellari à sententia, sed tunc quando non potest aut transiuit in rem iudicatam.

4 Non est eadem causa appellationis & causa principalis quantum ad iudicium iudicem & instantiam, sed bene est eadem quo ad intentatam actionem quia ventilatur eadem actio.

5 Vbi in commissione conceditur processus summarius extenditur ad surrogatum in eius locum, & in alia instantia, siue hoc cõcedatur in prima commissione siue in secunda vel vlteriore, & in quacunque instantia seu parte iudicij, ita quòd omnis processus post ipsam erit summarius, sed non ante commissionem.

6 In causis summarijs hodie de stylo palatij seruantur quatuor termini, qui sunt substantiales ante sententiam videlicet ad articulãdum ad dicendum cõtra articulos & producẽdũ omnia, & ad dicẽdũ cõtra producta, vnus quorum si omittatur sententia est nulla, & idem si pars nõ citetur ad audiendũ sententiã etiã si fuerit lata à principe.

7 Si omittatur obseruatio trium terminorum videlicet ad dicendũ contra commissionem ad libellandum & ad iurandum de calumnia in causis summarijs non propterea sententia esset nulla, bona tamen cautela est vt obseruentur.

8 In causis prophanis requiritur tela & ordo iuris qui habetur in l. prolatam. C. de senten.

9 Quando committũtur causæ simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicij, vt sunt causæ beneficiales & aliæ summariæ qualiter sit procedendum.

10 Constitutio Inno. octaui in Rota sanat malũ aut nullam obseruationẽ terminorum substantialium reiterando vnico cõtextu & vnica audientia eosdem etiam in duabus audientijs tantum tentos, vel aliàs

conculcatos aut peruerso ordine, aut male vel nulliter seruatos etiam si ipsa obseruatio testium nonorum fuerit facta per procuratores assertos dummodo in reiteratione sint veri.

DECISIO VIII.

Fuit etiam obseruatum & obseruatur quòd si prima cōmißio causæ habeat q summariè procedatur sufficit tela prout in beneficialibus, & totus processus est summarius non solùm in prima sed etiā in secunda & tertia instañ. & usq; ad finē causæ, eo q in secunda & tertia seu ulteriori instañ. non petatur uec detur summarius processus dūmodo non negetur

1 *datus sicut res semel † effecta alienabilis durat alienabilis. l. pater. §. qndecim de le. iij. ff. facit etiā quia clausula in principio posita refertur ad omnia quæ sequūtur. l. iij. §. filius de libe. & posth. l. talis scriptura in fi. ff. de leg. j. & c. ij. requiris de app.*

2 *de materia tamē qñ clausula † respiciat & præcedētia & sequentia, & utrū qualitas adiecta in aliqua dispositione respiciat omnia per* Abb. *in d. c. &* Bar. *in d. l. talis scriptura. & in l. præter. la. ij. §. eritq; differentia. ff. ui bo. rap.* Ex quorū dictis *colligitur debere in proposito referri ad sequentes instantias quando sumus super eadem re cum dependentibus & annexis & ex quo non uiget ratio quare debeat restringi ad illam instañ. in qua conceditur talis processus* Non ob. *q per sententiam diffinitiuam causa finem accipit. l. j. ff. de re iudi. l. terminato.* C. *de fruc. & lit. expen.* Ita *quòd in secunda requiratur*

3 *noua cōceßio summarij processus, quia non dicitur † propriè iudicatum quādo à sententia appellari potest. Sed tunc demū quādo non potest uel transiuit in rem iudicatam. glo. est notabilis in uerbo innouata fuissent in c. nō solum de appella. in* vj. *quam pro statuto ponderant ibi* Domi. & Philip. Franc. & *glo. etiam in d. l. j. quæ uideatur ad hoc quod* Ho. & Abb. *uoluerunt in c. cum dilectus de arbi. q sententia arbitri non dicatur*

tur propriè sententia nisi tria cõcurrant, quorũ unũ est ꝗ ex ea agi poßit. Clarum autẽ est infra decendiũ agi non posse, sed attentari quãdo non est approbata sententia. d. c. non solũ, & l. cum antea. C. de arbi. Et si fuerit prouocatum suspendi iudicatũ. l. j. in fi. ff. ad Turpil. c. uenietes de iureiurã. Nec refraga-
4 tur ꝗ alia sit causa appellationis, † alia principalis seu prima causa. l. eos, cum si. C. de app. quia non est uerum omni respectu. Item non agitur super re diuersa sed eadem, de qua in prima ꝗ hic debet attẽdi. Ita dicit Bal. in l. qui proprio. §. item quæritur. iij. col. ff. de procu. ꝗ non est eadẽ quantũ ad iudiciũ iudicem & instañ. Sed bene est eadem quo ad intentatã actionem, quia eadem actio uentilatur. Item notandũ est finis causæ & princeps super huiusmodi causa talẽ rem continentẽ summariam dedit cognitionẽ, & aliãs quæstio est sabbatina an sit eadem cum prima uel diuersa causa appellationis dicit glos. in l. unica. C. de suffrag. ubi Odof. & alij. & aliquid per Bar. in l. cum apud Sempronium. ff. iudi. sol. & Gof. in sum. de procu. & v. col. & ad prædicta ac decisionẽ uideatur Egi. deci-
5 sio xlj. si papa ubi cõmißio † procedendi summariè uni facta extenditur ad surrogatum in eius locum & in alia instantia: & procedit conclusio siue prima cõmißio det quòd summariè siue secunda aut alia in quacũq; parte iudicij seu instantia ut omnis processus post ipsam sit summarius usq; ad finẽ litis non ante commißionem: cum eadẽ sit ratio de ea quæ de pri-
6 ma commißione in his quæ sequuntur de stylo † palatij circa obseruationẽ terminorum in causis prophanis summarijs, & in attentatis ac alijs est paruus tractatus qui incipit, termini causarũ in Romana curia seruari soliti, & quicquid ibi dicatur, & decisione. ij. de rescri. in no. & per Egi. deci. xxvij. qui uult ꝗ tres solũ termini sint substãtiales ad ponendũ, arti-

culandũ ad producendũ omnia,& ad sententiã hodie quatuor termini in summarijs ante sententiã tantum sunt substantiales scilicet ad articulandũ dicẽdũ cõtra articulos ad producendũ omnia& dicẽdũ cõtra producta,quorũ si unus omittatur nulla est sententia.Itẽ si pars non citetur ad audiendum sententiã. c.j.de causa poss.& proprie.l.de uno quoq;.ff.de re iudi. usq; adeo ut sententia principis etiam sine citatione sit nulla secũdum Abb.in c.uenerabilem de el.c.iij.col.& tex.in cle.pasto=
7 ralis de re iud.Secus † si omittantur termini ad dicendum cõtra cõmissionẽ & ad libellandũ. Item ad iurandũ de calumnia tacite potest omitti.c j.de iura.calũ.in vj.quãuis cautum sit ut
8 obseruentur. De iure autem communi in prophanis † non requiritur nisi tela & ordo quæ habentur in.l.prolatam iuncta
9 glo.& ibi etiã Bar.C.de senten.Et quando † cõmittuntur simpliciter & de plano ac sine strepitu & figura iudicij est expressus in extrauagante ad reprimendum quo. in cri. lese ma. proce.& in cle.sæpe de uerbo.sig.tales autẽ eo modo cõmissæ sunt beneficiales & aliæ summariæ de quibus in cle. dispẽdio=
10 sam de iu. Et in Rota † Innocentiana sanat terminos substantiales reiterando unico contextu & unica audientia eos nulliter uel male seruatos quod procedit etiam si per assertum procuratorẽ de cuius mandato non constet uel cõtra assertum procuratorẽ rei fuerint tẽti dũmodo in reiteratiõe sint principales uel boni procuratores utriusque & hoc propter illa uerba male aut nulliter quæ etiã in multis alijs casibus faciunt quòd sanetur tela quãuis auditor debeat esse discretus q; si fuerit tenta contra non legitimã personã uel ad instantiã non legitime expectet reũ tanto tẽpore quantũ est necessariũ ad obseruãdũ terminos substãtiales sine præcipitatione.Ex quo etiã reiteratio prædicta sanat omnes terminos etiã in duabus uel

in una

in una audiētia tantū tētos & aliâs cōculcatos ac ordine peruerso seruatos q pro interpretatione dictæ Innocētianæ not.

IX. *Decis.* SVMMARIVM.

Commissio in causa prophana per quam conceditur quod termini substantiales seruari soliti etiam male uel nulliter tenti unico cōtextu reiterentur non sanat si prout in causa beneficiali erant seruati, & non sit hoc expressum. Vel sic, Commissio super reiteratione terminorum nō sanat processum in prophanis nisi quod ut in beneficialibus & causa prophana tenti fuerint expressum sit.

EPITOME.

1 Alia est tela & ordo iudiciarius in prophanis causis & alia in beneficialibus & summarijs.

2 Seruans male telam siue ordinem processus iudiciarij tenetur sanare illum aut sua impensa aut per commissionem sanatiuam.

3 Practici & cauti procuratores ne errent & damnificent clientulum suum in expensis processus debent ponere specifice in commissione reiterationis terminorū quòd causa est prophana, & quòd termini in ea fuerunt seruati, vt in beneficialibus seu summarijs, & tūc reiteratio fit vt in beneficiali & nō vt in prophana, atq; in hoc errant plurimi procuratores non ponentes vtrunq;, quia tunc talis commissio non valet.

DECISIO IX.

FRequens est usus cōmißionum super reiteratione terminorum unico contextu ac audientia seruandorū ac super sanatiua processus corā.d.Simonetta.1519.in una Viterbien. salarij erat cōmißio in prima instantia in qua locū tenēs auditoris cameræ iudicauerat q terminis de more seruatis etiam male & nulliter tentis unica citatione & audientia reiteratis procederetur & dubitatur de ualiditate dictæ sententiæ locūtenentis, & pro ea dicebat ponens qui habebat causam in se-

eundi,quod in prophanis solet tela substātialis teneri sicut in beneficialibus,& ita erat tenta in dicta causa quodq; hoc attento satis uidebatur expressum.Et q; papa ita intellexisset.l. quod si nolit.§.qui aßidua.ff.de ædi.edic.l.fi.C.de fideius.Nam frequens actus inducit consuetudinem in cōtractibus ut in dictis iuribus.& Bar.in repeti.l.de quibus in ij.q.prin. vij. col. ff. de legi. & facit regula.l.suis quoq;.§.puto generaliter.ff. de hære. insti. nihilominus fuit cōclusum pro nullitate ex quo

1 †alia est tela in prophanis,alia in beneficialibus & summarijs:& in arbitrio partis est quomodo obseruet,quia si aliter quàm debeat oportet quod sanet processum sua impensa & quandoq; per commißionē nō obtinet sanatiuā quo ad omnia.

2 Vnde quidam † in prophanis seruāt telam prout in eis requiritur ad fugiendū omnē nullitatem & neceßitatē,& ideo necesse est quòd papa intelligat causam esse prophanam, & in ea telam tentam prout in beneficiali & summariè, ad hoc ut

3 sanet & reiteratio ut in beneficialibus proficiat.Et ita † practici procuratores ponunt in commißione utrūq; ex eo quòd reiteratio fit sicut est facta obseruatio non ut in prophana quia ita non est facta nec iterari posset: queādmodū nec priuatio datur nisi supposito habitu.l.decem.ff.de uerb.obli. §.seruus.insti.de capi.dimi.aliâs papa intelligit iuxta subiectā materiā scilicet tentā ut in prophanis si de causa tali dicat commißio.c.sedes.de rescrip.c.ut priuilegia de priuileg.l.si uno.loca. glo.in uerbo.titulo.in c.j.de usur.in vj.& Soci.cōsil. xxv. & no.quia in hoc uidi plures errare in formando cōmißiones.

X. Decis. SVMMARIVM.

Quando in reseruatione pensionis datur facultas transferendi dummodo infra certū tempus

pus denuncietur sub pœna nullitatis. Vel quod eoipso censeatur extincta pensio. In cōmissione super nullitate vel extinctione secuta trāslatione non debet apponi clausula solita sine retardatione solutionis pensionis.

EPITOME.

1 Vbi ex facie literarum aut instrumenti constat aliquid non deberi: tūc iudex ex officio absq; partis oppositione potest & debet repellere agentem.

2 Pecunia debita ad diem si petatur statim reo nihil excipiente iudex cōdēnabit ad diem ex quo istud dari in diem inest obligationi idē de exceptione ex pacto in continenti apposito vel ex tacitè intellecto cum insint sui natura actioni: & actor deducendo eam proponit cum exceptione, secus in exceptione quæ non inest obligationi sed venit extrinsecus vt exceptio pacti facta ex interuallo.

3 Non est necessaria exceptio facti vel iuris quando ademptio fit in testamento, cum eidem testamento insit nec possit iudici non liquere.

4 Si ex tenore appellationis cōstat quod est interposita in casibus à iure prohibitis, tunc iudex non reuocat attentata statim nec inhibet antequam incipiat cognoscere an appellatio sit recipienda vel nō, quia appellans habet ius commune contra se.

5 Publicè excommunicatum potest iudex ex officio repellere etiam reo non excipiente, similiter libellum quando ex eius continentia ineptitudo apparet.

6 Contra instrumentum guarentigiatum habens executionem paratam & contra quod nulla possit opponi exceptio nisi falsitatis vel solutionis de simulatione excipi potest quæ facit deficere contractū, nam ex quo deficit consensus non dicitur esse contractus.

7 Quo ad validitatem non refert an aliquid fiat sub conditione vel modo: quoniam si modus non seruatur subijcitur clausula irritans seu annullās actum, cum illud sit pro forma appositum quæ dat esse rei: qua non seruata actus est nullus.

8 Non debet retardari aut aliâs impediri solutio pensionis simpliciter, & de partium consensu præsertim reseruatæ super cuius nullitate lis mouetur, donec de nullitate aut extinctione sit iudicatum nisi sub modo aut conditione fuisset reseruata, quia tunc non verificata conditione aut modo reus non compellitur soluere nisi agens esset in possessione percipiendi, quia tunc cogeretur: quia in his non requiritur titulus.

9 Quando in materia rei liquidæ aut contra instrumenta guarentigiata sit locus exceptioni remissiuè.

10 Si in actione includit & deducit actor exceptionem suo ligone se per-

cutit & ei incumbit onus probandi exclusionem exceptionis alias incumberet excipienti aliquid ponenti.

DECISIO X.

Casus occurrit in signatura iustitiæ de mēse No. 1520. quod.P. cōsenserat reseruationi pēsionis cum potestate transferendi dummodo infra tres menses translatio sibi intimaretur alias esset nulla seu eoipso extincta. Is in quem erat translata seu ex translatione reseruata agebat cōtra. P.ad solutionē Petrus petijt cōmitti causam nullitatis uel extinctionis fuit dubitatū an in cōmißione deberet apponi clausula cō sueta scilicet placet sine retardatione solutionis pensionis. Et pro affirmatiua quidam ex referendarijs allegabat stilum nihilominus pro negatiua dixi & hoc pars obtinuit quod de nō pensione aut extinctione cōstabat ex facie literarum reserua-
1 tionis prioris ac trāslationis quo casu † iudex ex officio absq; partis oppositione potest & debet repellere agentē. l. lecta.
2 uer.dicebā.ff.si cer.pe.& ibi Bar.dicens quod si † pecunia debita ad diem petatur statim reo nihil excipiente iudex cōdēnabit ad diem ex quo istud dari in diem inest obligationi, & est intus in obligatione.d.uer.dicebā.l. petens cum ma. C.de pac. et in l.eū qui ita.§.q ita.ff.de uerbo.obli.inquit nō esse neceße qd' opponatur exceptio quæ inest obligationi,put in pactis incōtinēti appositis uel quæ tacite intelliguntur, ut in dictis iuribus & l.iurisgentiū.§.quin imo.ff. de pact. ita etiam dicit Bal.in l.bone fidei circa finem.C.eo quòd exceptio quæ est ex eodem contractu id est pacto incontinenti apposito.Non est necesse quod opponatur quia ex figura eiusdem cōtractus apparet. Nam in istis non est opus quod pars opponat cum insint actioni & actor deducēdo eam proponat cum exceptione quæ sui natura inest unde actionis expreßio est sufficiēs reo secus in exceptione quæ nō inest obligationi, sed uenit extrin-

secus

fectus prout exceptio pacti postea facti seu alia quae partium conuentione non uenit ad idem Inno. in c.j. de plus peti. & in c.pastoralis, de excep. Abb. in capit. exceptionē co. ti. iiij. col. Bar. in l. si ita scriptum. ff. de lega. j. inquiens non esse necessa-
3 *rium exceptionem facti nec iuris quando adeptio fit in testamento cum eidem testamento insit nec possit iudici non liquere, & Bar. etiā in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui. poss. in. ij. q. principali. iiij. col. & quod Phil. Franc. post. Domi. concludit in c. non solum. j. col. de appel. in. vj. quod quādo*
4 *constat † ex tenore appellationis quod est interposita in casibus à iure prohibitis tūc iudex non reuocabit attentata statim nec inhibebit antequam incipiat cognoscere an appellatio sit recipienda uel non qui appellans habet ius cōmune contra se & quod in. iij. col. in prin. allegando Deci. primam in no. eo.*
5 *tit. subijcit ad hoc. c. pia de excep. eo. ti. & li. ubi publice † excommunicatū potest iudex ex officio repellere etiā reo nō excipiente, idem de libello quando ex eius continentia ineptitudo apparet. c. exanimata cum materia de iudi. Et quādo extra seriem libelli est notoriū secundū. But. in c. j. de offic. uica. sed in proposito agens ad pensionē producit literas ex quarū contextu deprehēditur nullitas uel extinctio aperte si lapsus fuerat terminus trium mesiū prout erat, igitur nisi de intimatione in tempore doceat seipsum excludit, & à iudice repelli debet etiā reo tacente accedit quòd contra instrumentū guaren-*
6 *tigiatum † & statutū habēs executionē paratam & quòd, ne queat opponi nisi exceptio falsitatis ac solutionis et nulla alia potest excipi de simulatione cum simulatio faciat deficere cōtractum ex quo enim deficit consensus non dicitur esse cōtractus. l. j. de pact. & Bar. in l. j. §. & parui refert. ff. quod ui aut clam. bona ergo est exceptio non esse contractum, & sic legitimam*

timam non esse pensionem, nec literas pensionis quæ non habent animam nisi secuta intimatione in tempore & docto de ea item pensio est reseruata in euentū translationis sub conditione intimationis, sed statutū disponens ut instrumenta guarentigiata habeant paratam executionē, & quod nulla poßit opponi exceptio intelligitur dummodo conditio cōtractus sit adimpleta. Bal. in l. si causam. C. de exce. rei iu. & alij ad quos refert & sequitur Alex. consi. cxix. primo uol. Igitur ante uerificationem intimationis constat iudici non esse pensionē ac ius ita excipiendi saluum est parti, cum cōditio nihil ponat in esse. §. ex cōditionali. insti. de uerb. obli. c. j. de spon. in. vj. Non obst. si ponderetur quòd nō sumus in cōditione, sed in modo per
7 dictionē dummodo: quia non refert † quoad inualiditatem fiat sub conditione uel modo quando si modus non seruetur subijcitur clausula irritans seu annullās actum. c. uerum de condi. appo. tunc siquidē illud est pro forma appositū, qua non seruata actus est nullus, quoniā dat esse rei sicut in l. si unus. C. de testa. l. an inutilis de acceptil. l. j. §. si quis ita ubi Bar. de uerbo. obli. & Bal. ad hoc in l. j. ff. de libe. & posthu. Nec etiā obstat quòd ab initio tenuit reseruatio & eius uigore est facta solutio quæ non debet retardari donec de nullitate seu extinctione sit iudicatum. c. querelam de elect. c. cōsultationibus de iure patro. ne interea priuetur cōmodo poßeßionis. c. j. ut lit. pen. quia procederet si nulla translatio facta esset uel si absq; tali modo aut conditione transferendi facultas data fuisset: quibus casibus de partium consensu papa reseruat simpliciter & tūc
8 † non impeditur pensionis præstatio propter superueniētem litem super nullitate uel extinctione ex eo quod literæ sunt liquidæ, & ex cōsensu partiū ad quē papa respexit firmè quousq; cōtra eas sit res iudicata, secus si à principio fieret reseruatio

uatio sub conditione si talis consentiret,seu alia,aut sub modo ut suprà.nam tunc non uerificata prius cōditione aut modo non posset reus ad solutionē cōpelli nisi agens esset in possessione percipiēdi.d.c.querelā.cum simi.quoniā in his titulus non requiritur.c.in literis,& ibi Abb.post alios de resti. spo. Idem ergo quādo adijcitur in euentū translationis ex quo & papa & partes agunt ut per translationem extinguatur & cesset si intimatio in tēpore non sequatur. Vnde de extinctione notoriè constat ex literis trāslationis, ita quòd fundata est rei exceptio cum non agatur ex primis literis reseruationis, sed ex secundis translationis,seu nouæ & secundæ reseruationis, cum forma sit quod extinguitur prima & denuo similis reseruatur,personæ nominatæ:potest itaq; dici non est pensionis aliqua reseruatio,sicut excipi quod asserta sententia nō est sentētia,& quod non est publicum instrumentū:& si diceret statutum derogatum posse iurare opponi quod non est talis
9 *secundū Bar.in l.diuus de testa.mili.& in materia † rei liquidæ uel non & quando cōtra guarentigiata locus sit exceptioni ultra prædicta uideatur Bar.in l.proinde.§.notandū. ff.ad l.aqui.Abb.in c.ex parte.ij.de offi.deleg.& doct.allegati per Alex.d.consi.Ad hunc sensum facit etiam quod ait in no.in c.*
10 *super literis de rescrip.ult.col.quòd si actor † in actione includit & deducit exceptionē suo ligone se percutit & ei incumbit onus probandi ad exclusionem exceptionis, aliàs incūberet excipiēti aliquid ponenti.l.j.de excep.l.ij.ff.de proba.cū glo.ubiq; & Gof.in sum.eo.titu. ij. col.cum reddat actionem suam dubiam quinimmo in propositio destruit eam & se excludit ex quo assertio sua & negatio aduersarij reperiūtur simul & in eadem scriptura per expressum.Ex quibus infertur non debere poni clausulam sine retardatione solutionis pēsionis*

nis quæ quaſi pro regula in ſimilibus commißionibus apponitur. Et hoc not. ut quotidianum ut inquit textus in l. legatũ. ff. de libe. lega. & habes unam limitationem ſeu fallentiam ad exceptionem ad ſtilum reſcribendi cum dicta clauſula.

XI. Deciſ. SUMMARIUM.

Bona eſt commiſsio ut condemnatus per tres cõformes audiatur ſuper earum nullitate reſeruatis expenſis & fructibus in fine litis cõſtito de paupertate oratoris parito quo ad poſſeſsionẽ.

EPITOME.

1 Non liberat. c. Odoardus de ſolutio. clericum à debito ſed ſolũ à moleſtia creditoris præſtãdo cautionem quòd ſoluet ſi peruenerit ad pinguiorẽ fortunã ſicut per ceſsionem bonorũ non dicitur cedens ſoluere, ſed tantum liberatur ne carceretur & remanet obligatus ad ſoluendum quandocunq; ſoluere poſſet deducto ne egeat.

2 Lex aut capitulum debet regulariter facere ad titulum in quo ponitur licet non ſemper de neceſsitate.

3 In multis caſibus in iure paupertas nocet & minuit hominis fidẽ, non tamen hoc debet extendi extra caſus à iure expreſſos cum proſit etiã in multis & inſpicit lex aliquando magis perſonarũ fidẽ quàm facultatem.

4 Sententia adiudicatoria in beneficialibus non dat titulum, ſed declarat ius ad victorem pertinere.

5 Dominium quando transferatur per ſententiam remiſsiue.

6 Ad probandũ ſtilum ſignaturæ adducuntur quandoq; commiſsiones aliàs ſignaturæ in caſibus ſimilibus.

DECISIO XI.

PRopoſui in ſignatura iuſtitiæ. 1519. an deberet cõcedi quòd condẽnatus per tres cõformes audiretur ſuper earum nullitate, fructibus & expenſis in fine litis reſeruatis cõſtito de paupertate cõdemnati parito quoad poſſeßionẽ ſi uigore rei iudicatæ parendum ſit, & dicebã quòd ſic, tum quia à iure conceditur beneficium. c. odoardus de ſolu. tum quia in Rota uiderã quaſdã cõmißiones ſimiles quaſi ſtilus talis eſſet

qui

qui pro iure habetur,c.ex literis de cõsti.c.quàm graui.de cri. fal.& in hunc sensum fuit etiam.d.Io. Antonius de Triuultijs decanus & quatuor alij,reliqui uero contradicebãt eo fundamento,quia non debet prius condẽnatus audiri quàm fuerit euacuatum iudicatũ quo ad omnia cle.ut calumnijs. de re iudi. in uerbo plenarie.iunc.glo.quæ allegatur.c.reintegrãda.iij.q. j.ad d.c.Odoardus.licet debeat facere ad titulũ. l. imperator. ff.de in diem adiec. dicebatur non esse uerũ quòd habeat uim
1 *solutionis cum solũ liberetur † clericus à molestia creditoris præstando cautionẽ si peruenerit ad pinguiorẽ fortunam. Ad hoc.§.fi.insti.de act. ubi per cessionẽ bonorũ non dicitur cedens soluere,sed liberatur ne carceretur & remanet obligatus quando satisfacere possit deducto ne egeat similiter in l. sunt personæ cũ se.ff.de re iudi.quo ad priuilegiatos de quibus ibi. Nam inanis actio dicitur quam debitoris excludit inopia.l. nã & is.ff.de dolo.c.olim.ij.de resti.spo.Posset & aliter respon-*
2 *deri ad id quod lex † debeat facere ad titulũ ubi situatur iuxta d.l.imperator.& no.in c.j.& c. si super gratia de offi. deleg. in.vj.de quo etiam Abb.in probe.decret.ulti.col.& in c. bone de cõfir.uti.uel inuti.in fi.quod satis dicitur facere.d.c.odoardus.ex quo decidit quòd ob inopiã ad solutionẽ nõ cõpellitur. Item ꝙ non est de necessitate ut semper faciat ut in. §. fi. iuxta glo.insti.de obli.quæ ex qua.cõtra.& in c.potuit loca.ubi & glo.pro cõmissione etiã uidebatur quòd si sentẽtiæ essent nullæ & iniquæ locupletaretur cũ aliena iactura uictor si uictus non audiretur ante plenã paritionẽ cõtra æquitatẽ.l.nam hoc natura.ff.de condi.indeb.c. locupletari de re iu. in vj. & paupertas quæ non est de genere malorũ præstaret impedimentũ ut agi non posset,& eo modo periret ius suũ. Paupertas autẽ potuisset esse in uicto sine culpa uicti unde lex puniret eum sine cul*

ne culpa obligando ad impoßibile quod teneretur ad totalem rei iudicatæ euacuationẽ contra regulã.c.cognoſcentes de cõſti.& l.fi.quæ ſent.ſi.appel.reſcin.l. impoßibiliũ.ff.de re.iur. & quãuis in caſu l.teſtiũ in prim.ff.de teſti.& pluribus alijs.
3 In iure † paupertas diminuat de fide hominis & noceat,extra tamen expreſſos id nõ eſt extendendũ,cum etiã in multis proſit,& aliàs magis lex fidem inſpicit perſonarũ quàm facultates.§.fi.inſti.de ſuſpe.tuto.Sed pro negatiua poteſt dici quòd præſumptio quæ eſt pro tribus conformibus tollat omnẽ iniquitatem,cum etiam in una ſentẽtia præſumatur ꝙ omnia rite proceſſerint,et tanta eſt iudicialis auctoritas ut ſemper pro eo præſumi debeat donec cõtra eum aliquid legitimè probetur c.in præſentia de renũ.c.cum inter.de re iudi.& ut ſit finis litium l.properandũ.C.de iudi.c.finẽ litibus de do.& contu.& ſi in una uel duabus cõformibus cõcederetur cõmißio non cõtra tres conformes ratione calũniæ quã conſiderauit dominus Clemens.d.cle.quod in una uel duabus non eſt cautũ ꝙ de nullitate ſine paritione dici nequeat cum nec mercantur nomen ſententiæ neq; executionem ſi ſint nullæ.l.iiij.§.cõdemnatũ.ff. de re iudi.c.fi.eo. ti.in vj. Et dato ſine præiudicio ꝙ ſine culpa non tamẽ ſine cauſa pateretur & à iure cõſiderata per. d.cle. c.quoniam frequenter.§.ſunt & alij ut lit.non cõteſta. Et per prædicta tolleretur quod dicebatur de nutriẽdo peccato in uincente habente forſan ſcientiã quod cõtra ueritatẽ obtinuiſſet, & quia ſententia facit ius inter partes. l. ingenium. ff.de ſta.
4 ho.d.c.cum inter.& ibi Abb.ij.colum.licet † in beneficialibus ſententia adiudicatoria non det titulum,ſed declarat ius ad uictorem pertinere, de quo quãdo eſſet priuatiua,quãdo declaratiua & de eius effectu.Idem Abb.in .c.j. de cõceſ.præbẽ.&
5 de materia & quando † per ſententiã transferatur dominiũ uideatur

uideatur Bar.in l.ex hoc iure de iusti.& iur.in l.miles. §.fi.de re iudi.tex.in l.sicuti.§.sed & si quæratur.ff.si serui.uendi. in c.forus.iun.glo. in uerbo iuris status de uerb.signi. Pro affirmatiua *uidetur etiam facere quòd iura loquentia de paritione debeant accipi data possibilitate sicut & cõmoditate,aliàs per remedia & priuilegia iuris.l.nepos proculo. ff.de uer.sig.& quòd Clem.simpliciter loquens declaret & se refert ad paririones à iure concessas, licet ex aduerso dictum sit quãtum ad hoc quòd nutriretur maior calumnia in multis qui sub clipeo inopiæ post tot sententias & dispendia iterũ ad causam uenirent: quicquid sit in ueritate in alia signatura fuerunt adductæ*
6 *quædam † cõmissiones signatæ & cõcessæ prout in themate, & ita fuit cõclusum quòd ista admitteretur: stylus autẽ potuit respexisse ad fundamenta pro affirmatiua considerata.*

XII. *Decis.* SVMMARIVM.

Commissio per uiam monitorij contra eum qui succedit in beneficio de cõsensu alterius pẽsione onerato dat iurisdictionẽ ad causam solutionis absq; intimatione literarum reseruationis pensionis non super pœna censurarum, nec priuatione beneficij. Ideo non est limitanda, dummodo literarum pẽsionis intimatio facta sit, aut fiat, uel cõstito de intimatione literarũ. Vel sic, In commissione aut monitorio super solutione tantum pensionis non est ponenda clausula cõstito de literarum intimatione.

EPITOME.

1 Si agitur contra Titium vt hæredem Gaij obligatum ex cõtractu non cogitur actor intimare Titio contractum obligationis, sed sufficit facere eum in ius vocare vt hæredem obligatum ex tali causa, &

probare postea in iudicio quòd Caius erat sibi debitor, & titius est hæres ipsius Caij,aut aliâs tenetur pro eo.

Si pensionarius vult agere ad pœnas cõtentas in literis apostolicis pensionis:tunc est necessaria earundem literarum intimatio vbi quis nõ consensisset vel per alium præstitisset consensum.

DECISIO XII.

PRopoſui etiam cõmiſsionem eodem anno 1519. in qua Petrus Males fecerat intimari monitorium de ſoluendo penſionem ſibi reſeruatã cuidam.I.qui ſucceſſerat in beneficio grauato,& qui non cõſenſerat reſeruationi pẽſionis,& quia I.per procuratorẽ cõparuerat.petebat.P.quòd non obſtante cõmiſsione præinſerta in qua fuerat additũ ut auditor cameræ procederet cõſtito de intimatione literarũ penſionis auditor procederet nõ obſtañ.quòd literæ non eſſent intimatæ, attẽto quòd non agebatur ad pœnam priuationis nec incurſum cenſurarũ,ſed ad ſolutionem duntaxat debitarũ penſionũ, & dixi
1 debere concedi,& ita fuit concluſum ſicut ſi agerem † contra titium ex aliquo cõtractu ut hæredẽ Gaij obligatũ cum actiones tranſeant actiue & paſsiue in hæredẽ.l.j. C.ut act.ab hæ. & con.hæred.inci.non cogerer ei intimare contractum obligationis ſed ſufficit citari facere eum ut hæredẽ obligatum ex tali cauſa,& in iudicio poſtea probare quòd Gaius erat mihi debitor & titius citatus,uel aliâs cõparens per procuratorẽ eſt hæres Gaij aut aliâs tenetur pro Gaio, ſatis eſt etiã oſtendere apud acta.I.obtinere beneficiũ cum fructuũ perceptione ſuper quibus eſt reſeruata penſio non obſtante quòd dicitur ſucceſſorẽ nõ obligari niſi literis ſibi intimatis ex quo probabiliter ignorat alium cõſenſiſſe.l. fi.ff.pro ſuo.c.ab excõicato cũ ibi no.de reſcri.quia hic agitur ut ſoluat pẽſionẽ quæ debetur ex fructibus quos percipit,quo caſu nõ reperitur ꝙ requiratur obligationis intimatio ad iuriſdictionẽ cum ſit ſatis in

citatio

citatione talia exprimi per quæ plene intelligat monitus super
2 *quo cõuenitur cle.ij.ut lit.pen.Secus † si ageret ad pœnas iam dictas,tunc enim necessaria esset intimatio literarum quando quis non consensisset,uel per aliũ cõsensisset non per seipsum. Nam propter grauitatẽ præiudicij & censura & spiritualia quæ ligant animã principaliter,ut inquit* Abb. *in c.* P. & G. *de offi.dele.c. ueritatis de iureiur. & propterea in rem inanimatam proferri non possunt.c.*Romana.*§.in uniuersitatem de sen.excõ.in vj.est necessaria certa & indubitata notitia ad no.* Inno.*qui solet cõmuniter allegari in c.fi.de eo qui mit. in pos. causa rei ser.ut* Ludo.Ro.*allegat cõsilio.cccclxxxij. quòd est necessaria personalis citatio facit glo.pe.in c.qui ad agendum de procu.in vj.quoniã absq; monitione personali nõ debet irretiri censuris cum non esset in cõtumacia sine qua excõmunicatio non infligitur ab homine.xj.q.iij.episcopi si sacerdotali, & ibi.no.*Abb.*in c.j.de iudi.iij.col.& in c. reprehensibilis de appel.et de his uide quæ postea annotaui in illa decisione* Rotæ *q̃ cõsentiẽtes per se reseruationi pensionis incurrũt pœnas excõmunicationis & priuationis si nõ soluãt in tẽpore secus siper aliũ,& ibi latius incipit dubitaui in una* Vladisladieñ.

XIII. *Decis.* SVMMARIVM.

Non datur cõmissio quod sit locus executorialibus decretis vigore primæ sententiæ quæ transiuit in rem iudicatã si aduersus eam sit concessa restitutio etiam si prima fuerit confirmata per unam aliam uel duas usq; ad rem iudicatam inclusiue,sed debẽt nouæ executoriales decerni.

EPITOME.

1 Per restitutionem aduersus sententiã impediuntur literæ executoria-

les:ne illarum vigore executio sententiæ fiat cum restitutio in pristinum statum reponat restitutum.

2 In causis agitatis in Ro.cu. & maximè in Rota ferè semper victus victori condemnatur in expensis.

3 Quando prima sententia confirmatur ex eo quia reperitur bene iudicatum, tunc ex secunda sentētia oritur actio non ex prima, & secundus iudex debet facere executionem: & hoc etiam obseruat stylus signaturæ in commisionibus executionum.

4 Delegatus principis potest de iure exequi sententiam absq; vlteriori commisione, tamen in curia Rom. propter præsentiam papæ & derogationem regulæ quod executoriales literæ aliter quàm sub plumbo expediteę non arctēt semper solet commissio impetrari iudici posterioris sententiæ etiam pronuncianti illam bene latam, aut appellationem ex lapsu fatalium esse desertam.

DECISIO XIII.

HAbuerat T. sententiam quæ transiuerat in rem iudicatam, & obtinuerat decerni literas executoriales: cōdemnatus impetrauit restitutionē aduersus eā, in qua restitutione fuere latæ duæ sententiæ cōfirmatoriæ primæ usq; ad alium trāsitū in rem iudicatā: petebat T. uolens excusari ab ulterioribus expensis quod primæ executoriales seruirent & possent intimari perinde ac si uirtute ultimæ sentētiæ decretæ fuissent, fuit negatum in signatura iustitiæ: pro qua negatiua facit

1 *quia † per restitutionem uidētur euacuatæ executoriales prædictæ & impedita executio sentētiæ: nā restitutio reponit in pristinū statum l. quod si iunior. §. restitutio. ff. de mino. l. unica. C. in integ. resti. postu. ne quid no. fi. & l. j. & l. fi. de sentē. pas. c. suscitata, & ibi glo. de resti. in integ. ¶ Petitio tamen saporē innuebat ad uitandū expēsas superfluas, & ex eo quod condēnatus non sensisset damnū quin potius exonerationē &*

2 *diminutionē expensarū, ex quo in curia † ut plurimum & in Rota semper uictus uictori cōdēnatur in expen. & præcipuè quādo agi posset ex cōfirmato sicut ex cōfirmāte uel ex utroque prout ex declarato agitur. l. asse toto de hære. insti. & ex*

impleto

impleto nō ex implēte.l.cū enim.ff.de noua.¶ Super quo arti culo ex qua sentētia oriatur actio uideatur text.in l. actori de reb.cre.glo.in.l.eas.in uerbo iniustā.& ibi Bar.C.de appel.& *idē* Bar.*in.l.j.ff.de re iudi.¶ Et quis iudex exequatur per eun dē in.l.à diuo pio, in prin.eo.ti.& per doct.in.l.tale pactū.§. qui prouocauit. ff.de pact. & ex dictis* Bart. *colligitur oriri*
3 *† actionē ex secunda non ex prima sententia quando confir= matur prima,quia reperitur bene iudicatū: & tunc secundus iudex debet exequi quod facit pro decreto signaturæ,& hoc*
4 *etiam quod licet de iure delegatus † à principe poßit exequi sententiā absq; alia commißione.c.quærēti de offi.deleg.* Bar. *in d.l.à diuo pio.* Nihilominus *in curia semper habetur cōmis sio forsan etiā ultra præsentiā papæ ob derogationem regulæ* ꝙ *executoriales literæ aliter quàm sub plūbo expeditæ nō ar= ctēt in casibus in quibus disponit: & uidemus quòd cōmißio executorialis dirigitur iudici qui ultimò iudicauit nō inspecto* ꝙ *cōfirmauit tāquā bene latā,uel quod ex lapsu fataliū pronū tiauerit appellationē desertā,aut aliâs ex ea causa cōfirmaue= rit unde signatura potuit ad huiusmodi stylum respexisse.*

XIIII. Decis. SVMMARIVM.

Processus est summarius si in signatura Papæ Cardinalis aut Regentis dicatur quod summa= rie`,&c.quamuis uerba alia simpliciter & de pla no,&c.non sint in corpore cōmissionis dūmodo petatur quod summarie`respectu signaturæ regē tis:quia respectu signaturæ papæ aut cardinalis non requiritur petitio de summario processu.

EPITOME.

tiam parte non petente in rescripto seu cōmissione si Papa vel Car-

dinalis dicit placet quod summarie &c. aut quod appellatione remota in causa procedetur summarie & remota appellatione.

2 Si in cōmissione petatur per verbum summarie aut alia verba æquipollentia quod processus sit summarius & regens cancellariā apostolicam in signatura seu extensione sua posuerit quod possit procedi summarie &c. quāuis in signatura Papæ aut Cardinalis sit solum verbum placet causa dicetur summaria.

3 Vbi non petitur quod posset procedi summarie signatura Papæ aut Cardinalis per verbum placet non concedit causam summariā sed petita duntaxat. Nec tunc regēs potest extendere quod summarie possit procedi.

4 Hodie nil refert an sit in signatura regentis quod summarie &c. vel sine dictione &c licet antiqui exigerent dictionē &c. sine qua dicebāt quod non veniebāt alia videlicet de plano siue strepitu & figura iudicij cum essent diuersa & vnū sine alio sæpe cōmitteretur.

DECISIO XIIII.

OBseruatum est meo tempore quod in quacunq; causa prophana & aliâs non summaria, & iniuriarum quæ non includitur in cle. dispēdiosam de iudi. declarata per extrauagantē ad reprimendū quo in cri. le. ma. proce.. et per cle. sæpe de uerb. sign. sufficiat pro summario processu qd' in signatura Papæ aut Cardinalis dicatur placet quod summarie &c.
1 etiā si † pars petijsset tantū qd summarie absq; eo quod subiunxisset simpliciter & de plano sine strepitu & figura iudicij uel sola facti ueritate inspecta terminis etiam non seruatis uel alia uerba de quibus Rota deci. secunda de rescrip. in not. Idē si nec uerbū summarie procedi uel aliud circa processum summariū potuisset in rescripto cū solius principis sit causam summariam cōcedere & appellatione remota, petat pars uel non secundū glo in c. fi. de hæreti. in vj. & in c. quod translatione de offi. lega. & Abb. in c. j. de transact. & in c. pastora-
2 lis. ij. col. de appel. & dicitur etiā summaria causa † si regens cancellariā in signatura sua seu extensione posuerit procedat summarie &c. quāuis in signatura Papæ uel Cardinalis esset solū uerbū placet quia de more nō solet ponere quod summarie ho

rie hodie, dũmodo hoc casu in cõmißione summarius proces-sus per uerbum summarie uel per alia uerba si petitus ex quo hodie inoleuit stylus ut sufficiat, et p tale uerbũ sine alijs sum-
3 marius processus intelligatur peti & concedi. Nam † si non eßet petitũ Cardinalis aut Papa per uerbũ placet nõ dedisset causam summariã sed petita dũtaxat & regens ad extendendũ signaturã præpositus ex se id nõ poßet nec facias uim an in si-
4 gnatura † uel extensione quod summarie sit dictio, &c. his caracteribus poni solita uel nõ sit quia licet antiqui istud exi-gerent ad summariã cognitionẽ concessam. pro quibus decis. xxviij. in no. de rescrip. & Egi. cccxxxviij. in causa dicẽs q per uerbũ, &c. omnia petita uidentur cõcessa. Moderni tamẽ sine tali dictione trãseunt si quãdo in aliqua cõmißione omittatur quod raro cõtingit, & inaduertẽter & operatur dictio, &c. quod per eam uult quis idẽ quod omittit. dicit Bar. in l. gallus. §. idem credendum. de libe. & posthu. & per hæc declaratur quomodo sint practicandæ hoc tẽpore decisiones. ij. & ix. ac xxviij. de rescrip. in no. cum simi. & d. decis. Egi. cccxxxviij. ac cccxciiij. cum in commißione.

De Consuetudine.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Validæ est cõsuetudo quod sacerdos curatus abeat lectum cuiusq; capitis domus morientis meliorem vestem.

EPITOME.

Possunt clerici exigere à laicis prætextu consuetudinis aliquid temporale etiam si repletionem ventris vel aliam vtilitatem priuatam respiciat vt in Britannia tertiam partem mobilium in fabricã ecclesiæ aut pauperibus distribuendam, & talis consuetudo est laudabi-

 lis

lis & sufficit quòd non sit irrationabilis hoc est peccati inductiua.

2 Vbi clericis aliquid temporale longo tempore soluerunt laici præsumitur se ad id voluntariè obligare, nec habet vitiũ: imò potius laudabile fundamentum quod ex mera voluntate populi introductum est, non tamen petetur aliquid pro sacramẽtis quæ prius liberè conferri debẽt, sed quod prætextu cõsuetudinis laudabilis est debitũ.

3 Etiam si tempore sacramenti aliquid consuetum sit exhiberi huiusmodi consuetudinis prætextu peti potest ex eo, quia præsumitur populum voluisse spontaneè obligare longo tempore istud seruando in recompensationem spiritualiũ cognoscendo Deum in donis suis, atq; eleemosynis peccata redimendo.

4 Vbi exactio præcedens dedit causam consuetudini, tunc non valet talis consuetudo.

5 Sufficit tempus decem annorum ad inducendam consuetudinem præfatam contra laicos, & vide remissiuè de modis probandi huiusmodi consuetudinem.

6 Quando sumus in dicta cõsuetudine inducẽda magis præsumitur quòd ex cupiditate procedat nisi de contrario constet: quãdo verò in inducta nec appareat de origine nec ex qua causa sit inducta tunc præsumimus inductam ex liberalitate aut ex alia causa approbata à iure puta loco decimarum census cathedratici vel alterius iuris.

DECISIO VNICA.

NON est respuenda cõsuetudo quòd rector curatus seu parrochialis habeat lectũ & meliorẽ uestẽ mariti uel uxoris aut alterius morientis qui sit caput domus, ut cõclusit palatium de mense Nouemb. 1521. in una coram domino Bartholomæo de petra sancta per. c. ad apostolicã, de

1 *simo. cum clerici † poßint à laicis aliquid tẽporale prætextu consuetudinis exigere etiam si repletionẽ uentris aut aliã priuatam utilitatẽ respiciat ut in d. c. & c. Iacobus eo. ti. & ubiq; doct. cõmuniter exemplificantes de tertia mobiliũ tẽpore mortis quæ in britannia soluitur in opus ecclesiæ uel pauperũ. Itẽ quòd capellanus habeat caput bouis à nubentibus, uel ei offeratur candela grossa cum denarijs, uel aliud quid certi. Ita Innoc. Host. Collect. Io. And. Car. But. & Abb. in d. iuribus. Itẽ Host. in dc.*

in d.c.ad apostolicā.& Henri.Boich in d.c.Iacobus.exēplificant etiā in sacerdote ut habeat lectum uel uestes mortui.talis enim consuetudo ut inquiunt laudabilis est,& sufficeret quòd non esset irrationabilis hoc est inductiua peccati ait Egi.cōsi. xxxj.quod mulier col.iij.nō ob.quòd uideatur præsumi cupiditatis causa,& ex radice auaritiæ processisse.c.nō satis. c. cū in ecclesiæ eo.ti.cum si & Egid.in d.consi. Vbi multa pro dānata cōsuetudine cōsiderat: quia ut doct.præfati ubi supra dicunt ex quo † laici aliquid tanto tēpore soluerunt præsumuntur se ad id uolūtariè obligasse,non quòd pro sacramētis quæ prius liberè conferri debent aliquid petatur, sed quia gratis à laicis fuit exhibitū ex ui consuetudinis postulatur quòd quādo ex mera liberalitate & deuotione populi introductū est non habet uitiū quin potius laudabile fundamentū & ualet secundum Abb.in c.suā eo. ti. quia non est magnū nec mirū si ab eo metuntur temporalia qui semināt spiritualia.c. cum ex officij de præscrip.& in c.si episcopus de offi.ordi.in vj.ad hoc tex. n d.c.ad apostolicā.ibi laudabilē cōsuetudinem pia deuotione ideliū introductā.Item idem † si tempore sacramenti aliquid xhibebatur ut uideatur populus longo tempore istud seruāo se uelle spontaneè obligare in recōpēsationē spiritualiū reognoscendo deū in donis suis atq; peccata eleemosynis rediēdo de pe.di.j.medicinā.Ita Abb.ubi supra,& Io.de Ana.in :.ad apostolicā.Si † uerò exactio præcedēs dedit causam cō tudini tunc non ualet dicit Abb. Ponit etiā Abb.in d. c. suā dos probandi consuetudinem in istis spiritualibus putans ficere † tempus decem annorum ad eam contra laicos inendam, ideo quando sumus in inducenda præsumendum † magis quod ex cupiditate procedat,nisi constet de con o:quando uerò in inducta nec apparet de origine ex qua

causa præsumamus inductam ex liberalitate aut alia causa ap probata à iure, puta loco decimarũ cẽsus cathedratici seu alterius iuris, uel quod sit in diuinũ cultũ cõuertẽdũ, ut dicit Io. de *Ana. post alios in d. c. ad apostolicã. ex his causis, & simil. cõsuetudinem habere compulsionẽ uel quod causa non inducat peccatum secundũ* Egi. *in d. consi. & quia in dubio ex iusta potius occasione quàm iniusta, & pro ualiditate l. merito. ff. pro soc. l. quoties. ff. de reb. dub. &* c. Abbate. *de uer. sig.* Egi. *autẽ in d. cõsi. loquitur in alio casu, & non cõtradicit cõclusioni.*

De Renunciatione.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Resignatio cum prouisione beneficij supplicatione signata & dotata viuo resignante valida est, licet consensus præstetur per procuratorem post obitum resignantis.

EPITOME.

1 Voluntas & mandatum licet morte finiantur: actus tamen cessionis seu resignationis & prouisionis per solam signaturam est perfectus ex quo habet consensum cedentis per procuratorem facient? supplicationem & porrigentem illam papæ: quia tunc perinde est ac si cedens porrexisset ex quo eius mandato fecit.

2 Antequam admittatur cessio & fiat prouisio beneficij resignati potest cedens reuocare & mutare voluntatem quæ si non reuocatur durare præsumitur,

3 Sufficit ad validitatem actus consensus vndecunq; collectus & potest ad præstandum ipsum compelli de iure resignans qui supplicationem Papæ porrexit: licet hoc in practica non seruetur.

4 Procurator resignãtis mortuo ipso resignante possit astringi de iure ad præstandum consensum in cancellaria vel camera pro expeditione literarum cum talis consensus non sit nisi executio ad actum perfectum nec quo ad hoc expirauit mandatum.

5 Cepta adimplere tenetur procurator & multò magis facta conseruare, & pro illorum executione quicquid expedit aut necessariũ existit facere noua tamen inchoare non tenetur,

Consen

6 Consensus qui præstatur in camera vel cancellaria dummodo alias posset legitimè probari non est de substantia resignationis, sed tantum ad ipsius probationē cum propter regulam cancellariæ literæ apostolicæ sine eo seu probatione vel ostēsione illius expediri nō possunt. Et ob eam rem huiusmodi regula non est de dandis cum respiciat expeditionem literarum.

7 Sicut in cedente exigitur consensus vt cessio sortiatur effectum, ita in cessionario requiritur etiam cōnsensus seu acceptatio vt beneficiū possit dici suum quia inuito non datur beneficium.

8 Duæ extrauagantes seu declarationes fuerunt ædite per Alexā. vi. & Leonem x. quibus determinatum fuit consensum præstari posse per procuratorem post obitum constituentis dotata & signata supplicatione viuo resignāte & bulla declarationis Alex. fuit producta in quadam alia causa & secundum eam iudicatum.

DECISIO PRIMA.

CONCLVSVM fuit in una Seneñ. parrochialis corā domino Martino de Spinosa 1513. quòd cōsensus ad beneficia resignata potuit præstari post obitū resignātis dummodo supplicatio esset signata & dotata uiuo

1 uo resignante, prout erat nam licet † uoluntas & mandatum morte finiantur. l. iiij. ff. loca. c. si gratiose. de rescrip. in vj. §. recte. insti. man. actus tamē cessionis & prouisionis per solam signaturam erat perfectus ex quo habebat consensum cedētis per procuratorem quī fecerat fieri supplicationem & porrigi Papæ quod perinde est ac si cedens porrexisset cum mādato suo fecisset. l. j. ff. de procur. regula qui facit per aliū de re. iur. in vj. quo casu non est dubium ualere cessionem ad partis

2 supplicationem admissam & hoc † nisi constaret quod ante admissionem & prouisionem cedens reuocasset mutata uoluntate alias uoluntas durare præsumitur. c. maiores, de baptismo. ubi glos. allegat concord. facit. l. cum tacitum de proba. & quod Bart. in l. fideicōmissa. §. si rem. ff de lega. iij. Vndecunq;

3 † enim colligatur consensus sufficit ad ualiditatē actus & po

c est

teſt quis ad id cōpelli.c.quidā de renūti. & ibi But. nam procurator † mortuo cedente poſſet ad conſentiendū in cancellaria uel camera pro expeditione literatū aſtringi, ex quo talis conſenſus non eſt niſi executio ad actum perfectū, & ad hoc non expirauerat mandatum: cum iſtud ſit declaratio nihil addens rei perfectæ non diſponens de nouo ſed factum exequens ac ſignificās.l.hæredes palam.§.ſiquid.ff.de teſta.c.paſtoralis.§.fi.de appel.& ibi Abb.in prin.ad hæc.l.nam & Seruius.
4
5 §.ſi uiuo titio.ff.de nego.geſt. Vbi procurator † tenetur cepta adimplere nō noua inchoare, multò ergo magis facta cōſeruare, & pro illorum executione ac expeditione quidquid expediat aut ſit neceſſariū facere. non ob.l.bonorū.ff.rem rā. habe. quod extrema eſſent impedita propter mortē inter datā & conſenſum: quia procederet ſi de conſenſu in uita ut ſuprà
6 nō cōſtaret: uel ſi is in cācellaria † aut camera præſtaturus eſſet de ſubſtantia nō ad expeditionē ſeu probationē, nā regula de beneficijs reſignatis dicit quòd literæ nullatenus expediantur, niſi reſignans expeditioni huiuſmodi conſenſerit, & non eſt de dādis cū reſpiciat expeditionē: nec refragatur quod notarius recipiens conſenſum dicit quod talis conſentit ceßioni & literarum expeditioni, quia optime facit cum reſpiciat ad tenorē ſupplicationis & ceßioni etiā uerè cōſentiat, & ſi antea non eſſet præſtitus aut probari non poſſet, tunc eſſet ad eſſentiam & de ſubſtātia ex quo in iſto actu ſicut in omni alio neceſſarius eſt cōſenſus.l.j.ff.de pact. Sed ſi prius fuiſſet præſtitus, & de eo cōſtaret tunc eſſet ad expeditionē literarū iuxta regulā quis enim diceret non eſſe perfectam gratiā cum cōſenſu neceſſario? Si ego porrigo Papæ ſupplicationem in qua cedo ut in ea dicitur: & alius petit prouideri poſtquam Papa admittit quāuis ſecundo loco coram notario preſtē conſenſum

ſum, certè nullus. Nec ob.c.ſi tibi abſenti de præbē.in vj.ibi ut
7 *tuus dici ualeat: quoniā ſicut in cedēte reſpectu † ceſsionis cō*
ſenſus exigitur, ita in ceſsionario cui prouidetur ad hoc ut ſit
ſuū requiritur acceptatio nihilominus quo ad ceſsionē ſufficit
cōſenſus cedētis modo iam dicto quo ad puiſum ut in d.c.et in
l.abſenti.ff. de dona.qa inuitū nō radicatur bñficiū regula in-
uito de reg.iu.ff.l.nec emere.C.de iure deliberādi. Pro deciſio-
8 *ne ultra prædicta eſt extrauagās † Alex.vj.determinās cōſen-*
ſum poſſe præſtari poſt obitum cui declarationi in dubio iure
eſt ſtandū inquit Pau.de ca.in d.§.ſiqd.Anch.cōſ.ccxciij.Feli.
in c.cū olim de re iu.& dū de cōſenſu prædicto in camera aut
cācellaria præſtatur in ſignatura Papæ de anno.1 5 2 0.fieret
uerbū papa, Leo meminit ſemp audiuiſſe ita fuiſſe tētū & mi-
hi & alijs diſceptantibus dixit & quod ea pars ſibi placebat.

II. Deciſ. SVMMARIVM.

Data prouiſionis beneficij nō trahitur ad diē conſenſus in camera aut cācellaria antea præſti-ti. Idem ſi poſt datam prouiſionis præſtetur, ſed magis contra vel ſic. Per conſenſum qui præſta-tur in cācellaria vel camera coram notario non abdicatur titulus ante admiſsionē: vel ſic, ſi pro duobus, diuerſis diebus ſuper eodem beneficio conſenſus præſtetur, potior erit qui poſtea ſibi prouideri prius, aut eodem die cum alio in pro-uiſione concurrens gratificationem meruerit.

EPITOME.

1 De ſtylo curie & de more cardinalium eſt quòd ipſorū cōſenſus præ ſtatur ab eis in reſignationibus per cedulā propria manu ſubſcri-ptam proprioq; obſignatam ſigillo: quæ poſtea præſentatur nota-rio cancellariæ aut cameræ apoſtolicæ.

Vbi

2 Vbi in gratia seu literis apostolicis apposita est clausula gratificationis præfertur prouisus per illas alteri prouiso etiã apostolico eiusdem datæ & possessori non habenti similem gratificationem aliàs data paritate præfertur possessor.

3 Per resignationem beneficij factam in manibus superioris admittentis eandem resignans amittit nedum possessionem, sed etiam proprietatem & titulum, sed si fuerit facta in manibus priuati valet in præiudicium cedentis & non superioris sine cuius admissione non perditur proprietas nec titulus licet amittatur possessio.

4 Resignans beneficium in manibus priuati si spoliatur potest illud repetere à spoliante tanquam habẽs ante admissionem superioris verũ ius & titulus in eo, non tamen contra ordinarium qui potest cessionem approbare vel reprobare.

5 Si resignans beneficium in manibus priuati impetrat aliud beneficium ante admissionem superioris tenetur facere mentionem de beneficio taliter resignato, propterea quia adhuc non dicitur titulus à cedente abdicatus, nec dicitur resignans ecclesiæ perditus donec superior resignationem admittat.

6 Notarius cancellariæ aut cameræ non præficitur ad admittendas vel reprobandas resignationes beneficiorum, sed tantum ad recipiendum seu testificandum resignantium consensus iuxta tenorem supplicationum signatarum aut signandarum cum ad solum papam spectet resignationes in Ro. cu. factas admittere vel reprobare.

7 In præiudicium superioris currit tempus ad conferendũ ob negligentiam suam à die renunciationis in manibus priuati factæ & nõ à die ratihabitionis.

8 Consensus siue præstetur ante datam prouisionis siue postea semper traheretur ad diem datæ ipsius prouisionis.

DECISIO II.

Cardinalis Cibo cessit canonicatui & præbẽ. Frisingeñ. in fauorem duorũ diuersis diebus per cedulam de more
1 *cardinalium coram notario cancellariæ propria † manu subscriptam proprioq; sigillo sigillatã, papa postea eadẽ die signat supplicationẽ pro utroq; gratificãdo uni ex eis tantum. fuit dubitatũ coram do. Staphileo de mense Maij 1521. cui*
2 *deberentur & conclusum † quòd habenti gratiã gratificationis ex quo de prioritate non constabat licet pro non habente gratificationẽ cõsensus prius fuisset præstitus sicut non data gratificatione respiceretur possessio. c. si à sede. de præben. in vj. non*

vj.nō ob.ꝙ pro nō gratificato prius Cardi.cōſenſerat quaſi à ſe omnia abdicaſſet ſecundū Ro. de renunc.in no. iiij.uolensq́;
3 per renunciationem factam in manibus † ſuperioris uideatur amiſſa etiā ꝓprietas,& ꝙ amiſſio ſuperioris nō eſt niſi quædā abſolutio uel dimiſſio à ſua iuriſdictione per quā nō cōfertur nec aufertur ius ſeu titulus in beneficio. Et ꝙ ſuperior poteſt dici notarius cācellariæ aut cameræ ad recipiēdas reſignationes aut earū cōſenſus præpoſitus.Idē quòd cōtra renunciantē poteſt excipi etiā de tacita renunciatione.gloſ.c.ex ore. de his quæ fi.à ma.par.cap.& c.quod in dubijs.de renunc. Ita quod primus cōſenſus tantū ſit in cōſideratione non ſecundus, quia reſpōdetur ꝙ ante admiſſionē bene ualet ceſſio etiā in manibus non habentis poteſtatē in præiudiciū cedentis non ſuperioris. c.fi.eo.ti.& Card.& Imo.in d.c.ex ore.Itē quòd nō perditur proprietas ſine licētia & admiſſione prælati quāuis perdatur poſſeſſio tāquā nihil habēs ſpiritualitatis neq; uinculi indiſſolubilis,& quia facilius amittit.l.ſi quis ui.§.differētia. ff.de acqui.poſ.Ita Innoc.& But.in d.c.quod in dubijs. & Rot.Biſignet.iij.& iiij.de renun.in antiq.firmans cedentē
4 † poſſe agere quouſq; fuerit priuatus,& beneficium repetere ab intruſo ut ius habētē dūmodo non agat cōtra ordinariū,& quòd ante admiſſionē ſequutam interea remanet uerū ius & titulus in beneficio ſecundū Inno.in d.c.quòd in dubijs. Et ex hoc infert Fely.in c.in noſtra.xxxiiij.cor.de reſcrip.neceſſe eſt facere mē-
5 tionē † de beneficio taliter renūciato in impetratione alterius beneficij,quod non eſſet ſi ius & proprietas non remanerent. Titulus nāq; non dicitur à cedēte abdicatus nec cedēs eccleſiæ perditus donec papa admittit,quia ſecundū Gof.in ſum.eo.ti. licet perdat eccleſiā non perditur eccleſiæ niſi ſuperiore uolēte.Ita etiā But.in d.c. fi.ꝙ ſuperior poteſt approbare uel reprobare,

probare, & quod dicit Henr. Bohic. in d.c. quod in dubijs. & d.c.fi. ex quibus patet non obstare cessionem fuisse factam nisi fuisset admissa per habentem potestatẽ: potest etiam dici quòd
6 notarius † in cancellaria aut camera non sit appositus ad admittendas uel reprobãdas resignationes beneficiorũ, sed duntaxat ad recipiendũ earum cõsensus iuxta tenorẽ supplicationum signatarũ uel signandarũ: solius enim papæ est admittere uel negare non notariorũ corã quibus præstãtur consensus ad probationẽ seu expeditionẽ literarũ stãte regula q; literæ apostolicæ non expediãtur, nisi resignãs cõsenserit, ut dixi in proxima decis. Ideo nota, cõsensus est q; talis cõsentit resignationi & literarũ expeditioni: quãuis in aliqbus cedulis Cardinaliũ apponatur q; cedit & resignet q; ex prædictis nõ obst. deci. ad decis. primã de elec. in antiquior. Bisignet ubi inspicitur dies cessionis non admissionis, dixi q; data eius ueritate ibi illud est in præiudiciũ superioris qui poterat admittere & non admittere renũciationẽ factam in manibus priuati, & propter eius
7 † negligentiam in non ratificando seu approbando uel reprobando huiusmodi resignationẽ tempus Lateranẽ. concilij ad conferendũ incipiat currere sibi à tempore renũtiationis, & non à tempore ratihabitionis: sed ex hoc non sequitur q; ante admissionẽ ius & titulus non remansissent ut suprà. Itẽ in papa id non cadit qui probabiliter putat cõsensum nõ procede-
8 re, & magis est q; cõsensus † trahatur ad diem datæ supplicationis, quàm data ad diem cõsensus, patet quia literæ dicũt hodie in manibus nostris &c. Vnde quãdo cõsensus ꝓcedũt non uidetur effectualis cessio nisi in die admissionis, licet notarij recipiẽtes cõsensus in hoc referãt & repræsentẽt personã papæ habito tamẽ respectu ac relatiõe facta ad supplicationẽ signãda, & eius tempus si sequuntur trahuntur retro ad diem datæ.

III.

III. Decis. SVMMARIVM.

Gratia in qua papa ex nunc admittit resignationem & vacationẽ percessum seu aliã admissionẽ etiã in suis manibus vel notarij publici ac testibus factam intelligitur de simplici cessione non in fauorem certæ personæ si in curia fiat.

EPITOME.

1 Sicut ab vsu paterfamilias sic ab vsu papæ valet argumentum in resignationibus qui non solet admittere illas pro alijs personis quàm pro illis in quorum fauorem fiunt.

2 Admissio papæ resignationum factarum in fauorem certarum personarum ac illarum scientia & tolerantia quæ arguitur ex diuturno & quotidiano vsu earundẽ omnem simoniæ labem purgat siue datam supplicationis admissionis sequatur consensus resignantis, siue præcedat. proprerea quia tales resignationes passim hodie fiunt & admittuntur in curia Romana.

3 Consensus præstitus ante vel post datam supplicationis se refert ad supplicationem signatam vel signandam sine qua non præiudicat resignanti volẽti cedere in fauorem certæ personæ cum trahatur ad datam supplicationis.

DECISIO III.

Confirmauerat papa creationẽ in canonicũ ecclesiæ collegiatæ sancti Angeli de urbe factã p Cardinalẽ Surrẽn. de persona Ricardi de Bartholmis, & admiserat prouidendo ex nunc prout ex tunc quàmprimũ cano. & præbẽn. uacarent per cessum uel decessum seu quamuis aliam dimißionem: etiam in manibus suis aut coram notario & testibus factam cõtigit: q Angelus de accusinis decimaseptima Sep. ceßit in urbe in manibus notarij cameræ apostolicæ in fauorẽ sui nepotis sequenti die fuit admissa ceßio, & facta puisio nepoti, Ricardus coram domino Paulo de Capisuchis, & Camillo de Ballionibus qui posuerunt causam in Rota de mense Octob. 1522. dicebat suam prouisionẽ subintrasse statim facta cessione quasi papa admisisset ceßionẽ et puidisset in cuẽtũ cessionis

sionis, ita quòd admißio in sequenti die dicitur secunda & sine effectu, & prouisio nepoti de beneficio pleno. Nam papa qui iura non ignorat. l. omniũ. C. de testa. c. j. de consti. in vj. & scit quòd ante admißionem superioris ceßio non abdicat titulũ. c. admonet. c. fi. Inno. & But. in c. ꝙ in dubijs de renuntiatio. & Rot. Bisignet. in antiquior. iij. & iiij. eo. tit. Fely. in c. nostra. xxxiiij. corre. de rescrip. & latius dico in alia decisione ꝙ per cõsensum qui præstatur in cãcellaria nõ abdicatur proprietas incipit Car. Cibo uidetur à tẽpore confirmationis prouidẽdo ex tunc aut eo ipso secuta ceßione eã admisisse per necessariũ antecedẽs, sicut ecõtra. l. ad rẽ mobilẽ. l. ad legatũ, de procur. l. oratio, de sponsa. l. illud. ff. de acqui. hære. & suspẽsio omnium gratiarũ in ꝓuisione nepotis uenit tarde post admißionẽ iam dictã & prouisionẽ Ricardi. His non obstañ. conclusum fuit gratiã Ricardi ꝓcedere in simplici resignatione nõ in ea quæ
1 fit in fauorẽ certæ personæ, & hoc ab usu papæ † q nõ cõsueuit pro alio q̃ pro eo in cuius fauorẽ est facta ceßio admittere ipsam. l. uel diuersorũ. ff. de pigno. act. c. illo uos in fi. de pigno. c. cum marthæ iuncta gl. in uerb. probabilius de cele. mis. Non ob. ꝙ quia in fauorẽ uidebatur symoniaca glo. in c. ex. parte. j. de offi. dele. & non abdicãs ius à resignãte. Inn. in c. cũ uniuersorũ de re. permu. Rot. de renũ. in antiq. vij. & sic ꝙ uacasset per obitũ Angeli nõ per resignationẽ prout annotaui in alia decisione incipiẽte cõclusum est in una corã domino Hugone
2 scientia tollerãtia † & admißio papæ purgat maculã & passim admittuntur tales ceßiones in curia siue personaliter siue per procuratores fiant ex quibus & tam longißimo & quotidiano usu colligitur euidentißime notitia papæ quẽadmodũ inquit Fely. in d. c. in nostra cor. v. ꝙ si reseruatio esset generalis & publice nota præsumitur papã scire illam, & eius expreßio

preßio est superflua,& quòd reseruatio inducta per regulas præsumitur nota papæ cui nõ refragatur q id locum habeat quãdo cõsensus sequitur datã quasi papa sciens & prudẽs iam purgauerat nõ si antea erat præstitus,quia uidemus q quãdocunq; sit concepta ceßio in fauorẽ admittitur & omnino idẽ est cum poßit cõsensus præcedere & sequi.c.cura.c.suggestũ de iur.patro.Rot.de re.permu.v.in no.doc.in l.siqs mihi bona.§.iussus.ff.de acq.hære.non enim ignorat papa q aliquãdo præcedunt aliquãdo sequũtur cõsensus quodq; in curia omnes fiũt in fauorẽ nõ aliâs, nec cedentes incurrãt periculum perdẽdi beneficia tantis quæsita laboribus. c.super hoc de renũ.l.cũ in debito.ff.de proba.& q in ceßionibus cõceditur latißima suspẽsio quãruncũq; gratiarũ pro securitate.Itẽ quòd
3 cõsensus ante uel post se † refert ad supplicationẽ signatã uel signandã,& q sine ea nõ præiudicet,& de his in allegata decisione Cardinalis Cibo, & propterea noluerũt dñi q noceret,quia notarius per errorẽ posuit Angelũ ceßisse aut cedere secundũ supplicationẽ signatã sub tali data cum in ueritate signata nõ eßet. Itẽ q nõ obstaret etiã clausula q Angelus cedere ꝑponit prout cedit de præsenti, & re uera pridie resignauerat,ex quo de more taliter cõcipiũtur supplicationes ceßionũ,sit uel nõ præstitus cõsensus & aliter nõ soleat præstari q̃ in fauorẽ et papa nõ magis respicit ad sequẽtẽ q̃ ad præcedẽtẽ cõsensũ cũ ignorat an sit præstitus necne et si sequentẽ solũ respiceret nõ uerificaretur q cedit qs de præsenti nisi cõstaret q is qui cedit per se uel ꝑcuratorẽ aut aliũ de eius mãdato supplicationẽ signari porrexißet ut pono in illa decisione incipiẽte cõclusum fuit in una Seneñ.& ualet gratia signata supplicatione uiuo cedẽte, licet cõsensus per ꝑcuratorẽ præstetur eo mortuo.Et ex prædictis cõstat nõ obstare quod uoluit

 Egi.

Egi. quem refert & sequitur Alex.j.q.j.ordinationes pe.col. & ult.quòd quando in fauorem requiritur q̃ papa faciat ex certa scientia ut purgetur uitiũ. Nam q̃ taliter faciat est notoriũ ut est dictũ.Et ita in curia practicatur ut ibi Alex. etiã subijcit,& si aliter concluderetur deciperentur multi qui sequentes stylũ curiæ putant cedere secure in fauorem & ante uel post cõsentire iuxta tenorẽ supplicationis signãdæ aut signatæ,ac interim darẽtur & cederẽt in grauißimũ curiæ præiudiciũ,quoniã pauci resignarẽt. Itẽ si teneremus q̃ nisi papa expresse intelligat facta in fauorẽ nõ uideretur admittere cessionẽ omnino nõ subintrasset gratia Ricardi ante obitũ Angeli statim facta cessione ut supra.Per obitũ autẽ non uacant ex prædictis,& sic stat cõclusio.Item notarius admittẽdo seu recipiendo cessionẽ & cõsensum in fauorẽ alicuius ex stylo prædicto atq; sciẽtia & approbatione papæ refert ac repræsentat ipsius personã in proposito,habito tamen respectu ad supplicationẽ signatã aut signandã non obstã, q̃ supplicatio dicat Angelum cedere absq; expreßione quòd in fauorem talis qui supplicat sibi prouideri,nam in talibus quòd in fauorẽ fiat inspicitur prout ex consensu declaratur,& ut plurimum ita concipiuntur supplicationes cessionum in fauorem.

De pactis.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Concordata germanicè cõprehendũt etiam coadiutorias cum futura successione, sed nõ regressus & clausula præseruãs accessus,& regressus, ac de cõsensu coadiutorias, intelligitur respectu verbi de cõsensu in coadiutorijs dũtaxat.

Epito

EPITOME.

1 Quia regressus habent causam iuris de præterito & non simpliciter de futuro, ideo non cōtinentur nec sub indultis Cardinalium, nec sub concordatis germanice, secus est in coadiutorijs cum futuris successionibus quæ nihil habent de præterito.

2 Concordata germanice sunt latissime interpretanda in fauorem ordinariorum & contra concedentem, quia per illa fit reductio ad ius commune.

3 Accessus nullam habent præambulā causam iuris præteriti, vt habēt regressus. quare cauti curiales ꝓ illo qui cedit maximè iuri liti & causę indecisę reseruante sibi regressum petunt in supplicatione concedi regressum accessum siue ingressum, vt si non sit locus regressui subintret accessus non supponens ius aliquod præexistēs.

4 Quando Papa in resignatione quæ fit in manib⁹ suis suspēdit ad illius effectum omnes expectatiuas speciales vel generales reseruationes vniones nominationes & alias similes gratias citra accessus etiam sine consensu non suspenduntur, coadiutorie vero sine consensu sic, quia verbum de consensu positum in huiusmodi limitatione supplicationum refertur ex styli interpretatione tantum ad coadiutorias.

DECISIO VNICA.

CONCORDATA *germanic generalia
tollunt materias præuentiuas in sex mēsibus
cōceßis ordinarijs, sed an tollant etiā coad-
iutorias quæ hodie dantur cū futura succes-
siōe dubitabatur in una Ratislanieñ.* 1514.
*corā dño Ioāne Antonio de Triuultijs, & pro negatiua alle-
gabat quod regreßus & acceßus non subijciebātur quasi non
eßet in eis simplex reseruatio, ergo nec coadiutoria. Nibilo-
minus maior pars dominorū tenuit affirmatiuā cōsiderando*
1 *quod regreßus † habēt causam iuris de præterito nō simplici-
ter de futuro, ideo non continentur sub concordatis nec sub
indultis Cardinalium, ut dicam in sequenti conclusione, secus
in coadiutoria nihil habenti de præterito. Item ob prægnātia
uerba concordatorum excludeñ. expectatiuas reseruationes
ac quamuis aliam &c. importantia quancunq; dispositionem*

de futuro etiam dißimilem propter dictionem quãuis ut per doct.in l.pe.C.qui admitti.& in c. sedes de rescrip. Item quia
2 concordata † reducũt ad ius cõmune sunt fauorabilia ac plenißime in ordinariorũ fauorẽ & contra cõcedentẽ interpretanda.l.si unus. §. quod & in specie de pact.l. nõ statim cũ ibi not.ff.de pecul.xxxv.dist. ab exordio. c. cum dilectus de consue.glo.in cle.si de beneficio de præben & Cal. consi.xxij. eo. ti.& de rescrip.vij.Abb.in c.super eo.de offi.deleg.& in c.fi. de pe.& remis.Auch.consi.xxxj.ad excusationem & Ludo. Ro.ccxxxvij.clarũ est.Cæterũ aũt coadiutoria aut est simplex reseruatio & cadit sub concordatis aut mixta,& quia in fauorabilibus uenit casus mixtus.l.si ita scriptũ de lib. & post.l. ij.in prin.ubi Moderni.ff de uerb.obligatio. Sed ante quia illa
3 consideratio de causa iuris præteriti nõ uera in accessu † cum nullam habeat præambulam,licet in regressu contra qui supponit ius pristinum & dependentiam à præterito sicut priuatio habitum.l.decẽ.ff.de uerb.obli.&. §.seruus insti. de capi.dimi.Vnde curiales caute petunt regressum acceßũ & ingreßum,ut si non sit locus regresui subintret accessus nõ supponens ius aliquod præexistens nisi diceremus peculiare esse in eis ex quo semper præseruantur ut non subijciantur cõcordatis quemadmodum regressus.Sed considera quia etiam coadiutoriæ de cõsensu præseruantur per hanc clausulã præter uel citra accessus & regressus ac de cõsensu coadiutorias quo attento non deberẽt cõcordatis subijci.Quod uerbũ de cõsen-
4 su † ad coadiutorias tantũ refertur,& ita stylus accipit pro quo facit. c. cum dilecti de donati. aliàs clausula in principio medio uel fine posita,si potest refertur ad omnia. l. iij. §. j. de libe.& posth.de quo per docto.ibi,& in l. talis scriptura,& ibi Bar.ff.de leg.j.& in c.secundo requiris,& ibi Abb.de apella.

pella. tantum enim præseruantur coadiutoriæ de consensu & suspendantur aliæ non habentes consensum Regressus *uero & accessus etiam sine consensu dati præseruãtur, nam in regressibus est consideratio primæui iuris, & in accessibus & coadiutorijs causa ac cõpositio, quoniã si gratis aliquibus dantur habetur respectus ad labores & merita taliũ qui maiora merentur in recompensam laborum pro sede apostolica, aut pro cõcedente impensorum prout aliâs opera alicuius pro pecunia ualet insti. de soci. §. de illa. Ratione autem compositionis uidentur sapere & quasi habere uim contractus inter subditum & principem ad c. primum cum materia de proba. & esset graue quod per concordatam euacuarentur. Sed tunc nec coadiutoriæ continerẽtur in cõcordatis quia etiam cõponuntur & ad materiã. d. c. j. potest dici quòd si saperent uim contractus non minus concordata quæ etiã ob publicam utilitatem sunt firmata & pro maiori bono quàm regressus & accessus. Item si coadiutoriæ prædictæ non præseruarentur per dictam clausulã omnino si sunt de natura materiæ præuẽtiuæ succumbunt cõcordata ut supra de accessu nihil affirmo cum pendeat lis in* Rota *& ueniat disputandus iste passus qui occasione concordatorum ac indultorum Cardinalibus cõcessorum est quotidianus, & habet ex præmissis considerationes hinc inde maxime quia non sicut causa accessus & quidem plures hoc tempore conceduntur.* De coadiutoria *uero quæ sine successione datur est ti. de cle. egro. & text. in c. grãdi de sup. negli. præla. in vj.*

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Procurator eius qui succubuit per tres conformes potest impetrare restitutionem aduersus

ipsas si in mandato cum quo litigauit erant ista verba ad agendum, defendendū appellandū & supplicandū. Et generaliter ad omnia & singula alia &c. vel sic ad petendā restitutionē in integrū principaliter & causam prosequendo sufficit mādatū ad agendū appellandū & supplicādū. c.

EPITOME.

1 Ex gratia principis & supplicatione impetrantis procedit in integrū restitutio, & licet ex toto nō dependeat à gratia cū innitatur iuri habet tamē gratiā annexā dependētē potius à iure quám à iudice.

2 Procurator in Ro. cu. est obligatus pro principali suo absente ad soluendum expeñ. regestri.

3 Speciale mandatū requiritur ad petendā restitutionē in integrū principaliter: nihilominus tamē sufficit speciale cōprehēsum sub generalitate verborū & si dicaē ad trāsigendū & generaliter oīa, & singula faciendū quæ requirunt speciale mandatum quia ad transigēdum etiam requiritur mandatum speciale.

4 Ex stylo curię nunc valide & absq; pœna falsi impetrantur literę apostolicę ad lites & ad earum impetrationē admittuntur absq; speciali mandato non obstante dispositione. c. nonnulli ad fi. de rescri.

DECISIO PRIMA.

OCCVRRIT *dubium in una Caurieñ. beremitoriorū coram me pendeñ. de mense Aprilis 1516. An procurator eius qui succubuerat per tres diffinitiuas conformes uigore sui mandati in causa dictarum sententiarū in quo erant ista uerba ad agendum & defendendum appellandum & supplicandum & generaliter ad omnia alia faciendū &c. potuerit impetrare restitutionē in integrū prout obtinuerat, & prosequi causam absq; alio mādato: & unus ex dominis dicebat quòd uerbū supplicandū restringebat ad terminos auct. quæ supplicatio. C. de preci. impe. offe. Sed alij cōtra*

1 *ex quo † restituere in integrum procedit ex gratia principis & sup*

& supplicatione impetrantis licet non ex toto dependeat a gratia cũ inuitatur iuri habens gratiam annexã potius à iure q̃ à iudice,inquit Abb.in c.suscitata.iij.col. & ult.de resti. in integ.& causatur à quadã æquitate eius cui datur secundũ Ange.in l.qui proprio.§.item quæritur.ff. de procur.& hoc mihi placuit: quia licet mãdata sint stricti iuris c.qui ad agendũ de procur.in vj.& cle.nõ potest eo.ti. & Rot.deci.xiij.in no.eo.ti.tamẽ quãdo uerbũ sui natura est aptũ natum cõprehendere impetrationẽ restitutionis prout est uerbũ supplicare ut patet in omnibus etiam mere gratiosis, hoc non est discedere à naturali uerbi significatione quinimmo in uim comprehensiuã omnia complecti.l.libertum.§.senatuscõsulti. ff.de rit.nup.cle.j.iũcta glo.de elec.nec est à iure alienum ita intelligere si natura uerbi id patiatur etiam in genere qñ ambiguũ est uerbum à proferẽte & in eius utilitatẽ declaratur & accipitur l.si quis decurio.C.de fal.l.si quis intentione ambigua.ff. de iudi.quod uidetur declarari procuratore impetrante restitutionem & litem prosequentem cũ impensa & labore quod sine domini scitu fieri aut factum non præsumitur cum dominus qui tenetur procuratori nõ iactet de facili nec ꝓcuratori
2 *pro dño perdere uelit qui in curia pro expẽsis † principalis. absentis soluendis pro registro est obnoxius l.cũ de indebito. ff.de proba.capit.super hoc de nunci.Rot.de procura.in no.*
3 *xxiij.ad hoc facit quia quamuis ad petendam † restitutionem in integrũ principaliter requiratur speciale mandatũ.l. illud §.j.ff.de mino.& ibi legitæ gl.in c.suscitata de resti.in integ. & ibi Abb.post alios secũda col.qui dicit hoc cõmuniter teneri.& glos.in c.qui ad agendũ de procu.in vj.& c.corã de resti.in integ.nihilominus sufficit speciale cõprehẽsum sub generalitate uerborũ,ut inquit idẽ Abb.in d.c.corã.ij. col.subijciens*

ciens se plus putare quòd sufficit si dicatur ad transigendũ & generaliter omnia faciendum quæ requirunt speciale mandatũ c.qui ad agendũ de procur.in vj.l.sed & si quis.§. quæsitum cũ ibi no.ff.siquis cauti.cum satis compræhendatur casus restitutionis ex quo istud non est præiudiciale nec continet pœnam respectu domini.Et mandatum generale ad petendum restitutionem in integrum sufficit sine expreßione alia secundũ decisionem Egi.xxxij.facit ca.fin.de excep.secundum eundem
4 *Abb.quòd procurator etiam generalis potest † sine alio speciali mandato literas impetrare in causis in quibus ex suo mãdato agere potest de quo se remittit ad dicta per eum in cap. nõnulli de rescrip.& si potuit impetrare & prosequi ex quo in ea causa habet facultatem agendi & defendendi sicut appellationem prosequendi si uult licet nõ cogatur c.non iniuste de procur.ibi Abb.etiam l.inuitus.C.eo. quam impetrationem autem generale rescriptorũ ad lites stilus curiæ non obseruat dispositionẽ d.c.nonnulli in fin.& ita etiam not.ibi glo. quia unusquisq; sine speciali mandato ualide, & absq; pena falsi admittitur.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Procurator actoris vel rei qui obtinuit rẽ iudicatam potest & tenetur vigore mãdati in causa iudicata defendere in causa restitutionis impetratæ aduersus eam.

EPITOME.

1 Si aduersus sententiam postulatur restitutio in integrũ primæ causæ procurator non indiget speciali mandato quia est de incidentibus & appendicijs ac dependeñ.primæ causę in quibus mandatũ speciale non est necessarium secus vero vbi petitur inintegrum restitutio.
2 Procurator rei seu defendentis causam restitutionis in integrum non indiget speciali mandato.

Si ad

3 Si ad causas deuolutas fuit quis constitutus procurator, tenetur defendere causam commissam in curia de speciali mandato Papæ.

DECISIO II.

Dubitaui etiã in una Mindonieñ. heremitorij quæ corã me pendebat eodẽ tẽpore. An procurator actoris qui obtinuerat rem iudicatã posset & deberet absq; nouo & sufficienti mãdato defendere principalẽ suum in causa restitutio
1 nis impetratæ à reo † ex quo procuratorium de causa restitutoria nihil dicebat & uidebatur expirasse finita lite l.j.ff. de re iudi.l.terminato.C.de fructi.& litis expen.quia etiã ea non finita cõpellitur causam appellatonis prosequi l.inuitus.C. de procur.c.non iniuste eo.ti.& alia uidetur causa restitutionis & noua à prima. Et quia in impetrãda restitutiõe principaliter requiritur speciale mandatũ ut in proxima decisione dixi, & fuit cõclusum quòd poterat & tenebatur defendere per l. qui proprio.§.item quæritur. ff.eo.secũdũ quintã lec. Accur. quam sequuntur ibi inter alias & ueram saltem in se. Angel. Pau.de cast.& alij.& declarat Bal.melius dicens quod mãdatũ causæ principalis porrigitur ad causam restitutionis in integrũ quæ petitur cõtra sentẽtiã quæ est secundariũ iudicium
2 consequens. Quando enim postulatur † restitutio aduersus sententiã procurator primæ causæ non indiget speciali mandato secus ubi petitur in integrum restitutio.l. illud.§.j.ff.de mino.ratio differentiæ quia restitutio contra sententiam quodãmodo uenit incidenter ex prius actitatis & in incidentibus non est opus speciali mandato l.fi.C.ubi & apud quem cogni. in integ.rest.agitan.fit & c.suscitata cum ibi not.de restit.in integ.non ob.d.l.inuitus quia ut inquiunt gloss.& Bal.in d.§. restitutio in integrum est de appendicijs primæ causæ, & nõ mutatur ibi forũ eiusdẽ iudicij sicut in causa appellationis unde primo

de primo casu non secundo prætenditur mandatum l.præfecti ff.de mino.Ita etiam Ias.in d.l.inuitus in quarta limitatione ad idem vj.lec.ultramontanoram quam Bal.in allegato.§. declarat quod mandatum in causa integra habet locum in causa integrata per restitutionem in integrum aduersus sententiam latam contra minorem in exemplo quod ponitur & non dicitur noua causa sed eadem.& secundum lec.quintam prorogatur mandatum de una causa ad aliam secundum istam sextam prorogatur de una causa ad seipsam. facit etiam l.quod si de speciali.ff.de mino.quod procurator eius cõtra quem petitur restitutio sustinet partes rei & debet cauere,ut dicit ibi Bar. & per eundẽ tex.inquit Inno.in d.c.suscitata quod talis procurator admittitur sine speciali mandato ubi Abb.iij.col. firmat idẽ dicẽdo se intelligere ut requiratur speciale mãdatũ ex parte petẽtis restitutionẽ nõ ex parte defendẽtis.ad hec etiam l.seruũ quoq;.§.ait prætor.ff.de procura. & pro præmissa est firma conclusio,& nõ obstãt cõtraria,nec hoc quod dicit d.§.Item quæritur secundũ dictas lec.loquatur in procuratore actoris ex generalitate etiam ad l.quod si de speciali,& ex his quæ Bald. sine destinatione scribit super dicta quinta lec. & vj.in d. §. & ex eo etiam quia procurator ad agendum ut dicatur idoneus debet habere potestatem ad defendendum. c. accedens, iuxta gloss. de procurato.& quando est simpliciter ad agendũ datus uidetur in quadã consequentia cõstitutus ad defendendum. pro quo & cõclusiue d.l.seruũ quoq;.§. ait prætor & l.inuitus.§.pœna.cum gl.ff.eo.facit in ar.c.j.eo.ti. & c.qui ad agendũ in vj.& Abb.in d.c.accedẽs.& sic ista cõclusio ut postea legendo decisiones Egi.inueni fuit obtenta de primo anno domini Guil.Gal.ut dicit Egi.decisi.cclxxxiij.procurator.In procuratore constituto ad agendũ uel defendendũ

per d.§.

8 *per d.§.Item quæritur & no.etiam quod procurator † cõstitutus ad causas deuolutas tenetur defendere in causa commissa in curia de speciali mãdato secundũ Rotam decisio.xxxiij. in antiq.de procur.*

III. *Decis.* SVMMARIVM.

Pro mandato sententiæ antiquissimæ præsumitur: vel sic, solennitas mandati ad actum necessarium præsumitur in antiquissimis.

EPITOME.

1 Et si non presumatur aliâs extrinseca solennitas, tamẽ ex antiquitate nedum centum, sed etiam triginta vel.xl.annorum prçsumitur etiã si de alterius prçiudicio principaliter tractetur.
2 Mandatum & compromissum præsumuntur in laudo valde antiquo præcessisse.
3 Quamuis pro sententia recenti non præsumatur sine processu, tamẽ pro valde antiqua ac illius processu & narratis in ea præsumitur, quãuis acta non reperiãtur absq; alia probatione & multo magis.
4 Præsumitur actus requirens impensam factus de mandato eius cuius interest, & hac ratione præsumitur pro mãdato eius qui soluit pẽsionem illi qui erat in quasi possessione percipiendi etiam si nullo modo cõstet de mandato illius qui dicitur pensionẽ debere nu. 4.
5 Dominus qui videt causam suam agi & non contradicit præsumitur dedisse mandatum.
6 Etiam si cum sentẽtia esset productus processus in quo deficeret mãdatũ præsumitur in antiquis vel antiquissimis ratihabitio aut scientia vel patientia domini vel simile præsumptum mandatum.
7 Vbi transactio fuit diuturno tempore obseruata præsumitur capituli consensum interuenisse in ea: licet instrumentum nihil dicat de consensu.

DECISIO III.

Lata erat sentẽtia in una tridẽtina confiniũ pro Nacensibus cõtra Arcẽses a.cc.annis citra oppõebatur de anno.1516. corã dño Iacobo Simoneta de nullitate & defectu mandati cũ sententia posset perpetuò dici nulla usq; ad mille annos si de mandato non constet secundũ Bal.in l.ij.si ex fal.instru.& in

l.j.C.

l.j.C.de rebus alie.non alien.post prin.Alex.in l.sciendum.iiij. col.de uerb.oblig.in l.qui in aliena.in prin.ij.col.ff. de acquir. hære.& cõsi.j.pe.col.iiij.uol.ad hoc c.quoniã contra.de pro ba.Et ita in una Ilerdeñ.disputando fuerat dictũ sed non iudicatũ:nihilominus in ista conclusum fuit oppositum & pronũ tiatum per dictũ dominũ Iacobũ cuius sententia fuit per duas cõfirmata,moti fuerũt dñi per consi.Curtij.lxxvij.ubi refert Bal.sibi contrarium fuisse præsumi pro instrumento mandati procuratorij in cõsi.in primis uidendũ est,& ibi uerius q̃ in d.l.ij.&.j.In quibus cum sequacibus loquitur sine lege. Ita ꝙ
1 eius dictũ erubescit l.illã.C.de colla.Nã licet alias † solẽnitas extrinseca nõ præsumatur glo.Bar.& alij in d.l.sciendũ per l.quecũq;.§.fi.de publi.& in c.sicut de re.iudi.ubi Felyn.post alios & Canonistæ in ca.cum in iure de offi.dele.bene tamen præsumitur nedũ ex antiquitate centum annorũ uerum etiam xxx.&.xl.etiam si principaliter tractatur de alterius præiudicio per tex.singularem secundum intellec.glo.in ca.peruenit de emp.& uen.& ibi etiam Imo.iiij.col.uer.& no.ex prædictis &.vj.uer.Itẽ ꝙ emptrix:per quẽ limitatur.l.si filiusfamilias cũ ibi no.C.de peti.hære.ubi longũ tẽpus sufficit.& dictum tex.dicunt singul.Ang.& alij post eum in d.l.sciendum. Bart.Ang.Imo. Roma. & Moderni in d.l.qui aliena.& plures alij adducti per Curt. in d.consi.& nullibi cauetur maius
2 tempus requiri,facit quia in facto ualde antiquo † ut subijcit etiã in laudo præsumuntur mandatũ cum compromisso præcessisse cũ consi.v.inter cõsi.Cal.de rescri. & But.cõsi.xxiiij. quæstio hæc ac pro sententia antiqua præsumitur q̃uis nõ reperiantur acta Inno.in d.c.cũ in iure.Bar.in l.admonẽdi. uer. quæro quid si reperiuntur dicta testium col.x.ff.de iureiur.in facto etiam de antiquo sufficit præsumptiua probatio gl.in l. qui ex

qui ex liberis.ff.de bo.pos.sec.tab.& aliâs uerba enunciatiua probatur secundum But.*in c.fin.de succes.ab intesta.*Saly. *&* Alexã. *adducentem multas auctoritates in l.cum aliquis.*C. *de iure delibe.& dicit* Bal.*post* Cy.*in l.emancipatione.*C.*de fide*
3 *instru.q. si sententia † est multum antiqua statur illi in narratiuis & enũciatiuis quoniã iuuatur tẽpore pro quo text.in c. bone.de elec.&* Papieñ.*in sua practica in forma diffinitiue. xiiij.col.cum se.declarãdo dicta docto.in d.c.cũ in iure,inquit ea procedere in sententia de recẽti lata,secus si esset de longinquo,& eius probatio foret difficilis ut tũc indistincte pro ea pro processu,& in ea narratis præsumatur absq; alia probatione inducens* Ho.*ibi* Inno.*in d.c.quoniã cõtra.&* Cy.*in d.l. emancipatione.magis ergo id procedit in antiquissimis.cc. annorũ.facit quia difficillime probationes iustificare antiquißimã sententiã cum mandatis quæ in multis locis non registrantur,& in curia post cursum tanti tẽporis plura regiſtra causarũ perierint & non inueniuntur,& idem de iuribus productis quæ finita lite partibus si petant restituuntur.Si igitur in instrumento sententiæ de mãdato fit mentio dicamus illud præsumi.pro quo ait* Curti.*glo.in uerbo sine speciali mãdato tex. in c.ex parte decani de rescrip.quam pauci ponderãt uolentes rescriptũ præsumi impetratũ ab eo qui de hoc habuerit man-*
4 *datũ.Accedit quia actus † requirit impẽsam.ideo præsumitur factus de mãdato & nomine eius cuius interest.*Bar.*&* Alex. *in l.cum seruus.ff.de uerb.ob.& de predictis latius* Curti. *in d.cõsi.*Item *uult* Deci.*consil.xxxvj. q. mandatum syndicatus probetur ex instrumento in quo dicitur in principio de cuius syndicatu apparet manu &c.& hoc inter easdem personas l.optimã de contra.& cõ.stip.*Bar.*in auc.siquis in aliquo ult. col.*C.*de eden.& uideatur* Abb.*in d.c.sicut col.iiij.& procedit conclusio*

dit cōclusio secundū Deci.in suo casu,quia mandatū erat necessariū ad actū per But.in ca.illud.de præsum.ubi etiā Abb. iij.col.Ita hic ad ualiditatē sententiæ qn̄ lis p procuratores est agitata,& ut est dictū in antiquißimis uerba enuntiatiua instrumenti probāt,de quo & Bal.in d.l.cū aliquis.& Alexan. cōsi.vj.circa fi.uiso themate li.j.& .lxxiiij.uisis li.iiij.& propterea satis probatur mandatum sindicatus per uerba instrumenti etiā si essent enuntiatiue,& q̄ dicitur mandatū non probari etiam ex maxima diuturnitate temporis procedit.Inquit Deci.qn̄ allegatur simpliciter & nulla ratione iustificatur queādmodū Bal.loquitur in d.l.ij.Secus quādo instrumētum narrat dicēdo aliquē habere mādatū quin talia uerba adiuuātur ex antiquitate tēporis ex qua facilius probatio cōformatur & suppletur q̄ ex toto inducatur.facit quod no.Inno.in d.c.cū in iure.& Bar.in l.j.C.de rela.& Bal.in d.l.j.de reb. alie.nō alie.ubi uult mandatū ex coniecturis probari.Itē secūdum Rot.ij.in antiq.de causa pos.& proprie.præsumitur ꝓ mandato eius qui soluit pensionē illi qui erat in quasi possessione percipiendi etiam si nullo modo appareat de mandato illius qui dicitur pēsionē debere:cū nō sit uerisimile q̄ soluēs uoluerit iactare suas pecunias.l.cū de indebito.ff.de proba.c. super hoc de renun.& præsumitur q̄ gerens talem actū egerit de mandato dn̄i.Ad no.per Inno.in c.nōnulli super uerbo mādato de rescrip.nō enim est actus ad quē uerisimiliter quis sine mandato accederet:quinimmo talis quē sine eo non faceret.

5 Praeterea † si dominus uidet causam suā agi p aliū nomine suo & non contradicit creditur q̄ ex mandato agat secundū Innocen.in dicto c.ex parte decani.Et si apud aliquem reperiantur instrumēta causæ præsumitur q̄ sit procurator.Bar. in l.iij.§.causæ.ff.de carb.et in materia plura allegat Ias.in l. j.in fi.

j.in fi.C.de procu.quod locum habet & in defendendo quando scit dominus q aliquis defendit eum absq; mãdato ut præsumatur habere mandatũ,uel dñs patiendo tacitè mandare uideatur.Abb.in c.querelã.iiij.col.de elec. quis autẽ dicet uel nõ fuisse uerum mandatũ in actis,aut unũ ex istis non interfuisse, sit uel non productus processus ex quo sententia cum re iudicata præsumitur rite & rectè lata.d.c.bonæ.& c. in præsentia de renũ.d.c.sicut.& c. cum inter de re iudi. & ibi Abb.ac Fely.in d.c.quoniã cõtra in v.char.loquens de uirtute rei iudicatæ.Nam in antiquis & minus in antiquißimis non loquitur d.c.quoniã contra. & debeat sententia iustificari ex actis, ad hoc ut habeat fidem,ut ibi in d.c.cum in iure cõmuniter tene-
6 tur.Vna tamẽ pars dominorũ tenebat q si cũ sententia † esset productus pceßus in quo deficeret mandatũ q nũc non præsumeretur ex quocũq; longißimo tẽpore pro eo.Secus si processus nõ produceretur,& hoc per cõsi.Pau.de Cast.xlviij.in causa quæ uertitur.v.col.quod adducit Fely.in d.c. sicut colũ. xix.allegãdo no.per Inno.in c.proposuisti.de proba.& Alex. incidenter consil. ccccclxxxv. ponderat ad quod uideatur ait Aret.in d.c.quoniã cõtra ad fi.uer.& quia superius. Sed istud non tollit quin potuerit interuenire unus ex casibus mandati seu ratihabitionis suprà deductis ex scientia & patientia domini aut iuriũ cõmunicatione facta ei q nomine suo tractauit causam,& istud simul cũ tanti temporis pgreßu ac præsumptione sentẽtiæ sufficit absq; processus productione ad præsumendũ ualiditatẽ & iustitiã rei iudicatæ per omnia cũ regula præsumẽs non reperiatur limitata in hoc casu mandati procuratorij,unde à regula nõ discedendũ.qui enim habet regulã pro se transfert in aduersarium onus ostendendi quòd in eo casu locus regulæ non existit, dicit glo. super rub. de reg. iur.

in vj.citra fi.& Bal.in l. si tutor.C.de ser.pig. da.manu.in fi. Item in hoc contradicit Anch.consi.cxxxv.ex concilijs uolēs
7 quòd licet instrumentum nihil dicat † de consensu capituli nihilominus præsumatur si transactio fuit diuturno tempore seruata.& Alex.consil. lxxix.uol.j.circa primū de quo quæritur.vj.col.quando transiuit longum tempus, ut prosequitur Fely.in d.col.xix.dicens id esse sustentabilius quia si à principio actus fuisset nullus non est uerisimile quòd fuisset tolleratus sicut nec sententia sed impugnata & ij.col. dicitur stare præsumptionē in antiquis quando in instrumento non est aliquod ineptum sed in eo non dicitur de solennitate licet subijciat quòd quando apparet instrumentum etiam antiquißimum & solennitas in eo est expressa non debito modo & inepte adeo quòd actus ab initio non tenuit cessat præsumptio quia sumus certi q; actus caruit solennitate & non potest pæsumi q; solennitas fuerit perfectè adhibita cum scriptura detegat eius ineptitudinem ex quo in incertis est locus cōiecturis non in certis.l.cōtinuus.§.cum ita.ff. de uer. obli. & secundum eum ita loquitur Pau.de.Cast.in d.consil. & fuit de mente Bar.But.& aliorū quos ad hoc adducit.Sed prout dixi potuit dominus mandasse aut ratū habuisse q; simul cum præsumptione sententiæ & temporis est præsumendum natura. & in allegatione Lap. lxxxix. in fi.de cuius man. & Mil. in uerbo Beneficiū impetrās.& Ancha.cōsi.cxvij.& in illa decisione pono latius q; dicta allegatio practicatur ut sufficiat prædecessorē triennio possedisse & per dicta Lapi allegatio deciditur q; præsumendū sit pro titulo prædecessoris qui decesßit in pacifica possesßione quòd titulo canonico possederit etiā si nullus titulus ostendatur à successore uel sit ostēsus inualidus ex quo potuit superuenisse ualidus quod præsumitur quia

quia diu aut saltem triennio tenuit & possidet sine contradictione, præsumitur habere titulum. d. c. illud & ibi docto. de præsump. Item Fely. fatetur quod nullus illorū quos adducit in allegatis locis per eum loquitur de facto antiquo sicut ipse uoluisset ad probandum id quod dixerat, unde eius dictum nō procedit quòd ultra prædicta in materia præsumendæ solennitatis extrinsecæ facit etiam Aret. consil. xxxvj. Soci. pulchre cōsi. cclxvij lib. ij. xij. col. et quod Fely. accumulat in c. Albericus de testi. pe. & ult. colum. ubi multa colligit ad propositum quæ dicit non esse tradenda obliuioni. & ibi uideas, ex quibus omnibus patet quòd siue producatur processus sententiæ siue non siue in instrumento sententiæ enuncietur mādaui siue non, & quando enunciatur siue apertè siue ineptè præsumitur pro mandato quòd iustificatur non solum ex tēpore sed etiam ex præsumptione rei iudicatæ & prout est deductum. Ita quòd non ob. dictum Deci. in d. consi. quando mandatum allegatur simpliciter si est uerum.

De Restitutione in integrum.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Vtrum minori seu ecclesiæ restitutio aduersus tres conformes dari debeat & data executionem impediat.

EPITOME.

1 Restitutio conceditur etiam vbi appellatio denegatur.
2 Ius commune potentius est ad excludendum quàm priuilegium.
3 Rota ob restitutionem prout de iure minori aut ecclesiæ concessam nū vult executionem trium sententiarū tot dispendijs laboribusq; habitarum impediri vt sit aliquando litium finis ac improborum malitijs occurratur, secus vbi Præsumptio malitiæ cessaret ex iuribus denouo repertis vel aliâs.

DECISIO PRIMA.

RESTITVTIO minori uel ecclesiæ aduersus tres cõformes an debeat dari & si detur executionẽ impediat. Bal.l.unica. C.ne lice.ter.prouo.tenet quòd nõ nisi facta plenaria executione ut in cle.ut calũnijs in uerbo plenarie de re iud.quæ est in pupillo ait & in ecclesia loquitur
1 Saly.ibi cõtra. Ex quo † restitutio cõceditur etiã ubi appellatio denegatur gl.l.unica.C.si de mo.pos.fue.app.& cle.loquitur qñ nullitas proponitur, non quãdo quis uult iuuari ratione ætatis de beneficio speciali. Alex.l.iiij.§.cõdemnatũ ult.col. de re iud.putat opi.Bal.posse sustineri, quia si cle.tollit beneficiũ nullitatis quod est de iure cõmuni, fortius beneficiũ restitutionis extraordinariũ.l.eius militis.§.militia missus.de mil. test.l.in honorarijs de act.& obli.Bar.l.si cõstante.§.quotiẽs
2 circa fi.so.ma. Cum fortius † sit ius cõmune ad excludendum quàm priuilegiũ. Idẽ Bar.in l.si arrogator.xj.col.ff.de adop. Item inquit Alex.extẽsum locũ esse cũ cle.limitet.& in ea sit ratio expressa ad tradita per Bar.d.l.si cõstante in prin.x.q.j. partis, & cle.j.cum glo.de elec.& per Bal.auctẽ.quas actiones de sacrosan.eccl.& l.maximũ uitiũ.C.de lib.præte. Mil.in uerbo executio triũ sententiarũ dicit cõtra Bal. sentire Laud.
3 ut refert Car.in d.cle.& ipse prosequitur. Rota † meo tẽpore in restitutione prout de iure quã solet in his cõcedere signatura sæpe opinionẽ Bal. & Alex.est secuta etiã eo attento ut aliqñ sit litiũ finis.l.pperandũ.C.de iud.c.finẽ litibus.de do.et cõtu.& ne tot sententiæ cũ tanto dispẽdio labore & tẽpore habitæ ludibrio sint, quia sic etiã malitijs plurimorũ occurritur. l.si prætor cũ si.ff.de iud. Aliqñ uerò opinionẽ Saly.quãdo iuxta casuũ uarietatẽ præsumptio malitiæ cessabat prout nouissime

sime in una Rom.inter filium Pauli de Alexijs restitutum, & illos de Mattutijs corã domino Iacobo Symonetta fuit dictũ, post aliã causam Segobieñ.in qua opinio Alex.seruata fuerat Sed pro opinione Saly.Simpliciter uidetur.q motiuũ Alexan. destruatur per glo.in d.l.unica si de mo.pos.fue. app. uolentẽ quòd restitutio & appellatio non ambulent pari passu. & Bart. ibi sequitur glo. ubi arguebatur sicut arguit Alex.quo stante remanet fundamentũ Saly.quod sonuit in aures meas & cum eo intrepidè tenerẽ quando ex nouis aut antiquis aliquid appareat quod præsumptionẽ calumniæ silere faciat ad quod no.per Mil.in d. loco. ubi de intellectu cle. magistraliter quo casu extensio nõ procederet quæ secundum Alex.inspecta ratione fieri debet quoniam cessaret ratio malitiæ, & militarẽt fundamenta Mil.qui uideatur etiam in uerbo restitutio in integrum ad appellandum,& inferius dum dicit restitutio ita datur minori & ecclesiæ contra plures sententias conformes sicut econtra unam. allegat. l. minor autem.ff. de minor &c. tum ex literis de in integrum resti.

II. *Decis.* SVMMARIVM.

Vtrum regula de triẽnali possessore non molestando obstet petenti restitutionem in integrum,& quid de quadriennio.

EPITOME.

1 Vbi iusto metu.& qui cadere poterat in constantẽ virum impeditus culpa aduersarij vel etiã iudicis cessante metu impetrat restitutionem in integrum non obstat sibi nec regula de triennali nec quadriennium secus verò vbi metus fuisset leuis & condemnandus.

2 Contra regulam de triennali papa non concedit commissiones ne ludibrio pateat & sit elusoria.

DECISIO II.

AN regula de triennali. Item lapsus quadriennij obstaret petenti restitutionem in integrum habenti in cõ-

f 3 mißia

mißione restitutioris signaturam prout de iure fuit dubitatũ & in una Messaneñ. corã domino Iacobo Symonetta. 1515. tentũ quòd nõ. Sed maior pars hoc uoluit ex eo quod probabatur ne dum impedimentum & impotentia agendi eo modo quo poterat, uerũ etiã minæ factæ ad instãtiã Cardinalis Regini qui tuebatur causam sororis monialis testibus ac procuratoribus aduersariæ restitutionem postulantis tam in Cilicia ubi Cardinalis erat potẽs & eius cõminationes timẽdæ quàm in curia taliter ꝙ fuerit periculosum commißionẽ impetrasse restitutoriã & eo uiuente citationẽ exequi fecisse, & quia testes examinati super metu pungebant cõtra quendã ad dandũ certum processum, & ita etiã in una Parmeñ. archipresbyteratus. 1519. corã. d. Hugone de Spina idem fuit conclusum à dominis ex quo Bonifacius de Oldigeris probabat minas crudeles secundũ naturã personarum quæ solitæ erant eas exequi factas cõtra ipsum & suos procuratores ad instantiã Cardinalis sancti Seuerini ac eius fratris, adeo ꝙ iustus metus cõcipiebatur ex minis & iactationibus iuxta qualitatẽ personarũ ad no. per Bar. in l. metũ. C. de his quæ ui metusue cau. fi. & c. cum dilectus. & ibi glo. Inno. Hosti. & Abb. eo. ti. Nam impe-
1 *ditis † ex culpa uel facto iudicis seu aduersarij non currit quadrienniũ ad petendũ restitutionẽ concessam. c. tum ex literis. & ibi Abb. col. v. de resti. in integ. & propterea in utraq; cã, & quia ut etiã in iudicio restitutionis constitit, suspicio erat de falsitate testium examinatorum in iudicio pro parte eorũ contra quos fuit admissa restitutio & transiuerat primũ iudicium in rem iudicatã per tres conformes, sed idem esset si cum una computato triennio aut quadriennio à fine litis dicit decisio Rot. ij. in no. de resti. in integ. à die ultimæ sententiæ non est mirandum quòd Rota pro maiori parte inclinauerit*

uerit in hanc sententiam.mota æquitate ne quis in sua iustitia opprimatur,sed magis ueritas manifestata locum habeat iuxta illud.Psal.Cognoui domine quia æquitas iudicia tua. & l. quod ephesi.ff.de eo quod cer.lo.ac in probæ.decreta & viij. di.ueritate. In alijs uerò causis ubi potuissent partes experiri in iudicio ac restitutionē impetrare minasq; cōtemnere atq; litem ante lapsum triennij quod paucißimis demptis est facile & infra quadriennium facilius absq; metu prædicto incipere

2 *ac finire domini negassent prout est neganda † restitutio ne dicta regula euacuetur contra quam papa commißiones non concedit ut inquit Fely.in c.sicut col.xviij.char pe. de re iud. si enim concederet destructa & elusoria esset.Et ne sit etiam ludibrio text.in c.j.de in integ.resti. in vj. cum cle.unica eo.ti. cum ibi no. ex quo.etiam ecclesia negligens infra quadriennium non auditur post quadriennium,ut in d.iuribus.& Abb. in d.c.tum ex literis.sicut esse non debent ut in l. si prætor. in fi.de iudi. & l. fi. ff.ne quid in lo. pub. Ideo in his & similibus iudices sunt circunspecti, ut ex probationibus & alijs forment animi motum ad inclinādum in unam uel aliam partem,ut habetur in l.testium.§.j.ff.de testi. & in c.in præsentia.de renun. Nec iudicia curaui annotare ne quis trahat in exemplum ea simpliciter asserendo palatium obseruare partem negatiuam dubij ac quæstionis.*

De Iudicijs

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Nō est sūmarius processus si agitur super pertinētia iuris visitandi vel super ipsa vsitasione.

EPITOME.

1 Nemo citra principem potest concedere quòd in casibus non concessis expresse à iure procedatur summariè

2 Non debet procedi summariè in omni causa spirituali, sed tantum in expressis à canone qui non omnem causam spiritualem complecti voluit.

DECISIO PRIMA.

ERAT quæstio inter duos ad quē ius uisitandi spectaret. Item inter uolentem uisitare & negantē quòd nō debeat nec poterat uisitare fuit dubitatū. 1514. an tela tenta prout in beneficialibus esset sufficiēs, ita quòd in talibus processus diceretur summarius, & quidā tenebāt quòd sic, attento q. causa erat spiritualis & super re spirituali. c. cum ex officij de præscrip. & c. si episcopus de offi. ord in vj. Sed à maiori parte cōtrariū fuit cōclusum cū casus isti nō cōtineantur in cle. dispendiosam de iudi. Vnde regulæ standū, nisi

1 *à principe † esset concessus processus summarius cum alius id non posit glo. in c. si. de hære. in vj. Nec ob. quòd agatur de re spirituali: quia. d. cle. noluit. omnē causam spiritualē cōplecti, & ex quo restringit debet esse cētenta suis terminis in casibus secundū glo. ibi in uerbo subscriptis, nec refragabatur q. aliqui dicebant q. de una causa spirituali debebat fieri extēsio ad aliam: quoniā cum cle. corrigat & exorbitet nō est amplianda uel habilitanda, inquit ibidem glo. in uerbo decimis. & facit tex in c. j. de sepul. Nam si uoluisset expreßisset de istis sicut de alijs in c. audientiā. de deci. l. j. § . fin autē. C. de cadu. tollen. &*

2 *ita gl. in uerbo † restringere excludit omnē casum nō expressum. Nec ob. uerbū tāgētibus causas spirituales quomodolibet, quia ista non tangit causam aliquā expreßā: & circa expressa id procedit prout in beneficialibus inquit Car. post Pau. ibi q. xxxvj. quādo quæritur de aliquo quod determinari & examinari nequit absq; cognitione electionis postulationis aut prouisionis seu tituli illius quia aliâs nō uenit sub tali uerbo.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Sufficit pro obseruatione terminorũ substantialium ad dicendum contra articulos. Item ad dicendum contra producta quod datis articulis pars citetur ad dicendum cõtra articulos datos & productis iuribus ad dicendum contra iura producta, licet non dicatur in termino substantiali nec ad secundam nec ad priman.

EPITOME.

1 Licet pars citetur ad producendum aliqua iura specificè etiam si aduersarius seruauerit terminum, si omiserit obseruationem termini substantialis ad producendum omnia, processus & sententia sunt nulla, licet secus sit si datis articulis pars citetur ad dicendum contra articulos & productis iuribus ad dicendum contra producta.

2 Actus non viciatur quãuis iuris solẽnitas obmittatur in totum quãdo satisfactum est menti legis solẽnitatem inducentis, quia sufficit satisfacere menti legis, licet verbis non fuerit satisfactum.

3 Citatio non requiritur si pars est in iudicis præsentia, nec etiam quando est certum nullam defensionem absenti competere. nam cum citatio fiat vt se defendat satis est eam esse præsentem aut esse notorium sibi defensionem non competere.

DECISIO II.

Memini etiam. M. D X I I I. cùm diceretur de nullitate unius sententiæ quia terminus substantialis ad dicendum contra producta non erat seruatus quòd Rota *sustinuit*
1 *sententiam † ex eo quod in productiõe iurium parte citata ad dicendum contra producta fuerat seruatus terminus: licet nõ fuisset pars citata neq; obseruatio facta respectu termini substantialis de quo nihil dicebatur ad secundam nec in termino substantiali, sed ad dicendum contra iura producta & c. quasi lex requirens termini obseruantiam habeat intentum suum ex quo pars fuit citata ad dicendum contra producta, & potuit facere defensiones nec habeat de quo conqueratur.* Et ita do. *Dominicus de Iacobatijs dixit esse transeundum.* Et *idem in*

termino ad dicēdū cōtra articulos prout in una Mediolanen. abbatissatus corā me. 1521. de mense martij dñi memores trā sierūt saluādo primā sententiā, licet hoc sit uerū, nec cadat in termino ad producēdū omnia cuius omißio annullat sententiā secundū Rot. decis. penul. de iudi. in antiq. Pro hoc facit quia sufficit q satisfiat mēti constitutionis licet uerbis nō fuerit satisfactum. l. scire oportet. §. aliud. de excu. tuto. l. mulier. ff. ad
2 trebel. & l. fi. C de dona. quæ sub mo. nec uitiatur † actus quāuis iuris solēnitas omittatur in totū q̄n mēti legis solēnitatem inducētis satisfactū est l. cū hij. §. eā. ff. de transac. Ita Lud. ro. cōsi. ccccxxxiij. nā & forma est relaxabilis per æquipollens. Fely. in c. cū dilecta de rescrip. xv. col. ubi uide. Itē quādo pars
3 † est in præsentia iudicis nō requiritur citatio, nec quādo est certū nullā defensionē absenti cōpetere secundū Abb. in c. j. de causa pos. & proprie. j. col. & in c. cū olim de re iudi. col. pe. facit l. ij. §. quod de frumentaria. & ibi Bar. ff. de admi. re. ad ci. perti. cū citatio fiat ut se defendat. Ideo satis est partē esse præsentē l. de uno quoq;. ff. de re iudi. & . C. quo. & quā. iud. in rubro. & in l. si ut proponis. ij. a contrario sensu c. qualiter ij. §. debet de accusa. de quo late Phil. Franch. in c. fi. post alios de elec. in vj. & facit Rota deci. xxij. in no. de testi. & Bonifa. de Vital. in fin. cle. pastoralem de re iudi. Ergo nec obseruatio termini formalis scilicet ad dicendum contra producta fuerit quis citatus, & sic habuerit tempus ad impugnandum.

III. Decis. SVMMARIVM.

Quando agitur vt beneficium vnum vniatur alteri ad vitā obtinētis causa est beneficialis, vel sic, si agatur de canonizādo mandatū de vniēdo

beneficiū

beneficium alteri beneficio ad vitam vel quamdiu obtinuerit causa est summaria.

EPITOME.

1 Vbi agitur de canonizatione vnionis perpetuæ vnius beneficij ad aliud causa non est beneficialis, secus de vnione ad vitam aut ad certum tempus.

2 Si prouisus de beneficio quod alius prætendit perpetuo vnitum alteri agat, causa censetur beneficialis, quia iudicium metitur ab actore, secus si conueniatur ab eo qui agit super canonizatione vnionis perpetuæ. nam cum beneficiū quod vnitur alteri efficiatur membrum illiu, & transeat in temporalitatem & extinguatur titulus illius, causa illius non est summaria.

3 Vnio ad vitam est palliata dispensatio, sicut commenda ad vitam nec titulum beneficij extinguit sicut perpetua, illaq; dissoluta beneficium vacat eo modo quo antea vacabat.

DECISIO III.

Agebatur coram me de anno. 1516. in una causa Caurieñ. canonicatus & præbeñ. inter didacum de Paternina & Cardinalem Arboreñ Et dicebatur sententiam domini Barth. de Petra sancta esse nullam ex quo actū erat super canonicatu & præben. ecclesiæ prædictæ uniēdis quidā archidia

1 *conatui ad uitam Ioannis de Torres & literæ† unionis erāt canonizatæ, cū tela tenta ut in beneficialibus quasi non simus in causa super beneficio sed super membro beneficij, & quadam temporalitate ex quo beneficium quod unitur efficitur membrū alterius & transit in tēporalitatē Rot. de exce. præla. in no. ij. & quod Car. in cle. unica de sequest. poss. & fruc.*

2 *viij. q. quia iudicium ab† actore metitur. l. j. ff. si pars hære. peta. cle. autē dispendiosam de iudi. loquitur de causis super beneficijs aut titulo beneficiorū aut tāgentibus ea ut quādo quæritur de aliquo quod examinari & decidi nequit absq; cognitione electiōis postulationis aut prouisionis seu tituli secundū*

P au.

Pau.& Cur.ibi q.xxxvj.& cum exorbitet non debet extendi secundum glo.ibidem.Sed pro ualiditate sententiæ fuit conclusum & dictum Rotam aliâs idem tenuisse tanq̃ agatur super
3 *beneficio,ex quo unio † ad tempus seu ad uitam non est extinctiua tituli,sed magis quædam palliata dispensatio sicut cōmēda.c.dudum el.ij.de elec.in consilio Gemi.xxxviij.quia respicit fauorē personæ cuius beneficio uel per eam obtento fit & est temporalis.decisio uerò.ij.& Car.ubi suprà de perpetua unione & extinctiua tituli loquuntur,& conferunt ad cōclusionem quæ collegi in illa decißione ꝙ per dissolutionem unionis ad uitam non datur uacatio,sed eo modo quo prius uacat, & ꝙ talis unio non extinguit,& ibi latius de natura unionis incipit facta erat unio,et uide in alia incipiēte.cōmēdauerat.*

De Mutuis petitionibus.

Vnicæ decis. SVMMARIVM.

Vtrum conuentus ad summã certam,ad quã in forma cameræ cum iuramento obligatus existit,audiatur,si reconueniendo super mercede petat absolui à iuramento,etiam ad effectum cō pensationis duntaxat.

EPITOME.

1 Alimenta non patiuntur dilationem cum nemo viuat ex vento negareq; illa esset necare homines,quapropter sunt priuilegiata & cōcessa eorum fauore,ad piam causam dicuntur concessa.
2 De stilo signaturæ iustitiæ non datur absolutio iuramēti aduersus iuratam obligationem in forma cameræ etiã ad effectũ agendi: quia contra instrumenta habentia executionem paratam non admittitur nisi solutionis vel falsitatis exceptio.
3 Sola ratio naturalis licite allegatur in decisionibus causarum,& possumus verba legis restringere per eam.
4 De iure videtur verior opinio ꝙ in casu præmisso recōuenienti super

mercede

mercede deberet dari absolutio à iuramento vbi soluta summa ob- ligationis maxima premeretur inopia & cogeretur mendicare cū periculo vitæ.

DECISIO VNICA.

FVIT *negata in eadem signatura cōmißio ei q conueniebatur pro certa summa ad quā se obligauerat in forma cameræ cum iuramē to,& petebat absolui ad effectum reconue- niendi super mercede & salario personæ suæ ratione seruitij saltem ad concurrentem quantitatem compen sando & nō ultra nam & si mercedes ex sudore seruitij debe rentur,uel quia fuiſſet ꝓcurator aduersarius aut aliàs, & sic ut ex tali sudore uultus sui uiueret:& hoc sapiat naturam ali*

1 *mentorū quæ † nō patiuntur dilationē,cum nemo uiuat ex uē to l.fi.C.de ali.pup.præstan.& ista negare sit homines neca- re l.necare.ff.de alen.uel agno.libe.quod eſſet crudele ac con- tra charitatē & nō debet fieri quin potius subueniri.lxxxvj. dist.pasce fame morientem cum ibi no.c.pe.de cōsue.c.cū ha- beret in fi.de eo qui dux.in ma.quam pol.per adult.c. quantæ in glo.de senten.excō.cum multis alijs.& propterea alimenta sunt priuilegiata prout plura specialia de eis ponit* Bart.in *l. mela.ff.de alimen.& ciba.ubi glo.dicit* ꝗ *habent causam fauo rabilem,& conceſſa alimentorum fauore uidentur conceſſa ad piam causam secundum* Ludo.Roma.*in l.si uero.§.de uiro in xxiiij.sal.ff.solu.matri.quem refert* Fely.*in capit. nonnulli in prima ampliatione colū.vj.de rescrip.*Nihilominus *fuit re sponsum quod iuramentum ligans animam pretiosiorem cor pore ac rebus omnibus præferendam.l.sancimus.C.de sacro sanct.eccle.cap.cum infirmitas de pœnitē.& remiſ. est magis priuilegiatum & considerabile:& quando potest seruari sine interitu æternæ salutis seruandum est cap.si uerò de iureiurā.*

Item

2 Item dixerunt præsentes illi signaturæ esse de stilo † non dari absolutionem aduersus obligationē iuratam in forma cameræ etiā ad effectum agendi & recōueniens agit.l.cū papinia.cum auct.& cōsequē.C.de senten.c.j.& .ij.de mut.peti & contra habētia executionem paratā nō admittitur nisi exceptio solutionis & falsitatis de quo Bar.in l.j.§.& parui refert.ff.ꝙ ui aut clā.Et dixt in illa conclusione quæ incipit fuit in signatura iustitiæ & c.ubi uide,& facit ꝙ Alex.inquit in l.stipulatio ista in.§.alteri pen.col.ff.de uer.obl.& sic maior pars uoluit cōmißionem nō esse signandā.Sed posset pro commißione dici ꝙ iuramentum tunc debeat excludere ad solutionem. & ante omnia seruari quando eius obseruātia potest fieri absq; destructione corporis & animę,& ita loquitur d.c si uero in gl.uidemus enim ꝙ iura nequis pereat in carcere aut famæ in multis casibus prouidēt ut supra & in iuribus adductis in alia cōclusiōe incipiēte proposui in signatura nisi quia facit c.si quis propter de furt.Et quod cōmuniter tenēt Canonistę quē excusari à pœna nō obstāte iuramēto qñ fecit quicquid potuit, ut refert Ias.licet cōtrariū sentiat in d.l.stipulatio in princi.iiij.
3 colū.& sufficit † ratio naturalis ad limitationem legis l.scire oportet.§.sufficit.de excu tuto.l.cū ratio.ff. de bo.dāna.c. cū uobis in fi.de elect.ibi tā rōnes ꝙ canones c.secūdo requiris de appella.in fi.ubi Abb.ij.col.pōderat ꝙ sola ratio naturalis licite allegatur in decisionibus causarū,& ꝙ per eā possumus restringere uerba legis secūdū eū in c.ut debitus ult.col.eo.ti. Ratio autē & miseratio est maxima ꝙ si cogitur prius solue
4 re & mēdicare cū periculo uitæ forsan.Itē postea † sine facultatibus nudus & impotēs nō poterit super sibi debita mercede cōtendere ut dicitur de spoliato.in c.frequēs de testi spolia. in vj.Itē propter famē & dotem quæ succedit loco alimento-

rum

rum discedítur à regulis iuris in multis casibus sufficiat pro nunc l.ob æs iuncta glo.C.de præd.mino.

De Dilationibus.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Dilatio cōceditur reo in curia citato etiam si agatur de beneficio reseruato reseruatione.c.ij. de præben.lib.vi.Idē si mutetur persona & etiā quando eadē venit cum iure de nouo obtento.

EPITOME.

1 Procuratori speciali in curia citato non datur dilatio ad consulendū dominum an debeat cedere vel contendere secus procuratori generali vel ipsi reo in curia personaliter apprehenso quibus datur ad partes dilatio consueta.

2 Actori non datur dilatio quia debuit ab initio venire instructus ad causam.

3 Beneficia iuris patronatus laicorum ex dotatione & fundatione etiā si illorum beneficiati decedant apud sedem apostolicam.non tamē propterea sunt reseruata nec sub reseruatione c.j.de præben.lib. vj.aut extrauagan.execrabilis continentur.

4 Si mutatur persona quæ in ius alterius surrogatur vel si eadem impetrat ius nouum datur dilatio propter nouam instructionē quæ tūc requiritur respectu noui iuris & nouæ personæ.

5 Sequestrū non datur ei qui est surrogatus in locum habentis vnā sententiam pro se cum contra surrogationem possint dari multæ exceptiones eam annullantes vt quod surrogatus contraxit matrimonium carnale vel est alias inhabilis & quia iura surrogati non sunt discussa sicut alterius qui habuit sententiam.

6 Omnia beneficia ecclesiastica præsumuntur libera nisi ius patronatus siue seruitus illorum probetur.

DECISIO PRIMA.

QVANDO *reus apprehēditur in curia datur ei dilatio ad partes consueta ad habendū iura ad se formandū & instruendū ac deliberādū &c.procuratori† etiā generali non speciali in*

1

curia

curia citato conceditur ad consulendum dominū in causa de qua non potuit uerisimiliter informari.c.dilectis de procur. Rot.Bisignet.in antiq.j.de dila.in no.xxx.de procu.de do.& cōtu.dec.xiij.in fi.† Actori uerò dilatio deliberatoria ab ini-
2 tio nō datur quia debuit uenire instructus glo.& Abb.in ca. praeterea.iiij.col.de dila.qui in c.j.eo.ti.ult.col.ponit de pluribus speciebus dilationū ubi uide.& praedicta dilatio in pluribus causis fuit concessa reo in curia apprehēso super beneficio uacāte in ea nō obstan.c.ij.de praebē.in.vj.quod est clarū ad solū papā dispositionē pertinere:& sic uidebatur calūniosa petitio dilationis.Sed fuit consideratum quod forsan erat
3 seu esse poterat beneficium de iure patronatus laicorum † quod sub reseruatione dicti c.non cōtinetur prout communiter ibi contra glo.doct.censentur in ca.dilectus de offic.lega. Sicut in extrauagā.execrabilis in tit.de praebē.nō continētur talia quo ad reseruationes ut Rot.Bisignet.in antiq.ix.de praebē.et facit quod Fely.adducit super regula in tracta.quā.lite. ap.noce.patro.Itē ꝙ nō uacasset ex persona eius qui obijt in curia quasi non haberet titulū nec possessionē uel alterum ex eis:quibus casibus & similibus probatio & iura de partibus
4 sunt habenda.Ita in simili quādo † mutatur persona quae surrogatur uel eadē ius nouū impetrat fiēda est intimatio & dāda dilatio cū requiratur noua instructio & non uenerit quis instructus nisi respectu iuris quod aduersarius intentauit & contēplata persona aduersarij non alia ut habetur in di.deci. xiij.& in terminis cle.j.de sequestra.poss.& fruc.in quarta
5 quaestiōe ibi dicit Car.nō dari † sequestrū ei q est surrogatus in locū habētis unā sententiā pro se ea ratione quoniā possunt dari exceptiōes cōtra surrogationē iura autē habētis sententiā iā erant discussa,nec sic iura surrogati. Ex multis nāq;

causis potest esse quod non tenet surrogatio etiam ob inhabilitatē surrogati & hoc semper meo tēpore fuit tentū & dictum posse opponi quod surrogatus cōtraxerat matrimoniū carnale, & ita de alijs inhabilitatibus ad beneficia, puta quod professus fuerat religionē mendicantiū & similia, licet ista nō sint uerisimilia, quemadmodum nec illud de patronatu laico-
6 *rum † ex eo quod libertas omnium beneficiorum præsumitur nisi seruitus probetur. Cum sufficiat esse poßibilia neq; locum habeat in his beneficialibus per rationes iam dictas quod glo. in l.edita.C.de eden.inquit ex noua actione nouā dari dilationem deliberationis nisi ubi in secunda potest esse quis instructus ex deliberatione primæ, nam loquitur in prophanus in quibus prædicta non cadunt uel si caderent non daretur eadē instructio respectu personarum si esset respectu eiusdem iuris. Item ratione iuris posset considerari diuersitas de qua in dicta deci.xiij. & hæc nota in practica.*

II. *Decis.* SVMMARIVM.

An & quando in spolio conuento sit danda dilatio.

EPITOME.

1 Vbi pro parte agentis super spolio est facta aliqua ꝓbatio ipsius, licet nō plena, reo dilatio denegatur cū tunc præsumatur gratia differēdę litis ac cōfouendæ se in intrusione illā petere si vero nulla cōcedit̄ idē in remissoria, vt in sequēti decisione dicetur, idem etiā in attentatis vt dicetur infra in iiij.decisi.huius tituli & ff.

2 Ante terminum ad articulandum de stylo palatij regulariter debet peti post quem bene seruatum communiter denegatur.

DECISIO II.

Dubitatum etiam fuit an in spolio prætenso spoliatorij deberet cōcedi dilatio, & ego dicebā quod non, ex quo petebatur ad cōfouendam occupationē quæ sonat in delictū cum nec competat restitutio l.auxilium.§.fi.ff.de min.facit.c.

bone de elec.c.fi.de immu.eccle.c.quia frustra de usur.c.primũ de delic.pue.Itẽ aut in ueritate erat spolium,& meritò negabatur aut non erat uerũ:& petẽs non indigebat cùm ueniret absoluendus,unde frustratoria uidebatur dilatio cuius expectatio & finis non cõmodũ sed dispendiũ potius utriq; parti erat allatura ar.l.aliquando.§.si sub cõditione.ff.ad uelleia. c. cum cõtingat iuncta glo.pe.de offi.deleg.& hanc partẽ quidã etiã gustabant.Alij cõtra ex eo quòd si reo daretur dilatio forsan haberet testes instrumenta & alia adminicula interea quibus à prætenso spolio defenderet.Et si negaretur se posset succũbere ex falsis probationibus at sine culpa damnari contra regulam.c.cognoscentes de consti.Tandẽ fuit conclusum quòd
2 *si ex parte † agentis erat facta aliqua probatio spolij licet non plena negaretur si nulla concederetur,& istud est magis*
3 *contingens ex quo ut plurimum postulatur ante † terminum ad articulandum post quem bene seruatum negatur.Propterea mouebatur agens & quanto citius aliquid de spolio probaret ad detegendum quòd gratia differendæ litis ac confouendi se in intrusione postulabatur,& sic ad excludendũ dilationem.l.satis apertè. C. de fal. & reus ad ostendendum contrarium ut attentis probationibus alterius seu utriusq; daretur aut negaretur prout auditores ex eis animi motum informarent.l.testium.§.ideoq; &.§.se.ff.de testi.c.in præsentia de renuncia.c.constitutus in fi.de fideiuss.*

III. *Decis.* SVMMARIVM.

Quid de remissoria in terminis proximè decisionis secundæ de dilatio.

EPITOME.

1 Sicut dilatio respectu loci & termini est arbitraria ita & remissoria in causis ciuilibus cuius materiam uide hic remissiuè.

Pro

1 Propter dicta testium etiam nulliter in partibus examinatorum excludentia spolium ac suspitionem malitiosæ dilationis conceditur remissoria reo prætenso spoliatori.

DECISIO III.

SVb eisdem considerationibus in causa spolij quibus in dilatione prout in præcedenti conclusione fuit concessa uel negata remissoria prætenso spoliatori habent enim similitu-
1 dinem, nam sicut dilatio † in pluribus dilationũ speciebus etiã respectu termini ac loci est arbitraria.l.ij. & ibi Bar. ff.de re iudi.glo.in c.preterea de dila.Abb.in c.j.ij.col.eo. tit.colligẽs species dilationum colum. ulti. Item & remissoria in ciuilibus.l.iudices cum auct.seq.apud eloquentissimum. & in corpore unde sumitur.C. de fide.instru.cle.j.de offic. deleg. Ancha.& Io.an.in c. præsentium.& ibi Philip. Franch. v. col. de testi. vj. Et materiam istam remissionis declarat Pau. in tracta.de offic. & pote. capi. se.uacan. in.x. q.primæ partis principalis quarta col.uer & aduerte: quia auditores in curia Ro. &c. Quæ remissio tunc negatur, quando iudex calumniam concipit aut præsumitur quod malitiosè petatur ad not.Innoc.in c.post electionem de conce. præben. & Bald. in d.l. iudices & in specie Ludo.Ro. consil. cclxxiij. clarum est de qua calumnia in hoc casu & alijs plura cumulat Fely. in c. de cætero.iij.col.in fi.cum se.de re iud.ponẽs cautelam pro iudicibus formantibus eorũ animũ in præsumpta calũnia, ut si non constet de ea in actis ex quo ne dũ ex dictis uerũ etiam ex gestis & alijs formãtur animis in similibus.d.l testium.§.j.cũ se.de testibus no.in c.j.de testi.cogẽ.faciãt eã redigi apud acta propter.c.quoniã cõtra cum materia de proba. & ita nouissime in una Regień.aquæ ductus super spolio in qua d.Io. Aut. de Triuultijs primo ego secũdo pronũciaueramus cõtra cõitatẽ Regień.tanq̃ spoliasset in fauorẽ Herculis Estẽń.ut spo-

 liati

liati in tertia D. Camillus *de* Ballionibus *ex decreto maioris partis dedit remissoriā de mense* Ianuarij. 1519. *quia* † *erant testes in partibus nulliter examinati quorum dicta excludebant spolium ac coniecturan dilationis malitiosæ & faciebat præsumptionē pro bona fide petentis quam euentus probauit quoniam examinatis legitimè testibus.* Idem dominus Ca*millus reuocauit prædictas duas sententias, & sententiam domini* Camilli *confirmauit de mense* No. 1521. Dominus Mercurius *de uipera* Decanus *noster ita quod iustissima fuit concessio remissioriæ & iniusta fuisset negatio, fuit etiam concessa remissoria in* Hildesemeñ. Argentifodinæ *coram domino* Bartholomæo *de petra sancta in secūda instañ. de anno.* 1522. *licet cum obligatione de stando unicæ sententiæ ac si esset tertia non ob. text. in d. aucten. apud eloquentissimum quia in criminalibus & ciuilibus quando quod datur quādoque negatur prout iudex ex uarijs causis arbitratur cum ab eius pendeat arbitrio secundum* Bald. & Pau. de Cast. *ibi & hoc etiam de iure ciuili, nam de iure canonico id permittitur, ut in c. in archiepiscopatu de rapto. etiā si necessitas non immineat inquit* Pau. de Ca. *sup. d. l. iudices. & di. auct. & ibi de causis & materia remissionis.*

IIII. Decis. SVMMARIVM.

In attentatis non semper necnō in omni casu negatur remissoria & vide quando dari & denegari debeat & quomodo succurritur per commissiones contra agentes dolose super spolio vel attentatis.

EPITOME.

1 Remissio ad partes olim non dabatur ad probandum attentata hodie tamen aliquando datur.

Agen

2 Agentis super spolio aliquando datur remissio ad probandum spolium & nu.4.
3 Attentatorum iudicium causam petitorij & possessorij suspendit.
5 Per commissionem de præfixione termini securritur contra agentes super attentatis seu spolio.

DECISIO IIII.

1 IN attētatis ad probandū ea † nō dabatur remißio ad partes sed admittebatur in curia ꝓbatio inquit Rot. de proba. 7. & 36. in antiq. & 4. in no. ut lit. pendeñ. in addit. Sæpe tamen fuit data meo tēpore ad excusandū attentata sicut ad excusandū prætēsum spoliū quasi ꝓhibitio intelligeretur qñ postulatur ad probandū pro quo. l. absentē in prin. ff. de pe. Sed
2 aduerte, si agēti † spolio aliquādo datur ad spoliū probandū, ut in proxima decisione fortius debet dari ad probandū attētata quæ sunt magis odiosa & punienda. c. cordi. in fi. de appella. in vj. Non enim minus est subueniendū offenso post litis pendentiā quàm ante. Præterea auferretur probandi facultas si in partibus tantū probari possent quæ nō est coarctāda nec auferenda sed ampliāda. l. quoniā in fi. de hære. l. generaliter in prin. C. de reb. cre. facit. c. si. cum ibi no. de testi. cogen. & non deficeret ius, sed ꝓbatio iuris. l. duo sunt titij. ff. de testa. tute.
3 Nec ob. † quod attentatorū iudiciū causam petitorij suspēdat & possessorij ex quo ante omnia ueniunt reuocanda attentata. c. ex parte. ij. de appella. & c. non solum. eo. tit. in vj. cum si. quia si hæc esset ratio negandi remissoriā ex eo quòd possent dolose differri alia iudicia agendo super attentatis. Idem cōsiderari posset quando intentatur possessoriū suspendēdo petitorium. c. pastoralis de cau. poss. & propri. & tamen prætē-
4 denti † spoliationem remissori non negatur ad probandum contra prætensum spoliatorem. Item solet succurri contra ta-
5 liter agentes super atttentatis aut spolio uel utroq; uia † cō-

missionis quòd præfigatur terminus ad probandum prætensa attentata aut spolium quo elapso & non probato super utroque simul uel petitorio duntaxat procedatur seu reiectis attentatis aut spolio uel utrisq; tanquàm calũniosis quãdo prætenditur spolium lite pendente in petitorio iudex procedat, prout ex diuersitate causarum ac tẽporum ut quando propè uacãtias Paschatis aut generales iulij Augusti & Septembris talia iudicia proponuntur, signatura occurrit uno modo uel alio. Quo uerò ad conuentum iudicio attentatorum debet dari & negari ad exclusionem attentatorum & excusationem super eiusdem motiuis quibus prætenso spoliatori datur uel negatur remißio, ut in proximis duabus decisionibus est dictum. quæ omnia no. pro hodierna obseruantia, & ad limitationem seu declarationem antiquarum decisionum.

De causa possessionis & proprietatis.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Intrusio in beneficio cõtra habentem regressum seu accessum aut coadiutoriam cum futura successione & decreto irritanti tenetur ad fructus à die intrusionis non à die litis tantum, idẽ in intruso cõtra decretũ. c. secũdi de præbẽ. in vi.

EPITOME.

1 Reseruatio generalis seu specialis inficit ne dum titulum sed etiam possessionem quando habet decretum irritans & impedit restitutionem.

2 Intrusus contra generalem seu specialem reseruationem condemnatur in fructibus à die intrusionis, non autem litis motę stante decreto irritante.

3 Condemnatio in fructibus quomodo & quando fieri debeat vide remissiuè

Deci

DECISIO PRIMA.

QVONIAM Decretũ.c. ij. de præben. in
vj. † inficit possessionem. & Rot. iij. de re=
1 sti. spoli. in no. æquiparat decretum ad cer=
tum corpus beneficij speciale ad dictum de=
cretum generare & notorium ut in utroq;
impediatur restitutio ut in decis. prouisus ab ordinario cũ se=
queñ. infrà tit. proxi. in una coram. D. P. de Capisuchis. 1 5 2 0.
de mense Maij facta fuit æquiparatio in condemnatione fru=
2 ctuum ut sicut intrusus † contra generalem reseruationem.
d.c. tenetur & condemnatur ad fructus à die spolij non à die
litis motæ duntaxat. Ita intrusus contra habentem regressum
accessum aut coadiutoriam cum futura successione, dummo=
do in dictis gratijs sit decretũ irritans. & de materia quando
3 quis † teneatur ad perceptos, uel percipiendos uel à die litis
contestatæ solùm seu etiam perceptionis seu possessionis, &
quando ad fructus etiam qui percipi potuerunt cum distin=
ctione fructuum & bonæ fidei possessoris aut malæ uideatur
text. in l. & ex diuerso cum glo. ff. de rei uendi. & ibi Bar. &
glo. insti. de re. diui. §. si quis à non domino. & de offi. iudi. §. j.
l. certum. C. de rei uendic. ubi etiam Cy. tex. cum glo. in c. gra=
uis de resti. spoli. ubi & Abb. post alios. ij. colum. cum se. &
Rot. eo. ti. in no. iiij. & v. & x. & in antiq. x. & ulti.

II. Decis. SVMMARIVM.

Allegatio Lapi. lxxxix. practicatur vt sufficiat
prædecessorem triennio pacificè possedisse ad
hoc vt successor sit tutus absq; iustificatione titu
li prædecessoris. Idem in succedente ex causa
cessionis.

g 4 Epito

EPITOME.

1 Successor an teneatur iustificare titulum sui praedecessoris, & quid quando litigiosum & de surrogato in litem.
2 Regula de triennali est contenta titulo praesump-o.
3 Ordinarij omni anno debent visitare ecclesias sibi subiectas.
4 Impetranti beneficium per resignationem non cogitur docere titulum sui auctoris.
5 Petenti beneficium ex causa permutationis sufficit probare compermutantem pro tali habitum.
6 Seruat Rota ad hoc ut successor non teneatur docere de titulo sui praedecessoris sufficere cedentem vel decedentem triennio pacifice possedisse.

DECISIO II.

1 *LAp.allegatione.* 89.*per plura fundamenta uult successorem in beneficio non teneri* † *ad iustificandum titulum sui prædecessoris qui deceßit in pacifica possessione secus si in lite quia tunc cessant motiua & præsumptiones & ita de surrogato in litem & ius dicit* Egi.deci.cxij.*quod tenetur iustificare & utrunq; est in uiridi obseruantia.* Nam *si quis non astringitur ad docendum titulum suæ posseßionis.*l.cogi.C.de *peti.hæred.super quo articulo* Abb.c.*cum super in fi.de causa pos.& propriè.&* Rot.de resti.spoli.in no.*prima circa fi.et in additione minus ad iustificandum ti.auctoris quando longo tēpore possedit cum sufficiat cōmunis reputatio & nō sit pronunciandum super eius iure* Egi.deci.dcxlv.Ad idē Anch. *consi.cxvij.*Vbi *casus de posseßione.xvij.annorum & de posseßione.x.annorum in propria persona non auctoris in c. illud cum materia de præsumpti.quia ex posseßione tanti temporis causatur' præsumptus titulus ut declaro in illa de-*
2 *cisi.quod recula de triennali* † *est contenta ti. præsumpto incipit quāuis regula & dicunt* Inn.Ho.Car.Bu. Abb. & Fely. *in d.c.&* Fely.*etiam in c.sicut de re iudi.* Domi.*in c. ordinarij de offi.ord.& in cōsi.lxxxvij.tertia col.quoniā non permisissent*

3 sent ordinarij † qui omni anno debent uisitare d.ca.ordinarij ecclesias tanto tempore poßideri absq; canõico titulo. Quod
4 obseruatur etiam in eo qui impetrat † per resignationem ut non cogatur probare titulũ prædecessoris iuxta no.per Inno. & Host.in d.c.illud et in c.innotuit de eo qui furti.ordi.rece. Cũ eadem sit ratio in morientem ciuiliter quæ in naturaliter Rot.xxviij.de procur.in no.facit etiam Rot.in no.de re.per-
5 muta.quarta ubi petenti † beneficium ex causa permutatio- nis satis est probare cõpermutantẽ pro tali habitũ & ad ista l.si filius familias.C.de peti.here.& Bar.in l.solent.§.fi.pen. col.de offi.proconsul.quando ex cursu temporis & patientia titulus præsumatur & in l.cum de in rẽ uerso.ff.de usur.col. ij.Phil.Franch.in c.unico de iure patro.in vj.iij.col.Alex.in l. sciendũ.ff.de uer.obl.& Fely.in d.c.illud tertia col.cum seq. & in d.c.sicut.xv.colũ.Sed palatium meo tempore in causis quæ occurrunt seruauit prout seruat,& in una Spoletañ.co-
6 ram.D.Simonetta uoluit sufficere † cedentem uel decedẽtem triennio pacifice possedisse attenta breuitate uitæ nostri temporis,& à simili regulæ de triennali quæ optima cõsideratio ne tuetur pacificum possessorem per triennium.& secundum hãc obseruationẽ intelligatur Egi.d.decisio.dcxlv.& dxciiij. ubi uult regulariter sufficere communem reputationem aucto ris dummodo possesio sit aliquandiu continuata,& sic de similibus decisionibus.

III. Decis. SVMMARIVM.

Si concurrant verus & putatiuus,qui impetrat per obitum putatiui decedentis in pacifica possessione triennali,vincit verum,cum non teneatur iustificare titulum putatiui.

EPITOME.

1 Impetratio per obitũ putatiui triennalis pacifici possessoris valida reputatur etiam concurrens cum vero ex quo ei litem non mouit.
2 Titulus bonus præsumitur superuenisse putatiuo triennali quem impetrãs iustificare non compellitur.
3 Communis reputatio sufficit ad probandum titulum prædecessoris triennalis.
4 Probatio tituli inualidi prædecessoris non concludit ꝙ non habuerit alium titulum.
5 Veritatem opinioni præferendam esse in beneficialibus qualiter intelligatur.
6 Si cedens vel decedens saltem triennio possedit: impetrans ex tali vacatione potest beneficium petere, nec cogitur iustificare titulum sui auctoris.
7 Peius est titulum infectũ producere quàm nihil de titulo allegare.
8 Tituli possunt multiplicari.

DECISIO III.

Item fuit tentũ in una Teruisina Cano. & præben. coram Domino Do. de Iacobatijs ad declarationem dictæ allegationis Lap. cũ materia ꝙ, licet ti. uerus præferatur putatiuo in cõcurrentia c. susceptũ de rescrip. in vj. & ibi Moderni. tamẽ quia putatiuus obierat in possessione pacifica triũ annorũ ad
1 *minus ualida † fuit iudicata impetratio per obitum putatiui cui nõ præfertur uerus qui cõcurrebat cũ putatiuo ex quo li-*
2 *tem ei nõ mouerat, quia præsumitur ꝙ titulus † bonus putatiuo superuenisset quẽ impetrans iustificare non cõpellitur: cõtra quod uidetur ꝙ Lap. in dicta alleg. loquitur quando unus est solùm impetrans petens beneficium, & ibi vij. col. Nam si essent duo tũc ueritas ad cõpletum negotium declarata præfertur opinioni. viij. di. ueritate. Vni autẽ soli petenti beneficium uacans de iure & de facto qui expreßit modum uacationis putatiui nihil obstat. & ita Domi. & Phil. Franch. sentiunt in d. c. susceptũ ex quibus aduocatus partis qui succubuit uolebat ꝙ quia uerum concurrebat cum putatiuo & uicisset cũ ita uincat impetrantem per obitum putatiui cum quo nunc*

etiam

etiam concurrit. & quod allegatio Lap. procedit in unico impetrante per obitum putatiui: & limitatio eiusdem uerificetur quando duo ex persona unius tamen impetrarunt, unus cum expreßione ueri modi uacandi per resignationē, alius putatiui per obitū: ut uerus præferatur etiam in data posteriori: & si secus quando ex persona duorum. Sed hanc differentiam non perpendo, nec puto ueram, nā si Lap. loquitur in uno impetrāte per obitum putatiui oportet dicere quòd aduersarius impetrantis prætendat ius uiuente putatiuo sibi cōpetijsse & competere seu det de iure tertij cui uere nō putatiue cōpeteret & tunc sumus in casu decisionis ut simili pro quo allegatio faceret. Si uero admitteremus quod loquitur in unico impetrante cū quo non cōcurret alius ex persona nec daret de iure tertij. sed solùm exciperet iustifica titulū auctoris tui aliâs uolo absolui restringeret nimiū & esset cōtra fundamenta per eundem Lap. adducta maximè pe. & ulti. col. dum asserit quòd in pro

3 batione alicui titulo cōmunis † reputatio sufficiat: & nō compellitur quis talē titulum probare quinimmo productio renūciationis, & sic non tituli nō excludit præsumptionē quæ causatur ex tempore iam dicto pacificæ possesßionis quòd potuit obtinere nouū & bonū titulū pro quo obtento facit cōmunis fama & putatiuum reputauit uerū prout forsan fuit, q̄uis nō constet sic nec sentētia illegitimitatis noceret, cum potuisset superuenisse dispensatio ut dicit Lap. quod etiā Mil. in uerbo

4 beneficiū impetrans firmat in casu fortiori in quo † probaretur aliquē habuisse titulum inualidū & sic de nullitate tituli ostēderetur. Cum ex hoc nō cōcludatur quòd ius nō habuerit cum potuerit habere alium titulum ualidum. ita Abb. in c. sollicite. ij. col. de restit. spoli. & quod Ancha. in dicto cōsi. cxvij. Inno. & Ioan. and. in c. super his de accusa. Felyn. in cap. Illud

d:

de præsumpti.& c.sicut de re.iudi.& tex.in c.j.de cõsue.rec. feu.in usi.feud.quod sicut ibi per solutionẽ & receptionẽ census præsumitur reuocatio ita hic per perceptionẽ fructuum beneficij pacificè cũ cõmuni reputatione aut bonus aut nouus titulus ualidus ut supra:illud uero quod fiat distinctio an ex persona unius uel duorũ duo impetrẽt unus uerè alter putatiue non habet saporẽ cũ utroq; casu extra terminos decisionis præferatur uerus d.c. ueritate.& d.c.susceptũ,& quod duobus impetrãtibus ueritate declarata ante cõpletũ negociũ ue-
5 ritas opinioni † præferatur locũ habet si uerus modus tẽpore uacatiõis apparet nõ si putatiuus reputabatur uerus communiter,& uerus erat occultus.Nã si patebat putatiuus tanq̃ uerus & latebat uerus,ut in casu cõclusionis in quo populus nõ existimabat beneficiatũ nisi eũ qui poßidebat in parce & perseuerauerat sine cõtradictiõe usq; ad obitum utiq; putatiuus est in cõsideratiõe & opinio præferẽda ueritati ut potentior ex iam dictis & ita declarãdo Lap.& d.c.susceptũ. dicit Domi.in d.c.quod not.Nã secundũ istã declarationẽ & rationẽ potẽtiæ cũ præsumptione quod fuerit uel superuenerit titulus canonicus & alia adminicula ad id deducta iũcta hodierna interpretatione triennalis poßeßionis istud tantũ est
6 inspiciendũ accedens † uel decedẽs pacificè triennio saltẽ poßedisset ut obtinens ex tali uacatione sit tutus & poßit petere beneficiũ absq; eo quod cogatur iustificare titulũ auctoris siue sit solus impetrãs cõtra quem excipiatur uel alius ei opponat dãdo de iure suo uel tertij,quod esset uerũ & ortũ tẽpore poßeßionis putatiui seu concurrat alius impetrans secũdũ uerũ modũ uacandi cũ eo ex eadẽ aut diuersis personis uel ex uacatione eius qui erat uerus titularis quia imputasset sibi uerus quare tacuisset tanto tempore et permißisset putatiuum poßidere.

ſidere,& tunc ſi triennio obſtitiſſet ei agenti contra putatiuum ſi egiſſet dicta regula de triennali ſi decennio d.ca.illud cũ materia multò ergo magis debet obſtare allegatio ueniẽti ex eius perſona,& ad hanc intelligentiam reducendæ ſunt hodie deciſiones Egi.ccccccxxxiij.& dcxlvj.ac ſimiles & his nõ
7 *obſtañ.alia.cclxxxvij.quod peius † eſt titulum infectum producere q̃ nihil de titulo allegare ex quo non ceſſat ratio uiſitationis ordinarij ꝙ non permiſiſſet ſine titulo Canonico &c. Itẽ quod potuit ſuperuenire alius & præſumitur ex tempore ac cõmuni opinione quod uerus fuerit & quia producẽs unũ nõ excludit nec dicit quòd non habuerit alium præcipue quia*
8 *titulus † poteſt multiplicari c.poſt electionem de conceſ.præben.c.ij.de arbi.& ubiquæ.Abb.Roma.conſilo.cccccxxxiij.*

IIII. Deciſ. SVMMARIVM.

Eadem allegatio procedit etiam ſi vera vacatio fuerit in Curia per reſignationẽ eius qui poſt eam pacificè poſſedit licet de nullo titulo ipſius ſuperueniẽti quã præſumpto ſucceſſor doceat.

EPITOME.

1 Nouus titulus præſumitur ſuperueniſſe reſignanti,ſi poſt reſignationem illud per triennium poſſedit.
2 Gratia an dicatur perfecta ſignata ſupplicatione.
3 Supplicatio an ſit ſufficiens pro colorando titulo in poſſeſſorio recuperandæ.
4 Affectio & reſeruatio an ſit extincta ſupplicatione perfecta.
5 Præſumptio ꝙ potuit prædeceſſor habuiſſe titulum validum cũ poſſeſſione dicitur probata probatio.
6 Titulus validus intelligitur habere qui habuit ab eo qui valide dare potuit.
7 Regula de triennali eſt perſonalis.
8 Si non datur vacatio beneficij morte ciuili vel naturali triennali ſucceſſor iuuari non poteſt alleg.Lap.
9 Decennalis poſſeſsio facit præſumptionẽ tituli in poſsidente.

Deciſio

DECISIO IIII.

Voluerũt dñi pro maiori parte in una Toletañ. parrochialis de Relas coram me de mense Martij de anno. 1522.ꝙ collegiũ sancti Illefonsi de Alcala qd' uigore unionis apostolice possessionẽ apprehẽderat dictæ parrochialis uacãtis per assecutionẽ archidiaconatus incõpatibilis cum parrochiali quẽ archidiaconatũ assecutus fuerat Franciscus Zapata.1513.qui etiã tunc parrochialem pacifice poßidebat nõ teneretur iustificare titulum dicti Francisci non obstã.ꝙ dictus Franciscus eã parrochialem.1508.in manibus Papæ resignauerat † ex cuius resignatione Egidio Gondisalui in curia præsenti fuerat prouisum qui in eadem literis non confectis obierat.1516.& Alfonsus de Segouia per obitum & resignationem Francisci in curia impetrauerat ex quo Franciscus à die ceßionis usq; ad diem assecutionis prædictarũ pacificæ possederat,ita ꝙ præsumebatur superuenisse titulum ex adductis in proximis conclusionibus.Nec refragatur ꝙ durare proponebatur uacatio in curia,& sic reseruatio c.ij.de præben.in vj. quæ non uidebatur expirasse ex quo Egidius nõ probatur aliquas expedisse literas iuxta decisionem Egi.cum suis motiuis 112.609.& 644.cum si.& quia cancellaria non dat uacationem ex persona taliter prouisi quasi papa nõ plenè prouiderit nisi literæ conficiantur.Etiam si beneficiũ non sit impetrabile propter pendulitatem nisi prius seruata forma c.si tibi absenti de præben.in vj.quoniã dñi pro maiori parte etiã te-
2 nuerũt ꝙ sola † supplicatio perficit gratiã ad no.per doct.in proœ.vj.& est elegans consi.Gemi.cvj.de quo in illa decisio-
3 ne ꝙ supplicatio † est sufficiens pro colore in possessorio recuperandæ incipiente quãuis ad canonizationem sub ti.de resti.spolia.ad quod Rot.de rescrip.ult.in antiq.de quo pro & contra

contra Mil.in repertorio in uerbo gratia apostolica nõ censetur perfecta. Supposita ergo prouisiõe perfecta per supplicationẽ † extincta est quælibet affectio & reseruatio ca.inter dilectos.ubi Inno.& Abb.post alios de exce.præla.& in d.decis.ulti.& de præben.in antiq.xiiij.& not.xj.facit quia paßim iudicatur secundum supplicationes in possessorijs & quo ad absolutorias prout in illa decisione incipiẽte obtentũ est in palatio sub tit.de sen.& de re iudi.Sed cõtra conclusionẽ facit dicta decisio ult.Intelligendo eã sicut Felyn.in rub.de cõsti.col.iiij.ꝙ licet uacet beneficiũ per eius obitum qui habebat soli supplicationẽ.Nõ tamẽ per hoc expirauit reseruatio seu nõ probaretur reseruatione ex sola signatura supplicationis expirasse,quia oportet eã probare per transumptũ registri apostolici pro conclusione dicas omittendo an istud sit uerũ ex hic adductis,& in locis remißis,& quia fuere opiniones ut refert Rot.iij.de feri.in antiquis,ꝙ posito sine preiudicio ita esse, tamẽ tenẽdo ꝙ titulus ei qui resignauerat superuenisse præsumatur,et quidẽ alius q̃ esset anteq̃ cederet cessat obiectus cũ præsumatur ab eo q dare potuerit,& sic ꝙ reseruatio expirauerit.& per hoc etiã respondetur ad uerã uacationẽ in curia.Nã rationes allegationis Lap.sunt plures et generales,ex quibus satis est ꝙ militet una cõcludẽs.§.affinitatis insti.de nupt.l.liberorũ.§.j.cũ glo.de his qui no.infa.Bart.in l.j.col.pe.ff.sol.ma.& Abb.in c.cũ cessante.j.no.de appel.& in proposito hoc est illa sufficiens quã considerat Mil.in uer. beneficiũ impetrans quod nõ obstet si probaretur etiam inualidus titulus quasi istud sit peius quã si nullus appareret secũ-
5 dum Egi.decis.cclxxxvij.quia potuit habuisse † ualidũ in quo attenditur potentia ex qua cum possessione id præsumitur,ut etiam Innocen.et Abba.dicunt in c.solicite de restit.spolia.& talis

talis præsumptio est probata probatio nisi quod ualde difficile est, probaretur non titulus aut non bonus concludentissime, ut dicitur in dicta allegatione in fine. ualidus
6 *† autē necessario intelligitur ab eo qui ualide dare potuit aliàs non esset iuridica præsumptio, unde licet cessaret illa ratio ꝙ ordinarius passus sit resignantē possidere post resignationē, quia eā potuit probabiliter ignorasse, nō facit cessare præsumptionē allegationis stante alia ratione.* Nec ob. *quod dicebatur nō sufficere quinquenniū ad allegationem, quia si in alijs* Rota *fuit cōtenta triēnio in hoc casu facilius ubi erat quadriēnium & aliqui mēses ultra.* Nec *sequitur ex hac restrictione triēnij regulā*
7 *† de triēnali quæ est personalis fieri realē hoc modo quia non possum obtinere contra possessorē triennalem propter regulā sed bene potero contra succedentem in possessione cui regula non suffragabitur quod non potero si dicta allegatio eū iuuet, quia respondeo ꝙ sumus in diuersis uidelicet in terminis allegationis in putatiuo ac præsumpto titulo respectu alterius: scilicet prædecessoris cū respectu successoris debeat esse canonicus & uerus q̄uis sufficiat ex uacatione per obitū prædecessoris seu q̄uis aliam dimissionem habitus.* In *terminis uerò regulæ in ꝓprio personæ suæ nō alterius titulo, ex quo tunc etiā constat non obstare ꝙ regula requirat titulum saltē coloratum, & ꝙ hoc nullus esse uideatur quin re uera est præsumptus & uerus respectiue ut est dictum, & sic plusq̄ coloratus.* Item
8 *† si triēnalis possessor possessionē amiserit aliter q̄ morte naturali aut ciuili seu dimissione ex qua nō detur uacatio beneficij nec cadat prouisio in alium tunc succedentem in possessione non iuuabit allegatio à quo poterit euinci possessio nullo fomētata colore.* Possumus *tamē uti tēperamento & quodāmodo uia media inter antiquam obseruantiam quæ*

longum

longum tempus in hoc exigebat, ac modernam quæ triēnio est cōtenta prout sæpe fecerunt legumlatores, ut in. § .fi. Insti. qui ex li. cau. ma. non pos. & l. solēt. § .fi. iuxta glos. l. nec quicquā. § .circa, de offi. procō l. obseruandū. ff. de offi. præsi. c. j. de offi. custo. & c. querenti, de offi. deleg. cum not. ibi. Nam nedum in opinionibus sæpe accipitur media uerum etiam in iustitia iiij. dist. deniq; Item in sermone ut xliij. dist. si rector. faciūt no. in c. clerici. ij. & ibi Car. de ui. & ho cle. uidelicet ut nō esset possessio triennij sufficiens ex eo quod ad causaudū cōmunē reputationem non uidetur sufficere possessio minus recēs secundū Egi. decis. dxciiij. & dcxlv. sed requireretur quinquēnium aut ad minus quadriēniū, & differret allegatio in omni casu à regula, quæ tunc nec per indirectū nec contēplato effectu uideretur realis, nec esset necessaria decēnalis longi tēporis ex quo
9 ad præsumendū † titulū in possidente uiuo satis sit ꝙ decennio possederit. c. illud cum materia. de præsump. ubi docto. & in c. licet Hely. de simo. de quo dico ad saturitatē in illa decis. quòd regula prædicta requirēs colorē & cōtenta hoc titulo præsumpto ex decēnali possessione causato incipit quāuis regula. Allegatio enim superuacanea esset si decenniū exigeret. Minori igitur tēpore concludatur & non parū minori postquā de alieno titulo præsumēdo loqtur, nō de ꝓprio. Et postquā super alieno non est pronunciandum, & ad hoc cōferunt aliqua fundamēta Egid. de quibus in proximis decis. & l. cogi. C. de peti. hæred. & quod ait Abb. in c. cum super in fin. de cau. pos. & propr. loquēs etiā in actore, & in materia etiam beneficiali qñ teneatur quis & qñ nō titulū suæ possessionis ostēdere, ac sufficiat cōsensus etiā tacitus. uideatur tex. in c. ex insinuatione. & ibi gl. & Inno. de ꝓcu. Abb. in c. cū nostris, in fi. de cōces. præb. & Rot. de resti. spo. in no. j. & in additione.

V. Decis. SVMMARIVM.

Procedit etiam dicta allegatio sic restricta cōtra habentem regressum vel accessum si locū esse regressui sciuit & alium posidere passus fuit.

EPITOME.

1 Regressum habens & patiens alium postquàm regressui factus est locus pacificè per quadriennium posidere sibi præiudicat.
2 Decennium requiritur ad hoc vt dicatur quis habere titulum pro derelicto.
3 Scientia & patientia iuris proprij in alio vel in lite præiudicant.

DECISIO V.

IN terminis prædictis etiam fuit conclusum cōtra Cardinalem sanctæ Crucis in una Caurieñ, cano. & præben. 1517.
1 *in qua do. Iac. Simonetta pronunciauit ꝙ non erat † locus regressui eiusdē ex quo cōstabat ipsum sciuisse quando is per cuius cessum habebat regressum resignauit beneficiū & passus fuerat prouisum ex resignatione poßidere pacificè quatuor aut quinq; annis prout contigerat: qa sicut successor talis possessoris exclusisset ius prætendentē ex alio titulo quàm regressus seu accessus. Ita tutus est aduersus regressum habentē etiā si de eo clarè appareret, & non obstante ꝙ saltim decēniū re-*
2 *quiritur † ad hoc ut quis dicatur habere titulū pro derelicto in sui præiudiciū: quod tēpus etiā ad obliuionē inducendam est necessariū, & ad ciuilē possessionē amittēdā. l. si de eo. §. j. cum ibi no. etiā per Alex. col. ij. & Pau. de Ca. in l. j. in prin. col. iij. ff. de acqui. pos. & Abb. in c. cōtingit, col. ea. de dol. & contu. Nam militant motiua dictæ allegationis per quæ præmissa nō obstant. Item cōiunguntur cum materia. l. sæpe. ff. de re iudi. &*
3 *c. pe. eo. ti. ac aliorum iurium uolentiū quòd scientia † & patientia iuris proprij in alio uel in lite præiudicarent.*

VI.

VI. Decis. SVMMARIVM.

Possessio beneficij habita cum executore vigore executorialium Rotæ absque intimatione literarum & citationis partis condemnatæ non vitiat surrogationem, licet talis possessio ex stylo in Rota reuocetur & pœna. l. meminerint. & c. eum qui non procedit in possessione apprehensa absque violentia.

EPITOME.

1 Clausula dummodo in ea intrusus non sis, solet apponi in omni surrogatione.
2 Sententia potest mandari executioni non citato vlterius appellante quando appellatio est deserta.
3 Iudex an possit committere vt habenti rem iudicatam propria auctoritate ingrediatur possessionem.
4 Nuntius an quis possit esse in re sua.
5 Nuncius an possit constitui per iudicem aduersarius ad actum citationis.
6 Apprehendens possessionem plenam sine violentia an dicatur attentare & sit locus pœnæ. c. eum qui, de præben. in vj.
7 In possessione tradita per executorem vel iudicem etiam iniustè non est locus pœnæ. d. c. eum qui.
8 Causa bestialis à dolo & pœna excusat.
9 Executor habens armatos non dicit inferre violentiam cum iuris executio iniuriam non habeat.
10 Executoriales literæ de stylo sunt intimandæ & reproducendæ auditori in Rota qui seruatis terminis procedit vsque ad brachium seculare.
11 Canonica possessio dicitnr illa quæ apprehenditur vigore brachij secularis vel mandati executiui.

DECISIO VI.

GRatia surrogationis an sit surreptitia aut aliâs nulla si surrogatus habens rem iudicatã in Rota habuerat pos-

ſeßione cum executorialibus Rotæ per electum executorē nō intimatis executorialibus cōdemnato nec eo in executione citato. Et *in una* Brixieñ.*parrochialis corā do.Iaco. Simonetta de menſe* Martij 1521. *dicebatur* ꝙ *ſic attēto quòd* Rota *reuocat talē poſſeßionē.Ideo uidetur intruſus* † *& ob.clauſula dummodo intruſus non ſis in omni ſurrogatione poni ſolita.*

2 *Contrariū fuit concluſum.* Nam † *quādo lapſo termino deſerta eſt appellatio,poteſt mādari ſentētia executioni non citato ulterius appellāte.Inno.in c.cum ſuper, de re iud.c.ex ratione de appel.&* Abb.*c.cum cauſa.de re iud.quod eſt uerum generaliter ſi fiat executio in eadē re,ſuper qua eſt iudicatū ut non requiratur citatio partis.*Bar.*l.à* Diuo *pio.§.in uēditione. ff. eo.ti.& l.meminerint.C.unde ui.ubi intelligit opinionē* Inno. *& hæc ſentētia eſt cōmunior.Licet cōtraria uideatur uerior.* Inquit Alex.*d.§.in uenditione.x.col.poſt opiniones hincinde adductas,quæ tamen in utroq; dicto limitatur ut ibi per eum.*

3 *&* Fely.*c.cum cauſa.eo.ti.ij.col.cū ſe.Itē poteſt iudex* † *parti habēti rem iudicatā cōmittere executionē ut propria auctoritate ingrediatur poſſeßionē,& ualet etiā ſi cōmunis modus ſit per executorem.dicit* Bart.*poſt* Old. *&* Iac.*de* Are. *l.iuſtè poßidet,de acqui.poſ.l.ſi finita.§.Iulianus.col.v.de dam. infec.*

4 *Cum poſſet quis* † *nūcius eſſe de re ſua. l.eū qui.§.ſi epiſtola. ff.de fur.*Et *hæc eſt etiā legiſtarū cōmunis concluſio,ait* Abb. *c.de cætero.ult.col.de re iudi.pro qua.c.cum dilecti. de dol.& cōtu.ubi colligit in notab.poſt* Abb.*antiquū quòd aduerſariū*

5 *poteſt iudex* † *cōſtituere nuntiū ad actū citationis, & procedit ſecundū eundē. d. c. de cætero quando cōmittitur mera & nuda executio,ſecus ſi oporteret adhiberi cauſæ cognitionē. ad quod* Bar.*l.nequicquā.§.ubi decretū de offi.procōſul. in fi. & l.intra diē.ff.de re iud.multò ergo magis ſi pars fuiſſet citata*

tata et ei executoriales intimatæ & sine alio progressu capta possessio: quod proculdubio procedit quãdo uacua apprehen
6 *ditur † possessio, quia etiã quãdo plena dũmodo sine uiolentia nõ attẽtatur, nec succedit pœna. d.l. meminerint neq;. c. eũ qui. de præben. in vj. ut* Rot. *de cau. pos. & prop. ult. in no. & post glo. &* Io. *and.* Phil. Fran. *d. c. eum qui. quãuis* Archi. & Lap. *quos refert cum sequacibus cõtra. & hæc pars benignior quæ dominis in alijs causis placuit. pro qua quod* Bar. *ait in d. l. iuste. &* Abb. *d. c. cum dilecti. ibi dũmodo non reperiat resistentiã. Nam etiã quando cum uiolentia sunt opiniones, & lis sub iudice ac desuper cogitandum, ut latè* Fely. *cum c. cum cau-*
7 *sa. ij. & iij. col. de offi. deleg. Nam quãdo possessio † per executorẽ traditur, cessant dictæ pœnæ etiã si iudex hoc faciebat iniustè.* Bar. & Ange. *d. l. meminerint. &* Fely. *d. c. cum causa. ij. col. uer. tertiò limita. &* Bar. *d. l. iuste. dicit cõmune esse dictũ aduocatorũ, & siue iustis siue iniustis rationibus cadit excusatio, licet in statuto simpliciter loquẽte putet debere puniri ex*
8 *lata culpa. facit quia si à dolo † & pœna bestialis excusat causa. l. igitur. §. potest de lib. cau. ff. c. cum uenerabilis iuxta gl. & no. ibi per doct. de cõsue. magis debet excusare factũ lege permittente licet cõtra stylum, maximè quia stylus* Rotæ *procedit solũ respectu possessionis ualidæ uel inualidæ, non in alijs casibus cõtra iura sicut dicitur tantum præscriptũ quantum possessum. c. cum olim. c. cum cõtingat. de deci.* Bal. *l. j. §. si quis. ff. de iti. actuq; priua. &* Abb. *c. auditis. iiij. col. de præscrip. &*
9 *c. cum inter de re iud. & col. iiij. Et executor † bene potest secum habere armatos ad exequendũ sine impedimẽto & propulsandum iniuriam non ad inferendũ, & tunc non dicitur inferre uiolentiã, cum iuris executio non habeat iniuriam. d. l. iuste. & l. iij. quod me. cau. l. iniuriarũ. §. j. ff. de iniur. c. cum eccle*

sia Vulterana, de elect. cum ibi not. Item ad excusandum facit, quia in executorialibus duae uiae proponuntur, una per executorem ut suprà, alia quã obseruat Rota de qua infrà. unde non uidetur peccare eligens alterã ad literã l. gracchus. C. ad le. Iul. de adul. & per hoc tenuißem etiã non debere reuocari huiusmodi poßeßionẽ, & aliqui bene gustabant, sed praeualuit stylus qui in omnibus causis fuerat obseruatus. c. ex literis, de cõsti. l. minime. ff. de legi. & etiam quod debent

10 *† intimari executoriales parti, & reproduci intimatio auditori in Rota ac seruari quatuor termini, de quibus Fely. c. ad probandũ, de re iud. & declaratur si non potuerit aut se legitimè excusauerit incurisse excõmunicationis pœnã ac alias pœnas in literis executorialibus cõtentas, & succeßiuè progreditur ad aggrauationem, reaggrauationẽ interdictum & usq; ad brachiũ seculare*

11 *inclusiuè. Et ita habetur canonicè † poßeßio, nõ aliàs, nisi loco executorialiũ decernat Papa mãdatũ executiuum: quod fit in quibusdam casibus, & pro stylo facit quod Abb. saltem respectu citationis in casu dubio tenet in d. c. ex ratione ul. q. & col. postquã retulit opinionẽ Inno. & aliorũ, sed citatio ꝑsonalis aut certa aut indubitata notitia est necessaria ꝑpter sententiam censurarum ad doctrinam Inno. in c. fi. de eo qui mitt. in pos. cau. rei ser. quae non esset quando uia executoris ad poßeßionem eligetur si stylus non repugnaret.*

VII. *Decis.* SVMMARIVM.

Per sententiam non quaeritur quasi posseßio iuris eligendi aut praesentandi ante electionẽ seu praesentationem: uel sic, ex sola sententia non quaeritur nec transfertur quasi posseßio etiam in incorporalibus nulli corpori cohaerentibus.

Epitome

EPITOME.

1 Possessio seu quasi sine apprehensione non habetur nec recuperatur etiam per fictionem iuris.
2 In quasi possessione iuris incorporalis quæ requirantur.
3 Possidere quando quis incipiat post sententiam.
4 Ex possessione castri an censeatur acquisita possessio iuris præsentandi ad ecclesiam.
5 Possessio dum acquiritur est facti, licet acquisita sit iuris.
6 Laicus ex præscriptione acquiri potest ius patronatus.
7 Allegans titulum quid probare debeat.
8 Per præsentationem acquiritur quasi possessio præsentandi.
9 Absurdum detegere satis est ad impugnationem vnius actus.
10 Possessio non acquiritur, nec acquisita probatur per illa verba in literis promissionis apposita & executoribus directa quòd faciat illum pacificè possidere sed bene potestatem intrandi & acquirendi.
11 Possessio in incorporalibus an acquiratur per sententiam.
12 Actus corporalis est necessarius in acquirenda possessione.
13 Confirmatus in prælatura licet possit agere & possessorio & petitorio, non tamen dicitur esse in quasi possessione.
14 Actus electionis est necessarius ad acquirendam quasi possessionem iuris eligendi.
15 Præsentatio est fructus iuris patronatus.
16 Si agitur simul possessorio & petitorio vtrunq; debet terminari vna sententia.
17 Verbalis est illa restitutio quæ ponitur in sententia talem restituendũ fore & restituimus.
18 Possessio regulariter non transit sine apprehensione corporali.
19 Extensio fieri debet ad casum similem rationem habentem.

DECISIO VII.

VTrum sententia quæ fertur super proprietate iuris patronatus in beneficialibus trãsferat eo ipso quasi possessionẽ in eum pro quo est lata corã do. Bartholomæo de Petra sancta 1521. de mense Martij in una Maioriceñ. Capellaniæ undecim millia uirginũ sæpius posita causa fuit disputatũ. ubi casus erat quòd eicui fuerat adiudicatus patronatus mota erat lis postea à tertio ante aliquã præsentationẽ super eodẽ iure: ita quòd asserebatur ipsum præsentare impeditũ nisi ex solo actu pronũciationis cepisset poßidere. & tamẽ quinq; ex octo domini inter quos ego tenuere negatiuam. pro qua facit

regula.l.deniq; ex qui.cau.ma.& l.cũ hæredes.ff.de acqui.pos.
1 quod possessio † seu quasi cum sit facti etiã per fictionẽ iuris non recuperatur nec habetur sine apprehẽsione & procedit sine distinctione.l.j.§.generaliter.ff.de leg.præstan. Secundo facit doctrina Inno.in c.ij.de in integ.resti.& Cald.consi.xij.de
2 iur.pat.uoleñ.in † quasi possessione huiusmodi iuris incorporalis quinq; aut sex requiri, uidelicet præsentare & bona fide,& quod sortiatur effectũ cum alijs requisitis: ergo exigitur actus præsentationis.Tertio ad hoc est tex.iuncta glo.in c. si uero,de iure pat.Vbi fit repræsentatio per eum qui per sententiã ius obtinuerat patronatus quæ nihil iuris tribuit instituto,sed fit ut uerus patronus possessionẽ præsentandi adipiscatur post uictoriã in lite,ita Anch.Card.& Abb. post glo. ibi ubi nemo aliorũ quẽ uiderim sentit oppositum, igitur per solã sententiã non fit translatio. Quarto facit.c.fi.de iudi. secundum But.& Abb.colligeñ.ibidẽ practicã exequendi in materia ut iudex uerbo restituat & ad pristinã possessionem reducat.c.cum ecclesia sutrina,de cau.pos.& prop.& per executorem partẽ cõpellat ad præstandum patientiã exercitij talis iuris.Quinto facit quod Bar.tradit in l.miles. §.qui iudica
3 ti.ff.de re iud.quòd solum incipit † quis post sententiã possidere in casibus quibus sentẽtia trahit secum executionẽ paratã absq; eo quod sit neceß.aliquid fieri.& ponit exẽpla quod non est in proposito casu in quo solùm sentẽtia dat facultatẽ eligendi aut præsentandi aduenięte uacatione,ita quod præsentatione opus est. Item ut dixi,hoc tenet expreßè Innocen.in c. cum nostris, de conceß.præbend.quem omnes. quos uide,communiter sequuntur,ut Hostien.Ioan. Andre. Anchar. Cardin. Ioan. de Imo.& Butrig. dum ait quòd in his incorporalibus ubi nihil corporale attingit ut in electionibus & similibus

bus statim lata sententia actor potest ingredi possessionē, & uictus eam amisit si cōstat eum nō habere. Cum potētia differat ab actu. l. multū. C. si quis alte. uel sibi. & c. cum super, de offi. dele. Pertinēter etiā facit ad casum de quo agitur decisio
4 prima in no. de iure pat. ubi ex possessione castri † non censetur quæsita quasi possessio præsentandi quasi esset si per litem sequentē non impediretur. c. j. ut lit. pen. & ex cōmuni sentētia secundū Abb. in c. ex literis, de iure patr. de quo etiā Roch. in in eodē tractatu super uerb: cōpetēs alicui. xxij. q. Item omnis
5 possessio † dum acquiritur facti est & in facto cōsistit, quāuis acquisita sit iuris. l. j. in prin. & ibi legistæ. ff. de acqui. pos. & Canonistæ in d. c. cum nostris. unde facti ministeriū requirit. Præterea sine possessione præscriptio non procedit. l. sine possessione. ff. de usuca. & tamen quando quærimus an laicus
6 † ius patronatus ex præscriptione quæsierit prout quæri potest ad ea quæ scribit Io. And. in regula quod alicui in mercur. in vj. Inspicimus ad initiū quasi possessionis antiquiorē actum
7 præsentationis. Nam † allegans titulum & uolens probare ex tempore necesse est ostēdat quòd actus fuerit factus ex eo. tit. & causa quā allegat, & si prætendatur immemorabilis omnino est necessariū quòd præsentationū actus probentur: licet præsumatur tunc absq; aliqua probatione facti ex causa ti. Ita Fely. in c. causam, de rescrip. unde etiā si termini nō sint pares, ex quo de tit. non cōstat ualido quando ad præscriptionē quis recurrit. c. ueniens. de præscrip. tamē pro quasi possessione re-
8 quiritur † præsentatio, & si titulus nouus bonus sine præscriptione sufficiat, non tamē ex eo sequitur possessio etiā si nullus alius probetur fuisse aut esse in quasi possessione sicut nullus erat in casu isto. Vlterius ex affirmatiua sequeretur quòd si statim lata sentētia uictor esset in possessione alicuius: non pa-

tronus præsentans spoliaret habentē sententiā. hoc autē esset absurdum, uel illud quod non esset dare concursum inter proprietarium nudū & quasi possessorem quādo quis esset proprietarius per sententiā: quem concursum doct. prædicti considerant indistinctè in d.c. consultationibus & alijs locis. Item alia contra iuris regulas sequeretur ut suprà est ostensum & patebit infrà. ad impugnationem autem unius partis seu actus
9 satis † est detegere absurditatē quæ inde resultaret. l. fin. C. de usu. rei iud. in auct. de non eligen. secun. nubē. §. cum igitur, circa fi. col. j. c. solitæ, de ma. & obe. & c. noua, de pœni. & remis. & ibi Abb. facit. c. in genesi. de elect. Validum est enim articulum per reductionē ad inconueniens. l. debitor, & ibi Bart. ff. de leg. ij. Item tantū quærit quis prælatura per electionem & confirmationē quantum per sententiā in patronatu arguēdo à pari uel maiori potētia quoniā non requiritur maior potestas data iudici in hoc quàm cōfirmanti, sed per electionem & confirmationē non quærit quis possessionē sed facultatem, siue ea administrandi & iurisdictionalia exercendi secundū cōmuniorem opinionē. Inuo. Host. & Ioā. And. quam sequitur Abb. in c. transmissam. de elect. Igitur nec per sententiā nisi potestatem utēdi omni fructu iuris patronatus. Et licet But. & Abb. in c. secundo de renunc. notent per tex. ibi quòd ex inuestitura beneficij uidetur quæsita quasi possessio beneficij seu trāslata: tamen hoc non est uerū, ut patet ex dicta cōmuni sententia & etiam secundū alium intellectum tenentium contra cōmunem, & secundū ea quæ Abb. prosequitur in d.c. trāsmissam. & illa
10 † uerba in d.c. ij. quibus papa mandat ut faciant inuestitū beneficium pacificè poßidere non probant translationē possessionis nec acquisitionem, sed potestatē tantùm intrandi pacificè non obstante lite quæ terminatur prout ibi, & ideo But. &

Abb.

Abb. non uidentur firmare pedes, & se remittere ad not. in d. c. transmissam & in c. ij. de consue. Non obst. *quòd tres domini pro affirmatiua allegabant. d. c. de iudi. ubi* Franc. de Aret. *quem refert & sequitur* Fely. *colligit quòd in incorporalibus*
11 *sententia lata † est unus modus qui transfert possessionẽ ciuilẽ & naturalẽ ipso iure: & loquitur tex. de facultate eligẽdi, & ad idem* Ange. *in l. qui restituere, de rei uendica. & in l. iij. §. j. de publi. &* Floria. *in l. seruitutes, de serui. urb. præd.* Et idem Franc. de Aret. *l. iij. in prin. iiij. col. ff. de acqui. poss. &* Bal. *in l. traditionibus. C. de pac. in l. Barbarius, de offi. præto. in l. iubere cauere, de iurisd. om. iud. & in sua margarita, in uerb. possessio in fi. & in d. c. cum ecclesia sutrina: cùm inquiunt quòd in his quæ non sunt merè incorporalia sed corporalia uel insunt corporibus ut seruitutes requiritur actus facti ad acquirendam possessionẽ. l. sciendũ. §. si fundum, qui satisd. cogan. l. non est mirum. §. sciendũ, de pigno. actio. & l. qui uniuersas. §. item cum præter. ff. de acqui. pos. secus in his quæ nulli insunt corpori, ut in iure præsentandi & eligendi: ut tunc secundum eos transeat quasi possessio ex solo actu uerbi iudicis pronunciantis tanquã ibi cõsistat quasi possessio in sola licentia iuris quæ per sentẽtiã quæritur, & hæc appelletur ciuilissima quæ iure ipso trãsferatur absq; aliquo actu uero uel ficto de uno in aliũ, ita quòd simus in incorporalissimis, & quòd per hoc sit casus notabilis secundũ Caprã in d. c. cum ecclesia sutrina, ut* Franc. de Aret. *refert in d. l. iij. ubi* Papa *per sententiã reducit spoliatos ad quasi possessionẽ: quia respondi unico uerbo quòd omnes prædicti docto. in secundo membro confugiunt ad* Innocẽ. *in d. c. cum nostris, ubi* Inno. *& alij sentiunt oppositum, ut est ostensum. ergo necesse est intelligamus eorum dictum iuxta quotam allegatam l.* Imperator, *de in diem adiect.*

& Bar.

& Bar.in l.non solũ.§.si liberationis uerba.ff.de libe.lega.aut fateamur quod æquiuocauerint aliter intelligẽtes quàm Inno. & alij senserint qui pro negatiua senserunt,ut declarat Butr. post alios ibi:dum dicit Innoc.finaliter residere quòd per solã sententiã nõ acquiritur quasi possessio iuris eligẽdi nisi habeatur à superiore licentia ad eligendũ:& quod alij uolunt ut sine licẽtia ingredi poßint licet primũ securius sit.Vnde secundum utrunq; sensum stat cõclusio decisionis & Inno.seipsum declarat in c.ex literis,de resti.spo.ult.col.ibi possessio autẽ eligẽdi nõ uidetur posse quæri nisi eligat, & ab eo electus habeatur pro electo ab his qui potestatẽ habẽt eligẽdi uel ad minus eis sciẽtibus patiantur eũ esse in possessione eligẽdi sustinẽdo electũ aut saltẽ non cõtradicendo altero illorũ modorũ ait,quos

12 notaui in c.ij.de in integ.rest.subijciẽs quòd actus † corporalis necessarius est in acquisitione possessionis.l.j.in prin.ff.de acquir.pos.cum si.quam l.etiã in istis incorporalißimis iuxta materiã intelligit. Non ob.l.j.& quod Bal.ibi scribit.C.de dona.quia interuenit traditio instrumenti. Itẽ res erat in præsentia:licet secundũ aliã lecturã speciale sit in donatione ut ibidẽ per eundẽ Bal.Nec obst.quòd cõfirmatus in prælatura potest

13 agere in petitorio † & possessorio ante apprehẽsionẽ possessionis ut d.c.trãsmissam.quasi confirmatio trahat secũ possessionẽ,& sentẽtia idẽ faciat:quia ex hoc non sequitur quòd sit in quasi possessione.Itẽ permittitur non nomine suo,sed nomine & fauore ecclesiæ apud quã uniuersalẽ uel singularẽ mortuo prælato proprietas & possessio remanẽt cũ nunquã moriatur,sicut nec sedes apostolica.c.si gratiosæ.de rescri. in vj. uel dicuntur esse apud ipsum qui uiuit in æternũ, ut dicunt Inno.& Abb.in c.cum super,de cau.pos.& prop.& Inno.in d. c.in literis.& Rota deci.x.in antiq.de caus.pos.& propr.&

j.in no.

j.in no.de resti.spol.Respondēs ad d.l.cum hæredes. sed si hæredi id non permittitur post aditā hæreditatē cum eßet ratio fauoris.ad dicta Bal.in diuersis locis ultra præmissa dic q̃ cōtrarium sentit in l.ij.C.de serui.& aqua.Intelligēdo eum simpliciter.nam ponit regulā cōformē huic decisioni q̃ posseßio in iuribus quæritur rebus ipsis & factis non sola animi cogitatione: quia actus corporalis in quo illud ius repræsentatur necessarius est, & sic in seruitutibus requiritur usus rei & in
14 iure eligendi † actus electionis.Item in l.fi. C.de edict.di.Adri. tol.inquit se credere quòd hæres poßit præsentare sine aliqua mißione,qa sufficit ius habere in puris incorporalibus,ut not. per Inno.in c.cum nostris,de conces.præbend. Vnde intelligit Inno.ut suprà dixi ad sensum negatiue & decisionis ut posset
15 præsentare † & uti fructu qui in præsentatione cōsistit,& in electione,ut no.glo.in c.cum olim de ma.& obe.& Abb.in c. cum olim, de cau.pos.& propr.Nam ad executionē huius iuris nō est necesse quē poßidere,aliter sequeretur q̃ hæres patroni post aditionē hæreditatis ex quo non esset possessor non posset præsentare.Nec is ad quem transiuisset uniuersitas sub qua esset pertinētia iuris patronatus ad c. ex literis cū materia de iure patr.& sic de habente sententiā qui antea nō posse disset.Item Bal.& post eum Aluaro.& Alex.in c.j.de cōsue. rec.feu.in usibus feu.inquit q̃ in incorporalibus est una quasi posseßio quæ cōsistit in habitu,& hæc acquiritur ex potestate cōferentis.Alia cōsistit in actu & executione, & hæc quæritur operis effectu,ut in c.transmissam allegato.Ista est conclusio in habitu quæ per sententiā non quæ actu.Nec ob.quòd unus ex dominis ponderabat de patiētia quam uictus tenetur præstare uictori quasi respiceret impedimentū cōtinuationis quia respicit quòd in acquisitione quasi poßeßionis teneatur

præsta

præstare patientiã & successiuè in cõtinuatione. Ad Aret. *in d.c.fi.de iud.dicas q supponit unũ quod non est uerũ ex prædictis, scilicet q non existẽs in quasi possessione nequeat præsentare cũ ad id sufficiat ius in proprietate, & quasi possessio in habitu, ut d.c.trãsmissam in suis terminis.* Et hoc est quod dicit Inno. *in uerb.potest, in d.c.cũ nostris. &* Bal. *in d.l.fi.ad d.c.cum ecclesia sutrina. dicas q magis probat negatiuam iuxta glo. in uer. reducẽtes, scilicet uerbo nõ re, ut sit uerbalis & nõ realis nec effectualis restitutio possessionis, & dicit* Abb. *ibi col.viij. post* Cald. *q ad nullũ actũ possessionis uel quasi facta fuit restitutio.* Sed *papa prius cassauit electionẽ & postea restituit clericos, nec restitutio operatur effectũ cassationis, ex quo sine cassatione aliqua est reuocãda electio facta aliquibus contẽptis & exclusis prout erat in casu.c.quod sicut. & c.bonæ el ij.de elec.* Et *super possessorio pronunciatio facta fuit etiã si de proprietate absorbẽte possessionẽ cõstaret ut satisfieret iuri uolenti q de qua re fuit cognitũ de ea pronũciari debeat.l.de qua re.ff.de iud. & d.c.cũ super.* Nam *iuxta regulã.*

16 *c.cũ dilectus.eo.ti.quãdo simul agitur † petitorio & possessorio una sentẽtia debet terminari utrũq;, sed possessoriũ præcedit in determinãdo seu pronũtiãdo, in exequẽdo uerò proprietas.* Item *propter fructus facta fuit ut ibi. & in c.seq.iũcta gl. ij. & c. significauerũt iũcta gl.fi.de testi. quãuis ergo nõ operetur acquisitionẽ possessionis nõ dicitur inanis ex prædictis. de more etiã est q in sentẽtijs restitutorijs ponitur clausula ta*

17 *lem restituendũ † fore & restituimus, & tamẽ uerbalis est tãtũ restitutio.* Ex *quibus omnibus satis cõstat pro affirmatiua nullũ esse textũ. unde erubescit.l.illã.C.de colla. & in auct. de trien. & semis.§.cõsideremus col.iij. & in auct.de non eligen. secun.nuben.§.cum igitur, uer. sinautem non uoluerit col.j.ibi.*

nec

nec quælibet est lex aliquid tale dicẽs, quinimo negatiua habet omnes regulas pro se ut suprà, & rationẽ naturalẽ quæ sine lege sola sufficeret ad.l.scire oportet.§.sufficit, de excus.tu.& l.cum ratio.ff.de bo.dam.& xxviij.q.j.sic enim.& not.glos.j. q.j.sicut urgeri quæ restringit & ampliat.l.cũ pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.& habet tex.iuncta gl. in d.c.si uerò. cui non cõtradicitur respõsio quæ pro affirmatiua considerabatur ꝙ repræsentatio fieret ad possessionẽ facti, fit quippe respectu patroni ad acquisitionẽ possessionis quæ non erat licet respectu instituti prosit ut nõ uexetur de facto & dicatur fieri ad cautelã, ut Abb.ibi post glo.declarat. Cæterùm non reperitur
18 cautũ quòd trãseat possessio † sine apprehensione nisi in casu. l.raptores.§.sinautẽ diaconissam.C.de epis.& cle. ubi ciuilissimam possessionẽ propterea docto.appellant.ergo stat regula in alijs à iure non exceptuatis in contrariũ. l. nam quod liquidæ.§.fi.ff.de pe.leg.& in auct.de non alie.aut permu. §. ut autem, col.j.Sola enim lex est quæ fingit dominiũ & possessionem quæri absq; traditione non homo. Alex.consi.j.uol.v.Nec est ratio quòd iste casus exceptuatus extendatur ad casum de-
19 cisionis † cum non habeat similem rationẽ, quo casu fit extensio secundum glos.notab.in l.j.C.de condi.inde.& no. Abb.in c.fi.de re iud.iiij.col.& est text.in c.cum dilecta. & ibi etiam Abb.v.not.de confir.uti.uel inuti.& in ultima disputatione d. Iaco.Simonetta qui tenuerat affirmatiuam motus auctoritate tantorum legistarum uictus rationibus & argumentis mutauit uotum pro negatiua. pro qua etiam ponens sentiebat qui secundum eam pronunciauit.

VIII. Decis. SVMMARIVM.

Possesio canonicatus apprehendi & tradi de-

bet

bet capitulariter alias non est canonica nec restituibilis nisi successiuè per patientiam canonicorum ante spolium iustificata fuerit.

EPITOME.

1 Possessio canoñ. & præbeñ. capitulariter tradi debet aliâs non est canonica nisi aliud sit de consuetudine.
2 Possessio præbeñ. qualiter acquiratur. vide remissiuè.
3 Possessio iustificatur per patientiam canonicorum ad actus canonicis tantum competentes facta admissio.

DECISIO VIII.

VT legitima sit possessio canonicatus ecclesiæ cathedralis aut collegiatæ non sufficit quòd sit tradita à canonicis qui sunt de capitulo: ut in c. cum olim. de re iud. & ibi doc.
1 *Sed requiritur † q̃ capitulariter tradita fuerit, & ita obseruat palatiũ, nisi aliud sit de cõsuetudine. ad hoc* Inno. Ioan. And. &
2 *But. in c. in literis, de resti. spol. ubi etiã tradunt qualiter † acquiratur præbeñ. possessio. &* Rot. eo. ti. in no. xij *aliter nunquã habita non est considerabilis neq; restituibilis nisi succes-*
3 *siue ex patiẽtia † canonicorũ ad actus canonicales canonicis tantum cõpetentes iustificata fuerit secundũ* Inno. *in d. c. in literis. & in c. ex parte col. ult. eo. tit. &* Alex. *iij. q. j. c. j. col. v. quæ iustificatio si agatur possessorio recuperãdæ debet præcedere spolium ad l. bonorũ. ff. rem ra. ha. & But. in c. cum uenissent. in fi. de resti. spo. &* Rot. eo. titu. in no. ix. ac Alexan. & *Imo. in l. quod meo, in prin. col. ij. ff. de acqui. pos. & ita in una nouissime corã do. Hugone de Spina de mense Martij* 1522. *fuit conclusum prout idem recolo in actis tentum.*

IX. Decis. SVMMARIVM.

Possessor beneficij non dicitur habere pacificam possessionem si super beneficio iudicialiter molestetur. Vel sic, ad hoc vt quis dicatur pacificus

ficus possessor non sufficit de facto possidere, sed requiritur quod sibi super beneficio aut iure in eo lis non moueatur.

EPITOME.

1 Pacificus possessor quis dicatur.
2 Possessio pacifica respectu. c. de multa. & c. licet canon quomodo intelligatur.
3 Lis super beneficio an operetur circa possessionem & eam afficiat.
4 Restitutio an competat intruso contra formam. c. ij. vt lit. pen. lib. vj. si fuit spoliatus vigore executorialium.
5 Intrusio contra formã. d. c. ij. etiam ex causa permutationis vel aliàs an via attentatorum sit reuocanda.
6 Causa simpliciter super beneficio commissa super petitorio & possessorio commissa censetur, & in optione actoris est intentare quam malit.
7 Causa quando est simpliciter commissa admittitur quandocunq; suspẽsio petitorij & termini semel tenti seruiunt etiã in possessorio.
8 Causa super molestationibus beneficij commissa includit etiam causam petitorij.
9 Rem siue beneficium pacificè possidere quis non dicitur si sibi super ea mouetur quæstio iudicialis.
10 Lis super possessorio intentata non facit proprietatem litigiosam.
11 Proprietas vel possessio aut res seu actio etiam in materia beneficiali quando censeatur litigiosa vide remissiuè.
12 Iudex datur simpliciter sine aliqua dictione taxatiua seu exclusiua super proprietate iurisdictionem habet etiam in possessorio, quia petitorium habet in ventre possessorium, non autem econtra.
13 Causa appellationis à grauamine cum incidẽ. dependẽ. & connexis commissa includit negotium principale etiam de eo mentione non habita.
14 Possessio nec eius commodum tollitur per litem.
15 Quare Rota variat in suis decisionibus.
16 Stylus ex tempore recipit varietatem in dubijs iuris.
17 Iuri scripto potius adhærendum esse quàm stylo Ro. cur. propter illius varietatem.

DECISIO IX.

1 *Rota in antiquis. iij. de cau. poss. & proprie. & in no. iij. in additione de præbẽ. uoluit q̃ si quis sit † in possessione beneficij licet ei moueatur lis super beneficio nõ ideo minus dicatur habere pacificam possessionem quasi satis sit de facto*

poßidere pro poſſeßione pacifica, quãuis ſuper iure controuerſia ſuperuenit. allegat Inno. in c. cõſtitu. de appel. cl. ij. qui idem tenet in c. de multa de præben. & l. ſciendum. §. ſi fundũ. qui ſatiſda. cogan. ac l. intra. ff. de di. & tẽp. præſcrip. Sed hãc deciſionẽ meo tẽpore non memini obſeruatam quinnimo potius cõtra, & propterea uolui annotare, & reperio ꝙ eam ad terminos. d. c. de multa. arguit Egi. deciſ. cccccxiij. ut non ſit locus pœnæ, niſi ſecũda aſſecutio fuerit pacifica de facto & de iure, ideſt ſi non litigioſa ſecundũ Archi. & Io. an. in c. cõmißa
2 de elec. in vj. reiecta † opinione Inn. Intelligendo tamẽ dũmodo limitibus legitimæ poſſeßionis lis ſit mota: quo caſu nõ uidetur pacifica ad glo. in d. c. cõmiſſa. quod interpretatur ſi infra duos menſes lis ſuperueniat per ea quæ Lap. in d. c. uoluit ut Rot. in dicta additione non ſi poſtea. quo uerò ad faciendũ ſe promoueri ad ſacros ordines in tẽpore ſub pœna priuationis ut in d. c. cõmiſſa. & c. licet canon. eo. ti. & lib. ſufficit habere pacificam poſſeßionẽ & exercitiũ curæ licet non habeatur maior pars bonorũ, ſecus in aſſecutione ſecundi ut incurrat quis ipſo iure priuationẽ primi in quo ultra pacificã poſſeßionẽ exercitij curæ requiritur poſſeßio omniũ fructuũ uel maioris partis. c. ſi tibi conceſſo. de præbẽ. eo. ti. & glo. dicit ibi eſſe ſpeciale ne clerici mendicare cogantur ꝙ primũ beneſitiũ ſimile non uacet, ſed ne pereãt animæ promoueri tentẽtur. & ita Io. an. Domi. & Philip. Franch. in d. c. commiſſa. & Rot. in d. addi. firmant, & eo modo intelligunt. c. cum in cunctis. §. cum uerò. de elec. pro hodierna obſeruantia etiam
3 facit tex. in c. ij. ut lit. pendẽ. in vj. ubi lis † ſuper beneficio & ſic ſuper iure operatur & circa poſſeßionem & afficit eam taliter quòd nõ competit reſtitutio, ut Rot. in no. iij. in ij. addi. de reſti. ſpo. nec intruſus contra. d. c. ij. agit ad reſtitutionẽ

†con

4 †cõtra eum qui obtinuit in possessorio & uigore executorialiũ spoliauit ipsum Rot.eo.ti.in antiq.xvij.& Bisignet.iiij.
5 quinnimo intrusio †est uia attentatorũ reuocanda Bisignet. ut lit. pen. Ita possessionis translatio etiam ex causa permutationis uel aliàs lit.pen.in alium per reũ facta.Rot. iij. in no.
6 & iij.in antiq.eo.ti.Quod procedit etiam quando †simpliciter cõmittitur causa super beneficio non expresso q; super titulo uel possessione aut utroq; ut sit cõmissa possessionis causa ar.l.ordinarij.C.de rei uendi.& c.pastoralis.de causa pos.& proprie.& est tex.notabilis in c.j.de sequæstra.pos.& fruct. ubi etiã glo.& Abb.dicẽs q; est in opinione actoris à qua causa incipiat,& quòd actore ingrediente possessionẽ reus eo inuito potest uti petitorio.Nam & petitoriũ sicut absorbet & trahit ad se ,ita habet in uentre inclusum possessoriũ, ut in d. iuribus.& in c.cũ dilectus cum materia de causa pos.& pro-
7 prie.Abb.in c.j.ij.col.de seque.pos.& fruct. & causa †simpliciter super beneficio cõmissa admittitur suspẽsio petitorij prout in d.c.pastoralis,& tela simpliciter tenta seruit etiã in possessorio taliter q; post suspensionẽ petitorij non est neces-
8 se ut seruetur denuo ut obseruat palatiũ.Item cõmißio †causæ super molestationibus beneficij absq; alia declaratione inducit etiã causam petitorij,quicquid super ultimo cẽseatur Cal.cõsi.vj.de rescrip.q; in alia decis.declaro incipiẽte Palatiũ sicut tenuit sub ti.de rescri.Itẽ quãdo agitur super titulo beneficij dicitur agi sup quasi dñio.c. ij.de dona. iuxta. c. si tibi absenti de præb.in vj. Lis autẽ sup dñio uel quasi efficit rẽ litigiosam auc.litigiosa.C.de litig.Cy.& Bar.in l.ij.C.eo.ad idẽ.c.j.de cõ
9 fir.uti.uel inuti.ubi nõ dicitur quis rem pacificè †poßidere si sibi super ea mouetur quæstio.& hoc no.& ibi Abb.est etiam tex.in c.ij.de renũ.ubi But.& Abb.notant q; non uidetur quis

beneficium pacificè poßidere super quo patitur controuersiam iudicialem. Siue igitur agatur super re uel iure, aut super dominio seu quasi possesßio sit litigiosa seu non pacifica. Non
10 quòd controuersia super poßeßorio † faciat. rē ipsam litigiosam ut in d. auct. hoc est proprietatē, sed bene posseßionem ex quo agitur de dñio posseßionis non de dñio rei secūdū But. Et Abb. in d. c. j. & de quinta specialiter in illa decisione incipiēte maior pars dominorū & cōferunt no. in alia incipiēte palatiū sicut tenuit supra adducta. Super quo quādo proprietas
11 † quādo posseßio qñ res qñ actio sit litigiosa, & in materia ultima. But. & Abb. in d. c. j. uideatur glo. in d. auc. & in d. c. j. Et Bar. in d. l. ij. Abb. in c. ecclesia sanctæ Mariæ ut lit. pen. in materia beneficiali etiā Inno. in c. cū M. Ferrarieñ. de consti. c. ex parte de arbi. Bal. in d. auct. Phil. Franc. in d. c. ij. Mil. late in uerbo litigiosa res sit. Rot. de. iij. in d. addi. in no. ut lit. pen. & Oldr. cōsi. ccxcix. allegās Inno. & Cōpost. in d. c. cum. M. Ferrarieñ. Et prædicta seruiunt ad cle. unicā de sequestr. pos. & fruc. & regulas de annali & triennali ac similes dispositiones requirētes pacificos possessores qui tales nō sunt si de iure uel de facto iudicialiter aut extra iudicialiter molestētur secūdum Pau. de Liaza. in cle. gratia de rescrip. & Rot. in d. decis. iij. de
12 præben. in addi. Item iudex † datus super proprietate habet etiam iurisdictionē super posseßione quia cōmissa causa possessoria uel petitoria sine dictione taxatiua tantum aut simili uidetur utrunq; cōmissum secundum Rot. de deci. ix. in no. de causa pos. & proprie. licet cōmunis opinio sit in contrariū ut refert sequendo eam Abb. in d. c. j. de seques. pos. & fruct. co. iij. per. l. si de proprietate. C. si à non cōpe. iudi. Cui tamen respondet ex dictis docto. quatuor modis in d. c. pastoralis col. ij. quæ responsiones faciunt pro decisione Rotæ quæ mihi

placet

placet ut in commißione proprietatis absq; dictione exclusiua ueniat possesio pro quo glo. ij.in d. c. pastoralis & not. supra non econtra per ea quæ habētur in allegata decisione maior pars dominorum & sentit Collector in d. decisione.ix.
13 Sub uerbis autē † cum incidentibus de pendentibus & cōnexis includitur principale negotiū in causa appellationis à grauamine etiā de principali negocio mentione non habita secundū Egi. dcxix. dummodo sit eiusdem naturæ iuxta decis. eiusdem cccxxviij.redeundo ad terminos dictæ decisionis tertia de cau. pos.& proprie.dico quod ad iura in contrariū adducta in d. decisione.iij.ex præmißis patet responsum & nō ob. §.si fun-
14 dum: quia lis † non tollit poßeßionē nec eius cōmodum.c.j.ut lit.penden.nimirum si possesio litigiosa releuat sicut pacifica ab onere satisdandi nec in dicto.§.ibi dicitur quod sit pacifica.l.si intra non facit ad causam loquēs de ciuili interruptione secundū unam lecturā,quæ interruptio non prodest omnibus de quo uidendū per Bar.in l.naturaliter.ff.de usuca. & Abb. post But.ponentē opiniones in c.illud ult.col.de præscri.Nec
15 mireris quod aliud senserit nūc Rota † sentiat. ita enim reperitur in pluribus decisionibus tam nouis quàm antiquis & procedit ex mutatione auditorum uariè sentientium. Nam ut inquit Persius satyra quinta uelle suum cuiq; est,nec uoto uiuitur uno: cum tot sint quandoq; sententiæ quot capita sic ex uarietate temporū statuta uariantur humana. Nec id repræhensibile. c. non debet de consan. & affi. & meo tempore in quibusdam articulis iuris aliud uoluerunt domini quàm antiqui usque ad ea tempora indicassent prout in expectatiua in forma pauperum quod non capiat canonicatum & præben. in collegiata cum prærogatiua regulæ ut in illa decisione pono incipiente dicebant maiores & ibi aliquid ad excusan-

dum utrunq; iudicium, ex quo contrarium reperiebatur iudicatũ & idẽ in unione inquit Mil. in uerbo unico facta ex falsa causa, quòd tunc noui auditores tenuerunt eam nullam ipso iure. & ꝙ contrariũ antiqui tenuerant circa quod quid hodie obseruetur uide cum distinctione unionis apostolicæ ab ordinaria decisione incipiente unio ex falsa causa. Et sicut in ista ita in quibusdã alijs inuenies annotatũ, & istud non ad detrahendũ maioribus sed quia stylus ex tempore recipit uarietatẽ:
16 *& in dubijs iuris † quilibet cogitur sequi suam intelligentiam etiam si erraret in uetando ne aliàs ædificet ad gehennã. c. per tuas el. ij. de simo. ꝙ si errorẽ deponere non potest & sit auditor in ea causa remittat causam ad cancellariã iudicandam ab alio qui sentiet cum uotis maioris partis aut omniũ iuxta decisionem xiiij. de conces. præbẽ. in no. Secundũ Collectorẽ ibi in fine quia etiam in illo articulo in quo iudex tenetur iudicare secundũ allegata & probata non secundũ cõscientiã. l. illicitas. §. ueritas. ff. de offi. præsi. & ibi Bart. de quo Abb. post glo. in c. pastoralis. §. quia uerò de offi. deleg. omnino laborare debet ut exoneretur & pati omne incõmodum ut alius non ipse pronunciet, ut ibi doct. Item sæpe reuelatur paruulis quod occultum fuit magnis, & uni quod latet alijs: quia etiam detegitur hodie quod non fuerat cognitum est singularis tex. in l. ij. §. Sed neq;. C. de uete. iur. enuclean. & magis pro Modernis quàm antiquioribus præsumitur iuxta illud Prisciani: Quãto iuniores, tantò perspicaciores glo. in l. gallus in prin. ff. de lib. & posth. ex quibus excusatur quod dicit Host. in summa de restitu. in integ. ut refert Lap. allegatione. xxvj. post prin. uariũ esse Romanæ cu. stylũ & quòd ideo potius iuri scripto adhærendũ sit, quàm cõsuetudini Romanæ curiæ*
17 *† ex eo quod est fragilis & incerta nunc alba, nunc nigra ac frequenter uaria,*

suis

suis tamen temporibus est sequenda etiã extra curiam in casu. §.fi.insti.de satisda.& facit c.cum non liceat de ma.& obe.

De Restitutione spoliat.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Agenti recuperandæ interdicto obstat decretum reseruationis regulæ Leonis reseruantis beneficia in sex mensibus vacatura.

EPITOME.

1 Prouisus ab ordinario in vno ex sex mensibus reseruatis per regulas cancellariç si spoliatur an debeat restitui?
2 Decretum Papæ irritans quando inficiat titulum & possessionem?
3 Decretum hominis sic afficit sicut iuris.
4 Restituitur prouisus ab ordinario si spoliatur ab expectante habenti inhibitionem & decretum.
5 Statuta & extrauagantes licet post publicationem arctent non tamen nocent partibus nisi in iudicio reducẽtur.
6 Restitutio impeditur quando notoriè constat de non iure agentis in petitorio.
7 Possessores de iure citari debent.
8 Papa apponens manum prouidendo aut reseruando inficit omnia in contrarium facta, & per eius decretum ligat etiam ignorantes.
9 Restitutio in beneficialibus nõ datur sine titulo colorato, ne detur vitiosus ingressus.
10 Possessio sola nihil operatur si titulus est notoriè nullus.

DECISIO PRIMA.

1 PROVISVS *ab ordinario † an deberet restitui contra prouisum à Papa de beneficio quod uacauerat in uno ex sex mensibus reseruatis per regulas cãcellariæ* 1518. *primò coram domino Iacobo Simonetta: secundò coram domino Paulo de Capisuchis fuit disputatum: & tandem maior pars dominorum uoluit quòd non.* Primò *quia*
2 *decretum nedum inficit † titulum, uerum etiam possessio-*

nem prout uidetur esse de mente Rotæ *decisi.ij.de resti.spoli. & de cau.pos.& proprie.xj.& xij.in anti.&* Egi.342.& 536.*ad quas decisiones unico uerbo respondebã quod debebant intelligi,prout loquitur tertia de resti.spoli. in no. quãdo sumus inspeciali reseruatione de certo beneficio uel in generali notoria.c.ij.de præben.in vj.non in alijs puta collectorum .subcollectorũ capellanorũ &c.* Nam *cum de his posset dubitari an essent seu fuissent tales,& sic eorum beneficia reseruata inquit ibi collector:dicerẽ non obstare agenti possessorio.ar.no.per* Inno.*in c.cõstitutus de fil. presby. hæc autem de qua agitur siue diceretur generalis non esset notoria siue specialis nõ esset de certo beneficio igitur &c.Sed maior pars supposuit non esse differẽtiam inter decretum de certo & de*
3 *incerto,in hoc seu quod ita afficit decretum † hominis sicut iuris ut econtrario æquiperando ponderat* Rot.*de resti.spol. in antiq.xvij.allegãdo.l.si libertus.ff.de iure patro.ad hoc facit quia* Cañ.*mitius agit quàm iuris minister, dicit glo. in c. apostolicæ de excep.& iudex est lex animata quæ durius agit quàm inanimata no.glo.in c.dilectus secũdo de præbẽ.l.celsus cum ibi not.ff.de arbi.decretũ uero legis inficit.d.c.ij. & c.j. & ij.ut lite pendẽ.in vj.&* Rot.*de resti.spo.vij.in antiq. ergo & principis quæ est lex animata. tamen non uidetur quod decretũ super incerto ita astringat.c.j.uer.sub incertũ de cõce. præbẽ.vj.cle.j.secũdo responso eo.ti.quãuis in. §. secus propter appositionẽ tẽporis ligẽtur omniũ manus ne ualidè prouideãt item in expectatiuis habentibus inhibitionẽ & decre-*
4 *tum non causatur talis infectio quin expectans † teneatur ad restitutionẽ prouiso ab ordinario spoliato ut in dies praticatur.Quidã dicebãt ad hoc quod expectatiua nõ est super certo sed eadẽ cõsideratione nec regula reseruãs beneficia certis*

mensi

mensibus uacatura. & sicut requiritur probatio extrinseca quod collector fuerit aliquis tēpore quo habuerit beneficiū, ita in proposito quod constet beneficia uacasse tempore expresso in regula. ergo idē iudiciū l. illud. ff. ad l. aquil. Nec obstat, q etiā in reseruatione d. c. ij. est necesse probari quod uacauerit in curia, nā ibi ex quo est in corpore iuris notoria id operatur notorietas facta probatiōe, nō sic in decreto hominis in quo nō est tāta nec par ratio sed longe inferior cum nō sit ita patens nec tā notoriū. iura enim ab omnibus sciri debēt l. leges
5 C. de legibus unde habentur pro notorijs. statuta † autem & si post publicationem arctent: non tamē sunt ita notissima nec de eis curant iudices nec partibus nocent nisi in iudicio producantur sicut nec extrauagan. c. pastoralis cum materia de fi. instru. Bar. in l. cū prolatis. ff. de re iud. Abb. & Fely. in c. j. eo. ti. nam in casu isto poterat etiam dubitari an essent cōcesse expectatiuæ quia regula reseruabat usq; ad generalem expe-
6 ditionē expectatiuarū sed si quando notoriè constat † de non iure agentis in petitorio impeditur restitutio c. ad decimas de resti. spolia. in vj. no. Inno. in d. c. constitutus & per Spec. in ti. de peti. & pos. §. j. quia supradictum est ex productione regulæ et probatione uacationis in tēpore constare de non iure in petitorio & procederet conclusio maioris partis. Verum quia domini dixerāt Rotā hoc non obseruare in his terminis quod no. quia contrariū dicit decisio secunda de resti. spoli. in antiq. Sed potest dici quod eo casu quo infecta esset possessio, & sic nō daretur restitutio in spolio cōsideretur non ius, nō quando daretur restitutio etiā si aliās de non iure constaret ex causa quæ non discolorat possessionem, & quod hodie ita praticetur quidquid alias fuerit tentum & tunc adhuc dubia est conclusio præsertim quia per eā paratur uia ad spolia.

Et si possessores citarētur: forsan aliquid releuans exciperēt.
7 ideo ius uoluit citari † possessores, et qd' nullus propria auct.
ius sibi dicat l.meminerint.C.unde ui.c.licet episcopus de præ
bē.in vj.& C.ne quis in sua causa ius si.di.in rub.& nigro.fa
cit tamē pro cōclusione c.si eo tēpore de elect.in vj.ubi decre
tū irritās afficit omnia quæ sequūtur post ipsum, ut effectu ca
reāt & iuris fomentū non habeant, ergo & possessionem. cui
dici potest quod loquatur in diuerso casu & non sit generale.
istud patet in decreto expectatiuarū, ut est dictū, idem in de
creto reseruationū per literas Papæ reseruātes beneficia usq;
ad certum ualorē & Aret.in l.naturaliter.§.nihil cōmune.ff.
de acqui.pos.pe.col.respondet q̄ d.c.intelligatur de his quæ se
quūtur, ita ad electionem ut electio quæ præcedebat decretū,
& sic ualebat sine ea esse non posset, prout est confirmatio et
translatio iuris in illo beneficio in quo non potest queri ius si
ne institutione canonica regula prima de reg.iur.in vj.posses=
sio uerò bene potest haberi sine illo iure c.in literis c.Item cū
quis de resti.spoli.& in dicto loco Aret.impugnat dictam de
cisionem.iij.in no.de resti.spol.quā tamen defendit Soci.ab im
pugnationibus Aret.in l.rem quæ nobis.ix.q. principali.ff.de
acqui.pos.ad doctrinā Inno.& aliorū in c.ut nostrum de ap=
8 pella.in c.inter dilectos de exces. præla.q̄ appositio † manus
papæ ex certa sciētia inficit omnia quæ in contrariū fuerint,
& q̄ decretū ligat etiam ignorantes. Videtur ex prædictis re
sponsum non procedere generaliter in omni decreto in casu
spolij considerabat etiā pro conclusione unus ex dominis q̄ in
9 beneficialibus restitutio † non datur absq; ti.colorato secun=
dū Inno.in d.c.in literis, ne detur uitiosus ingressus c.unico de
10 eo qui mitti.in pos.causa rei ser.in vj.& cū titulus † sit noto
riè nullus sola possessio nō operatur.pro quo facit quod Bal.
in l.

in l.j.C.si de momē,pos.fue.app.ij.col.q, in possessorio bñeficij oportet allegari titulum.& idē si allegatur possessio.iurisdictionis quia iuris adminiculū desiderat,ideo mixtum est possessoriū.Sed supra dictū est Rotā non seruare quando notoriè cōstat de nō iure in proprietate.Itē sufficit titulus coloratus licet aliás nullus qui quādo sit talis uel non tradit Abb. post alios in c.cū nostris de cōces.præbē.ult.col.Itē nō diceretur cōstare notoriè ex productiōe regulæ si uera sunt motiua Are,in d.§ nihil cōmune super quo notorio,quoniā ampla est materia,uideatur Bar.in l.scriptus.ff.de reli.& sumptu.fune. & c.uestra.et ibi Abb.de cohab.cle.et mu.ad regulas de beneficijs collectorū &c.fuit dictū pro conclusione q, nō habent decretum sicut habet regula de qua in themate,propterea nō inficiunt.Audiui tamē à domino Thoma Regis quòd in literis prouisionis beneficiorum collectorū dicitur,dudū beneficia collectorū reseruauimus decernētes irritum &c.in forma sicut quādo prouidetur de uacan̄.in curia, quasi habeat regula tale decretum.pro quo facit,quia post regulas reseruantes beneficia plurimorum ponitur in ultima clausula decreti quæ uidetur despicere omnes præcedentes ad l.iij.§.j.ff.de libe. & posthu.ut dicamus quod omnes regulæ habeantur pro una lege loquente de reseruatione beneficiorum:& quælibet regula reputetur unus.§.cogita quia quatuor domini contra conclusionem senserunt,& est dubius passus.

II. Decis. SVMMARIVM.

Decretū super certo tempore beneficij inficit possesionem & in regressu & accessu,ac coadiutoria cum futura succesione.secus in decreto alternatiuè concessæ ordinario & hoc in decreto

beneficij

beneficij vacaturi non in prouisione vacantis.

EPITOME.

1 Decretum papæ appositum in reseruatione speciali super certo corpore beneficij inficit titulum & possessionem, nec datur restitutio aduersus decretum.
2 Eadem ratio militat in literis accessus & regressus ac coadiutorie cũ futura successione quæ in reseruatione speciali.
3 Decretum Papæ in alternatiui concessa episcopo appositum quare non inficiat sicut in reseruatione?
4 Alternatiua in beneficialibus quid sit?
5 Inhibitio apponitur in reseruatione ad vacatura insimul cum decreto non in vacanti.
6 Decretum habet implicitam inhibitionem & inhibitio decretum.
7 Decretum & inhibitio equiparantur in iure.
8 Prouisio dicitur esse magis notoria q̃ reseruatio.

DECISIO II.

Decisio tertia in no. de resti. spo. de qua in proxima cõ-
1 *clusione q. quando sumus † in speciali reseruatione de certo corpore beneficij uacaturi ut decretum appositũ in ea inficiat etiã possessionem & nõ sit restituibilis. procedit etiã*
2 *in literis accessus & regressus † ac coadiutorie quæ solet con cedi cum futura successione quia de iure nõ ita dabatur patet eo. ti. de cleri. ergo. & c. grandi de supplen. negli. præla. in vj. prout in duabus causis coram domino Marti. de Spinosa fuit cõclusum quia militãt in eis rationes quæ in reseruatione: sed*
3 *cõtrariũ fuit dictũ in decreto † alternatiuæ concesse episco- po in una coram domino Paulo de capisuchis de mense Maij 1521. ea consideratione quia est super incerto & non noto rio sicut decretum in corpore iuris & regularum quæ publi-*
4 *cantur in cancellaria. Item quia † alternatiua nõ est prouisio de aliquo beneficio sed facultas prouidendi cum remotione ob staculorum, licet ex aduerso faciat q. ita alternatiuè habet de cretum cũ inhibitione in sex mensibus sicut regula de qua in proxima conclusione. Itẽ quod nec dicta regula prouidet, sed*

inhibet,

inhibet, & decernit & simul cũ alternatiua est consideranda regula qnod episcopus nõ põt uti alternatiua si prius usus fuerit regula de quatuor mẽsibus. ergo si usus nõ fuerit irritũ est ꝙ fit ab alio etiã si episcopus nõ ꝓuideat in illis sex mensibus, ut inquit Fely. c. cũ ex offici. de rescript. ult. col. Sed ad dictum Fely. fuit respõsum quod procedit ut operetur decretũ respectu proprietatis nõ possessionis. regula uero nõ fuit cõsiderata ex quo inhibet & decernit nullũ usum quatuor mẽsium post usum alternatiuè & ecõtra quæ ad ordinariũ habentem alternatiuã. Et intellige in decreto beneficij uacaturi nõ in decreto ꝙ apponitur in prouisione beneficij uacãtis quia istud nõ inficit possessionẽ. Et cũ huius dicti peteret rationẽ unus ex dominis quidã dicebãt hoc esse propter inhibitionẽ

5 † quæ ponitur in reseruatione ad uacaturũ simul cũ decreto quæ nõ apponitur in prouisione de uacãti pro qua differẽtia facit quia in c. Si eo tẽpore de elect. in vj. dicitur ꝙ Papa inhibuerat & decreuerat irritũ &c. Sed nõ uidetur cõcludere quoniã iura et doct. decretũ irritãs põderãt ad infectionẽ absꝗ eo ꝙ uelint inhibitionẽ cũ decreto esse necessariã. De decreto cum inhibitione est etiã tex. in d. c. si hij cõtra quos ut lit. pẽd. in vj. de inhibitiõe sine decreto in l. nõ dubiũ. C. de legi. decretũ

6 † enim habet implicitã inhibitionẽ & inhibitio implicitũ decretũ cum sufficiat legislatorẽ aliquid inhibuisse uel irritum decreuisse absꝗ; inhibitione expressa, ut in d. iuribus ad hoc quia in terminis cle. unice in. § secus de conce. preben. sufficit sola reseruatio & acceptatio tẽpore limitata cũ decreto. nec est necessaria inhibitio cũ solũ sit necessaria quãdo in iure exprimitur

7 c. tibi qui. de rescrip. in vj. alias decretũ † & inhibitio executoris equiparãtur ut in c. si soli de conce. prebẽ. eo. lib. ita dicit Imo. post glos. in d. clemẽ. vj. Alij considerabant ꝙ reseruatio est de

est de iure uacaturo. Et quòd post uacationem apprehēditur possessio, & sic decretū est ante uacationē: prouisio uerò est de iure uacaturi: quæ nō ita afficit. Sed hoc nō est generale: nā respectu possessionis quæ apprehenderetur post diē prouisionis de uacāti ita deberet operari decretum in uacanti, sicut in uacaturo, & tamen nō operatur. Et reperio quod Rota. Bisignet. in antiq. vij. & in antiq. xxv. de cōcess. præbē. dicit nō uidere rationē diuersitatis inter uacantia & uacatura quando uenit casus uacationis, licet in casu decisionis xiiij. ut lit. pēdē. in no. consideretur differentia. sed non tenetur, & consideratio est de uacāti ad uacatura respectu puræ & cōditionalis dispositionis. Alius dixit q ratio est, quia in reseruatione de uacaturo decretū est notoriū: & istud quod inficiat operatur notorietas quæ nō est in decreto de uacanti. Sed dubitari potest in quo cōsistat huiusmodi notorietas, siquidem in eo quod ex discussione & productione statim potest cōstare notoriè de nō iure agētis possessorio absq; aliquali discussione c. in literis de restitu. spo. prout in una consideratione habetur in d. decis. iij. in no. de restitu. spol. ij. col. utiq;. Idem erit in discussione & productione prouisionis sicut reseruationis si in eo quod producātur iura ante suspensionē petitorij, ut cōsiderat Egi. deci. cccciiij. cū se. Et utroq; casu possunt produci & nō est differentia si in hoc quod de uacaturo est magis certum q̃ de uacanti apud papā posset esse magis certū qui scit q ei, cui reseruando prouidet ius cōpetit & non alteri: & est certus q nullus inferior quicq̃ in tali beneficio potest non sic in prouisione de uacanti, quia licet papa prouideat cū decreto, potuit ordinarius in partibus antea prouidisse quòd papa ignorat, et similia quæ facti sunt. c. j. de cōsti. in vj. Sed ex hoc non surgit notorietas: maximè si inspicimus omnes alios à papa magis

est

5 *est notoria † prouisio de uacāti quæ trāsit ordinariè per multas manus & solitas c.ad audiētiam.j.de rescrip.q̄ reseruatio quæ p pauciores,& ut plurimum fit occultè & sine supplicatione uel quādo cū ea nō semper registratur: nisi dixerimus q̄ papa in decreto ad uacaturū respectū habet nedum ad titulū sed ad possessionē:quia supponit Titiū possidere nō in decreto de uacāti,in quo nihil tale considerat: cū posset credere ex experiētia q̄ aliquis in partibus possessionem habuerit,quando extra curiam uacatio datur ut sic non apponat decretum nisi pro Titio.Sed nec istud cōcludit ex quo in prouisione mandatur prouisum poni in possessione,& papa præmissa non aduertit.ex quibus patet,& in hoc passu,& in proximis decisionibus huius materiæ uix apparere rationem concludentem pro decisionibus nec contra decisiones.Ideo considerandum ultra ne cogantur recurrere ad.l.non omnium.ff.de legi.*

III.Decis. SVMMARIVM.

In possessorio recuperandæ in beneficialibus via attentatorum probatio tituli colorati nō est necessaria.sed si de non iure petentis notoriè cōstet,non reuocantur attentata ad eius instātiam licet ex iudicis officio reuocari possint & soleāt.

EPITOME.

1 Restitutionem petens in iudicio via attentatorum an teneatur docere vel allegare titulum coloratum?

2 Restitutionem petens in iudicio via attentatorum quid probare sibi sufficiat?

3 Attentatorum iudicium & recuperādæ in quibus differant remissiuè.

4 Si notoriè constet de non iure petentis,an ad ipsius instantiam reuocari debeant attentata.

5 Possessor licet de eius iure non costnet nō est amouendus quin potius absoluendus si de iure actoris non appareat.

6 Attentata ex mero officio iudicis reuocari possunt.

Decisio

DECISIO III.

1 PEtens restitutionē beneficij † attentatorū iudicio an obtineat si non coloret titulū Egi.decis.cclxxxvj.dicit q̧ nō cōtrariū uult Rot.decis.ij.in no.de restit.spo.Et ista fuit in obseruātia palatij meo tēpore ne dū in meris attentatis ut ante omnia reuocentur sic ut debetur in pristinū reponi statū c.ad præsentiā c.bone.de ap.& c.nō solū.eo.tit.in vj.& si est res iudicata super attentatis executioni ante omnia demandari debet anteq̄ ueniatur ad negotiū principale.Inquit Rot.decis.ij. de re iudi.in no.Verū etiam si agatur spolio lite pen.facto,ut idē Egi.sibi contrarius inquit decis.xlix.allegans c.cū.M.Ferrarieñ.& ibi no.per Io.an.de consti.ea ratione quia in attētatis magis inspicitur contemptus superioris lesio partis ac iuris c.cordi.in fi.de ap.in vj.Item integritas status causæ cum
2 sufficiat † probare petentē simpliciter possedisse beneficium ut in dictis iuribus.& in c.ex parte à.de testi.q̄ ius agentis.Et hoc est quod ponderat additio ad d. decis.ij. dicens satis esse probare solum statum causæ. & q̧ iste est unus mirabilis effectus ac differentia inter attentatorū iudicium & interdictū
3 recuperande.& ibi colligit differentias † quatuor. Abb.uero in d.c.bone.col.vj.cū se.ponit quinq;.Phil.autē Franch.col. iiij.colligit septem,ubi etiam affirmant prædicta teneri cōmu
4 niter declarando materiā.Sed si notoriè † de non iure petētis restitui constaret,tunc sunt decisiones plures Egid.ccclvj.ac cccxciij.& .ccccclij.Item Rotæ.vij.in antiq. & . ij.in no.ut lit.pend.& habetur etiā dic.decis.ij.de resti.spol.& decis.xij. de causa pos.& proprie.in antiq.q̧ ad ipsius instantiam non fit attētatorū reuocatio etiā per uiā attentati ne iudex petentem auctorizet in delicto secundum glo.Inno.in c.significasti de diuor.ut dicit Rota in antiq.de resti.spo.xiij.pro quo cap.

cum

cum inter R.de elec.ubi nullus auditur appellans,nisi eius interſit.c.cum ſuper.de re iudi.c.à collatione.iuncta gl.de app. in vj.nec etiã cõmunis ordinatio eccleſiæ impeditur per eum cuius non intereſt.c.ex ore.de his quæ fi.à ma. par.cap. & in terminis ne cum peccato detur ad beneficiũ uitioſus ingreſſus. c.j. de eo qui mit.in poſſ. cauſa rei ſer.in vj. Accedit doctrina Inno.in c.conſtitutus.de fil.preſby. Et iſtud quòd reus
5 † de cuius iure non conſtat non eſt à poſſeßione amouendus. Si etiam de non iure actoris apparet,quin potius abſoluendus. l.loci.§.fi.ff.ſi ſer.uendi.l.qui accuſare.de eden.& l.fi.C.de rei uen.& eſt deciſio.iiij.in no.de re iudi. & hoc ut notorius defectus iuris obſtet in beneficialibus, eſt cõmune ſecundũ But. in d.c.bonæ.col.pe.Domi.in c.ad decimas de reſti.ſpoli.in vj. col.iij.ac Phil.Franch.in d.c.bonæ.in vij.differentia. ubi uide de materia,& quid in alijs.Et pro hoc deciſiones Rotæ.ij.& xxiiij.in antiq.de reſti.ſpoli.uolẽtes ut obſtet in beneficialibus ſubijcieñ.quod ſecus uideretur in re prophana.ad idem Abb. in c.ſolicite,& in c.in literis.eo.ti.ubi dicit in col.pe. differri reſtitutionem & admitti exceptionem, quando ita eſt notorium,quòd certum eſt uel ſatis uerisſimile nullum ius competere.Alex.in iij.q.j.c.ij.col.iiij. hoc cumulat in beneficialibus matrimonialibus & ſimilibus.& ibi de materia. Bene uerum
6 eſt quòd ex † officio iudicis poſſunt talia attentata reuocari ut in allegatis deciſ.& deciſ.v.ut lit.pend.in antiq. & ita obſeruat Rota,et quãdo reuocat cõtemptũ animaduertit,& ſolet ſequeſtrare abſq; eo,ꝙ poſſeßio reſtituatur notoriè ius non habenti prout.d.deciſ.ij.tenet Ant.de bu.& Phil.Franc.in allegato c.bonæ.& no.etiã ꝙ nõ reſtituitur ſpoliatus,qui fuerat poſſeßionem lite pend. aſſecutus ſecundum Rotam Biſignet. deciſ.iiij.in antiq.de reſti.ſpo.& xvij.in antiq.

IIII. *Decis.* SVMMARIVM.

Vtrum resignans beneficium in fauorem Titij posset agere interdicto recuperãdæ possessionis contra tertium,& vide quomodo intelligitur illud, neminẽ posse sibi mutare causam possessionis,nisi causa extrinsecus superueniat.

EPITOME.

1 Exceptio renunciationis an obstet agenti interdicto recuperandę contra tertium,qui eum spoliauit post resignationem factam in fauorem alterius?

2 Renuncians beneficium licet amittat possessionem iuris,tamen si incumbit possessoni realiter & de facto,si à tertio spoliatur est restituendus.

3 Renuncians beneficio an non solum abdicet à se dominium, verum etiam ciuilem & naturalem possessionem.& nu. 10.

4 Violentus possessor si incontinenti fuit deiectus non aget spolio.

5 Successor non tenetur iustificare titulum sui prædecessoris triennalis pacifici.

6 Renunciatio facta per spoliatum post spoliationem an sit impedimento si vult agere ad restitutionem?

7 Restitutio in beneficialibus non competit sine titulo colorato, ne detur vitiosus ingressus.

8 Possessor non tenetur ostendere titulum suæ possessionis alicui,nisi sit ordinarius.

9 Agenti possessorio in quibus terminis obstet exceptio renunciationis etiam ex causa permutationis.

10 Renuncians amittit omnem possessionem, si postea incumbit animo continuandi,illam de nouo acquirere videtur.

11 Possidens quomodo possit mutare causam suæ possessionis?

12 Accumulari an possit quis possessionem possessioni, sicut accumulatio permittitur titulorum?

DECISIO IIII.

*FVit dubitatum corã do.Io.Staphileo 1 5 1 6.in una Segobieñ.archidiaconatus an.*N. *de Roias qui cesserat archi-*
1 *diaconatui† ut prouideretur.*T.*cui fuit prouisum, & postea incubuit possessioni & à tertio fuit eiectus,posset agere ad recuperandã possessionẽ cõtra tertiũ,& maior pars dominorũ inclinauit quòd sic per decis.j.de renũ.in no.&* Inn.*in c.super*

hoc

2 hoc ac Cal.consi.iiij.eo. tit. ubi dicitur quòd licet † perdatur possessio iuris nihilominus cedēs potest incūbere possessioni realiter & de facto inquit deci.Et si spolietur tali possessione restitueretur,quia secundū Cal.incūbens postea posset retinere naturalem,sed perdet ciuilem.Sed contra.T.non posset cum ad eum uoluerit trāsferri etiam possessionē non ad aliū.& ita fuit iudicatum.Nam domini libenter iuuarunt cedentem, quia is qui deiecerat capiebat archidiaconatum uigore cuiusdam gratiæ exorbitantis quæ male olebat,ut patet in registro causæ huius.Aduertendum tamē in themate & materia quia per
3 cessionē † beneficij abdicat quis à se dñium & possessionē. Ita Inno.in d.c.super hoc & idē Io.And.Imo.& Abb.in c.solicitè de resti.spo.est tex.in l.iij.§.in amittēda.& l.siquis ui.§. differentia.ff.de acq.pos.ubi & Alex.infert ꝙ renunciās beneficio uidetur etiā renūciare possessioni beneficij quod procedit nedum in possessione ciuili,uerum etiam in naturali.solo enim animo utraq; perditur etiā priusquàm quis exeat de fundo dūmodo habeat animū discedēdi prout habet cedēs iuri secundū Alex.in d.§.in amittenda.ubi tex.solū animū cōsiderat & incipiēdo ab animo,omnis possessio amittitur,dicit ibi gl.quā sequitur Bar.& alij cōmuniter secūdū Alex.ibidē fit ut nequeat cedēs agere spolio deficiēte primo extremo ut no. in c.cōsultationibus de offi.delega.Nō ob.dictū Inn.in d.c.super hoc.quia non loquitur in beneficialibus sed in prophanis ut constat ex iuribus allegatis secundum quod debet intelligi. l. imperator. de indi.adiec. & Bart.in l. non solum. §. si liberationis. ff. de lib.legat.Ideo Abb.in d.c.solicite declarās dicit ꝙ nō spoliatur qui statim post renūtiationē eijcitur seu nō admittitur ex quo per renunciationē spontaneā amisit dominiū & possessionem
4 sicut ille non agit interdicto unde ui qui uiolenter † cepit

k 2 posside

poßidere & incontinenti fuit spoliatus.l.iij.§.cum ergo.ff.de ui & ui ar.c.olim.j.de resti. spo. Sed si post cesionē incubuit possessioni,& ex interuallo deijciatur potest,prætēdere spoliationē cum etiā is qui cepit poßidere non poßit ex interuallo expelli:& si appellatur poterit intentare interdictū.Ita ait Inno.in d. c. super hoc cuius dictū in beneficialibus non putat uerū,ex quo obstat cedenti exceptio defectus proprietatis notoria,quæ impedit restitutionem petentē secundū eum.c.constitutus.& ibi Inno.de filijs presby.& idē Abb.in c. in literis col.pe.de resti.spo.dicēs differri restitutionē & admitti exceptionē qñ ita est notoriū, ꝙ certū est uel satis uerisimile nullū ius cōpetere petēti restitui.& Alex.iij.q.ij.c.ij.col.iiij.loquēs in beneficialibus matrimonialibus & similibus. & uide in decisione incipiente petēs restitutionē sub hoc tit.& ut lit.pend. Credit tamē uerum ꝙ si longo tēpore post ceßionē steterit in possessione,tūc præsumetur iusta,quia potuit acquirere ius de nouo quod est uerisimile ad c.illud cū materia de præsump.Et quia ordinarius non sustinuisset eum sine titulo tanto tēpore, ut Lap.allegatione.lxxxix.Mil.in uerbo beneficiū impetrans. Et Anch.consil. cxvij.ex quibus patet quòd dictum Inno. potest procedere in beneficialibus (ut dixi de eis non sentiat) in casu possessionis longi temporis, & hodie si triēnio post cessionē possedisset,ex quo Lap.allegatio ad id tēpus in practica restringit meo tēpore,ut sufficiat † ꝙ prædecessor pacificè
5 triennio possederit ne successor cogatur iustificare eius titulum,& in proposito,quòd præsumatur in tali tēpore titulum superuenisse,ad quam interpretationē facit regula de triēnali possessore non molestando ut in decisione incipiente Lap. allegatio sub tit.de causa.pos.& proprie.In minori uerò tēpore sustineri nequit,quia ultra prædicta etiā contra d.c.solicite quod

6 quod ꝑbat † clarè impediri restitutionē si spoliatio anterior renũciatione nõ sit impedimento. Proprio nãq; facto atq; cõtractu perfecto amittens possessionem non habet etiam remedium.c.reintegranda.iij.q.j..ut incipit Soci.in l.rem quæ nobis in ij.q.prin.col.pe.ff.de acqui.pos.decis.j.de renũ.non ob. quia uerũ est cum qui liti causæ ac beneficio renunciauit teneri ad fructus, si possessionē de facto nõ amittat.ad dimitendũ autem tenetur,neq; potest retinere aut fructus percipere,ut dicit Io.And.in c.fi.de renũ.& ibi omnes in hoc cõcor.cum his quæ cõsideraui.& facit contra id quod est tentũ, cũ propterea teneatur,quia sine titulo et quia de facto tenuit quod est sine iure, & re ipsa sicut quilibet alius etiã laycus incapax qui detinuisset,potuisset percipere fructus,& teneretur ad restitutionē uel habenti ti.uel ecclesiæ.c.fi.cũ ibi no.offi.ordi.in vj. cum ad eũ nõ spectēt spoliatũ omni tit.sine quo canonico obtineri nõ potest beneficiũ.c.j.de reg.iur.in vj.& certum sit ad
7 aliũ pertinere.l.cum querebatur.C.unde ui.nec restitutio † in beneficialibus cõpetit sine titulo colorato ad no. Inno. communem in d.c.in literis de resti.spo.quã obseruat palatium,licet Abb.ibi cõtra.& Lap.allegatione. lij. lætatus sum in fine saltē ex Rot.decis.vij.in no.de proba.Imo sine colore ti. nõ fit restitutio Egi.decis.xlix.cum se.& xcix.de quo in illa decisione incipiente quãuis ad canonizationē sub eo. ti. & est etiam decis.v.in antiq.de resti.spo.quæ dicit quòd hanc partem seruat curia Rom.& decis.xx.eo.ti.Idē cõcludens in causa spirituali,& hoc ne aliâs daretur uitiosus ingressus. c. unico de eo qui mit.in pos.causa rei ser.in vj.et quia iuris adminiculũ desiderat.dicit Bar.in l.unica.C.si de mo.pos.fue.appe.col.ij. ex quo apparet Inn.in loco allegato per Rotã.in prophanis loqui.Et per hæc omnia respondetur ad illud q d' sine executore

*quis nequeat possessionem ingredi.c.eum qui de præben.eo li. cum materia.nec sine citatione quẽquam à poßeßiõe amoueare.l.meminerint. C. unde ui.c.licet episcopus de præbẽ. in vj. nec sibi ius dicere.C.ne quis in sua causa ius di.in rubro & nigro quia satis est quomodocũq; sit habita possessio seu facta eiectio,q eiectus agere impediatur cui absq; titulo saltẽ colorato nõ detur restitutio ad possessionẽ seu detentationẽ in beneficialibus.*Nec ob.quod Cald.ait in d.cõsi. iiij.& But. in d. c.solicite.q.ult.q incũbendo retinetur naturalis,qa utraq; est perdita ut est ꝓbatũ.Et nõ cadit retẽtio nec etiã naturalis iũcta etiã cũ ciuili sufficeret sine tit.in ꝓposito neq; ex possessione unius aut duorũ annorũ cautũ reperitur præsumi ti.l.Lilam.C.de colla.& ut est dictũ tex.sunt aperti. in d. c. solicite. & c.accepta.eo.ti.simpliciter loquentes nec distinguentes an postea cedẽtes incumbant possessioni statim uel ex interuallo per quod & sequẽtia tollitur qd' sub dubio forte tẽtat But.in d.c.solicite in fi.nec an ꝓuisus aut tertius reperiatur possessor

8 †qui nõ habẽti tit.coloratũ neq; aliquẽ titulum:etiam si esset prædo potest dicere quo ad te liberè poßideo.l.loci corpus.§. fi.ff.si ser.uendice. quæ exceptio realis est aduersus quẽcunq; ti.non habentẽ,nisi sit ordinarius q tenetur inquirere.c.ordinarij de offi.ord.in vj.& potest deijcere nõ habẽtẽ titutũ,cui non obst.regula de triẽnali secundũ Abb.in c.dilecto de præb. Fely.post alios in d.c.illud de præsumpti.et in c.sicut de re iudi.& domi.in d.c.ordinarij,& idẽ Inn.in d.c.super hoc inqt.

9 quòd in his † terminis agenti poßeßorio ob. exceptio renũciationis,& ita adducit eum additio ulti. ad deci. tertiã de resti.ſpo.in no.& uoluerũt etiã indistinctè decisiones secũda in no.de re.permu.q resignãti etiã ex causa permutationis nõ cõpetat unde ui nec reintegranda & allegat etiam Innoc. in d.

c.super

c.super hoc & quarta de renuncia.in no.etiam in resignatio-ne de beneficio reseruato facta in manibus ordinarij & secū-da in anti.cum alijs. ergo sine distinctione accipiamus. l. de pretio. ff.de publi.Et ex his constat non competere interdi-
10 *ctum,& quòd per renunciationem † est amißa omnis posses-sio quod si cedens incumbat postea non dicitur cōtinuare sed magis poßet dici de nouo acquirere,si quā poßeßionem quæ-rat ex eo quòd animus cōtinuandi operatur nouam acquißi-tionem secundum* Bar.Ang.Inno.& Alex.*in l. iij. in princ.ff.*
11 *de acqui. pos.aliàs poßidens † non poteſt sibi mutare causam poßeßionis nisi causa extrinsecus adueniente.l. cum nemo. C. de acqui.pos.& solo animo non potest desinere quis poßide-re ex una causa retenta poßeßione & incipere poßidere ex alia,sed opus est ut alteri tradat & à se abdicet.quoniam anti-qua poßeßione remanente impoßibilis est mutatio, & quòd ex noua causa poßideatur tex. est singularis in l. qui bona. §. fi.ff.de acq.pos.quē ita declarāt ibi* Rapha.cu.& Pau. de Ca. ac Ang.*in.§.nouißimè insti.de usu. quidquid dixerit* Bisignet. *deci. j. de resti spol. in antiq. referendo opiniones de antiquo possessore &c.quia nisi desinat poßidere ut supra non est di-*
12 *cendum quod de nouo poßideat,sed magis acumulet † posses-sionē poßeßioni secundū* Pau.de Ca.*in d. c. fi.quemadmodum permissa est accumulatio & multitudo titulorū post electio-nem de conce.præben. & ibi* Abb. *& eandem rem possumus ex pluribus causis poßidere.l.iij.§.ex pluribus.ff. de acq. pos. licet non sit curandū an cōtinuaret,accumularet,aut de nouo quæreret in casu de quo quæritur in quo poßeßio sine ti. non sufficit in interdicto unde ui.*

V. Decis. SVMMARIVM.

Remedio Canonis reintegranda non obstāt

 in bene

in beneficialibus regula de triennali, nec allegatio Lap. lxxxix. neq; doctrina Abb. in c. contingit de do. & contuma.

EPITOME.

1 Spoliatus etiam post longissimum tempus potest agere remedio canonis reintegra etiam contra quencunq; successorem.
2 Regula de triennali nec allegatio Lapi. lxxxix. non defendunt spoliatorem, nec in vicium succedentem.
3 Obliuio quo tempore inducatur?
4 Sententia in beneficialibus non tribuit ius, licet transeat in rem iudicatam respectu partis contra quā est lata, non autem superioris.
5 Regula de triennali non vult aliquem in petitorio, nec possessorio molestari.
6 Regula de triēnali nō habet locū in eo, qui obtinuit causam cōmitti.

DECISIO V.

IN una Fesulana parrochialis coram domino Iacobatio erat casus, quòd unus tenuerat cum ti. pacificè parrochia-
1 *lem per aliquot annos, & successiuè alij quatuor usq; ad † annos triginta, tituli enim erāt actis. ille qui primo tenuerat agebat spolio petēs reintegrari: fuit cōclusum à maiori parte quod non obstaret ei cursus lōgissimi tēporis, ut in pxima decisione nec allegatio Lap. lxxxix. cū qua Mil. in uerbo beneficiū impetrās & Anch. cōsi. cxvij. Cum sequacibus de quibus in alia decisione super intellectu dictæ allegationis, scilicet quòd nō tenetur quis iustificare titulū sui prædecessoris pacifici. Inci-*
2 *pit allegatio Lapi, minus regula † de triēnali possessore non molestando parās exceptionē pacifico possessori. Nec doctrina Abb. in c. cōtingit col. iij. de dol. & cōtu. Cum hæc nō procedant in Spolio quod no. Sed aduerte quia Abb. in d. c. loquitur indistinctè non se restringēs ad proprietatem & materia ibi est proportionabilis ad possessorium & petitorium, dum dicit Abb. quod Clericus bonafide & tit. poßidens beneficiū alterius per decennium inter præsentes & annos. xx. inter absentes*

absentes præscribit in præiudicium ueri rectoris. allegat Ioã. an. in simili in regula sine possessione de regu. iur. in vj. in mer eur. Et quia ex lapsu tanti temporis uidetur quis habere beneficium pro derelicto in sui præiudiciũ ad no. in l. si de eo. §. j. ff. de acqui. pos. Vbi etiam Alex. col. ij. dicit ꝙ ciuilis possessio perditur ob negligentiam tanti temporis ex quo resultat obli
3 uio. † Et est quando per decennium quis per se, uel alium non accedit ad naturalẽ possessionem secundũ Paul. de cast. in l. in prim. col. iij. eo. titu. dicitur enim perdere ait Abb. potius ex facto suo q̃ possidẽtis, qui nec acquirit ex natura rei impræscri-
4 ptibilis adducẽs simile de sentẽtia † quæ transit rem iudicatam respectu eius, cõtra quẽ est lata, non cõtra superiorẽ, qui potest inquirere de defectu tituli, ex quo ius non tribuit c. j. cum ibi not. etiã per Abb. de cõcess. præben. subiungens istud esse notandum. quoniã si uerum est, nouũ est, atq; mirabile dictum et satis coloratum: uideatur tamen Soci. in l. rem quæ nobis. ij. q. principali uer. secundo dubitatur. ff. de acquiren. possess. dum inquit ꝙ negligentia decẽ annorũ amittit quis possessionẽ & remediũ Canonis reintegrãda. iij. q. j. ergo nisi probetur diligẽtia aut accessus ad naturalem, seu aliud excludens obliuionem uidetur ex adductis hic & in cõclusione proxima dubiũ quòd simpliciter super dicto Canone est in utraq; tentum. ideo ulte
5 rius cogitandum & quoad regulam de † triennali facit dubiũ quod regula prædicta extracta ex conci. Constantiẽ. approbata in conci. Basiliẽ. incipien. Quicunq; non uiolentus secũdum tex. ubi uult quod non posset triennalis possessor nec in petitorio nec in possessorio à quocunq; molestari: sed pro-
6 pterea dico in alia decisione, quòd regula † ipsa non habet locum pro eo, qui obtinuit committi causam: licet non processerit nisi ad decretum citationis dumtaxat. ubi rursum põderat,

& incipit uoluerunt domini in una Parmen.

VI. Decis. SVMMARIVM.

Vtrum remedium seu actio possessoria. c. rein tegranda. iij. q. j. competat perpetuò etiam vltra xxx. & xl. annos.

EPITOME.

1 Spoliatus quandocũq; potest petere restitutionem cum remedium canonis reintegranda sit perpetuum.
2 Tempus non debet esse in causa vt quis alienum detineat, & locuple tetur cum damno proximi.
3 Leges licitè allegãtur in foro ecclesiastico, nisi canonibus cõtradicãt.
4 Præscriptio si simpliciter tollatur p̄ legẽ aut statutũ de qua intelligat.
5 Indefinita equipollet vniuersali.

DECISIO VI.

AN possessorium remedium Canonis reintegranda. iij. q. j. competat solum usq; ad annos triginta aut quadra ginta uel supra aut perpetuo? una pars dominorum tenuit
1 *quòd ei præscriberetur † & esset perpetuum hoc est usq; ad annos triginta allegando Soci. in l. rem quæ nobis. q. viij. ff. de acquir. pos. & ita intelligantur Canonistæ qui in c. solicite de resti. spoli. dicunt super glo. ultima, quod nõ est differentia in hoc inter Canones & leges ad idem optimè l. sicut & l. omnes. C. de præscrip. xxx. uel. xl. an. alia et maior superãs in uno uoto tãtum uoluit perpetuò dari, & ultra tempus prædictũ sine præfinitione tali, affirmando hanc esse communem opinionem d. glo. ac Canonistarum in d. c. uide quomodo sentiant doctores quia Gofre. col. iiij. & Ho. in sum. à quo peti poßit in sum. eod. titu. aiunt dari non obstante quacunque temporis conditione Ioan. An. in d. c. in fi. simpliciter transit cum gloß. Butr. dicit de iure ciuili procedere gloß. ut sit annalis actio quoad pœnam perpetuam quoad rei persecutionem de iure autem*

autem Canonico uideri sibi ut debeat cōpetere perpetuò quādo agitur conditione ex dicto Canone Cardi. & Abb. Ibidem dicunt non esse differentiam inter leges & Canones cum leges dent annum in interdicto, quia est prætoria actio l. in honorarijs. ff. de acti. & oblig. & insti. de perpe. & tempo. acti. in princip. dictus uerò Canon procedit quādo agitur cōditione ex eo, & sic non prætoria actione & secundū Abb. ibi ita uoluerunt Gofre. & Io. An. asserentes finē dictæ gl. procedere in cōditione ex dicto Canone Inno. sentit q. nulla præscriptio habeat obstare agenti possessorio de iure canoni. & q. ista sit mēs Gofre. et Butr. licet secus sit de iure ciuili l. si qs emptionis. C. de præscript. xxx. uel. xl. anno. l. j. in princip. ff. de ui. & ui. ar. pro prima opinione posset dici quòd uerba ut non obstet aliqua temporis conditio sunt dicti Canonis quæ ad metam longissimi temporis à iure terminantur, & eo modo dicitur perpetua actio d. l. omnes & d. l. sicut, aliâs ad uitam alicuius ut in l. j. iuxta gloss. ff. pro soc. & quod differentia cum declaratione doctorum ad id tendat uel sit intelligenda taliter ut in prætorijs anno finiatur, in non prætorijs, sed ciuilibus aut alijs prout in cōditione dicti canonis quæ non est prætoria durēt perpetuo, uidelicet usq; ad. xxx. uel. xl. annos dūtaxat ut in dictis iuribus quāuis pro secunda facit uerbum generaliter quacunq; l. j. §. generaliter de lega. præstā. &
2 *quòd † tempus non debet esse causa detinendi alienū, & quòd locupletetur quis cum dāno proximi contra naturalem æquitatem l. obligationum. §. placet de acti. & obli. l. nam hoc natura. ff. de condi. inde. & c. fi. de præscri. Sed pro prima respōderi potest per c. quo iure viij. di. & per to. ti. de usuca. & de. præscrip. insti. ff. & . C. ac in decre. in vj. & ad uerbū quacūq; quòd per prædicta sit restrictū, & quòd hoc modo euitatur*

correctio

correctio cũ concordia.l.j.C.de inoffi.doti.Nã legibus standũ est nisi canoni contradicãt expressè c.j.cũ ibi no.per glos.& docto.de ope.no.nũci.& glo.iij.in c.cũ dilecti de elec.Abb.in c.ij.& in c.in causis de testi.l.sancimus de testa.& l.præcipi
3 mus in fi.de appel.Nã † leges in foro ecclesiastico licitè allegũtur,etiã ubi in eadẽ dispositione concurrũt Canones c.à nobis de testi.& ibi Abb.col.j.& c.dudũ uer.nos igitur de præben.in vj.Et pro his & prima parte multum astringit text. cũ glo.singulari in c.j.de capi.cor.in feud.uolens quòd si sta-
4 tuto † caueatur aut lege,ꝙ certo casu nulla currat præscriptio nõ censetur sublata,nisi præscriptio longi tẽporis decem aut uiginti annorũ.ita firmat etiã Abb.in c.ad audientiã col. iiij.de præscrip.& in d.c.fi.col.vij.ne uideatur statuẽs iura de longiori præscriptione loquẽtia unico uerbo tollere l.si quando.C.de inoffi.testa.subijciens illã glo.sequi ibi Bal.& teneri Io.an.in additione Specu.in tit.de feu.col.ij.referendo Dy.ita cõsuluisse quod ait etiã menti tenendũ,& hoc quãdo statutũ potest uerificari in præscriptione longi tẽporis secundũ Bal. in d.c.quia si non posset,nisi in longißima,ut in personalibus actionibus uel rebus ecclesiæ d.l.omnes & c.de quarta c.illud c.quia iudicante cum si.de præscrip.tunc excluderetur etiam longißima ut aliquid operaretur l.si quando.ff.de legat.j.c.si Papa de priuileg.in vj.Barto.in l.iiij.§.prætor ait.ff.de dam. infec.& Abb.in c.pastoralis in prin.de appel.Verũ hoc aliâs in una ex conclusionibus meis considerabã non procedere per tex.iũcta gl.in l.auus.ff.de requi.re.& c.uigilãti.de præscrip. ubi dicitur nulla dierum possessio, & intelligitur prohibita etiam longißima pro quo Barto.in l.cum satis.C.de agrico. & cens.lib.xj.ex quo simpliciter loquitur ꝙ nulla currat l.de pretio.ff.de publi.fortius Car.in cle.ij.q.viij.& in fi.de reb. eccle.

eccle.non alie.& Fely.in c.cū causa uer. fallit primo.col.iiij. de re iudi.q̃ quando ius resistit consuetudini,locū habet illa solum quæ est tēporis immemorabilis,cū sit alterius naturæ ac fortioris potētiæ ait Abb.in d.c.fi.de qua tex.in l.hoc iure §.ductus aquæ.ff.de aqua quot.& esti.tollen.c.super quibusdā de uerb.sig.& c.j.cū se.de præscrip.in vj.Sed si ius expressè reprobet,nō uidetur etiā prædicta locū habere, esto quòd 5 *nō dicat de qua uis cōsuetudine, cum indefinita † equipolleat uniuersali l.si pluribus de leg.ij.l.Iulianus.ff.de leg.iij.c.sollicitè in fi.de ma.& obe.c.quia circa de priuileg.c. ut circa.de elec.in vj.gl.& Abb.in c.ij.de coniug.lepro.quando uerò materia esset sui natura imprǽscriptibilis,omnis etiā tollitur præscriptio c.cū ex officij ubi etiā Abb.col.j.& iij.de præscrip, &.§.furtiue insti.de usuca.faciunt ad hæc c.cum non liceat iūcta gl.& d.c.fi.eo.ti.ac c.possessor.de reg.iur in vj.si ergo sumus in terminis in quibus expressè nō reprobetur præscriptio attentis ultimis fundamētis erit locus præscriptioni immemorabili contra canonē reintegranda.secundum uerò Car. & sequaces etiā si ius resistat,inspecta autē opinione d.c.j. cum glo.de capi.cor.& sequentium eam.tunc etiam procederet longissima præscriptio saltem super quo ex deductis hic & quæ deducam in decis.seq.Cogitandum & quæ pars dubij sit uerior,non obstante quòd in una fesulana quinq; contra quatuor perpetuò competere tenerent ut est dictum.*

VII.Decis. SVMMARIVM.

Cōpetit etiā in re integranda contrà cū titulo posſidentem,etiā ſi abſq; vitio res ad eum peruenerit ſecundum communiorem ſententiam.

EPITOME.

Remedium canonis reintegranda,competit etiā contra eum qui cum

titulo

titulo & bona fide.

2 Remedia in possessorijs & eorum diuersitate vide remissiue.

DECISIO VII.

Concluserūt dñi in una Romana officiorum quæ primò fuerat corā dño Antonio de monte. Deinde coram dño Breuio, & ultimo corā dño Iacobatio, ꝙ quidā de Scaputijs

1 qui emerat officia † à camera apostolica, & poßidebat nō ex clūderet Cecchū moricom prætendentē se spoliatū & petentem reintegrari propter titulū emptionis cū canon reintegrāda detur etiā contra titulo poßidentē, etiā si ad eū res sine uitio peruenerit. Et ista est cōmunior opinio secundū Alexā. in d.l. rem quæ nobis. ff. de acqui. pos. qui in iudicijs ait practicatur, & pro ea ibi Ias. abunde col. v. cū se. referēs opiniones. Et pro cōmuniori multa motiua adducēs ac cōsilia Alexā. plura, & aliorū cōcludens eam esse tenendam non obstañ. ꝙ Franc. de Aret. ibidē col. ulti. & Abb. in c. cum ad sedem de resti. spo. dicāt ꝙ in bonæfidei possessore cōuento uidetur cessare ratio peccati, quod non est tutum ex quo, quando cōstat ei de mala fide auctoris militat cōtra ipsum cōsideratio peccati c. illud.

2 & c. fi. de præscri. Et de multis † remedijs possessorijs & eorū diuersitate ac natura uideātur Bar. Alex. & Ias. post alios in d.l. rem quæ nobis. & Goffre. ac Hosti. in sum. de resti. spo.

VIII. Decis. SVMMARIVM.

Agenti interdicto recuperādæ pro titulo colorādo in beneficialibus sufficit producere supplicationem signatā & datatam absq; alia literarū expeditione. Vel sic, regula qua cauetur quod nō iudicetur iuxta tenorem supplicationis, sed literarū desuper expeditarum nō habet locū in

possessorio

possessorio & restitutione, quia in spolio suppli catio nō vt canonizetur aut iudicetur super ea, sed pro titulo colorato producitur.

EPITOME.

1 Supplicatio signata & data sufficit ad colorādū titulum pro spoliato.
2 Agenti interdicto recuperandæ in beneficialibus non debet probare titulum, sed iustificare possessionem ex titulo.
3 Possessio habetur pro canonica cū sola supplicatione cum literæ nō ad effectum gratiæ, sed ad illius probationem requirantur.
4 Resignatio beneficij potest probari per testes.
5 Possessio nec bonorum administratio in cathedralibus & mōasterijs capi non potest sine literis.
6 Confessio tituli facta per spoliatorem sufficit ad colorandum titulum pro spoliato.
7 Supplicatio ad obtinendam absolutoriam in petitorio pro possessore est sufficiens.
8 Supplicatio est titulus, & non expirat mortuo concedente.
9 Beneficiū vacat per obitum illius qui habebat solam supplicationem licet aliter obseruet cancellaria.
10 Supplicatio dicitur informis ante confectionem literarum respectu exe cutorum.
11 Gratia an dicatur perfecta & expiret reseruatio ex sola signatura? vide remissiuè.
12 Executor datus licet recipiat iurisdictionem in habitu, non tamen illā exercere potest ante receptionem literarum.
13 Supplicatio ad docendum de iure tertij in iudicio producta est sufficiens.
14 Regula ꝙ non iudicetur iuxta tenorem supplicationis, sed literarū nō habet locum in possessorio.

DECISIO VIII.

QVamuis ad canonizationem tituli apostolici requirantur literæ propter regulam qua cauetur ꝙ non iudicetur iuxta tenorē supplicationis sed literarum desuper expeditarū. tamē ad 1 *† obtinendū in interdicto recuperādæ possessionis uoluerunt dn̄i duobus exceptis qui tandem cōsenserūt ꝙ sufficiat supplicatio seu gratia signata, et data ta supplicatione absq; literarū expeditione pro titulo colorato*

qui

qui in beneficialibus requiritur secundũ Inno.cuius opi.cõmuniter approbatur in c.in literis de resti.spo.& in palatio obseruatur quicquid ibi Abb.sentiat in contrariũ,qui tamẽ ibi
2 *dicit communem esse opinionem ꝙ non debet agens † probare titulũ,sed iustificare possessionẽ ex titulo, uel aliter colorare. Ita etiã ibidem* But.col.vj.& Alex.iij.q.j.c.ij.colũ.v.*ac* Rot. *decis.v.in antiq.de restitut.spolia.quæ dicit ꝙ hoc tenet curia* Rom.& *dicit decis.xx.eo.ti.ꝙ procedit in causa spirituali ut debeat iustificari uel colorari titulus ante restitutionẽ.Nã &*
3 *possessio haberi canonice potest,cũ † sola supplicatione cum ad essentiã gratiæ nõ requirãtur literæ,sed ad probationẽ & canonizationẽ sic secũdũ* Archi.Io.an.Domi.& Phil.Frãch. *in prohe.vj.in fi.& Abb.in c.in nostra de rescrip.& Gemi.*
4 *pulchrè cõsi.x.&* Bal.*l.humanũ.C.de legi.Itẽ † collatio beneficij sicut renuntiatio potest probari per testes c.solicite. & ibi Bald.in fi.de restit.spo.&* Rota *de proba.in antiq.xxxix. ergo non requirit literas.Secundò probatur per locum à speciali l.ius singulare.ff.de legi.in extrauagan.iniunctæ* Bonifa.
5 viij.*in tit.de elect.quæ in † cathedralibus & monasterijs improbat possessionem ante literarum expeditionem.ergo in inferioribus beneficijs ostẽdit nõ esse necessarias literas.*Tertiò *sufficit ad colorẽ in spolio producere collationẽ factã per uicarium episcopi,& probare per eundẽ ꝙ ad conferendũ habuit potestatẽ,ut uult* Egi.*decis.*50.*quã* Rota *sequitur:fortius debet sufficere gratia signata & facta per papã de cuius pote*
6 *state nullo modo dubitatur.* Quartò *si † pro colorato titulo etiã sufficit cõfeßio tituli facta per spoliatorẽ secundũ* Rotã *de resti.spo.xix.in no.quæ etiã est in uiridi obseruantia,multo magis signatura papæ,per quã ꝓculdubio de gratia cõstat,& sic de titulo,de quo per confeßionẽ infallibiliter nõ apparet.*

Cæterum

7 Cæterũ tempore meo Rota in pluribus causis absoluit † possessores in petitorio habẽtes solas supplicationes cõtra actores qui ti.produxerant per literas & canonizari obtinuerant prout late in alia decis.ostẽdo incipiẽte,obtentũ est in palatio sub ti.de sentẽ.& re iud.Si istud fit in petitorio in reo cõtemplata possessiõe debet etiã fieri in actore, ut recuperet possessionẽ cũ non sit minus priuilegiatus spoliatus super recuperãda possessione quàm cõuentus actore non probãte super habenda absolutione si iura super his ponderẽtur.Itẽ supplicatio
8 † est titulus patet quia gratia per eã facta non expirat si moriatur papa anteq̃ scriptura desuper facta sit: et beneficiũ ha
9 bentis † solã supplicationẽ uacat per eius obitũ.Ita Archi.Io. An.& Phil.Fran.in probe.vj.circa fi.& Rot.de rescri.ult.in antiq.quæ etiã est in practica firma in palatio causarũ,ut uidemus in beneficijs uacantibus pleno iure cedẽ. uel decedẽtibus his quibus gratiæ reperiũtur factæ sola supplicatiõe,licet cãcellaria aliter obseruet per quæ respondetur ad Egi. decisio. cccccccix.& cccccccxliiij.quæ nõ seruãtur.nõ ob.Rot.de conce
10 præbẽ.in no.xix.q.ante cõfectas literas † gratia diciturquædã res informis, quia in his terminis non loquitur nec esset uera si loquæretur per prædicta.Nam procedit respectu executoris qui datur in gratia quo ad eius põtestatem quam non habet añte literas cum ab earũ forma eius potestas pendeat, patet quia in uno summario etiã ibi dicitur, quòd gratia semper in tẽpore præcedit bullas,& propterea bullæ non sunt de esse substãtiali gratiæ,& ad hũc sensum uideatur Millis in reper-
11 torio in uerbo gratia † apostolica nõ cẽsetur perfecta ubi pro & cõtra an dicatur perfecta ex sola signatura per quã an expiret reseruatio uideatur aliquid saltem remißiuè in decisione incipiente,uoluerũt domini pro maiori parte sub tit. de causa

pos. & proprie. Et licet Bisignet. iiij. eo. tit. uellit quòd ualet acceptatio & prouisio ante literarũ expeditionẽ, & sic contradicat alteri decisioni, & si uera esset faceret pro ista cõclusione. Nihilominus decis. xix. est post eam & magis tuta &
12 fortificatur per decisionẽ. sequẽ. Secundò ꝙ executor † à die dationis recipit iurisdictionẽ in habitu nõ in actu, nec in exercitio, nisi literæ fuerint præsentãæ. Et hoc est quod no. Io. An. in c. eam te in fi. de rescrip. loquẽs in delegato ꝙ à tẽpore datæ sortitur iurisdictionẽ q̃uis illã nõ exerceat ante receptionẽ. c. super eo. el. ij. de ap. facit. c. pastoralis. §. quoniã de rescri. Tertiò potuit habere respectũ Rota ad regulã cãcellariæ ꝙ nulla sit acceptatio, nulla prouisio literis nõ expeditis, per quã regulã probatur cõclusio, ꝙ sufficit supplicatio, quoniã sufficeret etiã in expectatiuis, nisi esset regula ad acceptandũ & ꝓuidẽdum, & in episcopatibus ac monasterijs ad possessionẽ si non superuenisset dicta extrauagãs iniũctæ: quia gratia sola signa
13 tura perficitur, ad hoc quia sufficit † ad docendũ de iure tertij producere supplicatiõnẽ, ut dico in dicta decisione incipiente
14 obtentũ est. Regula uerò ꝙ non iudicetur † secundũ tenorem supplicationis semper fuit intellecta in petitorio & adiudicatione tituli non in possessorio & restitutione, & ita intelligitur & merito, quãdo enim agitur super spolio nõ iudicatur iuxta supplicationis cõtinentiã, nec canonizatur supplicatio quæ tantũ adducitur ꝓ colore ti. q nõ inquiritur an sit bonus uel non. Sed dũtaxat utrũ sit coloratus ad regulas traditas per Abb. post alios in c. cũ nostris in fi. de cõce. præbẽ. de titulo colorato & nõ colorato. Nã super recuperãda possessione est iudiciũ & fertur sentẽtia nõ de petitorio & probatio requiritur solũ ad reddendã intentionẽ agẽtis coloratã, & sufficit de titulo probare summariè quãdo de titulo non agitur ad

finem

finem pronunciãdi super illo. dicit Egi. decis. l. & xcix. & hoc clarius quãdo esset cõfeßio spoliatoris de titulo aduersarij ut supra, ex quo tunc de titulo discuti non potest. Et ita *in una Lanzaneñ. coram me fuit conclusum de mẽse* Ianuarij 1519. *quæ conclusio mihi placuit & eam adiuui, ut supra, & succeßiuè sic à do.* P. *de* C*apisuchis & alijs fuit firmatum.*

De Dolo & contumacia.

Primæ decis. SVMMARIVM.

Puplicatio acceptationis vigore expectatiuæ si non potest fieri in loco beneficij propter non tutũ accessum &c. in alio loco facta prodest. Vel sic, regula quæ requirit publicationẽ in certo loco satis fit, si fiat in alio, quando in loco requisito fieri non potuit. Et citatio decreta per edictum in pluribus locis in curia & in partibus, requirit duo loca in curia & duo in partibus, nec est satis quod in vno fiat in partibus & in alio in curia, vel quod in duobus tantũ, in curia vel partibus.

EPITOME.

1 Publicatio acceptationis in alio quàm beneficij loco facta dato iusto impedimento an sufficiat?

2 Citatio per edictum constito de non tuto accessu decreta in quibus & quot locis exequi debeat?

3 Citatione per edictum in pluribus locis executa post lapsum tempus vltimæ executionis ad comparendum & non antea proceditur.

DECISIO PRIMA.

1 REGVLA de† *publicatione & insinuatione requirit, quòd post acceptationem & prouisionem uigore gratiæ expectatiuæ infra tres menses à die prouisionis acceptatio in loco be-*

neficij publicetur, aliâs gratia prouisio & acceptatio sint nulle. Hæc in pluribus causis intellexit Rota si in eo loco fieri potuit, & dato iusto impedimento q̃ sufficiat facere in alio, & sit satisfactũ regulæ per plura fundamẽta quæ Lud. Ro. adducit consi. cccxxiij. Idẽ in intimatione appellationis extraiudicialis cle. causam. §. uerũ de elec. ubi. tex. quando ob metũ uel potentiã citandi quis impediretur. Et quãdo per edictũ decer-
2 nitur citatio † in curia cõstito de nõ tuto accessu (ut solẽt fieri) nõ est satis q̃ in uno loco quicũq; esset fiant. Sed debet fieri in duobus propter formã quæ datur in pluribus cũ numerus pluralis non uerificetur in uno & ad minus requirat duo. l. fi. ad trebelli. l. ubi numerus. ff. de testi. nõ obstante q̃ aliâs si non esset forma sufficiebat fieri in uno, ut dicit glo. in d. §. uerũ in uerbo aliquo. & licet in forma apponantur tria loca sufficit executio in duobus. Ita dicit Rota de. v. in no. de rescript. & xxxij. in antiq. ac de do. et cõtu. viij. in no. Et Egi. ccxciiij. quod intellige in duobus ex tribus in curia & totidẽ in partibus, & sic in quatuor locis cũ nõ sufficiat q̃ in curia tantũ in duobus uel in partibus, aut quòd in uno in curia in alio in partibus in quo decipiebatur unus procurator ponderãs uerba decisionũ de quibus supra q̃ sufficit in duobus, quia esset contra formã decreti, & cõtra cle. j. de iud. ubi de pluribus locis ubiq; & copulatiuè nõ disiunctiuè seu alternatiuè Ergo & c. l. si hære. plures de cõdi. insti. l. si quis ita stipulatus. de uer. obli. diligẽter. ff. mã. c. cũ dilecta. de rescri. Et pluries seruamus q̃ si in partibus reperiatur facta executio, et nullo modo in curia habemus pceßũ p nullo, et facimus fieri in curia in duobus saltẽ locis exe
3 cutionẽ, et lapso † tẽpore ad cõparendũ à die ultimæ executionis incipit ualidus pceßus. Et ita de mẽse No. 1522. in una corã do. Pau. de Capisuchis fuit dictũ q̃ non sufficiebat factã esse

execu

executionẽ in partibus in duobus locis, & in uno in curia De *materia citationis p edictũ ad intellectũ præmissorũ & an sit speciale in papa. & qd & in quibus casibus poßint alij uidea tur* Fely. *in c. quoniã frequẽter. §. porro. j. & ij. col. cũ se. ut lit. non cõtest.* Et *q; speciale est in papa in casu. d. cle. j. q; citatio le ctio & affixio arctent dicitur in d. decis. viij. in additione.*

II. *Decis.* SVMMARIVM.

Citatio per edictũ decreta cõtra vnum proba to non tuto accessu ad eum, nõ arctat aliũ cõtra quem nihil tale est doctũ, etiam si citetur vigore clausulæ omnesq; alios, nisi non tutus accessus generaliter ad vnam ciuitatem seu locum esset probatus, non contra certos tantum.

EPITOME.

1 Accessus non tutus probatus contra vnum an afficiat alium vigore clausulę omnesq; alios &c.

2 Testes examinati super non tuto accessu sufficit quòd dicant quòd credunt non esse tutum citare eos.

DECISIO II.

SI contra unum est decreta citatio per edictum & doctum de non tuto acceßu ad eum, & citetur alius per edictum non personaliter contra quẽ non est probatũ aliquid tale cita-
1 *tio huiusmodi nõ arctat nec deuoluit, quia de unius* † *metu seu de non tuto accessu non infertur ad alium.* Et *ita in una coram me habui processum pro nullo, & cum à dominis requirerẽ responderunt ita fuisse tentum pro quo facit, quia aliâs puniretur alius ,p alio quod esse nõ debet. l. si quis in suo. §. l. egi. C. de testa. regula non debet de reg. iur. in* vj. *& pœna non egreditur delinquentẽ. l. sancimus. C. de pe. c. ij. de his quæ fi. à ma. parte capi. aliâs puniretur quis sine culpa. contra regulam* c. *cognoscentes de consti.* Nec *ob. clausula omnesq; alios de*

qua in c.cum in multis de rescrip. in vj. ubi tex.uult quòd citandi per eã exprimãtur in primo citatorio ad tollẽdas fraudes. Ro*ta uero cõtẽtatur,& ita practicatur q̃ poßint nominari & citari in partibus de dolo & cõtu.in no.xviij.licet fuerint opiniones tũc, nunc talis est obseruãtia, & ut plurimum cõmißiones habẽt clausulã cũ potestate citandi.*N*.oẽsq; alios in decre.seu executione in* Ro*.curia seu extra eam nominãdos &c.quoniã dicta clausula cũ sua interpretatione nõ operatur in citationibus per edictũ quãdo probatur non tutus accessus cõtra certos,sed si ꝓbaretur nõ tutus ad unã ꝓuinciã seu ciuitatẽ cõtra quoscũq; q in ea essent citandi,& si generaliter uel ꝓpter dicta aut seuitiã principis, uel aliâs non cõtra eos qui citantur,tũc posset ipsa clausula operari.*Et *quãdo cõceditur per cõmißionẽ q̃ citentur aliqui per edictũ iuxta cle. dudum de iudi. Sufficit † quòd tunc testes dicant q̃ credunt esse impoßibile uel non tutum citare eos,ut inquit decisio.xxij.de rescrip.in antiq. Sed idem obseruatur licet in cõmißione. d. cle. dudum non exprimatur cum solũ dicatur,q̃ cõstito de non tuto accessu poßint citari per edictum.*Ad *hoc etiam sunt decisiones de do.& contu.xvj.& xx.in antiq.uide eas & licet decisio.xxj.eo.tit.ponderet si signetur commißio ut petitur in forma ut tunc debeat fieri informatio iuxta tex. d. cle.secus si non dicatur in forma,tamen hodie hoc non attenditur.*

III. Decis. SVMMARIVM.

Sufficit in vna causa inter eosdem, quod in prima commisione fuerit decreta citatio per edictum & executa, licet in cõmisione executoriali decreta & intimata, etiã per edictum de non tuto accessu nõ sit doctum. Vel sic, probatio non tuti accessus in prima commisione seruit

etiam

etiam ad commiſsionem executorialem, vt non ſit neceſſe probare iterum, niſi conſtaret quod de medio tempore ceſſaſſet cauſa metus, & eſſet tutus acceſſus.

EPITOME.

1 Voluntas durare præſumitur, niſi mutata probetur.
2 Probatio ſemel facta in cauſa ſuper non tuto acceſſu, deſeruit etiam in commiſsione executoriali.
3 Executio eſt quodammodo acceſſorium, & fructus ſententiæ.

DECISIO III.

Voluit palatium in una Anaguina coram me quòd intimatio executorialiũ facta per edictum, arctaret eum contra quẽ pronunciauerã diffinitiuè, & ſententia tranſiuerat in rem iudicatã, quãuis in cõmiſsione uel uigore cõmiſsionis executorialis, etiam per edictũ decretæ non eſset probatũ de non tuto acceſſu, ex quo prima cõmiſsio habebat, q̃ poſſet per edictũ citari, & erat doctũ nõ eſſe tutũ acceſſum. Nã
1 *ſicut præſumitur † durare uoluntas, niſi probetur mutatio. l. eum qui. ff. de pba. c. j. de his quæ ui metus'ue cau. fi. c. maiores circa fi. cũ ibi no. de baptiſ. & eius effec. Ita præſumitur dura-*
2 *re timor & metus, & ſic q̃ nõ ſit tutus † acceſſus, ex quo ſemel hoc eſt probatũ & cõceſſum, & quia non probatur cõtrariũ ſufficiat una probatio. & hoc niſi cõſtaret, q̃ cauſa timoris & metus ceſſaſſet ante tẽpus decretæ executorialis, & eſſet tutus acceſſus, tũc enim debuiſſet fieri intimatio aliter q̃ per edictũ iuxta no. in dictis iuribus. Sed qd ſi cõmiſsio executorialis nihil diceret, q̃ per edictũ eſſet magis dubitabile, quia quãdo utraq; cõmiſsio habet q̃ poſsit fieri per edictũ, ſatis uidetur ſatisfactũ q̃ ſemel fuerit probatũ: nihilominus quia exe-*
3 *cutio † eſt fructus & quodammodo acceſſorium & effectus ſententiæ, non inconuenit quòd in eo ſapiat naturam ſenten-*

tiæ,ut non exigatur mentio,nisi in prima commißione.quoniã & potestas delegati durat ad annum ad exequendum c. quærenti de offi.deleg.licet auditores Rotæ sine speciali commißione propter præsentiam Principis non exequantur.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

In executione citationis quæ debet legi & affigi,videtur seruata forma,si notarius dicat affixi & publicaui.vel sic,verbum publicare,importat lecturam actus qui debet legi.

EPITOME.

1 Citatio per edictum decreta debet legi & affigi ac affixa dimitti per aliquas horas.

2 Executio an sit bona, si in ea non dicatur,quòd legerit sed tantum quòd affixit & publicauit?

DECISIO IIII.

FVit etiam tentum in una Fauentina uallis Hamonis corã me de mense Ianuarij 1520.quòd quando in executione alicuius citationis requiritur,ꝙ tenor legatur,sicut de citatio-
1 *ne quæ decernitur † per edictũ quod debet legi & affigi. In-*
2 *quit decis.viij.de do.& cõtu.in no.ꝙ si notarius † exequẽs uel alius dicat,in instrumento affixi & publicaui,sit bona executio & satisfactũ formæ,licet non dicatur,ꝙ legerit uel explanauerit aut similia.ꝑ quo facit cle.causam post prin. ibi perlecto iũcto.§.ꝙ si forsan in uerbo publicari de elec. & glo. in uerbo publicè in cle.j.de sepultu.& quòd Abb.in consil.xcix. primo uol.Et ꝙ in tali citatione per edictũ requiratur lectio, uult dicta decisio. & Mil.in uerbo citatio, quãdo cõmittitur uni uerbo.& Bar.in extrauagã.ad reprimendũ in uerbo publicè.ac Mar.Soci.in tracta. cita.xxiij. articulo. viij. q. in fin. Quod tamẽ palatiũ in quibusdã causis non seruauit, contentum sola affixione: quasi affixio sufficiat cle. l. de iudi.licet in*

certis

cæteris moti dicta decisione uoluissent, q̃ ultra affixionẽ erat necessaria lectio. & hoc mihi multum placet, sicut placebat, quia aliter posset quis affigere tali hora, & in ecclesia ubi essent ad diuina audiendũ congregati ignorantes, quòd uerisimiliter nõ perueniret ad notitiã eorũ qui citantur, q̃uis aliâs uox præconia paucis innotescat auc. q semel. C. q̃uo & q̃n iu.

V. Decis. SVMMARIVM.

Citatio decreta per edictum publicum tempore, quo sunt audictiæ potest exequi tempore vacationum, & econuerso.

EPITOME.

1 Executio citationis per edictum, quomodocunq; decretæ passim etiã tempore feriarum fieri potest.

2 Citatio decerni & exequi, etiam per edictum potest die feriato.

DECISIO V.

Item dixerunt dñi, q̃ si citatio per edictũ fuerit decreta tẽpore, quo sunt audientiæ, & leguntur citationes publicè in audientia cõtradictarũ. potuit fieri, & sustinetur executio facta tẽpore uacantiarũ pascatum aut generalium de mensibus Iulij August. & Septẽbris, seu alijs uacationibus; quibus audientia contradictarũ quiescit. & hoc per affixionẽ & aliâs, prout in curia solet fieri tẽpore uacantiarũ in duobus locis ad minus, ut in dictis decisionibus. v. in no. xxxiij. in antiq. de rescrip. Et idẽ si erit decreta tẽpore uacãtiarũ, ut ualeat facta et executa tẽpore audiẽtiarũ. s. legẽdo in cõtradictis & affigendo, ita q̃ reperiatur in duobus locis, quocũq; tẽpore facta in curia executio. Licet uideretur cõtra, quòd nõ potuerit recedi à forma l. diligẽter. ff. man. c. cũ dilecta. de ræscrip. quæ est tẽpore uacantiarũ, quod ubiq; per affixionẽ, ex quo tunc cessat lectio in contradictis & tempore audientiarum, quod lega-

tur in contradictis & affigatur &c. quasi iudex decernendo sequatur tẽpus decreti, non tamẽ astringendo partem ad
1 *illud, Sed ut qñcũq; fiat secũdũ poßibilitatẽ † exequatur, aliàs sequeretur, ꝙ si decretũ fieret in fine audientiarũ de mense Iunij, seu in principio Iulij non posset exequi tẽpore feriarum, & cogeretur pars expectare per tres mẽses: uel habere aliã cõmißionẽ, quòd posset exequi &c. Itẽ si fieret in fine feriarũ generaliũ, non posset exequi tẽpore audientiarũ, & oporteret expectare aliquod tempus uacantiarũ quòd non est admittendũ, quia differrentur lites, quæ debent quãtocitius terminari l. properandũ. C. de iudi. c. finẽ litibus de do. & contu. & propterea non inspecto tẽpore decreti, fiunt paßim executiones qñcunq;, prout tẽpora patiuntur, & stilus habet ratio*
2 *nẽ c. q̃ graui de cri. fal. Executio † enim citationis siue ad personã, siue ad domũ facti est, & die feriato exequi potest, cũ nõ fiat per iudicẽ, nec cũ causæ cognitione: sed per nuntiũ uel literas, unde citatio potest decerni, uel exequi tempore feriato ob neceßitatem hominũ, & exequi per edictũ. Inquit Rot. decis. j. in nõ. de feri. & ibi habetur ꝙ unus locus succedit loco alterius, prout dicitur de maiori ecclesia loco audientiæ.*

VI. Decis. SVMMARIVM.

Citatio per edictũ vigore cõmißionis, quod poßit fieri in locis viciniorib⁹ dominij regis, in cuius terris citandus degit, intelligitur viciniori bus loco, vbi citãdus habitat: nõ de remotioribus minus de remotißimis, in quibus facta nõ arctat.

EPITOME.

1 Vicina loca quo ad effectum exequendi citationem per edictum, quæ intelligantur?

Verba

1 Verba sequentia declarant præcedentia, & econuerso.
3 Citatio cum termino nimis breue, non arctat citatum, etiam post terminum.

DECISIO VI.

PRæsentata erat cōmißio do. Paulo de Capisuchis 1514. q; procederetur p edictū ad instantiā V. cōtra magistrū Martinū Garsiā inquisitorem hæreticæ prauitatis in regno Aragoniæ, & q; citatio, propter non tutū accessum fieri possit in terris uicinioribus dominijs catholici Ferdinandi regis &c. fuerat executa in Terracineñ. & alia ecclesia uicina ipsi Terracinē. uolebāt tres dñi q; ualeret, ex quo seruata erat forma cōmißionis ad literā. Sed dixi nō ualere, quia licet Terracinen. & alia ecclesia essent uiciniores regno Siciliæ subiecto
1 præfato regi, tn̄ debebat sane intelligi † de uicinitate terrarū regno Aragoniæ, in quo citādus morā faciebat, & sic debuit fieri in terris regis Frāciæ uicinis dicto regno. et hoc indicāt uerba locorū uiciniorū, seu si diceretur in locis circūuicinis. s. illi patriæ in qua citādus habet domiciliū, quia in omnibus subiungitur, q; sit uerisimile, ut de facili ad notitiā peruenire ualeat. In proposito autem est quasi impoßibile, q; unq̄, aut saltem q; infra xl. dies ad notitiam ueniat, cum distet regnū Aragoniæ à Terracina per octingenta miliaria, uel circà si non per plura, & à lege dentur uicina millia passuum pro d. l. j. ff. si quis cau. esset enim absonum dicere papam ita intellexisse contra l. nam absurdum. ff. de bon. liber. l. fin. C. de usur. rei iudic. Item loca non sunt uiciniora, nec quidem uicina, immo remotißima ab habitatione citandi. Itaq; uerba non uerificantur, quæ omnia simul coniungi debent, cū sequentia declaren
2 tur † per præcedentia. & econtra l. si seruus pluriū. §. fi. ff. de leg. j. finis nāq; principis est, quod de facili poßit scire citādus ne ignorātiā aliquā quomodolibet allegare ualeat, quā in hoc casu

casu plus probabiliter, & iustè prætenderet, immo ad impossibile teneretur contra l.fi.quæ sen.si app.rescin.& l.impossibilium de reg.iu.ff.& .iiij.di.c.erit autem.Sic etenim potuisset fieri in terris regis Burgiæ, ex quo in eis Ferdinandus rex habet dñium unius ciuitatis, quod esset absurdũ, & etiam in alijs terris infidelium, aut fidelium uicinis pluribus insulis, & terris firmis subiectis eidem regi, unde accipiũtur omnia ciuiliter & commodè, data facilitate notitiæ & commoda possibilitate l.nepos proculo.ff.de uerbo.sig.Ad hoc optimè facit

3 *ꝙ citatio † quæ habet terminum ita breuẽ, ꝙ impossibile est comparere in termino, non arctat citatum, etiam post terminum, quoniã fuit temeraria l.autem qui aliter.ff. quod ui aut clam.& ibi Bar.& Abb.in c.dilecti de do.& cõtu.vij.colũ. quod procedit siue sit iuris, uel facti impossibilitas dicit Frã. de Aret.in l.si mihi & tibi.§.siquis seruos in fin.ff.de lega.j. & uideatur etiam Specu.in tit.de citatione.§.j. item ꝙ facta est.& ita in una Cathanieñ.legitimationis corã domino Bartho.de Petrasancta 1519.tenuit Rota non ualuisse citationẽ executam in Terracineñ.& ut supra cum termino.xv. dierũ ad comparendum contra eum, qui erat in insula Siciliæ, & maior pars conclusit citationem non arctasse dictum Martinum Garsiam, quæ conclusio locum habet, siue commissio dicat ut supra, siue nihil tale, sed solum ꝙ per edictum &c. ut exequi debeat in locis, ut superius est dictum.*

VII. Decis. SVMMARIVM.

Lis dicitur calũniosa, si obtinens hodie decretũ citationis, exequatur in partibus eam, & etiã per procuratorẽ post sex, octo, aut plures mẽses cõtra possessorẽ beneficij egrotantẽ paulo, antequam

quam citatus moriatur, & de aliquo iure nõ docet, & talis ordinariũ in prouisione nõ impedit.

EPITOME.

1 Lis iniustè mota, non inducit vitium litigiosi.
2 Calũnia apertissima est, sine aliquo iure litem introducere.
3 Opinio vehemens habetur pro certitudine.
4 Ex pluribus coniecturis, resultat plena probatio.
5 Probabilis litigandi causa, an excuset à condemnatione expensarum?
6 Confidens de iure suo, non debet illud temerè deserere.
7 Dolus, licet consistat in animo, tamen detegitur per exteriora.
8 Probatio præsumpta sufficit, ubi clara & liquida haberi non potest.

DECISIO VII.

COnclusit Rota in una Astoricẽ. parrochialis de Aguilar. duobus solum dubitantibus 1520. de mense Martij, q̃ ualuit prouisio ordinarij, non obstante citatione executa contra febricitantẽ triduo prius, q̃ decederet, prout contigerat: quia licet stante lite bona prouisio ordinarij non ualeat c. j. & .ij. ut lit. pen. in vj. Tamen quãdo habetur pro calũniosa,
1 *nõ impedit † ordinariũ, nec inducit uitiũ litigiosi, & quando mouetur lis iniusta malitiosè, talis uitiũ nõ inducit secũdũ Bisignet. decis. ij. de re. permu. allegat in articulo no. in l. j. §. j. ff. de litig. habuerũt aũt dñi pro calũnia, q̃ hominẽ morti proximũ quis citari fecerit, ut surrogari possit. & q̃ de nullo iure ostẽdat, aut omnino inualido. nã prout erat in facto fuerat annus, aut circà à die impetratæ cõmißiõis, usq; ad diẽ executionis citationis. Idẽ si post semestre facta fuisset ut supra, quoniã cõstaret de expectatione & dilatione executionis, usq; ad tẽpus periculi & infirmitatis, ut præsumatur malitiosè cõceptũ, quo casu succedit, quod inquit Phil. Frãch. in d. c. j. post prin. ut nõ procedat tex. ibi quãdo lis in fraudẽ mota esset. et Inno. in c. de cætero de cle. non residen. loquens de clerico p̃ procurãte ire ad seruitia dñi, ut fructus pcipiat, ac But. in c. si signi*

ficante

ficante de pigno.& Barbat.plura cumulãs de causa procurata cõsi.lvij.cum se.in prima parte cõsiliorũ.Et pro cõclusione est tex.quẽ ponderaui in l.dolum.iuncta gloss.C.de dolo.& in c.ij.de renũ.in vj.ubi unicum indicium sufficit ad coniecturã doli & fraudis,ut dixi,per quod respondi,q. q̃uis glos.fi.in d. c.j.in qua duo dñi se fundabant,uelit q. & si appareat superstiti ius non cõpetere,nõ propterea cõualescit electio, ex quo sine aliquo iure lis moueri potest,quæ qualiter procedat declarant ibidem Lap.Domi.& Phi..Franch.qui uideãtur propter dicta per Bisignet.ubi supra.nihilominus quia ultra id, quod de iure nõ ostendebatur cõcurrebat præsumpta calũnia
2 satis erat,& apertissima est † etiam calũnia absq; aliquo iure litẽ introducere,sicut uidemus hac tẽpestate à quibusdã sine fundamẽto iuris moueri lites,& sunt isti plures q̃ expediret, unde iam similia clamores prouocant.Ideo iura in materia loquẽtia sunt applicanda ad istud magis præsumendum, cum deseruiãt tẽpori c.fi.de trãsac.xxix.di.c.fi.Sic enim duo possent inter se litem fingere,ut ius tertij impedirent l.j.ff.de litig.& dicit Io.And.in c.nõ solũ ult.col.de appel.in vj.Ita & magis ac facilius unus,ut noceat ordinario,ac sibi putet prodesse uia surrogationis aut alia,& euentus mortis citati hic cũ surrogatione,quã sine alio titulo petebat,qui litẽ mouerat canonizari,causant uehementẽ coniecturã calũniæ ac malæ cõscientiæ.Sicut ait glo.in l.si quis extraneus.§.fi.ff.de acqui.hæred. in casu fortiori in quo secũdũ Anch.cõsi.cliiij.præcedens & uehemẽs opinio,seu uerisimilis concurrens cum ueritate,quæ
3 postea sequitur,facit ipsam uehemẽtẽ † opinionẽ haberi pro certitudine.Et in hoc dicto inquit Ias.in l certum.ij.col.ff.si cert.pet.q. Anch.habuit aliquid ultra hominẽ, & pro euentu etiã cõsiderãdo est tex.in auc.de nup.§.qa uerò in fi.co.iiij.qs autem

autē in casu isto nō opinetur calūniā, & nō credat, ac habeat pro certo litē malitiosam stante nō iure actoris, citatione executa cōtra mortis proximū, qui post paucos dies obijt, & secuta surrogatione? certe nullus quia ex tot cōiecturis, † re-
4 sultat una plena probatio calūniæ, ut in simili no. glo. in l. ij. §. ætas. ff. de excusa. tuto. l. instrumēta. C. de proba. in c. fi. in uerbo testis de succes. ab intesta. in c. cū causam. & ibi etiā Abb. de proba. q. singula, quæ non sufficerent, collecta probant. sancta ergo fuit conclusio, & adiuuanda ad præcludendā uiam malitijs l. ij. de iudi. uidui. tollē. l. meminerint. C. und. ui. Nec citatus arctabatur ad cōparendum l. quæsitum. ff. de re iudi. imo si iudex sciuisset impedimentū, sententia fuisset nulla, si ignorasset, sed daretur restitutio inquit ibi Bar. & Abb. in c. querelam: de procur. ult. no. neq; excludebat calumniam, si fuisset uerum, ut dicebatur, quòd obierat citatus morbo pestis contagioso, quasi non sit credendum, q. pro omnibus mundi beneficijs auderet quis ire ad citādum, quia quòd laborasset ea egritudine, potuit ignorasse procurator. Item non ipse solus sed notarius, & testes ad actum citationis accesserunt. Præterea sufficit legere & citare à remotis, & tanta distantia, qua citatus audiat & intelligat, uel dicamus q. sitiētes calumniosè beneficia hæc & maiora tentant: maximè quia propter breuem moram cum aliqua distantia non timent infici, sed bene excluderet calūniam, si ante motam litem ostenderet de aliquo iure non procurato malitiosè ad effectum surrogationis aut tribulandi possessorem, prout ex liuore auaritiæ aut ambitione faciunt quidam, præcipuè contra senes aut ualetudinarios, & cum uitæ discrimine cogantur uenire ad curiā, uel cū eis cōponere redimendo lites, & uexationes prout experientia docet, sed quòd esset aliquantulum dubitabile, licet non bonum de

quo

5 quo intelligatur gl.in d.c.j.& de tali dicitur, ꝙ probabilis † litigādi causa excusat à cōdēnatione expensarū,ut no,gl.in c. finē litibus de do.& cōtu.in no.nam sicut diffidēs de iure suo, debet dimittere rem,quā tenet c.bonæ.ij.de postu.præla. iun-
6 cta glo.ita cōfidens † de eo uel omnino non desperās,nō debet illud temerè deserere,nec relinquere indiscussum l.illud.ff.de peti.hære.& tūc lis esset impedimento ordinario,& nō obstaret executio citationis facta,ut supra ex quo credulitas talis,qualis iuris excusaret calūniā,si aliundè non induceretur: in quo peritus iudex ex facie detecti iuris,& aliarū coniecturarum informabit animi sui motum ad præsumendum uel non
7 calūniam,cum dolus † consistat in animo, & detegatur per exteriora d.l.dolum & d c.cum ibi.nota quoniam ipse magis hoc scire poterit l.testium usq; ad.§.item diuus Hadrianus.ff. de test.c.in præsentia de renuncia.c.cōstitutus in fi.de fideius.
8 & in his,in quibus non potest † haberi clara seu liquida probatio,sufficit quòd iudex ex uehementi opinione inducatur l. non omnes.§.à barbaris.ff.de re mili. Barto.in l.in illa prima in fi.ff.de uerb.oblig.& ratione difficilis probationis est sufficiens præsumpta probatio secundum Bal.in auc.quas actiones ult.col.C.de sacrosanc.eccle.& lex est cōtenta inditijs & argumentis secundum eundem in l.si quis in hoc genus de sacrosan.eccle.& in l.quicunq; col.pen.aliàs ult.C.de ser.fugi.

Vt Lite pendente.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Surrogatus gratiose in ius, & litē petitoris, substinet verā litē,& impedit prouisionē ordinarij etiā si postea moriatur possessor,vel absolua-

tur

tur, citatis tantũ intereſſe putantibus, dato quod de ſurrogatione iudici non conſtiterit ſuppoſita ignorantia ſurrogati, ſecus in eo qui eſt mandatus ſurrogari, antequam ſit admiſſus à iudice. Vel ſic, quo ad ſubſtinẽdã litẽ ex perſona ſurrogati differunt ſurrogatio, & mãdatũ de ſurrogãdo.

EPITOME.

1 Surrogatio gratioſa quæ ſit.
2 Lis dicitur durare in perſonam gratioſè ſurrogati.
3 Surrogatio gratioſè cõceſſa, admittit ſurrogatum in locum defuncti ſine miniſterio iudicis.
3 Lis ita dicitur pendere per admiſsionem, ſicut quando citatio eſt legitimè executa.
5 Lis prius viuere in perſonam illius, qui ſurrogari mandatur non dicitur, quàm per iudicem ſit facta admiſsio.
6 Promiſio ita differt à mandato de prouidendo, ſicut venditio à promiſsione de vendendo.

DECISIO PRIMA.

ALEX. de Lecanis in caſu deciſionis incipiẽte, dubitaui in cauſa Taurineñ. ſub tit. de re iud. quia fuerat ſurrogatus in ius ad litẽ Latini ante latã ſententiã per D. Martinum de ſpinoſa, & ſurrogatio erat gratioſa p uerbũ ſurrogamus, 1 † *nõ mãdatũ de ſurrogãdo per uerbũ ſurrogari, mandamus ſurroges uel ſimilia. uoluere dñi quòd mortuo poſtea Antonio panis, patronus non potuerit præſentare, nec ordinarius inſtituere cũ lis ſuſtineretur,* 2 † *& uiueret in perſonã ſurrogati gratioſè, ſicut duraret uiuẽte eo, in cuius locũ eſt facta ſurrogatio c. j. & ij. ut lite pendẽ. in vj. et cle. j. eo. ti. Sapit etenim naturã eius in cuius locũ ſurrogatur. l. ſi cũ. §. q iniuriarũ ſi quis cauti l. ſi ſtipulatus. ff. de uſur. & c. eccleſia ſanctæ Mariæ ut lite pẽdeñ. Papa* 3 † *nãq; ſurrogãdo gratioſè admittit ſurrogatũ, & ponit in locum defuncti, abſq; eo, q ſit*

necesse aliquo ministerio, & perinde est, ac si fuisset à iudice admissus, cum non sit minor potestas Papæ quàm iudicis in
4 *hoc. & ita † inducit pendentiã litis sola admissio, sicut sola citatio legitimè executa dicit Egi. decis. 5 4 5. & Fely. in c. cum super col. ult. de re iudi. secus in mandato de surrogãdo in quo*
5 *ut habens. † Illud dicatur esse in causa, & ex eius persona lis uiuat, requiritur admissio iudicis, prout in simili in restitutiõe aduersus rẽ iudicatã rigorosa, prout de iure restitutus, non dicitur esse in lite, nec res litigiosa, donec inducat eius uigore litem corã iudice, ut sæpius est tentũ dicet pendente lite an debeat restitui nihil posset innouari, & attentata ueniũt reuocãda Rot. de appel. in no. 5 1. quæ est in obseruãtia non. lxij. illi cõtraria eo. tit. pro ista differentia facit quod dicit Egi. decis.*
6 *6 0 9. ubi ad propositũ uult aliud esse † prouisionem, aliud de prouidẽdo mandatũ, sicut aliud est uendere, aliud pactum, seu promissio de uendendo. inquit Ias. post alios l. in bonæ fidei. ff. de eo quod cer. lo. Et uide quando tertius surrogatur quid iuris in decis. x. ut lite pend. in no. an possit agi super attentatis &c. Verum quia sententia transiuerat in rem iudicatam, si Alexan. de lite sciuisset potuisset etiam ei nocere ad l. sæpe. & ibi Moderni. ff. de re iudi. & c. quamuis eo. ti. ac. l. Caius. ff. de pig. acti. cum materia & c. ex literis cum ibidem not. & per docto. de transacti. de quo statim uideas.*

II. *Decis.* SVMMARIVM.

Surrogatio motu proprio, vel ad instantiam euentualis, non inducit, nec probat scientiam litis in surrigato.

EPITOME.

1 Surrogatio in lite, facit præsumptionem notitiæ litis in surrogato.
2 Surrogatio in lite motu proprio facta, non arguit scientiam litis in surrogato.

3 Surrogatio in euentu litis apposita in prouisione ad supplicationem illius, qui surrogatur, non infert notitiã litis in eo, nisi aliundè probaretur.

DECISIO II.

Surrogatus fuerat in ius, & litem Latini de benassays Alexãder de Lecanis, antequàm dominus Marti. de spino sa ferret sententiam absolutioriam in fauorem Antonij panis, ut patet in casu decisionis incipientis, dubitaui in causa Taurineñ. sub ti. de re iudi. Et quia idem Alexander non uenerat ad causam, nec appellauerat à sententia infra decendiũ, licebatur
1 *litem † extinctam fuisse, etiã quo ad eum, ex quo surrogatio fundata in lite arguit scientiã litis prædictæ, unde est ei imputandũ ad allegata iura & no. per Abb. & Fely. in c. cũ super*
2 *de re iudi. Sed quia † erat motu proprio cessauit motiuũ stãte per Alex. regula l. uerius. ff. de prob. & c. præsumitur de reg. iur. in vj. idem si fuisset ad eius instantiam ex quo post proui-*
3 *sionem Papæ in euentum litis † surrogabat. Ita quòd ex gratia scientia non inferebatur, nisi aliundè probaretur, cùm de lite diceretur euentualiter, non assertiuè, ex quo collige cautelam tu Curialis, ut nec in supplicatione surrogationis, nec in literis dicas affirmatiuè de lite, sed euentualiter.*

III. Decis. SVMMARIVM.

Si alter ex colligantibus in curia super beneficio de iurepatronatus Laycorum moriatur, valet prouisio Papæ, licet iuripatrónatus non deroget, nec de eo mentionem faciat.

EPITOME.

1 Prouisio seu surrogatio Papæ de beneficio litigioso in curia vacante, de iurepatronatu laycorum existeñ. nulla de eo mentione habita, an valeat, & nu. 5.

2 Lite pendente Patroni præsentare, ac ordinarij instituere seu prouidere, non possunt.

3 Gratia surreptitia reputatur, si in ea non exprimantur omnia, quæ Principem ad dandum, vel negandum mouere possent.
4 Derogatur iuripatronatus laycorum per Papam, si de eo mentio fiat attenta lite.
6 Lis per sententiã, aut morte ciuili, vel naturali collitigantiũ finitur.
7 Prouisio in deuolutis, nulla de iurepatronatus mẽtio habita, valida reputatur.
8 Clausula derogatoria iuripatronatus in litigiosis, & deuolutis, ad cautelam non necessariò ponitur.

DECISIO III.

1 *Solet Papa, quando beneficia † quæ sunt iurispatronatus Laycorũ, super quibus lis pendet, uacãt in curia, ea cõferre, & derogare iuripatronatus huiusmodi, sed si non fiat mãtio nec derogatur, fuit dubitatũ corã me 1519. in una Glasquẽn. in tertia instãtia an ualeret, prætẽdebatur beneficiũ esse de iurepatrona.* Regis Scotiæ. *& qui lã ex dñis teniut ꝙ non, quia difficilius derogatur in his, etiã si in curia uacent, ne retrahantur Layci à fundatione taliũ beneficiorũ dicit glo. pe.*
2 *in c. cum dilectus de iurepatronatus & quamuis durãte † lite patroni præsentare nequeant. c. j. & ij. ut lite pen. in vj. tamen lite finita & sic remoto impedimẽdo possent. nã in fortiori, scilicet in impedimẽto proueniente culpa impediti hoc procedit c. quia diuersitatẽ de cõce. præbẽ. unde uidetur ꝙ patronis præiudicetur. Et licet ipsi tẽpore litis, quo* Papa *prouidet, habeãt manus ligatas, nihilominus si fuisset expressum, ꝙ erat de iurepatronatus laycorũ, maximè* Regũ, Ducũ, Mar*chionũ. de quibus in regula cãcellariæ uolente quòd de talibus expressa mentio fiat, forsan* Papa *non prouidisset ei, cui prouidit, sed aliquel non derogasset etiã attenta lite aut difficilius*
3 *quibus casibus gratia † dicitur subreptitia, quoniã omnia debent exprimi, quæ possent mouere ad dandũ uel negandum c. postulasti. & c. super literis de rescrip. & not. ibi* Abb. *& in c. pastoralis. §. preterea de offi. deleg. &* Egi. *decis. iiij.* Vlterius

4 rius uidemus quòd fit † mentio, & Papa derogat attenta lite. ergo si nõ fieret, aut nõ derogaretur, nõ ualeret. nec aliàs dicamus q̃ clausula attenta lite frustra ponatur. Signatura enim, quæ cũ misterio apponit clausulã istam, nõ utitur superfluis: quia frustra membranas occuparet. l. iiij. ff. de usu. c. solitæ de ma. & obe. uer. sed interpositũ & xix. di in memoriã. Sed oẽs
5 domini præter duos, uoluerũt † prouisionẽ ualere eo fundamento. quia stante lite nec patroni præsentare, nec ordinarij possũt instituere, nec ꝓuidere d. c. j. & ij. Ita q̃ nulla eis fit iniuria, nullũ præiudiciũ, de quo possint cõqueri, aut propterea retrahi. Papa autẽ habita uacationis notitia statim ꝓuidet, ne
6 diutina uacatio noceat ecclesiæ. c. ij. de cõce. præbẽ. & lis † nõ finitur, nisi per mortẽ ciuilẽ aut naturalẽ litigantis. Item per sententiã inquit Mil. in uerbo. lis finitur. & in cle. j. ut lite pẽ. cum. ibi no. unde raro cõtingeret q̃ stante lite tempore uacationis, cessaret lis ipsa ante prouisionẽ pro quo l. nã ad ea. ff.
7 de legi. facit etiam pro conclusione, quia in † deuolutis non est necesse de huiusmodi patronatu facere mentionem, attentò quod Papa, ad quem ob negligentiam patronorum facta est deuolutio, potest sine aliqua præsentatione prouidere, quãuis posset dici, quòd deuolutio causetur ex culpa patronorũ. uel
8 negligentia, non autem lis. clausula † uerò derogationis attẽta lite fuit dictum, quòd ad cautelã ponitur non necessariò. l. testamentũ. C. de testa. quæ etiam in deuolutis apponitur sine necessitate, nec expressio iurispatronatus, etiam Regis retraxisset Principem intellecta lite: prout uidemus, quod non retrahit. Et istud ostendit stylum dictæ clausulæ, neq; cautũ est quòd inducatur surreptio in istis terminis, allegabatur etiam pro decisione consil. Cal. l. ut lit. penden. sed solum dicit d. c. j. eo. tit. habere etiam locum in præsentationibus audiui post-

ea in signatura gratiæ à domino Anconitano, quòd ista conclusio erat uera, & semper in Rota tenta.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Lis super possessorio beneficij, nõ facit beneficium litigiosum, nec impedit ordinarium prouidere. Vel sic c.j. & ij. vt lit. pē. in vj. cū cle.j. eo. ti. non procedunt in lite possesionis dūtaxat.

EPITOME.

1 Lis super possessorio tantum, non facit beneficium litigiosum, nec est impedimēto ordinarij, quin posit occurrente vacatione ꝓuidere.
2 Lis super possesione beneficij, est quasi spiritualis & de foro ecclesiastico.
3 Exceptio criminis cum infamia surreptionis, prouisionis, aut potestatis defectus, in prouidēte, an admittatur in interdicto adipiscendę?
4 Testamenti viciū inuisibile, non impedit hæredē mitti in possesionē.

DECISIO IIII.

Maior pars dominorum conclusit in una Brixieñ. corā do. Io. Antonio de triuultijs de mense Iunij 1521. litem
1 *† super possesione beneficij, non inducere litem in proprietate, neq; facere rem litigiosam, respectu tituli & iuris in beneficio: nec impediuisse ordinariū, quo minus potuerit prouidisse nō obstañ. c.j. & ij. ut lit. pen. in vj. cum cle.j. eo. ti. tanquàm ista uera & cōmunis opinio de qua tex. in auct. litigiosa ubi etiam Cy. & Bal. ac Bar. in l. ij. C. de litig. Inno. & But. in c. cū M. Ferrarieñ. de cōsti. Io. An. & Abb. in c. ecclesia sanctæ Mariæ & in c. fi. ut lit. pē. & dico plenius in illa decisione incipiēte Rota in antiq. tertia quod tūc demū res efficitur litigiosa qñ super dñio uel quasi prout in beneficialibus est mota quæstio nō si super sola possesiōe quo casu possesio fit tantū litigiosa & quasi dominiū possesionis nō ꝓprietatis ut But. & Abb. declarant in c.j. de cōfir. uti. uel inuti. & d.c.j. & ij. ut lit. pen. in vj. non loquuntur in lite super possesione secundum*

Io. An.

Ioan.And.in d.c.ij. ac Pau. & Car. in d.cle. & alios quos ad utrunq; refert Mil.in uerbo litigiosa res fit.Nō ob.q tres domini pro cōtraria parte allegabāt Abb.in c.literas de iure.ca-
2 lum.q quæstio possessoria beneficialis † sit spiritualis & fori ecclesiastici quia in his terminis secundū eum dicitur quasi spiritualis,sed esto quod esset spiritualis uel quasi & fori ecclesiastici ut dicebā,aliud est esse de foro ecclesiastico et spirituali aut quasi uel mixtū aliud quod res ipsa seu rei possessio etiā spiritualis dicti fori sit litigiosa,nā ratione mixturæ spiritualitatis ut in iurepatronatus, uel quia saltē de colore tituli sit uidendū ut in possessorio recuperādæ & similibus c. quāto de iudi.& Inn.in c.literis de resti.spo.& ex alijs causis de quibus per Abb.in d.c.literas,causa tam possessoria q̄ petitoria ꝑticipat in aliquo aut sit tota spiritualis & sic iurisdictionis ecclesiasticæ,non autē propterea res ipsa litigiosa cum de spiritualitate causæ & fori ecclesiæ nō inferatur ad rem litigiosam l.naturaliter.§.nihil cōmune.ff.de acqui.pos. l. neque natales.C.de ꝓba.& c.in præsentia eo.ti.nec refragatur Bisignet.in antiquior.decis.iiij.de resti.spo.quia in principio dicit quòd lis erat super petitorio ex quo litigabatur de beneficio q̄uis postea dicatur pronūciatū in possessorio.hoc enim potuit cōtingere uel ob suspensionē petitorij uel remanēte aliâs indecisa lite super petitorio c.pastoralis de cau.poss. & proprie.& tunc procedunt d.c.j.& ij.quādo uerò loqueretur deci.Bisignet.de causa solius possessorij fuit tentū cōtra eā propter cōmunem sententiam ut supra. & hæc pars mihi placuit non obstañ .quod Lap. quem refert Mil. in d. loco uoluerit oppositum & ex æquitate Mil.ut ait idem tentet circa finem licet non uideatur firmare pedem : nec etiam obstat si essemus
3 in interdicto † adipiscendæ possessionis in quo disputatur

de ti.& obstat agenti exceptio criminis cum infamia c.attendēs de accus.& ubi allegatur subreptitia prouisio seu per falsas obtēta,aut potestatis defectus in prouidēte,nō prius prouisus possessionē nācisitur q̄ de ualiditate tituli fuerit discussum.& admittitur exceptio defectus proprietatis si incontinenti offeratur,& plures aliæ de quibus, & in materia Abb. in c.cū olim pe.& ulti.col.de causa pos. & ꝓprie. & in c.cū olim col.ult.de do.& cōtu. quoniā sufficit principaliter agi de possessione etiā si aliqualiter in casu & casibus discutiatur titulus,sicut est dictū q̄, coloratus requiritur in interdicto recuperandæ,sed non ad effectum pronunciādi super eo, ut inquit Egi.decis.l. & xcix. & dico latius in illa decisione incipiente quāuis ad canonizationē tituli de resti.spo.& id inspicitur q̄ principaliter aut principalius agitur.l.qui exceptionē, & ibi glo.de condi.inde.l.j.& l.q̄ dicitur in prin.ff.de auct.tut.c.de cætero cū ibi no.de homi.Et ita ad propositū dicit Abb. in d. c.literas de causa quasi spirituali:quādo agitur de possessorio habēte causam ꝓprietatis annexā ex quo in tali est fienda aliqualis probatio super ipso iure, ut in restitutione cōiugis & similibus.Et propterea nō dicitur merè spiritualis cū principaliter tractetur de uiolētia non de iure ipso spirituali. Et ad hoc Mil.etiā in allegato loco,sed ꝓut dicit Abb.in c.cōstit.ij. de appel.col.ult.agēs adipiscendæ in beneficialibus intētat interdictū sicut hæres aut bonorū possessor effectus dn̄s rerum
4 hæreditariarū,& tamē uitiū † testamēti inuisibile nō impedit hæredē mitti in possessionē,& si appareat legitimus cōtradictor procedit sicut in l.ij.& l.fi.cum ibi nota.per glo.Bar.& Bald.C.de edic.di.adria.tol. Sed aduerte quia de anno 1526. de mense Martij dominus Iacobus Simonetta qui erat ponens dixit in quadam causa quòd lis super possessorio impediebat ordi

ordinariū, reprobata seu non tenta in hoc gl.d.c.j.ut lit.pend. in vj.in qua opinione erat etiā Ioā.Staphileus ex quo saltē requirebatur color, & sic aliquid attingebatur de titulo. Sed ad hoc supra responsum est, articulus non fuit aliter disputatus. ergo uerò dixi tentum in una causa contra opinionem prædictorum & erat ista & est uera & communis ut patet.

V. Decis. SVMMARIVM.

Lis in qua per annos xviij.aut viginti, vel circà nihil est actū, an dicatur neglecta taliter, quod non inducat effectus litis pendentiæ?

EPITOME.

1 Lis in qua nihil est actum per xviij.annos an impediat ordinarios & sit locus dispositioni c.j.&.ij.vt lit.pend.in vj.
2 Lis non finiri aliter q̄ per sententiam an recipiat aliquā limitationē?
3 Litis motio iniusta non inducit vitium litigiosi.
4 Tempus ad litem finiendam de iure canonico, quo ad litigantem non est præfixum.

DECISIO V.

1 E*Rat in una lite Giennē.beneficij quæ coram* D.Iacobo *Simonetta pendebat per annos* xviij.† *& forsan pluries cessatum in eius prosecutione absq; eo quòd fuisset ad aliquē actum præintroducta in litē processum, dubitabatur an esset neglecta, ita q. non impediret ordinarium, nec induceret uitiū litigiosi ad terminos c.j.& ij.ut lit.pen.in vj.& cle.j.eo. titu. ut habetur per totum.ff.&.C.de litig.& per* Egi.*decis.dccxlix.licet per appellationem, colligētem sex edicta in materia litis pendentis.*Et *idem de alijs effectibus iuris q. uera lis pendens operatur.& una pars dominorum inclinauit pro affirmatiua, per tex.iuncta glo.& doc.cum ea in uerbo non prosequitur in d.cle.j.item quia per decennium præsumitur ac inducitur obliuio l.peregrè.ff.de acqui.pos.gl.in l.j.C.de ser.fugi.*

m 5 &

& quod tenet Abb.in c.contingit de do.& contu.col.iiij.ibi. Secundò ex d.glo.no.& Soc.in l.rem quæ nobis in ij.q.princ. col.pe.ff.de acqui.pos.q̃ priuauit quis possessione negligentia anniorum decem.Sed dubitationem facit decisio Rotæ x.in no.ut lit.pend.per quã alij dñi dicebant cõtrarium ut non fi-
2 niatur † lis nisi per sententiam:uerum pro qua opinione facit quia in una coniectura ad præsumendum calũniosam ac dolosam litem sufficit l.dolum.iuncta glo.C.de dol.& c.ij.de renũ. in vj.quæ ex longi temporis diuturnitatè hoc est decẽnij.C.de præscrip.lon.tẽpo.x.uel.xx.an.& sic multo magis xviij.annorũ,colligitur ex quo non est uerißimile q̃ si instãtia esset aut dubitabilis aut ab omni malitia calumniaq; libera,fuisset tanto tẽpore neglecta,quæ sic uidetur pro derelicta habita cũ nemo iactare præsumatur l.cum de indebito in princ.ff.de proba.c. cum super hoc de renũ.Nec ius quod bona fide prætenderet, indiscussum tanto tẽpore derelinquere l.illud.ff.de peti. hære. quinimo potius dicendũ q̃ rediẽs ad cor conscius nõ iuris aut probabiliter diffidens à lite cessauerit.nam qui diffidit de iure suo debet dimittere rem quã tenet c.bonæ.el ij.iũcta gl.de post.u.præla.fortius nihil tenens sed petens tenetur discedere à lite si non expreßè saltem tacitè.Ex quibus arguitur potẽs cõ-
3 iectura qua stante litis † motio malitiosa non inducit uitium litigiosi secundũ Bisignet.decis.ij.de re.permu.in antiq.in fin. Itẽ qñ esset mota in fraudem secũdum Phil. Frãch.in c.j.po st prin.facit quod no.But.in c.significante de pigno.& Inno.in c.de cætero.de cle.nõ res.quando dicit de clerico procurante ire ad seruitia domini ut fructus beneficij recipiat, & plura cumulat Barbat.de causa procurata consi.lvij.cũ se.in prima parte cõsi.coadiuuatur hæc pars,quia per eã finis litibus imponitur quæ aliàs possent fieri immortales l.properandũ in

prin.

prim.C.de iudi.& c.finem litibus de dolo & contu.& c. iurgantium de re iudi.Sed aduerte quia illud quòd si nullus litem prosequatur lis extinguatur,intelligit Mil. in repertorio in uerbo litis pendentia nō finitur & c.si facta sit renuntiatio coram iudice ad no.per Cy.& Bar.in l.non solum.§.si liberationis.ff.de lib. leg.& in l.postq̄ liti.C.de pact.& But.in c.cum pridem.de pac.Cum aliàs ridiculū esset dicere q eoipso q superstes litem non prosequitur lis finiatur ex quo iure canonū
4 ad litem finiendam non est † certum tempus præfixū c.pen.de iudi.Subiungit tamen in uerbo lite pendente quo ad litigantem quod de animo ac mente partium q noluerit litē prosequi sufficit si constat quādo id exprimant in iudicio uel extra uerbo. Sed considera quia docto.allegati non dicunt esse renuntiationem necessariā in his terminis.Sed q d.l.postq̄ liti,loquitur in renūtiatione quæ fit in iudicio seu præsente iudice,licet ratio uideatur astringere etiā ex eo q lis fundata ex actore,reo,& iudice c.forum cū ibi no.de uer.sign.nō debet ita de leui ex sola taciturnitate tolli,maximè q̄a etiā interest papæ propter d.c. j.& .ij.cū d.cle.j.Secus in amißione possesßionis dependente à solo animo perdētis & cuius solius interest l.iij.§.in amittenda.ff.de acqr.pos.Potest tamē ꝑ prima opinione dici q sicut supstes solus potuisset expreßè renūtiādo,ita poßit tacitè negligēdo tāto tēpore q ex tali negligentia arguatur animus habēdi litē pro derelicta prout possesßionē,& beneficiū per iura & motiua adducta.& nó.per Abb.in d.c.cōtingit cum taciti & expreßi idem sit iudicium l.cum quid.ff.si cer.pet. uel saltem hoc procedat in terminis d.cle.j.ut Mil.in d.uerbo lite pēdēte prosequitur & declarat.Et ita maior pars in d.causa Gienneñ.tenebat nō esse impeditum ordinariū in conferendo propter eiusmodi litem per prima fundamenta,q̄uis in alia

.causa

causa memini fuisse tentam d.decis.x.Ita q. iuxta varietatē casuū facile est nunc concludi unum.nunc aliud cōtēplata ubiq; æquitate,atq; hominū & temporū malignitate,quēadmodum dico in decis.incipiente conclusit Rota referente ad materiā istius sub ti.de Causam tamen seu litem in causa Giennen. propter varietatem opinionum concordare studuit d.Iaco.Simonetta,& tandem concordauit ut ab eo audiui.

VI.Decis. SVMMARIVM.

Mortuo altero ex collitigantibus super beneficio procedi potest citatis interesse putantibus, etiā omisso procuratore defuncti domino litis effecto. Sed quando constat de aliquo certo cōtradictore non potest valide procedi,eo omisso citatis interesse putantibus.

EPITOME.

1 Mortuo altero ex collitigan.citatis sua interesse putātes per audientiam contradictarum proceditur.
2 Absentia procuratoris probata proceditur per audientiam contradictarum.
3 Procurator defuncti dominus litis effectus,in beneficialibus an citari debeat?
4 Proceditur per audientiam contradictarum cum procuratore minus sufficienti præfixo termino ad docendum de sufficienti mandato.
5 Coniuncta persona in causis beneficialibus,& spiritualibus etiam cum cautione de rato non admittitur pro coniuncto.
6 Processus per audientiam contradictarum contra interesse putan.inualidus reputatur contradictore legitimo apparente omisso.

DECISIO VI.

1 M*Ortuo altero ex collitigantibus etiam possessore dirigi potest petitio cōtra interesse putātes* † *inquit* Egi. *decis.clvj.& ita proceditur ipsis citatis per audientiā contradictarum,ut* Rota *deci.xiij.in no.ut lit.pend.& etiā procedi*

2 *tur per audientiā contradictarū absentia* † *procuratoris pro-*

bata

bata etiam ex causa recreationis decisio est v.in no.de iudi.& reo citato non cõparente,ut decis.xiiij.de do.& contu.in no. Sed in una urbeuetana prioratus sancti Spiritus,quæ corã me pendebat quærebatur an deberet etiam citari procurator de-
3 functi † qui ante obitum principalis erat dominus litis effe-ctus,uel omissis interesse putantibus esset omnino contra ta-lem procuratorem procedendum, quasi non esset reuocatus, ex quo nõ agebatur de causa ecclesiæ sed personæ,quia super titulo beneficij secundum intellectum glo.quem sequitur Car. in cle.si.q.j.de procura.Et uoluerũt domini q̃ bonus esset pro cessus factus per audientiam contradictarũ contra interesse putañ.q̃uis ad cautelam potuisset citari procurator,ad gloss. d.cle.dixerunt q̃ non est uera eius opinio uel non seruatur,de quo dubitaui aliàs prout posui mouẽdo in decisione incipien-te.Nota q̃ uoluerunt domini sub tit.de appel.potest etiã pro-
4 cedi † per audientiam contradictarum,& cum procuratore minus sufficienti simul præfixo sibi termino ad prouidẽdũ de sufficienti mandato.ait Rot.xviij.de do.& cõtu.in antiq.Sed ad cautelã fit quæ non obest l.testamentũ.C.de testa.nec abũ-dãs malã fidẽ inducit l.pe.C.de euic.facit c.bonæ.el.ij.de elec. non necessariò ex quo constat de insufficientia procuratoris,
5 cum in beneficiali causa † & spirituali non admittatur cõiun-cta persona pro cõiuncto etiam cum cautione de rato si non habet mandatum,ut no.in c.coram de offi.delega.& ibi Abb. col.ij.& in c.cum pridem col.iij.de pac. in c.accedens col.ij. de præbẽ.& est decisio Rotæ vj.in no.de procura.licet secus sit in prophanis l.sed & hæ personæ.ff.eo.& quando est du-biũ de mandato in l.j.C.eo.& de his ac materia per Abb.in d.c.corã.Si uerò esset mandatũ sufficiens cõstaret de legitimo
6 † cõtradictore & cõtra eum debere procedi nominatim uel

contra

contra eius procuratorem habentem sufficientem potestatem omißis interesse putantibus cõtra quos nequit ualidè procedi si omittatur contradictor de quo constet ad c.fi.cum materia de elec.in vj.& ibi Domi.col.iij.dicens q̃ quãdo est certus nõ sufficit uocatio per edictũ,sed requiritur specialis.facit glo.in uerbo nominatim in cle.j.de ui.& ho.cle.& auc.si omnes.& ibi Bald.& alij.C.si ut ab hære.se absti.Et no.quod dicitur in principio etiã possessore mortuo,quia nedũ sententia adiudicatoria uerum etiam absolutoria ualidè proferri potest in his terminis,ut noto in alia decisione incipiente dubitaui in causa Taurinẽ.ubi uideas motiua conferentia sub ti.de re iud.

De sequestra.poss.& fruct.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Ex sentẽtia super titulo beneficij in causa restitutionis lata pro eo,qui habuerat contra se prius rem iudicatã non decernitur sequestrũ. Vel sic, Sententia super petitorio beneficij lata quæ trãsiuit in rem iudicatã excusat à sequestro,licet fuerit executioni mandata,& postea in iudicio restitutorio feratur contraria.Idem de duabus & tribus cum re iudicata etiam absolutorijs.

EPITOME.

2 Sequestrum non decernitur quando restitutus aduersus rem iudicatã in petitorio,obtinuit sententiam pro se.

2 Clementina vnica de sequestra.pos.& fruc.in quo casu loquatur & intelligatur?

3 Restitutionis causa eadem cum prima reputatur,& coram eodem iudice terminari debet.

4 Restitutoria sententia contraria primæ reuocat expresse primam,aliàs non valet.

Decisio

DECISIO PRIMA.

OBTINVERAT quidam in una causa Elneñ. beneficij sententiam & rem iudicatam
1 in petitorio in auditorio † Rotæ & eius uigore possessionẽ, aduersarius restitutus obtinuit aliam pro se, fuit conclusum q̃ uirtute secũdæ non debuit decerni sequestrum, de quo in cle. unica de seques. posses. & fruc. ea ratione quia si sentẽtia à qua appellatur ex cusat, fortius illa quæ trãsit in rem iudicatã, & multo magis
2 ipsa res iudicata ad hoc tex. in d. cle. † loquens de una sentẽtia ut eius uigore fiat sequestratio si cõtra eam alia nõ sit promulgata, prout declarat Car. ibi in iiij. q. post Io. an. Et q̃ sentẽtia quæ parit sequestrũ intelligitur de prima, nec distinguitur an fuerit ab eo appellatũ, quod no. pro intelligentia d. cle. & tamen uerũ est sentẽtiã in causa restitutionis reperire aliã prius latã, & licet posset dici prima inspecto iudicio restitutorio, nihilominus uere est secunda q̃uis posit respectiuè appellari prima uel secunda, prout in formandis sententijs poni solet.
3 Nam † causa restitutionis censetur eadẽ cum prima & debet expediri coram eodem iudice l. præfecti. & l. illud. ff. de mino. & procurator in prima tenetur eam prosequi nõ sic causam appellationis ubi persona iudicis & tribunal mutantur. Ita Ange. & Pau. de ca. in l. qui proprio. §. itẽ quæritur. ff. de procura. post glo. & Ias. in l. inuitus. C. eo. tit. & Bal. in d. §. item quæritur sup. v. lec. Accur. & vj. ultramõtanorũ declarat quãdo dicatur, & quo respectu noua causa, q̃n eadẽ nec identitatẽ, & alia excludit q̃ corã diuersis quãdoq; iudicibus expediũtur, quoniã istud præuenit ex cõmißione principis, et sentẽtia
4 † in restitutorio contraria primæ reuocat expresè primã, uel aliàs non ualeret quia esset sententia contra sententiam l. j.

C.

C.quando prouo.non est nece.c.inter monasterium de re iud. ubi glo.fi.& Abb.v.co l.cũ se.ponũt septem casus falletiæ ad hãc regulã declarando materiã.& idem de compromisso & laudo cõtra rẽ iudicatã ut non ualeãt,dicit Bal.in l.si diuersa. ad fi.C.de trãsa.Et in una Parmeñ. archipresbyteratus corã dño Hugone de Spina in qua erãt latæ tres cõformes absoluto riæ sup petitorio cũ impositiõe ꝑpetui silẽtij de more palatij cõtra Bonifa.de Aldigerijs,& pro Iacobo Cola pro quo Bo nifacio restituto fuit postea pronuntiatum canonizando gra tiam apostolicã eiusdem domini.Negarũt sequestrũ 1519.de mẽse Martij memores cõclusionis factæ in dicta causa Elneñ.

II. Decis. SVMMARIVM.

Ex sententia prima super petitorio lata pro petitore decernitur sequestrum in terminis d. cle.vnicæ nõ obstan.quod contra eum per vnã vel plures sentẽtias esset prius in possessorio res iudicata,quã fuerat executioni mandata.Vel sic ex sententia in possessorio non præsumitur ad petitorium ad exclusionem sequestri.

EPITOME.

1 Sequestrum decernitur vna sententia lata in petitorio pro eo qui contra se sententias & rem iudicatam obtinuit in possessorio.

2 Sententia in possessorio non facit præsumptionem contra obtinentẽ in petitorio.

DECISIO II.

1 *FVit in una alia causa beneficiali conclusum ꝙ si habens† contra se rem iudicatam super possessorio cui paruerat postea pro se primã sentẽtiã super petitorio obtineat eius ui gore debuit decerni sequestrũ cũ sentẽtiæ super possessione habuissent finalẽ exitũ,& si fuerat sequestrũ debuit relaxari uictori*

uictori,ut in d.cle.sed attenta ista ratione in proxima decis.cõtrariũ debuisset cõcludi,licet possumus dicere,quòd ibi sumus in casu diuerso & habente diuersam considerationẽ,ut patet.
2 *& ideo alia est melior ratio,quia sentẽtia † in possessorio non facit præsumptionẽ contra obtinentẽ in petitorio secundum doct.in d.cle.ex quo sunt diuersa & de uno non infertur ad alterũ.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acqui.pos.nec præiudicat petitorio,ut dicit Car.in d.cle.in ij. oppo.iij.col. cum seq. Et cum ratio primæ sentẽtiæ cõtra alias ad negandũ sequestrũ sit fundata in præsumptione,quæ oritur ex ea secundũ Car.ibi declarantẽ in iiij.q.ista prima non faciens præsumptionẽ non obstat secundæ quod no.in materia & pro eo,quòd dicitur in tex.de finali uictoria,ac pro prima ratione ut intelligatur finalis,quando agitur possessorio illa quæ desuper trãsit in rem iudicatam non expectato iudicio proprietatis nec eius fine. Secus si possessorium & petitorium simul fuerit deductum ut finalis dicatur uictoria,sententia quæ super proprietate fertur prout distinguit idem Card.in quæst.xxix.*

III. Decis. SVMMARIVM.

Exceptio possessionis triennalis,de qua in dicta cle.vnica ad excludendũ sequestrum nõ defendit possessorẽ symoniacum: vel sic, possesio symoniaca est discolorata & sine fomento iuris.

EPITOME.

1 Sequestrum decerni potest contra symoniacum triennalem,si cõtra se reportauit sententiam tanquam vitiosus possessor.
2 Regula de triennali non defendit habentem symoniacum ingressum.
3 Symoniaca electio est nulla etiam ignorante electo.

DECISIO III.

Item 1516. in una causa beneficiali Luneñ.Sarzaneñ. coram do.Martino spinosa conclusum fuit quod condẽnatus

in terminis d.cle.unicæ qui triēnio possederat pacificè nō gau-
1 *deret † exceptione quæ ponitur ad casum d. cle. nec euitaret sequestrum si erat simoniacus tanquā uitiosus & poßidēs sine colore. pro quo Inno. in c. nisi cum pridē. de renun. in princ. dicens quòd simoniacus & intrusus sunt fures. j. q. j. ordinationes nec habent titulū, licet sibi uideatur quòd non debeāt dimittere eam possessionem facti quam habent absq; licentia & ibi uideatur But. hoc tenens in symonia in promotione per se cōmissa: facit etiam quod Fely. in c. in nostra de rescrip. scribit in materia intrusionis & poßeßionis non coloratæ secūdo cor. & in c. insinuatum, de symo. circa fin. Item quia regula de triēnali possessore non molestando quæ habet similitudinem cum dicta exceptione & uidetur ab ea orta & requirit, ac est con*
2 *tenta † titulo & possessore coloratis excipit habentē symoniacum ingressum tanquā incoloratū: & carentem iuris adminiculo: unde in eo qui ingreditur per symoniam ab ipso uel alio eo sciente commissam stat cōclusio etiam secundum Butr. Car. & alios in d. c. nisi & Fely. in d. c. insinuatum ac Mil. in uerbo simoniacus est ab omni, & c. Abb. tamen in c. pe. de elec.*
3 *indistinctè notat quod electio † facta symoniacè est nulla etiā ignorante electo quia uitiosè facta & idem in collatione, de quo per doc. in d. c. ordinationes & ubi suprà.*

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Eadem exceptio dictæ cle. proficit triennali possessori pacifico priuationem incurrenti ob non solutionem pensionis.

EPITOME.

1 Sequestrum non decernitur contra triennalem qui sententiam priuationis contra se ob non solutionem pensionis reportauit.
2 Priuatus beneficio non est amouendus à sua possessione, nisi præmissa citatione & iuris ordine seruato.

Regula

3 Regula de triennali fraternizat cum cle. de sequest. pos. & fruct.
4 Titulus coloratus qui &, quando dicatur? vide remissiuè.
5 Constitutio execrabilis an obstet agenti possessorio.
6 Restitutio an canonico regulari spoliato competat de beneficio seculari cum prouisione ordinarij?

DECISIO IIII.

FVit etiam cōclusum in una coram do. Ioan. An. de Triuul-
1 tijs quod triēnalis † possessio pacifica eius qui declarabatur priuatus beneficio, quia non soluerat pensionē in tempore excluderet sequestrū per tex. iuncta glo. in c. licet episcopus. de præben. in vj. uidetur tamen obstare ratio de non colorato possessore ad regulam quam tradit Abb. in c. cum nostris. col. ult. de conces. præben. quòd quando inducitur priuatio à iure uel ab homine possessio dicitur incolorata & d. c. licet episco-
2 pus loquitur de nō amouēdo possessore † quantūcūq; priuato & eius beneficio alteri iam collato absq; citatione & iuris ordine, prout etiā in l. meminerint. C. unde ui. non autē an sit coloratus possessor nec'ne & quando de colore diceret Abb. in d. c. cum nostris ad probandum priuatū non habere colorē allegat d. c. licet episcopus. & c. de multa, de præben. Item quia
3 regula de triennali † fraternizans cum text. dictæ cle. non debet prodesse, nisi habenti titulum & possessionē colloratam ex uerbis regulæ & eius antiqua interpretatione. titulus autē qui ante priuationem erat euanuit adueniente incursu priuationis ex iuris dispositione, & est redactus ad non titulū sola possessione remanente quæ cum sit facti non potuit à iure infirmari l. deniq; ex qui. cau. ma. l. j. §. si uir uxori, & l. cum hæredes. ff. de acqui. pos. quod autem Domi. in c. felicis, de pœ. in vj. & aliunde Fely. in c. Rodulphus in uerbo sed declaratoria & ibi citatur etiam pars pe. & ult. char. de rescrip. inquiunt & no. in additione ad decis. iij. de restitu. spol. in no. quòd in sententia

iuris requiritur declaratio & non impedit spoliari restitutionem posset dici, intelligi requiri quo ad facti probationẽ ut à possessione amoueatur & ad alios effectus, de quibus in dictis locis, non quòd de iure non sit uerè priuatus, pro decisione tamen facit quod ipsa regula uidetur omni colore cõtenta quod non symoniace aut contra c.ij.de præben. in vj. habitus ut in
4 ea, de quo & quando dicatur † titulus coloratus & possessio & quãdo nõ, & ad materiã tango in illa decisione, quòd dicta regula procedit in habẽte titulũ ab ordinario de prima dignitate in cathedrali post pontificalẽ aut principali in collegiata non obstañ. concordatis Germaniæ & regula cancellariæ talia beneficia reseruante incipit proponebat sub ti. de
Illud uerò quod titulus uideatur per priuationẽ resolutus procedat intelligẽdo de iusto cum titulo saltẽ iniusto possideat inquit gloss. in d.c. licet episcopus. qui si sufficiat in terminis regulæ secundũ quos sufficit possessio cum titulo colorato, & propterea excõmunicatus defenditur à regula ex quo est capax possessionis quæ est facti & à iure nequit infirmari, licet si spoliaretur non restitueretur: quia obstaret exceptio excõmunicationis prout sentit glo. super d. regula. ergo & cle. quæ ad uitandã sequestrationẽ fuit contenta possessione triennij ad similitudinẽ usucapionis quæ terminatur triẽnio: & quia per lapsum dicti triẽnij aliquando acquiritur ius ecclesiæ possidẽti prout declarat Card. ibi. viij. not. & q. xj. Additio autẽ ultima distinguit sententiã hominis à sentẽtia iuris & disputat si
5 restitutio cõpetat & an execrabilitas † obstet agẽti possessorio, quod quæsiui à quibusdã dominis in una causa coram me & erant opiniones, nec fuit aliquid firmatũ, licet reperiã decisionẽ. xv. de resti. spol. in antiq. pro parte affirmatiua & opinionẽ in dicta additione ubi ultima est pro negatiua. Item quia

sumus

sumus in una sententia per appellationẽ suspensa, aliàs extincta.l.j.in fi.ff.ad Turpil.c.uenientes, de iurciur.ex quo petitur sequestrũ possumus dicere nondũ condemnatũ esse priuatum quousq; contra eum sit res iudicata, cum hoc sit de quo agitur an sit priuatus uel non.facit etiã decis.ix.de resti.spol.in antiq.
6 uolens quod canonico † regulari spoliato beneficio seculari quod habuerat ab ordinario competat restitutio & sequitur Fely.in c.dilecta.de rescrip.ult.char.& limitatione.super ueritate cuius fuit etiam dubitatũ in una coram do. Sibiniceñ.de mense Maij 1521. & super eius intelligẽtia ac c.cum de beneficio.de præben.in vj.uideantur Lap.& Dominic.in d.c.& Fely.in c.in nostra, col.pe.uer.ij.de rescrip.

V. Decis. SVMMARIVM.

Violans sequestrum incidit in pœnas cle. ad compescendas non obstante appellatione à diffinitiua cum inde secutis, seu à diffinitiua & quocunq; alio grauamine absq; expreßione causæ.

EPITOME.

1 Sequestrum an impediatur per appellationem, & an violans sequestrũ sub tali prætextu sit locus pœnæ cle.ad compescendas.
2 Appellatio ab interlocutoria in scriptis & cum expreßione causę fieri debet.
3 Sequestrnm in beneficialibus regulariter est permissum.
4 Appellatio ab interlocutoria cuius iniquitas detegitur allegationibus iuris sine expreßione causæ fieri potest.
5 Appellans à decreto sequestri debet inserere causam in appellatione.
6 Remissoria ad probandam violationem sequestri an regulariter concedi debeat.

DECISIO V.

Dubitatum fuit coram Mercurio de Vipera in una beneficiali Mediolaneñ. de Villegio 1520. de mense Maij an appellatio interposita à diffinitiua cum inde secutis seu à diffinitiua & quocunq; alio grauamine impediat quominus

sequestrum decretū ante appellationē iuxta formam cle.unicæ
1 de sequestra.pos. & fruct. potuerit exequi † & si fuerit uiolatum locū habeat pœna.d.cle. & quidā dñi tenebant non debere exequi nec esse locū pœnæ cum appellatio suspēdat iudicatum.l.j.in fi.ff.ad turpil. c.uenientes,de iureiuran. & quòd per illa uerba cum inde secutis uidebatur à decreto sequestri appellatū,ex quo aliud non fuerat secutum post sententiā l.ij. de lib.& postbu.l.fundū qui locatus,cum l.seq.ff.de fund.instruct.cum ibi not.& licet regula uelit quòd in appellatione
2 † ab interlocutoria sit exprimenda causa.c.cordi.de appella. cle.appellanti.eo.ti.& decretū huiusmodi dicatur interlocutio super quo quando sit diffinitiua aut diffinitiuæ uim habens uel interlocutoria est glo.in d.cle.& ibi doct.& tradit Bar.in l.Titiæ.ff.de accusa.Alex.super rubrica de re iudi. ff.& Abb. etiā super rub.eo.ti.in decreto limitatur secundū Bal.in l. minoribus.C.de his qui.ut indig.& Philip.Fran.in d.c. cordi,in iiij.limit.quādo constat de grauamine iuris præsumptione aut per allegationē iuris,ut si iudex mādet sequestrū fieri quod est regulariter prohibitū.C.de probi.sequest.per l.nimis propere.C.de exce.rei iud.& c.j.de sequest.pos.& fruct.tunc enim non requiritur causa,sed maior pars contrarium cōclusit: & ego fui in hac opinione & hoc per decisionē Bisignet.in antiquior.ij.quæ est prima in antiquis eo.titu.de sequestra.possess. & fruct.ubi plura uideas fundamēta per quæ tolluntur cōtraria,& ad dictū Bal.respondebat unus ex dominis quòd in be-
3 neficialibus sequestrum † regulariter est permissum, quod nō uidetur tutum cum Card.in d.cle.unica.iiij.col.dicat quod per cle.iste casus debet addi ad alios casus fallētiæ not. per glos.in l.unica.C.de probi.sequest.pec.& in.c.ij.de sequestra.pos.& fru.unde dicas aliter ꝙ cum in re tam aperta quādo sequestrū quod

quod ius prohibet decernitur superuacua sit expreßio causæ ut inquit Bal.in d.l.minoribus ar.l.si cōstat.ff.de appell.quoniā iniquitas talis interlocutoriæ detegitur per allegationē iuris:ita in hoc casu requiratur expreßio quod sumus in re clara & ad cle.præmissa & magis iniquitas appellationis colligitur ex hoc quod iure permittēte decretū est sequestrum, & cessat præsumptū uitium interlocutionis per rationē expositorum.l.& si cōtra in fi.de uulg.& pup.l.fi.ff.de leg.iij. Ratio ergo Bar.cōcludit ad casum quando ius apertè facit cōtra interlocutionē, nō quādo ei aßistit sicut in proposito siue cle. ponat regulā siue exceptionē. Neq; obstat q, quia condēnatus forsitan possederat triēnio pacificè nō fuisset locus sequestro, ut in d.cle.quia saltē istud debebat allegari & cōstare iudici ex probationibus facti, & nō proficeret nisi ex deductis appareret manifestè secundū Bal.in d.l.minoribus dicentē quòd quan
4 do sumus in interlocutoria † cuius iniquitas detegitur per allegationem iuris non est necesse inserere causas appellationis ar.l.j.in fi.ff.de dot.præleg.& ita debet intelligi Inno.in c. fi. de noui oper.nun.Sed ubi debet detegi ex probationibus facti, ita quòd est quæstio facti & non iuris ut in his terminis, tunc procedit quòd appellans ab interlocutoria habet necesse exprimere causam quare sententia sit iniusta ita etiā sentit Phil. Fran.referendo Bal.in d.l.minoribus,in c.j.de appel.in vj.col.
5 ij.ex quibus cōstat quòd omnino † causa in appellatione erat exprimenda hic,sicut quādo appellatur ab executore excedēte.c.quòd ad consultationem.de re iudi.iuxta glos.& declarationem Abb.ibi.& aliorū.Præterea nunquā esset locus sequestro si per uerba cum inde secutis seu à quocunq; grauamine & similia absq; explicatione causæ & grauaminis censeretur appellatū à decreto sequestri, & suspenderetur iurisdictio cū

decretum sequestri soleat fieri statim lata diffinitiua eadẽ audientia uel sequenti. Sic enim eluderetur prouisio cle. de facili, cum dicta uerba sint in usu ad cautelã, uel facilia cuiquã cõtra l. si prætor. de iudi. & l. fi. ff. quod ui aut clã. Cæterũ siue sequestramus iustè et bono zelo moueamur, siue sit dubiũ debet obtemperari, ut ait Car. post Laud. & Zenz. in d. cle. unica dum modo sit lata sẽtẽtia sufficit resistẽtia facti. ut ibi. xj. col. Nã nõ debet quis ꝓpria temeritate uiolare ex quo uiolat possessionem quæ est facti, ut in dictis decisionibus. ij. & j. & factũ ac præsumptionẽ & contẽptũ punit cle. sicut aliâs factũ ipsum. Lex etiã si non producat iuris effectũ. l. quid ergo. §. cũ autẽ. ff. de his qui no. infa. & c. nuper de biga. & in causa prædicta
6 *fuit data remissoria † ad probãdũ uiolationẽ sequestri habito articulo pro cõcludẽti, cum aliâs dari nõ debeat nec cõsuerit.*

De Probationibus.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Fama sufficit ad probãdũ quod collatio pertinet ad inferiorem episcopo, quando non agitur cum eo, nec prouiso ab ipso nec directe super pertinentia.

EPITOME.

1 Collationis pertinentia ad inferiorẽ pertinere quomodo probetur?
2 Fama regulariter non facit plenam sed semiplenam probationem.

DECISIO PRIMA.

PERTINENTIA *collationis ad archidiaconũ, decanũ, priorẽ, seu alium episcopo uel archiepiscopo, seu alio ordinario inferiorem ad quẽ de iure non spectat, ꝓbatur † per famã secundũ Rotã decis. iij. in no. de proba.*
1
quod

quod procedit quãdo ordinarius non est in causa nec prouisus ab eo, sed alius habens à papa uel aliunde. Nam contra ordinarium uoluerũt domini q; sufficeret in una Parmeñ. parrochialis sanctæ Christinæ quã proposui de mense Martij 1520. In qua agebatur inter prouisum ab uno canonico Parmeñ. qui cõtulerat ratione præbendæ de Sorbulo & prouisum à Car-
1 dinali de Farnesio administratore ecclesiæ Parmeñ. nisi fama esset adiuncta alia specie probationis prout erat, quæ intelligentia mihi placuit. Nam pro ea facit quod uult Egid.decis. cccccclxx.dum intelligit famam sufficere nisi directo agatur super pertinentia uel super collatione facta ab ordinario. Et si aduersarius negaret huiusmodi collationis pertinẽtiã non ha-
2 beat. Nam † fama regulariter non facit plenã sed semiplenam c.j.ubi glo.de appel.super quo quãdo plenè quando semiplenè quãdo nihil tale inducat, habetur saltẽ remißiuè in illa decisione quòd fama probat ius patronatus antiquißimũ,incipit fama regulariter,in proposito autem probat modo quo supra. & facit quod Egi.decis.cxxviij.& quod Bar.dicit de fama in l.celsus.ff.de usucapio. q; inducit iustum errorẽ & tribuit causam præscribendi, ac inducit titulum putatiuũ secundũ Abb. in c.de quarta.& c.ad audientiã ult.col. de præscri. facit quia aliud est quando agitur contra eum cui ius non aßistit aliud si ei nõ aßistat.c.ad decimas de resti.spo.c.j.de præscrip.in vj. cũ ibi no.ad idẽ Fe.de Se consi.ccxliij.ubi aliud sentit quãdo agitur inter plebẽ in cuius plebanatu sita est capella, & patronos quis eorũ præsumatur esse in possessione, cum neutri ius aßistat? Aliud quãdo esset quæstio inter patronos & ordinariũ cuius intẽtio esset fundata de iure cõmuni.xvj.q.vij.omnes Basilicæ cum.c.se.& c.j.de cap.monach.c. de zenodochijs le relig.domi.ac.c.cum ex iniuncto in fi.de hæret.

II. Decis. SVMMARIVM.

Sicut dominium antiquissimũ probatur per famam, ita ius patronatus, & vide de virtute probationis famæ & eius potentia.

EPITOME.

1 Famá habito respectu ad indicia & præsumptiones vnde fama traxit originem an plené vel semiplené probet?
2 Dominium antiquissimum an per solam famam probetur?
3 Dominium quomodo probetur, & an sit differentia inter antiquum & antiquissimum? vide remissiué.
4 Fama an sufficiat in probando iurepatronatu antiquissimo?
5 Fama in his quæ metam humanæ memoriæ excedit satis probat.
6 Patronus ille dicitur cuius antecessores per centum annos præsentarunt.
7 Ex præscriptione temporis immemorabilis an acquiratur ius patronatus.

DECISIO II.

1 *Fama regulariter † non facit plenam sed potius semiplenam probationem. l. iij. §. eiusdem quoq; iuncta glos. ff. de testi. & uoluerũt aliqui ut refert Bar. in l. admonẽdi. ff. de iureiur. & glo. in c. j. de app. c. præterea, de testi. c. illud, de præsump. c. ex literis, de iureiur. & quòd semiplenè probet in ciuilibus. Inquit Fran. de Aret. in consi. lv. col. ij. adducens plures docto. ad hoc quòd qualiter procedat tradit Philip. Franc. in d. c. j. col. ij. qui omnino uideatur in materia, quinimo secundũ Bar. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæst. quando indicia & præsumptiones ex quibus fama traxit originem non multum urget arbitrabitur iudex quòd non faciat semiplenam. Et quando habet ortum ab inimicis de ea non est curandum. c. licet ex quadam, de testib. c. cum in iuuentute, de præsumpt. c. qualiter & quando, el secundo de accu. Et in quibusdam casibus solum coadiuuat absq; eo quòd faciat aliquem gradum probationis*

Abb.

2 Abb.in c.ueniens.j.de testi.ult.col.Dominium autem † antiquißimum bene probatur per famam solam. l. at qui natura. §.cum me absente.ubi glo.ff.de neg.gest.quam ita declarat ibi Ang.ad Arc.& sequitur consi.xxxvj.& Pau.de Cast.in l.proprietatis.C.de proba.Soci.consi.cclxxxiij.col.iij.& Bald.in l. conuenticulam.C.de epi.& cler.dicit in factis multũ antiquis opinionem generalem haberi pro ueritate.Rota uerò de re iudi.xv.in no.dicit dominium non probari per famam aut communem reputationẽ & possessionem prædecessoris,sed oportet quòd probetur per ueras causas,& hoc est uerißimum. sequitur Abb.in c.cum ad sedem,de resti. spoli.vij.col.licet bene releuet ab onere probandi negatiuam illum,qui aliâs probare tenetur secundum eam decisionem xv.aliás ult.in not. de proba.Sed Alex.simpliciter loquendo dicit solam famã sufficere ad probandum dominium in antiquis in l.rem quæ nobis. vij.col. ff.de acqui.pos.ubi adducit ita tenere multos & esse communem opinionem omnium in c.cum causam,de proba.ubi uidea
3 tur † an de tali antiquo quod differat ab antiquißimo uel sine tali differentia loquantur Bar.etiam tradit in l.quidam in suo. ff.de condi.insti.quomodo probetur dominium,& super intellectu glos.in d.§.me absente.& plures casus ponunt Abb.in d. c ueniens.& Anch.in c.ueniens.de uerb.signi.in vj.vij.col.cum seq.in quibus sola fama probat plenè,& sicut probatio dominij difficilis.Inquit Cyn.in l.cum res.C.de proba.& Abb. in c. sæpe,de resti.spol.Ita ius patronatus cum non sufficiat probatio xl.ann. & ultra continuæ possessionis,ex quo certis modis acquiritur,de quibus Inno.& Abb.in rub.de iure patr.& diuersa sunt esse patronum quia respicit petitorium, & esse in quasi possessione cum respiciat possessorium.dicit Phil.Fran. in c.unico.ij.col.eodem tit.Videntur enim in hoc fraterniza-

re,

4 re,& in eo quòd in probã io † patronatu antiquißimo fama sufficit queãdmodũ in dñio. & hoc sequitur Rota meo tẽpore tenendo opinionẽ Bal.in l.cũ super.C.de rei uen. & uideatur idẽ Bal.in auct. quas actiones,circa fi. C.de sacrosan.eccl. & Inno.in c.ueniens.de uerb.sig.Pro qua obseruãtia & sentẽtia facit quod idẽ Bal.in cõsi.cccx.v.uol.super hoc an patronatus ecclesiæ probetur per literas antiquas,dicit ad proposi-
5 tũ quòd in his † quæ metã humanæ memoriæ excedunt famã, satis probat ad idẽ Deci.cõsi.clxxiiij. & per indicia & famã probatur ius patronatus antiquißimũ.& allegat Fede. de Se. consi.cccxxxiiij super primo col.ij.col.dicentẽ negari nõ pos-
6 se illũ † esse patronũ cuius antecessores iam per annos centũ præsentauerũt.Ad hæc doctrina Io.And. in regula q, alicui de
7 reg.iu.in vj.in mercu.q, ex † præscriptione tẽporis immemorabilis acquiritur ius patronatus,licet Archid.cõtra,& opinionẽ Io.And.sequitur Abb.in c.j.de relig.domi.quãdo laicus fuit lõgißimo tẽpore in quasi poßeßione præsentandi. Nam difficile est probare patronatũ antiquũ.& Fely. in c. causam. de præscrip.iij.col.quãdo allegatur titulus patronatus, & ad probandũ inducitur tempus immemorabile,nõ quòd præscribẽdo ait,acquiratur ius patronatus per laycũ, sed quia ex tali tẽpore præsumitur titulus,& tũc nõ putat necessariũ probare famã tituli quod est not.tã circa patronatũ q̃ circa dñium.

III. Decis. SVMMARIVM.

Fama probatur per testes deponentes de auditu publico secundum Rotam Bal. & sequaces, secus secundum Bart. & sequentes eum, & licet nequeat per duos induci,potest tamẽ per duos testes probari.

Epito

EPITOME.

1 Testes deponentes de fama qualiter deponere debeãt vt concludant?
2 Fama, rumor, communis reputatio notorium & manifestum quomodo inducantur, & in quibus differant?
3 Duo testes probant famam & notorium.
4 Publicè exponit Bal. id est, coram populo vnde testis dicens quòd publicè audiuit dici, probat famam, & nu. 7.
5 Testium dicta sunt adiuuanda non cauillanda.
6 Testis deponẽs præsumptiuè ex præsumptione iuris sufficiẽter ꝓbat.
8 Probatio præsumptiua quando sit concludens?
9 Testis deponens de auditu à pluribus, & quòd sic communiter dicebatur sufficienter probat communem opinionem.
10 Testis quòd teneatur reddere causam sui dicti quando locum habeat?

DECISIO III.

AD hoc ut testes qui deponunt de fama necesse est quòd
1 *dicant se audiuisse à maiori † parte hominũ seu gentiũ talis ciuitatis uel oppidi. cũ ex eo colligatur quòd maior pars populi ita sentit, nec sufficit dicere audiui à maiori parte populi, quia non concludit ubi sit ista fama, & dictũ testis debet necessariò concludere. l. non hoc. C. unde legit. Ita Bar. in l. de minore. §. plurimũ. ff. de quæst. subijciens, sis ergo cautus ut deponat quod est publica uox & fama, quia publicè dicitur per ciuitatẽ seu à maiorj parte populi talis ciuitatis, castri, seu uillæ & quod non probat testis dicendo quòd est publica uox. non reddit causam per aliquod quòd sensu percipiatur. non enim dicit quòd audierit à maiori parte populi, sed quòd hoc dicitur, idẽ si dicat audiuisse publicè dici cum esse poßit quòd unus publicè dicebat hanc opinionẽ sequitur Ang. in l. iij. ad Mace. & Bal. in additione Spec. in ti. de sen. in vj. col. & Alex. consi. xxv. uol. iiij. in causa uerteñ. inter Antonium pen. col. & cxvij. uiso processu causæ uertentis inter dominã Luciam prout re-*
2 *fert Ias. in d. l. nõ hoc facit, quia fama † cõmunis reputatio manifestum & notoriũ non inducuntur ab uno uel duobus, sed ab omnibus aut à maiori parte populi. l. j. C. de test. & in plus se*

habet fama quàm rumor.c.super eo,cū ibi not.de eo qui cog. consan.uxo.suæ.ubi Abb.dicit quod fama propriè est quando tota ciuitas seu uicinia aut maior pars reclamat.Rumor uerò quando aliqua pars puta tertia,uel quarta & de fama. Rumore manifesto, cōmuni opinione, & notorio qd sint,in quo differāt, & de materia per Bar.in l.scriptus.ff.de reli.& sump. fune.& Abb.in c.uestra,de coha.cle.& mulie. & tex.ac doc. in fi.eo.ti.& aliquid per Inno.& Anch.in c.ueniens,de uerb. sig.in vj.Sed aduerte quod quāuis fama & notorium nequeāt
3 *induci per duos testes,possunt † tamen probari per duos glo. iiij.q.iij.testes.§.itē sæpe. Abb. in c. tertio loco,de præsump. & c.quia nos,de appel.Bal.uerò in c.per tuas,de proba. post*
4 *princip. in uerbo publicè † exponit id est coram populo & uicinis subiungens facere ad dictū testis dicentis quòd publicè dici audiuit,ut probet famam & tenet etiam contra Bar.in c. præterea ult.col.de testi.sufficere testē deponere quod audiuit à maiori parte populi cum intelligatur de populo illius ciuitatis,& interdū sufficit fama uiciniæ tex.est ait hic no. quòd popularis fama intelligitur illius populi uel uicinalis illius uiciniæ & satis est si dicat,quia publicè dicitur per maiorē partē populi & aliâs non affirmet de suo auditu, quia sufficit quòd reddat causam per sensum corporis præsumptum per locū à cōmuniter contingentibus, nam si dicatur publicè & est unus de populo præsumitur audiuisse quod ab omnibus dicitur c.j.*
5 *de postu.præl. quia † dicta testiū non sunt cauillanda nec calumnianda quin potius iuuanda & sustinenda pro uiribus. c. cum tu.de testi.l.quotiens.ff.de reb.dub.Ad hoc Bart.in l.j.ff. si cer.pe.iij.col.ubi uult satis esse quòd dicat scio quia uicinus, quia & si non inferat necessariò cū possit esse uicinus & igno*
6 *rare † sufficit q̃ cōcludat præsumptiuè ex præsumptione iuris*

tali

tali quæ ad condemnationẽ sufficiat: præsumitur autem sciẽtia ex sensu corporis sufficiẽs ad condemnationẽ, ut in iuribus adductis ibi per Bar. ita etiã Lanfran. in repetitione. c. quoniam contra, in uer. testium depositiones col. iiij. & secundũ Bal. in d.c. præterea. Ita cõsuluit Dy. ad idem. c. literas, de præsum. ibi
7 publica uoce ex quo etiã tex. infert Bal. ad dictum testis † qui dixit se audiuisse publicè dici, quia intelligitur publica uoce dici à populo & sic probat famã. Ita enim est aptior expositio secundũ cõmunem intellectũ loquentiũ ad quem est recurrendum. c. ex literis, el primo, de sponsa. l. Labeo, uersi. uerum. ff. de supell. lega. Ita etiam referendo Bal. transit Ins. in d. l. non hoc & opinionẽ Bal. ac sequaciũ seruat Rota admittendo probationẽ famæ per depositionẽ testium de publico auditu, quòd in pluribus causis audiui à dominis. Et in una Romañ. domorum corã domino Camillo de Ballionibus 1519. inter Matthæos & Capiteferros in qua quærebatur an esset probata fama per quinq; testes prout statutum requirebat? & contentabatur taliter probari posse metũ, cum allegaretur Bart. ubi suprà qd̃ nõ sufficiebat dictũ de auditu, fuit à do. Mercurio de Vipera, & d. Iacobo Simonetta, & quibusdã alijs responsum quòd cõtra opinionẽ Bar. erat obseruãtia. pro qua facit quia in probãda fama non sumus in probatione necessaria, ad quam inferunt rationes Bart. sed sumus in præsumptiua, in qua satis est quòd sequatur per sensum iuris præsumptione, ut per Bart. in d. l. j. & Bal. in d. c. præterea. & latè in l. conuenticulã. C. de epis. & cle. ubi in iiij. col. inquit ꝙ in ꝓbatione † præsumptiua aut uolumus ꝓbare actũ in genere, puta ꝙ aliquis sit malæ famæ, aut pauper & similia, & tunc sufficit ratio, quia sum uicinus, quoniã cõcludit per locũ à cõmuniter cõtingentibus. Si uerò actũ in specie, & tunc aut est actus à communiter accidentibus qui 8

consue

consueuit esse notus uicinis, ut mors & ætas. ad idem l. ortam. ff. unde cog. aut non cõsueuit esse notus à cõmuniter cõtingẽtibus uicinis, uel habet se pariter ad notũ & ignotũ, ut homicidiũ Petri uel furtũ de re Martini, & tũc nõ probat in fama uel fumus in probando actu in genere uel in specie, qui cõsueuit esse notus uicinis cum non causetur, ut est dictũ, nisi à toto uel maiori parte populi, unde nõ est necessaria. Ita exacta probatio nec per sensum uerũ, quod no. in materia ad hoc pertinenter facit quod dicit Inno. & post eum Ancha. in d. c. ueniẽs de uerbo sig. in vj. v. & pe. col. ꝙ licet in probãda cõmuni opi-
9 nione † debeat testis dicere se à multis audiuisse, quos interrogatus, si nominat bonũ est, tamen si respondeat non habere memoriã de aliquo, quia nec recordatur de certo, sed ꝙ sic cõmuniter dicebatur. Videtur nihilominus ualere testimoniũ allegata. l. in summa. §. idem labeo. ff. de aqua plu. arcen. Itẽ à cõmuni usu loquẽdi uidetur testis apertè deponere de causa sciẽtiæ dicendo sic, cõmuniter audiui dici. Et probat quamuis non repetat dicto tẽpore uel in dicta ciuitate. Nam deponẽdo cõtẽta in articulo esse uera, quia sic cõmuniter audiuit dici, intelligimus rationẽ dicti ipsius testis de eisdẽ loco & tẽpore cõtentis in articulo nõ de alijs, ne aliàs esset sibi cõtrarius, & in falsum incideret atq; eius dictũ nõ ualeret. d. c. cum tu. cũ uulgaribus. & tanto magis procedit opinio Bal. & Rotæ, quãdo testis respondẽs de publico auditu uel de publica fama nõ esset interrogatus quomodo scit, quia quãuis dictũ testis sine reddi-
10 tione † causæ non probet. l. solã. C. de testi. tamẽ est uerũ in his quæ percipiũtur iudicio intellectus nõ quæ sensu corporeo, dominiũ namq; & incorporalia cũ similibus intellectuali iudicio percipiuntur, & in talibus testis debet dicere causam sui dicti etiã nõ interrogatus ad hoc ut probet in alijs quæ per

sensum corporeum quis percipit ualet dictũ sine ratione quã-do nõ interrogatur de ea, sed si interrogatus non redderet uel non boni aßignaret non ualeret. Ita Inno. in c. cum causam. eo. tit. Pau. de Ca. in l. proprietatis. C. de proba. & Bal. in d. l. solã subtiliter declarans & distinguẽs id quod est notũ quo ad ple-nam notitiã per sensum corporis ut per uisum, auditũ, & cæ-teros eiusdẽ generis in quibus sensus non decipitur circa obie-ctum propriũ, sicut in cõtractu uel maleficio de quibus plena habetur notitia per uisum & auditũ ab eo probãdo quod non est obiectũ sensus sed intellectus, ut dominiũ & similia. & de utrisq; est tex. Insti. de re. corp. & incorp. in princ. & usq; ad finẽ. sed fama quæ est obiectũ fit nota per sensum corporeum exteriorẽ, scilicet per auditũ non per interiorẽ ut hoc termi-no utar, ergo probat sine causa ut suprà. Nec sumus in casu in quo plurimũ laboret rem intellectus, licet in facto cõsistat ut in probãdo aliquẽ ebriosum uel furiosum, nec ubi requiratur prædominiũ intellectus supra sensum in quibus non creditur testi, nisi applicet rationẽ concludentem ex sensu quòd est in omnibus, quæ sunt difficilis probationis, ex eo quòd uideri uel sentiri non possunt directè, ut adulterium & reliqua eiusdem qualitatis quæ Bal. per regulas & exempla tradit in d. l. solam. cum fama non sit eiusmodi ut patet. & conferunt etiã ad hanc conclusionem motiua quæ adduco super illo dubio incipiente pluries coram domino. M.

IIII. *Decis.* SVMMARIVM.

Impetrans beneficium quod asserit esse de iu-re patronatus laycorum, tenetur pro validitate gratiæ probare, quod sit in præscriptione siue cõ suetudine: secus si per verba vt asseritur vel æqui pollentia, aut si asserat esse laycorũ aut clericorũ

alternatiuè, quia tunc dicente esse laycorum incumbit hoc probare, & quod sit ex cõstructiõe, fundatione, seu dotatione ad nullitatem gratiæ.

EPITOME.

1 Verbum vt asseris, vel vt asseritur, in gratia appositum quomodo oneret vel releuet ab onere probandi narrata. & nu. 6. & 8.
2 Fundatio, constructio, & dotatio æquiparantur in iure.
3 Prouisio Papæ etiam motu proprio facta non præiudicat iuripatronatu laycorum.
4 Iurispatronatus si ex præscriptione acquiritur, quibus noceat?
5 Iurispatronatus laycorum ex consuetudine, seu præscriptione, an in literis prouisionis vel expectatiuæ mentio sit facienda?
7 Beneficium an præsumatur liberum vel seruum à natiuitate?
9 Verbum vt asseritur, tanquam generale & impersonale non censetur prolatum per impetrantem.
10 Probatio asserentis beneficium de iurepatronatus laycorum vel clericorum esse, an sibi vel impugnanti incumbat? & nu. 12.
11 Derogatio aut mentio iurispatronatus clericorum in literis necessaria non existit.

DECISIO IIII.

HActenus obseruatum est ut audio ab antiquis patribus & meo tempore in palatio, quòd si in impetratione be-
1 *neficij dicitur tale beneficiũ quod ut asseris † de iurepatronatus laycorũ existit, impetranti incumbat onus probandi quòd sit ex præscriptione uel cõsuetudine, ut sic excludat quod non ex fundatione, uel dotatione, aut cõstructione, aliàs prouisio sine derogatione & absq; patronorũ cõsensu est nulla c. decernimus. xvj. q. vij. secus si dicatur quòd beneficium ut asseritur, de iurepatronatus laycorũ existit uel per alia uerba æquipollentia, tunc enim asserenti patronatum laycalem etiam possessori beneficij ad exclusionẽ prouisionis & sic impugnãti eam in-*
2 *cumbit probare quod sit laycorũ & ex constructione, † fundatione, aut dotatione cum in hoc isti tres æquiparentur, ut no. glo. in c. piæ mentis ea. q. Inno. & Abb. super rubr. de iurepatro. ratio nullitatis est ne layci à constructione, fundatione,*

uel

uel dotatione retrahantur secundũ glo.in c.nobis,& in c.cum dilectus.ubi etiã Abb.eo.ti.& But.in c.dilectus.de off.leg.propter quã rationẽ Papa in dubio non uidetur uelle præiudicare iuripatronatus laycorũ nec potestate quam habet in derogan
3 do etiã si prouideat † motu proprio secundum Rotam decis. lxxj.in antiq.de rescrip.Ita quod concluditur inualiditas quæ ut inquit Fely.in tract.quan.lite.apost.no.patro.col.j.non reperitur iure scripta,sed eam sumpserũt iure scribẽtes ex ratione d.c.cum dilectus,ac iuriũ similiũ & ipsam fortificat Fely. per multa similia & bonas rationes quæ satis mẽtẽ iuris aperiunt l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excus.tuto. But.uerò in d. c.dilectus,allegat ad hoc tex.in cle.per literas, de præben. qui re uera in alia materia loquitur licet in simili bene faciat. prædicta autẽ ratio cessat quando est ex consuetudine uel præscriptione dicit But.in d.c.dilectus.& ibi Car.etiã & Fed.de Sen. consi.lxiij.lxiiij.incip.infrascriptæ quæstiones, ac alij quos refert & sequitur Fely.in d.tractatu in xj. limitatione firmantes eo casu posse legatũ de latere conferre quamuis contrariũ sentiat Inno.in d.c.dilectus in fi.quasi etiam his casibus possent retrahi layci à benefaciendo ecclesiæ cuius opinio est contra communem & consideratio falsa secundum Alexã. consil.
4 lxxiiij.colum.ult.uolu.iiij.dicentem quòd layci † non retrahuntur à fundatione ecclesiarum quando de suo proprio non posuissent ad tale ius quærendum,imò potius est præsumendum, ut non multum curarent de præscriptione quærenda uidentes parum eis prodesse,licet pro ueritate prosit saltẽ contra collationes ordinariorum contra quos est præscriptum ut tenet Butr.Cardi.& Imo.in c.dilectus,& Alexand.in c.hortamur. lxxj. distinct. in fine, sed nihil contra papam aut legatos de latere, ex quibus patet quod opinio Imol.quam Decius se

quitur consi.cxxvj.non subsistit,nisi forsitã in uno casu ad quẽ Deci. uidetur se restringere & ipsum tentat Fely. sub dubio forte in d.xj.limi.pro quo facit quod Io.An.adducit in regula quòd alicui,de reg.iur.in Mercur.col.ult.& Abb.in c.querelam.col.iij.de elec.& idẽ Fely.qui uideatur in c. causam quæ, col.iiij.de rescrip.& Alex.in d. c.hortamur.lxxj.dist.col.ulti. dum dicit utile esse uẽdicãti ius patronatus. quòd ad illud præsumendũ alleget præsentationes & plurimas in cursum tẽporis & sic in eo casu posset defendi opinio Imo. non tamẽ simpliciter uerũ esset de iure ex cõmuni sentẽtia quod Deci.ait in alleg.cõsi.& Fely.in d.xj.limi.iuxta sensum Modernorũ tunc Ro.cur.refert ut in curia Roma.præualeat quòd non differat patronatus ex fundatione à patronatu ex præscriptiõe, quinimo hoc tẽpore iudicatũ est ꝗ de iure patronatus laycorum

5 ecclesiæ ratione non autẽ patrimonij. Itẽ laycorũ † ex consuetudine uel præscriptione in literis collationũ Papæ, seu expectatiuis non sit necessaria mẽtio,prout in deci.quæ incip.memini,sub tit.de iure patr.aliàs de proba.dixi quam uideas quia cõfertur ad istã,& cõsideratio Alex.in d.consi.lxxiiij. ut layci non retrahantur,ex quo nihil ponunt de suo proprio quã etiã Car.Alex.ponit in c.hortamur.lxxj.dist.facit ad id quod in d. decisione tetigi.Quid si ius patronatus cõpeteret ex priuilegio?& pro decisione ista & alijs adductis est uulgatũ consil.

6 Card.Zab.lxix.uim faciens & distinguẽs uerba † ut asseris à uerbis ut asseritur.In primo nanq; casu asserẽs patronatũ laycorũ habet cõtra se quod sit ex constructione,fundatione,seu dotatione ex eo quòd beneficia nõ nascuntur, sed fiunt.unde in dubio cõstructa,fundata,aut dotata per patronos uidentur ad hoc tex.in d.c.querelã,& ibi Abb.iij.col.põderans ipsum, & idem Abb.consi.lxxvj.& cvj.uol.ij.quo stante asserẽs tenetur probare

probare esse aliter patronatū beneficiū quàm ex cōstructiōe, fundatione, seu dotatione cum modis præmissis uel uno ex eis existere asseruerit & huiusmodi expreßio sit pars gratiæ, ex quo uerba ut asseris referuntur ad impetrātē, & sic causa intentionis suæ ad regulā .l.ij.ff.de proba. & no. Ioā. And.*in c.j. ut lite non contest.in vj.quam sequitur* Abb.*in c.ij.colum.ij.de præsump. & ad collecta per* Fely.*in c. ad aures in tertia con-*
7 *clu. & col.de rescrip.*Et *omisso an beneficiū† magis præsumatur à natiuitate liberū quàm seruū? de quo* Rocch.*in tract. de iure patr.in uerbo cōstruxit, in q.xx.ubi pro & cōtra qui uideatur & eo.quod no.*Bal.*in c.significauit, de testi.quòd si tēpore edificationis nascitur liberū nunquā postea recipit seruitutē, licet secus ecōtra dato tamē patronatu. semper placuit mihi hæc pars ut in dubio potius præsumatur quòd sit uno de tribus modis prædictis uel duobus aut omnibus quàm ex præscriptione uel cōsuetudine, quoniā occurrit præsumptio quòd beneficia non nascuntur.* Item *tollitur coniectura libertatis de præsenti & etiā ab origine cum ex præsenti statu patronatus præsumatur in præteritum.l.circa, de prela.l.liberis.§.fi.ff.de liber.cau.*Egi.*decis.cccccxcj. & l.ex persona.* C.*de proba.iuncta glo. & ibi* Bal.*magistraliter regulā istam declarat firmās eam procedere in materia contingenti qualis est ista, quando præsens status seruitutis potest cōcurrere cum naturali ueritate antecedētis, ut si præsumamus cōstructionē, seu dotationē ab exordio & consequenter seruitutē sicut præsumere debemus per text.in d.c.significauit à contrario sensu, prout* Rota *intelligit & decis.iij.in antiq. de iurepatr. sicut & in iuribus allegatis præsumitur de libertate, & de non facultatibus, & sicut aliâs ex præteritis circa futura.c.mandata, de præsump. uel saltē onus probandi libertatē transfertur in asserentē pro-*

pter dictas cōiecturas seruitutes arguentes l.si poßidetis, & ibi glos.C.de proba.& c.unico,ubi etia glo.allegans cōcor.in uerb.actore ut eccle. benefi. si. di.confr.& Rota decis.xv.& si.de iud.in no.Aduerte tamē quia attēto fundamēto quod beneficia fiunt & nō nascūtur,item q dotantur quòd sine fundo non daretur existētia q omnia beneficia mūdi essent patronata,tamē uidemus q pro maiori parte sunt libera,ideo dixi suprà, supposito q reperiatur ius patronatus, ut tunc motiua

8 quæ adduxi militēt.Secūdo uerò casu quādo uerba † ut asseritur uel per alia nō assertiua dicitur de patronatu laycorū impetrās nihil affirmat quod sit laycorū,nimirū si possessor beneficij uel alius asserēs esse tale in hoc dicitur esse actor & tenetur probare q asserit, ut est dictū per iura & regulas allegatas & bene seruiūt motiua Car.in d.consi.lxix. & per hoc

9 Rota optimè decis.lx. in antiq.de rescrip. dicens q uerba † ut asseritur in gratia circa expreßionē ualoris posita sunt generalia & impersonalia:& ideo nō astringūt partes nec uidentur plata per impetrātē:secus in uerbis ut asseris,quæ ad partem referūtur & alia lxxvj.eo.ti.q supplicatio signata p papā per uerba ut asserit est surreptitia.nisi ita sit, secus si p uerba ut asseritur.Tertio casu qñ dicitur q beneficiū † ut asseris

10 de iure patr.laycorū uel clericorū existit: tunc etiā probandi onus q esset laycorū incūberet impugnāti literas prouisionis ex quo impetrās nō fundat se nec firmat pedē quod sit laycorū cum loquatur alternatiuè uel clericorū in quo loquēdi genere sufficit alterā partē esse uerā l.si quis ita stipulatus fuerit ff.de uerb.obli.& regula in alternatiuis,de reg.iur.in vj. & si esset clericorū solet derogari ex stylo:quinimo quādo esset laycorū & clericorū simul quia dicitur in derogatione si laycorū tātū & ex fundatione,uel dotatione pro medietate aliás in

totum

totum quo ultimo casu nisi derogaretur præpõderat qualitas laycalis in mixtura annullans prouisionẽ,ut plene per Fely. in d.tract.quã.lite.apo.in vj.ampliatione col.v. Sed in primo nõ
11 est † necessaria mẽtio nec derogatio,unde omißio non uitiat, prout est cõmunis usus & firmat Fely.post Rot.in d.tracta. iij.limitatione col.vij.& annotaui in alleg. decis. incip.memi-
12 ni.& ita † in una causa corã domino Martino de Spinosa,in qua erat clausula alternatiua fuit cõclusum de anno 1523.de mense Iunij quod menti tene ad limitationẽ seu declarationem præfati consil.Card.lxix.uel quia est tertius casus ibi non expressus & sæpe contingens ac utilis merito notandus, inquit tex.in l.legati,in prin.de lib.leg.& non aspernendus ait in his terminis Bar.in l.uerus.§.duorum in fi.ff.de leg.ij.

De Præsumptionibus.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Pro processu & iurisdictione præsumitur, quando sententia in qua recitantur acta fuit lata parte præsente,& non appellante.

EPITOME.

1 Ad validitatem sententiæ,processus & iurisdictio sunt necessarij.
2 Præsumitur pro processu in sententia lata parte præsente, & non appellante.

DECISIO VNICA.

VICARIVS, qui dicebatur de Boltanya Oscen. dioc.impugnabat sentẽtiã,
1 † quæ cõtra eum producebatur in causa dictæ uicariæ super crimine hæresis,quo erat cõdẽnatus per inquisitores hæreticæ prauitatis,sub prætextu quòd non doceretur de processu,quem inquisitores

non concedũt dari alicui. Item quia de potestate & iurisdictione inquisitorũ non apparebat. l. unica C. de mand. prin. & c. cum in iure, de offi. deleg. glo. in c. j. de cen. in vj. c. quoniam contra, de proba. auct. si quis in aliquo. C. de eden. non obstante quòd acta recitabantur in sententia, sed coram do. Hugone de Spina
1 *1514. fuit conclusum † quòd præsumebatur pro processu ex sententia, ex quo fuerat lata contra ipsum præsentem, & non appellantem per doctrinam Inno. in d. c. cum in iure cõmuniter approbatam, ubi etiam Abb. & Bart. in l. j. C. de relati. & Abb. post alios in d. c. quoniam contra col. xv.*

De Iureiurando.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Ad iurandum per horrescentiam, sufficit clausula de quocunq; licito, vel honesto iuramento præstando, maximè si detur potestas iurandi de calumnia, ac cuiusq; alterius liciti aut honesti iuramenti præstandi, fortius si necessarij.

EPITOME.

1 Iuramentum perhorrescentiæ potest præstari per habentem desuper speciale mandatum.
2 Clausula ad præstandum quodlibet licitum & honestum iuramentum, est sufficiens ad iurandum per horrescentiam.
3 Iuramentum perhorrescentiæ, licet debeat præstari ab initio: tamen virtute Innocentianæ in Rota potest præstari quandocunq;.

DECISIO PRIMA.

DOCTRINAM Io. And. & sequacium, *de qua in c. ut circa, in fi. de elect. in vj. quòd in casu d. c. & c. statutũ. §. cum uerò, de rescrip. eo. lib. ubi de iuramẽto †* 1 *perhorrescentiæ quòd possit præstari per aliũ, qui habeat desuper*

desuper mandatū, meo tempore seruat Rota quāuis Archi.teneat cōtrariū, ponderādo uerba per propriū iuramentū. Domi.uerò post Io.And.magistraliter in.d.c.ut circà distinguit, quòd aut iura requirūt, ut quis iuret simpliciter, & potest per aliū, ut patet in cle.j.de iureiur.cum autē exigūt iuramentum alicuius in propria persona, uel propriæ manus ipsius, & non potest per alium, secundū Io.An.aut requirunt propriū iuramentū illius, qui facit actū. & tunc aut ipse facit actū in propria persona, & per se iurare debet, aut facit per aliū, & per eum iurare potest: dum tamē habeat speciale mandatū. quia ut dicit Io.And. quāuis tua persona, uel tua manus non sit mea: tamen iuramentū, quod speciali mandato in animam meā præstas, meum est. patet, quia si sit falsum censeor periurus c.ij.de iureiur.in vj. & prædicta secundū Domi.faciūt ad not.in l.ij. §.quod obseruari. ubi etiā Cy. & Bal.C.de iur.calum. & ita in una Gerundeñ. māsi coram do. Martino de Spinosa 1516 & in alia Ianueñ. pluriū millium corā me 1518. Rota uoluit ad 2 iurandū † perhorrescentiā, sufficere mandatū, in quo dicatur quòd possit præstari quodlibet licitū, uel honestū iuramētū in animā constituentis, cūm tale iuramentū sit licitū. Item honestum & à iure approbatū, & in uerbo quodcūq; ueniat illud l.si pluribus.ff.de leg.ij. & fortius si esset uerbū necessariū, ex quo necessariū est quādo rescriptū fundatur in perhorrescentia, & signatura respōdet præstito iuramento prædicto, quia 3 aliàs iudex, nisi præstaretur † ab initio, nō haberet iurisdictionem ut d.§.cū uerò. & ibi no.licet uirtute Innocētianæ in Rota præstari posset in fine primæ, aut secundæ sentētiæ refectis expēsis, & hoc securius si esset facultas ad iurādū de calūnia, & quodcūq; alterius generis licitū & honestū, aut necessariū iuramentū præstandū, quoniā & si procurator generalis

iurare nequeat, ut no. gl. pe. in d. c. ut circa. & non sit specialitas ad iurandũ de perhorrescentia in dictis uerbis, nec expressus casus iuramenti calumniæ requirens speciale mandatũ c. fi. de iura. cal. & no. glo. in c. qui ad agendum. de procur. in vj. subiecta clausula generali de quocunq; alio iuramẽto, quo casu ueniunt alij similes etiam pares, ut in c. sedes, de rescrip. & d. c. qui ad agendum, cum ibi not. & satis esset quòd iuramentum perhorrescentiæ non esset magis, quàm calumniæ.

II. Decis. SVMMARIVM.

Dispositio pœnalis l. si quis minor. C. de trãsact. fundata in periurio, procedit etiã in contractu censuali, & alio quocunq; contra iurantem, non contra eius successorem, vel hæredem.

EPITOME.

1 Pœna. l. si quis minor. C. de transact. an habeat locum in omni contractu iurato? & nu. 7.
2 Census, an habeat caducitatem ob non solutionem? & nu. 6.
3 Iuramentum, an debeat regulari secundum naturam contractus, cui est appositum?
4 Pœnam specialem, quæ à iure non est expressè statuta, imponere non debemus.
5 Pœna certa à iure inducta, & non alia est imponenda.
6 Vasallus amittit feudum in solis casibus, in quibus id iura disponunt.
7 Periurium an faciat quem cadere à iure contractus ipso facto?
8 Iuramentum ex parte iurantis est personale, & non transit ad hæredẽ.
9 Iuramentum non facit hæredẽ, & de foro ecclesiastico si aliàs nõ est.
10 Hæres ex iuramento defuncti, periurus non existit.
11 Iuramentum ex parte recipientis, & personale, & reale esse potest.

DECISIO II.

QVòd cadat quis à iure contractus censualis iurati, si nõ soluat, ratione periurij in una Valentina castrorum 1519. coram do. Ioan. Ant. de Triuultijs inter magistrum, & ordinẽ sancti Iacobi de Spata & N. de Guyl. militem castrorum possessorem tenuit maior pars dominorum

per

1 †per l.si qs maior.C.de trãsa.prout in omni cõtractu intelligũt eã doct.quos ibi refert & sequitur Ias.ij.col.Aliqui tamen ex dñis cõtradicebãt,cũ uideretur eis rigorosum, q̃ in pœnis fieret extẽsio l.cũ quidã,de lib.& post.l.interpretatione.ff.de
2 pœ.c.odia,de re.iu.in vj.maximè in ipso cõtractu cẽsus,† qui nõ habet caducitatẽ ob non solutionẽ c.cõstitutus.ubi glo.&
3 doct.de reli.do.& ꝑpterea iuramẽtũ debebat † regulari secundũ naturã cõtractus l.fi.C.de nõ nu.pe.Pro quorũ opi.cõsiderabã nõ inducere perditionẽ iuris nec priuationẽ, quod nõ est lege cautũ.tex.est not.in auct.de nõ elig.sec.nub. §.cum igitur col.j.quẽ põderat Bal.in auct.ex testamẽto ult.col.C.de secun. nup.& quia erubescimus,& est periculosum in his terminis sine lege expressa hoc firmare l.illã.C.de colla.in auc. de triẽ. & semis.§.cõsideremus col.iij.Item quia nõ debemus impone-
4 re pœnã † specialẽ,quæ à iure expreßè non est statuta.glo.est menti tenenda ad propositũ in c.fi.de iurepat.quã sequitur ibi
5 Abb.& in c.querelã. iij.col.de iureiu. Et quãdo † certa pœna est à iure inducta,non est alia imponẽda,nisi per habentẽ plenitudinẽ potestatis c.bonæ.ij.iuncta gl.de elect.ubi Abb.& in c.uenerabilis.viij.col.uer.circa primum,de excep. pœna ergo statuta in transactione nõ inducatur in hoc casu. Ad idẽ quia
6 esset in materia feudi,uasallus † non perdit feudũ: licet ueniat contra iuramentũ fidelitatis,nisi in casibus, in quibus id iura dicunt.tex.est in c.j.§.illud.ij.quæ fuit pri.cau. benefi.amit.in usi.feud.Ita Alex.consi.ciij.uidetur prima consideratione pe. col.j.uol.adducẽs plura faciẽtia ad istam partẽ, nec etiã cadit ob non solutionem annuæ pensionis debitæ proferendo secundum communiores conclusiones,ut inquit idem Alex.in consi. xix.uiso themate uol.iij.nam & casus pœnales sunt stricti iuris.ideo non extenduntur l.in testamento la j.ff. de condi.&

demon.

demon.& in eis clara,& plena exigitur probatio secundum Bal.in c.j.col.fi.quali.domi.propr.feu.pri.qui notat primũ in l.cum proponas col fi.C.de hære.insti.Et nihilominus pro sententia maioris partis facit c.querelã.de iureiur.& ibi gl.j.&
7 fi.ac etiã Bal.notans quòd periuriũ † facit quẽ cadere à iure cõtractus ipso facto.& Alex.cõsi.lxxxv.non puto.j.uolu.ubi dicit cõmuniter teneri pœnã.d.l.si quis maior habere locũ in omni cõtractu iurato.& quòd dispositio exorbitãs tendẽs ad maiorẽ obseruationẽ iuramẽti,extenditur de casu ad casum ex idẽtitate rationis,ut no.per glo.& doc.in auct.sacramẽta puberũ.C.si aduer.uen.& Ias.cõsi.cvj.Magnifice prætor.v.col. iij.uol.ac idẽ Ias.in l.ij.in ix.q.C.de iure emphy.ubi firmat non inuenire cõtradicentẽ.& tenendo hanc partẽ potest respõderi ad d.§.illud.quod loquitur in iure cõsuetudinario feudorum singulari contra regulas iuris cõmunis. ideo non est trahendũ in consequentiã.l.quod uerò contrà,cum seq.de legi.Ita Bart. in l.ut iurisiurãdi.§.si liberi.ff.de oper.lib.& ad illud de pœna quòd periuriũ non est propriè pœna,sed crimẽ propter quod pœna infertur,ut ait Bal.in l.obseruare.§.proficisci.iij.col.ff. de offi.procons.hoc tamẽ nõ est excludere,quin simus in materia pœnali.Verum est quòd d.l.si quis maior exigit dolũ sine quo periuriũ non incurritur.l.qui iurasse,in prin.ff.de iureiu. xxij.q.ij.quæritur.§.item opponitur.de quo in terminis d.l.si quis maior.Bal.in d.§.proficisci.& Alex.qui uideatur in l.fi. ff.qui satisd.cog.quælibet autẽ causa etiã iniusta excusat à dolo.l.igitur.§.potest.ff.de libe.cau.& Ias.in d.l.si quis maior. j.col.Supposita autẽ parte affirmatiua ꝑ cõmuni fuit ab omni
8 bus cõclusum,quòd si in cõtractu censuali iuramẽtũ † ligabat iurantẽ,non tamẽ eius hæredẽ nec successorẽ c.ueritatis, de iureiur.ubi non est ille casus,sed conclusio est uera, quam tenuit

Io.An.

Io.And.in c.fi.de sepul.j.col.dicens ꝙ hæres non obligatur ex
9 iuramēto defuncti.neq; eius occasione potest † trahi ad forum ecclesiasticū.& doc.cōmuniter firmāt in d.c.ueritatis.ut refert & sequitur Abb.ibidē ulti.col.ꝙ iuramentū nō transit in hæredē etiā si quis iurasset pro se & successoribus,ac hæredi-
10 bus. Et tales nunquā sunt periurij † ex iureiurādo defuncti ac c.pe.eo.ti.Nam in spiritualibus ligatur anima,quæ sine ꝓprio cōsensu ligari non potest.Idcirco in eis requiritur speciale mādatum.c.fi.de iura.cal.in vj.Secus in tēporalibus in quibus obligatio trāsit in hæredes.l.unica.ut act.ab hære.& con. hære. Inci.l.ueteris.C.de cōtra.& cōmit.stip.Quāuis ergo iuramē-
11 tum † ex parte recipiētis quādoq; sit personale,quādoq; reale,ex parte tamē iurantis semper est personale,prout cōclusiuè infert Abb.in d.c.ueritatis.Sed prædicta procedūt non ligari hæredes,quo ad cēsuras & pœnas animæ,sed respectu pœnæ caducitatis ac resolutionis contractus.Sunt uariæ doctorū sententiæ,sicut domini fuerunt uarij.

De Exceptionibus.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Obiectus dare non potest regulariter veniēs ad causam vigore clausulæ, omnesq; alios post terminū ad articulādū bene seruatū, nisi cōtra iura,quæ post ipsum terminū quādocūq; producūtur in obseruatione termini,ad dicēdū cōtra ea.

EPITOME.

1 Tertius veniens ad causam pro suo interesse post terminum ad articulandum bene tentum,an admittatur ad dandos obiectus?
2 Obiectus quando post terminum ad articulandū dari possunt? & nu.4.
3 Admissus à iudice ad causam & non antea,potest videre regestrum.

Obiectus

5 Obiectus contra iura quæcunque post terminum exclusiuum producta, dari possunt.

DECISIO PRIMA.

1 VTRVM ueniens † ad causam uigore clausulæ generalis, omnesq; alios post terminũ ad articulandum bene tentum, postquã Rota non admittit obiectus ut est decisio.viij.& ix.de exceptio. in antiquior.& xxxiij.de proba.& de testib.xxvij.quæ fecit differentiam inter causam spiritualem & prophanam, posset dare materiam obiectiuam coram domino Sibiniceñ. de mense Aprilis 1521. fuit dubitatum in una causa N.& mihi uidebatur prima facie quòd posset, quia quãdo uenit ad causam dicitur habere eius notitiã non ante, unde quia prius non potuit, liceat cum primùm potest à simili eius, qui post terminum exclusiuũ ex noua scientia & causa admittitur l.de ætate.§.ex causa.ff.de interrog.act.c.pastoralis, de excep.& facit c.insinuante de offi.deleg.& c.ut circa, in uer.nisi aliquid, de elect.in vj.Et quia sine culpa non debet excludi c.cognoscẽtes, de constit. Itẽ quia etiã post terminũ ad articulãdũ Rota

2 admittit obiectũ, † qñ ante dictũ terminũ dari nõ poterat, ut si pducat gratiã post terminũ prædictũ citatus ad dicendũ cõtra gratiã, potest tũc obijcere cõtra eã, etiã si omnes termini essẽt tẽti, sed caueat ut statim in eo termino obijciat, qa postea nõ audiretur. ppterea nemo

3 † admittitur ad uidendũ regestrũ, nisi admissus à iudice ad causam, ita quòd statũ litis antea ignorauit. Scientia enim non præsumitur l.uerius. ff. de proba.& uidẽs causam agitari cõtra aliũ, quæ ad eum spectabat, uenit ad iudiciũ inuitatus & inuitus l.inter stipulantẽ. §.j.ff. de uer.obl. Sed fuit à maiori parte cõclusum, quòd non posset: quia admittitur ad statum, si petijt, & sine petitione & iure.

c.si

c.si hi contra quos,ut lite penden.in vj.& quia gaudet beneficio status litis,debet cum qualitate esse admissus, & onus pati l.eum qui.ff.de iureiur.Item in potestate sua erat,uenire uigore nouæ cõmissiõis,& nõ clausulæ generalis,& in tali casu non arctari ad statum causæ cum suis qualitatibus. Imputet ergo sibi regula damnum,de reg.iur.in vj.& l.ij.§.quod diximus.ff.si quis cautio. Posset dari post terminum † obiectus,
4 *quando de nouo peruenit ad notitiam,super quo statur iuramento partis c.ut circa,ut supra de elect.in vj.& cle. constitionem.eo.titu.Item in proposito ueniendo cum noua commissione de nouo ad causam non utendo statu,uel cum commissione aduersarij citando in ingressu aduersarium ad dicendũ contra commissionem,& successiuè ad libellandum, quia non est tunc quod imputetur uenienti ad litem,nec de quo conqueratur aduersarius.Item si instrumenta ab alterutra partium aut*
5 *iura † quæcunque post terminum exclusiuum,etiam in calculo ferendæ sententiæ,producantur contra talia,potest dari obiectus, quando pars citatur ad dicendum contrà, quoniam ante citationem non uidentur producta iura, ut arctent ad opponendum, & faciant fidem. glo. & Bar in extrauagan. ad reprimendum in uerbo de plano quo in cri. le. ma. proce. facit decisio Egi.xxvij.& Lud.Ro.consi.cccccxix.Pars ergo producens statim citet aduersarium ad cõtradicendum, & seruet terminum.Et citatus, si terminus ad articulãdum erat tentus, cõtradicat in termino,qui tenetur,quo ad iura nouissimè producta,aliâs postea non audiretur prout practicatur.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Non est merè obiectus, quo probato excludo, & includo mecum titulum.Vel sic,quando

obiectus

obiectus cõseruat titulum obijcientis est de iure dantis.

EPITOME.

1 Exceptiones articulatæ, siue articuli includentes, etiam per indirectū ius dantis non dicuntur merè obiectiuæ.

2 Per reum & possessorem obiectus, etiam sine titulo dari posse, quomodo intelligatur?

DECISIO II.

1 IN eadem causa fuit tentum non esse merè obiectum, si data inualiditate prouisionis aduersarij probata professione & religione, subintret, & ualeat prouisio mea non obstante quod Old. subtiliter oppositum sentiat consi.cxvj.& clxx.& ibi quòd sit de iure dantis, quando directè canonizat titulum, non quando indirectè & exemplificat, quia pluries uidi practicari, quò l quomodocunq; ostendam aduersario ius non cõpetere, & includam ualiditatem tituli mei, etiam per indirectum totum sit de iure meo, & hoc per decis.xviij. & xix.de excep.in antiq.pro qua obseruãtia & decisionibus facit, quia non est merè obiectus, ideo debet admitti facit d.cle.constitutionem, de elect. uel si esset materia obiectiua, admitteretur tamen non ut obiectus, sed ut ius partis, ut dicit Rota.j.in no. de sequest.poss.& fruct.& de testi.in antiq. xxvj. & Fely.in c. olim, de rescrip.pe.col.declarans materiam, & decisiones vij. & viij.de excep.in antiq.& ij.in antiquior.Bisignet.dum di-
2 citur etiam reum & possessorem posse dare obiectum sine titulo, ut intelligatur, nisi esset lapsus terminus ad dandum obiectus, quia non renouabitur ad dandũ omissos, nisi inferant nedum ius non competere aduersario: sed etiam competere danti obiectũ, uide ibi melius quàm alicubi: & in materia loquuntur decis.xiij.xiiij.xix.& xx.de testi.in antiq.cum alijs pluribus sequentibus.

De Sen

De Senten. & re iudica.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Sicut adiudicatoria, ita absolutorio sententia in beneficialibus validè ferri potest pro superstite mortuo colligitigāte citatis interesse putantibus, & extinguit litem si ex noua persona surrogata non sustineatur.

EPITOME.

1 Docto de obitu actoris proceditur per audientiam contradictarum, citatis interesse putantibus.
2 Sententia nedum adiudicatoria, verum etiam absolutoria contra interesse putantibus mortuo actore, valida reputatur.
3 Permissum esse videtur, quod non reperitur expressè prohibitum.

DECISIO PRIMA.

DVBITAVI in causa Taurineñ. Cappellaniæ, quæ erat mihi commissa inter Alex. de Lecanis & Ant. de Romagnano an sentētia absolutoria lata per do. Martinū de spinosa in fauorē Antonij panis cū impositiōe perpetui silenty de more palatij, ut de re iudi. in antiq. xxvij. citatis 1 *† interesse putantibus per audientiā contradictarū docto. de obitu Latini, de Benassays actoris esset ualida, & litē extingueret? quia licet procedi posit ad adiudicationē secūdum Rotā. ut lit. pend. viij. in nouis, non tamē ad absolutionē, nam mortuo actore reus est cōsecutus suum intentum: quia re ipsa ab actoris petitione absolutus, ex quo mortuo actore moritur cum eo sua petitio, cum sit personalis in auct. de nup. §. deinceps colum. iiij. unde dicitur lis finitā sine sententia, ut inquit Egid. decis. clvj. Ioan. And. in c. si hi contra quos ut lite pē. in vj. in no. & ita affirmabat dn̄s Thomas Regis procura-*

tor Alex. se audiuisse à domino Alexandrino, quando erat auditor Rotæ, quòd pro reo absolutoria dari non poterat, quoniam nec intererat, sed domini uoluerunt 1 5 2 1. de mense Maij
2 ualere sententiam † dicentes, quòd dicta decis. viij. non negat, quin peti posset etiam ad effectū absolutionis, & hoc propter multos effectus, & maximè si casu procederet illud, quòd nō finitur lis nisi per sententiā ut Rot. x. eo. ti. in no. Item Egi. dicit finitam litem, nisi reus uelit, prosequi, & ita Io. An. intelligit in d. c. ij. & est tex. in cle. j. eo. tit. §. si uerò etiam mortuo petitore, dummodo possessor seu alius cuius intersit, litē prosequatur. potest ergo prosequi, & non dicetur lis finita, & ualebit sententia, & se onerare expen͂. quando ita placuerit etiam si non consequetur aliquid ultra absolutionem, sicut est in optione, quòd lis extinguatur magis per sentētiā, quàm per renunciationem uel mortem, aut per taciturnitatem non prosequendo, ut dicit glo. in d. clemen. j. quod prosequitur Mil. in uerbo litis pendentia non finitur, nisi per sententiam, & in uerbo litis pendēte quoad litigantem, & ibi lis finitur, & uitium litigiosi purgatur & c. nisi restringendo prædicta diceres possessorem posse litem prosequi ad effectum adiudicationis tantum, non absolutionis prout etiam Egid. sentit decisione lxxv. xcv. cum text. & docto. simpliciter loquuntur & Egid. in d. decis. quòd non sit uerisimile reum uelle se expen͂. & litibus fatigare, asserit non quòd nequeat, & in allegata decisio. xcv. inquit se magis dubitare. Item aut apparenter non prodest absolutio, & omnino cautela talis non nocet l. testamentum. C. de testamen. maximè cum ita placeat, quo casu utile iudicatur inspecta uoluntate, sicut nocere diceretur si id obtinere non posset, uel fieret contra eius uoluntatem. §. præterea si quis generaliter instit. de act. l. fin. de usu

& ha

& habita. Bart. l. ij. iiij. colum. ff. so. mat. & glo. super uerbo meliores in c. fi. de cõsue. in vj. aut apparenter prodest in aliquo, uel prodesse potest, & multa latẽt in quibus forsan necessaria, aut expediens erat, seu esse poterat absolutio, & consilium fuit eam obtinere. Ita quando quis dubitat posse probari contra se, uti potest cautela l. si quidẽ. C. de excepti. prout in casu dubitari posset, an noceret nõ haberet absolutionem, uel prodesset habere de præsenti aut in futurum. Propterea non
3 *reperitur † expresse prohibitum ergo permissum l. j. de procu. l. j. de testi. ff. & c. cum apud despon. & mat. cum simi. de quo Brocardo, & econtrario est tex. iuncta glo. in c. corporalia super uerbo non inuenitur de transla. epis. & pro ista decis. uide aliam, quæ incipit mortuo sub ti. de.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Absolutoria pro reo in beneficialibus, ita potest & debet dari cum sola supplicatione in secunda & tertia instan. sicut in prima. Vel sic, sola supplicatio absque literarum expeditione sufficit reo ad reuocandam adiudicatoriam contra eum latam, & obtinendum absolutoriam, etiam si ex aduerso literæ apostolicæ sint expeditæ, & productæ ac canonizatæ.

EPITOME.

1 Supplicatio sola si per eam constet de non iure actoris etiam in secũda & tertia instantijs, sufficit ad absolutoriam obtinendam.
2 Literæ per actorem productæ & canonizatæ non sunt impedimento, quin reus docto de non iure posfit absolutoriam obtinere.
3 Sententia condemnatoria, reuocari potest per absolutoriam.
4 Supplicatio iuris proprie, vel iuris tertij exclusiua iuris agentis procedit à pari quoad absolutoriam obtinendam.
5 Regula quòd non iudicetur iuxta tenorem supplicationis, sed literarum quomodo procedat & interpretetur.

DECISIO II.

OBtentum est in palatio ut reus qui fuerat cõdemnatus lata contra eũ canonizatoria tituli aduersarij, absolua tur diffinitiuè cum perpetui silẽtij impositione in secunda aut
1 tertia instañ. in qua det † supplicationẽ signatã & datatã, per quam constet de non iure aduersarij & literas canonizari nõ debere, & hoc cum reuocatione primæ aut secũdæ prædictæ non obstañ. quòd tres dñi clamabã id fieri non posse, aut non
2 esse in usu sine expeditione literarum, quando literæ † ex aduerso etiã in actis, & canonizatæ per diffinitiuã, quæ necessariò pro absolutione erat reuocanda quia l. qui accusare de edeñ. l. fi. C. de rei uendi. c. unicum ut ecclesia. benefi. si. di. cõst. cum alijs, quæ dicunt debere reum absolui actore non probãnon requirũt à reo ut aliquid producat pro absolutoria. unde etiam si ex productis tantũ per actorem constaret de non iure actoris, uel quia reus ad nullitatẽ gratiæ solum daret de regula reuocatoria seu de publicationis defectu proculdubio ab-
3 solueretur † in quacunq; instantia, & reuocarentur condẽnatoriæ sententiæ. ergo & quando supplicatio detegit non ius
4 actoris, quia idem si per supplicationem † appareat de iure tertij exclusiuo iuris agẽtis l. loci corpus. §. fi. si ser. uendi. & Bar. l. ij. ff. de exce. rei iudi. quo casu tentũ est satis esse producere supplicationẽ iuris tertij sine literis hoc est plusquam eo modo docere de iure proprio & ita 1521. de mense Maij in una Redoneñ. parrochialis sancti Helerij coram do. Triuultio in prima & do. Breuio in secunda, cum registrum uideram pro causa Gebeneñ. parrochialis de Ochia, quæ pendebat coram domino Hugone de spina super illo articulo, an in tẽporali unione detur uacatio, ut prius, uel per dissolutionem, & remaneat effectio nec ne, retuli prout uideram uere dominus

nus Antonius de mõte reuocauerat sententiã domini Triuultij Canonizatoriam in prima gratiæ si neutri & absoluerat Iacobum qui dederat de iure tertij cum supplicatione, & absq; literarum productione, ut in futurũ non dubitaretur, quin etiã
5 *antiqui patres ita obseruassent* ꝙ *placuit.* Regula † *autẽ* ꝙ *nõ iudicetur secundum tenorẽ supplicationis, sed literarum desuper expeditarũ procedit in adiudicatoria non in absolutoria, & sic est interpretata ad cõclusionem, & ad prædicta facit decis.* Rot. iiij. *in no. de re iudi. & aliquam annotaui cum motiuis in utraq; incipiẽs, quamuis ad canonizationem sub ti. de resti. spoli. & prima, ac tertia etiam in no. de re iudi.*

De Appellationibus.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Appellatio seu intimatio extraiudicialis, per quam causa beneficialis deuoluitur ad sedem apostolicam non requirit affixionem, idẽ in citatione, quæ fit etiam in alijs causis vigore cõmissionun de curia aliter, quàm per edictum publicum non reperta persona citandi iuxta terminos cle. causam de elect.

EPITOME.

1 Intimatio appellarionis in casu cle. causam. §. qđ si forsan facta absq; eo, quod affigatur est bona, & causam deuoluit.
2 Citatio per edictum decreta necessariò est affigenda.
3 Executio citationis, quomodo fieri debeat?
4 Forma tradita in d. cle. causam est seruanda in executione citationis, vigore commissionis decretæ.
5 Differentias inter appellationem iudicialem & extraiudicialem vide remissiuè.
6 Lis per appellationem extraiudicialem, non dicitur pendere.

DECISIO PRIMA.

TENTVM *fuit in una* Redoneñ. *parrochialis de Curia coram me* 1520. *de mense*
1 Maij *quòd intimatio † appellationis extraiudicialis facta in duobus locis non reperta persona in casu cle.causam.§. quòd si forsan de elec. erat bona, licet nõ fuisset affixa in eisdem cedula appellationis, ex quo tex.d.cle. solum requirit quòd porrigatur, seu perlegatur tenor appellationis, & detur copia si petatur quo facto fit deuolutio ad sedem apostolicam. & hoc quando est in personam domini uel procuratoris, & in eorum absentia, quòd fiat publicatio & porrigatur copia si petatur, & est in frequenti usu iste modus citandi & deuoluẽdi. Quando uero decernitur*
2 *ro decernitur † per edictum probato non tuto accessu, tunc est affixio necessaria cle.j.de iudi.&* Rota *de do.& cõtu.viij. in no.& aliâs iuxta formam citationis decretæ in qua dicitur fiendã esse in locis designatis affigendã, publicandã, & exequẽdã &c. Sed quãdo non decernitur per edictũ nihil dicitur de*
3 *affixione, sed mãdatur q; executio † fiat, & citatio in proprijs personis, si cõmodè haberi poßint, alioquin in hospicijs habitationũ suarũ, si ad eas tutus pateat accessus, & in parrochiali &c. uel in cathedrali & parrochia, nec nõ in parrochiali seu parrochialibus, sub qua uel quibus degũt alijs'ue ecclesijs, & locis publicis infra mißarũ et aliarũ diuinarũ horarũ solẽnia, stãte populi multitudine ad audiendũ diuina seu aliâs legitimè congregata, & quòd publicè alta & intelligibili uoce fiat taliter, quòd uerisimiliter sit ad citandorũ notitiam indubitatã peruenire, ne ignorantiã aliquã quomodolibet allegare ualeãt, & hanc formam palatium habuit ex d.cle.causam cum materia, nedum quando de partibus appellatur ad sedem apostolicam*

licam ut supra, uerum etiam quando uirtute commißionis decernitur in palatio citatio forma, & modo præmißis sufficit publicatio absq; affixione. Loquitur autẽ d. cle. in beneficialibus, non in alijs causis realibus & personalibus d. Card. ibi in d. §. viij. q. Sed in omnibus causis uidemus ita seruari. Ideo Ro-
4 ta † xxij. in no. de rescrip. dicit fuisse ordinatũ, q. si causa cõmittitur cũ potestate citandi in partibus, seruanda est forma cle. causam. & aliâs de appellatione extraiudiciali, loquuntur tex. in c. j. c. ut circa. c. pcurator. de elec. c. cõcertationi de appel. in vj. & dicitur appellatio extraiudicialis prouocatio ad causam incipiendã, qñ fit extraiudiciũ causa non cœpta c. cũ in Romana de appel. Et ibi Abb. ponens aliquas differentias
5 † inter appellationem iudicialem & extraiudicialẽ. & in c. dilecto. de except. pe. col. ac in c. cum I. & A. de re iudi. colũ. iiij. & magistraliter colligit xiiij. in c. bonæ. de appel. & q. ge-
6 neraliter in duabus cõueniunt. Sed per extraiudicialẽ † appellationẽ lis nõ dicitur pendere secundum Rotam eo. tit. lxix. in anti. an autem attentata post extraiudicialem appellationem sint nulla uel annullanda, uideatur post But. & Abb. Philip. Franch. in c. consuluit. & c. sæpe eo. ti. & latius in c. bonæ.

II. Decis. SVMMARIVM.

Appellatio procuratoris eius, qui cesſit liti & causæ non est admittenda à diffinitiua sententia, quando procurator sciuit dominum cesſisse, secus si ignorauit. Vel sic, per cesſionem litis, & causæ inducitur tacita reuocatio procuratorum quo ad ipsam litem.

EPITOME.

1 Appellatio procuratoris post cesſionem & litis & causæ factam per dominum, non est admittenda: & nu. 8.

2 Reuocatio procuratoris tacitè intelligitur esse facta, si dominus liti & causæ cessit.
3 Mortuo principali procur. etiam effectus dominus litis non est citandus, si proceditur contra interesse putan.
4 Procura. dominus litis effectus, an possit reuocari, & nu. 5. & 6.
5 Procur. efficitur dominus litis, ad domini non sui commodum.
6 Rescriptum auocatorium si sit surreptitium est nullum ipso iure, quia auocatio est odiosa.
7 Renunciare liti & causæ, & renunciare iuri quid importent?
9 Iudicium seu actus cum procuratore reuocato, quando teneat? nu. 12.
10 Sententia si fertur non visis actis, est nulla.
11 Sententia lata contra iam defunctum non tenet.
13 Procura. rectè agit etiam in fauorē reuocantis, donec certificetur.
14 Certificatio an sit in consideratione, quando agitur de præiudicio reuocantis?

DECISIO II.

NOta quòd uoluerunt domini 1519. de mense Octob. in duabus causis corā domino Mercurio de Vipera & Ni
1 *colao de Aretio, q. quia principalis † in causa beneficiali cessserat liti & causæ ante sententiā deffinitiuā eius procurator à tali sententia cōtra suū principalē lata, appellare nō potuerit*
2 *ea ratione, quia p cessionē uidetur tacitè reuocatus, † licet iuri nō cesserit, ex quo quātū ad litē & causam cessit, et habuit animum non litigandi, uel saltem declarauit illā litem prosequi nolle, pro qua cōclusione facit cle. fi. de procu. q. sicut ibi per obitū rectoris ecclesiæ reuocatur procurator, ita hic per cessionē cum locū habeat etiā in moriēte ciuiliter ex identitate rationis Rot. in no. xxviij. eo. ti. & hoc intelligendo cle. etiā si ageretur super propria causa nō solùm si pro ecclesia prout secundo modo glo. sentit. & Car. ibi in j. q. qui etiā uideatur in prima & Egi. decis. v. in fi. declarat q. prosecutio tituli beneficialis non cōpetit nomine ecclesiæ, sed proprio. Nihilominus me dubitante in una alia, an mortuo † principali in causa*
3 *super titulo beneficij potuerit decerni processus contra interesse putantes, absq; eo q. citaretur procurator mortui, qui erat*

erat etiam effectus dominus litis, fuit responsum quod sic, & ꝙ ita fuerat intellecta d.cle. & erat in practica quæ intelligẽtia uidetur cõtra prædictos. Ideo cõsiderabis nõ obstãte ꝙ ꝓcedãt præmissa qñ liti renũtiaretur, quia uerum est remanere ius, & super eo de nouo agi posse non amplius quo ad causam & instantiã, cui est per cessionẽ renũtiatum. Nec refragatur
4 quòd expreßè reuocari nõ potuisset procurator † dñs litis effectus l.ante litẽ cum se.ff.de procur. ergo nec tacitè, est enim seu reputatur una persona cũ domino. dicit glo. in l.si procurator.ff.de do.ma.excep. quia secundũ Zenze. quem refert & sequitur Card. in d.cle.iiij. opinione hoc non est ad cõmodum
5 † procuratoris, sed dñi ꝙ per contestationem efficiatur litis dñs l.qui proprio.§.procurator ut in cæteris.ff.eo. & cũ nullum effectũ dominij habet, non potest dici priuatus aliquo iure dominij. Item dicitur solùm factus dominus instantiæ quo ad hoc, ut sine causa reuocari non poßit, ut in dictis iuribus. sed in tacita reuocatione non cadit considerare cũ causa, uel sine. unde ualeat reuocatio, & in eo plus operatur tacita, q̃ expressa, quod est mirabile secundum Zenze. in d.cle. & contra regulam l.cum quid cum ibi no.ff.si cer.pe. quinimo ut subijcit Car. in dicto loco etiã expreßè reuocari potest post litem cõtestatã taliter, ꝙ reuocatus postea nihil potest, quia si se ingereret esset suspectus l.quæ uiã.ff.eo.de procur. Cum tantùm id poßit uelle, ꝙ causa cognoscatur, an sit iustè reuocatus. & hoc pro cõseruatione suæ famæ quæ uidetur grauari de facto, qñ sine causa, unde istud non impedit effectum reuocationis. Ita in d.l.quæ omnia.uer.nisi fortè. & hæc interpretatio congruit iuribus adductis & aliàs placuit. pro qua in simili facit quod Inno. Host. & Ioã. And. dicunt in c.ex literis de offic.de-
6 lega. ꝙ auocatorium † rescriptũ si sit surreptitiũ est ipso iure

 nullum

nullum, quia reuocatio est odiosa, quoniam fit contumelia iudici, qui sine causa reuocatur, iudicis enim & procuratoris nõ interest q̃ reuocentur, dũmodo cum causa & sine cõtumelia, in procuratore uideatur c.ij.& c.si quem de procur.in vj.& ibi docto. Goffr.in sum eo.ti.v.col.intelligit etiã ut solum audiatur procurator uolens probare falsam causam suspicionis, quã dominus prætendit, & eatenus audiatur, ut estimationem suam defendat, non ut procuratione uti uelit, subiungens, q̃ is contra quẽ procurator institutus est, audiatur in hoc, cũ eius intersit diuersis procuratoribus nõ impugnari d.l.quæ omnia. Decisio autẽ Rotæ.xxv.de procu.in anti.facit differẽtiã inter secundam instantiã & primã ea ratione, quia diuersa est causa principalis à causa appellationis, uide ibi redeundo ad casum si procur.erat tãtùm dominus instãtiæ nimirũ si quantũ ad illã instantiã: & litem nihil poßit post ceßionem: quinimo si essemus in prophanis per renunciationẽ litis esset renunciatũ instantiæ causæ, & iuri in iudiciũ deducto: adeo quòd ad eandẽ denuo redire cedens non posset, ex quo per renunciationẽ esset finita l.postquam liti.C.de pact.quam ita declarat ibi
7 Alex.& de ceßione litis & causæ. Itẽ litis, causæ, † et iuris & quid importent per Bar.in l.naturaliter.§.nihil cõmune col. iiij.ff.de acqui.pos.& Abb.in c.dudum ij.de elec.iiij.col.in c. cum pridem de pact.in prin.c.pastoralis de causa pos.& proprie.col.iiij. Sed quia sumus in beneficiali titulo, & super eo agitur non inducitur renunciatio titu.nec iuris super eo, nisi fiat in manibus habentis potestatem c.admonet c.quòd in dubijs c.dilecti, cum ibi not.de renun.& in materia est elegans decisio iij.eod.titu.in no.quæ practicatur prout dicit q̃ renũciatio litis debet fieri coram proprio auditore, qui non admittit ceßionem iuris si fieret: quia nec potest, sed litis & causæ

tantum,

tantum,& iuris corã superiore aliàs facta non ualet & po=
nit inter ea differẽtiam.Conclusionem autẽ intellexerunt do=
8 mini ut non admittatur † appellatio procuratoris si sciuit do
minum cessisse,secus si ignorauit,sed si tacitè reuocatur pro=
cur.per cessionẽ quid refert sciat procurator uel ignoret? &
ad l.si procuratorem in fi.ff.de procur.l.unica.C.de satisda.c.
mandato de procur.cum materia.& c.ex parte decani quate
9 nus loquitur de iudicialibus de rescriptis,quod tenet † iudiciũ
cũ procuratore reuocato,si reuocationem iudex & aduersa=
rius ignorauerũt,potest dici q; in iudicialibus nõ attẽditur sci
entia aut ignorãtia reuocati,sed tantùm aduersarij uel iudicis
aut utriusq;.unde sumus in diuersis casibus nõ aduersis l.fi.ff.
de calũnia.& quãdo essemus in similibus non obstaret. tenẽdo
opinionẽ glo.& Bar.in d.l.unica,q; quando iudex sciuit iudi=
cium sit nullũ,si cessio fiat in manibus iudicis,ut supra.uel sit
10 in actis,quæ non licet iudicẽ ignorare, † ex quo non uisis eis
sententia est nulla glos.& docto.in c.ecclesiæ sanctæ Mariæ
de consti.c.tum ex literis.cum ibi no.de resti.in integr.& est
longa apostilla Alex.ad Bar.in.l.prolatam.C.de sententijs &
quærimus an iudex debeat,uel nõ admittere appellationem? si
uerò tenuerimus opinionem gloss.in d.c.mandato.& Abb.ibi
in c.ex insinuatione & c.in nostra eo.tit.q; sufficeret alterius
scientia,idẽ dicit in iudice ut est ostẽsum nõ cadat hic ignorã
tia,quando uerò daretur casus,quòd iudex ignorasset et pars
sciuisset,& esset uera opinio glo.& Bar.in d.l.unica.q; uale=
ret sententia, potest secundo dici,quod ibi sumus in expressa
reuocatione,in qua id est q; potest imputari reuocanti, qua=
re non certiorauit iudicem aut aduersarium seu utrũq;,secũ
dum uarias opiniones? At in tacita reuocatione à lege inducta
nihil tale potest imputari,& hoc attento Bart.in d.l.si pro=
curatorem

curatorem.& Abb.in d.c.mandato uolunt q; indistinctè non teneat iudicium,& quòd iura loquentia in expressa non ha=
11 *beant locum in tacita.nam † nec sententia lata contra defun=ctum tenet l.de qua re.§.ij.de iudi.l.pe.ff.quæ sen.si. appel.re=scin.Aliud est in sciẽtia partis uel iudicis aliud in sciẽtia pcu ratoris,de qua uel ignorãtia in iudicialibus iura non curãt nõ obstañ.cle.j.de renũcia.& d.c.ex parte decani inquãtũ dicit de extraiudicialibus,qa habet uarias lecturas ubi actus ualet,*
12 *nisi † peruenerit reuocatio ad notitiam superioris uel procura toris reuocati.Quia primò respondetur q; procedunt in ex=pressa nõ in tacita reuocatione.Secũdò in extraiudicialibus nõ in iudicialibus,an autem in tacita reuocatione locum habeat, quòd re integra uel non idest ante litem contestatã,uel post in ducatur reuocatio,& quid in expressa uideatur Card.magi=straliter in ca.quoniã.Abb.de off.deleg.v.vj.&,vij.q.Sed pro distinctione dñorum reperio Abb.in d.c.ex parte ultimo not.*
13 *dicentẽ quòd quicquid agit procur.reuocatus ante † certifica tionẽ reuocationis etiam in fauorẽ domini tenet ita,quòd ad=uersarius non potest allegare illam reuocationem in præiudi=cium reuocantis,& in hoc habet tex.pro not. dicens q; idem uoluit ibi glo.& Inno.nisi dicamus,quòd loquitur in extraiu=dicialibus cũ in iudicialibus doc.solùm respiciãt ad notitiã iu=dicis uel partis,nõ autẽ procuratoris reuocati prout de mat. per eundẽ Abb.ibi.iiij.col.& uerbũ aduersarius potest uerifi=cari in eo,cuius interest ualere uel non actũ extraiudicialem, uel qui postea propterea litigaret,et sic esset aduersarius,& si Abb.intellexisset de actu iudiciali & eius dictum esset uerũ, posset responderi,quòd loquitur de expressa non de tacita re=uocatione,sed hoc non obstaret in proposito,ex quo in tacita per mortem militat ratio Bart.& Abb.de qua supra non in*

tacita per cesßionem,in qua est quid imputetur cedenti sicut expreßè reuocanti.Ideo in utroq; idem sit l.illud.ff.ad.l.aquil. c.inter corporalia de transla.epi.c.cū dilecta de confir.uti.uel inuti.c.cum martæ.§.fi.de celebra.misſa.& tunc uis esset an Abb.de iudicialibus senserit an uerum sit,& ad illud,q, iudex non potest ignorare,in isto casu posset dici non esse uerum, quando coram alio iudice uel in manibus Papæ esset facta ces sio,licet sit restringere,& posset ad dictum Abb.considerari, quòd quicquid fit post reuocationem alicuius, etiam si cedat in eius cōmodum dicatur fieri contra eius uoluntatem,& sic iudicetur incōmodum,& non ualeat per tex.in.§.præterea si quis generaliter insti.de usuca.& Bar.in l.ij.in prin.iiij.col. ij.so.ma.quia sicut non cogeretur recipere contra se,non debet admitti contra alium,quin posset allegare reuocationem & uoluntatem,ne claudicet actus l.fi.C.de fruc.& lit.expen. & ita glo.in d.c.ex parte sentiunt,nec bene perpēdendo quòd glo.& Inno.dicunt id,q, colligit Abb.ex text. quinimo quomodocūq; sentiat Abb.contra eius dictum in gl.ij.c.ij.de pro cur.in vj.q, indistinctè ualeat reuocatio in præiudicium reuocantis & Host.in c.auditis ac Rot.eo.tit.in antiq.xj.q, constituens nouos procuratores ad acceptādum uidetur primus re

15 uocare.esto quòd non sint certificati,cum certificatio † non inspiciatur,quando agitur de præiudicio reuocantis, & sumus ibi in extraiudicialibus & idem Abb.in d.c.mandato col ligit in principio,q; non ualet procuratoris reuocatio post li tem contestatam,si ipse procurator tātum fuit certioratus.& hoc in præiudicium aduersarij,qui debuit certificari, sed ualuit in præiudiciū reuocātis,quia non potest prætendere defectum ignorātiæ.ut no.in d.c.ex parte & loquitur in iudicialibus.Ad idē Fely.in d.c.ex parte.iij.fallentia.x.col.dicēs fallere regulam,

regulā,ubi agitur solùm de præiudicio constituētis,quia ualet reuocatio etiā nō intimata & gesta per ipsum sunt nulla.etiā si sententia esset lata.Allegat post alios Paul.de Cast.in d.l.si procuratorē qui loquitur in iudicialibus.Aduerte tamen quia Card.in d.cle.v.q.inquit tex.ibi procedere siue fiat reuocatio procuratoris tacitè,siuè expreßè,et hoc nisi taciti,& expres si esset diuersa ratio,sed Bar.in l.si quis.§.iul.ff.de procur.& Abb.in c.non iniustè eo.tit.col.j.firmant q per constitutionē secundi procuratoris,quando est lis contestata non reuocatur primus:quia nec potest sine causæ cognitione,quæ causa in re uocatione tacita non cadit,ex quo opinio Pau.de Cast.in d.l. si procuratorem uidetur destrui hoc casu.& uide in materia distinctionem Bar.in l.mutari.ff.eo.& adducta supra & circa reuocationem procuratoris in iudicio,& extra iudicium ad negocia uideatur in.iiij.col.cū se.& Bal.in c,audita.de resti.spoli.& in d.l.unica.Imo.& Abb.in d.c.ex parte & Rot. de procur.in no.ij.iuxta additionē,quādo agitur cū certa persona,quādo cū incerta & Imo.etiam in d.c.mandato eo.titu.

III. *Decis.* SVMMARIVM.

Cōdemnatus qui appellauit coram alio iudice, vel honesta persona tenetur ad expēsas in negocio executionis cōtra eum factæ,quousq; appellationem produxit,quā iudex qui pronunciauerat,& pars quæ sententiam pro se obtinuerat ignorabant.Idem si non constet de mandato appellantis,quod extabat tempore appellationis quoad expensas executionis,vsq; ad productionem ipsius,& sic in similibus.

EPITOME.

1 Appellatio absente,uel impedito iudice coram honesta persona inter poni

poni poteſt.

2 Appellans in abſentia iudicis, tenetur ad expenſas in articulo executiuo factas, quouſq; appellationem produxit.

3 Expenſæ contumaciales ſemper præſtantur, etiam ſi contumax iuſtam habuerit cauſam litigandi?

4 Expenſæ executionis factæ poſt appellationem procuratoris, de cuius mandato non conſtabat, vſq; ad productionē mandati ſolui debēt.

5 Clericus ſi ante ſententiam non excipit, de priuilegio clericatus, tenetur ad expenſas.

6 Attentata poſt appellationem extraiudicialem, an & quando veniūt reuocanda?

DECISIO III.

SAepe impedito iudice qui diffiniuit coram alio, uel honeſta perſona appellatur legitimè Rot. de appella. in no. l. Mil. in uerbo appellatio fieri debet, & dico in alia deciſione incipiente. Appellauerat quidam. contingit q́ habens pro ſe diffinitiuam, proceſſit ad executionē, & condēnatus poſt aliqualem proceſſum produxit appellationem, fuit concluſum
1 *q́ ad expenſas † in articulo executiuo factas, uſq; ad terminū, in quo appellationē talē exhibuit appellans, appellatio teneatur, ex quo appellatus, & iudex exequentes in nihilo peccarunt appellationem ignorantes, poſt terminum autem appellationis productæ tenetur appellatus l. ſi quis inficiatus. ff. de po. & no. Bal. ibi ad utrunq; quòd quis poteſt habere iuſtam cauſam litigandi uſq; ad certam partē iudicij, & uſq; ad certam non: quod inquit tene menti propter expeñ. refectionē. Appellans uerò à culpa aut dolo nequit excuſari, quia paſſus eſt expenſas fieri, & ad executionem procedi, ideo ſibi imputetur l. quòd quis ex ſua culpa. ff. de reg. iur. c. damnum eo. tit. in vj. ad hoc c. exceptionem de excep. c. j. in prin. eo. titu. in vj. ubi differens excipere de excommunicatione condemnatur in expenſis, pro quo in ſimili c. finem litibus de dol. & contu. &*
2 *ibi gloſſ. in uerbo expeñ. notans quod omnes expenſ. † quæ fiunt*

fiunt ob contumaciam alterius partis indiſtinctè præſtantur, qualencunq; litigandi cauſam habuerit is, cui præſtatur, ad quod allegat multa iura facientia ad propoſitum: nec uidetur carere ſuſpitione malitiæ qui citatus ſuper executione diſtulit opponere de appellatione, forſan ut aduerſariũ laboribus & expeñ. fatigaret, & de nullitate actorũ ageret, ac dictorũ iuriũ: aut ſaltẽ eſt culpoſus, quod ſufficit, & forſitan non liber à cõtumacia, pro qua & qualibet etiã ante peremptoriũ fit in expeñ. cõdẽnatio, & poſt perẽptoriũ etiã excõmunicatur, cum ſit delictum ita gloſſ. in c. j. de do. & contu. in vj. c. j. cum ibi not. de iudi. l. omne delictum. §. contumacia. ff. de re mil. facit c. j. in fi. & ibi Phi. franch. de appel. in. vj. & l. eum quem temerè iuncta glo. ff. de iudi. ubi temeritas ad idẽ obligat, ac libelli confuſio ſecundum unam lecturã & hoc etiam accidit,
4 *quãdo quis appellat † pro alio & uerè eſt procura. & de mãdato non docet, ſiue non poſſit ſiue nolit, quoniã eius principalis ſoluet expenſas executionis uſq; ad diem productionis mãdati, uel ex dolo, culpa, aut negligentia ſua aut procuratoris, de qua etiam regulariter tenetur l. & eleganter. § ſi dolo l. arbitraria. § dolo. ff. de dolo l. ſi procurator. C. de procuratoribus c. j. iuncta gloſſ. ut lite non conteſta. c. cum olim de cau. poſ. & proprietatis. ubi glo. & c. ſignificante cum glo. de appella. & Phil. franch. in c. ex ratione col. viij. eo. ti. & iſtud in pluribus cauſis abſq; aliqua diſceptatione memini firmatum,*
5 *quòd etiam † in clerico nõ excipiente de priuilegio clericatus ante ſententiã, ſed poſtea ad impediendũ executionem allegãte ſe clericum ac proceſſum inualidũ fuit aliâs tentũ, ut actori in expenſis ſatisfaceret ut colligit Egid. deciſ. ccxxvj. & in una Saoneñ. lanarum 1 5 1 8. coram domino. Iacobo Simonetta & etiam obſeruatum ad hæc facit pertinenter Rot. xxviij.*

in

6 *in no.de appella.quòd † attentata per iudicem uel partem post appellationem extraiudicialem ante notificationem eiusdem eis factam non ueniunt per modum attentati reuocanda propter iustam ignorantiæ causam.*

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Non censetur deserta appellatio ex eo, quod fierit præsentata commissio iudici ad quem die xj.si.x.vel anteriori fuerat data cursori, vt præsentaretur eidem.

EPITOME.

1 Appellatio non dicitur deserta si in termino ad prosequendum appellationem assignata commissio cursoribus, licet non iudici fuit præsentata.

2 Terminus hominis quando succedit loco termini iuris, quomodo intelligatur?

DECISIO IIII.

De more est in palatio,quòd appellãti à diffinitiua dãtur apostoli reuerentiales, quia ius desert & non deferens punitur c. de priore,cum ibi no.de appe.c.cũ appellationibus eo.ti.in vj.& hoc cum termino decem dierũ in forma solita, ita quòd si infra decendiũ causa appellationis non reperiatur cõmissa,deserta est appellatio,sed licet sit præsentata cõmissio
1 *† causæ appellationis iudici ad quẽ die.xj.cõclusũ fuit in una* Rosceñ.1515.*corã domino Antonio de Triuultijs* ꝙ *nõ esset deserta,dummodo die.x.probaretur data cursori ut præsentaret eam,ex quo constat de diligentia,cui cõclusioni nõ ob.l.fi. §.illud.C.de tempo.appel.& fastol.dubio.xxxvij.quòd ulterior instantia & maior prosecutio requiruntur,quia loquũtur in tempore appellationis finiendæ nonprosequendæ, ut hic quo casu sufficit itineris arreptio c.cũ causam de re iudi. ac rescripti impetratio c.ex parte c.dilectus ij.de rescriptis.*

q Item

Item inchoatio ultima die seu alia quælibet prosecutio Rot. Bisignet.in antiquior xx.de appel.cum non aßignetur terminus ad prosecutionem appellationis complendã, sed inchoandam, decisio est ult.aliâs lxvj.eo.ti.in no.ita & Abb.post alios in c.personas.ij.col.uer.ij.casu & Phil.Franc.col.iiij. ibi. secundum principale.& ibi secundo casu & facit ad hæc.ij.ubi

2 *etiã Abb.& Io.An.in c.sæpe eo.ti.dicens q terminus † hominis propriè est ad inchoandũ,iuris uerò ad finiendũ, & quãuis simus in termino statuto in curia, & exigatur maior diligentia q̃ sit dictũ secundũ Abb.& Phil.Fran.in d. c.personas ad d.decis.xx.nihilominus ut ibi satis est adire Vicecancellarium aut locum tenentẽ,uel eum qui pro tempore ad signaturam cõmißionũ est præfectus, & si erit impeditus protestari. unde probare porrectam commißionem succeßiuè signatam atq; cursori exhibitã,ut præsentet facta collegio cursorũ solutione, est ostendere omnem diligentiam & prosecutionem, & plusquam adiuisse signare debentẽ ac ultra quã in uno actu protestari aut saltẽ protestationi equipollẽs et ita Egi. inquit decis.91.sufficere q in una hora cõgrua fuerit quæsitus qui signat cõmißiones & non potuerit congruo loco reperiri,ex quo tempus istud non datur ad complendum,sed ad aliquã diligentiam faciendam,quæ præmisso modo probatur & si essemus in casu dubio Rota inclinat semper pro non desertione secundum no.Pau.de Cast. in l.j.ff.si quis cautio.*

V. Decis. SVMMARIVM.

Si dolo aut negligentia procuratoris appellatio deferatur in curia,etiam si causa beneficialis seu alias spiritualis sit,quæ estimationem non recipiat,Rota procedit ad executionem nõ obstan. restitutione prout de iure.

Epito

EPITOME.

1 Appellatio deserta dolo, aut negligentia procuratoris nocet domino.
2 Agi potest ad interesse contra procuratorem, per cuius negligentiam appellatio est deserta.
3 Restitutio aduersus desertionem competit domino si procurat. cuius causa appellatio dicitur deserta, non est soluendo.
4 Res spiritualis, an recipiat estimationem?
5 Restitutio an impediat executionem?

DECISIO V.

1 *Regula iuris est q. si deseritur † appellatio dolo aut negligentia procuratoris, nõ excusatur dominus, nec propterea competit ei restitutio l. & eleganter. §. si dolo l. arbitrio. §. dolo. ff. de dolo. Ita tenet Spec. tit. de appel. §. nunc breuiter. uer. quid si pars. Pau. & Car. cle. sicut eo. tit. Ang. & Imo. l. ab executore. ff. eo. no. Innoc. & Io. An. c. cum olim de offi. dele. quos refert & sequitur Phil. Frã. c. ex ratione de appel. iij. char. uer. circa quartum impedimentũ & glo. pe. post prin. in c. cum accessissent de re resti. in integ. Sed potest agi*
2 *contra † procuratores ad interesse, ut in d. iuribus cũ ibi no. & l. à procuratore man. l. si procurator de procu. C. Fallit re-*
3 *gula, quando procurator † non esset soluendo, tũc enim restitueretur dominus d. §. si dolo. & glo. fi. d. §. dolo. & pe. d. c. cũ uoluissent. & ibi Abb. v. col. pro regula & fallentia, Car. in d. cle. sicut allegat ad fi. §. j. ff. de eo per quem fac. erit. Old. cõsi. clvij. & Phil. Franch. in d. c. ex ratione differentiã non esse soluendo in beneficialibus, quæ non recipiunt estimationẽ glo. c. coram. de offic. deleg. ubi etiam Abb. & in c. cum olim remissiuè de causa pos. & proprie. & c. accedẽs de conce. præben. in quibus locis ponit, an saltem indirectè res spiritualis*
4 *† recipiat aliquam estimationẽ, & posset in beneficijs prætendi aliquod interesse estimabile. Hanc fallentiã Rota nõ admisit meo tempore & si concessa sit restitutio cõsueta, prout*

de iure ex eo, quòd causæ beneficiales & spirituales sunt in curia quotidianæ, ut plurinũ tractãtur per procuratores. unde impedirẽtur executiones cum magno partiũ dispẽdio, ex quo
5 *† restitutio regulariter impedit executionẽ l. unica. C. in inte. rest. po. neqd no. fi. & Abb. c. suscitata. de resti. in inte. ita q; stylus interpretatur cõmißionẽ, ad quẽ cõmißio uidetur se referre c. ex literis de cõsti. & pceditur ad executionẽ nisi in aliq; bus causis alia iustificatio, aut excusatio coadiuuãs aut mouẽs iudicem concurrat l. j. ff. ex qui cau. ma. & ita practicatur.*

VI. Decis. SVMMARIVM.

Paupertas excusat ab appellando & prosequendo. Idem in infirmitate mortẽ procuratoris, vel alio legitimo impedimento, saltẽ per viã restitutionis & ad eam obtinendam, & in curia datur biennium ad prosequendum & finiendũ, dummodo aliquid fiat infra annũ, & vide quomodo paupertas seu vsq; ad quã summam cõsideretur, & in quanto pauperi prouideatur.

EPITOME.

1 Paupertas an excuset ab appellando, & appellationem prosequendo?
2 Publicatione testiũ denegata, an ex hoc sententia impugnari potest?
3 Paupertas ne afflictio addatur afflicto est iuuanda.
4 Infirmitas an præbeat iustam causam excusationis?
5 Restitutio an competat, si propter obitum procuratoris sententia transiuit in rem iudicatam.
6 Pauperi quomodo prouideatur, quando agitur vt rei iudicatæ pareat.
7 Pauper quis dicatur, vide remissiuè.
8 Appellans de stylo curiæ dummodo infra annum aliquid fiat, habet biennium ad prosequendum & finiendam appellationem.

DECISIO VI.

1 *Firma est propositio, q; excusatur quis † ab appellãdo, & si nõ fuerit appellationẽ prosecutus propter paupertatẽ l. si procuratorẽ. §. si ignorantes. ff. mã. cũ materia tenent glo.*

l. inui

l.inuitus.C.de procu.c.non iniustè eo.tit.ubi legistæ & canonistæ cõiter, scilicet Abb.anti.Ho.collec.Io.An.Car. Imo Bal. & Inno.in c.ex ratione.de appel.Et ibi etiã Abb.col.j.& Fely.in prin.Licet Bar.in d.l.inuitus cõtra ex quo potest appellari uiua uoce sine impensa l.j.in fi.cũ se.ff.de appel.l. litigatoribus.C.eo.intelligẽs.d.§.loqui tantũ de appellatione exercenda quã quis tenetur prosequi, nisi ob inopiam excusetur, qui uerè loquitur solùm de interponẽda in omni sui parte, cũ de exercenda uerbũ nullum.& ita Pau.de Ca.in d.l.inuitus dicit & intelligit d.§.qñ ex forma, uel aliâs appellãs tenebatur pro appellatione soluere gabellã, prout per statutum soluitur in ciuitate Lucana, ut inueni in regesto unius causæ Lucañ. domus coram me, quòd esset restringere & diuinare. Vnde Alex.melius ibidẽ secundũ Odof. Rich.Malũ.& Saly. in d.§. quod potest intelligi, quando nõ poterat appellari uiua uoce. Sed hoc nõ est generale & restringitur.Ideo Abb.in d. c. non iniustè intelligit, quando uiua uoce fuit appellatũ incontinẽti.Et hoc puto uerius non distincto an potuerit uel non?Nam secundũ Fulg.in d.§.ut inquit Alex.in d.l.si non uult quis statim, sed cautè & cõsulto aduocato appellere, quo casu necessarius est in scriptis libellus d.l.j.& in eo formando & concipiendo impensa.dicit Odof.in sum.de procu.ult. col. & Imo in d.c.non iniustè.iiij.& ibi Collec.& Car.& reperitur una additio ad collec.in d.c.q; etiã quãdo fuisset appellatũ, statim paupertas ꝑficeret ut uoluit.Inquit Bal.in l.ij.ff.si quis caut. & in l.acceptã.C.de usur.& Mathesil.singulari suo ultimo. Sed si appellauit statim uiua uoce nõ uidetur, quòd in eo prosit, in alijs uideãtur quotæ allegatæ.Item beneficiũ decendij ad appellandum ad hoc datur inter cætera & nõ est coarctandũ, quia sic auferretur regula indultum de reg.iur. in vj. cum nec

reperiatur cautũ,quòd in aliquo casu astringatur quis statim appellare l.illã.C.de colla.& ita dicit Imo.in d.c.q̃ nõ arcta-tur cũ in eius sit electione uiua uoce uel in scriptis appellare, posset enim pauper,qui minus ꝓuidus & potens est, q̃ diues habere patrociniũ & alia.& quid,quomodo,& quando pro omni tuitione sit appellãdũ ignorat,erraret de facili,si fuisset
2 ei denegata publicatio † testiũ & diffinitiuè pronunciatũ, si à diffinitiua dũtaxat appellasset,non à denegatione,quoniã non posset impugnare sententiã ꝓpter denegationẽ c.cũ.I. & A. de re iudi.Et ibi Abb.& sic.de alijs multis præmaturè & sine cõsilio factis,excusatur etiã, qui ob paupertatẽ nõ est protestatus nec potuit,& pro protestãte habetur ait Bal.c.cæterũ de rescrip.Et si Bar.bene uideatur aliter sentit.in d.§.ignorãtes q̃ in d.l.inuitus.& uidetur dicere q̃ paupertas etiã in appellãdo excuset.Sed an currãt uel nõ tẽpora appellationis ꝓsequẽdæ ꝓpter paupertatẽ? Alex.in d.l.remittit ad no.per Inno.in d.c.ex ratione de appel.& Ba.in l.fi.C.de cõdi.infer Ias. uerò ibi allegãdo eosdẽ. & Bal.etiã in alijs locis uult, q̃ paupertas nedũ excuset à ꝓsequendo,uerũ etiã efficiat ut nõ currat tẽpus datũ ad prosequendũ.Adducit etiã ad hoc in c.cũ dilecti de do.& cõtu.& in c.egrotans ij.q.iij.subijciens Bal.dicere in l.ij.§.si quis in iudicio in fi.ff.si quis cau.q̃ Guil.de Cu. euasit quendam pauperem à pœna furcarũ qui appellauerat, & præ inopia appellationẽ prosecutus non fuerat.Et nõ obstãt.q̃ aliqui dñi cõsiderabãt auditores Rotæ posse prorogare fatalia uigore Innocẽtianæ cum modica aut nulla impensa, & q̃ esset eludere plures res iudicatas impedire executionem ratione paupertatis,Rota admisit hanc executionem & admittit,& habetur cõmißio in similibus, prout de iure uel cõstito de legitimo impedimento ad appellandũ uel prosequendum

3 dū &c. Et merito in istis, quia † iuuanda est pauptas ne afflicto addatur maior afflictio l. diuus. ff. de offi. præsi. c. ex parte de cle. ęgro. & cōpatiendū ac beneficiendum. licet de censi. & glo. in c. ad audientiā de cleri. nōn resid. aliâs si non excusaretur pauper, perderet forsan quicquid parū superest, & esset necare eum contra l. necare de alen. uel agnos. libe. Videamus enim ꝗ coguntur impotētes deserere causas, redire ad partes, nullos dimittere procuratores, aut aliquos qui negligūt, cum nudi & inermes nequeant cōtendere c. j. frequēs de restit. spoli. in vj. Pecunia nāq; est neruus belli, & ut plurimū excludūtur, uel non ita audiuntur ab his, qui eos deberēt benignè iuuare iuxta Iuuenal. Satyra iij. inqt Nihil habet infelix paupertas durius in se quā ꝗ ridiculos homines facit, & plurima sunt quæ non audent omnes homines pertusa dicere leua prosit, ergo in proposito paupertas prout in alijs prodest. §. sed & propter paupertatē insti. de excu. tuto. l. si quis ad declinandā.
4 C. de epi. & cle. cum ibi no. idem dicamus de infirmitate, † ut præstet excusationē, uel præbeat iustam causam restitutionis pro quo. §. itē ꝑpter aduersam ualitudinē insti. de excu. tuto. c. in tua qui man. accusa. pos. ita Ho. & Io. An. in d. c. non iniustè, & de utroq; scilicet paupertate & morbo etiā Bal. uideatur in d. l. ij. §. si quis iudicio. ff. si qs caut. & Bar. in l. quæsitū de re iud. & Abb. post glo. in c. querelā de procura. facit etiā glo. in d. c. si. egrotās & Goff. ubi supra. Itē si quis procura-
5 torē dimittere nō potuit, uel dimisit † & obijt, et sentētia trāsiuisset postea in rem iudicatam, dicatur nemine appellāte aut prosequente, uel ꝓrogari fatalia petente, & in alijs casibus, si quis legitimè fuerit impeditus, uel sit saltē iusta causa ad obtinendā restitutionē quæ, (ut supra) ꝓficiat. l. j. l. sed & si prætorē. §. j. iūcta gl. & ibi Bar. ex. qui cau. ma. & Bar. etiā in l. fi.

col.ij.ff.de in integ.resti.& glo.in d.c.si egrotans & de casu mortis procuratorũ sæpius fuit obseruatũ in Rota habita cõmißione, ut est dictũ. Sed quomodo cõsideratur paupertas ad-
6 uertendum, & in quanto debet prouideri † pauperi: quia quãdo agitur ut rei iudicatæ quoad fructus & expensas, pareatur si opponitur beneficiũ c. Odoardus de solu. Rota, cuiquã clerico q̃tuncunq; infimo aßignat annuatim pro uictu & uestitu, sine qbus uitã ducere non possumus c.si quis ꝑpter de fru.ducat.auri de camera.xxiiij.& si qd ultra habeat cõsignatur uictori usq; ad integrã satisfactionẽ, nisi condẽnatus eßet miles, doctor, aut aliâs qualificatus, cui ex arbitrio auget qualitatẽ ꝑsonæ, et patriæ ubi habitat fertilitatis, et sterilitatis habita cõsideratione, ꝑut in cõstitutione dotis inspecta quãtitate patrimonij, & dignitate personæ l.cum post. §. uero. ff. de iur.do.& etiã cõmune remediũ ceßionis bonorum ad fugiendos carceres & de eo insti.de acti. §. fin. & l.j.C.qui bo.ced. pos.iuncta .l. fi. eo.ti.quæ de dilatione quinquennali ac creditorũ alternatiua electione disponit, & Rot.xxij.de resti.spoli.in antiq.& .xxxj.de re iudi.& in materia c.olim ij.de resti. spo.& ibi Io.An. ultra remedi d. c. Odoardus & in practica pro clericis beneficiatis remedium c.peruenit.de fideiuss. quo beneficio fructus condẽnati aßignantur uictori deducta summa, ut est dictũ, ne uictus egeat. est & aliud ex benignitate canonica cõceßum delinquenti de quo. l. di.studeat ne famæ pereat, pro quo c.cũ haberet de eo qui dux.in ma.quam pos.per adul.& facit c.Henricus de cle.pug.in duello, aliâs autem quis
7 † dicatur pauper, traditur per Bar.in l.si cõstante in prin. ff. solu.mat.ij.q.col.iij.& Abb.in c.j.de accusa.ubi habetur quòd in casibus quibus à iure expreßum statur expreßioni, quando nõ in rebus leuis præiudicij stamus opinioni uulgari, si magni re

gni relinquitur iudicis arbitrio secundum qualitatē persona-
rum,causarum,& terrarum.Et quia de assecutione & deser
tione appellationis est dictum,ne stylus palatij antiquus, &
qui est in uiridi obseruantia obliuioni tradatur insti.de testa.
in prim.Sciendū quod licet appellanti † regulariter detur an-
nus ad prosequendum & finiendū,& ex causa bienniū auctē.
ei qui appellat.C.de tēpo.appella.c.cū sit romana de appel.
in curia tamen sine tali causa datur bienniū forsan,ex eo quòd
frequentiores sunt causæ forensium,qui non modico tempore
adueniendum & conducendum testes,ac portandum instru-
menta indigent.Item quia multitudo est causarum maxima de
uniuersis christianorū regionibus,& satis est ita esse intro-
ductum,quòd procedit,dūmodo infra annū aliquis actus fiat
prout seruatur & ponit Fas.dubio Rotæ.xxxvij.quādo uerò
deseritur appellatio lapsu biēnij,non uidi dari trienniū eo mo
do,quo extra curiam ex causa tribuitur biēnium.quia nec sim
pliciter curia admittit bienniū,sicut ius cōmune annum, cum
uelit quòd aliquid fiat,ut est dictum,quod non est sic de anno
iuris ut requiratur intra semestre aliquid fieri,cum sufficiat
etiam in ultimo induciarum termino anni comparere.auc. itē
si appellatione.C.de tempo.appella.quod qualiter intelliga-
tur uideatur ibi Bar.& Abb.post Ioan.And.& But.c.ex ra-
tione.v.q.de appella.uerum est q̧ d.ca.ex ratione prouidet ex
causa de tertio anno.Et ita ibi declarat Phil.Frā.col.viij. uer.
circa tertium impedimentum,sed si ut ferretur sententia,quis
summa ope insteterit,non labitur fatale biennij l.fi.§.illud de
tempo.appella.C.Rot.xxxviij.de appella.in antiq. & cauti
procuratores petūt semel,bis,& ter pronūciari parte citata
& annotari in regestro petitionē per notariū causæ c.quo
niā cōtra de proba.& si aliud prætēdatur impedimentū,habe

tur commißio constito de legitimo impedimẽto, uel prout de iure & curritur ad c. ex ratione cùm mate. aliâs habetur cõmißio quòd decernantur executoriales, & taxentur expensæ, si sententia non fuerit habita in biennio cum conclusio nõ sufficiat, ut in d. decis. xxxviij. quoniam licet posset auditor pronunciare super desertione secundum Rot. iiij. de appella. in no. ix. xiij. & xxiiij. cum alijs tamen non solet, & rarißimè id facit meo tempore & (ut dicunt antiquiores) pro posse est abstinendum pro partium commoditate, & minori dispẽdio.

VII. Decis. SVMMARIVM.

Vtrum prorogatio fataliũ, quam Auditores Rotæ ad instantiam partis concedunt, valeat, si ad videndum prorogari fatalia nõ verus, sed putatiuus, seus alias non procura. fuerit citatus?

EPITOME.

1 Prorogatio fatalium facta procuratore putatiuo citato, an valeat?
2 Auditor Rotæ vigore Innocentianæ potest prorogare fatalia.
3 Iudicem posse supplere defectum tutoris, quomodo intelligatur, & quid agere & scire debeat?
4 Motu proprio principis aliquid esse factum, non præsumitur, nisi id exprimat.
5 Appellanti si auditor dat reuerentiales, quæ concurrere, & interuenire debeant, vt vere eos dedisse videatur?
6 Arbiter & arbitrator qua potestate vsum esse videatur, si simpliciter pronunciauit, vide remisiuè.
7 Clausula omni meliori modo, quando subiungitur in aliqua dispositione in qua est expressus ineptus, quid operetur?
8 Fatalia etiam sine citatione partis in vim bullæ Innocentianæ prorogari possunt.
9 Fatalia si prorogantur in vim commissionis, legitima citatio partis an sit necessaria?

DECISIO VII.

QVamuis auditor Rotæ uigore Innocẽtianæ poßit prorogare fatalia, uel de nouo concedere: tamen si ad partis 1 *instãtiã prorogat, & nõ procurator seu qui putabatur,*

putabatur, uel qui non acceptauerat ad uidendum prorogari citatus reperiatur, dubitatum est in una Romanã. domorũ coram dño Hugone de spina de mense Martij 1521. an prorogatio ualeat, & una pars dominorũ dicebat quod sic, quia Rota aliquando transiuerat in dubio pro non desertione ad doctinã Pau. de Cas. l. j. ff. si quis cauti. ad hoc potest adduci, quia si aliunde quàm per Innocẽtianam, uel quia extat commißio, poterat auditor prorogare, debet tenere ex capite utili non inspecto inutili, & eo modo quo potest regula utile de regu. iur. in vj. & Bar. in l. j. §. si quis ita. ff. de uerb. obli. Nam quod nõ tenet ex una potestate, sustinetur ex alia l. iij. ff. de mili. testa. & actus ab ea gestus præsumitur secundũ modũ, qui potest sustineri no. Abb. c. nisi essent j. col. de præbẽ. in vj. de quo Innoc. & post alios latè Fely. c. cũ ex officij, de præscrip. ix. col. cum se. usq; ad ult. char. & licet papa in prorogatione per cõmissionem manuum apponat, nihilominus potest auditor † uigo-
2 sionem manuum apponat, nihilominus potest auditor † uigore Innocentianæ prorogare l. iij. ff. de mili. testa. & ita fuit in Rota obtentũ aliquãdo, aliqñ & notißimè ualde dubitatum, quãdo sequitur commißionẽ, an teneat in casu dubij, alia pars tenebat quod non. quia in istis requiruntur scientia & uoluntas, de qua constet, prout inquiunt Bar. Saly. & Pau. de Cast.
3 l. si curatorẽ. C. de in integ. resti. mi. quòd licet iudex, † quando tutor haberi non potest, posset eius defectũ supplere ar. l. si longius de iudi. l. si cum dotem. ff. sol. ma. tamen hoc intelligitur dummodo sciat, quod tutorem nõ habet, & id faciat ea intentione, ut suppleat. ideo debet exprimi in actis, sciens tutorem nõ habere, & uolens supplere, quod non est in proposito, ad hoc Ang. in tracta. malefi. in uerbo ex eius mero officio & c. si motu proprio de præbẽ. in vj. quod nõ dicitur facere prin-
4 ceps † motu ꝓprio, nisi exprimat. & hæc pars mihi placuit, ꝑ

qua

qua facit, q̧ quando dat auditor reuerentiales in formā appel
5 lanti † & petēti apostolos uidetur dedisse eos, si à diffinitiua & intra decēniū, ac à legitima persona appelletur, & petantur aliàs refutatorios, & iste est stilus palatij, & si appellās nō erat principalis nec procur. sententia transit in rem iudicatam, nec uidetur appellationi delatū: licet iudex aliàs posset deferre ut uidemus, ergo non sustinemus actum ex capite possibili. patet, quia auditor noluit uti Innocentiana, sed partis instantiā respexit, neq; de Innocētiana à parte, nec iudice aliquid dictū, & per hæc non obstāt motiua pro affirmatiua, & quia sumus magis in claro q̃ in dubio, quā potestatem pars & auditor elegerint cessat doctrina Pau. de Ca. alleget & alia fundamenta, quia etiā coniecturæ l. cōtinuus. §. cum ita. ff. de uer. obli. & subintrat illud quod potuit uoluit & c. multum. C. si quis alt. uel si. c. cū super de offi. dele. & quod dicitur de procuratore, & alijs agentibus ex capite incōgruo, qui poterāt ex cōgruo & ualido l. habebat. ff. de instit. Lud. Ro. cōsi. ccccxlvj. & ccccxcvj. ubi plura ad propositū. Itē quando arbiter
6 † & arbitrator simpliciter pronūciat nō expresso, an ex altera uel utraq; potestate, cōmuniter dicitur. quod debēt inspici acta, per quæ etiā si simus in dubio, mens declaratur iudicātis, refert Fely. d. c. cū ex officij. col. xv. unde etiā si essemus in dubio, ex actis apparet, quod nihil in uim Innocētianæ, sed magis ex alia facultate. facit etiā quòd uoluit Spec. in tit. de actore uniuersitatis uer. Sed pone, quem refert & sequitur Abb. in c. petitio in fi. de procura. quòd cōstitutus sub nomine syndici actoris procura. & nego. gesto. intelligitur facere iuxta subiectā materiā, ut etiā Fely. in. d. c. cū ex officij. xj. col. Ergo & auditor iuxta tenorē petitionis, in qua de Innocentiana uerbum nullum. Itē quia etiam quando sumus in casu, in quo ali-
quid

7 quid sit,cum † clausula omni meliori modo,si est expressius modus ineptus,nõ operatur,nisi in expresso,quando modus aptus non descendit ex expresso Cal.cõsi.j.de accusa.Anch.cõsi. ccclvij.Fely.d.c.cum super ult.col.sed in casu isto,est expressa uia commißionis,uel alia separata ab Innocẽtiana.ergo cõclusio fuit,quòd societas confalonis,cõtra quam Maria obijciebat de re iudicata,impetraret restitutionem aduersus desertionem ob culpam,aut negligẽtiam procuratoris.Pro aliquali concordia occurrit,quod affirmatiua procedat,quando nulla est commißio super prorogatione,& citatur bonus uel pu
8 tatiuus procurator † ad uidendum prorogari fatalia in uim bullæ Innocentianæ,quia & pars & iudex ad Innocentianam respexerunt maximè, quando ex alio capite prorogare non posset,ut nõ uitiet citatio de non legitima persona facta,quãdo,& sine ea ualuisset prorogatio.quo casu etiam sine citatione non diceretur iuxta Innocentianam,sed simpliciter ad uidendum prorogari.Idem etiam & seruirẽt ad hæc prima fundamenta,& frequens usus procuratorum ad Innocentianã recurrentium,tanquã ad promptum & securum remedium.Negatiua uerò quando est super prorogatione,cõmißio & citatio fit ad prorogandum iuxta tenorem cõmißionis,& reperitur facta contra non legitimam personã,ut in secundis fun-
9 damentis,nisi quis diceret quòd uirtute cõmißionis † hoc fieri posset sine citatione,quod nõ uidetur,quoniã nec cõmißio fidẽ faceret,nisi parte citata ad glo.Bar.in extrauagan.ad reprimendum super uerbo de plano quo.in cri.læsæ ma.proce.Egi. decis.xxvij.& Ludo.Roma.consi.ccccxix.

VIII.Decis. SVMMARIVM.

Non deseritur appellatio ex eo,quod appellans

lans biduo ante lapsum decendij absente iudice à quo coram honesta persona appellationē interposuit, nec postea iuerit ad eundem iudicem pro apostolis, nec aliter eū in momento probauerit impeditum.

EPITOME.

1 Appellans si non inuento iudice, à quo coram honesta persona appellauit, an teneatur redire ad eūdem pro apostolis uel probare ipsum in momento impeditum & nu.3.&.6.
2 Appellationis modus quando iudicis præsentia haberi non potest?
4 Appellans termino iuris assignato & interim &c. tenetur pro apostolis iudicem adire, anteq̄ labantur dies triginta.
5 Iudex de apostolis respondere, vsque ad vltimum momentum non tenetur.
6 Appellatio in absentia iudicis à quo coram honesta persona, quomodo fieri possit & debeat?
7 Domicilium iudicis dicitur congruum locus ad appellandum, & apostolos petendum intra tempus debitum.
8 Apostoli quando in absentia iudicis appellatur, an necessariò peti debeant?
9 Triginta dies ad recipiendum apostolos, quando currere incipiant? vide remissiuè.
10 Iudex non deferens appellationi interpositæ à diffinitiua puniri pōt.

DECISIO VIII.

APpellauerat quidam biduo ante cursum decendij corā honesta persona quæsito iudice, à quo & non inuento,
1 *† nec curauerat postea redire ad iudicem ipsum pro apostolis, nec probare q̧ fuisset in momento impeditus, fuit à maiori parte dominorum conclusum in una coram domino Hugone de Spina 1519. quod non esset deserta appellatio. & pro cōclusione allegata decisio Egi. ccclxxxj. Et quia passus est dubius & casus quotidianus attingam exemplo legislatorum l. legaui in prin. ff. de lib. lega. aliqua motiua hincinde pro uiribus. Et pro affirmatiua & desertione quam aliqui tenebant facit c. ab eo de appella. in vj. ubi dicitur q̧ à iudice sunt exhibēdi*

di apostoli, aliâs præsumitur appellationi renūtiare appellās si intra tēpus petere prætermittat. ad hoc in simili c. si tibi absenti. uers. sed si episcopus de præben. eo. ti. Itē uidemus in curia quādo non reperitur iudex intra decendium cauti procuratores ueniunt ad eius habitationem tēpore momenti, & si
2 nequeunt habere eius copiam appellant, aut petunt † responderi de apostolis coram quocūq; notario & testibus, cū protestatione de absentia aut inpedimento iuxta c. fin. de appel. quasi stilus innuat nō esse satis ita appellasse, si in momento data iudicis copia nō redeat ad ipsum appellans pro apostolis. ad idē quod inquit But. in c. ex ratiōe. uer. ex his deciditur. eo. ti. q. appellāte quis nō possunt habere copiā papæ, debent protestari de impedimēto secundū glo. in uerbo proposita. in c. cupiētes. §. q. si per uiginti de elect. in vj. Subijciens non esse satis q. semel fuerit impeditus, cum oporteat q. durauerit & cōstet durare, quia si hodie non potuit habere copiā papæ habebit crastina. Et quòd Ang. ait in auc. sed lis. C. de tempo. appel. uidelicet. ut causa appellationis in terminis d. auc. remaneat intacta absq; dāno moræ, si appellās fuerit solicitus ad introducendum eam in consistorio principis, & non potuerit, ex quo aditum ad principem non habuerit. pro quo tex. in l. fi. §. illud. C. de tempo. appella. ibi summa ope nixum litem exercere, quasi usq. ad finem termini iuris quotiens detur facul-
3 tas debeat redire ad iudicem pro † appellatione seu apostolis. ad idem Bald. in aucten. item si appellatione. & Salyce. in d. §. illud eod. titu. q. licet regulariter sufficiat una interpellatio l. titia seya. §. seya. de lega. ij. & l. mora. in princi. cum ibi no. per Bartol. ff. de usur. in causa tamen appellationis non sufficeret, ideo debet cum ea instantia & diligentia, cum qua sunt petendi apostoli. Item si fieri potest appellandum

est

est corā iudice à quo & ab eo petendi apostoli ut eidē honor debitus tribuatur l.omnem honorem.C.quādo prouo.non est neces.& c.ut debitus de appel.habita ergo copia ipsius usq; ad ultimū momentū adiri debuit.facit q, referendo Mathesil. sequitur Fely.in c.ex transmissa.circa mediū de præscrip.qui appellans corā honestis uiris ob defectum contingentē in per sona iudicis à quo,debet altera die requirere iudicem.Et ita cō suluit Alex.cōsi.xix.uol.x.ibi circa secundū uolens,q, interim debeat requiri dicēs probari in l.de pupilo. §.si quis ipsi præ tori cum ibi no.per Bart.op.iij.ff.de no.ope. nun.faciunt no. per glo.in uerbo expectandi in j.c.de consue.rec.feud. Pro-
4 *pterea quādo iudex assignat † terminū iuris & interim quā docunq; tenetur appellans ante fluxum xxx.dierum adire iu-dicem pro apostolis sub pœna renuntiationis,appellationis, aut desertionis,& iudex sub pœna dare l.iudicibus.C. de ap-pel.l.unica iuncta gloss.ff.de libel.dimisso.& d.c.ab eo. & si ante ultimū momentum requiratur potest dicere,prout pra-*
5 *cticatur,si uelit differre,nolo adhuc respōdere,† quia sum in termino,cum possit intra tēpus iuris tenere impeditū appel-lantē cle.quāuis.§.pe.& si.ubi etiam glo.de appel.unde uide-tur fauore & beneficio iudicis terminus appositus, & conse quenter appellans astrictus ad expectandum ultimam horā pro habendo iudicis præsentia aut probāda absentia seu impe dimento ut est dictū.Pro cōclusione uerò ac ualiditate appel-*
6 *lationis absq; desertione † facit,quia si iudex se absentet à loco iudicij sufficit appellare corā persona auctētica,nec tenetur appellans sequi alibi iudicē pro intimāda appellatione & pe tēdis apostolis l.ij.§.biduum.uer.dies.ff.quando appel.sit. & satis est prosequi coram iudice ad quem secundum Egid.in d. decis.ccclxxxj.Et appellari potest ac peti apostoli in absentia iudicis*

iudicis coram alijs cum protestatione de absentia. Inquit Mil: in uer. appellatio fieri debet. Itē satis est semel requirere iudicem cōgruis loco & tempore, & si fuerit absens potuit appellari in loco tribunalis tanquā congruo, ut in d. §. biduū cum se. & uoluerunt Archi. & Ioā. An. in d.c. ab eo ad hoc Rot. 50. in no. eo. ti. uolēs satis esse iudicē in absentia congruis loco & tēpore, fuisse requisitū & protestari quòd libēter appellaret ac apostolos peteret à iudice à quo si eius præsentiā habere posset, & non astringitur, etiam quando appellationem
7 potuit iudici intimare. Item ꝙ locus domicilij † fuit congruus ad appellandū, & petendū apostolos infra tēpus debitū prout cōtigerat hoc, ꝙ nō inuento iudice in domo ibi corā honesta persona fuerat appellatū, & petiti apostoli saltim testimoniales unico contextu iuxta formā dictæ cle. quāuis, & sic iuri satisfactū fortius firmat Phil. Fran. in d.c. fi. q. xiij. ꝙ quā-
8 do † appellatur in absentia iudicis, nō sunt de necessitate petēdi apostoli secundū Spec. eo. tit. in iiij. parte. §. sequitur uidere uer. notandum. Igitur quamuis ad cautelam ab honestis uiris possint, & quòd non sit necesse tenent etiam Bald. & Ang. in l. ij. C. de his qui per met. iudi. non appella. ea ratione quia reuerentiales aut refutatorios apostolos nullus alius dare potest iudex à quo in d.c. ab eo. & c. ut super eo. tit. & lib. nec à iudice ad quem, si coram eo esset appellatū peti deberēt, ex quo dare non potest. Super hoc autē sunt opiniones in contrariū, uoluit Rot. decisione prædicta, quòd apostolorū petitio nequeat omitti ex eo, ꝙ apostoli sunt pars & essentia appellationis, aliàs frustra doctores disputarent in d. c. ab eo. & in
9 d. cle. quis an. xxx. † dies ꝑ apostolis current à die prolationis sentētiæ uel appellationis interpositæ. quicūq; ergo sit appellans quādo non petierit reputabitur nō appellasse, ut in dictis

*iuribus & alijs ibidem adductis & opinionẽ dictæ decisionis
in hoc, ut uerũ tenet* Domi. *in d.c. ab eo. & cum ea etiã trãsit
ibi referendo* Rot. Phil. Frã. *quãuis ex aduerso forsan dici pos-
set disputationẽ fore utilẽ & necessariã, quando appellatur à
iudice in eius præsentia, ut tunc sunt petendi apostoli postquã
dare potest, non quando in absentia.* Vide *tamẽ* Archi. & Io.
Andr. *in d.c. ab eo tenentis q non sit de substantia, ut peti de-
beant apostoli in ipsa appellatione dummodo intra xxx. dies
petantur, redeũdo ad casum decisionis subiungit* Phil. Fran. *in
d.q. xiij. ad propositũ, q non est necesse reuerso postea iudice
redire ad eum pro petẽdis iteratò apostolis, cũ sufficiat quòd
semel fuerit requisitus & ita antiqui dñi, ut inquit* Fely. *in d.
c. ex transmissa tenebant. quibus tamẽ pro affirmatiua ipse re-*
10 *spondet ut ibi.* Nihilominus *etiã pro negatiua facit* † *quia ius
defert appellationi à diffinitiua, & iudex non deferẽs punitur
c. de priore cũ ibi no. de appel. c. cũ appellationibus eo. tit. in
vj.* Igitur *satis esse debet semel appellasse & apostolos petijs-
se cum à iure uideatur delatũ.* Nec *ob. q bis ad minus peti de-
buissent ut dicũt scribentes in d. c. ab eo super uerbo sæpius.
Nã illud erat ante d. cle. quãuis quæ unica petitione est cõten-
ta.* Et *ad dicta* Bal. Ang. & Alex. *& aliorũ potest pro negati-
ua responderi, q loquũtur de tẽpore appellationis prosequẽ-
dæ anni, uel biennij ad materiã d. auct. sed lis. & auct. ei. qui de
app. eo. ti. prout etiã loquitur tex. in d. § illud.* Et *hoc est satis di
uersum à terminis appellandi & apostolos petendi l. papi-
nianus exuli. ff. de mino.* Et *quòd cauti uiri expectẽt momentũ
& nõ uidetur ex prædictis necessariũ, sed fit ad abũdantẽ cau-
telam, quæ non nocet & tollit omnẽ dubitationem l. testamẽ-
tum.* C. *de testa. & c. bonæ el. j. de elect. ex quo non reperitur
expressum quod debeat expectari momentum lillã.* C. *de col-*

la. Nec

la. Nec dicatur quòd appellans posset captare iudicem impeditum tertia, sexta, aut nona die, & tunc appellare corā honesta persona post factam diligentiā de iudice reperiendo, & eo modo uitare ne coram eo appellaret, si semel ante momentum absentia uel impedimentū sufficeret quinimo fugere refutatorios apostolos, quos forsan habuisset, q̄ non debet posse esse in potestate partis contra honorē iudicis, ac in præiudicium aduersarij, quoniā potest dici non esse absonum, ex quo durius esset tenere condemnatū, cuius fauore est datus à lege terminus appellandi & apostolos petendi, uel saltem ita eius contemplatione, sicut & iudici taliter impeditū, quòd omni die cogeretur cum dispēdio & labore data absentia inquirere iudicem, etiam usq; ad ultimū momentū. quid enim si ob causam super qua lis uertitur, aut alia negocia impelleretur statim post sententiā aut in diem sequentē seu ulteriorem prope finē decendij longius peregrinari, utiq; lex debuit esse contenta tali diligentia, per quā iudici honor est tributus absque contēptu, & magis absentiæ iudicis in dubio est imputandum partiq; subueniendū quā fraudi ascribendū ar. c. fi. cum ibi no. de præsump. Ad d. cle. quāuis cum glo. dicendū q̄ licet appellans iudice nolente respondere ante finē termini iuris de apostolis cogatur expectari, si per totum terminū eos offerre uoluerit ar. c. si à iudice, de appel. in vj. cum non dicatur morosus iudex ante lapsum termini, tamē appellās non tenetur iterum adire iudicē postea quā semel intra terminum petijt per quam petitionē uidetur iuri satisfecisse prout glo. & Car. inquiunt in d. cle. Nam eiusmodi terminus pro apostolis communis est tam appellāti quā iudici, & ab eo tempore quo incipit currere appellāti & iudici à quo, ut no. Phil. Franc. in d. c. ab eo in prin. Verum pro affirmatiua ad illud quod sufficiat in absen-

tia appellare, & apostolos petere absq; eo, quòd iterato iudex sit adeundus dici posset, ut procedat, quando fuit in ultimo momento appellatũ, non ante momentũ, uel quãdo antè, si fuisset doctũ de absentia aut impedimẽto iudicis etiam in ipso momẽto. Et q in his casibus dũtaxat uerificentur dicta eorũ, qui uolunt, q non debeat iterùm adiri ac Fely. in d. c. ex transmissa non obstante quòd pro negatiua in dubio pro ualiditate appellationis accipimus l. quotiẽs. ff. de re. dub. & in c. abbate, de uer. sig. & p non desertione ad doctrinã Pau. de Ca. in l. j. ff. si quis caut. & q hoc tenendo nil alicui tollitur cũ ueritas perquiratur quæ magis inuestigatur, & si manifestetur ei omnia credere debent. viij. di. ueritate. possent etiam alia pro utraq; parte considerari, & utilis esset principis declaratio.

IX. Decis. SVMMARIVM.

Vtrum fatalia in causa appellationis currant durante termino remissoriæ, ita quod deseratur appellatio?

EPITOME.

1 Fatalia an currant pendente termino remissoriæ?
2 Cautela optima pro quocunq; volente diffinitiuè pronunciare.
3 Fatalium cursus publico fauore introductus existit.
4 Tempus in dubio præsumitur præfixum instantiæ, non iudici.
5 Appellanti an currat tẽpus, si facto iudicis vel parti fuerit impeditus?
6 Impedimentum appellati petentis remissoriam excusat appellantem.
7 Pendente partium compromisso tempus non currit ad prosequendam appellationem.
8 Solennitates iuris quando non sint remissimiles per partes?
9 Iurisdictio quando possit prorogari de tempore ad tempus per partes? vide remissiuè.
10 Terminus præfixus instantiæ debet intelligi, si infra dictum terminum causa potest expediri.

DECISIO IX.

AN esset deserta appellatio in una coram domino Camillo de Ballionibus 1519. fuit dubitatum ex eo quòd durante

1 *durante termino* † *remißoriæ datæ ad partes pro examinandis testibus iuxta c.præsentiū de testi.in vj.lapsum est bienniū quod in curia datur ad prosequendum & finiendū,dummodo infra annum aliquid fiat prout dico in decis.incipiente, firma est propositio sub ti.de appella.& ponit* Fasto, dubio Rotæ, *xxxvij.Et una pars dominorū uolebat non esse desertam, nec decurrisse fatalia, ex quo pendente dilatione iudicis officium quiescit l.siue pars.C.de dila.& iudex debet expectare donec sit finita dilatio,& sic non est quid imputetur parti appellāti ad hoc dictum* Cy.& Dy.*quod refert* Bal.*in l.si cum ipse. ff.de excu.tuto.quòd caueatur statuto q̄ quælibet causa infra tres menses decidatur, & aduersarius ad longinquas partes gratia testium producendorū dilationē petat,quæ ultra dictū tempus extendatur quod nō obstañ.statuto pars debet audiri & post menses tres de causa cognosci,quod est notatu dignū ait* Bal.*accedit quod scribit* Spe.*in ti.de appel.§.nūc breuiter trāscurrendū est uer.quid ergo si appellatur col.ij.q̄ in causis totius orbis ad supremū tribunal per appellationem delatis, non potest iuris rigor per omnia seruari,cum quādoq; oporteat remißiones ad prouincias remotas super uarijs articulis fieri quæ non possunt infra breuis termini spatiū expediri,nihilominus(inquit)de his sæpe excipi uidemus, sed raro pronūciari.*Pars *alia forsan maior tenuit oppositū, quasi id non sit iure cautū l.illam.C.de colla.Secundò quia esset nimiū differre causarū expeditionē, quæ quātò citius finiendæ sunt l.properandum. C.de iudi.& c.finem liti.de dolo & contu.*Tertiò *quia est quid parti imputetur, quare passa est talem concedi dilationē,quæ bienniū excederet,esset longa uel breuis inspecta eo quod superat de biennio conceßionis tempore arg.l.ij. §.quid diximus.ff.si quis cautio.Seu quia non petijt proroga-*

ri fatalia quòd unicuiq; petenti in Rota cōceditur uigore Innocentianæ, & etiam paruo dispendio ac breui spatio fit per uiā cōmißionis.ad l.siue pars,respondebatur quod iudex potuisset pronūciare reuocādo dilationē remissoriæ,sicut de mo
2 re † in palatio auditores pronunciant diffinitiuè reuocatis prius dilationibus & datis refutatorijs quibuscūq; appellationibus,& est optima cautela ꝑ quocūq; deffiniēte in quocunq; tribunali no.cam uel secundo licet iudex debeat finē dilationis expectare, ꝙ non ideo minus currunt fatalia, quorū
3 † cursus est publico fauore inductus ut no.Abb.in c.ex ratione col.ij.circa finē de appel.ad no. per Bar.in d. l. si cum ipse quē sequitur Ias.in l.properādū in prin.col.vj. in v. limitatiōe C.de iudi.fuit responsum procedere,quādo terminus præfigitur liti, secus si præfigatur iurisdictioni prout præfigitur in causa appellationis secundū Alex.qui ad hoc fuit allegatus cōsil.ciiij.uol.v.ut tūc nequeāt per eiusmodi dilationes prorogari ad no.Inno.in c.de causis de offi.deleg. quemadmodum Bal. sentit in d. l. & Fely. in c.uenerabilis, in secunda conclusione
4 col.v.de iudi.ubi ait ꝙ in dubio tēpus † præsumitur præfixū instantiæ & non iudici, quia hoc modo obuiatur immortalitati litium secundū Io.An.in addi.ad Spec.in ti.de leg. §.restat quod sequitur Imo. in d.c. de causis dicēs esse mēti tenendum Spec.uerò (ut dicebat) pars ista nō loqtur in istis terminis,uel nō figit pedes ꝙ fuerit pro nō desertione iudicatū. Mihi pla-
5 cet prima opinio cum sufficiat appellantē † à iudice uel à parte citra culpam suā fuisse impeditū, cui non potest imputari, quādo stat per iudicē uel partē l.fi.§.illud.C.de tēpo.appe.& d.c.ex ratione cū ibi no.ob iudicis enim aut partis impedimētum appellās habet secundū fatale,ut est cōmunior sententia, quam refert & sequitur Phil. deci.in d. c.uer.Secundus casus

& uer.

& uer. quartus casus col. iij. & vj. & in effectu firmat ad propositum, quòd si appellatus petijt lōgiores dilationes, ut currerent fatalia, seu appellauit ab interlocutoria, uel quid simile, tunc habet appellās secundū fatale, & ad hoc subijcit multa facientia pro hac parte, fortius ergo cōcurren. impedimento partis petentis remissoriā & iudicis concedentis, ut in d. l. si cum ipse ad hoc optime Rota *decisione vij. in no. de app.*
6 *dicens q. impedimentum † appellati petentis remissionē excusat appellantem, legitimè namque impedito tempora iuris uel hominis non currunt l. j. in fi. C. de anna. excep. in auct. de san. epi. § si quis episcopus uer. si uerò col. ix. c. ne pro defectu de elec. c. j. & c. illud de præscri. c. quia diuersitatem de conces. præben. c. si electio de elec. in vj. & cle. sicut in fi. de appel. Ita concludit* Rota *decisione ij. de dila. in not. super illo articulo quod terminus duorum uel trium mensium ad testes recipien-*
7 *dos assignatorū, non currit pendente † partium compromisso & ita nunc fuit decisum non obstante, quòd quidam ponderabant cōtra decisionē, quòd terminus erat appositus decisioni non iurisdictioni, ut habetur in d. decis.* Nec *refragatur quòd dicant doct. de impedimento occurrente in j. fatali ex quo in curia regulariter datur biennium: ut supra. & d. c. ex ratione propter impedimentum cōceditur ultra & prouidet de triēnio ut firmat idem* Phil. Deci. *in d. c. neq; curarūt iura, quòd propterea differatur causarū terminus. cū hoc iustius cōsueuerint, quā sine culpa ex facto partis uel iudicis appellantem plectere c. cognoscentes de consti. quoniam nec poterat appellans iudicem in tali concessione impedire, nec est curandum quòd non sit usus prorogatione remedio* Innocētianæ *facili aut uia cōmissionis in tempore, cum idem habeamus in excusatione ob paupertatē quamuis etiam pauper posset in una citatio*

 ne absq;

ne absq; alia impensa prorogationẽ obtinere uigore dictæ Innocentianæ, & tamẽ si non obtinuit est excusatus ut in dicta decis. firma est propositio ubi hoc corroboratur ex multis sufficit respondẽti dare instantiã & est satis etiã ad aliquid probandũ. j. q. j. c. sicut urgeri & ibi gl. c. cũ marthæ. de cele. missa. glo. in c. fi. de sup. negli. præla. in vj. & Car. in cle. ne Romani col. iiij. de elec. & constat per casum paupertatis, & sic impotẽtiæ esse eiusdẽ generis, et in causa appellationis, p quæ patet q; licet terminus, de quo agitur, asseratur publico fauore inductus secundũ Abb. d. c. ex ratione. ij. col. quẽadmodũ de tẽpore instantiæ sentit gl. in d. l. properandũ in prin. & iuris
8 solennitates non sint per partes remißibiles, quãdo p publica utilitate sunt introductæ, aliâs sic secundũ Inn. in d. c. in causis ante fi. super quo uideatur Bar. post alios in d. l. pperandũ & Abb. in d. c. ex ratione ac in c. pe. col. v. de iud. & canonistæ in d. c. causis. Item etiã si concedatur quod sit iurisdictioni præfixus cum Alexan. in allegato consil. loquatur de termino dato per statutũ in causa appellationis, & dicat quòd erat præfixus instantiæ & Io. An. faciat duo membra in d. c. in causis, ut aliud sit, quando terminus adijcitur decisioni uel diffinitioni, aliud quando iurisdictioni, super quo uideatur etiã Abb. in d. c. in causis col. j. glo. & col. ij. ibi dubium est cum quæstione seq. de statuto opponente certum terminum, infra quẽ debeat causa expediri & in c. significasti eo. ti. post prin. & latius in d. c. pe. col. v. ubi colligit magistraliter quid iuris quãdo tempus adijcitur parti, quando iudici, quando instantiæ, quando actioni, q; nihilominus etiam in his casibus & similibus ac in pluribus alijs ex uarijs causis durat instantia, seu cursus fataliũ cessat absq; desertione appellationis, multos casus similes accumulo in d. decis. firma est propositio, plures alios ponũt

Abb.

Abb.& Phil.Deci.in d.c.ex ratione,& nõ est pars seu iudex qui proroget,sed lex in hac materia ita disposuit,& pro hac similiter motiua ex aduerso.Vnde illud quod nequeāt prorogari tempus,nec sit post terminũ iurisdictioni appositum cognoscendi nec diffiniẽdi potestas intelligitur, nisi ex causa ut hic ratione impedimenti prædicti,ut in d.l.si cum ipse & in d.c.ex rõne & in iuribus adductis in allegata decisione firma
9 est propositio & secundũ Bal.in d.l.quãdo utraq; † pars cõsensisset,potuisset prorogari iurisdictio de tẽpore ad tẽpus. Non obst.Rot.Bisignet.j.de appel.in antiquior.q̃ si post cõclusionẽ labãtur fatalia deseritur appellatio,quia ideo est ex quo nõ stat per iudicẽ,sed per partẽ quæ debebat petere ferri sententiã,ut dicitur ibi & in d.§.illud,unde potius dicit pro prima opinione,ut contra culpabilẽ & negligentem desertio fiat,nõ cõtra impeditũ,quæ opinio proculdubio est uera supposito,prout erat, quod ad petitionẽ appellãti remissio cõcessa fuerat.Adde etiã secundũ Abb.q̃ quis iudex nequeat finito tempore aliquid facere,si terminus sit præfixus iurisdictioni, uel iudici,& iurisdictioni iuxta tradita superius & per Abb. in d.c.pe.col.v.nihilominus prout concludit col.iij.quando lis protrahatur ultra terminũ à iure cõmuni uel statuto præfixũ nõ ex impedimẽto alicuius,sed ex magnitudine causæ uel propter plures in casibus maioribus ab interlocutoria.Itẽ si statutum præfigat duos menses,& actor dicat se habere testes ultra m[illegible] taliter,quòd requiritur maior dilatio q̃ sit terminus totius instãtiæ,credit quòd poßit pronũciari ex eo,quod non
10 potest inputari partibus uel iudici.quoniam † terminus debet recipere interpretationẽ à iure,uidelicet si causa infra terminũ expediri posset,q̃ de cõmoda & poßibili iuxta materiam subiectã expeditione ciuiliter accipiẽdũ est,data cõpetẽti dilatione

latione, ne pbationũ necessariarũ copia & facultas subtrahatur aut coarctetur l. nepos proculo. ff. de uer. sig. & l. quicũq; C. de hæreti. & hæc pars prima ex prædictis habet etiã æquitatẽ, quæ, si essemus in dubio, coadiuuatur p dictũ Pau. de Ca. in l. j. in prin. ff. si quis cautio. ut in ambiguo præualeat sententia pro nõ desertione. quod semper obseruauit Rota meo tempore & dato sine præiudicio ueri, q̃ staret secũda opinio, negari tũc non posset aduersus cursum fataliũ desertioneq; restitutio ex tã iustissima causa ad quod sufficeret lex j. ff. ex qui. cau. maio. & cõferunt ea, quæ Phil. Deci. ex mẽte & dictis docto. refert ac sentit in his & similibus casibus in d. c. ex ratione circa secundũ & quartũ casum & quæ in præfata decisione firma est propositio, annotaui faciẽtia optimè ad utrunq;: omitto quod uoluerũt duæ decisiones Rotæ xxxiij. & xxxvij. de testi. in anti. ex quo se fundãt quòd remissoria decreta est bullata, licet dicãt, quòd auditor nõ potest sine noua cõmissione ulterius in causa procedere, ex quo Papa manum apposuit c. ut nostrũ de appel. quasi expirauerit eius potestas. Nam hodie uigore Innocentianæ decernuntur absque plumbo.

X. Decis. SVMMARIVM.

Terminus mẽsis qui datur ad intimãdã appellationẽ in casu cle. causam de elect. cẽsetur datus, siue parti, siue speciali procuratori fiat intimatio, vel vtroq; absente in domo, seu ecclesia &c.

EPITOME.

1 Tempus ad intimandam appellationem iuxta formam cle. causam præfixum intelligitur quomodocunq; intimatio fiat.

2 Clausula in principio alicuius dispositionis apposita quando respiciat casus sequentes?

DECISIO X.

1 *MEnsis † infra quẽ appellatio extraiudicialis in terminis*

nis ele.causam de elec. debet intimari parti uel procuratori specialiter constituto, aut tempus in quo q̃ cito cōmodè fieri poßit post lapsum mensis, censetur præfixus etiã quãdo prin ci. & procura. non inueniuntur, & intimatio fit in domo, uel in ecclesia cathedrali ac in ecclesia uel beneficio, de quo agitur, quia eadem est ratio in utroq; casu l. illud ad l. aquil. & l.
1 *à titio. ff. de uerbo. obliga.* Nam *illa clausula* † *tũc demum ad sedem eãdem deuolui censemus, ponitur ante omnem casum & iuncta cum tempore præfixo ad intimandum, respicit omnes casus, qui sequuntur, prout dicitur de clausula, quæ ponitur in principio alicuius dispositionis in l. iij. §. j. ff. de liber. & posthu.* Et *dato ac non concesso, ꝙ non esset tempus appositum secundo casui in uer. quòd si forsan non uideretur repetitum, ex quo inter secundũ, & primum ratio diuersitatis non apparet, maximè, quia si* Papa *uoluisset quòd in secundo casu, quando cunq; posset publicari, utiq; dixisset arg. l. unica. §. sin autẽ ad deficientis. C. de cadu. tollẽ. & ita dixerunt domini in una* Nã *netcñ. parrochialis corã me 1519. in qua una pars oppositum tentabat, & pro cõclusione facit uer. intimatio uerò & ibi intra tempus prædictum ubi glo. ita declarat.*

De Confirmatione vti. vel inutili.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Confirmatio Papæ in forma communi, de receptione in canonicum cum promißione uacaturæ præben. facta per capitulum non afficit nec impedit, quin collatio alteri, de prima præbenda facta ualeat.

EPITOME.

1 Collatio præben. vni per capitulum non obstante receptione, ac pro-

mißione

missione prius alteri facta tenet, etiam si receptus confirmationem in forma communi à Papa habuerit.

2 Confirmatio in forma communi, nullum ius de nouo tribuit.

3 Confirmationum apostolicarum diuersæ species cum suis effectibus, vide remissiue.

4 Capitulum conferens alteri, quam recepto punitur.

DECISIO VNICA.

RECEPERAT capitulum Casalen. quēdam in canonicū cum promissione præbendæ primò uacaturæ, receptus obtinuerat à Papa confirmationem in forma communi, postea capitulum primā uacantē alteri contulit, fuit conclusum 1516. corā dño Ioan. Antonio de Tri=
1 uultijs ualere † collationē, receptio enim in canonicū auctoritate capituli, nec dat nec dare potest ius ad uacaturam præbēdam afficiens, quominus liberè teneat alteri facta prouisio secūdū Inno. & communiter docto. dicit Abb. in c. inter cætera de præbē. Idē in mādato Papæ de prouidendo c. dilectus ij. eo. tit. Nec obst. c. si apostolicè eo. tit. in vj. quia loquitur de alia
2 confirmatione q̄ in forma cōmuni, quæ confirmatio † in forma cōmuni, sicut & innouatio priuilegij, nullum ius de nouo tribuunt parū uel nihil operando c. quia diuersitatē de cōcess. præben. c. j. c. examinata & ubiq; gl. & Abb. in c. cū dilecta de cōfir. uti. uel inuti. c. quia intentionis de priuileg. & gl. in uerbo confirmatū in c. cum accessissent de constit. Nā qui confirmat non dat l. & quia cum ibi no. ff. de iurisd. om. iud. & c. in=
3 ter dilectos de fide instru. Quando autē dicatur † cōfirmatio in forma cōmuni, uel ex certa scientia, & de effectu utriusq;, ac materia traditur in allegatis locis, & Mil. in uerbo, gratia nō potest dici subreptitia, & per Bar. latius & magistraliter in d. l. & quia col. ij. & per Abb. in d. c. j. & d. c. examinata. in c. porrecta & in c. pe. eo. ti. & in d. c. quia diuersitatem

col. ij.

col.ij.inquit causa, quæ est ex certa scientia, operari tres effe ctus notabiles, & de effectu triplici est ibi glo.in uerbo communi.& in d.c.cum accessissent & Abb.etiā in c.cum super col.j.cum se.de caus.pos.& proprie.Nec refragatur c.si capitulo.& c.si soli.cum si.de conces.præben.in vj.quando ibi proceditur ultrà q̄ ad simplex mandatum de recipiendo aut
4 *coferendo, ut patet.Punitur † tamen capitulum alteri conferens q̄ recepto d.c.inter cætera & d.c.dilectus, & ubiq; Abb. declarans ex quo receptus à capitulo debet habere præbendam. recepto nanq; in canonicum ad primam uacantem, ius acquiritur canoniæ.licet præbendam ex promissione prohibita petere non posit.Bene potest iure communi ratione canoniæ, quia canonicus sine præbēda esse non potest d.c.relatum c.dilectus primo. & d.ca.dilectus ij.ubi Abb.c.cum super de conces.præben.& Goffre.ibi in sum.*

De Cleri.non residen.

Vnica Decis. SVMMARIVM.

Indulgentia de fructibus, qui residentibus in ecclesia dantur, vel de toto eo, quod quis perciperet, si in ecclesia resideret, non continet quotidianas distributiones.

EPITOME.

1 Distributiones quotidianæ an debeantur habenti indultum de percipiendis fructibus cum ea integritate, cum qua illos perciperet, si in ecclesia resideret?
2 Distributiones quotidianæ dantur pro sola interessentia.
3 Distributiones quotidianæ nullis interessentibus, applicātur ecclesiæ.
4 Verba latino sermone concepta, quomodo sint interpretanda?
5 Verba ista residere & interesse differunt, etiam secundum communem vsum loquendi.

Decisio

DECISIO VNICA.

1 HABEBAT prior ecclesiæ Oxomeñ. breue apostolicũ de percipiẽdis † fructibus, qui residentibus in ecclesia dantur, uel totũ quod quis perciperet in ecclesia residendo, cuius prætextu petebat quotidianas distributiões. pro quo allegat glo. in c. cũ dilectus de cle. non residẽ. & c. ex cõmunicamus. §. catholici de hæreti. Ho. & Io. de Ana. in c. ad liberandũ. de iud. Vbi de priuilegio cruce signatis cõcesso, q̃ integre fructus perciperent, ac si essent in ecclesia residentes, & ibi concludũt uenire etiã quotidianas distributiones, quod sequitur Imo. in c. j. de cle. nõ resi. in vj. quando in ecclesia non essent illi, quibus huiusmodi distributiones deberentur. Et ista opinio simpliciter placebat aliquibus ex dñis. pro quo facit, quia usus loquẽdi, cõmunisq; intelligentia uidetur, ut residere in ecclesia sonet, & sapiat interessentiã, ac seruitiũ in diuinis quæ etiã in odiosis est sequenda l. librorũ. §. q̃ tñ cassius de lega. iij. l. cũ delationis. §. asinã. ff. de fun. instruc. c. inter corporalia. uer. sed neq; de trãsla. episcopi. c. maiores col. iij. de baptis. c. ex literis j. de spõsa. c. unico. iũcta gl. de iniur. in vj. Bar. in repeti. l. omnes populi in. ij. q. vj. q̃onis principalis de iusti. & iure in l. talis scriptura in prin. de leg. j. et in l. j. in prin. ff. ad l. falci. Abb. in prohe. decreta. ij. & iiij. col. in c. ij. de arbi. in c. ex tenore in fi. de fo. cõpe. in c. per tuas col. ij. de proba. & in c. ij. de accusa. Coadiuuatur hæc pars, quia cũ fructu, & effectu est accipiẽdũ, quòd aliquis in ecclesia resideat, non q̃ dormiat, & nihil agat. Itẽ aliàs nõ operaretur concessio uerbi in ecclesia l. pe. §. docere. ff. ne quis eũ qui in ius uoca. est ui exi. c. relatũ de cle. non residen. & in c. si papa de priuileg. in vj. Sed maior pars tenuit oppositũ in causa Oxomeñ. fructuum curã

domino Sibiniceñ.1521.de mēse Nou.Cum aliud sit residere,
2 aliud diuinis interesse,pro qua intereßentia,nō pro sola † resi dētia quotidianæ distributiones dātur,& sunt inuētæ:ut in d. c.j.& tenēt Collect.Io.An.But.Car.& Abb.in d.c.cum dilectus.& gl.in uerbo affuerint & d.c.j.& ibi Anchar. Domi. & Phil.Frāch.& cōmuniter doc.& q̄ sit ista opin.cōmunis fatetur Io.de Ana.in d.c.ad liberādā.licet cōtra eā sentiat. est etiam uera,q̄ nō omnis residēs in ecclesia,interest diuinis,nec do primo infertur ad secūdū,neq; canoni esset ex sola residentia satisfactū.Itē ratione solius residētiæ in ecclesia,in aliquibus locis datur aliquid,q̄ nō residētibus in ea negatur,& tñ differt ab eo,q̄ datur interessentibus horis canonicis,& sic à dictis distributionibus,nec uerbū integre includit quotidianas distributiones, quæ nō sunt fructus propriè,de quarū natura aliquid uideas in illa decisione incipiente,lite pēdēte,& satis operatur priuilegiū respectu fructuum,quos priuilegiati non perciperēt,& qñ nō essent alij in ecclesia,nō propterea debe
3 rent tales distributiones † dari,nisi interessentibus:sed magis applicari,si non essent quibus deberentur, ecclesiæ ad not. in c.fi.de rescrip.in vj.secundum Domi.& Phil.Franch.in d.c. j.cōmunis uerò loquēdi usus potest negari esse talis,ut supra, & quādo esset in sermone uulgari,ex quo indulgentia est la-
4 tinè † concepta,uenit interpretanda secundum artem literarum,aut grossum loquēdi modum literaliter,ait Bal.in l.lege circa fin.C.de legit.hære.allegando Cy.in l.si cum ante.C.de dona.ante nup.talia nāq; uulgaria in latinum redacta,debent iuxta intelligentiam iuris,ac mentem loquentis exponi,inquit Barto.in l.si quis filiabus.ff.de testa.tute.& Alexan.consil.v. uolu.iij.Modus autē literalis iuridicus est,ut non sufficiat residētia,& per distincta uocabula, q̄ requiritur interessentia,

quodq;

5 *quodq; iſta † apertè differunt reſidere, & intereſſe, etiã ſecũ dum loquendi, ac decidendi in iure, quem princeps indulgẽs dicitur ſequi, non uiolare: ut in d.c.j. cum alijs adductis, &c. ſi breue exprimat de fructibus, quotidianæ diſtributiones non ſunt in numero fructuum, ſed alterius generis ſtipendia, pro ut in dicta deciſione lite pendente, ubi ad propoſitum.*

De Præbendis.

Primæ Deciſ. SVMMARIVM.

Collatio beneficij facta excõmunicato, etiam occulto & excommunicationem ignoranti, eſt nulla, nec per ſequentẽ abſolutionẽ conualeſcit.

EPITOME.

1 Collatio beneficij facta excommunicato, etiam occulto non tenet. & nume. 5.
2 Ignorans ſe excommunicatum, an beneficiũ & literas apoſtolicas impetrare poſsit? & nume. 6.
3 Dolus in excommunicatione, an exiſtat neceſſarius?
4 Excommunicatus occultus, an differat à publico?
5 Excommunicatus occultus eligi, nec electioni eligendo intereſſe, non poteſt.
7 Collatio beneficij facta excommunicato, non conualeſcit ex ſequenti abſolutione.
8 Acceptatio facta per excommunicatum, an valeat? uide remiſsiuè.

DECISIO PRIMA.

1 NON *ualet collatio † beneficij facta excommunicato etiam occulto c. poſtulaſtis de cle. excom. mi. &* Rot. v. *in nou. de conceſ. præben. & ita D. Iacob. Simonetta iudicauit in una Tolletañ. cano. & præbẽ. pro Benedicto Gentili contra Troiani & nouiſsimè 1 5 2 2. de menſe Maij in alia Plocceñ. cano. & præben. coram domino Paulo de Capiſuchis fuit firmatum. Duo tamen ex dominis in dicta cauſa*

Plocceñ.

Ploceñ.cõsiderabãt,quia sentẽtia censurarum erat lata in tribunali auditoris cameræ contra absentem à curia uigore obligationis,in forma cameræ citato uno ex pluribus procuratoribus ad confitendũ debitũ constitutis,iuxta stilũ in similibus, & excõmunicatus id ignorabat,quòd tẽperaretur conclusio, ut ualeret sententia ad effectum exactionis debiti confessati, non respectu pœnæ nullitatis prouisionis,pro quo facit quod dicitur de decreto papæ ligãte quoscũq; ordinarios & ignorantes quoad nullitatẽ actus qui in contrariũ geritur,non autem obligante eos ad culpam,neq; ad pœnã secundum Io.An. in c.tibi qui ad fi.de rescrip. in vj. & ita alij etiã in alijs casibus quos refert Fely. in c. cæterum in uerb.prima restrictio eo.ti.& ad hoc ponderabant in c.apostolicæ de cle.excõ. mini.Rot.in anti.xliij.de rescrip.quod ignorans † se excõmunicatum poßit impetrari beneficiũ seu literas apostolicas. Item Hosti.Io.An.cum sequacibus in d.c.apostolicæ ac Car.consi. xl.ubi dicit,ꝙ quãdo excommunicatio est omnino occulta,remanet ualida saltim absolutione sequuta,ulterius ex quo in cõtrahenda excõmunicatione requiritur uera & indubitata notitia, ac personalis citatio, non uidetur sufficere denunciatio facta procuratori ad doctrinam Innocen.uulgatam in c.fi.de eo qui mitti.in pos.cau.rei ser.quam allegat & sequitur Lud. Ro.consi.ccccIxxxij.& est apostilla ad Bar.in l.si quis infi ciatus.ff.depo.Nã ut incidat † quis in excõmunicationẽ, dolus est necessarius dicũt Inno.& Io.An.in c.quanto,de sen.excõ. Taliter ꝙ si ignorãtia ex prædictis non sufficeret ad inualidãdam excõicationẽ,seu ab ea non præstaret excusationẽ,ad minus proficiat ad euitandã pœnã nullitatis collationis. Sed pro conclusione,quã cũ maiore parte tenui,est cõmunis theorica,

2 (margin, at "mini.Rot.") — see text above.

3 (margin, at "ciatus.ff.depo.") — see text above.

4 quòd occultus † excõmunicatus nõ differt à publico in his,quæ

geruntur iure priuato. siue enim excommunicatus aliqua faciat, uel cum eo gerantur non ratione publici iuris seu officij sed priuati cōcernentia eius priuatā utilitatem, seu alterius, si acta huiusmodi sint aliâs excommunicato prohibita non ualent, etiā si putaretur non excōmunicatus c. cū dilectus ubi gl. & Inno. de consue. Egi. decisione. lxvj. Abb. in c. pastoralis. §. uerum col. v. & Phil. Fran. col. ij. de appel. Allegantes ad hoc
5 Io. An. in c. j. de rescrip. in vj. & inferunt † non ualere collationē beneficij facta excōmunicato, etiā si putabatur non excōmunicatus, aut ignorabat se talē, ad idem Imo. ibi & Abb. in d. c. postulastis ac Fely. in c. ad probādum col. pe. de re iudi. & ad hoc est ꝙ super d. c. apostolicæ Hosti. Io. And. Butr. &
6 alij dicunt, ꝙ etiā omnis occultus † non potest eligere, neque eligi, cùm isti sint actus, qui nullo modo cadūt in excōmunicatos, uel suspensos per iura, quæ adducunt, ita nec collatio beneficij cadit per d. c. postulastis cū si. cum etiā excōmunicatio, nedum ab honorabili, uerū etiā à uili repellat officio in excōmunicati odiū c. post cessionē & ibi Abb. col. ij. de proba. facit etiā c. bonæ cum glo. de ætа. & quali. c. quia diuersitatē de conces. præben. nec præfati docto. allegati in d. cōsi. per Car. dicunt ualere collationem, quin potius cōtra inducendo ut supra, & in hunc sensum, uideas eundem Car. in d. c. apostolicæ col. j. Circa uerò impetrationē literarū Io. An. & Abb. in d. c. apostolicæ tenent etiā cōtra glo. per c. j. de rescrip. in vj. & respondet ad d. c. apostolicæ & iura similia, quòd procedunt respectu pœnæ irregularitatis & aliarum pœnarū non respectu inualiditatis actus, ac uinculi cēsurarū, ex quo cōstat ignorantiā satis operari circa excusationē à dictis pœnis, & ꝙ nō debet prodesse circa ualiditatē actus, in quo agitur de lucro, cum iura diuersam habeant rationem lucri à damno l. fi. C. de condi.

cōdi. Ita in simili dicimus de cōcubinario, q est suspensus in directa suspensione, quando est notorius, aliâs solū quoad se, & saltem quantū ad eum suspensus, occultus est secundū But. in c. quia circa, de biga. Ita occultus excōicatus quoad se, & eius utilitatē inhabilis est. & nō cōstat de certa notitia ad ualiditatē excōicatiōis necessaria, quoniā ad id se astrinxit in obligatione in forma cameræ. Item in terminis cōclusionis supponitur ualiditas sententiæ excōmunicationis, ex qua nullitas re-
7 sultat collationis, ut est probatū, quæ ex sequenti † absolutione non cōualescit c. nō firmatur de regu. iur. in vj. circa acce-
8 ptationē † autē quæ sit per talem excōmunicatum Rot. d. decisione v. dicit ualere cuius oppositum Fely. uult in d. c. ad probandum, uideantur motiua Lap. allega. viij.

II. Decis. SVMMARIVM.

Prouisio seu cōmenda, quæ fit Cardinali de beneficio non ascendente ad ducentos ducatos auri de camera se cō. ext. est inualida obstan. cōstitutione generalis concilij Lateranen. Tertio No. Maij anno. ij. Leonis publicata.

EPITOME.

1 Beneficia minoris valoris. cc. duca. Cardinalibus per concilium Lateranen. nouissimē celebratum conferri & cōmendari prohibentur.
2 Reseruatio cum prouisione facta in fauorem Cardinalis, si fructus non excedat. cc. duca. non tenet.
3 Nullitas actus, an ex sola inhibitione resultet?
4 Papa non ligatur decretis conciliorum, quia supra ius & concilium esse dignoscitur.

DECISIO II.

INter cætera capitula generalis cōcilij Lateranen. in ix. ses-
1 sione iij. nō. Maij anno. ij. Leonis. x. publicata, statuitur † q de cætero Cardinalibus sanctæ Ro. ecclesiæ nō cōmendētur, aut cōferātur beneficia, quorum fructus ducentorū ducat. au.

de ca.se.co.ex.ua.an.non constituunt uel attingũt,uoluere domini eodẽ anno in una corã domi.Pau.de Capisuchis quòd re-
2 seruatio † cum prouisione facta Cardinali Cibo de beneficijs inferiorũ ualorũ non esset ualida,quia si non haberet conciliũ generale decretũ irritans,satis est legislatorem prohibuisse l. non dubium.C.de legi.Item ratio concilij uidetur fuisse, ut de inferioribus beneficijs prouideretur pauperibus & alijs non Cardinalibus,quodq; pluralitas & ambitio in eis cessarẽt,& quia decens est maiora maioribus, minora minoribus benefi-cia cõferentur: unde hoc, tanquã fauorabile, erat adiuuandũ interpretatiõe,& regula odia de reg.iu.in vj.cũ uulgaribus. et idem in alia causa coram domino Sibiniceñ. de mense Aprilis 1521. fuit dictum,sed prout dubitaui, adhuc de ueritate deci-sionis dubito,ex quo solùm dicitur ꝙ non prouideatur,nõ ꝙ si fiat,sit nulla prouisio.Nã non est simpliciter uerũ ex sola in-
3 hibitione induci † nullitatẽ, quoniã quãuis notarius non ma-triculatus prohibeatur facere instrumenta ab statuto,si tamẽ fecerit ualent,& si facere nõ deberet,ex quo statutũ nõ pro-ceßit ultra annullãdo ita Bar.in l.uniuersos per illũ text.C.de decur.lib.x. ad idem de clerico cui officiũ tabellionatus inter dicitur, cuius instrumenta,si rogetur de eis,ualent c.sicut ubi Io.An.ne cle.uel mona.& plura ad id cumulat deci.cõsi.xvij. eodẽ modo dicendũ,ut Cardinalibus prouideri non debeat,sed si prouideatur prouisiones ualeant, cum Papa non liget seip-sum,ꝙ quãdo uult,exprimit,ut in indultis Cardinaliũ & re-gulis,ꝙ non teneãt prouisiones etiã per suam sanctitatẽ factæ &c.& tũc requiritur expreßio cum derogatione ad materiã l si quis in prin.ff.de leg.iij.cum igitur non dixerit uoluit c.ad audientiã de deci.nec sibi legem edidit à qua recedere nequeat l.pe.ff.de arbi.eadem enim & maior poteſtas apud eum rema-

net c.

net c.dudum de præbē.in vj.uoluntatis quippe & decentiæ est pro obseruantia cōcilij non neceßitatis l. digna uox.C.de legi.
4 *cùm non astringatur † à concilio supra, q. est sicut supra ius c.significasti de elec.c.proposuit de conces.præben.* Præterea *multa sunt capitula in eodē cōcilio & seßione, contra quæ in dies fit ualidè,& minus durum esset concludere,quòd nō ualerent.in omnibus autē uidetur idem iudicandū,quasi una determinatione & cōsideratione ducātur l.nam hoc iure.§.ij.ff.de uulg.& pupil.l.hæreditatem.C.eo* Pro decisione tamen facere *uidetur,q.* Papa *reddit se difficilem* Cardinalibus *in prouidēdo, & qū prouideret,derogat cōci.quasi aliter nō ualeret,& ex hoc potuit interpretatio induci,& ex eo quia* Papa *in signatura respondet sæpe, sicut respondit semel me præsente uni petenti pro* Cardinali,*q. non poterat,si ad ducentos non ascendebat,eius ergo fuit interpretari cuius fuit condere l. fi. C.de legi.c.cum uenissent de iudi.licet dici poßit q. difficultas fiat,ratione decentiæ & obseruantiæ, ut supra,derogatio uerò ad cautelam l.testamentum.* C.*de testa. & uerba Papæ ad terrorem fiunt, ne'ue* Cardinales *ipsum molestent, & patiēter sustineāt obseruari,q. cum tanta maturitate simul cum eo fecerūt,uideatur tamē si in cōcilio aliquod decretū irritās, cōcernens etiam casum istū,quia ex quo domini fuerant præsentes seßioni prædictæ,& eius publicationi factæ in seßione, & uidebant obseruari etiam à* Leone.x.*Ita uoluerunt cōtenti copia impressa absq; productione originalis.*

III. *Decis.* SVMMARIVM.

Proxima decisio procedit etiam,si data gratia commendæ factæ cū clausula ex nunc,prout extūc,& ecōtra de beneficijs,quæ Cardinalis infra

mensem duxerit acceptanda, præcedat ipsam constitutionem conciliarem, dummodo eam sequatur acceptatio, & est conditionalis propter verba, quæ acceptauerit. Vel sic, clausula ex nũc prout ex tunc, & ecõuerso in gratia cõditionali, seu quæ acceptationem expectãt, nihil iuris tribuit tempore datæ, nec videtur tunc facta, sed quando extat conditio vel fit acceptatio & d. constitutio conciliaris loquens de beneficijs cõprehendit etiam præstimonia, quæ dantur in titulum perpetuũ ecclesiastici beneficij, sed an data nullitate cõmendæ remaneat reseruatio, posito quod sit conditionalis, sicut commenda?

EPITOME.

1 Gratia reseruans beneficia, quæ duxerit acceptanda cũ clausula prouisionis ex nunc, prout ex tunc, & econtrà per sequentem reuocationem irritatur: quia dicitur esse in pendenti ante acceptationem.

2 Expectanti cum clausula acceptãdi ius in re, nec ad rem ante acceptationem, quæsitum non existit.

3 Ius in re & ad rẽ, quomodo acquiratur, & an de eo alteri quæsito in prouisione Papæ sit facienda mentio?

4 Prouisio seu commenda ex nunc, prout ex tunc &c. non dicitur verè facta tempore datæ quia conditionalis existit, respiciẽs tempus vacationis & acceptationis.

5 Appositio mensis in gratia conditionali operatur, vt decretum in ea appositum statim liget.

6 Gratia in forum pauperum, & quælibet alia expectatiua conditionalis & incerta existit.

7 Gratia ad vacatura cum clausula acceptandi, est super incerto, & dat decretum incertum, sed per acceptationẽ ad certitudinẽ reducitur.

8 Decretum ratione initij & finis, certum & incertum iuxta varios casus existit.

9 Incertitudinem in gratia modo præmisso concessa, duplicem esse consideratur,

10 Gratia ad vacatura cum clausula acceptandi, quare cum sit incerta pro speciali, & non generali reseruatione capiatur?

11 Relatiuum quis vel qui iunctum verbo futuri temporis, quando faciat suum antecedens conditionale? & nu. 13.

Relati

13 Relatiuum iunctũ verbo pręsentis temporis,importat demõstrationẽ.
14 Clausula quæ duxerit acceptanda est conditionalis, & facit gratiam, decretum, & omnia ex conditione pendere,& ideo in ea tempus existentis conditionis,& non datæ inspicitur.
15 Clausula ex nunc ,prout ex tunc &c.licet incohationem temporis notet,non tamen in conditionali operatur,quin tẽpus conditionis impletæ,& non sermonis prolati attendatur.
16 Actus conditionalis non operatur ante aduentum conditionis.
17 Fictio quęlibet habet duo extrema finis scilicet & principij,& requirit habilitatem in vtroq;.
18 Principium quando,& quomodo trahatur ad finẽ actus & econuerso?
19 Conditio quæ dependet ex facto tertij, non ita grauat, sicut illa,quæ dependet ex existentia rei vel voluntate eius,pro quo est scriptum.
20 Dominium in beneficialibus & vltimis voluntatibus, sine traditione acquiritur.
21 Retrotractio nõn fit,nisi per fictionem,& fictio non operatur, nisi suadente æquitate.
22 Fictionis nulla æquitas suadet,quòd locum habeat in beneficialibus.
23 Verbum de cætero,respicit futura.
24 Papa si prouidet,si detur executio in actu prouisionis,dicitur exequi suam prouisionem,cum in beneficialibus habet plenitudinem potestatis.
25 Acceptatio in mandato de prouidendo, est actus ad productionem gratiæ necessarius.
26 Reseruatio an expiret,si commenda aut prouisio,cuius contemplatione videtur esse facta,effectum sortiri non possit? & nu.25
27 Taxa beneficij aut tempore datæ vel vacationis attendi debeat? vide remissiuè.
29 Reseruatio expirat per solam prouisionem Papæ.
30 Doctor consulens per verbum fortè,dicitur quæstionem quo ad se decidere.
31 Clausula de suspensione ad effectum,an referatur non solum ad cõmendam,verum etiam ad reseruationem.
32 Dispositio conci.Lateraneñ.nouissimè celebrati,vt beneficia ecclesiastica. cc. duc. va.an non ex Cardinalibus conferantur, aut commendentur, an vendicet sibi locũ in præstimonijs ac pensionibus?
33 Beneficij appellatione de stilo in expectatiuis, non veniunt præstimonia?
34 Præstimonia ad hoc,vt beneficij appellatione veniãt,an sufficiat,quòd sint solita dari in titulum perpetui beneficij?

DECISIO III.

1 *SVper gratia motu proprio facta † in qua Leo reseruabat beneficia usq; ad summam duorum millium daca.quæ*

Cardinalis Surrentinus infra mensem post uacationis notitiã duceret acceptãda & sic acceptata ex nũc prout ex tũc,& ex tunc, prout ex nunc eidem cõmendabat quamuis data gratiæ præcederet constitutionem conciliarẽ, de qua in proxima decisione. Nihilominus ex quo uacatio beneficiorũ,& cõsequẽter acceptatio necessariò contingit post ipsam cõstitutionẽ, fuit de mense Maij 1523. in una Abuleñ. præstimoniorũ coram domino Iacobo Simonetta pendeñ. conclusum per dominos duobus primò contradicentibus,& uno solo tandẽ in cõtradictione permanente,ꝙ cõmenda non ualeret eo præcipuo fundamẽto, quòd prouisio & gratia præcedens irritatur per reuocatoriam sequentem, quando adhuc erat in pendenti, uel nondum conditio extiterat c. ij.& ibi Io. mo. Io. An. Anch.& magis cõmuniter docto. de conce. præben. in vj. & Fely. in c. fi. col. ij. cum se. de consti. Peruenit enim cõmenda ad terminũ acceptationis, à quo ualidè non incepisset, stante prædicta cõstitutione anteriori,& hoc quoad præstimonia,& beneficia infra ualorem dũcentorum duca. quo casu actus etiam inceptus nondũ consummatus, nec perfectus uitiatur l. pro parte & ibi glos. de seruit l. quia. ff. ad l. aquil. & docto. in d. c. ij. ac Oldra. consi. lviij. fortius ergo & facilius nondũ inchoatus.

2 Nam Cardinali Surrentino ante acceptationem † nullum ius in re, neq; ad rem erat quæsitũ. unde nihil habebat præter spẽ, ut inquit Car. in cle. unica. §. secus in j. opi. de conce. præben. loquendo de gratia conditionali, qualis est ista, ut ostendam infra. nimirum si constitutioni subiecta erat c. fi. eo. tit. in vj. Simile habemus in expectatiua cum eadem clausula acceptandi per quã nec quidẽ ad rẽ ius quæritur, sed spes tantùm cũ

3 † ad acquisitionẽ iuris ad rẽ requiratur acceptatio, & iuris in re prouisio, de quo iura ad rẽ in collatione papali non est necessa

necessaria mentio, iuxta Rotæ opinionẽ, quæ est in obseruantia, ut in d.c. si. & c. si post q̃ ubi Phil. Frãch. de præbẽ. eo. lib. & Rotæ decis. xxvj. & xxvij. in antiq. de conces. præben. & xvj. in nouis de præben. Egid. decis. clxvij. Cal. consi. viij. in fin. de rescrip. Mil. in reperto. in uerbo gratia per quã prouidet Papa. & Fely. in ca. causam, quæ in uerbo clausula anteferri char. ult. & in c. in nostra çorre. xxviij. de rescrip. Hinc est q̃ Io. An. & alij in. d. c. ij. dicunt q̃ ius creatum in re, uel ad rem nõ tollitur per illã constitutionẽ, quæ id nõ exprimit, sed bene reprobat cõstitutio spẽ, atq; ius habiturum in re, uel ad rem. Nec quòd talis gratia, seu ius nequeat impediri p inferiorem, neq; puisio infra mensem, etiam nõ data acceptatione fieri, ut in d. § . secus cõmuniter intelligẽdo prout dicit Fely. post alios in c. cũ ex officij char. pe. & ult. de præscrip. causat quòd cõmenda sit facta in ius, in re, seu ad rem quæsitũ, sed operatur ut ligentur manus inferiorũ ob temporis appositionẽ, ut inferius subijciã. Et propterea teneas † nõ esse uerum, quòd Papa
4 rius subijciã. Et propterea teneas † nõ esse uerum, quòd Papa cõmendauerit tempore datæ, quia tunc cõmenda præcederet constitutionem. Nam uerè facta est sub conditione de futuro, prout uolũt docto. in d. cle. unica ubi Imo. in pluribus locis & in col. ult. et Anch. in op. ix. col. xv. Car. in d. § . secus post Pau. & Lap. col. j. cũ se. nõ obstañ. quod Bonifa. de uitali. ibidem uelit quod d. § . ponens clausulã acceptãdi infra mensem, loquatur de gratia pura, non de conditionali, quasi differat in iure, & facto, à casu præcedẽti, quoniam idem Bonifa. fatetur esse aliquos & cõmuniter omnes sentientes, ut aduersetur in iure,
5 non in facto uidelicet, q̃ appositio † mensis in gratia cõditionali efficiat, ut decretum statim liget etiã ante conditionis aduentum & procedit ad. § . secundum Card. ibi post Paul. col. iij. & Rot. decis. ij. de conces. præbend. in no. nedum in forma

gratiæ, uerum etiam pauperum ut ait. Sed quòd sit conditionalis apertè uult Bellēzi. in tract. de chari. subsi. q. pe. aliâs cxxiij. exemplificans in expectatiuis in quibus ait emanāt reseruationes speciales cum clausula, quæ infra mensem duxeris acceptandum, ut in c. j. de conces. præben. in vj. & in d. §. secus, ad
6 idē Rota decis. j. eo. ti. in anti. dum dicit, quòd gratia † in forma pauperū, & quælibet gratia expectatiua habeat conditionē l. iij. q & à qb. ma. li. nō fi. l. unū ex familia in prin. de leg. ij. & l. cū ita. ff. de opti. lega. idē tenet Old. in cōsi. clxviij. ad primā allegās eadē iura, quod in se est uerū, ut ex prædictis patet & clarius demōstrabo statim, licet ad d. l. iij. & cōsimilia iura responderi posset prout respondet Bar. in l. meuius in. §. duorum in opi. iiij. iij. partis principalis col. vj. cum se. de leg. ij. & in l. ij. §. j. col. ult. ff. de uer. obli. Non obstat, si dicamus dispositionem collatā ad diem incertā, quia tunc etiā sumus in conditiōe. paria nāq; sunt dicere cū moneris, & cum acceptaueris, seu quæ, uel quādo acceptaueris, ex quo incerta est dies uacationis, & mensis ad hoc tex. in. l. j. & in l. dies incertus iūcta glos. ac in l. eū qui de condi. & demon. & in l. interuenit cum gloss. ff. de lega. præstan. & Oldra. in d. consi. lviij. Item secun-
7 dum Rot. decisi. xxv. de conces. præben. in antiq. gratia † cum clausula ad acceptandum, est de uacaturo, & dat decretum in certū & super incerto, q̄ demùm ligat, quādo ad certitudinē per acceptationē ducitur c. dudū. §. considerantes, de præben. in vj. & c. j. uer. sub incertū de cōces. præben. eo. ti. & q̄uis appositio mense statim liget, ut in d. §. secus, nō tamē tēporis appositio tollit incertitudinem, & satis est, quòd ordinarios impediat, & hoc operetur l. si quando. ff. de leg. j. & c. Abb. de uer. sig. & est mirabile, atq; æquum, q̄ istud inducat, ait Card. in d. §. secus, col. iij. & licet ibi in. q. iiij. secundū Pau. subijciat

quod

8 *quod iuxta varios casus, quādoq; † decretum est incertum ratione initij, & finis, quādoq; ratione alterius, & quādoq; certum*
9 *tum ratione utriusq;, non per hoc tollitur incertitudo, † quae hic est duplex.* Prima *si & quādo occurrit dies uacationis & mensis.* Secūda *an tunc & quo die mēsis acceptet* Cardinalis, *quorū utrūq; cum sit de futuro, nō est certū naturae, nec legi, quae certa dicitur de eo, quod est: nō de eo, quod futurū est, cū non sit certa, nisi de eo, de quo potest certus esse homo, nō de futuro, seu de eo, quod ex futuro pendet euentu soli* Deo *patens c. nouit de iudi. in l. si pater cū ibi not. de solu. & in l. quidam. §. suū & ibi* Bar. *ff. de acqui. haere.* Abb. *in c. super quaestionum. §. fi. de offi. deleg. & in c. pastoralis in prin. col. iij. de appella. & dico latius distinguendo certitudinem naturae, & legis in decisione incipiente, quidam de reg. cau.* Pro *his facit quod idē Card. secundum eundē* Pau. *in d. §. secus ij. col. inquit &* Imo.
10 *col. ult. quod gratia † uirtute clausulae, quòd duxeris acceptādū, ante acceptationē est incerta, quantūcunq; capiatur pro speciali, non pro generali, ex quo in uno beneficio debet cōsumi: etiā si afficiāt beneficia quaecunq; & si opponeretur nō inspici incertitudinē respectu uacationis, cū mors, beneficij cessio, & alij uacationū modi nō destinentur ad finē gratiae, nec ideo ueniāt ut gratia effectuetur, dic sufficere quòd inspiciatur respectu acceptationis, quae est correspectiua ad tempus, quod prius supponit existere.* Hoc *etiā, quòd sumus in dispositione*
11 *conditionali, ostendit natura † relatiui quod, uel quae iūcti uerbo futuri tēporis acceptaueris, uel acceptāda duxeris, cū tunc faciat conditionē l. stichū qui meus erit. ff. de leg. j. facit enim secundū glo. ibi &* Bar. *suū antecedens conditionale, ac totam dispositionem, quando in eo substantia dispositionis consistit, prout hic beneficiū, & cōmenda, seu cōmenda beneficij, sicut ibi*

ibi res legata,& persona in quibus substãtia extat,secus si antecedẽs nõ erat substãtia,sed qualitas,ut distributio partiũ de qua in l.ij.ff.de hære.insti.Itẽ secus secundũ Bart.& Alex.in d.l.stichũ si fieret relatio magis ad executionẽ,q̃ ad substãtiã actus l.si decem cum petiero,& l.si ita quis in prin.ff.de uer. oblig. quod nõ est in casu isto,ubi tota clausula acceptandi refertur,& fit propter cõmendam, in qua persistit substantia,& gratia,quæ tũc fit quãdo sequitur acceptatio,unde non cadit executio,nec executionis cõsideratio in actu acceptationis,ut

12 *declarabo inferius.Quando uerò relatiuum † esset iunctum uerbo præsentis tẽporis importaret demonstrationem,ex eo quòd nõ haberet tractũ ad futurũ l.cum ad præsens.ff.si cer. peti.quẽ tractũ habet casus noster,& quãdo essemus in uerbo præsentis tẽporis,in quo nõ sumus adhuc iuxta fallentiam primã quã ponit Alex.in d.l.stichũ ad regulam de demonstratione,uitiaretur cõmẽda:ex quo demonstratio acceptationis denotata p relatiuũ,faceret deficere essentiã,id est cõmendam*

13 *nõ facta acceptatione.Et hoc † ut relatiuũ quis,uel qui cõditionẽ inducat,in proposito,cõsiderat ut uidi postea Anch.in d.cle.col.xviij.secũdum doctrinam Barto.in l.cum qui.§.qui stipulatum.ff.de uer.oblig.hoc modo uidelicet,quod aliquando dies apponitur conditioni affirmatiuæ,& tunc uidetur apposita causa limitandæ obligationis,ut conditio ueniens infra tempus;faciat cõmitti obligationẽ:secus si post tẽpus, ex quo infert,quòd in gratia de qua loquitur tex.in d.§.secus, tẽpus apponitur conditioni affirmatiuæ,cum idẽ sit dicere,quod infra mensem duxerit acceptandum,ac si diceretur,si infra mensem acceptauerit,ex quo relatiuũ iunctum uerbo futuri temporis conditionem inducit, ut in d.l.stichum.Item successiuè inueni Oldr.consi.ccxxix.Hæc sunt dubia super quarto dubio*

col.

14 col.ulti.q. clausula,† quod duxeris acceptandum,est conditionalis,ut in d.l.cū ita & in d.clemē.quodq; decretū. & omnia ex cōditione pendēt d.c.j.de cōces.praeben.unde etiam si gratia diceretur pura penderet tamē ex cōditione,ex qua liquet dispositionem esse conditionalem,qua conditione supposita,sequitur conclusio,quòd cōditionalis gratia,nihil ponit in esse ante conditionis existentiā,sed solā spem tribuit.ideo in ea tēpus existentis conditionis inspicitur,nō datae,uel prolati sermonis l.itaq;.ff.si cer.pet.§.ex conditionali insti.de uer.obli. c.j.in fin.de sponsa.in vj.& in d.cle.per totum & habetur in dicta decisione.x.& idem quando etiam sub die incerta,ut est dictū,& tenet Oldra.in d.consi.lviij.& clxviij.Cui cōclusio-
15 ni nō ob.dictio ex nūc,prout ex tūc,† & econtra inchoationem tēporis notās,quasi uideatur fieri,seu facta cōmenda tēpore datae & ex hoc arguatur mens Papae quae etiam in actu conditionali primū debet obtinere locū arg.l.in cōditionibus. ff.de cond.& demon.& in hoc multū se fundabant aduocati don Arnaldi de Velasco do.Io.Baptista de Senis,& dñs Melchior de Baldaßinis,quia ut eis dicebā,dum Papa commendat beneficia,quae Car.acceptaret attentis etiā uerbis,magis colligitur quòd ante acceptationē non cōmendet,& ex uerbis intētio deprehēditur l.labeo.§.idē tubero.ff.de suppellec. lega. & xxij.q.ij.Is autē, item in actu cōditionali,obiectus,nō procedit cum clausula ex nunc,prout ex tunc &c. non operetur ex tempore datae sed ex tempore acceptationis duntaxat, taliter quòd terminus conditionis impletae attenditur, non sermonis prolati,ex quo constat commendam non existere tempore constitutionis,sed magis in tempus acceptationis fore collatā glo.est nota.in d.cle.in prin.super uerbo ex nunc,quam Car. Anch.Imo.& Bonifa.de Vitali.ibi sequuntur dicētes,q. sup-

pletur

pletur,& habetur pro subintellecta dictio ex tunc, extremũ tempus denotans l.iiij.ff.de cõdi.& demon.§.ut ualeat ex tũc. nam & iurisdictio delegati inquit Cardi.ibi.q.x.est sine effe=ctu ante cõditionis euentũ,& per prædicta tollitur,q, Alex. dicit in l.j.C.de cõdi.inser.allegãs quotas plures,quòd qñ uerba ex tunc,prout ex nunc, adijciuntur in aliqua dispositione, effectus uidetur collatus in tẽpus præsens,quo uerba profe=rũtur,ad illũ actum,qui fit tẽpore prolationis uerborũ: quia procedit in dispositione pura,non in cõditionali ex prædictis, ut patet ultra ea in c.preterea el ij.de appel.ubi Inno.& Ioã. An.post Io.& Abb.antiquũ col.iij.& Abb.siculus col. pen. dicũt quòd actus trahitur ad diẽ conditionis,ut antea nõ ope=retur,non facta differentia in terminis excõicationis ibi,siue sit dictũ ex tunc,prout ex nũc,seu ex nunc,prout ex tunc.tota igitur dispositio pendet à futuro, & cõditionis implementũ desiderat,cũ dicatur facta per uerba futuri tẽporis,nõ obstã te uerbo,cõmendamus ex nunc &c.ex quo refertur ad tẽpus cõditionis prout cõsiderat Oldra.in d.cõsi.ccxxix.qui uidea=tur,neq; potest actus cõditionalis,qui purificatur per accepta tionẽ,trahi retro ad tẽpus datæ & prolationis uerborũ ad l. qui Balneum cum si.ff.qui potio.in pigno.habe.ex quo super uenit impedimentum concilij,medio tempore inhabilitatẽ ex=
16 tremorum inducens,cum in fictione † & retrotractione utriusq; extremi à quo,& ad quod exigatur habilitas iuxta l.bo=norũ rem ra. habe.& tradita per Bar.in l.si is qui pro empto re in princ.col.vj.cum se.ff.de usuca.c.tanta cum materia qui fil.sint legi.c.si pro te.de rescrip.in vj.& in.c.literas de tẽpo. ordi.ubi etiã But.notat,quod quælibet fictio habet duo extre=ma principij,uidelicet & finis,& qñq; finis trahitur ad principiũ,quãdoq; econtra.Et hoc est quod Io.Mo.Io.An.& se=

quaces

17 quaces dicũt in d.c.ij.quod conditio † quæ extat post consti-tutionẽ nõ trahitur retro,ut dispositio ualeat ex eo,quòd non inuenit rẽ in eadẽ causa,sed potius in causa mutata sicut etiã habetur in l.j.in prin.ff.si ex noxa.cau.aga. & c.quẽadmodũ cũ si.de iure iurã.Et si hic daremus principiũ respectu actus & prolationis uerborũ,& esset in aliqua cõsideratione cum respectu cõmendæ,nullum sit ius tributũ, omnino magis tra-
18 heretur principium † ad finẽ q̃ econuerso,& finis attendere tur secundũ theoricã dictæ decis.x.q. quando initium dat esse perfectũ actui,& est causa necessaria omniũ,tunc potius q̃ finis inspiciatur l.iij.§.scio.ff.de min.quod nõ cadit hic,ubi nihil est ceptum,ne dicã perfectum ante existentem cõditionẽ, ut supra.quando uerò finis dat esse perfectum,& præcedentia ordinantur ad finem,prout reseruatio & cõmenda fiunt, ut Card.effectualiter habeat beneficia reseruata & cõmendata,ex quorum fructibus poßit onera Cardinalia sustinere,& fit atq; perficitur in eodem instanti acceptationis,uel statim postea,quòd inesse uideatur l.lecta.uer.dicebã.ff.si cer.pe.& l.petens.C.de pact.& sic per secũdũ extremũ,seu finem, uel eo tẽpore,prout est dictũ,tũc potius finis,q̃ initium cõsideratur,ut in fundamẽtis ꝑ hac parte in dicta decisione adductis, facit etiã ad hoc tex.in d.l.cum qui.ff.de condi. & demon.ubi in legatis conditionalibus tẽpus instantis conditionis inspicitur ad d.l.interuenit in auct.de nup.§.qa uerò hactenus col. iiij.quæ iura Oldra.ponderat in d. consil. ccxxix.ad prædicta confert quod in fortioribus terminis tradit Barto.in l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui uel alie.iur.dũ distinguit,an retractetur ex superueniẽti,quod est legitimè factũ,dicẽs quòd quãdo causa impediẽs,prout hic cõstitutio respicit causam finalẽ,prout ad propositum cõmendam, tunc sicut impediret,

ne

ne fieret,ut in casu isto accidit,ita & quod factũ est,quod est fortius,ita etiã sentit Oldra.in d.cõsi.lviij.secus inquit Bar.si causam efficientẽ respiceret,ut nõ tollatur iam factũ,hoc autem nihil erat factum,ut supra est ostensum,nec sub prætextu quod simus in cõditione mixta,fit retrotractio ad d.l.qui Balneum & l.si filius cũ ibi not.per Moder.ff.de uerbo.obl.quia esset cõtra præmissa.Secũdò quia magis uidemur esse in potestatiua,si personã concedentis attendamus,& tunc seruit glo. in d.c.si pro te.Idem si personã Car.cõsideremus,à cuius uoluntate dependet,prout Imo.considerat in d.cle.col.iiij.ibi secundò interdũ pendet ex existentia rei prima cõditio,si cõstiterit quòd sit uitæ laudabilis,uel ex uoluntate ipsius, pro quo scribitur,ut in secũda cõditione,scilicet de acceptando, quam in col.seq.prosequendo articulũ, potestatiuam appellat,quæ non debet trahi retro ad not.in d.l.si filius & per Bar.in d.l. si is qui pro emptore in prin.q.v.prin.circa fictionẽ trãslatiuã in col.xx.ubi aßignat rationẽ,ꝙ ideo non trahitur retro, ex quo deficit æquitas,cùm esset in potestate partis implere: ut in l.potior in prin.& .§.j.ff.qui pot.in pigno.hab.Habet ergo Imo.cõditionẽ pro potestatiua in his terminis acceptationis faciẽdæ, nõ ignarus oportere supponere uacationem, sine qua acceptatio sequi nõ posset:quæ uacatio nõ contingit nec destinatur ad finẽ cõmendæ: sed solũ inspicitur uacatione occurrẽte,an acceptet,uel nõ per declarationẽ animi, & hoc dicit,et põderat tex.in d.cle.unde etiã Bonifa.de uitali.ibi col.
19 *iij.inquit,ꝙ non ita grauat cõditio dependens † ex facto tertij ut in d.c.si pro te,sicut quæ dependet ex existẽtia rei,uel uolũtate eius,pro quo est scriptũ,ex quo no.in hac materia factũ partis ac rei existentiam inspici,quæ tamẽ à facto eius,ꝑ quo scribitur,pendeat,prout laudabiliter uiuere,est in arbitrio libero,*

bero, & similia. non autē inducit ministeriū mors, quæ certa est, licet dies incertus: ut in l. j. ff. de cōdi. & demō. nec resignatio beneficij, aut professio religionis, ex quibus sequitur uacatio beneficiorū, cùm non ueniant ut gratia cōmendæ effectuetur cōtēplata permissione diuina, aut facto hominis. Vlterius *ex alio tollitur obiectus, si uerū est quod* Anch. *cōsiderat in d. cle. op. vj. col. xij. quāuis super princ. artic. sint opiniones, dum pro opi.* Old. & Lap. *quā copiosè prosequitur inter alia motiua, pōderat quòd d. c. j. de cōcess. præben. in vj. arguit de ultimis uoluntatibus ad hanc materiā beneficialē, & quod in utraque*
20 *dominiū † absq; traditione quæritur, sed in ultimis uoluntatibus existens conditio non trahitur retro l. j. § . serui. ff. ad sylle. ergo nec hic trahatur, sed desuper uideatur* Bar. *in d. q. v. in d. l. si his qui pro emptore. ubi dicit delegatis, quādo trahantur retro uel non, & in quibus differāt à cōtractibus? Secundò pōderat quòd retrotractio † non fit, nisi per fictionē d. c. si pro*
21
te cum si. neq; fictio sine equitate, quæ eam suadet l. postliminium circa prin. ff. de capt. & postu. re. & declarat Bar. *in d. l. si is qui pro emptore, in opp. iij. & col. Sed in beneficialibus*
22 *† nulla æquitas suadet fictionis cū simus in ambitiosis c. quāuis, de præbē. in vj. ergo strictè debēt accipi, & metiri effectū ex tēpore diei cessionis, non retro, & in proposito ex tēpore existētis cōditionis: & si procedit, motiuū adiuuari potest, quod collatio beneficij nō debet esse in pendenti c. in electionibus c. ut quis duas, de elect. in vj. & regula actus legitimi de reg. iu. eo. lib. cum si. Verbum etiā de cætero † post, quod sequitur, beneficia nō cōmendentur, de quo in cōstitutione non cōtradicit, tanquā initiū actus non executionē respiciēs de futuro ad not. per gl. & Anch. in c. licet canō. & in c. prouida. ubi Anch. de elect. in vj. quia satis est demonstratū cōmendā non præcedere*

t constitu

constitutionẽ,sed sequi,per quod respondetur ad tradita per Bar.in l.omnes populi,in v.q.princ.ff.de iusti. & iur. & per Imo.in c.si.de consti.dum in col.vj.alleg.c.si.de sponsa.duo.& c.j.de postu.præla.iuncta glo.super uerbo de cætero in vj. & ad l.iubemus.C.de testa.quia loquitur in casu habente cõplementũ ex parte agentis per omnia,quãuis pro effectu testamẽti & executione,cũ sit ambulatoria uolũtas,debeat expectari mors,per quã firmatur testamentũ,licet tunc nõ fiat l.iij.in fi. de adi.leg.& l.j.ff.de testa.nec cadit cõsideratio,ꝙ in eo dicatur expectari sola executio,quasi non requiratur, nisi uacatio cum acceptatione,quorũ primũ nequit impediri, & secundũ cum sit facti,potest etiã per excõmunicatum fieri,cui etiã nequeat ualidè prouideri secundũ Rot.decis. v.in no. de conces. præben.c.pastoralis,de cle.excõ.mi.& ideo in decis.incip.non ualet.de præbẽ.uel si solũ acceptationis factũ attẽdatur, illud ĩmpedit cõstitutio,quæ nec Cardinalẽ forsan inhabilitat, licet cõmendam destruat,uel impediat: quia sufficienter est ostensum,ꝙ non expectabatur post datã gratiæ executio cõmendæ tanquã factæ,sed magis ut fieret,ita quòd uacatio,acceptatio, & commẽda per constitutionẽ ueniũt,neq; hic acceptatio est executio cõmendæ: & si diceremus cõmendam præcedere, & acceptationẽ expectare,quia potius ueniret ad cõplementum
84 *uel cõseruationẽ.Nam quãdo Papa † prouidet,per seipsum dicitur exequi suam prouisionẽ,cum sit executor executorũ,& ordinarius ordinariorũ concurrens cum omnibus, & habens totũ orbem pro territorio,ac in beneficialibus potestatis plenitudinẽ.c.ij.c.si à sede,de præbẽ.in vj.cle.j.in fi.ut lit.pend.c. proposuit,de cõces.præben.ix.q.iij.cuncta per mundũ,& ca. per principalẽ: & sic idẽ est,qui commendat & exequitur,si executionẽ hic cõsideremus, uel si non detur executio in actu*

proui

prouiſionis ſeu cõmendæ, cum præambulis, tunc conſiderabitur in traditione poſſeßionis & inſtitutione ſupra curã, ac in fructuũ perceptione de inſtitutione auctorizabili reſpectu curæ ponit But. *in c. cum ſatis, de offi.* Archi. *de effectu poſſeßionis eſt tex. in l.* Titia. *ff. de ſolu. cum ſi.* Quãdo *uerò mãdat per alium prouideri, tunc ille exequitur c. ſi ſuper gratia. de offic. deleg. & c. executor, de conceſ. præbẽ. in vj. & hoc caſu acce-*
15 *ptatio † non eſt executio, nec effectus gratiæ, ſed actus ad eſſentiam, ſeu productionẽ gratiæ neceſſarius, ut ex prædictis patet non obſt. quod* Fely. *colligit in d. c. ſi. in declaratione ij. char. pe. de conſti. dum ponit, quòd non datur deſtructio in futuris, quæ nullatenus ſunt ſeparata, ſed penitus cõnexa cũ præteritis habentia omnimodã dependentiã & talẽ, quòd nõ poſſet cõſtitutio reſpicere actus futuros, quin etiã tangeret præteritos: quia ultra iam dicta hic, nihil eſt cõſiderabile, quo ad acquiſitionẽ iuris de præterito. Itẽ ſumus in ſeparatis, quorũ quodlibet poteſt ſtare per ſe, & producere effectus diuerſos.*
16 *ſtat enim reſeruatio † abſq; cõmenda, & acceptatio etiã ſine ea, & per reſeruationẽ impediũtur ordinarij, cùm nõ expiret ſicut nec affectio quouſq;* Papa *prouiderit ut* Rot. *deciſ. xiiij. de præbẽ. in antiq. & ix. ac xj. in no, & ut ſuperius eſt firmatum per acceptationẽ quæritur ius ad rem, quod operatur, ut ordinarius illud tollere nequeat d. c. ſi poſtquã & ibi* Phi. Fr. *poſt alios & pono in deciſ. incipien.* Nuncius, *de præben. & prout eſt dictũ, acceptatio non impeditur per conſtitutionẽ, & cauſat alios effectus ad terminos d. §. ſecus & aliâs, etiã ſi nõ ſequeretur prouiſio, uel ſequuta deſtrueretur. Itẽ ad nullitatem cõmendæ nõ ſequitur in omni caſu etiã nullitas reſeruationis, ita q; non omnia præterita tangerentur, nec daretur cõnexio. eſto q; eſſet facta ante conſtitutionẽ, quod non eſt, ex quo*

tota gratia dicitur cōditionalis,& per fundamenta pro decisione adducta & solutiões habes respōsa ad prædicta, & alia obiecta,& qñ utrūq; est sub conditione tam reseruatio quàm cōmenda,non est leuis dubitatio,an tūc sublata cōmēda remaneat reseruatio cū suspēsione unionis perpetuæ,quæ unio erat facta ecclesiæ Sabineñ.cui cardinalis sanctæ Crucis præerat, qui habebat in gratia unionis ad reseruata sine clausula acceptādi,quia ex aduerso don Arnaldus de Velasco,cui erat prouisum ex ceßione cardinalis Surrētini,prætēdebat q. sua prouisio subintrauerat per clausulas generales,data subsistētia reseruationis cum suspēsione unionū,& pro negatiua adijcitur Inno.in c.inter dilectos,de exces.præla,quòd in cōditionali nō remaneat uinculū impediēs,ad hoc cōferunt deducta pro gratia,quòd sit cōditionalis & d.decis.Rot.x.loquēs de taxa,quæ
27 erat † una tempore datæ,& alia tēpore uacationis,quæ secunda ibi attenditur & Oldr.in alleg.cōsi.lviij.clxviij.& ccxxix. ac Lud.Ro.cōsil.cccxxxv.& Bellenzi.in alle.q.pe.Item quia Papa non uidetur reseruare succedēte acceptatione,nisi sit utilis respectu cōmendæ propter quā fit,ut uerba cū effectu accipiamus l.pe.§.docere.ff.ne quis eum qui in ius uoc. est ui exi. & c.relatū,de cle.non resi.Nam & sentētia intelligitur de ualida, & alia etiā de quibus in c.fi.de re.iudi.in cle.pastoralis, eo.ti.in l.iiij.§.condemnatum,eo.tit.& in l.non putauit.§.non quæuis.ff.de bo.pos.cōtratab.& quòd Anch.dicit in pluribus
28 casibus consi.lviij.circūspectis regulis ut remaneat † reseruatio,procedat in pura reseruatione, non in conditionali, uel in proposito,si nullitas resultat aliunde,quàm ex ualiditate acceptationis,uel cōmendæ,uel quia Papa cōmendabat suspendēdo alias gratias ad effectū præsentiū:tunc data inualiditate commendæ cessat reseruatio,quasi limitata causa l. in agris.ff. de

acqui.

acqui.re.do.uel causa cessante de appel.& quando hoc esset, quòd reseruatio remaneret,dicebatur ꝙ non impediebat expe ctantes,seu auctoritate apostolica uenientes,qualis erat cardi nalis sanctæ Crucis ueniens ex unione,seu alius ex eius iure ces so secundũ opi.Ludo.Ro.in d.consi.& Bellenzi.in d.q.pe.in opi.ult.quoniã in prima uult ut differat decretum super certo beneficio uacaturo ab apposito super incerto, ut non afficiat hoc casu ultimo,nisi iuxta d.§.secus,pro affirmatiua uerò alle gatur c.ut nostrũ.de appel.& d.c.inter dilectos cum materia & ibi cõcludit Abb.post Ioã.An.& Compo.in c.quòd sicut, de elect.ꝙ si collatio non habeat locũ,uel effectũ ob surreptio nẽ literarũ,aut personæ indignitatẽ ordinarius est pro ea ua= catione impeditus ar.c.si eo tẽpore,de elect.in vj. & sic rema

29 net reseruatio,† quæ solùm per prouisionẽ expirat & ad In= no.in d.c.inter dilectos,respõdebatur,quòd refert opi. nõ be= ne firmãs pedes:sed magis secundũ me,uidetur sequi, ꝙ de con ditionali est dictũ per illa uerba,alij dicũt,& fortè melius, ex quo sub dubio fortè,respõdent sæpe periti l.si duo & ibi glos. de arbi.l.iij.in prim.de an.leg.l.quantæ audaciæ.ff.de publi. & uectig.& c.accedẽs el j.ut lit.non cõte.& ita Bart.dicit in l. societatẽ.§.arbitrorũ.col.v.ff.pro so.& prout Ang.inquit in l.in substitutione.ff.de uul.& pup.quẽ refert & sequitur So=

30 ci.cõsi.xciij.col.x.si doctor cõsuluit † per uerbũ fortè, dicitur quæstionẽ,quoad se,decidere,quãuis sit dubitationis nota, qđ menti teneas in practica,& dũ dicit,& melius,satis se decla= rat Inno.quòd inclinat in eam partẽ, & ita intelligit eum Bel lenz.in d.q.pe.Quo stante reperio ꝙ Anch.in d.cõsi.lviij. ubi per plura fundamenta tenet affirmatiuam in multis casibus ibi collectis ex scriptis Io.An.ut dicit in d.c.inter dilectos, ponit inter cæteros qñ prouisio seu de prouidẽdo mãdatũ reperitur

non sortiri effectũ ob conditionis defectũ, & sic cõtra Inno. ad hoc d.decis.j.cum addi.ad cõsi.Lud.Ro.& Bellẽzi.in opi. ij.respondetur,quòd fundãt se in falsa causa & defectu potestatis,qui defectus hic cessat,cùm conciliũ non impediat reseruationẽ motu proprio fieri, nec sumus in falsa. unde seruiunt magis motiua collecta per Lud.Ro.pro affirmatiua, & esto sine ueri præiudicio,ꝙ non essent impediti auctoritate apostolica ueniẽte,tunc tenẽtes affirmatiuã dicebãt,ꝙ ex quo Cardinalis Surrẽtinus acceptauerat,ligatæ essent manus etiã istorũ & omniũ,quinimo quòd per d.§.secus, absq; dicta acceptatione infra mẽsem nullius teneret prouisio,quãdo Don Arnaldus infra mensem fuisset prouisus,pro quo Rot.in antiq.Bisignet.de cõces.præben.vij.& in antiquis xxv.& si post,quod omnino obstabat reseruatio,quæ remanebat facta acceptatione cum clausulis suspensionis,inhibitionis,& decreti, ad illud
31 de suspensione † ad effectũ præsentiũ considero, quòd licet in una charta utrũq; scriptũ sit,duæ tamẽ erãt gratiæ sicut aliàs in l.patris & filij,de uulg.& pup.& in l.scire debemus.ff.de uerb.obl.una uidelicet reseruationis cum suspensionibus, inhibitionibus,& decreto.alia cõmendæ cum eisdẽ clausulis,& in utraq; erãt illa uerba,ꝙ suspendebat Papa ad effectũ præsentiũ.itaq; suspensio huiusmodi in gratia,& parte cõmendæ apposita non referebatur ad reseruationẽ & primã gratiã,quæ erat diuersa,& poterat esse sine secũda. Itẽ quia iam habebat eandẽ clausulã,ex qua demonstrabatur quòd Papa in omnem euentũ reseruare intendebat ad l.iij.§.j.de lib.& posth. & l. talis scriptura & no.ibi per Bar.ff.de lega.j.ad ministeriũ in se debẽt importare,ne aliâs essent superflua,& frustra m̃bra nas occuparẽt,ex eo ꝙ satis fuisset ea in secũda gratia cõmendæ apponere,si ad omnia præcedentia etiã respectu gratiæ reserua

seruationis inferrentur l.iiij.ff.de usur.& c.sollicitæ, de ma. & obed.q. an ita uoluerit papa ex uerbis utriusq; gratiæ & mẽte pōderare & elicere licet l.nominis.§.uerbũ ex lege.ff.de uer.sig.ex prædictis negari nō potest quin passus sit dubius,et fuerit etiã apud antiquos, & ex his etiã quæ habentur decis. xiiij.ut lit.pen.in no.& per Egi.cōsi.xxxiiij.col.iij.cũ seq. ubi facit differentiã inter decretũ,quòd apponitur pro certa persona,& decretũ quod apponitur pro incerta, pro quo etiam Ancha.cōsil.cccxcix.intẽtio domini,& in materia distinguit idem Ancha.in c.is beneficia,de præben.in vj.& quia coram Adriano vj.desuper do.de Rot.disputarũt & etiam super intellectu cuiusdã breuis ad instañ.dicti Don Arnaldi producti ad partẽ affirmatiuã iuuandã,& multis utrinq; adductis domini fuere diuisi,& adhuc sub iudice articulus pẽdet indecisus:ideo omißis alijs,quæ adduci poßẽt pro utraq; parte,pro nũc lassus ultra nō progredior.nō tamẽ prætereo quòd cũ lis etiã sit super quibusdã præstimonijs proponebat Don Arnaldus,quòd cōstitutio cōciliaris loquitur,ne cōmendẽtur parro-

32 chiales ecclesiæ dignitates,aliaq; beneficia † ecclesiastica, ut sic nō uideatur cōprehẽdere præstimonia,tanquã fuit alterius naturæ ac quædã stipẽdia,prout in expectatiua tenet Abb.cōsil.xlvij.uo.ij.quẽ sequitur Fely.in c.postulasti,in uer. iiij. declaratio de rescrip.non obstã. dictione alia,quæ refert similia expreßis,& licet diuersitatẽ referat in supposito,refert nihilominus idẽ uel cōsimile in substantia uel qualitate l.si fugitiui cum glo.C.de ser.fug.c.sedes.iũcta gl.de rescrip.Ioã.An.post Io.Mo.in c.cũ in illis,in fi.de præbẽ.in vj.& Rot.de rescrip. in antiq.l.iij.& quatenus impedit cōmẽdari Cardinalibus uidetur exorbitare & strictè,prout uerba sonãt,debere intelligi l. iij.§.hæc uerba el ij.de neg.gest.l.si seruum. §. non dixit præ-

tor.ff.de acqui.hæred.& regula odia.de reg.iur.in vj.& cum non habeat uerbũ generale quæcũq;,non cõtinet præstimonia nec pẽsiones,nisi inquantũ de eis exprimit iuxta tex.cum glo. in cle.j.de uita & ho.cle.Sed contrariũ fuit cõclusum,quia cõstabat dicta præstimonia esse dari solita, & data in titulũ perpetuũ beneficij ecclesiastici per ea,quæ Io.An.dicit in d.c.postulasti.ubi describit præstimoniũ,quasi præstans nimium & Mil.cumulat in repertorio in uerbo bñficij appellatione & facit quod dicit Oldr.consi.cxl.in ecclesia Calagurritañ.in fi.& Anch.in regula beneficiũ,de reg.iur.in vj.& ad Abb. in alleg.

33 consi.† Quidam ex dominis respõdebãt, quòd quãdo procederet in expectatiuis esset propter stilum cãcellariæ, si expectans creetur in canonicũ,non si non esset creatus, de stilo tamen non fuit doctũ,an ita sit in creatis uel etiã in omnibus, ut in expectatiuis non cõtineantur præstimonia sub nomine beneficiorũ,nisi de eis fiat expressa mẽtio:credo tamẽ quòd non

34 sufficiat † præstimonium dare in titulũ perpetuũ beneficij ecclesiastici,nisi habeat annexũ aliquid onus spirituale taliter,quod intitulatus arctetur ad aliquod seruitiũ ecclesiasticum, quod nequeat fieri per laicum, ut tunc dicatur ecclesiasticũ beneficium,de quo sicut de beneficijs ecclesiasticis,debeat mẽtio fieri,& ueniat appellatione beneficij,& non aliàs prout cõcor. opi.distinguit Gemi.consil.lxxxix.super dubijs præmissis, & ad hunc sensum faciunt quæ Old.præmittit in prin.in d.consi. cxl.& ad hoc cognoscendũ,attendendæ sunt qualitates,præstimoniũ,& onera,de quorũ natura uidẽdi in dictis locis & per Car.q.xj.& Bonifa.de Vitali.col.ult.in cle.ij.de offi.ord.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Impetratio beneficij ecclesiastici secularis aut

regu

regularis electiui vel curati si sit manuale non valet etiã per viam vnionis, seu cõmendæ tacito de manualitate, secus in alio regulari, nisi esset perpetuum, & de perpetuitate nihil diceretur.

EPITOME.

1 Beneficij manualis impetratio, aut vnio siue commenda qualitate huiusmodi non expressa, est surreptitia.
2 Beneficia secularia de iure communi perpetua, & nõ temporalia præsumuntur.
3 Beneficia regularia licet naturaliter manualia existant, tamen si sint curata aut electiua de iure perpetua reputantur.
4 Beneficium seculare & regulare curatum, seu non curatum requirit manualitatis expressionem, si manuale existit.
5 Beneficium regulare non curatum, nec electiuum non indiget manualitatis expressione.
6 Qualitas quæ in facto consistit, non autem quæ de iure inest, exprimi debet.

DECISIO IIII.

QVod impetratio unionis de beneficio, quod erat manuale & ad nutum superioris amouibile, esset subreptitia
1 *de manualitate † non habita mentione, conclusum fuit per ea, quæ Cal. in simili tenet in reseruatione cõsi. xxvj. de præben. Itẽ in simplici impetratione in titulũ, uel cõmendam, seu alia dispositione eadẽ consideratione, intelligẽdo tamen q*
2 *tale beneficiũ esset seculare, quorũ secularium natura † est, ut sint perpetua, & perpetuò non ad tempus cẽseantur collata. lv. dist. præcepta c. ueniẽs cum ibi not. de fil. præsbyt. glos. in c.*
3 *pe. de cle. egro. Lap. alleg. ix. & Cal. in d. consi. dat † regulare curatũ seu electiuũ, quod etiã à iure est perpetuũ, quãuis alia regularia naturaliter manualia existant, prout utrũq; patet in c. ij. de sta. mo. & ibi Abb. notãs prælatos regulares esse perpetuos, ex quo eliguntur ab eorum capitulis cle. ne in agro. §. ad hæc ubi etiã glos. in uerb. ad claustrã eo. ti. cle. j. ante fi. de sup. neg. præl. c. cũ singula iũcta gl. in uer. ineligibilis, de præbẽ. in*

vj. Egid. decisione cciij. & Abb. in c. constitutis. ij. no. de elect. Papa enim iuris conscius facti ignarus l. omnium. C. de testa. & c. j. de consti. in vj. necesse est ut in omnibus
4 *† secularibus ac in regularibus electiuis seu curatis intelligat, quando sunt manualia, quòd sint talia ad ualiditatem gratiæ per rationes Cal. in d. consi. Nam secundum iuris dispositionẽ putat ea esse*
5 *perpetua. ideo si beneficiũ † quod impetratur esset regulare, non curatum, neq; electiuum & uere manuale, non indigeret manualitatis expreßione, bene indigeret, si esset perpetuum, ex*
6 *eo quòd non sunt exprimendæ qualitates, † quæ à iure cõmuni beneficio instant, sed illæ duntaxat quæ de facto ex consuetudine uel statuto, aut aliàs sicut Lap. ponit in d. allega. ita Felyn. post alios in c. in nostra cor. iiij. de rescrip. facit Rot. xxxj. in no. eo. ti. & plura motiua ad hoc pono super dubio illo incipiente pluries ubi uideas omnino.*

V. Decis. SVMMARIVM.

Clausula quouis modo posita in prouisione dicēte, quod vacabat beneficium, quia ad sedem apostolicam iuxta dispositionem Lateranen. cõcilij erat deuolutum absq; alterius vacationis expreßione, operatur virtutem suam, etiam si deuolutio non probetur, dummodo ad causam deuolutionis gratia se non restringat.

EPITOME.

1 Clausula seu alio quouis modo apposita in impetratione beneficij, quòd exprimitur per deuolutionem vacare, concernit omnem modum vacandi.
2 Probatio deuolutionis non est necessaria, quando inest clausula illa generalis, quæ comprehendit omnem modum vacandi.
3 Clausula restringens se ad modum vacandi expressum, arctat impetrantem ad illum probandum, aliàs nullus alius comprehenditur.

Decisio

DECISIO V.

QVando prouisio fit de beneficio uacãte certo modo, & dicitur in ea tanto tẽpore uacasse, quòd collatio secundum statuta Lateranen̄. cõcilij est ad sedẽ apostolicam deuoluta c.ij.de cõces.præbẽ.c.sicut.c.licet.c.literas.&
1 c.fi.de supp.negl.præl.& ibi subijcitur clausula quouis † modo, & ex quauis causa uacet uenit omnis uacationis, quæ in uim præfatæ clausulæ cõtinetur, & omnis modus uacandi, de cuius uirtute est decisio.j.Ro.de rescrip.in no.& lij.de cõces. præbẽ.in antiq.si Papa ac Bisignet.xij.in antiq.de præbẽ.etiã
2 si deuolutio † non probetur, neq; in gratia alius uacandi modus sit expressus præter modũ deuolutionis cum dicta genera
3 li clausula, dummodo non sit aliqua alia clausula, † quæ ad deuolutionẽ se restringat, prout aliquãdo ponitur, quando deuolutio datur in literis dispositiuè: quia tunc, nisi de ea cõstaret, nullus alius modus cõprehenderetur cum limitata sit prouisio l.ne in agris.ff.de acqui.re.do.& c.j.de sepul.& per hoc ultimũ respõde ad id, quod ex aduerso proponebatur, q; cancellaria non daret, quãdo fit expeditio, uel de deuoluto principaliter si deuolutio non appareret. nam procederet, quando esset dictũ, dũtamen deuolutũ sit, uel dũmodo eius collatio deuoluta sit, ut præfertur prout in una causa Taurinen̄. cappellaniæ legi literas cum tali clausula, aliâs frustra membranas occuparet clausula generalis, quæ quando non fit restrictio debet aliquid, & quicquid potest operari l.si quãdo.ff.de leg.j.c. Abbate, de uerbo.signifi.c.si papa, de priuileg.in vj.c.sollicitæ, de maio.& obed.cum simil.

VI. Decis. SVMMARIVM.

Gratia beneficij, in qua non dicitur de distributio

butionibus quotidianis sine canonico tit. perceptis sustinetur etiã contra regula lxj. quæ expressionem valoris secundum cõmunem æstimationem requirit. Vel sic, taciturnitas quotidianarũ distributionum perceptarũ vigore prouisionis ordinariæ lite pendente factis, non vitiat gratiã apostolicam.

EPITOME.

1 Impetrans de infecta possessione ac fructibus malè perceptis, tenetur facere mentionem, & ista duo æquiparantur, & nu. 4.
2 Super fructibus malè perceptis de stilo soluitur compositio Papæ.
3 Beneficium occupans pendente lite ad fructus, etiã qui percipi potuerunt sicut violentus tenetur.
5 Impetratio de distributionibus quotidianis indebitè, & sine titulo perceptis mentione non habita, ualida fuit reputata.
6 Distributiones quotidianæ non computantur inter fructus, respectu regulæ de exprimendo valore.
7 Ordinarius potest inquirere super fructibus malè perceptis.
8 Noua prouisio, an purget vitia præteritæ occupationis, vt fructus illicitè quæsitis sui remaneant?
9 Collatio ordinarij iuxta canonicas sanctiones dicitur legitima, licet reseruationes ipsam impugnent.
10 Iura de veris fructibus intelliguntur, non de his, quæ personæ sudorẽ requirunt, quamuis nomen fructus largo modo sumatur.

DECISIO VI.

Lite pendente super cano. & præben. ecclesiæ Taurineñ. Guterius de Treyo prouisus ab ordinario percepit distributiones quotidianas per aliquot mẽses. postea obtinuit à papa prouideri, & nihil dixit q distributiones pcepisset. Arguebã cũ duobus ex dñis q nõ ualeret gratia, ex quo tit. ordinarij ob litis pendẽtiã erat penitus discoloratus cũ possessione c. sibi cõtra quos ut lit. pendẽ. in vj. & Rot. *decis. ij. in addi. de re-*
1 *sti. spoli. in no. & tunc tenetur † quis facere mentionẽ, tam de infecta possessione quàm de fructibus malè pceptis, ad no. per Hosti. & Io. An. in c. dudũ el. ij. de elec. cũ sit fur & latro dicit*

tex.

tex.ibi nec excusat quòd dētur ratiōe seruitij & in recōpēsam sollicitudinis diuinorū officiorū,ut in c.j.de cle.non resi.in vj. & quādoq; manualia & quādoq; uictualia apellātur & ibidem in c.de cætero eo.titu.in antiqui.& c.licet de præben.& per Car.consi.liij.& Fely.in c.cū olim in prin.de re iudi.quia si G.non esset canonicus aut nō reputaretur pro canonico, ꝓculdubio eas non habuisset,quæ si tanquā tali cū stallo in choro, & loco in capitulo concessa fuere, unde si absq; ti.percepe rat,tenebatur dicere.Idem si cū reprobato & sine iuris fomento,quia paria sunt l.nulla.ff.de aucto.tu.& c.tuæ,de cler. non resid.facit etiā c.constitu.de procur. ubi non est differentia,uel quòd non sit constitutus procur.uel quòd minus sufficienter cōstituatur,& ita Abb.ibi colligit,pro hoc facit,quia negari non potest,quin rem alienā cōtrectauerit, furtū cōmit tendo uel rapinā,dicit in d.c.dudū.sciebat nanq; aut scire debuit,cum iuris ignorātia non releuet l.leges.C.de legi.quòd nō erant suæ,nec ei debitæ distributiones,nisi canonicè esset instituτus regula prima.de reg.iur.in vj. & quod uitiosè percipiebat ꝙ canō prohibet c.unico,de eo qui mit.in pos.cau.rei ser. eo.ti.quodq; ad aliū spectabant l.cum quærebatur.C.unde ui. & necesse habere iniustè habita restituere,quoniā non sufficit huiusmodi dominiū agēdo pœnitentiā in sola oratione & ieiu
2 *nio eijcere ut inquit Hosti.in d. c. dudū.Si ergo papæ † dixisset uerisimiliter uoluisset,ut cōponeret prout stilus docet, & illud de seruitio personali non excludit, quin in casu d.c.j.de cler.non resi.cogatur ad restitutionē distributionū,quarū dominiū non acquisiuit,nec suas fecit,& idem esse debet in omni casu malæ perceptionis,non cōsiderato quòd seruiuit,& laborauit,& quòd os bouis triturantis ligari nō debuit c.extirpādæ post prin.de præben.Quia labor attēditur à iure in habentibus*

tibus

tibus legitimũ ingressum & residentibus in casibus, locis, & temporibus permissis, nõ in prohibitis, aliàs præstaret peccãdi occasionẽ contra d.c.unicũ, de eo qui mitt.in pos.& l.ij.cũ si.C.de indi.uidui.toll. quòd sumus in prohibitis, patet ex prædictis, & ex eo quòd occupans † beneficiũ pendente lite, tenetur etiam ad fructus, qui percipi potuerunt, sicut uiolentus ut Rot.iiij.& v.in no.de rest.spol. Itẽ si parti teneretur ad restitutionẽ quotidianarũ distributionũ condẽnatus per sententiã super cano.& præbẽ.quo casu potuit habere iustam causam litigãdi.& tit.coloratũ sicut in una corã do.Bartho.de Petra sancta domini uoluerũt, et in alia Burgeñ.(si memini) corã d. Iaco.Simonetta, ex quo per condẽnatũ stetit, quo minus obtinens sentẽtiã pro se resederit & interfuerit, licet in una Illerdeñ.quã proposui postea dubitauerint, & petierint informari, quod factũ nõ fuit, multomagis in casu isto G. tenetur Papæ explicare perceptionẽ.
4 Vlterius ista duo † uidẽtur, æquipãrari, scilicet q fiat mẽtio tam de occupatione beneficij, quàm de fructibus malè perceptis ex eo ut no. Phil.Frã.in c. cũ qui. de præbẽ.in vj.& Fely.in c.in nostra, in fi.de rescrip. Et post hæc dubitaui inspecto rigore iuris quãuis æquitas multum me
5 inclinaret ad ualiditatẽ † gratiæ, & quod non subintraret impetratio Petri de Valẽtia contra gratiã apostolicã G. Sed magis esset G.excusatus q maior pars tenuit, pro qua sententia facit, quia aut cõsideramus respectu regulæ de exprimendo ua
6 lore fructuũ, & non cõputantur † distributiones quotidianæ in fructibus secundũ Rot.vij.in no.de præbẽ.Old.consi.cxviij. & Fely.in c.ad aures, xiij.conclusione de rescrip.nec de eis soluitur annata. Aut inspicimus quòd debeãtur papæ, & nõ uidetur cum applicẽtur capitulo seu dẽtur deseruiẽtibus pro absentibus, iuxta uarias ecclesiarũ cõsuetudines. Nec refragatur,

quòd

quòd uideatur rem alienã occupasse,quia si nõ est debita Papæ omißio,non inducit nullitatẽ,cum remaneat actio his quibus debẽtur.Secundò & tenc mẽti.Istud etiã meo iure nõ red-
7 dit prouisionẽ nullã,licet ordinarius † poßit inquirere de fructibus malè perceptis,cum sola taciturnitas uitiosi ingressus, etiã quãdo sumus in impetrante beneficiũ,quòd quis temerariè assecutus erat operetur nullitatẽ,secundũ Fely.in c.postulasti,de rescrip.pe.col.in quo casu dicit procedere opinionem Abb.& sequaciũ,quã curiosè refert. Si uerò teneamus opinionẽ Pe.de Anch.& Car.in cle.si Romanus,de præbẽ.quòd non uitietur etiã si quis scienter taceat,q se intrusit,nisi accepisset à seculari penitus incapaci,ut per eundẽ Fely.in d.loco sumus in terminis clarioribus,q nõ est fienda mẽtio de uitioso ingressu,nec de perceptione fructuũ,quia ut ait ad propo-
8 situm noua prouisio operatur, † ut ex nũc in futurũ, nõ autẽ purgat uitia præteritæ occupationis,ut remaneant sui fructus illicitè quæsiti.In casu uerò de quo agitur,erat clausula,q posset exprimere causas infectiuas,sed super fructibus uerbũ nullũ.Et propterea ponẽte dicto Iac. Simonetta de mẽse Martij 1520. causam dubitatũ fuit si omißio uiciabat. Tertiò esto sine præiudicio ueri q de fructibus esset fienda mẽtio, iura & docto.de ueris & proprijs fructibus loquuntur,non de distributionibus,quæ inter fructus non cõputantur ut suprà. Præterea hic nõ sumus in eo qui se temerariè intruserit qa habuit ab ordinario,& satis uidetur excusari habito respectu ad cõ
9 munes canones,secũdũ quos collatio † ordinarij dicitur legitima, quãuis ius specialis reseruationis ipsam impugnet dicit Egi.deci.cxvj.si petẽs facit qd' de anno 1514.in una Ciuitatẽ. cañ.& præb.uoluit Rot.post plures disput.dominũ Francis. de Osorio excusatũ esse,ex quo non potuit probari,quòd habuit

buit notitiã litis quando ordinarius ei prouidit.Et sic quòd esset in mala fide,quãdo postea obtinuit prouisionẽ apostolicã, in qua tacuit de perceptione fructuum. Ita q̃ fuit absolutus ab impetitionibus Io.Porres.nõ obstat, q̃ in eo malã fidẽ habet, qui cõtra iura poßidet l.quemadmodũ.C.de agri.& censi. lib. xj.& c.qui contra,de regu.iur.in vj.& quod decretũ d.c.si hi contra quos ligat ignorãtes c.si eo tẽpore,cum ibi no. de elec. eo.lib.Quia procedit quoad incipiendã usucapionẽ,in qua error & iuris ignorãtia non proficiũt,quoniã requiritur bona fides positiuè,secus est in acquisitione fructuũ, in qua sufficit malam fidẽ abesse,ut in l.sed & si lege.§.scire.ff.de pet. hære. & ibi Bar.hoc autẽ aberat ob ti.ordinarij & litis ignorãtiã, uel dicamus,q̃ non sumus in ignorãtia iuris,sed facti,ex eo q̃d ignoratur existẽtia litis,& tũc lucratur q̃s fructus,& succedit q̃ scribit Abb. in c.ad nostrã ad fi.de re.ec.nõ alie.etiã in c. dilecto.ij.col.de præbẽ.quod si cõtractus est nullus cum errore iuris,non præstat excusationẽ etiã à perceptione fructuum, quin debeat fieri restitutio,quia ius apertè resistit: secus quando ius non resisteret,nec aßisteret, ut tunc error excusat & procedat doctrina Bar.in d.§.scire. si uerò erretur in facto lucrentur fructus ex bona fide,nam & ex contractu nullo facit quis fructus suos propter bonã fidẽ,ut dicũt Inno.& Card.in d.c.ad nostrã & decretũ nullũ,quia ex causa falsa interpositũ præstat tenendi colorẽ inquit Bal.in c.diuersis fallacijs, de cle. coniug.loquẽs de episcopo dispensante super beneficio. Vltimò,quãdo admitteretur sine præiudicio,quod non faceret G. suas distributiones satis esset pro decisione quòd propterea non uitiaretur impetratio,iuxta collecta per Fely.in d. c. postulasti secundũ utranq; opinionẽ maximè,quia si in causa pro dicto Francisco de Osorio fuit hoc tentũ,ubi eramus in ueris

fructi

fructibus, fortius fit in distributionibus quotidianis, quæ non cõputantur in fructibus, & id debet dũtaxat exquiri, an sciens & prudẽs nihil iuris habere pcipiat, seu potius ignoret quo deprehendatur malã fidem abesse. quod si forsan nõ prodesset à uitanda restitutione proficiat saltẽ ad nullitatẽ gratiæ fugiendã, ex fundamentis adductis, ex quibus tentari potest sub dubio fortè, quòd illud quod nõ defenderet in fructibus, excusaret in distributionibus quotidianis, in quibus supponeretur notitia litis. pro utroq; facit, quia materia est pœnalis propter nullitatẽ actus l. senatus. ff. de contra. emp. & uendi c. dispẽdia in fi. de rescrip. & gl. in c. decet. §. ordinarij de immu. eccle. in vj Et cõsequenter beniguè pro ualiditate in dubio interpretanda l. quotiens. ff. de reb. dub. c. Abb. de uerb. signi. l. in
10 *pœnis. ff. de reg. iur. & regula odia. eo. tit. in vj. ut iura † quæ de fructibus loquuntur de ueris intelligãtur, nõn de his, quæ requirunt personæ sudorẽ datò quòd largo modo fructus dici possent, ut in l. iij. §. hæc uerba. ff. de nego. gest.*

VII. *Decis.* SVMMARIVM.

Procedit etiam proxima decisio in fructibus quando fructus essent debiti tertio, & nõ Papæ vt eorum taciturnitas non vitiat gratiam.

EPITOME.

1 Prouisio nulla de fructibus indebitè perceptis, quando tertio debentur, mentione habita, valida reputatur.
2 Compositio super fructibus indebitè perceptis facta cum Papa, licet vniuersali vel particulari ecclesiæ debeantur, plene liberat.

DECISIO VII.

ITem in una Calagurritañ. corã domino Staphilco de mense Maij 1521. dicebant dñi pro maiori parte satis posse defendi ualere prouisionem sine mẽtione fructuum quando ter-

u tio

1 *tio † & non ecclesiæ essent debiti, quia si pro his teneretur quis cõponere, cum camera apostolica omnino teneretur etiã tertio. Ita q̃ cogeretur bis soluere, & purgare contra mentẽ iuris uolẽtis, quòd etiã in bina promissione eiusdẽ rei sufficiat una solutio l. qui bis idem. ff. de uerb. obli. & q̃ semel absolutus de crimine, iterum nõ accusetur c. de his criminibus de accus.*
2 *& faciunt no. ibi per gl. quãdo uerò ecclesiæ † deberentur, seu uniuersali, seu particulari Papa potest pro se capere, & facta cum eo compositione plene liberat. allegabatur ad hoc Hostl. in d. c. dudum el. ij. de elect. xij. col. uer. nec sufficeret etiã si in isto casu aliâs fuisset dubitatum, & procedit hoc etiam in ueris fructibus, pro quo faciunt adducta in proxima decisione secundum unam opinionem ibi relatam.*

VIII. Decis. SVMMARIVM.

Beneficium reseruatum quod Car. habens indultum in sua ecclesia & dioce. remotiuum reseruationum negligit infra sex menses conferre cadit sub gratia in qua Papa prouidet, vt de deuoluto dispositiue.

EPITOME.

1 Prouisio Papæ de deuoluto ad sedem apostolicam comprehendit reseruatum, quod Cardinalis ex indulto conferre poterat, si infra sex menses conferre neglexit.
2 Tempus de iure ad conferendum præfixus, non currit impedito.
3 Beneficia reseruata per regulas, cùm in eis inferiorũ negligentia non detur deuoluta dici nõ possunt, nec impetratio de eis tanquàm de deuolutis admittitur. & nu. 8.
4 Beneficia exemptorũ data eorũ negligentia deuoluũtur statim ad Papã.
5 Indulta sunt remotiua obstaculorum ordinarijs concessa, & sic fauorabilia existunt, quia illos conseruant in sua propria iurisdictione.
6 Conferendi tempus Papæ præfixum non existit.
7 Potestas Papæ vel eius executoris ad alium non deuoluitur.
8 Ordinarius resignationem beneficij reseruati admittere, sed non conferre potest.

Reser

10 Reseruatio non tollitur per indultum, sed facultas conferendi per eum ac si non esset facta reseruatio conceditur.

11 Reseruationis vinculū, statim etiā ante vacationē censetur esse iniectū.

12 Reseruationis, & non vacationis tempus attenditur.

DECISIO VIII.

1 Papa cōtulerat † Io. de Madrigal parrochialē de Valdepennas Tolletañ. dioces. dummodo esset ad sedem apostolicam deuoluta. Ita q̃, ut cōtineretur in gratia, necesse erat, q̃ daretur deuolutio, cùm alij modi uenientes sub clausulis quouis modo, nō operētur propter clausulā restringentē ad deuolutionē, ut notaui in alia decisione incipiente, uoluerūt dñi in una corā me, & facit quod habetur decisione x. de iu. patro. in antiq. opponebatur nō esse taliter deuolutā, ex quo erat reseruata. Et Cardinalis Tolletañ. habebat indultum cum facultate prouidēdi, perinde ac si regulæ ac gratiæ reseruantes nō emanassent, & quia infra sex menses Archiepiscopus Cardinalis neglexerat cōferre, deuoluebatur facultas cōferendi ad capitulum c. ij. de conce. præbē. & de capitulo ad alios gradatim,
2 prout ibi Abb. post alios declarat, uerū quia oēs † erant impediti ratione reseruationis, eis non currebat tēpus l. j. in fi. C. de anna. excep. & c. quia diuersitatē de conce. præbē. nec erat quòd eis imputaretur, cùm non possent tollere impedimentū c. fi. de elec. iuxta no. ibi per Abb. & facit decisio. ij. de conce. præbē. in antiq. dormiebat ergo interea terminus q̃ ad Papā prouisio de reseruato spectaret, cùm seipsum non liget, & sit plenè dñs c. dudū de præbē. in uj. l. digna uox. C. de legi. cle. j. in fi. ut lit pend. & no. doct. in c. quæ in ecclesiarum, de consti. Ita quòd Papa nō dicitur prouidere tanq̃ sit deuolutū. Facit quia
3 † in reseruatis per regulas, ut in prima dignitate post pontificalē, & principali in collegiata, non dat signatura de deuoluto: quia nō datur negligētia alicuius inferioris, nec trāsitus de

u 2 perso

persona in personam. Pro parte Ioannis fuit consideratũ, &
4 hæc pars obtinuit, quòd sicut quãdo sumus in exempto † potestas ab eo deuoluitur ad Papã, cũ non superior nequeat supplere negligentiam alterius c. libet de supplen. negli. præla. & per Abb. in d. c. ij. Ita hîc ubi beneficiũ erat reseruatũ respectu Card. qui pro ea uice seu tali beneficio, uidebatur exẽptus occasione indulti prædicti. Item quod d. c. ij. intelligatur secundũ Abb. & alios ibi & Abb. in c. cũ in cunctis. §. fi. post Inno. de elect. ac Fely. in c. refragabili de offic. ordi. in prin. ij. col. ut ad capitulũ fiat deuolutio, quoad beneficia pertinẽtia ad episcopum proprio iure, secus si iure speciali uel ob negligentiã, aut delictũ inferioris prælati, & q̃ Cardinalis non poterat iure proprio conferre, ita q̃ non ad capitulũ, sed ad Papam facta erat deuolutio. Ad hoc tamẽ arguendo dicebam, quòd indulta
5 † Car. sunt remotiua obstaculorũ, reducentia & conseruantia ordinarios in propria iurisdictione, ideo fauorabilia esse l. si unus. §. quod & in specie de pact. l. filio quẽ pater, de lib. & posthu. & c. cum aliquibus de rescrip. in vj. ubi. Domi. ij. col. & ita fuere interpretata in Rota & idẽ de alternatiuis pro qua interpretatione est consi. Anch. xxxj. tunc succedit text. in d. ca. cum aliquibus, quòd propria non concedentis auctoritate dicitur ordinarius facere, & ibi inquit Domi. post Ioan. mo. quod licet remotio impedimenti sit papalis, non tamen receptio quẽadmodũ in ligato manibus & pedibus, qui soluitur ab aliquo. nam postea scribit, & ambulat pro se & proprijs uiribus, nõ alienis, nec si Archiepiscopus uice Papæ cõferret locum haberet d. c. ij. sicut dicitur de executore secundũ glo. in cle. si. beneficio in uerbo episcopi de præbẽ. & Abb. in c. fi. de
6 præsump. in fi. quia Papæ † & eius executori non est tempus cõferendi præfixũ, nisi ubi cautum reperitur ut dicit Domi. in

c. sta

c.statutũ de præben.in vj.ulti.col.nec in iure habetur quòd de
7 Papa,uel eius executore deuoluatur † potestas ad aliũ, dicit Imo.in d.c.cum nostris pe.char.de cõcess. præbẽ. unus ex dñis respondit q̃ si non erat propriè deuolutio, largo modo poterat appellari deuolutio,aut reuolutio,seu potestas ad Papam reducta. Alius dixit,q̃ sicut ab exẽplo datur ad Papã deuolutio,ita à Cardinali. Hi quasi casus sunt similes,saltẽ in ratiõe, ex quo post archiepiscopum solùm Papa potuit prouidere. Alius ait,q̃ pro deuolutione ad Papã faciebat tex.in d. c. statutum si Episcopus,Papa non cõferente, infra mensem negligat cõferre q̃ deuoluatur ad Papã,non ad aliũ, cũ ibi etiã remoueatur obstaculũ,ut dicit Domi.pe.col.& fiat,& licet in d.c.nihil dicatur, si Episcopus negligat, quomodo ad Papam redeat,considerat, si pro decisione facit, q̃ quia in reseruatis
8 †non uidetur esse deuolutioni locus,si Papa quoad Archiepiscopũ Tolletanũ tollat impedimentũ dando conferendi facultatẽ,q̃ in tali casu negligẽtiæ ad ipsum Papã deuoluatur,non ad alium gradatim,ex quo si Papa archiescopo id non cõcessisset omnino omnes erant impediti, & deuolutio nõ cadebat in impeditis,& q̃ ad ualiditatẽ,& sustẽtationẽ gratiæ in dubio ad l.quotiẽs.ff.de reb.du. omnibus impeditis satis dicatur ad Papam deuoluta potestas iuxta statuta Lateraneñ. cõcilij, saltẽ uirtualiter ex capite deuolutionis,aut reseruationis, uel aliâs ex quo solus Papa potest prouidere,fuit etiã dictũ q̃ indultũ sustulisset reseruationẽ ibi,perinde ac si regulæ &c. nõ emanassent,cũ idẽ operetur fictio,q̃ ueritas & sublatis regulis beneficiũ erat liberum,quo capitulum prouidere potuisset, si archiepiscopus in suo lustro neglexisset,& si semel fuisset liberũ,semper remansisset liberum, donec superueniret seruitus,sicut semel effectum semper ducat affectum, etiam si esset

causa finalis affectionē inducēs, ut Rot. de præben. ix. in no. ut idem dicamus in libertate, & fortius cessante causa libertatis, hoc est Cardinali uel eo non conferente, uel quia idem operetur propositum in proposito, quod oppositū in opposito, & econtra & eadē sit cōtrariū disciplina l. & si cōtra. §. fi. cum ibi no. de uulg. & pupil. & l. fi. in fi. ff. de leg. iij. Item quia uinculū reseruationis non dicitur iniectum ante uacationem, sed tempore uacationis dūtaxat pro quo Rot. in Bisignet. iiij. de
9 *renū. ut ordinarius † dicitur posse admittere resignationē beneficij reseruati, non conferre, quasi tēpus uacationis ad effectum impediēdi collationē cōsideretur, & quod ita loquantur regulæ & extrauagan. inducētes reseruationē, quodq; hoc supposito tempore uacationis nullum subest impedimentum, sed*
10 *fuit conclusum indultum non tollere † reseruationem, sed dare facultatē prouidēdi, perinde ac si nō esset seruatio, id est non obstātibus reseruationibus. unde nō fingit sublatū uinculū, sed aperit facultatē de reseruatis, ac si talia nō essent, quis sint. semel nāq; affectū semp durat affectū, quousq; prouideatur de eo Rot. de præben. in antiq. xiij. & d. decis. xiiij. etiā sequens &*
11 *ix. in no. probant hoc, & quòd uinculū reseruationis † censetur statim iniectū, quādo Papa reseruat etiā ante uacationē, ex quo nō tollitur per hoc quod desinat quis esse collector: & affectio & reseruatio censetur ab appositione manus Papæ & eius decreto c. ut nostrum de appel. & c. inter dilectos de excep. præla. & quòd ibi Inno. & Abb. & quòd non tempus*
12 *uacationis sed reseruationis † debeat attendi, est decisio Bisignet. in antiquio. ij. de præben. quæ optimè facit, & in dies uidemus Papam reseruare beneficia antequam uacent, & decernere irritum, ac inhibere &c. licet effectus ut nullus ualidè disponat inspiciatur tempore uacationis, seu uideatur in*

eum

eum euentum collatus, & ita iudicauit Do. *Nicolaus de Aretio de mense Aprilis* 1521. *pro Io. de Madrigal.*

IX. *Decis.* SVMMARIVM.

Familiaritas Papæ offuscat familiaritatē Cardinaliū. Vel sic, maior familiaritas vincit minorē. Vel sic, si beneficium Papæ sit reseruatū in personam eius, qui etiam Cardinalis familiaris existit, sufficit in impetratione mentio de reseruatione Papæ, nec in ea consensus Cardinalis est necessarius, nec expreßio nominis & tituli, & vide quando præsumitur ex ordine?

EPITOME.

1 Prouisio Papæ per obitum familiaris sui, nulla de familiaritate Cardinalis, de qua defunctus etiam extiterat mentione habita, valida reputatur, cùm nec eius consensum exigitur.

2 Ordo scripturæ designat ordinem voluntatis, qui attenditur etiam inter personas.

3 Priores in scriptura, in iure potiores, & prærogatiuè iuxta ordinem potentiores existunt.

4 Dispensatio in vno ex impedimentis stantibus duobus, non sufficit.

5 Reseruationibus pluribus super eodem beneficio concurrentibus, de omnibus est habenda mentio in impetratione.

6 Beneficia vacantia per obitum familiaris Cardinalis, nō sunt reseruata, sed prouisio sine expreßione, & eorum consensu nulla existit.

DECISIO IX.

S*Tante familiaritate* T. *ad Papā, qui Cardinalis etiā familiaris reperitur, ex qua causatur affectio seu reseruatio beneficiorū, quæ obtinet per regulas Cācellariæ per extrauagā. aut ius cōe in uacatione beneficiorū ex eius persona, succūbit minor familiaritas maiori. Ita* ꝙ *prouisio Papæ & im-*
1 *petratio à Papa ualēt etiā nō facta* † *aliqua mētiōe de familiaritate Cardinalis, nec de eius nomine, & absq; consensu Cardinalis,* ꝗ *secūdū regulā exigitur aliàs. satis est enim* ꝙ *de familia*

ritate Papæ sit expressum, & ita in quibuscũq; causis palatiũ obseruat. ratio quia maius lumẽ extinguit minus c. sollicitè de ma. & obe. c. uolentes de offi. deleg. & c. antiqua de priuileg. Item demonstrat ordo regularũ Cancellariæ cũ in primis regulis ponantur reseruationes beneficiorũ ad sedẽ apostolicã, postea prouidetur quoad familiares Cardinaliũ. nam licet non præsumamus ex ordine, quãdo mens est certa. §. ante hæredis, insti. de lega. l. nec enim de solu. l. cum pater. §. fidei tuæ. ff. de leg. cũ simi. maximè in his quæ fiunt unico cõtextu, sicut uidẽtur editæ regulæ per editionẽ. Itẽ & in crastino assumptiõñ. ff. de acti. & obli. in rub. & l quidã de pecul. lega. tamen bene præsumimus, quãdo sumus in dubio l. generaliter. §. quid ergo el. ij. de fideic. liber. prout dicit Barto. in l. moribus. §. prius in
1 fi. ff. de uulg. & pup. quia ordo † scripturæ designat ordinẽ uoluntatis, processus, & charitatis l. quotiẽs in prim. de usuf. l. gallus. §. quidem rectè. ff. de libe. & posth. de consecra. dis. ij. c. in Christo pater. iuncta gl. j. qui ordo attenditur nedum inter personas, uerùm & inter uocabula dicit Bal. in d. l. quotiẽs & in rescriptis. cum dilecta & glo. ibi in uerbo transponentes. de rescrip. & ex ordine uerborũ est argumẽtandũ gl. in c. fi. de app. sæpe nãq; ordo inspicitur & seruatur c. mãdato de præbẽ in vj. & no. gl. in c. quorundã de elec. & c. pe. de sepult. eo. lib. Abb. in c. fi. de postu. in fi. & in c. Nicolao de appel. in
3 prin. & in regulis hoc patet, qñ in eadem regula priores † in scriptura sunt in iure potiores & prærogatiuè iuxta ordinẽ potẽtiores, prout patet in illa quæ ponit cellulas illustriũ in primo gradu, & successiuè aliorum, & in alio de concurrentibus in impetratione beneficiorũ uacãtium, aut certo modo uacaturorũ, ut habẽtes motum proprium præferãtur non habentibus aliâs graduati non graduatis & sic de alijs ut sequitur

quitur.non obst.q. ult.Ioan.And.super arbore affinitatis post
4 prin.quod stātibus duobus † impedimentis matrimonij non
sufficit in dispensatione expreßio alterius cuius contrarium
glo.senserat in c.nō debet de cōsan.& affi.ubi Abb.cōcordat
opi.& quod solutus uno uinculo excōmunicationis, remanet
ligatus alio,si duplici tenebatur,ut inquit glo.in c.ita quorū-
dam de iude.& sic q. debuerit fieri mētio de utraq. reseruatio
ne,uel familiaritate,ex quo unius extinctio aliam nō tollit, ut
per multa exempla habetur decis.xxxij.de præbē.in antiq. qa
ubi reseruationes & uincula respiciebāt solū Papā,non sicut
hic Papam & Cardinalē, ius per unam ibi alia non extingui-
tur.hic uerò maior offuscat minorē,& ita in duplici excom-
municatione est diuersa ratio:quoniā debet absolui,& facere
penitentiā de utraq;.unde patet q. termini sunt dispares. nam
quoad sedē apostolicā solum requiritur,q. de sua Papa intelli
gat,& sumus in una non in pluribus respectu Papæ, de qua
5 quia si cōcurrerēt plures † reseruatiōes generales de omnibus
esset fiēda mētio in impetratione,ut late Felyn.in c.in nostra
de rescrip.in vj.cor.uel uerius nō sumus in duplici reseruatio-
6 ne,ex quo Cardinali non reseruatur † per regulā beneficium
sui familiaris,sed q. in impetratione debeant exprimi nomen,
& titulus ipsius,& si in curia fuerit,eius ad id accedat assen-
sus,aliâs gratia desuper sit nulla bene in duplici familiaritate,
quarū altera succumbit maiori,& est sine uiribus & effectu.
ideo nō cōsiderabilis,nec afferēs impedimētū regula non præ
præstat de reg.iur.in vj.nec propter eā Papa minus prouidis-
set liberè,nec cauetur q. ob istā causā,aut ei similē fuisset diffi
cilior,et aliter nō arctatur impetrās secūdū gl.in cle.j.de præ
bē.sed solutio in legato multipliciter ut sit liber reqritur quo
ad omnia uincula,quorū quælibet stat per se,ut in dicta decis.

X. Decis. SVMMARIVM.

Falsa expresio familiaritatis scriptoris aposto lici,vel aliorum,quorum familiares continui cō mensales expediunt gratis,non vitiat prouisionē,si literæ fuerint taxatæ, & sic expeditio facta ordinariè,& non gratis,prout solet pro talibus fieri,& vide quando falsi expresio noceat quādo non?

EPITOME.

1 Familiaritatis falsa expresio in literis prouisionis non viciat gratiam, si literæ fuerunt taxatæ.
2 Falsi expresio sine malitia,non viciat gratiam.
3 Falsa expresio præsumitur dolosa in gratiosis.
4 Falsitas sine commodo,& præiudicio committi non solet.
5 Regula & extrauagans Alexādri vj.de fictis familiaribus quare emanarunt?

DECISIO X.

VT ualida fuerit puisio uoluerūt domini in una Visen. *parrochiali corā me de mense Martij* 1522.*non obstan.quod falso dicebatur in ea prouisum esse familiarē,& cō*
1 *mensalem unius scriptoris apostolici,ex † quo literæ reperiebantur taxatæ & sic ordinariè non autē gratis expeditæ,quæ quādo gratis expediuntur nō taxantur,sed dicitur gratis pro familiare scriptoris,& hoc quianō est cautū in iure talē expreßionem inducere surreptionem,& illa tantùm inducūtur, quæ expressa reperiuntur secundum gloss.in simili in cle.j.in*
2 *uerbo uel alteri de præbē.Item quia falsi expreßio sine † malitia non uitiat inquit* Inno.*in c.cū nostris col.ij.de cōces.præben.& facit optimè* Egid.deci.iiij.Nec *ob l.pe.C.si contra ius uel uti.publi.l.fi.de diuer.rescrip.c.super literis de rescrip.& quod no.*Innocē.*in c.ad falsariorū de cri.fal.quòd in gratiosis*
3 *falsa † expreßio præsumatur dolosa,quia ut dicit* Egi.d.decis. iiij.

iiij.sufficit principem ex ea nõ esse inductum uerisimiliter ad facilius concedendum, & ad excludendũ dolum,quod nemini nocuerit, nec propterea deliquerit, de primo constat, quia princeps nõ habet respectum magis ad familiares scriptorũ, quàm ad alios curiales maximè,quia scriptorũ & aliorũ officialium prærogatiuorũ,ut supra magnus est numerus,& eorundẽ familiarium longe maior,& satis est quòd hoc habeat de gratiosa expeditione,neq; mouetur ex eo,q, in supplicatione dicunt se familiares Papæ seruitijs talis scriptoris insisten. cum sciat Papa id ex priuilegio scriptoribus concesso,exprimi ad effectũ liberæ expeditionis:nõ ad trahendum ipsum qui non ignorat sufficienter esse prospectum huiusmodi officialibus,ac eorũ familiæ per priuilegia,quodq; non sunt sui familiares & cõmensales re uera.ideo non ob.consil.Gemi.cxxviij. quòd non sentit de istis,sed de familiaribus & commensalibus Papæ ueris,quibus Papa est obligatus,& solet esse prõptior & largior, & cessant omnia motiua Egid. decis.cccccxliiij. secundũ patet,scilicet q, expreßio nulli præiudicat,neq; exprimens delinquit,ex quo beneficio familiaritatis non est usus in sui commodum,& alterius damnum.falsitas autem absq; com
4 modo † & præiudicio non solet committi, neq; præsumitur secundũ glo.notabilẽ in l.pe.C.ad.l.cor.de fal.& per hoc tollitur nota Inno.in d.c.ad falsariorũ,qui tamẽ nõ infert ut supra,sed dicit q, in literis gratiæ ac contra publicã utilitatem maior examinatio est habẽda,quàm in literis iustitiæ.ad extra
5 uagã.Alex.vj.† Cõtra fictos familiares & regulã cãcellariæ, quæ annullãt literas & excõmunicant cũ alijs pœnis,fuit respõsum ex probe.à quo finalis sumitur ratio l.fi.ff.de hæ.insti.et ex toto tenore patere,quòd emanarũt,ne cãcellaria fraudetur in suis emolumentis.unde remota fraude per taxam &

expedi

expeditionē ordinariā nō priuilegiatā cessant dictæ cōstitutiones l.adigere.§.quāuis.ff.de iur.patro.c.cū cessante de appel. & inquantū annullāt gratiā,faciūt pro conclusione,quasi de iure ualeat,cùm aliàs non esset inualidare necesse,nec cōstitutio aliquid in ea parte induceret ultra ius commune.

XI. Decis. SVMMARIVM.

Gratia mandati de prouidendo de ecclesia, potest exequi in altero beneficio curato in ecclesia, in qua duo tantum curata sine alio beneficio principaliori existunt absq; eo, quod constet alterum esse principalius altero.

EPITOME.

1 Mandatum quod prouideatur de beneficio in ecclesia, non comprehendit dignitatem principalem in ipsa ecclesia.

2 Mādatum de prouidēdo de ecclesia in altera ex rectorijs curatis existentibus in ecclesia, effectum sortiri potest.

3 Error qualitatis expressæ si de corpore constat, non viciat literas apostolicas.

DECISIO XI.

1 *SI impetrantur literæ q. prouideatur † de beneficio in ecclesia, non cōtinetur rectoria, quæ est caput ecclesiæ, quia aliud est quòd prouideatur in ecclesia, aliud quod de ecclesia c.fin.de præben.glo.in uerbo incerta in cle.j.eo.tit. Sed si sint duo rectores cum duobus beneficijs curam animarū habentes, & nullus alius, qui ibi sit archipresbyter, præpositus, uel decanus maior dictis rectoribus absq; eo q. discerni possit, q. alter ex eis sit principalis aut principalior, literæ de prouidendo de*
2 *ecclesia possunt † sortiri effectū in altero ex curatis, ex quo nō potest dici prouisum de beneficio in ecclesia, sed magis de ipsa ecclesia, cùm utrūq; representent ecclesiam, ut dicatur rectoria ecclesiæ, ita de mense Martij 150. in una Mediolanen.*

coram

corã dño Camillo de Ballionibus fuit conclusum, pro cõclusione facit q; refert Abb.in d.c.fi.q; mandatum de prouidendo in aliqua ecclesia,in qua sunt præbendæ,& alia beneficia minora non potest exequi in præbẽ.secundum doct.communiter sed si nõ essent ibi nisi præbendæ,ne sit frustratoriũ,poterit locum habere in præben.l.si quãdo.ff. de legat.j.in c.Abbate de uerbo.signifi.c.si Papa de priuileg.in vj.hic autẽ nisi sortiretur effectũ in altera ex curatis redderetur inutile,facit Rot.

3 decis.liij.de rescrip.in antiq.ubi etiam error † qualitatis expressæ nõ uitiat literas,si de corpore constat,secus si in gratia esset relatiuum aliquod,uel quod ex quo supponit diuersitatẽ beneficiorũ,quia tũc nõ sortiretur effectũ in unico,ut refert Mil.in repertorio in uerbo gratia per quã mandatur, ubi uideas exẽpla & est decis.Rotæ.xij.de præbẽ.in no.& glo.in cle.j.in uerbo incerta eo.ti.& Fely.in c.in nostra corr.xxiiij. de rescrip.Non ob.q; utrũq; non uideatur posse dici pariformiter curatũ nec caput,cùm ecclesia unius esse debeat capitis & sacerdotis non pluriũ c.quoniã.de offi.ordi.c.cum nõ ignores de præbẽ,quia licet plures nõ debeant esse sacerdotes principaliter instituti,ex eo q; iuri repugnat ecclesiam esse pluriũ insolidũ,possunt tamen esse plures curam animarũ habentes, & quilibet dicitur habere curã,siue dicatur rector,siue uicarius,siue persona & exercitiũ curæ potest esse apud plures, ut dicunt Inno.Host.Anch.Imo.& But.in d.c.cum non ignores & in materia uideantur etiã Archi.xxj.q.ij sicut Lap.allega.v.Old.cõsil.lxvij. Car.consi.xxx.quidã A.ij. col.collect. & Abb.in d.c.cũ non ignores nec etiã est absonum secundum Imo.& Burt.ibi pluribus curã populi competere insolidum, sicut pluribus tutoribus & curatoribus curam pupilli & adulti l.j.ff.de admi.tuto.caput autem dictorum rectorum,

seu

seu prælatus erit, uel episcopus, uel collegium, uel Papa ut docto. præfati declarant in d.c.

XII. Decis. SVMMARIVM.

Vtrum impetratio dignitatis collegiatæ habẽtis curam collegialem & parrochialem, sit bona vel surreptitia, si non dicatur, quod sit parrochialis vel curata, etiam si quod erat præpositura collegiata dictum sit?

EPITOME.

1 Prouisio Papæ de dignitate principali in collegiata, etiã de cura parrochianorum, cui imminebat animarum mentio non habita valet? & nume. 3.

2 Prouisio beneficij nulla de ipsius qualitate, vt puta electiui sacerdotales &c. mentione habita an valeat?

4 Expresio per æquipollentiam, an valeat sicut directa?

5 Cura collegialis, & curæ parrochialis, si sunt in diuersis ecclesijs quo modo, & quando mentio sit habenda in literis?

6 Mentio in impetrationibus, nisi in casibus in iure expressis fieri debet, & an per æquipollens sufficiat?

7 Noua prouisio tacito defectu, de quo Papa potuit habere notitiã per regulas cancellariæ vel dispositione iuris communis, non est surreptitia.

8 Qualitas quæ de facto, nõ autem de iure communi inest in beneficijs, exprimi debet. & nume. 11.

9 Beneficia secularia perpetua, regularĩa verò manualia de iure communi præsumuntur.

10 Gratia vnionis in seculari tacita manualitate est surreptitia, secus in regulari non curato nec electiuo.

12 Regula cancellariæ de qualitatibus beneficiorum exprimendis in impetratione, quomodo intelligatur?

13 Dispositio principis potius pro conseruatione iuris communis, quàm illius derogatione interpretari debet.

14 Taciturnitas talis existens, qua expressa princeps non ita de facili cõcessisset, quomodo intelligatur & cognoscatur?

15 Falsitas expressa quæ non inducit ad concedendum, non viciat gratiã.

DECISIO XII.

PLuries coram domino Martino de Spinosa 1519. fuit disputatũ, an ualeret prouisio apostolica facta de digni-

tate

1 tate collegiata, in qua de nomine dignitatis, & q; erat collegiata expressum erat, sed nõ q; haberet curã parrochialẽ, & dñi fuerunt uarij. una pars tenebat non ualere per tex. in cle. j. de præbẽ. ubi habetur quòd de cura est fiẽda mẽtio, secũdò p ea quæ Bisignet. dubio. xiij. eo. ti. utrũ cũ quis ibi secũdũ eum,
2 tũc fuit tentũ quod impetrãs † dignitatẽ ecclesiæ collegiatæ electiuã, licet faciat mentionẽ de collegio, nihil agit, nisi etiam dixerit quòd est electiua, ut in d. cle. quia per hoc, q; dicatur de collegio, non sequitur infallibiliter. ergo electio spectat ad collegiũ, & sic est electiua, cum esse poßit in facto pro ueritate, quòd electio nõ pertinet ad cõuentũ, sed ad alicuius collationẽ, & nõ probat hoc esse l. nõ hoc. C. unde legit. c. in præsentia de proba. Et Papa uult intelligere etiã quæ sunt facti, cũ posset ea ignorare c. j. de cõsti. in vj. Tertiò facit Egid. decis. ix. circa fi. & Car. cõsi. xxx. quidã archipresbyter iiij. col. ubi dicunt q; cũ arch. diaconatus, seu dignitas alia posset esse sine cura, habenda sit mentio de cura, de quo motiuo & alijs ibi. per Car. ad idem Fely. c. in nostra primo correl. de rescri. ad hoc etiã Rota. xl. in antiq. de rescrip. quod de qualitatibus præben. est fiẽda mẽtio utrũ sit sacerdotalis uel electiua. Alia
3 pars tenuit † pro affirmatiua, & hæc mihi placuit & placet, quia pro ea est cõmunior opinio, quã refert & sequitur Domi. in c. cum in illis. §. fi. de præben. in vj. in ulti. col. ut sufficiat facere mentionẽ de collegiata, absq; eo quòd de cura dicatur, etiam si sit parrochialis, ex quo satis dicitur facta mentio de cura per uerba æquipollentia, qñ est expressum de collegiata;
4 † & expreßio per æquipollentia ualet sicut directa & nominata c. licet ex quadã de testi. cũ si. hanc partẽ tenẽt Pau. Ioan. Cal. & Curialee quæ placet Lap. & Ioã. de Lig. prout refert Domi. in d. loco & habetur in practica cancellariæ in uerbo

gratiam

*gratiam fol.lxxviij.ubi dicitur quòd impetrans gratiā benefi-cij collegiati uel conuentualis.si hoc exprimit quod sit colle-giatū aut conuentuale,non tenetur aliter facere mentionē de cura,etiam si habeat curam parrochialem extra collegiū uel conuentum.*Idem Ioā.And.*&* Oldra.*ac communiter curiales ut etiam refert &* *sequitur* Phil.Franch.*in d.c.cum in illis in*
5 *prim.col.ij.cum distinctione tamen quod si cura* † *collegialis, & cura parrochialis sunt in diuersis ecclesijs, quia una est collegiata,alia parrochialis,tunc aut sunt inuicē unitæ, ita* ꝙ *quælibet est principalis,& nulla accedens alteri,& de utraq; cura debet expressa fieri mētio in literis impetratis & impe-trādis,sed si una est alteri accessoriè unita tunc sufficit,quòd de principali expressa mentio fiat,& hoc tam in impetratis quā impetrādis,si uerò cura utraq; sit in eadē ecclesia,si ap-pareat quæ sit principalis,de illa debet fieri expreßio, si non appareat,de utraq; fiat,ex quo una nō includit aliā,*ꝙ *proce-dit in literis impetrādis,sed in impetratis fortè uidetur suffice re fieri mētionē,quod sit collegiata.&* *ita* Phil.Frāch. *cōcor dat opiniones &* Domi.*ait quòd ultimū dictū uidetur sequē-dū in impetratis primū in impetrādis,ut solidius agatur secū dū* Lap.*& cōueniūt in eandē sentētiā.siue ergo cura collegia lis esset principalis,aut cura parrochialis accederet ad colle-gialē,uel essemus in dubio in eadē ecclesia ualet impetratio* ꝓ *quo l.quotiēs.ff.de reb.dub.& c.*Abbate *sancti Siluani de uer. signi.cle.j.nō obst.quia satis est expressum esse per equipol-lens,& quando est dictum de maiori & principali dictū est de accessorijs & minori cura ar.c.super eo,eo.ti.in vj.nec.d. cle.exigit quòd expressa fiat mentio directò, & nominatim, sed quomodocunq; fiat ad hoc c.statutū cum ibi no.de elect.in vj.Nā sicut ibi apparet,cura parrochialis nihil addit habenti*

dignitatem

dignitatem collegiatam nō parrochialem, nec operatur unica dignitati collegiatæ quod operatur per se. sicut ergo non addit in iure & ibi ita nec ad impetrationē, nec in beneficiorum impetratione est habēda mentio, nisi de casibus in iure expressis secundum glo. in simili in d. cle. in uerbo, uel alteri, & non
6 cauetur iure † q. debeat fieri expreßè taliter, quod nō sufficiat per æquipollens uel per expreßionē principalis seu maioris, decis. Bisignet. cum sequacibus est contra cōmunē & contra c. j. de elec. ubi tex. loquitur negatiuè q. nisi per electionē non prouideatur, ubi sunt duo uel plures, unde Papa qui habet iura in scrinio d. c. j. de consti. intelligit de electiua, quando dicitur q. est collegiata. Item in simili ualidū dicitur priuilegium super antiquis decimis de poßeßione percipientiū eas, nō faciens mentionem, quia reperiuntur, & præsumūtur ab aliquo poßideri, quod princeps uerisimiliter credit, secus in decimis monialiū, quas præsumit à nemine poßideri c. dudum de decimis & ibi Io. An. Car. & Abb. ut declaro latè in allia decisione incipiēte, fratres minores. Ratio aūt quod infallibiliter Bisignet. Egi. & Car. procederet, si aliter esset quā debet secundum ius cōmune, ut si collegiata esset collatiua, si archidiaconatus non haberet coram animarū, cùm de iure habeat c. dudum ij. de elect. c. ad hæc de offi. Archi. & sic de alijs, tūc enim ex quo talia ignorat Papa de eis est habenda mentio, quando retraxissent aut difficultassent principē ad materiā c. super literis, & c. postulasti cum multis alijs de rescrip. & uerificatur quod non sequitur infallibiliter inspecta dispositione iuris dummodo ita sit pro ueritate, sicut ius disposuit, & in hoc fuit æquiuocatio, cū istud sit inspiciendū q. patet, quia secun-
7 dum Rot. xxxj. de rescrip. in no. noua † prouisio in qua est tacitus defectus, de quo Papa potuit habere scientiam ex dispo-

 sitione

sitione iuris, uel ex regulis cancellariæ non est surreptitia, & idem dicit Fely. in d.c. in nostra iiij. correla. quia nō sunt expri
8 *mendæ † qualitates, quæ insunt de iure communi beneficio: sed bene quæ insunt de facto ratione cōsuetudinis. qualitates nanq; quæ à iure insunt nō indigēt expreßione secundum* Egi. *decis. ccc clxxxviij. si impetrās & ita respondit uni auditori* Vrba*nus* v. *ut dicit* Rot. *lxxv. de rescrip. in antiq. & tenet* Bal. *in c. cum ordinē iiij. col. de rescrip. dicēs quod impetrās super feudo, nō habet facere mentionē de cōsuetudinibus feudorū, quæ in rescripto cōprehenduntur, secus si esset consuetudo certi feudi exorbitans à cōsuetudine recti feudi, ut dicit etiā in l. præscriptione.* C. *si contra ius uel uti. pub. iiij. col. quod non decipitur princeps in his, quibus supponitur habere scientiā legis l. omniū.* C. *de testa. saltem præsumptiuè, ut glo. xxiij. di. c. præterea, licet non habeat semper secū sapientes, puta quādo uadit uenatū, hæc, & alia quæ in d. correl. cumulat* Fely. *pro-*
9 *bāt in casibus etiā fortioribus. Idē in bñficijs † secularibus pbatur, quæ sui natura sunt perpetua. lv. dist. præcepta &* Lap. *alleg. ix.* Regularia *uerò omnia manualia, seu ad nutū superiorū amouibilia, nisi sint curata aut electiua* Egid. *decis. cciij. ex cōstitutione aūt secularia poßent eße manualia, aliqua aūt tēporalia* Lap. *in d. allega. & regularia etiā ex alijs causis fieri perpetua.* Et *ualet in regularibus impetratio de beneficio regulari non expresso, q; sit manuale, quia* Papa *eo ipso quòd exprimitur esse regulare, intellit q; est amouibile, nisi esset curatū aut electiuū, & istud fuit sæpius tentū in* Rota, *cuius cōtrarium debuisset teneri. si attenderemus quod nō sequebatur infallibiliter, ex quo per priuilegiū, aut aliâs poterat esse perpetuū. Itē in seculari quod est perpetuū, clarū est ualere impetrationē de tali nihil exprimendo de perpetuitate. Secus si*

reperi

reperiretur esse manuale ex constitutione seu alio modo, quia tunc non teneret sine expreßione manualitatis Cal.cons.xxvj. de præbē.& ita in una Camerineñ. prioratus corā dño Bartholomeo de Petrasancta inter prothonotariū de spinola &
10 N.fuit conclusum q̧ gratia † unionis tacita manualitate in seculari,esset surreptitia,non in regulari,non curato,nec electiuo,& utrunq; noto in illa decisione incipiēte, cōclusum fuit in palatio,facit etiā stilus cancellariæ in expeditione,qui quādo non est cōuentus in monasterio,exprimit monasteriū,quod cōuentu caret,quādo est,non aliter exprimit,sed solū dicit tale monasteriū, quasi primū Papa ignoret, secundū intelligat ex expreßione monasterij,ut supra in alijs similibus.;ad Card. in d.consi.quod uerba in impetrationibus debēt tantū operari id,q̧ necessariò inferūt ,responsum est ita de neceßitate inferri inspecta dispositione iuris cōmunis,quæ semp inspicitur quādo nil est immutatū,& ex prædictis est responsū ad d.decis.xl.de rescrip.quæ etiā facit ꝑ ista parte quomodocūq; qualitates sint expressæ.Nō obstat c.susceptū de rescri.in vj. qd' expresso uno modo nō uenit alius,quia in casu de quo agitur, uterq; modus & de utraq; cura erat dictū per æquipollēs,& ut supra.Nec obst.Bisignet.xviij.de præbē.quā Fely.ponderat in d.c.in nostra,quia uerū est expressa dignitate nō censeri expreßā curā,nisi sit talis,cui de iure cura immineat, & si esset talis,non requiritur alia expreßio,quia Papa intelligit,& de præpositura loquitur Bisignet. ac de impetratione ad quodcunq; officium & personatū uacās & uacaturū &c.unde nihil ad rombum. Et ita in una custodiæ fuit etiam iudicatum,
11 † quod bona impetratio de custodia, non expresso quod aliquid ei incūberet,& cōstabat,quod tenebatur ad ea quæ habentur in c.unico de offi.custo.quia Papa hoc intelligebat eße

de iure, ad hoc etiam facit quod Bar. tenet in l. j. ff. si cer. pet. iij. col. satis esse quod dictum testis in sui ratione, ut scio: quia sum uicinus concludat præsumptiuè nõ necessariò ex præsumptione iuris taliter, ꝙ ad condẽnationẽ sufficiat. in casu autem isto sufficiat ad omnia uera iuris dispositio, quã sequi oportet nisi probetur alterata, & ꝙ sit satis cõcludere præsumptiuè iuris præsumptione in dicto testis, plura cumulo in illa decisione, ꝙ fama probatur per testes de auditu publico, incipit ad hoc ut testes, ex quibus patet in puncto iuris decisionẽ relatã per Bisignet. non procedere, nec esse sequendã attento stilo curiæ minus in dubio in quo pro ualiditate & excusatione à nul
12 litate, sed in cõcurrente regula cancellariæ † de qualitatibus exprimẽdis in impetrationibus beneficiorũ, an dignitates, personatus, uel officia sint, eisq; cura immineat animarũ, & an ad illa cõsueuerint, qui ꝑ electione assumi &c. de qua dictũ fuit, quia est de dandis propter decretũ irritãs in ea positũ, ut etiã dicit ibi glo. & cõmuniter dicitur, quoad eas quæ sunt de dandis uel non. nũquid habeãt decretũ, uel solùm sine decreto respiciant expeditionẽ, ut primo casu sint de dandis non in secũdo: dubiũ facit quia Bar. in l. iiij. §. prætor ait. ff. de dam. infec. & Abb. in c. pastoralis in prin. de appel. uolunt ꝙ statutũ interpretatur contra ius, quãdo aliàs nihil operaretur, ut scilicet aliquid addat iuri communi, ita quod non sufficiat mentio per æquipollẽs. sed saltẽ fieri debeat cõditionaliter, ut dicitur in regula, sed una pars dominorũ ꝓpterea nõ inclinauit in negatiuã, nec recessit ab affirmatiua cõsiderãs, ꝙ regula noluit in hoc destruere tot regulas iuris uno uerbo ar. l. si qñ. C. de inoffi. testa. & quod sit satis per æquipollẽs & alijs modis, ut
13 supra, uel dicamus quod qñ dispositio † principis potest interpretari in derogationẽ iuris cõis, & etiã ad conseruationẽ
potius

potius accipiamus pro conseruatione, secundū Inno. in c. dudū de deci. in ij. cuius dictū de facili non reperitur alibi secundum But. *ibi & de eo meminit* Bal. *in l. bonorū.* C. *qui admit. ad bo. pos. ut refert ac sequitur* Fely. *in trac. quādo lite ap. no. patr. in iij. ampliatione qd' dictū, an intelligāt in dispositione principis nō statutaria, uel in statutaria aut habēte rationē paritatis cum statutis, uidendū pro cōcordia uel cōtrarietate? occurrit tamen q̄ doctores satis Moderni dixerūt curiales cōmuniter tenere satis esse de collegio fieri mentionem, ut* Domi. & Phil. Frā. *in locis allegatis & q̄ talē impetrationē regula meruerit, à qua non sit discedendū l. minime. ff. de legi. quia in monasterio non habente conuentū, stilus etiam hodiernus habet, ut dicatur, quod conuentū caret, in habente contentatur dicere solum monasteriū, & sic de alijs.* Regula *autem si non dicat saltem conditionaliter, respicit abbreuiatores, quòd debeant dare negatiuè. ergo quod ipsi faciūt est inspiciendū secundum tempus, quo stilus uariatur ut dicit* Lap. *allega. lj. & cui iura deseruiunt. xxix. dis. c. fi. & c. fi. de transac.* Nam *ad dignoscen-*
14 *dum, an taciturnitas † habeat uitiare, requiritur quod sit talis qua expressa princeps facile non cōceßisset ad no. in c. postulasti & c. super literis de rescrip. quod intelligitur secundum cōmunē cursum & stilū cancellariæ, nā aliàs nō posset unquā sciri, an princeps fecisset gratiā, aut nō fortè eam fecisset, unde referendū est hæc ad probabilē coniecturā, uel communem usum aliarū literarū per principes cōcessarū, seu concedi solitarū, ita dicit* Fely. *in c. in nostra eo. ti. in xx. correl. & facit l. si interpretatione. ff. de legi. & c. cum dilectus de consue. &*
15 *quando † exprimitur quod est falsum, non uitiat etiā expressio, quæ non inducit ad concedendum, pulchra est decis.* Egid. *iiij. &* Rot. *lxix in antiq. de rescrip. & ibi de materia &* Mil.

in uerbo gratia.in beneficialibus si est surreptitia in repertorio uideatur etiam Alex.in l.fi.§.in cōputatione.C.de iure deliber.quomodo procedat doctrina Bar.in d.§.prætor ait.

XIII. Decis. SVMMARIVM.

Sustinetur impetratio beneficij ex resignatione,in ecclesia cathedrali sub nomine san.Petri.

EPITOME.

1 Beneficium in cathedrali ecclesia,licet non sit opus exprimere nomen sancti, tamen si impetratur ex resignatione alterius & fiat huiusmodi expressio sustinetur.
2 Resignationes an fauorabiles & coadiuuandæ existant?
3 Impetratio etiam ex causa cessionis,est ambitiosa.
4 Impetratio de beneficio vacaturo non comprehendit beneficia in cathedrali existentia,nisi exprimatur.

DECISIO XIII.

Licet glo.antepe.in fi. in c. quāuis de præbē. in vj. uelit q̃,
1 *nō ualeat impetratio de beneficio † expresso nomine sancti Petri in cathedrali ecclesia propter stilū,& cū ea transeāt doct.Nihilominus in una Virduneñ. Ca. & Præbē. corā dño Martino de Spinosa,dñi substinuerunt impetrationē ex causa resignationis,ex eo q̃ resignationes à mera uoluntate & quæ*
2 *dam quodam modo liberalitate fiūt † & quia sunt fauorabiles ac adiuuandæ etiā respectu resignātis,& eius cui prouidetur, quæ decisio habet multum de æquitate & bono iudicio, sed in puncto iuris nō posset defendi supposito stilo,ac cōmuni sen*
3 *tentia per glo.ex quo impetratio etiā ex causa † cessionis est ambitiosa,& ideo restringēda,ut d.c. q̃uis cū uulg. & potest impetranti dici expressisses cautius, & prout stilus docet l.in*
4 *ciuilem.C.de fur.Itē beneficia † in cathedrali nō ueniunt, nisi de ea dicatur,& dicēdum est sine nomine sancti,ut inquit Fely.etiam in c.in nostra.xxxix.correl.de rescrip.ad idem Abb. in c. sacrosancta de elect. ubi limitat in primo nota. magnam tamen*

tamen excusationẽ meretur, qui exprimit ecclesiam cum inuocatione sancti sub qua intitulatur & sine dolo est, unde excusationem meretur l.igitur.§.potest.ff.de libe.cau.

XIIII. Decis. SVMMARIVM.

Signatura per fiat, præfertur signaturæ per concessum, etiam si habens per concessum possideat, vel habeat motu proprio.

EPITOME.

1 Regulæ cancellariæ disponens, quòd habens signatura per fiat, præferatur alteri habenti per concessum, intelligitur etiam si habens per concessum eadem die sit possessor.
2 Cap. si à sede de præben. in vj. quomodò intelligatur?
3 Gratia motu proprio concessa, vincit omnes alias prærogatiuas.

DECISIO XIIII.

1 *Regula est Cancellariæ † q̃ habẽs gratiã per fiat in concursu præferatur habenti per concessum quæ 1513. in duabus causis fuit interpretata, ut procedat etiã si habẽs per concessum eadẽ die sit possessor non ob. c. si à sede de præben. in vj. quia habebit locũ data in cæteris paritate, & altero tantum poßessore. Idẽ si habẽs cõcessum, haberet etiã motũ proprium, & ad id quod dicebam duo uincula uincere unum l. cũ in adoptiuis. C. de adopti. §. si hodie insti. eo. auc. itaq;. C. eo & quod triplex funiculus potentior est uno c. j. de treu. & pa. cũ uulgaribus, dixerunt domini quasi omnes, quòd regula loquebatur generaliter nõ attentis alijs prærogatiuis, sed sola signatura ut supra, itaq; simpliciter erat intelligẽda, & quod d. c. si*
2 *à sede, † exorbitat, ut inquit ibi Phil. Fran. iij. col. & non excedit terminos suos c. j. de sepultu. ad hoc quia reperiatur collatio facta uni per Episcopum, & eadẽ die alij per Vicarium, præfertur habens ab Episcopo habenti à Vicario etiã possessori secundum Domini. in d. c. ij. Cald. consil. vij. eo. tit. qui*

tamen uideatur, quia in hoc cōtradicit Phil. Franc. ij. col. post Lap. quāuis pro opi. Domi. faciat illa ratio quòd episcopus, & sic alius superior conferendo uidetur auferre potestatē uicario quoad illud beneficiū, ne uideatur facere actum nullū l. iij. ff. de mil. testa. Et cùm non appareat de prioritate &c. nisi pro opi. Lap. possesio faciat præsumi anterioritatē occurrit quod d. c. si à sede, procedit quādo à diuersis. Idem beneficium confertur eadē die, non quando ab eodē, & sic non quando à papa & alio auctoritate papæ, quia papa facere dicitur. c. si eum. c. si apostolicæ. c. hi qui, de præben. in vj. c. cum aliquibus de rescrip. eo. lib. l. j. §. sed neq;, uer. omnia. C. de uete. iur. enucl. unde Car. aut alius dicit cōcessum in præsentia domini nostri papæ, idem de uicario respectu ordinarij, quasi ab eodem, non à diuersis factum censeatur. bene autē diuersi censentur, si papa, legatus de latere, & ordinarius loci cōcurrerent, & ad illud de pluribus uinculis supposita ueritate etiam respondetur magis specificando, quod locū habet, nisi unum sit potentius pluribus l. nam & si parentibus. ff. de inoffi. testa. facit etiam,
3 *quia in regula de cōcurrentibus quod habēs † motū propriū præferatur cæteris non habentibus aliàs graduati non graduatis, & sic de alijs prærogatiuis, ibi solus motus proprius uincit aliàs prærogatiuas quotquot sint, & ita glo. sentit ibidem.*

XV. *Decis.* SVMMARIVM.

Effectus qui causatur ex possesione in terminis c. si à sede, de præben. in vj. non procedit in possesione illius, cui prouidetur per mortem ciuilem, aut naturalem prouisi ab inferiore.

EPITOME.

1 Dispositione c. si à sede, non habet locum in possesione illius, cui prouidetur per cessionem vel mortem prouisi ab ordinario, qui concurre

curreba cum prouiso à Papa.

3 Prouisio magis qualificati ex cessione minoris prærogatiuati, nõ præiudicat alteri eodem die cum minori in prouisione concurrenti.

3 Prouisio in beneficialibus est actus legitimus, qui non recipit diẽ neque condictionem.

DECISIO XV.

Item fuit dubitatum coram domino Camillo de Ballionibus in causa Vormatieñ. scholastriæ 1518. ad materiam d.c. si à sede, de præbẽ. in vj. an possessio esset in consideratione, quã do unus habet à Papa, alius ab ordinario eadẽ die, & de prioritate nõ apparet, si neutro possidente habens ab ordinario cedat, uel decedat, & prouideatur Titio, qui postea assequitur possessionẽ, & habens à Papa cedat etiã & prouideatur G. an G. debeat obtinere, & præferri Titio? & quidã arguebant Titium fore absoluendũ ex eo, quòd militet præsumptio prioritatis tituli in habente ab ordinario, ex quo is qui est prouisus, ex eius cessione habuit possessionem. nam si prouisus à Papa fuisset prior, uerisimile est quòd habens per eius cessionem uel decessum assequutus fuisset possessionem non alius, ad hoc facit quod Lap. uoluit in d.c. possessionẽ cõsiderari tẽpore quo agitur, & nõ distinguitur magis de possessione primo quàm secũdo loco prouisorũ l.j. §. generaliter. ff. de leg. præstan. Item Titius est reus & possessor & G. est actor & cùm non cõstet an prouisus à Papa fuerit anterior in dubio debet absolui l. qui accusare. C. de eden. c. fi. de re iudi. Sed cõtrarium à maiori parte fuit conclusum, & hoc mihi placuit eo fundamẽto, quia si cedentes cõcurrerent, prouisus ab ordinario succumbebat prouiso à Papa propter ampliorẽ prærogatiuam cõferentis. unde ex cessione eius qui nihil habebat, Titius nihil
1 *consequitur, † quia plus iuris ex eius persona cedente uel decedente, non transfertur quàm haberet l. traditio. ff. de acqui.*

re,domi.l.si liberã.C.q. cum eo,& in regula nemo potest de reg.iu.in vj.nec à cedente,sed à superiore inuestiente ius habetur ut no.Abb.in c.ij.de præscrip.superior autem prouidet, nisi alteri sit ius quæsitũ tempore prouisionis,ut patet in clausula,quæ in ꝓuisione apostolica apponitur, nec ex tit. nouo concurrit Titius cum prouiso à Papa,neq; reperitur esse in terminis d.c.si à sede,nimirũ si præfertur Gaius. possessio nã q; sua uenit ad ti.suum ex eius uigore,non ad titulũ prouisi ab ordinario,de quo loquitur d.c.merito non cõsiderabilis maximè quia d.c.exorbitat prout Phil.Franc.ibi,ita q. ultra casum suum non extenditur,sed solùm procedit in possessione primo loco prouisorum eodem die.non ob.q. prouisus ab ordinario primo loco absolueretur,si possideret,quia tunc loquitur d.c. nec sumus in dubio,q. Titius mereatur absolui,sed in claro iure prouisi à Papa,& sic etiam eius qui eo cedente haberet & d.c.si à sede,adiudicatoriam etiã ac canonizatoriã cõcedit,& si prima opinio procederet,posset alter habens ab ordinario cedere in fauorẽ tertij,qui haberet possessionem uel alterius, qui de facili & sine mora posset habere,& eo modo tolleret ius prouiso à Papa,quòd sine eius facto non aufertur regula id quod nostrum de reg.iur.in vj.& aliàs absurdum & cõtra iuris regulas in auc.de non eligen.se.nuben.§.cum igitur col. j.c.solicitè de ma.& obe.&.c.nona de pe.& remis.Sic in duo
2 bus † personis à Papa eodem die,quorum magis prærogatiuatus seu gratificatus uincit alium, quia non perderet ius, si alius cedat in fauorem tertij,qui esset magis qualificatus, quã
3 primo prouiso eodem die,ulterius prouisio in beneficijs † est actus legitimus,qui nõ stat in pendẽti data acceptatione prouisi,sed statim perficitur,nec recipit diẽ aut cõditionẽ c.ij.de elec.ca.si tibi absenti de præben.in vj.regula actus legitimi de reg.

reg.iur.ff.& in vj.unde remota seu nō data possessione in pro uiso ab ordinario.statim fuit quæsitū ius apostolico.nō ob. q Lap.uoluit inspici idem tēpus quo agitur in ipsa possessione, quia gl.in d.c.si à sede Domi. & Phil.*Fran.sentiunt cōtrariū, & esto sine præiudicio ueritatis,quòd esset uera opinio* Lapi *locum haberet in prouiso ab inferiore possidente tempore li tis concurrente cum prouiso à superiore non in alio.*

XVI. *Decis.* SVMMARIVM.

Impetrationi ex cessione in manibus Papæ factæ per familiarem alicuius Cardinalis in curia præsentis,vel eum qui renunciat beneficio sito in ecclesia,in qua Cardinalis ratione administrationis habet indultum, nō nocet taciturnitas nominis,tituli,& familiaritatis,seu indulti eiusdem Cardinalis, nec quod regulæ de viginti diebus derogatum sit,& ex eadem infirmitate cedēs infra dictū tēpus decesserit.Vel sic,Causæ de præsenti aut de præterito non de futuro contingenti surreptionem inducunt.

EPITOME.

1 Regula de exprimendo nomine & titulo, ac consensu Cardinalis in impetratione beneficij vacantis per obitū familiaris sui, non habet locum in prouisione facienda ex resignatione familiarium & nu.4.

2 Taciturnitas causæ de præsenti aut præterito retrahens, vel reddens principem difficiliorem ad concedendum,inducit surreptionem,secus de illa quæ posset contingere de futuro.

3 Futura habentia se ad esse & non esse,non est opus,vt de eis in impetrationibus mentio habeatur.

5 Regulæ cancellariæ sunt stricti iuris, & nō egrediunt suos terminos.

6 Derogatio regulæ de xx.est fauorabilis.quia fit reductio ad ius commune.

7 Derogatio regulæ de xx.etiam in beneficijs existentibus,vbi Cardinales habent indultum,non inducit surreptionem.

Decisio

DECISIO XVI.

VNus familiaris Cardinalis de Fernesio cesserat in manibus Papæ, Papa prouiderat Titio nõ expresso de fa-
1 miliaritate † nomine & titu. eiusdẽ Cardinalis & cũ derogatione regulæ de infirmis resignãtibus & infra uiginti dies ex eadem infirmitate decedẽtibus. prætẽdebat Cardinalis 1514. prouisionẽ nullã, qa obierat infra dictũ tẽpus, quasi Papa nõ prouidisset ita de facili, nec regulæ derogasset intellecta familiaritate c. cũ adeo c. ad aures c. si proponẽte cũ alijs de rescriptis, nã remota derogatione dictæ regulæ uacasset per obitum nõ per resignationẽ, ut in eadẽ regula idẽ nõ admissa cessione, seu nõ facta alicui prouisione ex ea, & tunc per aliã regulam impetratio sine expressione nominis, tituli, ac familiaritatis Cardinalis, eiusq; cõsensu, si in curia sit nulla est, & secundũ decisiones de familiaritate Cardinalis dicere oportet, ut plenè Fely. in c. in nostra. xxj. corr. de rescrip. Sed pro ualiditate fuit
2 conclusum ea ratione, quia causæ † de præsenti aut de præterito existẽtes aliàs tales, quæ retraherẽt, aut difficiliorẽ principẽ redderent sunt in cõsideratione quoad surreptionẽ, obreptionẽ, & intentionis defectũ inducendũ, non de futuro quæ possent & nõ possent cõtingere, ut in omnibus iuribus in materia disponẽtibus, patet ad hoc decisio Rotæ. xxv. in no. de rescrip. quod nõ sunt ponderãda in proposito futura habẽtia se ad esse, & nõ esse per iura quæ adducit. Et propterea Fely. in
3 d. c. in nostra eo. ti. corre. vij. dicit quod de futuris † habẽtibus se ad esse, & nõ esse merè cõtingenter, nõ est opus in impetratione facere mẽtionẽ. cõtingẽs autẽ erat quòd infra uel supra xx. dies, & ex eadem infirmitate decederet. Item, quod Papa
4 prouideret uel non, ut supra, & quo ad familiaritatem † regula nõ loquitur de resignãte, sed de moriẽte seu impetrante beneficium

neficium uacans per obitum familiaris, non per resignationem & decis. de quibus Fely. in d. corre. xxj. procedunt in casu uacationis per obitum, & ita etiã glo. in d. regula & de iure semota regula prædicta omnino per resignationem uacasset, unde non est in consideratione remotio obstaculi regulæ, sed magis dispositio iuris, sicut causa naturalis non accidẽtalis l. qui
5 habet. ff. de tute. regulæ † enim sunt iuris stricti quemadmodũ statuta, & non egrediunt terminos suos l. iij. §. hæc uerba de nego. gest. l. si seruum. §. non dixit prætor. ff. de acquiren. hæredita. cum si. & reductio ad ius commune. & sic derogatio re-
6 gulæ est fauorabilis † prout etiam alternatiua, quæ ordinarijs in sex mensibus conceditur nõ obstan. gratijs præuentiuis & pendens à mera principis potestate, & uoluntate l. si unus. §. quod & in specie de pact. l. non statim. ff. de pecul. xxxv. di. ab exordio c. cum aliquibus & ibi Domi. ij. col. de rescrip. in vj. Ancha. cõsi. cxxxj. Ita quod non possumus dicere uacasse per obitum, sicut auarè quidam in partibus habentes priuilegium mediæ annatæ de benefi. uacantibus per obitum prætendunt, quando post cessionem est facta mentio cũ derogatione dictæ regulæ, & cedens moritur infra uiginti dies. Nã inspecto iure hoc non est uerũ, nec inspecta regula ex quo sublata est, idem si non essemus in familia Cardinalis, sed in habente beneficiũ in ciuitate, uel dioece. cuius Cardinalis est administrator, & habet indultũ propterea de omnibus beneficijs uacãtibus, præter quã p resignationem in manibus Papæ, & resignãte illud cũ simus in casu exceptuato, quẽadmodũ quoad regulã iam dictam in casu non comprehẽso in ea, taliter quòd nec de indulto est necessaria mentio, & ad hæc facit dec. cum suis motiuis incipiens, commendauerat, nec quod derogetur regulæ de. xx. diebus causat surreptionem aut obreptionem, quia militant

militant eadem motiua & ita fuit iudicatum quod nõ,ad multa similia ut inquit Fely.*in* d.vij.cor.*cum non noceat taciturnitas iuris quod in beneficio potuisset quis consequi,si ego nõ impetrassem,etiam si per impetrationem meam precludatur ei uia ad futuram & nouam impetrationem,prout in casu regulæ,quoad familiares,& indulti quoad non familiares precluditur.*

XVII. Decis. SVMMARIVM.

Optio præbendarum distinctarum non inducit mutationem canonicatuum,nisi vbi hoc habeat consuetudo,& vide quando præbenda sit ius spirituale,quando quid temporale,& in quibus consistat?

EPITOME.

1 Canonicatus an mutetur per mutationem præbendæ?
2 Optio vel assensus in ecclesijs absq; nouo titulo,& collatione fit.
3 Optio præbendarum de quibus intelligatur,ut optio locum habeat?
4 Præbenda constituitur ex rebus temporalibus, ideo potest assignari laico,quando non est annexa canonicæ.
5 Excommunicatus potest præbendam vacantem optare.
6 Collatio beneficij facta excommunicato , etiam excõmunicationem ignoranti est nulla.
7 Iudex an teneatur iudicare secundum decisiones Rotæ.

DECISIO XVII.

Erant in ecclesia Aqueñ.*præbẽdæ distinctæ,una de* Istrio *nũcupata.Alia de* Alansono,*& sic de alijs.* Antonius *de Turri obtinuit sibi prouideri à sede apostolica de canonicatu & preben.quos* Elzearius *de* Turri *in dicta ecclesia obtinebat ex cessione dicti* Elzearij,*qui postea obijt,capitulũ noluit admittere ad possessionem præben.de* Istrio Antonium, *quia stante statuto seu cõsuetudine de optando* G.de Cordoano *antiquior canonicus dimisit suam de* Alãsono,*& optauit ipsam*

de

de Istrio taliter, quòd illã de Alansono habuit Antonius. dubitaui ego, qui eram auditor huius causæ, an Antonius habuerit canoniã quã obtinebat G. & G. canoniã quã obtinuerat Elzearius ita, quòd per mutationem præbẽdarum essent mutatæ
1 canoniæ, cùm dicat Egi. decis. lxiij. quod in præbendis † distinctis, mutata præbẽda mutatur canonicatus, propter inseparabilem cõnexitatẽ & Rot. vj. de cõsue. in no. idẽ sentiat. Sed contrariũ fuit conclusum, quia per optionem non extinguitur antiquus titulus, nec nouus quæritur dicũt Io. An. Ancha. & alij in c. fi. de cõsue. in vj. quod esset necesse fateri si fieret mutatio canonicatuũ, pro hac parte Rot. Bisignet. v. eo. titu. ubi determinatũ fuit contrariũ, quia ex quo non habebat ti. canonicum in prima minori non potest haberi in secunda media, quoniã
2 in ecclesijs, ubi habet locum optio, † uel assensus, seu permutatio præbendarum fit transitus de una ad aliam absq; nouo tit. & absq; noua prouisione seu collatione in uirtute prouisionis habitæ in prima secundũ Archi. & Ioan. And. in d. c. fi. & Rot. decis. xv. in antiq. eo. ti. unde si canonicus titulus non erat in prima, non potest haberi in secunda, aliâs sequeretur quòd eam sine canonico ti. obtineret contra c. j. de reg. iur. in vj. idẽ tenet Card. consi. cxxvj. dum dicit quòd antiquior canonicus sine noua collatione ex ti. quem prius habebat in præbenda, permutat prædia præbendæ. non enim posset acquirere nouũ titulum præbendæ sine institutione, sicut non posset sibi ipsi conferre, aut se præsentare uel eligere c. cum in iure de elect. c. fi. de inst. cum ibi not. & in casu quem prosequitur subiũgit quod remanẽte Io. præbenda sua ipse adeptus est possessionem præbẽ. Viuiani & possessionẽ præbendæ suæ fictione iuris ex iure cõsuetudinis fuerũt applicatæ præbẽ. Viuiani & not. secundum Car. ibidem, quod consuetudo, quæ habet quòd antiquiores

3 quiores canonici poßint optare præbendas † non intelligitur de præbendis propriè sumptis, prout præbenda est ius spirituale, quod confertur soli canonico, sed intelligitur impropiè prout præbenda est temporalis ipsa idest prædia uel redditus, quod propriè sumpta sit ius spirituale, singulariter probatur in c. dilectos de præben. ibi de cōmuni assensu augmentare ualeant numerum præbendarum quoddam ius spirituale de nouo creādo, de impropriè sumpta loquitur tex. in c. quia nōnullis de magi. in uerbo aßignetur, dum dicitur aßignando magistro fructus unius præbendæ, & notanter dicit de prouentibus & nō de ipso ti. præbē. quòd sic debeat accipi cōsuetudo de optā do, probatur ex eo quod not. Ioan. And. in d. ca. fin. de consue.
4 & cōstituitur præben. † ex rebus temporalibus inquit Abb. in c. suggestū de iur. patro. differentiā inter canoniā & præbendā ponit glo. in c. cum M. Ferrarien. de consti. & Abb. declarat quādo præbenda est ius spirituale, quādo tēporale in d. c. dilecto & in c. maioribus eo. ti. quia quādo nō est annexa canoniæ dicitur quid tēporale, & potest cōferri laico ad ipsius subuentionē. quādo uerò est annexa tūc est ius quoddam partim tēporale partim spirituale ratione canoniæ, nec laico cōferri posset quāuis ius patronatus, quod etiam est mixtum c. quanto de iudi. cadat in laicum, quia hoc est ex gratia c. quoniā de iur. patro. Ad decisionē ponderabat pars quæ erat pro non mutatione canoniæ d. consf. Car. in suo casu. nam ex tenore literarū prouisionis cōstat quòd P. impetrauit canonicatū ultimi defuncti & præbendā, quæ uacauerat per dimißionē ca-
5 nonici qui optauerat, unde si optādo † præbēdam esset uisum etiam acquirere nouum canonicatum, & dimittendo præbēdā dimittere antiquum, literæ apostolicæ nō emanassent quod canonicatum per obitum, & quoad præbendam per dimissionem,

sionē, sed per dimissionē super utroq;. tamē an bona esset impetratio disputat Car. & uult quòd ex dimissione Martini nō uacauit præbēda fuit etiā ponderata decisio Rot. v. de concess. præben. in no. quod excōmmunicatus potest optare. ergo nō possumus dicere q; acquirat nouū canonicatū, cùm collatio † be-
6 neficij facta excōmunicato sit nulla c. postulasti, de cler. excō. mi. quod procedit etiā quando ignoraret excōmunicationē, ut habetur in decis. incip. nō ualet collatio. præterea quādo præbendæ sunt distinctæ est diuersitas inter canoniā & præbēdā, quia facta mentione de canonia non censetur facta mentio de præbēda Rot. de rescrip. in no. xxxij. ergo non est bona illatio l. Papinianus exuli. cum si. ff. de min. Et sic non sequitur quod optando præbendā dimittat quis canoniam, ex his fuit dictum quod uel decis. vj. de consue. non loquitur in his terminis uel si loqueretur quod est cōtra cōmunem à qua non est recedendū, ut dicunt doct. in c. j. de cōsti. Nisi cōsuetudo haberet, quòd canonia in hoc sequeretur præbendā. dicebatur etiā decisionē loqui, quando præbēdæ erant tit. beneficiales, quia tales nō sunt in proposito casu, & ita etiā Egi. decis. lxiij. pro quo d. decis. vj. ibi aut præbēdæ ut sicut ti. beneficiales & ecclesiastici sunt inter se actualiter & realiter distinctæ, & in ult. col. ibi & sic loquitur tex. de præbē. ut titulus beneficialis possessa & cōferunt quæ sequūtur ibidē. & si Rot. & Egi. tenuissent cōtra decisionē istā & secundū uarietatē temporū Rot. uariè senserit, & stilus etiā non fuerit firmus, ut cōfert Lap. alleg. lij. & dico in alia decis. sicut pro diuersitate locorū, tēporū, & hominum scripturæ sunt intelligēdæ. xxix. dist. c. fi. & c. fi. de trāsa.
7 in fi. nec iudex cogitur iudicare † secundū decisiones, quia non sunt approbatæ per papam, sed eis statur tanquā decisionibus magistralibus inquit Car. in c. pastoralis, de fide instru. & ita

de mense Octobris 1519. conclusum quòd canonia quã Antonius resignauerat in manibus legati Auinioneñ. erat illa, de qua prouisum fuerat eidem Antonio ex cessione Elzearij, & non illa quam tempore optionis obtinebat G. de Gordoano, & quia super ea in curia lis pendebat erat canonizanda surrogatio Bartho. Bochi. contra Antonium & Claudium Badoche prouisum ex cessione Antonij.

XVIII. Decis. SVMMARIVM.

Per oppositionem quæ fit à filijs patrimonialibus in Palentinen. dioces. ac alijs ad beneficia patrimonialia aut præstimonia, nõ quæritur ius in re nec ad rem, de quo in prouisione Papæ necessaria sit mentio: nisi quatenus ex sinodalibus constitutionibus aut consuetudine præscripta, quæsitum appareat.

EPITOME.

1 Impetrans beneficium patrimoniale à Papa, an de oppositione per filios patrimoniales coram ordinario loci causa obtinendæ prouisionis iuxta statuta locorum facta, mentionem facere teneatur?

2 Impetrans an de præsentatione, uel electione aut de acceptatione facta, per expectantem mentionem facere teneatur, & clausula dummodo non sit alteri, &c. quando sufficiat?

3 Præsentare, eligere, aut instituere seipsum nemo potest.

4 Electo, vel præsentato, & instituto quale ius quæratur?

5 Per oppositionẽ factam à filijs patrimonialibus non acquiritur ius in re, nec ad rem, nisi constitutio sinodalis, aut approbata consuetudo aliter disponat.

6 Lite inter opponentes legitimè introducta, an impetrans mentionem facere de huiusmodi lite teneatur?

DECISIO XVIII.

Multa sunt beneficia in diœce. Pallentinẽ. & quibusdam alijs in Hispania patrimonialia, seu præstimonia, aut
1 *præstimonialia nuncupata, ad quæ filij † patrimoniales, seu naturales oriundi ex ipsis locis, uillis, aut castris habent faculta-*

tem

tem se opponendi, quãdo uacant per se uel procuratorẽ infra dies quindecim uel plures, aut minores corã episcopo aut ordinario loci, uel eius uicario secundũ uarios ritus & statuta locorũ, qui ordinarij seu uicarij tenentur ea cõferre habilioribus & sufficientioribus, iuxta tenorẽ constitutionũ aut usum praescriptum, occurrit in una coram do. Hugone de spina 1517. quod duo filij naturales se opposuerãt ad unum tale beneficiũ uacans, tertius post oppositionẽ impetrauit à papa non facta mentione de oppositione, fuit dubitatũ an prouisio apostolica ualeret, & quidã dicebant quòd non allegantes Rot. deci. xvj.
2 Item licet de more de praeben. in no. ubi de praesentatione † & electione necessaria est mẽtio, quasi per oppositionem, saltem ad rem, sit ius quaesitum considerabile, quia si etiam in re non esset dubiuum propter clausulã, quae in prouisionibus apostolicis apponitur, dũmodo tempore datae non sit alteri in dictis beneficijs ius quaesitum, sed dixi quòd decis. faciebat contra & eius ratio, nam de acceptatione uigore expectatiuae, per quam quaeritur ius ad rem, ut ibi, non tenetur impetrans apostolicus facere mentionẽ: quia sine tali mẽtione sufficiũt clausulae, quas Papa prouidendo apponit, ut dicitur in d. decis. & no. Io. An. & Phil. Frã. post alios c. si postquã, de praebẽ. eo. lib. ergo nec de oppositione, dato quòd per eam quaereretur ius ad rem, nã licet expectanti praeiudicatum diceretur quo ad beneficiũ acceptatum, tamen gratia non peribat ex quo remanebat salua ad aliud uacaturum, non sic in praesentatis uel electis. oppositio autem accedit ad acceptationem, non ad electionẽ uel praesentationem, patet, quia in alio patrimoniali uacañ. potest se opponere, si in primo non potuit ex oppositione ius habere, sicut expectans secundum acceptare, non sicut sic electus aut praesentatus, si periret electio aut pñtatio, qa acceptare pẽdet

& est in mera facultate expectantis, & non acceptare ita se opponere cùm nō requirat, nisi factū oppositionis per se uel procuratorē coram superiore. eligere uerò ac præsentare à facultate & uoluntate tertij, propterea dicebā quòd per opposi
3 tionē nullū ius, etiā ad rem quæritur, cū nemo † posset se præsentare, eligere, instituere, baptizare, & similia, quoniā debet esse personarū distinctio c. cum in iure, de elect. c. fin. de insti. c. per uestras, de iurepa. c. debitū, de baptis. cùm à seipso nullus oriatur, nec in beneficio ius sibi ipsi tale cōferre ualeat, oporteat quòd per actū alterius tribuatur: & tamē per electionem
4 & præsentationē † quæritur ius ad rē per institutionē & cōfirmationē in re c. dilectus iuncta glo. de offi. leg. glo. in c. cum Bertoldus de re iud. & ibi Abb. iij. col. & est tex. in c. fi. de cōcess. præbē. in vj. ad illud quod sæpe fuerat iudicatū, quæsitum fuisse ius, etiā in re per oppositionē, dixi quòd fuit, quia in talibus ecclesijs, ita uolebat sinodalis cōstitutio, de qua fuerat datum, uel probata cōsuetudo præscripta, sed ubi de altero non cōstat nullibi cauetur, ex facto meo ius mihi in beneficio, uel ad beneficiū acquiri. ergo & c. l. illā. C. de colla. nec est exēplis iudicandū l. nemo. C. de sent. nec facio uim an prouisio apostolica sit ante tēpus datū ad opponendū, uel post, prout alioqui faciebāt, quia oppositio id ius non affert remota cōstitutione & consuetudine, ut suprà, neq; tēpus reperitur id operari, sicut nec obligationē inducit, nec tollit l. obligationū. §. placet. ff. de act. & obli. hoc nisi ante prouisionē apostolicā ordinarius inter opponentes tulisset sententiā canonizatoriā oppositionis alterius, etiā in qua institueret, prout solēt facere ordinarij, in talibus sentētijs, tunc enim ius in re esset quæsitū non obstañ. quod à tali sentētia fuisset appellatum, & non ualeret apostolica prouisio, ideo in partibus deberet fieri examen &

pronunciare infra octo dies adhoc, ut non præuenirentur ab apostolicis, uel ubi sunt statuta aut cõsuetudo reformare ea, & in scriptis redigere pro cõseruãda oppositione, quæ est in causa quod plures docti fiũt, qui remanerẽt ignorãtes. Vnde Rota quando potest iuuare probationes, quòd quæratur etiã ius in re, multũ dispensat, & ita cõclusit maior pars, quòd nõ obstañ. cõstitutione nec cõsuetudine, oppositio non impediat im
6 petrantem, sed si tempore impetrationis † apostolicæ lis esset inter opponẽtes bene introducta, non ualeret prouisio tacito de lite, quando cederet in præiudiciũ iuris litigatorũ, aliâs sic secundũ Oldr. consi. ccxcix. & Fely. in c. in nostra. de rescrip. xv. corre. uideatur Mil. in uerbo gratia si est impetrata lite pẽdẽte. cederet autẽ in præiudiciũ, si oppositio alterius ualeret, aliâs non deficeret, & quando dicatur lis talis & cõfirmatio ordinarij, uel institutio habeat uim diffinitiuæ uel interlocutoriæ tradit glo. in c. fi. de elect. in vj. in uerbo inanes, & ibi Domi. & Phil. Frã. ac Abb. in c. cõstitutis el ij. de appel. iij. col.

XIX. Decis. SVMMARIVM.

Inter onera beneficij curati, & quicquid necesse habet rector pro vnico clerico aut pluribus, & idem de alijs necessarijs præter seruitium ipsius rectoris, computatur.

EPITOME.

1 Expensæ vnius clerici, an minuant fructus adeò, quòd in expressione veri valoris deducantur?
2 In expressione veri annui valoris, an salarium deseruientibus in ecclesia dari solitum detrahatur?

DECISIO XIX.

Dubitabatur in una Parmeñ. seu Mantuañ. parrochiali corã me 1519. in qua dabatur de regula, quòd nõ erat expressus uerus ualor, & si deducebantur expẽsæ & necessa-

a ria † pro uno clerico, ita quòd uenirent in oneribus, sustinebatur gratia aliàs non, nunquid esset fienda deductio? Et plures domini in prima positione conabātur tenere negatiuā ea consideratione, quia sicut rector, qui deseruit per alium, non potest deducere salariū, qd' praestat uicario, ex quo per seipsum seruire tenetur c. extirpandae. §. qui uerò, de praebē. Ita nec debeat deducere pro uno clerico. Sed pro affirmatiua allegabam tex. in c. ut quisq;, de ui. & ho. cle. ubi habens curā populi debet habere clericū, qui ei seruiat, & ipsum iuuet. igitur quicquid necessariū est pro clerico, onus est & de redditibus deducendum. hoc enim est impoßibile plebanū sine ministro in sacrificio altaris & alijs, sine quibus ministrare sacramenta, ac seruire ecclesiae non posset sine uno clerico saltem esse posse. unde ibi Abb. not. quod redditus ecclesiae in dubio praesumuntur sufficere pro duobus, qa debet ad minus esse in parrochiali unus clericus ultra sacerdotem & Fely. in c. ad aures. iij. col. de rescrip. facit c. j. de insti. cum ibi no. & in secunda positione maior pars dominorū in affirmatiuā inclinauit: licet postea partes concordauerīt pro canonizando gratiam & pro affirmatiua: quae etiam est benignior noto, quòd corā do. Martino de Spinosa in una Regiē. 1521. inter Galeatiū, qui im-

2 petrauerat ob † non expreßionem ueri ualoris & alium, fuit habita à dominis consideratio de salario caeterorū presbyterorum, qui ultra rectorē necessarij erāt pro seruitute, seu ad anniuersaria, & alia ministeria ecclesiae, prout ex fundatione cauebatur & merito, quia omnia ista onera etiā necessaria, sunt sicut aes alienū ante omnia deducēda. l. subsignatum. §. bona. ff. de uerb. signi. & ideo ubi essent necessarij duo clerici & tres uel ulteriores presbyteri ultra rectorem, & eius seruitium totum esset in oneribus, quod no. quia saepißimè contingit.

XX.

XX. Decis. SVMMARIVM.

Si duæ prouisiones concurrant eadẽ die præfertur illa, quæ horam habet. Vel sic, Appositio horæ in gratia, seu instrumẽto facit iudicare, seu præsumere anterioritatem ad aliam gratiam, seu instrumentum eiusdem diei horam non haben. Item in materia reintegrandæ possessionis Rota restituit ad momentum.

EPITOME.

1 Horam habens in prouisione præfertur non habenti, & qualiter probetur hora?

2 Gratia apostolica licet non possit probari, nisi per literas, tamen eius qualitates per testes probari possunt.

DECISIO XX.

Quotidianũ est in curia, quòd concurrunt plures in prouisione unius beneficij eadẽ die à papa. Item à papa & ordinario. Et quia hora nõ ponitur in prouisione
1 *papali, si unus ex prouisis per testes probet † horã, eius prouisio præualet & canonizatur in Rota. Idem si in prouisione ordinarij sit hora, ut præferatur apostolicæ sine hora, quia licet nõ sequatur necessariò anterioritas in habente, aut probãte horam, nec probat hoc esse & c. l. neq; natales. C. de proba. c. in præsentia, eo. ti. l. non ob hoc. C. unde legi. nec certitudinariè de prioritate constet, tamẽ negari non potest, quin certius probet. unde probãs de die, uincit non probantẽ, & iudicatur anterior, saltẽ præsumptiuè, quia certior est sua ꝓbatio dicit Cy. in l. de rebus. C. de do. ante nup. & Saly. in l. si debitor. C. de priuj. fis. & dicit Bal. in d. l. de rebus ꝗ ꝓbari potest prioritas in hora, uel pũcto. ergo ex duabus gratijs eiusdem diei præfertur, & præsumitur prior illa, quæ horam habet in literis, uel*
2 *quæ per testes eã probauerit. nã licet gratia † ipsa apostolica*

debeat probari per literas, quod examinant Archi. Ioan. And. Domi. & Phil. Fran. in probe. vj. in fi. & ponit Bald. in l. humanum. C. de legi. Abb. in c. in nostra, ult. col. de rescrip. & cõcludit Rot. xxvij. in no. eo. ti. Nihilominus tẽpus, qualitas, & circunstantiæ bene possunt probari per testes, ut d. deci. xxvij. & est glo. in uerbo si nõ appareat in c. duobus, de rescrip. in vj. uolens etiã per cõfeßionem partis posse apparere. & facit quod Bar. & Alex. tradunt in l. certi cõditio. §. j. ff. si cer. pet. quòd probatio requirẽs scripturã, potest declarari, coadiuuari, & certificari per testes, & ibi habes multa similia ad hoc c. si à sede, de præbẽ. in vj. à simili quòd sicut ibi poßeßio prouisi ab ordinario uincit apostolicum, quãuis non inferat, nec concludat prioritatem, ita hic temporis, diei, uel horæ appositio. ad hæc etiam cõmunis theorica quã Socy. & Ias. in l. j. in prin. col. ij. ff. so. mat. sequuntur tanquã ueriorẽ, dicẽtes ita fuisse iudicatũ in curia, & ita tenuisse etiã Mar. Sili. & alios in d. l. de rebus, & Io. de Pla. in l. j. C. de iure fisci lib. x. quicquid idẽ Soci. cõsulendo oppositũ tenet consil. lxxxvij. in consilijs ultimò & nouiter impreßis. Cuius motiua ex prædictis tollũtur, & ex his quæ ipse & Ias. ponũt in d. l. j. & ita 1521. de mẽse Iunij in una Viterbieñ. cappel. coram me fuit post antiquã & modernam obseruantiã conclusum, quòd restitueretur ad posseßionẽ expectatiuus, qui habebat horam in instrumento posseßionis xxij. ab habente poßeßionẽ etiam instrumentalẽ eadem die sine hora, non obstañ. quod cõtinuauerat, & sic poterat præsumi anterior, ex quo stante certiori probatione horæ, & cõiectura anterioris poßeßionis debeat restitui ad illũ statum, postquã Rota restituit ad statum spoliato, non attẽto quòd momento poßederint inquit Alex. viij. dist. quo iure ar. l. cum sponsus sponsæ. §. fi. ff. de public. & ita pronunciaui.

XXI. Decis. SVMMARIVM.

Si impetratio beneficij in curia vacantis extra curiã fit in diẽ obitus non præsumitur facta post obitũ, etiã si non cadat verisimilis notitia obitus.

EPITOME.

1 Mors præsumitur quòd impetrationem præcesserit, etiam si eadẽ die facta reperiatur.

DECISIO XXI.

CArdinalis Ferrariẽ. impetrauerat decanatum ecclesiæ Capuanæ per obitũ, reperiebatur impetratio facta in
1 *die obitus, † cum derogatione regulæ de nõ uerisimili notitia obitus, fuit conclusum pro ualida impetratione, quia licet impetranti incumbat onus probãdi uacationẽ tempore impetrationis, cùm agat. ad canonizationẽ l. ij. ff. de proba. & teneatur uerificare cõtẽta in sua gratia, ut per Moder. maximè per Fely. in c. ad aures, de rescrip. Et non probet, quòd post obitũ impetrauerit probando diẽ mortis l. neq; natales. C. de proba. c. in præsentia eo. ti. tamẽ fuit dictũ quòd præsumebatur mortem præcessisse prouisionẽ, ex quo in dubio præsumitur illud præcedere, quod est necessariũ ad ualiditatẽ actus l. cum in testamento. §. hæc uerba. ff. de hære. insti. & ibi Cy. & Bal. dicentes notabiliter id fingi præcessisse, quod facit actũ ualere facit l. quotiẽs. ff. de reb. dub. & c. Abbate sancti Siluiani, de uer. sig. quòd in dubijs pro ualiditate actus, & ut magis ualeat quàm pereat, & quia sumus in prohibitis c. ij. de conces. præben. debet præsumi factũ tempore licito ad uitandũ delictũ l. merito. ff. pro soc. & Bar. in l. non solũ. §. sed ut probari. ff. de ope. no. nun. & non obst. quòd non potuerit haberi notitia obitus uerisimiliter, postquã erat regulæ derogatũ cõtra quod uidetur l. hæres institutus cũ se. ff. de acq. hær. quibus respõdeas q; impetrans*

re.Io.An.in regula quod alicui in mercurialibus de regul. iur. in vj.& ita inquiunt no.Host.in d. c.cum ecclesia & procedit c.à collatione,de appel.in vj.& ita potest uno modo intelligi d.c.ea noscitur & facit. c.edoceri, de rescrip. & ita procedit secundum eos opinio in d.c.cum ecclesia & Archi.ibi tenētis requiri cōsensum.Host.uerò uoluit spectare ad episcopū cum consi.capituli in d.c.cum ecclesia quādo bona & administratio sunt separata inter capitulū & episcopū,non si simul possideantur,ut referūt Abb.ibi.iij.col.& Domi.& Alex.in d.c. j.allegantes ad hoc.d.c.nouit,& c.quāto & Archi.in c. iij.de consue.in vj.& Fed.de Se.cōsi.xxxix.Alio tempore Rota tenuit,quòd spectet simul ad episcopū & capitulū, ut de cōcess. præbē.iiij.in no.& ab ista opinione nō discedit Alex. in d.c.j. & Abb.in d.c.cum ecclesia, quādo præbēdæ fuerūt institutæ de bonis cōmunibus,uel sumus in dubio,ex quo tunc de talibus præsumitur creatio & Abb.in d.c.refert hanc partem tenere glo.in uerbo per capitulū ipsum simpliciter loquendo in c. irrefragabili,de offi.ord.in c.fi.de sup.neglig.præla.& in.§.j. xxj.dist.in uerbo.& minores & secuti sunt in d.c.cum ecclesia Phi.Vin.& Goffr.& pro istis facit secundū Ioan.And.c. quod quibusdam,de fideius.& c.quia nonnullis,de magistr.& quodam modo doct.Moderni transeunt communiter cum hac opinione ait Abb.& pro ea opinione ut cōmuni secūdū Pau. plura colligit Egi.d.decis.lxix.& Alex.in d.c.j.dicit quòd uidetur maioribus auctoritatibus glo.& doct. munita,& cōmunis,pro qua etiā est gl.in d.c.cum ecclesia,& Abb. quia quando præben.sunt fundatæ de bonis particularibus personæ retinentis sibi patronatum, in quo solo casu Abb. concedit præsentationem patrono,& institutionem episcopo cum cōsilio, seu consensu sui capituli, seu non abijcientis, cùm tunc etiam

quærat patronatũ c.significauit,de testi.Rota v.de iurepatro. in antiq. utiq; non est restringere conclusionẽ: quia in omni beneficio patronato, ex gratia patrono est cõcessa præsentatio & episcopo institutio,de iure absq; eo,quod capitulũ habeat participiũ c.iij.de iurepat.c.ex frequentibus.de insti.glo. pe.in c.fi.de offi.uica.in vj.& c.j.de insti.eo.lib. nisi in cõsilio uel consensu secundũ Abb.Nam in materia allegata excipiunt beneficia patronata,tanquam habentia suam naturam ab alijs separatã.Itẽ beneficia alia,in quibus consuetudo circa prouisionem aliquid indixit,uel illud seruetur,& propterea sunt ua
2 *riæ cõsuetudines ecclesiarũ.*Rota *hodie istam opinionẽ sequitur,ut sit cõmunis episcopi & capituli,provisio in omni casu salua cõsuetudine,& patronatibus exceptis, & est securior, quia cõmunior,ut est d.c.prudentiam,de offi.deleg.in prin. c. j.& ibi* Abb.*post alios de consti.& ad eam plurium sententia exadductis cõcurrit,ac est applicabilis.In collegiatis uerò ec-*
3 *clesijs cathedralibus inferioribus* † Egi.*decis.dccxviij.refert in prin.quòd de iure cõmuni collationes spectant ad collegia & prælatos simul,secundũ* Cald.*in d.c.cum ecclesia,& postea allegat in contrarium* Bisignet.*de præben.& in antiquior. dicit etiam ad prælatum & capitulum collationẽ canonicatuum & præbendarum spectare, non ad episcopum. idcirco* Lap.*alleg.xxxij.j.conclusio.& deci.iiij.in no. de cõces. præben.sinautem pertineret ad collegia,& refert opi. & domini fuerũt uarij* Io.*de* Lig.*cuius opi.*Rot.*refert in d.decis.iiij. uoluit ut præsentatio,seu electio ad collegiũ,seu capitulum:institutio,seu cõfirmatio ad episcopũ pertineat,& hanc opi.sequitur* Fede.*de* Se.*consi.ccxiij.aliàs cxxxiiij.ut inquit* Abb.*in d. cum ecclesia,& ibi etiã* Collect.*&* Car.*in iiij.q.& eã sequitur* Abb.*ibi nisi in casu in quo præbẽdæ nõ essẽt annexæ canonicati*

nicatibus, sed consisterent in mera temporalitate, ut tunc quo ad canonicatum præsentet capitulum, & episcopus instituat quo ad præbendas capitulum prouideat de qua distin. dubitat Alex. in d.c, j. xxj. distin. pen. col. propter cõmunionẽ quã habet canonicatus cum præbenda secuturus idem in utroq; casu. & ad hoc faciunt not. per Archi. x. q. j. regenda, & not. per Inno. in c. cum uenerabilis de religio. domi. & Io. An. in d. c. j. de capel. mona. in vj. & hanc conclusionem ut communem secutus est Rota in una Nouariẽ. coram do. B. de Petrasancta. 1520. & in alia Bononiẽ. canonicatus & præben. in ecclesia collegiata seculari inter Cardinalem de Graßis, seu ab eo prouisum ex una, & Barth. Barbatia ex alia à capitulo electum coram do. Hugone de Spina 1520. quod est menti tenendũ propter uarietates opi. & tanta iura in hac materia tam in isto, quam in proximo articulo, in quibus doct. multa scribunt, quorum iurium multitudo, opinionumq; tanta uarietas obscuritatem quandam, perplexitatemq; causat, & aliâs ambiguum in iure, prout Barto. inquit in l. qui Romæ. §. duo fratres col. iij. ff. de uer. oblig. & Abb. in c. pastoralis in prin. de rescrip. & uideatur Ioã. de Silua in tract. de beneficio in ij. parte. xxij. q. v. casu, & Domi. & Alex. in d. c. j. But. & alij in d. c. cũ ecclesia, & ponderentur glos. in d. c. quãquã. quã not. Abb. in c. cum uenissent de resti. in integ. Secũdò no. quod ab exordio iuris antiqui & dispositione ecclesiæ Episcopi prouidebãt de omnibus beneficijs suæ diocesis, nõ expectata electione seu præsentatione aliquorũ. & postea fuit inductũ, ut in ecclesijs collegiatis electio pertineret ad collegium, institutio ad Episcopum ca. j. de elect. cũ ibi not. per docto. & in patronali præsentatio ad patronũ, & ad Episcopũ institutio, & pro ea quæ dicta glo. distinguit multa iura in materia adducta possunt declarari, &

ad concordiā reduci, & ideo ex cōsuetudine Episcopus potest habere ius eligēdi in collegiata & regulari, ut ex text. colligit ibidē Abb. ex quo de facili fit reditus ad primæuā naturā xxxv. dist. ab exordio. & nedū eo casu seruari debet cōsuetudo, uerū etiā quando deuiaret à iure, prout ex dictis doctorū colligitur in hoc articulo & præcedenti, ut conclusiones etiā hodiernæ procedant salua cōsuetudine, & exceptis patronatis. & quòd in collegiatis electio pertineat ad collegium, non ad episcopū uel legatum. tenet etiam Abb. in c. cum uenerabilis, de except. xij. col. allegat c. ij. & iij. de offic. leg. in vj. Et quòd episcopus habet confirmare electionē, etiam si sit collegium religiosorum. tenet etiam Abb. in c. cum colligit, & in c. significauerunt, in prin. eo. ti. super quo Domi. & Alex. plenè in d. c. distinguentes collegium ecclesiæ secularis à regulari, casus autē in Nouarieñ. & Bononieñ. erāt de collegiatis secularibus. & ista sunt quotidiana propter frequentes uacationes præbendarum & canonicatuum in cathedralibus & collegiatis.

XXIII. *Decis.* SVMMARIVM.

Beneficia familiariū Papæ defuncti, qui obierunt in familiaritate alicuius cardinalis viuentis, vtrū spectēt ad liberā dispositionē successorum pontificum, absque consensu dicti Cardinalis, & alijs requisitis per regulam xxx. in fauorem Cardinalium editam. Vel sic, An sicut familiaritas ad Papam viuentem offuscat familiaritatē ad Cardinalem non obstante dicta regula, ita faciat reseruatio, seu affectio resultans ex familiaritate ad prædecessorem pontificem?

EPITOME.

1 Prouisio Papæ de beneficio vacante per obitum familiaris prædecessoris

soris sui defuncti in familiaritate cardinalis viuentis, an sit canonica?
2 Affectum semel semper durat affectum, donec de eo prouideatur?
3 Inferiorum manus per reseruationem, affectionem, & decretum Papæ ligatæ existunt.
4 Familiaritas Papæ defuncti consideratur ex effectu ex ea resultante, qui durat etiam eo defuncto.
5 Familiaris Papæ vel cardinalis, licet esse desinat, beneficia tamen, quæ tempore familiaritatis obtinebat, reseruata Papæ remanent.
6 Regulæ cancellariæ sunt stricti iuris, adeò quòd nec extendi, nec suos terminos egredi possunt,
7 Reseruata & affecta beneficia Papæ, ad eius successorem transeunt.
8 Reseruatio nulla est maior in iure, q̃ inducta per c.ij.de præben.in vj.
9 Dignitas maior post pontificalem, aut principalis in collegiata, si vacat per obitum familiaris cardinalis, an requiratur consensus cardinalis, ex quo sunt reseruata Papæ per aliam regulam?

DECISIO XXIII.

VTrum reseruatio, seu affectio præcedens, seu remanens ex familiaritate N. Sosa ad Alexandrum sextũ, mortuo Alexandro superet familiaritatem, quam idem Sosa postea habuit ad Cardinalem sanctæ Crucis in cuius uiuentis familiaritate obijt taliter, quòd ualuerit prouisio Leonis x. facta Ioã.
1 *Bertrando. absq; expreßione † nominis & tit. & sine consensu eiusdem Cardinalis, quæ ad ualiditatem prouisionis apostolicæ regula cancellariæ xxx. requirit, sicut si ualuisset si Sosa præfati Leonis fuißet familiaris, ut in decis. ix. supra eo. tit. incipiente, stante familiaritate Titij, & arguẽdo ad partes primò uidetur, quòd non fuerit ualida, cùm cessauerit familiaritas Papæ per obitũ Alexandri, & sic cõcursus maioris familiaritatis cum minori. Ita quòd non obstat quod iudicatũ est, ut maius lumen offuscet minus, ut in c. uolentes. de offic. lega. c. sollicitè, de ma. & obe. c. antiqua, de priuile. l. iiij. §. si tam uicinum. & ibi Bar. ff. de dam. infec. Secundò quia Cardinalis haberet beneficium regulæ, etiam si Sosa fuißet prius familiaris alterius Cardinalis defuncti tempore obitus Sosæ, ut in d. regula, sic ergo reseruatio causata ex familiaritate primi Cardinalis*

lis defuncti,quæ uel cuius effectus remaneret ad utilitatẽ Papæ non nocet secundo Cardinali superstiti,ita nec debet nocere causata ex familiaritate Papæ defuncti,ex quo utraq; est ad cõmodũ Papæ.Tertiò si Papa sibi uoluit præiudicare per dictam regulã respectu familiaritatis Cardinalis defuncti propter secundũ Cardi.uiuentẽ. Eadem cõsideratione uidetur,ꝙ idẽ uoluerit respectu familiaritatis ad suos prædecessores cùm prospiciat Cardinalibus,quo ad honorẽ & cõmodum, & de suo det,sibiq; tantũ præiudicet.unde latißimè in ipsius præiudiciũ Cardinaliũq; beneficiũ debet interpretari l.fi.ff.de consti.prin.c.cũ dilectus de cõsue.c.dilecti.de dona. c.olim de uer. sig.glo.in cle.si de beneficio de præbẽ.Cal.consi.xxij.eo.ti. & vij.de rescrip.Abb.in c.super eo.col.ij.de offi.deleg.& in c.fi. penit.& remis.Quartò quia ratio regulæ fuit propter onera & impensas,ac alia quæ Cardinales sustinent pro eorũ familia,secudũ Rot.de præbẽ.in antiq.xvj.quæ militat,licet reseruatio remaneat ob Papæ familiaritatẽ iã cessantẽ. Neq; obst. quòd sit iudicatũ in beneficijs prothonotariorũ non esse locũ regulæ ratione potentioris uinculi per tex.in d.c.uolentes & in d.c.sollicitè cum alijs,quia potuit esse ex eo,ꝙ tales sunt sedis apostolicæ officiales, non unius Papæ tantùm. familiaris uerò unius Papæ nõ remanet familiaris alterius, nec sedis apostolicæ.Ex aduerso uidetur ꝙ ualuerit prouisio,quia quamuis
2 cesset familiaritas,remanet reseruatio seu affectio,† & semel affectũ semper durat tale,donec de eo prouideatur iuxta extrauagañ.Pau.ij.ad Roma.de conces.præben.& Rot.in antiquior.Bisiguet.xx.de præbẽ.ac in antiq.xiiij.& in no.xj. quæ
3 reseruatio † sicut affectio,& decretũ omniũ inferiorum manus ligant c.inter dilectos cum materia.& ibi Inno.de exces. præla.c.si eo tempore,& ibi etiam doct.de elect.in vj.& c.ij.

de præ

de præbē.eo.ti.de affectis enim & reseruatis solus Papa prouidet, & uinculū reseruationis habet. Item affectionis ad Papam afficit, ꝙ regulæ locus nō sit. hoc etiā patet ab ordine regularū primò reseruantiū Papæ postea prouidentiū Cardinalibus, qui ordo in eis, ut est in palatio, in multis alijs casibus cō sideratū & obtentū, denotat ordinē uolūtatis l.quotiēs. ff. de usufru. & c.mandato de præben.in vj. Nec in proposito uidea-
4 tur differre ꝙ duret uel nō Papæ familiaritas † ex quo produxit reseruationē quæ durat, et affectionē, quæ reseruatio inspicitur etiā uiuente Papa, cuius fuisset quis familiaris, nō familiaritas ut familiaritas, sed uinculū & effectus, ex ea resultās, & sic ex familiaritate maioris causatū, nimirū si durat, & offuscat ita mortuo, siue uiuo pontifice, & rectè procedat iudicium fundatū in maiori lumine & ordine regularū. Nam &
5 sufficit ꝙ fuerit quis familiaris † alicuius Cardinalis uel Papæ quamuis postea esse desinat, ad hoc ut beneficia, quæ tempore familiaritatis obtinebat, remaneant reseruata Papæ, ut est dictū & prosequitur Fely. c. in nostra. cor. xxj. de rescrip. Illud autem quod non noceat secundo Cardinali uiuenti uinculum causatū ex familiaritate primi, est propter regulā, in qua id Papa concessit, in sui præiudiciū, aliâs noceret, prout in regula tertia, & cum dicta regula xxx. nō dicat de uinculo causato ex familiaritate Papæ, nec nos dicere debemus l. si seruus. §. non dixit prætor. ff. de acquiren. hæredita. satis est enim quod in expressis gratiā de suo fecerit. item uerba regulæ non conueniunt, nisi uinculo causato ex familiaritate Cardinalis. non ergo in alijs includitur mens Papæ quin potius includitur l. has accusare. §. in omnibus de accusa. & l. iiij. §. totiens. ff. de dam. infec. in quibus si uoluisset c. ad audiētiam de dec. & cum sit casus omissus remanet in dispositione iuris, & regulæ ter-

tiæ reseruantis Papæ indifferenter l.cum dotem sol.mat. & l. commodißimè.ff.de lib.& posth. & dato quòd ratio regulæ fuerit ob alimenta & onera &c.non sequitur quod extra casum suum procedat,ex quo uerba non patiuntur,& aliàs re-
6 *gulæ † sint stricti iuris sicut statuta, taliter ꝙ non debent extendi,nec suos terminos egredi l.iij.§. hæc uerba el.ij. de neg. ge.l.in agris.ff.de acqui.re.do.& c.j.de sepultu.& ꝙ strictè, in expreßis duntaxat accipiatur,cōstat etiā ex eo quod loquatur de uacatione per obitū, & non extenditur, si ciuiliter familiaris moriatur,aut beneficio priuetur,seu renunciet, secūdum glosatorē super ea,nec est aliqua in regula expressa ratio,ex qua in uim extensiuā seu cōprehensiuā ueniant casus simílles ad l.libertū.§.senatus consulti.ff.de rit.nupti.& cle.j. iūcta gl.de elec. nec unica quæ habeatur pro scripta iuxta gl. peregrinā in l.quāuis.C.de fideic.quoniā duas alias considerat Egi.dec.cccxxxij.quæ uideatur ibi.& esto ꝙ illa de alimētis, & oneribus esset una & finalis, ex qua liceret arguere, & quæ sufficeret ad.§.affinitatis insti. de nupti.omnino obstant prædicta,& hoc quod reseruatio ex familiaritate Papæ non est similis,nec æqualis reseruationi ex familiaritate Cardinalis sed potius maior,igitur & c.c.sedes de rescriptis c.qui ad agē dum de procu.in vj.& cle. non potest eo.ti. & per præmissa tollitur etiā illud de latißima interpretatione, quæ ex multis hic non accommodatur,etiam ex eo quod est pronuntiatū in beneficijs prothonotariorum & similiū.Nec refragatur quod tales sint sedis apostolicæ officiales,cum idem iudicetur de camerarijs,& alijs familiaribus Papæ habentibus officiū, si ad familiaritatē Cardinalium transierint, item aperta est differentia inter Papam & Cardinalem, quia Cardinales non habent successorē in familiaritate,neq; in reseruatione aut affe-*

ctione

ctione, etiam si eius contemplatione esset in aliquo cōsiderabilis. Papa autem sic quoad reseruationē & affectionē, † etiā
7 si familiaritas de persona ad personam non transeat. quoniam sedes apostolica nunquam moritur, nec imperiū c. si gratiosæ de rescrip. in vj. & in auc. quo opor. epi. §. licentiā col j. itaq; reseruata & affecta Papæ ad eius successorē transeunt, & nisi esset dicta regula xxx. reseruatio præcedens ex familiaritate Cardinalis, nihil beneficij aut utilitatis afferret primo Car. nec quidē secūdo, quia q; beneficia familiariū sint Cardinalibus reseruata, dicere non possumus, sed habent tantùm id quod eis regula cōcessit, facit etiā pro affirmatiua quod ponit Bellenzi. in tract. de chari. subsi. q. cxvj. pro qua pōderat glo. dictæ regulæ uerbū, similē transierint, innuens q; si ad maiorē, puta Papæ, non sit locus regulæ exhorbitanti ut in d. c. uolentes & ibi Abb. de offi. dele. & quia persona loquētis censetur excepta, ut non ueniat in generali sermone l. inquisitio. C. de solut. & c. uenientes de iure iur. & ex hoc infert ad casum, cùm regula loquatur de familiaribus Cardinalium non Papæ exemplificando etiā in officialibus sedis apostolicæ firmās ita esse de iure, licet subijciat contrarium fuisse practicatum in beneficijs unius prothonotarij, & scriptoris apostolici, propter unam constitutionem factam in conclaui tēpore electionis Inno. viij. quod non obstat, quia potuit Innocentius ita mādasse, uel capitula conclauis, aut istam constitutionem factus pontifex confirmasse, & secundū eam fuisse iudicatum, quæ hodie non apparet, & magis facit pro quàm cōtra, quia si est de iure non erat opus cōstitutione, & aliàs legibus iudicandū est, nō exēplis l. nemo. C. de senten. Verum pro negatiua facit, quod regula practicatur, & procedit in beneficijs familiariū Cardinalium apud sedem apostolicā decedentiū, & nulla est

8 †reseruatio maior in iure, uel aliâs magis peculiaris quã c. ij. de præben. in vj. igitur uidetur cessare illud de maiori lumine & potentiori uinculo, cui glo. regula respondet, q, in hoc Papa sibi præiudicare uoluit, & licet clarè nõ exprimat, omnino ita est tenendum, quia si istud non esset, parum aut nihil regula prodesset, ex quo familiares Cardinaliũ pro maiori parte in copioso numero moriuntur apud sedẽ, ob continuam Cardinalium in Romañ. curia residentiam pro quo l. si quando. ff. de leg. j. c. si Papa de priuilegijs in vj. Item stante naturali Cardinalium in curia necessariaq; ut in c. bonæ el. j. cum ibi no. de postu. præla. & quia sine Papæ licentia non absunt ab ea, priuilegiũ & beneficium regulæ intelligendum est secundũ personarum conditionem, & consequenter etiã considerata morte familiarium apud sedem l. plenum. §. equitij. ff. de usu & habi. magis autem faceret pro negatiua, si in prima dignitate

9 † post pontificalem, ac principali in collegiata, quæ sunt reseruata Papæ per dictam regulam xxxj. requirat consensus Cardinalis & sit locus regulæ xxx. & Alfonsus Contreras procurator Cardinalis sanctæ Crucis iudicatũ asserebat, quia si ita palatium regulam intellexisset, non posset aßignari rationis diuersitas inter casum & casum, sed quòd taliter fuisset iudicatum, nihil obstendit, neq; ego declaro hic opinionem meam, propterea quia causa adhuc pẽdet indecisa coram domino Ioan. Staphileo Episcopo Sibiniceñ.

De Concess. Præbend.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Acceptare non potest tria beneficia in vna collatione, habens expectatiuam ad tres collationes

tiones, & tria beneficia, ſed vnum duntaxat in qualibet. Vel ſic, Expectatiua ad duas vel plures collationes, & totidem beneficia, intelligitur diſtributiue de vno beneficio in qualibet.

EPITOME.

1 Expectans habens ad duo vel tria, in duabus vel tribus collationibus non poterit acceptare, niſi vnum in qualibet collatione.

2 Creatus in canonicum, non poteſt in illa collatione aliud beneficium acceptare, præter præbendam.

DECISIO PRIMA.

QVOD habens gratiã expectatiuã ad duo uel tria, quæ infra menſem duxerit acceptanda in forma, in duabus uel tribus collationi-
1 *bus, nõ poßit acceptare duo uel tria in † eadem collatione, ſed unum tantum. poſt longas diſputationes fuit concluſum à maiori parte dominorum intelligendo diſtributiuè, non collectiuè. fundamentũ fuit quia ſicut Papa in dubio nõ uidetur uelle grauare eccleſiam in admißione duorum c. mandatũ de reſcrip. ita nec onerare collatorem, niſi ad unum, facit, quia ad tres collatores & collationes gratiam facit, & ad tria beneficia, ex quo diſtributio colligitur, & ſi aliter eſſet ſequi poſſet, ut dicebam, quia in una collatione aut diœc. eſſent xxx. expectantes quilibet habens ad tres & tria, quæ poſſent in eadẽ collatione uel diœc. acceptare. xc. beneficia, & ſic malitioſè nocere uni collatori ac collationi. unde aperiretur etiam uia ad malignandum, quod fieri non debet l. ij. de indic. uidui. tollen. l. meminerint. C. unde ui. & ita 1518. de menſe Nouembris pronunciauit dominus Martinus de Spinoſa in una Trechoren. parrochialis, cuius ſententiã reuocaui, quia fuit producta gratia, quòd duas parrochiales in eadem diœceſi poſſet acceptare. ergo quãdo non*

dicitur de duabus, datur intelligi, quòd scribitur distributiuè. tenentes oppositū cōsiderabāt, q̄ uerba nō repugnabāt, quin tria possent in eadē collatione acceptari, nec Papæ mens, quæ iure probaretur, cùm nullibi hoc caueatur & c. l. illam. C. de colla. item quod Abb. in d. c. mandatū asserit expresse nō prohiberi, quod Papa non intendat grauare ecclesiā super receptione duorū. Sed fuit responsum satis esse cautū ex mente d. c. seu arguendo à simili stante eadē ratione l. nō possent. ff. de legi. quodq; uerba in distributione triū collationū & beneficiorū; in hoc arguebāt mentē Papæ qui si interrogaretur, ita clarius exprimeret uerisimiliter ex prædictis. igitur habeatur pro expresso l. tale pactū. §. fi. cum ibi not. ff. de pact. Ad hoc
2 *quia quando aliquis creatur † in canonicū in aliqua ecclesia, non potest in illa collatione aliud beneficiū acceptare, præter prabendā accessoriū, seu qua non debet canonicus carere, ut dico in decisione incipiente,* Receperat capitulū, *& tamen si plura possent acceptari, creatio in canonicū cum expectatione præbendæ non impediret, quoad alia, cùm non accipiatur nisi pro uno beneficio. Item opponebatur quod ex d. c. mandatum & eius mat. solùm dabatur exceptio, ut dicit ibi* Bar. *ergo plura acceptari possunt, si non excipiatur, sed an hæc sit cōmunis sententia, aliquid dico in illa decisione, quod nulla est ipso iure secunda reseruatio pensionis, tacitò de prima incipit, cōclusum est in una* Cremonen̄. *& iste passus non fuit disputatus, quia de exceptione* Episcopi *cōstabat per collationē ulterius contra conclusionem dicebatur, quod quando in una diœc. sunt plures collatores, omnes grauabantur & ratio d. c. non cadebat, ex quo non solùm* Episcopus. *Sed hoc potest negari, nisi dicatur etiam de collatione inferiorum, & tunc ratio est eadem respectu totius diœc. quæ unius ecclesiæ aut*

collato

collatoris inferioris Episcopo,ut sicut in una ecclesia non uidetur Papa intellexisse de duobus,ita quando concedit gratiã in diœc.ut respexerit ad unum in tota diœc.quotquot sint collatores ex uerisimili coniectura ta uolunitate, seu ex consuetudine eius ex qua insurrexit illa præsumptio tacitæ uoluntatis, ut inquit Abb.in d.c.& ita audiui à pluribus curialibus fuisse hactenus expectatiuas intellectas & quòd domini in Parco ita sentiunt.Item si in una diœc.non esset alius collator quàm Episcopus obiectio cessaret, & demus quòd in una ecclesia plures essent collatores,certè decisio d.c.ita procederet,sicut si esset unus tantùm quãdo grauamẽ respectu ecclesiæ cõsideratur. idem ergo quando de diœc.ut respectu totius diœc. facit l.quæ de tota.ff.de rei uendica.

II. Decis. SVMMARIVM.

Habens expectatiuam ad duas collationes & duo beneficia,potest cũ effectu acceptare vtrũque in eadem,si collator taceat & nemini conferat,aliâs vnũ tantũ. Vel sic, Quod dicitur expectatiuã ad plures collationes & plura beneficia concessam intelligi distributiue,non collectiue procedit,si excipiatur. Non quod ipso iure acceptatio omnium in eadem prohibeatur.

EPITOME.

1 Expectatiua ad duas collationes & totidem beneficia,quando effectũ sortiri possit in vna tantum collatione?

2 Papam grauare velle ecclesiam de duobus beneficijs,de iure nõ præsumitur,

DECISIO II.

QVod in proxima decisione fuit omissum fuit postea de mense Maij 1523. in una causa Bergomeñ.seu Cremoneñ. clericatus de Romano coram me

pendente in tertia instantia decisum, & uidelicet quod expe-
1 ctatiua † ad duas uel plures collationes, & ad totidē beneficia possēt effectuari in una & eadē collatione, quoad utrūq;, uel omnia prout cōtigerat, quia expectans acceptauerat duo beneficia uacantia per obitū unius in eadem dioec. & hoc ex quo ordinarius collator non cōtradixerat, neq; beneficiū de Romano, quod erat alterū de acceptatis cōtulerat taliter, quod non repugnātibus uerbis expectatiuè, ut in praecedēti cōclusione est adductū, siue cōsideratio quae colligitur ex c. manda-
2 tum de rescrip. quod Papa † nō intendit grauare ecclesiam de duobus, nisi id exprimat, ut ait Io. An. in c. pē. col. fi. eo. ti. in vj. & est expressū in d. decisione, pcedat ex mēte iuris, seu ex uerisimili, & coniecturata cōcedentis uoluntate, uel ex eius consuetudine, ex qua insurrexerit praesumptio tacitae uoluntatis, secundū uarias expositiones Ho. & Abb. post alios scriben. in c. mandatū, cōmunis opinio est Ioā. de Lig. But. & Cal. quos refert Abb. in d. c. col. fi. quod secundae literae ibi non peccāt in surreptione, nec sunt ipso iure nullae, sed quod uterq; tam primus q̄ secundus excludatur uia exceptionis, nō uia nullitatis, ut tenet Abb. in d. c. & sequitur Fely. in c. capitulū col. iij. in uerbo literae eo. ti. & Imo. in d. c. mandatū col. ij. uolēs quod ualeat secunda gratia, cōditionaliter tamē quamuis referat quod Io. An. in d. c. pe. ac But. in d. c. capitulū, distinguēdo uideantur cōcordare opiniones, & sic haec pars quòd nō ipso iure, sed ope exceptionis est cōmunis, & ex quo proxima decisio, ut expectatiua gratia intelligatur distributiuè, nō collectiuè fundatur in ratione. d. c. mandatū sequitur uera cōclusio, ut accipiatur distributiuè effectualiter, si excipiatur, aliâs collectiuè, si ordinarius in fructu puisionis grauamē patiatur, quod grauamen considerat Abb. in d. c. mandatum in prin. & ita iudicaui.

III.

III. Decis. SVMMARIVM.

Acceptatio beneficiorũ in genere, quæ fit per præsentes in curia, potest etiam fieri per procuratorem. Vel sic, Quod permittitur curialibus, vt in curia acceptent in genere, & postea declarent in specie, censetur permissum etiã per procuratorem.

EPITOME.

1 Præsentes in curia expectatiuarum vigore, possunt acceptare beneficia vacantia extra curiam in genere, & habita notitia vacationis declarare in specie.
2 Expectans habens terminum mensis, licet ante vacationem acceptare non possit, tamen si habet sine tempore, potest acceptare in genere primum, quod vacabit.
3 Expectans habens beneficium acceptandi infra certum terminum, potest dimittere primum, & acceptare secundum, vel aliud quodcũq; etiam sine causa. secus si terminus non est appositus.
4 Præsentes in curia, sicut per se in genere acceptare possunt, ita per procuratores. & nume. 7.
5 Stilus ad hoc, vt inducatur quæ requirantur?
6 Acceptatio beneficiorum per procuratores fieri potest, & an requirat speciale vel generale sufficiat?

DECISIO III.

1 *Solent præsentes † in curia uigore expectatiuarum & reseruationũ cum beneficio acceptandi acceptare in genere in eadem beneficia uacantia extra eam, & habita uera notitia uacationis declarãt in specie, & datur eis à notario instrumẽtum acceptationis, & prouisionis, quando est cum prouisione de tali beneficio uacañ. per obitum N. quam prærogatiuã non habent absentes à curia, licet ubiq; poßint acceptare in specie, nisi impetrẽt beneficium præsentialitatis, prout aliqui*
2 *faciunt, ad hunc & alios effectus, & quia expectatiuæ † & reseruationes huiusmodi habẽt terminum mẽsis à die notitiæ iuxta formã cle. unicæ. §. secus de cõces. præbẽ. talis acceptatio*

fieri non potest ante uacationē, aliâs habens acceptandi facultatē sine tēpore potest, antequā uacet acceptare primū in genere, quod uacabit, & ex causa secundū, aut tertiū c.j. & c. ne acceptandæ eo.ti.in vj. glo. in d. §. secus in uerbo notitia & ibi Car. q. x. Io. An. & Phil. Frāch. in d. c. ut Rot. eo. tit. in no.

3 *xiiij. Et quādo est certus † terminus acceptandi, potest dimitti primum & secundū beneficium etiam sine causa, & acceptare quodcūq; infra terminū, secus in habente beneficium acceptandi absq; termino, qui sine causa nō potest dimittere primum ut in d. iuribus & Ioā. And. in c. executor eo. tit. & lib. ac Phil. Frāch. in d. c. ne captandæ & ibi per glos. & doct. de*

4 *materia acceptationis in genere, & non obstante † quòd aliqui in curia præsentes etiā obtineāt, q̄ per procuratores acceptare poßint, meo tēpore fuit tētum & nouißimè de mense Aprilis 1 5 2 2. In una corā dño Iaco. Simoneta firmatū à maiori parte dominorū talē gratiā non esse necessariā, sed ad cautelā impetrari l. testamentū. C. de test. quāuis aliqui dñi pro-*

5 *pter stilū dubitarent, sed ut dicebā † nō probatur ita inductus, neq; constabat secundū eum pronunciatum, de quo non est arguendum, nisi aliquando desuper sit iudicatum, uel per frequētes actus extraiudiciales, ex quibus id colligitur, ex quo nō ita innotescunt sicut iudiciales, ad ea quæ Bar. tradit de consuetudine in repetitione l. de quibus uer. ij, uideamus ij. q. principali col. vij. & iiij. q. principali xj. & xij. ff. de legi. & in repetitione l. ij. col. xj. C. quæ sit loci consuetu. quod nō colligitur, si aliqui per se tantū acceptēt, & quidam per alium poßint impetrent, cum plures in iure periti, & alij in arduis curiæ negocijs occupati, nunc per se quandoq; per procuratorē iuxta poßibilitatem, ac commoditatem, & aliqui semper per alios*

6 *acceptent, ex eo quod de iure acceptatio † per procuratorem*

fieri

fieri potest, sicut electio secundũ Arch.& Phil. Franch.in d. c.ne captandæ & est glo.in d.cle.super uerbo præsenti, requirens tamẽ speciale mandatũ, etiã si sufficiat generale ad acceptandũ & impetrandũ beneficia, cum satis dicatur speciale ad beneficia secundum docto.in c.accedens de præben. Lap. & Domi.in c.si tibi absenti & ibi Phil. Frãch.col.iij eo.ti.in vj. de electione uideatur tex.in d.c.quisquis.§.illud de elect.& in c.pe.eo.ti.in vj.& quoniã de iure ita est ex prædictis, & regu
7 lariter quòd potest † quis per se & p aliũ c.potest de reg.iur. eo.lib.& qui facit p aliũ uidetur facere per seipsum l.j.§.deiecisse.ff.de ui & ui ar.saltẽ iuris præsumptione. inquit Bar.in l.si is qui pro emptore in prin.col.xxiiij.ff.de usuca.ad hoc ut excluderetur in proposito pcurator, necesse esset, ut ad prætensam cõsuetudinẽ acceptãdi per se tãtũ concurrerẽt multa. quæ requiruntur, ut iuri cõmuni præiudicetur, de quibus per gl.fi.& doct.in c.fi.de cõsue.quæ re uera nõ probantur. Neq; urget ratio quòd si præsentibus indulgetur, quòd per se solũ possint, quin potius suadet, q possint etiã per alios, ut Cardinales, & iudices pluribus tribunalibus præpositi.& similes q per se istud cũ honore, & absq; eo quod auocẽtur à publicis negocijs, seu alijs urgentibus occupationibus nequeũt.unde cõuenit ut p procuratores possint dicit tex.in l.j.in fi.ff.de procur.& quia sumus in permissis, ergo per se & alios, ut etiã si essemus in dubio permisso iuri cõmuni, sit cõformis l.hæredes mei.§.cũ ita & ibi doct.inferentes ad plura.ff.ad trebel.facit quia casus omissus & c.l.si cũ dotẽ sol.mat.& l.cõmodissimè. ff.de libe.& posthu.Itẽ secundum regulam, quod in permissis affirmatiuè, ut hic, omnia censentur cõcessa, & per omnes per quos aliàs actus explicari poterat, si non constet in aliquibus casibus, aut personis inhibitum l.multum.§.j.de procur.l.

nec

nec non.§.quod ex eis ex qui.cau.ma.l.j.ff.de testi.ca.cũ apud de spon.& mat.& glo.in c.inter corporalia.in uerbo non inuenitur de trãsla.Epi.neq; ob.quod hoc uideatur uelle personalis indulgẽtia quæ nõ debẽt personam egredi l.quia tale.ff. sol.mat.§.sed & quod.principi,uer.plane inst.de iur.na.gẽti. & ci.quia si uis baptizare personaliter,accipias,hoc est per missum personis duntaxat in curia residentibus,eo tamen quo iuxta materiam,& iuris dispositionem poßint aliquid non restrictiuè,quod per se maximè,quia si à iure non esset per aliũ concessum,magis esset ampliãdum indulgentia principis eiusmodi beneficium l.fi.ff.de consti.princi. & c.cum dilecti. de dona.cum si.aliâs si per se tantum posset in residentium damnum redundare,& esset elusoria permißio, ut patet ex adductis,cùm debeat prouidere omnibus,& commodè,& esse generalis l.si prætor.ff.de iudi.l.quod fauore.C. de legi,l.nepos proculo.ff.de uerbo.signi.& c.erit autem iiij.di.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Licet motus proprius in reseruatione generali,Item in speciali impediat facultatem optãdi ex statuto,vel cõsuetudine inducta secundũ cõmunem opinionẽ docto.tamen hoc nõ procedit in expectatiua proprio motu cõcessa,propter regulam cancellariæ volentem, quod non suffragetur,nisi ad tollendam surreptionem.

EPITOME.

1 Optandi consuetudo,vel statutum cessat in reseruatione speciali, vel generali motu proprio facta in fauorem certæ personæ, secus si ad alicuius instantiam? & nume.7.

2 Motus proprius in expectatiuis,in quo suffragetur?

3 Motus proprius cum generali clausula operatur,ꝙ generalis clausula habet vim specialis.

4 Motus proprius non tollit qualitates intrinsecas,nec lædit ius tertij.

Expect

5 Expectans non impedit permutare volentes.
6 Motus proprius sine clausula generali semota regula, an sufficiat ad impediendam optionem?
8 Dictio maximè de sui natura, quid supponat?
9 Optio an tollatur per clausulas generales non obstantiarum, videre missiuè.

DECISIO IIII.

Clausula motus proprij in reseruatione beneficiorum speciali facta in fauorem certæ personæ impedit statu-
1 *tum & consuetudinem de optando, † secus si ad petitionem alicuius, quo casu siue Papa conferat siue mandet conferri locus est optioni, nisi de consuetudine, uel statuto fiat expressa mentio, sicut etiã de priuilegio fieri debet tex. est in c. fi. de cõsuet. in vj. & in c. si propter tua debita ac c. quãuis de rescrip. facit c. cũ in ecclesia de præbẽ. eo. lib. Ita cõmuniter tenent* Domi. *&* Phil. *Frãch. post* Lap. *quem referunt in d. c. fi. &* Car. *in cõsi. xvj. circa fi. ex mente* Lap. Arch. *&* Io. And. *ut ait & idẽ dicũt ut impediat, quãdo fit reseruatio generalis nõ ob fauorẽ singularẽ alicuius, & attẽta hac cõmuni sentẽtia maior pars* Rotæ *in una causa* Pisauriẽ. *canonicatus & præbẽ. coram dño* Martino de Spinosa *de mẽse* Aprilis 1523. *uolebat, quòd optio cessaret contrá expectantem apostolicum, habentem in sua gratia expectatiua motum proprium, cùm habeat etiã uerbũ, reseruamus. Ita quod est reseruatio specialis in fauorem expectantis, & docto. non distingunt expectatiuas in hoc ab alijs gratijs reseruationũ, sed producta fuit postea regula cãcellariæ de motu proprio disponẽs, q in expectatiuis*
2 *† motus ꝓprius non suffragetur, nisi ad tollendã surreptionẽ gratiæ duntaxat, & qa fuit data formiter, licet diceretur quod non esset de dandis, concluserunt omnes secundum eam. dabatur etiam de alia regula uolente quod motus proprius non tolleret optandi facultatem, sed in ea noluerunt domini*

se fundare dicentes, quod nõ esset de dãdis, prout nõ erat formiter ex cãcellaria data, quãuis copia reperiretur registrata, nihilominus negari nõ poterat, quin declaret mentẽ Papæ, sicut clausula nõ obstãte, quæ ponitur in parte executiua, etiam si nõ augeat dispositionẽ, ut in cle.j.in fi.de præbẽ.declarat tamen intentionẽ circa concessa inquit Bal in l.cam quã col.viij. C.de fideicõ.& aliquid debet operari ne frustra dicatur membranas occupare, cum inspecta eius continentia nõ seruiat expeditioni literarũ, nec uideatur edita propter solos dominos abbreuiatores l.si quando.ff.de leg.j.c.si Papa de priuileg. in vj.l.iiij.ff.de usur.c.sollicitè circa fi.iuncta glos.in uerbo tanquã de mai.& obe.cùm nec debeat uerbum esse superfluum, nec quidem sillaba secundum Bal.in rub.C.de contempti.q.ix. & in l.j.post glo.quod me.cau.Ideo mirabar quod dicebatur non esse de dandis, & quare cancellaria eam non debeat. contra conclusionem proponebatur aliquando fuisse iudicatum pro expectantibus contra optantes. Sed nimirũ quoniam non dabatur de regula, de qua hic erat datum, & aliâs regulæ non necessitant. & inde est q nunc uno, nunc alio modo iudicatur, ut prosequor in alia decisione incipiente, maiores Domi.tamẽ omissa mentione regulæ, quam tunc non uidebat in consi.ciiij. tenet de iure communi per clausulam motus proprij in expectatiua appositam non tolli optionem per plura fundamẽta, & ad Lap.quem alij ut supra referunt & sequũtur. Respondet quod loquitur quando Papa confert, uel conferri mandat certam præbendam, & apponit motũ proprium cum clausula generali non obstan.&c.requirit ergo tria, quod gratia sit de certo corpore, & motu proprio ac habens dictam clausulam. expectatiua autem est de incerto corpore per acceptationem certificando, & aßignat rationem differentiæ inter

gratiam

gratiam de certo & ad incertum, & respondet ad contraria, quæ hic omitto, quia ibi uideri possunt. & opinio Domi. placebat domino Sibinen. & mihi & reperio pro ea Mil. in repertorio, in uerbo motus proprius, ubi refert secundum Lap.
3 *in d.c. quãuis & in alijs locis, ꝙ motus proprius † cũ clausula generali operatur, quod generalis clausula habet uim specialis derogatoriæ, quodq; contrariũ tenẽt Ioã. de Lig. & Ioã. de Sãtu. ut refert Domi. in d.c. quãuis ex quo motus proprius nõ ampliat in præiudiciũ iuris tertio quæsiti & ꝙ Io. de Imo. sequitur Lap. quãdo in clausula dicitur non obstan. aliquibus per quæ gratia posset impediri uel differri ad hoc, ut clausula aliquid operetur, subiungit Mil. ꝙ talis distinctio nõ procederet in expectatiuis. uel alijs super incerto beneficio concessis, bene si super certo. idẽ uidetur uoluisse decis. v. in no. de cõsue. respectu clausulæ generalis dũ in summario dicit de certa præbenda, & in corpore de maiori præbẽda. Item facit decisio vj.*
4 *de præben. in no. uolens quod motus proprius † nõ tollat qualitates intrinsecas, nec ampliat gratiam, neq; habilitat, nec lædat ius tertij. præbẽda autem pinguior erat debita antiquiori, qui absq; nouo titu. uirtute antiqui solùm ascendit & permutat præbendã c. fi. & ibi. Io. And. Ancha. & alij, & Car. cõsil. cxxvj. unde uidetur sibi ius quæsitũ, & per rescriptum non intendit Papa tollere ius alteri debitum, ut in d.c. quãuis & c. si propter tua debita nec facultatẽ optandi, ut in d.c. fin. quod in expectatiua loquitur indistinctè, quia ut uidemus cõcipitur motu proprio, neq; distinguitur per alia iura, facit & alia decis. Rotæ. lxx. de rescript. in anti. dicẽs ꝙ motus proprius nõ tollit ius tertij, et loquitur in iure patronatus debito layco q casus, licet habeat rationẽ, ne layci retrahãtur à benefaciendo ecclesijs, secũdũ glo. & doct. in c. nobis & in c. cũ dilectus de*

iure

iure patro.etiã statutum seu consuetudo de optando, habent suã rationẽ singularẽ, & uerũ est dicere debitam esse præbendam, sicut ius præsentãdi & patronatũ accedit, & decisio.ix. de cõsue.in antiq.uolẽs quod expectatiuus uel apostolicus im petrãs primò debet esse in inferiori gradu, postea ascendere secũdum ordinẽ suum, & alios gradus suis loco, & tempore iuxta statuta, & cõsuetudines ecclesiæ, facit etiã decisio alia, quã annotaui cum multis motiuis, quæ pro ea adduxi incipiẽs fuit post binam disputationem, & in simili Alexan.de Antilla
5 quẽ Domi.adducit in d.consi.uoluit quòd expectatiuus † habens motum proprium non impediat permutare uolentes, & ponderetur ratio differentiæ de certo corpore beneficij ad incertum, quã ponit Domi.in d.consi.tenendo tamen cõmunem
6 seu cõmuniorẽ opinionẽ, semota regula † nihil fuit dictum, an sufficiat clausula motus proprij ad impediendã optionem sine clausula generali prædicta, & ex præmissis patet Lap. & Io. de Imo, uelle quod non, prout Domi.in allegato consilio. & Mil.in loco ubi supra referũt, & intelligunt eorum dicta & Car.hoc firmat clarius in d.cõs.xvj.Idẽ uidetur sentire Domi. ex mẽte Lap.in c.j.col.iiij.de fil.presbyt.in vj.quantũcunq; dicat referẽdo Lap.quòd si Papa scribat motu ꝓprio maximè, saltem cum clausula generali non obstañ.talis clausula iustificat formã literarum ac personam.non sic, quãdo absq; ea scri
7 bit etiam motu proprio.Ratio diuersitatis est quia quando † scribitur ad alterius petitionẽ habetur respectus ad impetrãtẽ, atq; ad eius ambitionẽ, & ad finẽ, ad quem ponitur clausula, non obstañ.restringendo, & eam non ampliãdo, ut in d.cle. j.in fi.de præben.& in c.si motu proprio cum seq.eod.titu.in vj.quando uerò motu proprio non habetur respectus ad prædicta, sed ad scribentem, qui legibus non arctatur, unde sufficit quòd

quòd eius intentio quomodocūq; deprehēdatur, quæ ſatis patet, quãdo motu proprio ſcribit per clauſulā ipſam nō obſtañ. &c. itaq; cōſtat ex dicto & ratione utrunq; requiri, quod nō requireretur ſi teneremus dictum eiuſdem Domi. & Philip. Fran. in allegato c. ſi. dum firmant, quod motus proprius impedit optionē ſubijcientes maximè, cum clauſula generali non
8 *obſtañ. cùm natura † dictionis maximè & præſertim ſi propriè ſumatur, ſit ſupponere ueritatē caſus præcedētis, etiā in caſu contrario, ut in c. auditis de elec. & in c. quoniā frequēter. §. porro, & ubiq; glo. ut lite non conteſt. & Abb. in c. di-*
9 *rectè de app. uerum quia dicta clauſula non obſtañ. † conſuetudinibus &c. & non obſtañ. quibuſcunque, per quæ gratia poſſet tolli quomodolibet, uel differri, ſolet poni in expectatiuis, & in quibuſdā alijs gratijs, ideo an per ſe abſq; clauſula motus proprij impediat optionem, & aliàs de eius natura, & quid ac in quibus operetur? uideantur docto. in d. c. ſi. & Domi. d. c. ſi propter tua debita colū. v. cum. ſeq. & in conſil. xxxix. ac Phil. Franc. in d. c. ſi propter col. ulti. & Rota deciſ. j. in no. de præben. & in d. deciſ. v. de conſue. & vj. de cōſti. in antiq. ac ij. de conſue. in antiq. & in d. deciſ. ix. & Mil. in repertorio in uerbo, clauſula generalis non obſtañ. ac Fely. in c. nonnulli col. xiij. cum ſe. ubi late de reſcrip.*

V. Deciſ. SVMMARIVM.

Decretum expectatiuæ ligat nuncium habētem à Papa facultatem conferendi uſq; ad certū numerum beneficiorum, cum clauſula non obſtan. reſeruationibus generalibus, vel ſpecialibus pro tempore factis, vel fiendis.

EPITOME.

1 Decretum cum appoſitione menſis ita ligat nedum ordinarios verum

etiam nuncios, etiam si acceptans non acceptet, vt infra mensem fa-cta prouisio non valeat.

2 Prouisio Papæ, an præueniendo expectantes valeat?

3 Legati de latere potestas, non extenditur ad reseruata.

DECISIO V.

NVncius apostolicæ sedis in Hispania Archiepiscopus Cusentinus habebat potestatē cōferendi xxiiij. benefi-cia etiā generaliter reseruata non obstañ. reseruationibus ge-neralibus, uel specialibus pro tēpore factis, uel fiendis cōtulit beneficiū uacans in mense expectantiū. fuit dubitatū, an uale-ret prouisio & tandē à maiori parte dñorū tentū in una Pa-ceñ. parrochialis de Bodonal. 1 5 2 0. corā dño Pau. de Capi-

1 suchis quod non, quia sicut decretū † expectatiuæ ligat ordi-narios, etiā si expectans non acceptet, ut infra mensem nō ua-leat prouisio facta, nec reuiuiscat lapso mense cle. unica. §. se-cus de cōcess. præben. & Fely. post alios in c. cum ex officij, de præscrip. ult. char. Et hāc partē obseruat palatiū. Ita ligat nū-cios, quinimo Papā secundū Abb. Lap. & Domi. in c. pen. de præben. in vj. pro decis. fuere ponderata uerba decreti ibi. si se-cus à quoquā quauis auctoritate cōtigerit attentari, & sic tam apostolica, quàm ordinaria non obstañ. ꝙ clausula inhibitio-nis in expectatiuis solùm inhibet ordinarijs, non alijs, aucto-ritate apostolica, & sic nō nuncio c. hi qui eo. ti. & lib. Et cū ueniat decretū accessoriæ ad gratiā nō debet operari plusquā gratia, & clausulæ suspensiuæ, & inhibitoriæ in ea appositæ l. non dubiū. C. de leg. c. inter dilectos in fi. de fide instru. regu-la accessorium de regu. iur. & c. si super gratia de offi. delega. in vj. Item una clausula declarat aliā l. si seruus plurium in fi. ff. de lega. j. Ita quòd inspecta uirtute inhibitionis non uidetur fieri secus & ex his dubitaui, quia fuit responsum, ꝙ non re-stringebatur propterea uis decreti, ut supra, cùm etiam Papā conti

contineat, nec refragatur q; maior potestas remansit Papæ. c.
2 *dudum de præbē. in vj. Quia uerū est Papā posse † præuenire expectantem, & ualet prouisio cum mentione decreti habēs clausulas, per quas in tali beneficio præiudicetur expectantibus, & ad alia ius eis præseruetur, tunc enim tollitur hoc dubium secundū Io. An. Phil. Fran. & alios in c. si postquā eo. ti. & lib. Car. cōsi. lxj. & habetur decisione. xvj. Item licet de morte eo. ti. in no. Vbi ante pulsionē & post acceptationē expectañ. Papa ualidè prouidet, in quo casus puisio nuncij deficeret, ex quo non potest apponere clausulas prædictas, sicut Papa facit. Rot. eo. ti. in no. xxviij. loquēs de nuncio, quod po-*
3 *testas † legati de latere & executorū ac nuncij nō extenditur ad beneficia reseruata, ad idē Rot. ult. de offi. lega. in antiq. & etiā prima uolens, q; legatus habens facultatē cōferendi beneficia certo modo reseruata, non potest reseruata alio modo, quàm expresso cōferre, ad illud de generalibus uel specialibus reseruationibus, quasi per speciales fuerit de expectatiuis cogitatum dicebatur quod est in parte executiua, quæ non ampliat dispositionē. ut in d. cle. unica, uel q; gratia erat per uerba factū, uel fiendū, quasi loquatur de inductis per literas, aut extrauagan. non per literas reseruationū, aut expectatiuarum cùm cōcedantur, & sit de more Papæ in illis loqui per uerbū factis, uel fiendis, in istis uerò per uerbum concessis, uel concedendis arg. l. uel uniuersorum. ff. de pigno. acti.*

VI. *Decis.* SVMMARIVM.

Expectans habens ueram datā præfertur habenti fictam. Vel sic, Si concurrant super eodem beneficio habēs expectatiuam sub data cōcessionis gratiarū, cum habente postea clausula adie-

cta, quod perinde valeat, acsi sub data concessionis &c. præfertur qui vere prius gratiam obtinuit, vel saltem gratificationem meretur.

EPITOME.

1 Expectans habens veram datam concurrens cum habenti fictam gratificationem meretur.

2 Fictio & veritas si concurrit in eodem subiecto, quæ præferatur? vide remissiue.

DECISIO VI.

1 IMpetrauerat unus † gratiam expectatiuã in prima expeditione gratiarũ sub data kalẽ. Martij. alius uerò obtinuit postea cũ clausula, quòd perinde ualeret, ac si sub prima data, & primis processibus concessa fuisset concurrebant super eodem beneficio, & aliâs erãt per omnia pares. fuit cõclusum præferri debere eum, qui habebat ueram datam, ex quo concurrit circa idem cum habente fictam l. filio quam pater. ff. de libe. & posthu. ad idem Bar. in l. j. §. hoc autem senatus. ff. ad sille. in primo membro quando fictio & ueritas concurrunt
2 † circa idem subiectum, uel eandẽ rem prout in terminis circa idem beneficium. Præterea ultra prædicta dixi, si res esset dubia, uel locus gratificationi, gratificãdum esset illi, qui innititur ueritati facit viij. dist. ueritate cũ ibi not. etiã ex eo quod secundum ueritatem est prior in tempore, ergo in iure potior l. prior. & l. aßiduus. C. qui poti. in pig. habe. & in regula qui prior de reg. iu. in vj. & ex eo quòd fuit in obtinenda gratia diligentior, cùm iura magis faueant uigilantibus, quàm tardè uenientibus l. pupillus in fi. ff. quæ in frau. cre. l. ut perfectius. C. de anna. excep. facit c. dilecto in fi. de uerb. signi. & c. pen. de consue. & ita fuit iudicatum.

VII. Decis. SUMMARIUM.

Expreßio doctoratus in expectatiua eius, qui

erat

erat solum bacchalarius, vel licentiatus non vitiat, si ex tali expressione ad plura beneficia, aut maiorem taxam gratia concessa non fuit.

EPITOME.

1 Gratia illius qui nominauit se doctorem, probando se bacchalarium, an, & quando surreptitia reputetur?

DECISIO VII.

Item eodem tempore in una Hyspalen. cano. & præbẽ. coram me tentũ est non uitiari gratiam expectatiuã eius, qui
1 in ea dicebatur in iure canonico doctor, & solũ † probabat se bacchalariũ per aliquos testes, & per quosdã licentiatum, nisi ex inueterato stilo, aut regula concederetur expectatiua doctori ad plura beneficia & collationes, seu ad maiorem taxam quàm licẽtiato & bacchalario, & utrũq; uel alterũ esset cõcessum. nã tunc non esset excusatio aliâs semotis regula & stilo, & non cõcesso doctori, nisi quod cõcessum fuisset licentiato aut bacchalario cessat dolus, & Papa non fuisset difficilior, & seruiunt fundamẽta proximæ decisionis. ideo uideatur regula de taxis in beneficijs, & si erit alia respectu pluralitatis beneficiorũ, aut collationum magis uni quàm alteri, ac tenor expectatiuæ & ponderentur quæ dicit Egid. decisione cccccclxj. in eo qui in permutatione dixerat se doctorẽ ac familiarẽ &c. & aduerte quod si daretur cõcurrẽtia in alia regula, ꝙ doctor præferatur bacchalario & magis graduatus minus graduato, & si ex hoc colligeretur dolus, destrueretur hæc cõclusio, cum superiori, quãdo esset aliqua cõstitutio, quæ familiares scriptorũ, de quibus in proxima præferret alijs. uerũ est posse cõsiderari quod nõ prodest, nisi probaretur ꝙ est expressũ per exprimẽtẽ ad doctrinã Io. An. in c. j. de lit. cõtes. in vj. & sic nemini expressio, etiã si fuisset malitiosa noceret.

VIII. Decis. SVMMARIVM.

Gratia in forma pauperum, dato quod apprehendat canonicatum & praeben. in ecclesia collegiata, non tamē cum praerogatiua regulae priuilegiantis pauperes. Vel sic, Regula concedens praerogatiuas habentibus literas in forma pauperum, non habet locum in canoni. & praeben. ecclesiae collegiatae.

EPITOME.

1 Gratia in forma pauperum, an capiat canonicatum & praebendam ecclesiae collegiatae cum praerogatiua regulae?
2 Gratia in forma pauperum potius iustitiae, quàm gratiae innititur.
3 Regula excipiens canonicatus & praebendae interpretatur de existentibus in cathedrali, si ꝓ pauperibus, secus in alijs gratiosis, & nu. 5.
4 Expectatiuae in forma pauperum iuxta formam à Martino v. traditam hodie conceduntur.
6 Vnio facta ex falsa causa, est nulla ipso iure.
7 Exempla Papae non inferiorum arctant.
8 Extrauagantes & regulae cancellariae, ante illarum productionem non considerantur.
9 Gratia ad beneficia vacatura non includit bneficia in cathedralibus existentia, nisi id exprimat.
10 Gratia concessa in communi forma pauperum, an sit aequalis cum illa, quae conceditur pauperi graduato.

DECISIO VIII.

Dicebāt maiores in una causa 1520. fuisse ab antiquioribus à multis annis citra iudicatū in Rota, *ꝙ literae ad*
1 *beneficia in forma secundum quam † pro pauperibus clericis scribi cōsueuit, capiebāt can. & praebē. ecclesiae collegiatae de quo non est dubiū, etiā cū priuilegio regulae dantis praerogatiuas incipientis, item idem dominus noster Papa pauperibus &c. Et de hoc est quaestio, quia licet simpliciter excipiat can. & praeben. ac personatus & uerba prout sonant, debeant accipi. l. j. § generaliter de lega. praestañ. l. nō aliter. ff. de lega. iij. Nihilominus ex quo innituntur iustitiae, ut non habēs benefi-*

cium

cium beneficietur, ac pauperis necessitati subueniatur, & earũ forma sit cõmunis c.postulasti de rescrip.c.accepimus de ætа. & quali.c.cũ secundũ apostolũ de præben. quæ cessat in habente beneficiũ, cùm ius non prouideat beneficiato c. quia in tantũ eo.ti.c.quia nõnulli de cle.nõ.resi.c.si pauper de præbẽ.
2 in vj.ubi glo.dicit quod forma, † qua mãdatur prouideri pauperibus, est iustitiæ, uel quasi & cõtinent potius iustitiã, quã gratiã, quæ gratia dicitur fieri iam beneficiato, uidẽtur mere
3 ri benignã ac fauorabilẽ impetrationem, quod exceptio † de cano.& præbẽ.intelligatur in cathedrali tantùm, pro qua facit, quia in dictis excipit dummodo beneficiũ cũ cura, uel sine cura in cathedrali ecclesia nõ existat.unde igitur regula exceptuãdo à prærogatiuis cano.& præbẽ.uidetur sentire de existentibus in cathedrali nõ extra, ad hoc ut regula declaretur per literas & ecõtra l.nõ est nouũ cũ duabus se. ff.de legi. & ne aliàs literæ uideantur cõtrariæ regulæ, uel obscuritatẽ cum regula inducãt cõtra tex.iiij.di.erit aũt l.unicã.C.de inofficio. doti.c.cum expediat de elect.in vj.præmissa uerò interpretatio non procedit in gratiosis ratione odij & ambitionis d.c. postulasti & c.quãuis de præbẽ. in vj.cũ si.his nõ obstañ. nec sententijs quæ proponebantur latè in una Colonieñ. can. & præbẽ.ecclesiæ collegiatæ ad uirgines inter Gofredũ Vanode ex una, & VVilhelinum ac Henricũ ex alia post plures disputationes pro Gofredo cõclusum fuit, non esse locũ prærogatiuis à sex ex dominis, cum quibus etiã de iure concurrebat pro septimo do.Martinus Spinosa, qui tamẽ propter antiqua iudicia uetuit non esse ab antiquis recedendũ cum eo dominus Decanus d.Bartholomeus de petra sancta dominus Nicolaus de Aretio & pro negatiua pronunciauit xiiij. Iunij 1521. d. Hugo de Spina, cui ego etiam primus responsalis, fundamen

4 *tum fuit quod literæ † huiusmodi conceduntur iuxta formam à Martino.v.datam,ut ex omniũ taliũ serie cõstat,& habetur in alia regula de expeditionibus literarũ pro pauperibus incipieñ.imprimis uoluit idẽ d.N.quod pro pauperibus &c.forma autẽ Martini est quod nullũ beneficium pauperes habere poßint,in cathedrali ergo exceptio quæ ponitur in regula de cano.& præben.non potest intelligi in ea,in qua omnia beneficia sint à similibus literis præseruata,quin potius neceße est intelligatur extra cathedralẽ.& iste est uerus sensus & proprietas uerborum generalis,& absq; restrictione seu extẽsione naturalis, qui non debet uiolari, cui cõgruit quod præfata regula prærogatiuarũ loquitur de literis quæ cõceduntur se-*
5 *cundũ formã Martini,dum † ergo excipit canonicatum & præben.neceßariò sentit de beneficijs extra, non intra cathedralẽ,de qbus* Martinus *dũtaxat edixerat,ut exceptio sit de regula & eius materia ac spectantibus ad eam l.* Nam *quid liquidè.§.fi.de pe.lega.l.j.cum ibi no.de reg.iur.c.in nostra.uer. præterquã de sepult.c.quoniã de cõiug.lepro. xxxij. q.vij.dominus.*Non *enim uera eßet exceptio,quæ nõ includeretur sub præcedentibus glo.iij.in c.cordi de appella.in vj.cuius natura est firmare regulã in nõ exceptuatis auc.de nõ alie.aut permu. §.ut aũt col.j.*Abb.*in c.super eo de appel.ij.col.& quod procedat de corpore primæuæ dispositionis, ut suprà, ac ponat contrariũ eius quod præcedit* Bal. *in l. actione.*C. *de trãsacti. nec sumus in casu,in quo exceptio nõ debeat eße talis,aut q̃ debeat perdere naturã suã, seu pro decisione requiratur,ut ampliet cum non dilatet ultra naturam regulæ l.generali. § uxori.ff.de usufr.lega.ubi* Bart. *&* Bal. *in d.l.actione & declarat latè* Fely. *in c.quoniam frequenter in prin.j.& ij.col.ut lite nõ contesta.ex eo quod* Martinus *uoluit pauperes uirtute dictarum*

rum literarū solùm posse habere beneficia extra cathedralē. unde regula prærogatiuās loquitur de talibus, & istud extra est tentū de materia, non aliquid in cathedrali & stante prohibitione Martini, ad cuius terminos loquitur regula, & expediuntur omnes huiusmodi gratiæ, non cadit dubitatio: quin omnia, quæ statuūtur in regula extra cathedralem duntaxat, accipiātur. siquidē Papa uoluisset priuilegiare in omni beneficio cōprehenso sub literis, nihil excepisset per regulā, & si uoluisset quòd in cathedrali admitterētur, dixisset in regula, aut alibi postquā Martini forma prohibebat l.unica.§.finaūt ad deficiētis.C.de cadu.tollē,c.ad audientiā de deci.nec potest fieri extensio, quin deberet, nisi in casibus, & ad beneficia, in quibus literæ possunt sortiri effectū, quinimo esset cōtra expressam ꝓhibitionē Martini ꝙ in cathedrali l.si qs nec causam si cer.pet.l.in agris.ff.de acqui.rer.do. Et pro ratione dictæ exceptionis quidā adducebāt glo.in c.statutū in princ.in uerbo se.ap.& in uerbo cōmunitantur de rescript.in vj. Vbi de rudi & pānoso clerico, quasi ad id respexerit regula in excipiēdo, ꝙ ita deiecti nō uincāt honorabiliores clericos in collegiatis, quodq; indecorū esset hoc in quibus, & si canonicatus & præbēdæ nō decorēt obtinētes ea, prout in cathedralibus, ut in d.c.& glo.tamē sunt beneficia honorabiliora alijs, quāuis canonicatus etiā cathedralis ecclesiæ sit simplex beneficiū, sed honorabilius alijs simplicibus, ut in d.c.statutū & Abb.in c.extirpādæ.§.q uerò in repetitione ij.col.de præben. Omitto an hæc ratio cōcludat ex quo alijs stat firma decisio, quam etiā D. Abbreuiatores de maiori præsidentia tenuerunt respondendo consultationi Rotæ, & signatura etiam gratiæ sæpius in ea posita materia, in qua D. referendarij ita sentiebāt, & Reuerē.dn̄i Cardina. Anchonitanus sanctorū quatuor

& Cāpeius solo dño Iacobatio dubitāte propter iudicia contraria suo tēpore in palatio facta, nō tamē mirandū, nec nouū quod diuersimodè ex diuersitate tēporū, & personarū iudicetur, cū tot sint capita quot sentētiæ, & cuiq; sua intelligentia ac uelle, inquit Persius satira v. quilibet enim abūdat suo sensu, sic prouincia qualibet, & uariæ sunt hominū uolūtates c. certificari de sepultu. l. quia poterat. ff. ad treb. c. super literis & ibi gl. in uerbo diuersos de rescrip. c. qa diuersitatē de concess. præbē. diuersæ nāq; sunt diuersorū sentētiæ l. diui. ff. de iure patro. c. literas uer. sane. de resti. spolia. & in arg. c. nō debet de cōsang. & affi. c. fi. in fi. de trāsac. xxix. di. c. fi. & ꝑut dicit
6 Mil. in uerbo unio † facta ex falsa causa, noui auditores tunc tenuerūt eā esse nullā ipso iure, cuius contrariū tenuerāt antiquiores, stilus etiā curiæ uarietatē recipit, ut Lap. allegat lij.
7 Et Papæ exēpla † arctāt nō inferiorū, ex quo legibus est iudicādū l. nemo. C. de sentē. c. in causis de re iudi. fuit etiā ꝑ iudicio utriusq; temporis uariè ubiq; dictum quod de prohemio ubi est forma Martini, forsan in registris antiquis nō fuit datum, ꝙ in dicta causa Colonien. do. Thomas Regis sua diligē-
8 tia curauit produci cum prædictis regulis, † extrauagantes autē & regulas iudices non cōsiderāt, nisi producātur Bart. in l. cū prolatis. ff. de iudi. c. pastoralis, & ibi Car. de fide instru. Fely. post alios in c. j. vij. col. cū se. de re iudi. sed in hoc nō figo pedes, cùm à facto depēdeat. Itē ex eo ꝙ si literæ in earū serie uel processu haberēt iam dictā exceptionem, dūmodo nō in ecclesia cathedrali iudex, absq; prohemio Martini, uidebat exclusionem in ecclesia ipsa, quā tenetur animaduertere etiā parte non opponente, ex quo apparet ex facie gratiæ l. lecta uer. dicebā & ibi Bar. v. col. si cer. peta. in l. naturaliter. §. nihil cōmune in ij. q. principa. iiij. col. in l. eum qui. §. qui ita de uer. obli.

oblig.& in l.si ita scriptū.ff.de lega.j.& quod Phil. Frāch. *in c.non solùm.j.col.de apella.in vj.facit c.examinata de iudi. c.pia,in fi.de excep.in vj.& bonum decet iudicem cūcta rimari c.cū* Ioannes *de fide instru.neq; enim est uerisimile eiusmodi formam fuisse ignoratam ex eo,q; secundum eius tenorem,& non aliter,omnes literæ pro pauperibus abinde citrà fuerunt expeditæ,& hactenus expediuntur, super quo facta fuit inquisitio,& uisæ plures gratiæ.* Igitur *in curia nota est forma non indigens productione,uel de extrauaganti nota.ad hoc plura cumulat.Fely.in d c.j.vij.col.facit etiam pro* Martini *prohibitione,& ad decisionē,quòd in impetratione beneficiorū uacaturorū*
9 † *nō ueniunt beneficia ecclesiæ cathedralis,nisi expimantur ob ipsius excellentiā d.c.quāuis &* Felyn. *plura adducens in c.in nostra xxxix.corre.de rescrip.& est gloss.in d.c.quāuis in uerbo extēdi,& ibi* Arch.Ioā.And.& Domi.*dicūt ita fuisse pronuntiatū in forma pauperum,idem ait* Phil.Frāch.*dicens quod nedum in gratiosis,uerùm etiam in literis pauperum nō uenit ecclesia cathedralis,nec potestas prouidēdi de beneficio in ipsa ecclesia,etiam si sit māsionaria uel capel.quæ pro decisione conferunt pro qua etiā* Rota.j. *de offi.archipre.in antiq.dicens q; in gratia cōmuni realiter solū excipitur cathedralis ecclesia,& disponit,q; archipresbyteratus nō cadit in gratia pauperū: & notandū quod duplex*
10 † *est forma pauperū,cōis,de qua dictæ regulæ,& specialis de qua alia regula incipiēs,itē quod ijdē pauperes clerici, si graduati sint,poßint habere duas gratias in forma gratiæ specialis ualere,& alijs beneficiorū qualitatibus non mutatis, & de utraq; & quod aliàs sint pares,dicunt decisiones xlj.de conceß.præbē.in antiq.& xiii.de rescrip.in no.ac* Mil.*in repertorio in uerbo gratia in communi forma pauperum &c.*

IX.

electionē de cōcess.præbē.iunc.c.ut quis duas de elect.in vj.cū materia q̧ titulus potest multiplicari.& per Fely.c.in nostra uer.titulus multiplicatur de rescrip.& ad notata per doct. in c.cum in multis de rescrip.in vj.& Ro.in no.de concess.præben.xiij.q̧ per acceptationē & prouisionē sit gratia cōsumpta,respondebāt intelligi,& procedere quo ad alia beneficia, ne acceptari possint,sed sup eodē nō reperiri prohibitū multiplicari,etiā ab eodē prouisore pro cōseruādo iure ut supra, & Cal.cōsi.vij.de elec.ubi id dicit permissum etiā in actore, qñ agit ad præseruandū ius quæsitū Lap.allegat.ulti.Fely.in d.c.in nostra,& facit.l.fi.cū ibi no.C.de eden.q̧ habetur quis loco rei,qñ agit ad conseruandā,uel adiuuandā intentionē:ita in curia in dies acceptationes fiūt cū prouisionibus, etiam in genere & satis est quod infra mensem fiāt,& uidemus quod acceptans eligit primam,secundam,uel tertiā in tempore factam.nemini ergo ista facultas uenit auferenda regula indultum de reg.iur.in vj.facit etiā q̧ Ludo.Ro.scribit consi.cccc xxxiij.sed maior pars cōtra & quod nō erat satisfactū regulæ,neq; secunda acceptatio poterat publicari ualidè, & hoc mihi placuit data prima acceptatione cū prouisione bona.nā executores & subexecutores.q prouidēt,dicūtur delegati & subdelegati,qui cōferēdo saltim ualidè,sunt functi officio suo l.si ut proponis.C.quo.& qñ iud.l.iudex posteaquam.ff.de re iudi.c.in literis de offi.deleg.& in materia quādo ualidè uel inualidè uideātur Moderni c.si cōpromissarius de elec.in vj.& ibi Anch.& Domi.& Abb.in c.cum uos de offi.ordi. Areti. in l.serui electione de lega.j.& Bar.in l.ij.ff.de opti.leg. quæ
2 ratio cessat † in Papa & ordinario,qui suo ꝓprio iure cōferūt in quibus procedit,q̧ possunt multiplicare,& ab eis multiplicari titulus ad effectus,quibus iura & docto.loquūtur ad hoc

hoc Inno.*in d.c.in literis dicens, quòd prouisor qui prouidit per primas literas, ulterius non habet quid faciat, quia plene executus est mandatũ apostolicũ.unde nõ tenet secũda prouisio arg.c.uenerabili eo.tit.quæ ratio militat etiã circa idẽ beneficium respectu eiusdẽ aut diuersorũ. nã in prima acceptatione est cõsumpta gratia, et potestas executoris expirat statim.q̃ bene prouidit, sicut per prouisionem expirat affectio.*

3 Rota *de præben.in antiq.xiiij.cum alijs.& prima † nominatio cum consensu nominati excludit facultatẽ nominãdi secũdum* Rot.xxxij.*de conces.præben.in antiq.Itẽ acceptato uno beneficio aliud acceptare non potest glo.in c.ei quã in uerbo sine causa de conces.præben.in vj.&* Gemi.*cõsil.ciij.extincta autem gratia expirat executoris potestas c.si super gratia de offi.delega.in vj.taliter quod uel ex primo, uel ex secundo fundamento prouisio per executorem non potest multiplicari.* Item *esto sine ueri præiudicio quòd posset omnino, quia nulla esset secunda prouisio, ad eam publicatio nõ applicaretur, & si expreßè eam publicasset, non prodesset publicatio, ex quo non reperiretur post acceptationẽ, quæ publicatur prouisio*

4 *bona & terminus † publicandi currit & incipit à die prouisionis.ut inquit regula, quod intelligitur de ualida & cum effectu* l.penul.§.docere.*ff.ne quis eum qui in ius uocan.est ui exi.& c.relatum de cler.non resid.ideo etiam si uerum esset, quòd à quocunq; posset multiplicari titulus, omnino in casu decisionis non seruiret publicatio supposita secunda prouisione nulla, quia etiam in ordinarijs non datur ualiditas secundæ prouisionis, quando prima est bona, ex quo titulus & dominium non possunt haberi, nisi ex una causa l.iiij.§. ex pluribus.ff.de acqui.pos.&* Abb.*c.ueniens iiij.col.de præscrip.dicens quod pro cautela potest quis uarios titulos cumulare,*

non

non ad effectum consequendi ius ex uarijs causis, sed ut ex illis posset se defendere, cum poßit quis uti pluribus defensionibus & regula nullus pluribus de reg.iur.in vj.& Abb.in d.c.post electionẽ & Gofre.in summa de præscrip.hoc autẽ non sufficeret in casu decisionis, in quo requiritur bona publicatio obligãte regula, & non sumus in terminis merè defensionis quæ sufficiat, quia nõ potest dici, quo ad te liberè poßideo, si poßideret. ut habetur in l.loci corpus.§.fi.ff.si ser.uendi.cũ supponatur bonũ ius alterius, quando deficiat publicatio, in ordinarijs ergo datur potẽtia cumulandi, non in executoribus: licet uterq; inualidè cumulet prouidẽdo, stante prima prouisione ualidè, uel si in executore cadit etiam potentia multiplicandi, nõ proficit in terminis decisionis per prædicta, nec cõtradicitur. si dicetur quòd sit merus executor, qui ꝓuidet uel subexecutor, quia delegatus est executor gratiarũ c.si super gratia, & Car.clem.j.de re iudi.xij.q.Nec obstat quod prima erat resolubilis, si nõ pnblicaretur, quia per eam fuit ius etiã in re plenè quæsitum c.fi.de conces.præben.in vj.& prouisiones alijs factæ medio tempore sunt inualidè, ut in alia decisione ubi allegantur ad propositum c.cõmissa.de elec.in vj.ergo non ualet secunda, si fieret eidẽ ab eodem, decisio incipit, Dubium fuit in una Pallentiñ. sub tit.de Ad illud quod

5 in curia quotidie fiũt acceptationes, dic quòd in una † ad speciem redacta acceptatione, ac prouisione, quæ in genere reperiebatur, seu facta in specie, non licet, aliã facere aut redigere ualidè, quia semel dũtaxat et in prima l.bonæ.§.hoc sermone, de uerb..sig.& l.eum qui calendis.ff.de uerbo.oblig.ad consi. Ludo.ex præmißis est responsum, & quomodo loquatur, ac debeat intelligi, dico in decisionibus incipiente, quidam habẽs inferius decretum, & pluries fuit dubitatum sub tit.de

.X.

X. Decis. SVMMARIVM.

An gratia mandati de prouidendo de certo corpore beneficij, quam primum vacauerit, expiret, si obtinens illud cedat in manibus Papæ, & ex cessione prouideatur tertio cum suspensione gratiarum.

EPITOME.

1 Prouisio beneficij facta vni ex resignatione obtinentis cum suspēsione gratiarum, non facit expirare gratiam mandati de prouidendo alteri, prius de eodem cum primùm vacauerit concessam.
2 Suspensio gratiæ non extinguit gratiam, sed magis illam cum suis qualitatibus præseruare videtur.
3 Collator primus impeditus in suo turno, non perdit illum, sed habet sequentem.
4 Gratia per acceptationem nō expirat, si ius in beneficio acceptato sibi non competit.
5 Acceptanti non creditur, ꝙ beneficium sub sua gratia non cadat.
6 Gratia contra concedentem latissimam capit interpretationem.
7 Suspēsio gratiarū in prouisionibus iuxta mentē Papæ, quid operetur?
8 Prouisio de beneficio mentaliter reseruato facta, quando valeat?
9 Gratia ad primum vacaturum, non capit beneficium in manibus Papæ in fauorem certæ personæ resignatum, nec propterea consumitur.
10 Resignatio in manibus Papæ quomodocunq; facta de stilo, in fauorē certæ personæ factam esse intelligitur.

DECISIO X.

Dubium fuit in una Marsilien. præpositura in secunda instan. coram dño Nicolao de Aretio *inter episcopum Venußinū actorem & Robertum de Milis reum & possesso-*
1 *rē pēdente, an mandatū † de prouidēdo, quod habebat Episcopus ad præpositurā, quā primū per cessum uel decessum, aut quāuis aliam dimißionē uacaret, expirauerit, si* Ioãnes de *Correis, qui præposituram obtinebat, cesserit in manibus Papæ, & sit prouisum, prout fuit* Alfonso de Albis, *qui succeßiuè obijt in poßeßione, per cuius obitū* Robertus *impetrauit taliter, quòd gratia dicti mandati nequeat capere ex persona Alfonsi,*

Alfonsi, et una pars dominorũ tenebat quod esset euacuata ex prima uacatione per cessionẽ, & non posset effectuari ex secunda uacatione per obitũ, tanquã semel extincta ad regulã l. qui res. §. arcam. ff. de solu. Aperta enim erãt uerba de prima uacatione in ipso mãdato, seu quãdo non essent de prima intelligitur l. eum qui kalẽdis de uerb. obli. l. bonæ. §. hoc sermone. ff. de uerb. sign. Neq; obst. clausula suspẽsionis gratiarũ qui si suspendit nõ suscitat gratiã extinctã alia pars maior superans in uno uoto cõtrariũ sensit ea cõsideratione, quod Papa
2 *† non extinxerit, sed magis suspendẽdo præseruauerit, ut si nõ posit ratione suspẽsionis habere locũ in ipsa prima uacatione, cùm habeat in alia, quasi præseruatio fiat salua remanente gratia cum suis qualitatibus, & ut accipiatur de prima uacatione, quin in ea posit esse locus gratiæ nõ aliâs, ut intelligãtur uerba cum effectu l. pe. §. docere. ff. ne quis eum qui in ius uoca. est ui exi. & c. relatũ de cle. non reside. & ad illud de extinctione, dicebat q,* Papa *suspendendo gratiã ad præposituram in indiuiduo factã, uidetur sustinere unũ mãdatũ de prouidendo, & surrogare futurã uacationẽ, & secundã ex persona* Alfonsi *in locũ uacationis ex persona* Ioannis, *ut habeatur pro prima effectuali, & hoc cum eadẽ potestate mãdati l. eum qui. §. qui iniuriarũ. ff. si quis cau. & c. ecclesia sanctæ* Mariæ *ut lite pendente, pro hac parte occurrit in simili* Rot. *xxj. de*
3 *præbẽ. in antiquis q, primus collator in suo † turno impeditus nõ perdit illũ, sed habet sequentẽ. item etiam q, in simili de expectatiua dicitur per domi. post alios in c. cũ in multis col.*
4 *v. de rescrip. in vj. quod per acceptationẽ † non expirat, si alij quã acceptãti ius in beneficio acceptato cõpetebat stãte protestatione, quinimo absq; ea secundũ eundẽ domi. & sine sententia secundum* Io. An. *ibi circa fi. cuius opinionem approbat*

Rota in gratia in forma pauperum decis. iiij. in no. eo.tit.& hoc dummodo cōstet ius alteri cōpetere,cùm aliàs non treda-
5 tur acceptanti † q̃ beneficiū acceptatum non cadat sub gratia sua dicit Rota decis.viij.de cau.pos. & propri. in anti. facit etiā æquitas in iudicijs necessaria l.quod si ephesi. ff. de eo quod cer.lo.Nam q̃ effectuetur in secūda uacatione per obitum nemini præiudicatur,nisi Papæ.cui erat reseruata per regulam præpositura, quia prima dignitas post pontificalē in cathedrali,& quia idē Papa pro seruitijs ab episcopo factis sibi & expeñ.& quia erat sibi benemeritus,ut in gratia dicebatur,mandatū concesserat ad præpositurā,unde contra con-
6 cedentē † latissimā admittebat interpretationē dicta clausula suspensionis l.fi.ff.de consti.principū c. cum dilectus de consue.& glo.in cle. si de beneficio de præbē. & ex prædictis si Papa interrogaretur ita uerisimiliter declararet & sic facit l. tale pactū.§.fi.ff.de pac.cū no.ibi quæ p̄cedit in cōtractibus, rescriptis,& alijs dispositionibus secundū Bal.& Pau.de Ca.
7 ibidē,pro prima tamen opinione potest considerari, † quòd mens Papæ in suspendendo non est,nisi ad præseruandū uacationē ab omni gratia ad finē,ut ualeat prouisio Alfonsi,quare non debet ultra operari l.non omnis.ff.si cer. peta. neq; ex eo intendit aliā gratiā ab ea,quā facit Alfonso conseruare,aut si esset mortua,uel tūc expiraret uiuificare,seu suscitare ut in d. §.Et quia hoc nō expreßit l.si seruū.§.non dixit prætor. ff.de acqui.hære.patet quia quādo postulatur suspensio ad mētales reseruationes,solet signatura restringere clausulā suspensionis ad effectū resignationis dūtaxat.agit ergo Papa præseruare reseruationē,& excludere à tali uacatione omnē gratiam, quæ posset capere & subintrare,non autē alias gratias aliter in suo cursu,& iuxta earū tenorē impedire,nec uidetur probari

bari ex uerbis, aut constare ex mente, quòd Papa surroget aut præseruet præterquam in expreßis, & ad effectũ prædictum dum suspendit nec etiã uidetur cadere motiuũ latißimæ interpretationis aut mentis præsumptæ in ipsa suspẽsione clara & aperta, etiã si ob merita gratia facta dicatur, ex quo hic urgeret in præiudiciũ Roberti. Verum pro secũda opinione facit illa decisio incipiens, supposito, ut in prima decisione sub
8 ti. de reseruat. ꝙ ualet prouisio † ex causa ceßionis in manibus Papæ per Papã facta de beneficio, quod erat mentaliter reseruatũ, si in clausula suspensiua gratiarum dicatur etiã mentalium, & non restringatur ad effectum resignationis tantùm, quamuis in alia parte supplicationis de mentalitate Papa non intellexit, & hoc secundũ unũ modum intelligẽdi, ꝙ Papa nõ extinguat, sed suspendat præseruãdo quẽ cum motiuis, ibi uide pro ista parte accedit, & alia decisio incipiens, confirma-
9 uerat Papa sub ti. de renunc. in qua habetur quòd gratia † ad primum uacaturum non capit beneficiũ in manibus Papæ in fauorẽ certæ personæ resignatũ, nec de tali intelligitur. igitur in eo seu eiusmodi uacatione non cõsumitur, & ibi patet,
10 quòd quando fit in manibus Papæ † quomodocunq; sit concepta supplicatio, uidetur ex stilo facta in fauorẽ prout uideas in d. decis. Et ex hac cõsideratione & proxima data ueritate earum quando alia fundamenta non subsisterent, posset stare secunda opinio pro qua d. Nicolaus iudicauit. Ego uerò in tertia & secunda instantia respectiuè causam concordaui ob uarietatem opinionũ, ex eo quòd quatuor domini tenuerant primã partem, & quinq; secundam, & studui defendere iudicium maioris partis, postquam secundum ipsam fuerat pronunciatum ex aliquibus similibus, & ex determinatione dictarũ decisionum, quæ occurrerunt post istam.

De Emptione & venditione.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Si res valoris duorum millium & tricentorũ sit vendita pro mille cum iuramento de non cõtraueniendo, & cũ clausula ex certa scientia &c. potest agi remedio l.ij. de rescindenda vend. tãquam sit magna & enormis læsio.

EPITOME.

1 Venditio etiam iurata, & cum clausula sciens &c. si vendens est læsus vltra dimidiam iusti precij rescindi potest.

2 Absolutio in casu enormi & enormissimę læsionis à iuramento peti potest. & nu. 4.

3 Reductio ad arbitrium boni viri stante enormi læsione, non obstante quacunq; verborum cautela, peti potest. & nu. 6.

5 Restitutio propter enormissimam læsionem competit ecclesiæ etiam post quadriennium.

7 Iurans non contrauenire, an sit ita periurus agens ad suppletionem precij, ac si ageret ad restitutionem rei?

DECISIO VNICA.

1 CONTRA *uenditionẽ † iuratam cum clausula ex certa scientia, & alijs apponi solitis cõpeteret remediũ l.ij. C. de rescin. uendi. & c. pe. de emptio. & uend. ex quo domus fuerat uendita pro mille ducatis, quæ erat ualoris duorũ millium & tricentorum, dubitatum fuit in una* Ro*mana domus de Columna* 1513. *quidã uolebantq; non, adducẽtes glo.* Bar. *& alios in d. l. ij. glo. etiã in d. c. pe. & quod hæc est opinio cõmunis legistarũ & canonistarũ in dictis, pro qua* Anch. *cõsi.* cccc*xxxiij. orta lite &* Alex. *consi. xlij. j. uol. super præmisso pro ea parte ut communi plura allegat, & quod sit communis inquit* Imo. *in d. c. pe. & alij in c. cum contingat de iureiur. facit quod* Bar. *tenet in l. si quis cum aliter. ff. de uer. oblig. & hoc quia usq; ad dimidium est permissa deceptio. d.*

l. ij. &

l.ij.& d.c.pe.& l.in causæ la.ij.§.j.ff.de mino.& supra dimidiã debebat operari iuramentũ, etiã in maiori summa tricenatorũ,nihilominus maior pars uoluit cõpetere, existimãs magnam esse læsionẽ & enormen, qua stante iuramentũ non debet esse uinculũ tantæ læsionis,sicut enim quãdo ex dolo iuratur præstatũ remedium non excluditur, ita debet esse quãdo re ipsa d.l.si quis cum aliter & si cõtrariũ diceremus,locupletaretur actor cum graui iactura uenditionis contra æquitatem l.nam hoc natura.ff.de condi.inde. Nam dimidia cum excessu multum depauperat,pro ista æquitate facit quod uoluit But. in d.c.cum cõtingat quẽ ibi refert Abb.xix.col.cum seq.in ix. casu ut non ualeãt contractus & iuramentũ data enormi læ-
2 *sione,quin potius potest peti absolutio † in casu enormis,aut enormißimæ læsionis, etiã si fuerit iuratũ q̃ non ueniret quis contrà etiam ratione enormißimæ læsionis,quod inquit etiam procedere,si minor dixisset,quod totũ illud quod pluries est, dat,& donare intendit,cùm non sit absq; dolo & fraude cõtrahens cũ consumpturo,& cum actu ipso male cõsumente l.si quis cum sciret.ff.pro empto.cum alijs quæ allegat,etiam si fuißet iuratũ omnia & singula uera esse,& hæc dicit Abb. esse omni æquitati consona, putãs quod maior poterit cõtrauenire data enormißima læsione, considerans ad hoc consuetudinẽ notariorum,& multa alia de quibus ibi,& idem Barb. in c.quintaualis de iure iur. quã etiam ibi refert Abb.colũ.xv. cum seq.& in d.c.cum contingat,q̃ enormiter deceptus non obstañ.potestate arbitris data,quod poßint esse in totũ de iure unius dare alteri,poterit contrauenire,quamuis non appareat de dolo ex proposito,sed re ipsa idem Anch.in repetitione c.canonũ statuta de consti.& aliquatenus sentit Ho.in d.c. cõtingat,licet multi cõtra inquit ibi Abb.quorũ motiua hinc*

inde prosequitur latius in d.c.quintauallis, ubi etiã refert Bal.
3 *dicere cõmuniter obseruari, q̃ non obstãte † quacunq; uerborum cautela ob enormẽ læsionẽ potest peti reductio ad arbitriũ boni uiri quia non est uerisimile partes sensisse, q̃ arbitrator posset eos enormiter lædere arg.l.cum aquiliana.ff.de trãsacti.dicit etiã* Abb.*in d.c.pe.ult.colũ.quod minor enormiter læsus potest petere absolutionem à iuramento ar.op.d.c.cum cõtingat & c.ij.de pact.in vj.& q̃ ita* Bar.*in d.c. contingat, consuluit etiã si dixisset se uelle donare, q̃ in maiori, sequitur* Abb.*data enormißima læsione, & q̃ iuramẽtũ uidetur illicitũ ex parte recipientis, cùm interuenerit dolus ex proposito uel*
4 *re ipsa, quo casu cõpetit absolutio † ad no.in c.pe. & c. debitores de iureiu. quæ dixit notanda tanquã quotidiana* Imo.*etiã qui dixit in d.c.pe.viij.ix.x.col.glo.& doct.cõmuniter sentire pro negatiua, ex pluribus fundamentis firmat articulũ esse dubium, & tandẽ ait per ea, quæ deduxit, dicendum uideri, quod de iure non habeat obstare iuramentũ circa remediũ d. l.ij. & quod hæc pars uidetur satis probabiliter de iure sustineri, & quod à tali iuramẽto potest peti absolutio, prout potest quãdo per dolũ & metũ fuißet iuratũ, & istud uidetur æquũ & de iure probabile & ad glo.& doc.q̃ iuramentum præiudicet maiori, respondet posse dici quod glo. & doc.nil dicũt de absolutione à iuramento, etiã si re uera uideantur uelle simpliciter q̃ præiudicet* Alex.*etiã in d.l.stipulatio hoc modo concepta iiij.col.putat cõtra cõmunẽ posse sustineri, ut concedatur absolutio à iuramento, quia auc.sacramenta puberũ.* C.*si aduer.uend.d.c.cum contingat & d.c.ij.non loquuntur quando deceptio est ultra dimidiam cum lucro alterius, licet subiungat difficile esse id obtinere in practica contra auctoritatem dictarum glosarũ.in casu autẽ proposito fuerat obtẽta commißio*

mißio, quæ absolutionem à iuramento ad effectũ præstabat, sine qua maior pars tenuit ut supra. in magna tamen uarietate opinionũ propter cõmunẽ sententiã contrariã quantuncunq; rigorosam, ideo Rota ꝑ maiori parte tenuit quæ multũ æquitati innititur l. quod si ephesi. ff. de eo quod cer. loc. nedũ in ista uerùm etiã in alijs in casu enormis læsionis q̃ nõ obstet iuramentũ, neq; aliæ clausulæ quæ poni solent, putãs damnum esse graue & enorme, facit etiã ꝑ decis. gl. in c. j. de in integ. resti.
5 *in vj. ubi propter † enormißimã læsionẽ, aut eminentißimum damnũ restituitur ecclesia post quadrienniũ & ultra. In casu autẽ quo agitur damnũ satis eminet, quod esset discutiendum, quãdo magna, maxima enormis, uel enormißima sit læsio, & in qua summa uel parte, an in sexta, uel tertia & Bart. in l. si societatẽ. § arbitrorũ. v. col. cum se. ff. pro soc. tradit & Abb. in d. c. quintauallis xvij. refert quatuor opiniones pro quanta*
6 *læsione † cõpetat reductio ad arbitrium boni uiri, & col. seq. subijcit quod quando dicatur euidẽs iniquitas, non credit posse dari certã doctrinã, sed ex uarijs circunstantijs iudex arbitrabitur, & desuper, dat regulas, & quando dicatur magna uel parua quantitas, cõsideratur respectu personarũ & causæ secundum Bal. quem idem Abb. col. xvj. adducit allegando l. cum filius. § hæres meus. ff. de lega. ij. & glo. in c. fi. de re iudi. in vj. nec est nouum quod palatiũ in Rota & signatura quãdoq; teneat contra cõmunẽ quando contraria opinio cõmuni est æquior, prout in casu decisionis primæ de procur. in antiq. contra quem est communior opinio, ut dico in alia decisione incipiente, introducta erat lis, & abunde Fely. in c. causam quæ de iud. pe. & ult. col. & in pluribus alijs casibus super quibus plures reperiuntur decisiones. aduertendũ tamen quod*
7 *in d. c. pe. dicitur posse agi † ad restitutionem rei aut supple-*

 tionem

tionem præcij, quod si est iuratum de non contraueniẽdo, fieri nequit ex quo ita faciens esset periurus, cũ prohibitũ simpliciter sit alternatiuè prohibitum l. quod sub conditione. §. j. & ibi Bal. *ff. de condi. insti. dicens bene posse agi ad supplementũ præcij, & hoc ut notandum inæternum sequitur* Fely. *in c. inter cæteros ulti. col. de rescrip. & declarat,* Ant. *de* Burgos *in isto tract. super d. c. pen. char. pe. viij. limitatione quod si agat solum ad supplementum, non potest excludi ratione iuramenti, ex eo quod non cogitauit tantum damnum, nec efficitur periurus postquam uult seruare contractum eo modo, quo potest & intelligebat, scilicet pro iusto precio sed tenendo non obstare iuramentum, non habet locum huiusmodi dictum, quinimo poterit agi alternatiuè sine pœna periurij, ex quo eodem errore aut deceptione ex animo, seu re ipsa fuit iuratum sicut cõtractũ, ut per* Imo. *& alios in d. c. pe. dum arguũt pro affirmatiua. unde regulatur iuramentum à natura contractus pro quo l. fi.* C. *de non nume. pecu. Item cum optio sit emptoris ut d. c. pe. ubi etiam* Abb. *post alios uideretur ei agendo præcisè tolli facultas à lege concessa, quoniam sententia deberet esse conformis tali petitioni l. ut fundus.* C. *eod. tit. c. licet* Hely. *de* Simo. *aliter teneat & quia est in solutione debet posse peti alternatiuè, quemadmodũ quando utrunq; est in obligatione l. miles. §. decem. ff. de re iudi. quamuis in terminis conclusionis hoc non cadat, quãdoquidẽ erat habita absolutio à iuramẽto.*

De Locato & conducto.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Locans operas vel rem, & operas per quem nõ stat quo minus fiat, consequitur conuentam

mer

mercedem absq; deductione expensarum, quas fuisset facturus in præstatione operarum.

EPITOME.

1 Expensæ quas locator operarum in præstatione fecisset, non deducũtur in conuenta mercede, si per eum non stetit, quominus præstarentur.

DECISIO PRIMA.

LOCAVERAT Raphaël de Casalibus ciuis Romanus quibusdam de Saulis operam suã & rem hoc est Burchia seu Nauigia ad conducendũ sal ad capitoliũ in ripa, seu marmorata, præparauerat Burchia & alia necessaria, & fecerat portari partẽ non totũ, quia illi de Saulis noluerũt, petebat integrã mercedem absq; eo, quod deducerẽtur expensæ, quas necessariò in portando residuo fecisset. ex quo p eũ non steterat. fuit dubitatũ corã do. Martino de Spinosa 1514. an expensæ, † quas fuisset omnino passurus in
1 conducendo residuũ, essent deducendæ, & quatuor dñi sæpius posita causa tenebãt, q sic, tum quia nullus casus est, qui hoc genus expensarũ deducẽdarũ excuset l. fi. de ope. seruo. l. fundus in prin. fa. ercis. l. fructus. ff. sol. mat. cũ ibi not. nisi in decimis c. cum homines c. tua nobis de decis. not. glo. utrũq; in ca. grauis de resti. spolia. c. ad nostrã primo de iureiur. tum quia nõ debet plus operari fictio, quã ueritas, licet tãtidẽ sit in suo casu l. filio quem pater de lib. & posth. l. fi. de his qui ue. æta. impe. l. unica. §. accedit iun. glo. C. de rei uxo. acti. Bar. in l. j. §. hoc autẽ senatus ad sille. & in repetitione l. si is qui pro emptore x. col. uer. v. ff. de usucapi. & si totum portasset pro toto expendisset, & quia lex sine æquitate non fingit l. postliminium in prin. de capti. & postli. re. l. deniq; cum l. se. ff. ex qui. cau. ma. Bar. in dicta repetitione. iij. col. quæ nõ suadebat,

nec patiebatur ut plus lucri faceret,non cõducẽdo quã si cõduci fecisset,itẽ quia in his cõpetit actio ad interesse & quãtũ intersit nõ ultra l.ex cõducto l.dominus horreorũ in fi.ff. loca.ubi sufficit locatori q̃ remaneat sine dãno,maior pars tenuit cõtra,& sic fuit iudicatũ ea ratione,qua p̃ locatorẽ non stetit,qui fecerat omnia præparari ad cõducendũ,& p̃ parte cõduxerat pro qua l.si addes.§.fi.l.q operas & Bart.in l.si uno.§.itẽ cũ quidã ij.col.circa fi.eo.ti.neq; ob.q̃ in dictis iuribus nõ dicitur de expẽsis,sed de mercede conuenta,quoniam satis est quòd nõ iubẽt expẽsas tales deduci,& solũ cõsiderabant quòd alij interim nõ locasset operas prout etiã in l.diem functo.ff.de offi.assesso.unde aliàs simpliciter intelligãtur.nã si locator perdidisset nauigia pro tẽpore,quo partẽ fecit cõduci,aut aliud damnũ passus fuisset,cessisset totũ in eius detrimento,& in eo etiã periculo erat p̃ residuo si portasset.ergo sicut poterat esse in dãno,æquũ est ut lucrũ,si casus cõtingit, sentiat.ubi enim periculũ ibi lucrũ l.fi.§.sed cũ in secundo.C. de fruct.§.cũ autẽ insti.de emptio.& uend.regula secũdũ naturã.ff.de reg.iur.& regula qui sentit onus eod.tit.in vj.c.cũ secũdũ de præben.c.j.de sepult.cle.j.in prim.de cẽsi.sicut ecõtra:qui lucrũ amplectitur onus non recusat l.unica.§.pro secundo.C.de cadu.tol.& per hæc tollũtur prima fundamenta, & etiã potest dici quod d.l.fundus loquitur in alio casu,& in expensis factis deducẽdis ab eo qui fecit,non in his,quæ factæ fuissent,ut deducãtur ab alio,qui eas nõ fecit in solutione mercedis eius,qui facturus fuisset in d.l.fi.de ope.seruo.etiã continet casum diuersum & respectu factarum expensarum, ita q̃ non est bona illatio,nec circa diuersa contrarietas,nec applicabilis periculi & dãni consideratio l.fi.de calum.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acqui.pos.c.post translationem de

renunci.

*renunci.c.inter corporalia de transla.episcopi.ca.dilectus de offic.ordi.c.cũ causa in fi.de testi.*Nec in ꝑposito cadit *fictio aliqua,quæ est pro ueritate cõtra ueritatẽ assumptio, scilicet qñ ius certũ de aliquo facto fingit statuendo oppositũ,ut dicit glo.in d.§.accedit Bart.in d.repetitione in diffinitione fictionis & Abb.in c.is qui de spon. & mat.& quando in ea essemus,æquitas suggeret pro decisione ex adductis, ex quibus patet.etiã nõ ob.l.dominus* Horreorũ *quæ loquitur de cõductore deserente res cõductas ante tempus,ut domino ad interesse teneatur cui lex satis prouidit cũ eo quod interest. ubi nõ erat ratio periculi,quæ in casu decisionis,ut est dictũ non ob.etiã q, ex æquitate canonica usq; ad interesse,& non supra agi debeat c.suam cũ materia de pœ.quia ostensum est id esse æquum utroq; iure,& dicit* Abb.*in ca.dilectus de arbi. quod etiam si essemus in pœna à lege ciuili aut canonica imposita, posset exigi à clericis & laycis cum non peccet,qui facit ex permißione legis l.grauis.C.de adult.xxiij.q.iiij.qui peccat.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Caducitas rei emphiteuticæ ob non solutionẽ canonis procedit,si dominus voluerit & declarauerit,& si non est declarata cõtra non soluentem,non poterit declarari cõtra eius successorẽ,idẽ de pœna excommunicationis & priuationis beneficij ob non solutam pensionem,vel ob aliam causam similem,vt locum non habeãt tacente creditore.

EPITOME.

1 Emphiteuta cessans à solutione canonis,an possit ꝑpria domini auct. expelli vel sit necessaria sententia declaratoria?

2 Emphiteuta si cessauerit à solutione & dominus nõ declarauerit velle esse deuolutum eo viuente contra eius hæredem, huiusmodi declaratio

ratio fieri non poterit.

3 Pensionem non solués in tempore, an & quando sit excommunicatus, & priuationem incurrat?

4 Collatio facta de beneficio patronato sine præsentatione patronorū ipsis non contradicentibus valet.

5 Pœnæ regulariter ad hæredes non transeunt.

6 Hæredi quæstio de felonia commissa per defunctum moueri non pōt, si eo viuente dominus non est conquestus,

7 Dominus non reuocans feudum propter feloniam commissam per vasallum, an & quando eius hæredes reuocare possint?

8 Filius an amittat feudum ob delictū patris, & vtrum sit differentia inter delictum commissum in personam domini, vel extra & de alijs? vide remissiuè.

9 Reuocatio fit ob demerita & ingratitudinē, quæ ad hæredem transire non debet.

DECISIO II.

1 *APertißimi iuris est quod si emphyteuta † priuatus cesset à solutione canonis p trienniū & ecclesiæ per bienniū, cadit à iure emphyteutico l.ij.C.de iur.emphi.c.potuit loca.in quo an requiratur sententia priuata.sunt opiniones de quibus per gl.& doct.ibi sed cōmuniter uidetur, quod nō sit necessaria secūdū Ias.abūdè referentē uarias sentētias in d.l.ij.col.iij. cum seq.ac.iij.uer. p clara ubi firmat post longū processum posse dominū emphyteutā propria auct.expellere & Alexā. cōsi.vj.uol.iij.col.v.& vj.Requiritur tamē directi domini declaratio ut in d.l.ij.ibi uolenti & ubi etiā glo.& Bar.& Saly. in l.fi.in fi.eo.tit.Ang.in auct.de nō alie.§.scire autē col.ij.& in emphyteuta etiā irrequisito domino alienante, ut nō cadat, nisi dominus uoluerit, & declarauerit se uelle, tenet Alex.cōs. xxij.uol.ij.& cvj.uiso themate uol.iiij.col.ij.considerās quod secundum Imo.in repetitione c.fi.de rescrip.col.xxiiij.ac Saly. in d.l.fi.d.c.potuit, æquiparat emphyteutam non soluētem infra biennium, & alienantem non requisita ecclesia, & cùm in primo casu non priuetur, nisi uolente & declarante domino, nec in secūdo & sic ad casum & adeo requiritur declaratio,*

quòd

quòd intendit non soluentem priuatum esse,ut explicite de ea cõstare debeat ita Deci.cõsi.cxlvj.col iij.uer.capio secũdũ ubi allegat Bar.& alios plures in hũc sensum,nec immerito, cũ uolũtas in mẽte retenta nihil operatur l.si repetẽdi.C.de cõd. ob cau.dato facit l.in ambiguo in fi.ff.de re.dub.& c.quẽadmodũ iuncta glo.ij.de iureiur.& propterea si dominus uiuẽ-
2 te emphyteuta † qui cessauerat in tẽpore satisfacere,hoc non declarauerit,uidetur noluisse,& nõ poterit cõtra eius hæredẽ declarare,prout in una Bononiẽ.bonorũ corã dño Triuultio 1521.fuit à maiori parte cõclusum & ponderatum cõsi.cu. clxiiij.prælatus col.pe.ubi cõsiderat quod ita demũ cadit ipso
3 iure,si dominus uoluerit ut in d.l.ij.idẽ in non solutione † pensionis infra mẽsem & sex menses,qui ut plurimũ apponũtur sub pœna excõmunicationis & successiuè priuationis beneficij ecclesiastici eo ipso obseruat Rota,prout in una Gebennẽ. monasterij 1516.coram domino Bartholomæo de Petrasancta fuit tentũ & successiuè in alijs firmatum, quòd procedit etiam in simili pœna apposita ob inualiditatẽ aut reductionẽ pẽsionis, seu ob aliam similem causam eadẽ ratione,ut est dictum,& patet infra,attento quod gratia,cui debet fieri solutio,pœna censetur apposita,ut ipso tacente nõ sit cessans excõicatus,nec priuationẽ incurrat,patet,quia si postea simpliciter absq; protestatione creditor pẽsionẽ decursam accipiat, ostendit noluisse pœnam,& debitor non cadit,nisi uolẽte creditore secundũ not.in d.l ij.& ibi.Cyn & in d.c.potuit quicquid super eo in contrarium sentiat Abb.col.iiij.Nam illa est uerior opinio,æquior,& communior ut latè prosequitur Ias. in d.l.ij.char.xj.incipiẽdo ibi in ea glo.& determinando per
4 quorum quæstiones,& ita etiã dicunt doct.in collatione † facta de bñficio patronato sine patroni præsentatione,ut refert Fely.

Felyn.in c.cũ Bertol.col.vj.de re iudi.inferens ad casum quod autẽ fauore dñi & creditoris, pœna sit apposita cõstat, quia eis applicãtur & sunt debitæ l.post legatũ.§.amittere de his qui.ut indig.l.ij.§.si duo de colla.bo.& ibi Bar.infert ad statutũ & declarat in l.ij.§.fi.ff.ad Tertul.& est etiã bo.text.in l.pen.C.de lega.istis igitur inuitis nolẽtibus, uel nõ declarãtibus locũ non habet l.inuito.ff.de reg.iur.posset enim creditori displicere priuato, & nocere diceretur si cõtra eius uolũtatẽ fieret, cui satisfit quomodocũq; ei placeat l.fi.cum glo.ff.de usu.& habi.§.præterea si quis generaliter insti.de acti.glo.in uer.maiores in c.fi.de cõsue.in vj.& Barto.in l.ij.in prin.col. iiij.ff.sol.mat.& si absq; declaratione daretur caducitas posset in damnũ dñi redũdare, cui nõ expediret forsan rem habere per se, nec de facili reperiret, qui tantũ responderet, nimirũ si domino uolente & in eius fauorẽ pœna est decreta l.quod fauore.C.de legi.nõ ob.quod in beneficialibus pœna imponitur ab homine nõ à lege, quasi tunc nõ sit applicãda illi propter quẽ est imposita ad ea, quæ dicit Ias.in.l.j.C.de his qui.ut indig.quia si nõ est à lege in corpore iuris scripta est ab ipsa lege animata hoc est à principe ut in auct.de consul.§.fi.col.iiij. & ix.q.iij.ipsi sunt uel secundo dic ꝙ dicitur tali deberi, si non necessariò saltẽ de cõdigno arg.dictorũ iuriũ quinimo quod ipsi debeatur ostendit stilus, qui sufficit, esto sine præiudicio ꝙ non deberetur, ex quo de stilo prouisio beneficij ob non solutionẽ pensionis uacãtis non cõceditur regulariter alteri, quam ei cui pẽsio erat soluẽda, unde habetur pro iure c.ex literis de cõsti.c.quã graui de cri.fal.& mos Papæ inspicitur qui ex signatura taliũ impetrationũ colligitur l.uel uniuersorũ de pig. acti.l.nũmis.ff.de leg.iij.c.illo uos in fi.de pigno.& Bisignet. de rescrip.in antiq.decis.v.& sicut stilus Papæ & signaturæ

ex facto colligitur, ita etiã palatij dicit Rota decis. xvj. de cõsue. in anti. q; est ius, licet ex facto oriatur quod Bar. in repeti. l. de quibus j. ff. de legib. col j. & in repeti. l. ij. C. quæ sit long. cõsue. in. q. j. col. iiij. & col. vj. post prin. declarat ponẽdo consuetudinẽ considerari tribus modis, quæ regula & stilus non minus stãt firmiter. si alicui alteri quã creditori ex gratia & uolũtate principis fieret prouisio, cũ debeat ad id haberi respectus, q; frequẽtius accidit in cõmuni cursu fieri ac concedi solet, tex. est menti tenẽdus in l. suus quoq;. §. puto gñaliter de hære. insti. facit l. nã ad ea. ff. de legib. & c. quod alicui de regu. iur. in vj. itẽ † pœnæ regulariter ad hæredes non trãseunt,

5 gu. iur. in vj. itẽ † pœnæ regulariter ad hæredes non trãseunt, nisi quatenus ad eos peruenit l. unica. C. ex delict. defuncto. & hoc secũdũ canones ad animæ salutẽ ꝓspiciẽtes c. ult. cũ gl. de sepult. c. in literis de rapto. gl. fi. in c. peccatũ de reg. iur. in vj. c. j. de soluti. c. tua nos & c. Michaël de usur. non tñ respectu pœnæ, ut ibi. & q; non trãseãt pœnæ in ꝓposito & ꝓ cõclusione est bonus tex. in l. j. §. fi. ff. ad sill. l. omnimodo cũ glos. in uerbo nõ licebit, de inof. test. l. his solis & l. fi. C. de reuo. dona. ubi etiã gl. fi. & Ang. ac Saly. itẽ Bal. notãs secũdũ eam, quod

6 si feudatarius † commisit feloniam, & dominus non est conquestus uiuente feudatario & hæredi, eius quæstio de felonia moueri nõ potest, etiã si feudum uideatur ipso iure reuersum ad dñm subijciens, q; ubicũq; dicitur ipso iure reuerti ad dominũ, intelligitur si dominus uelit, & petat aliàs secus, ad idẽ gl. fi. in c. fi. de dona. arguẽs quod feudũ non est filio auferendũ ob feloniam patris si patri quæstio mota non fuerit, licet ut inquiunt ibi Ioã. Andr. But. & Abb. melius secundum literam arguatur ad casum conuersum, quòd si uassallus fecerit felo-

7 niam contra dominũ, & dominus † feudum reuocauerit hæres reuocare non poßit, quod uerum intelligunt, si fuit sciens,

& ad

& ad reuocandum tempus habuit sufficiens aliâs reuocat.& ita etiã sentit Cyn.in l.j.C.de reuo.dona.sed quia materia est
8 ampla,an & quãdo filius † amittat feudum ob delictum patris, & utrum sit differentia inter delictũ cõmissum in personam domini uel extra,& inter delictũ consistens in faciendo,uel in amittẽdo,& an differat feudũ ab emphiteusi & in materia,uide pro nunc remißiuè tex.cum glo.in d.c.ij.de feu. & ibi omnino Abb.in emphiteusi & Io.An.in addi.ad Spec. eo.ti.in princi.§.fi.And.de Iser.in c.j.col.j.si uasal.feu.priue. cui defe.Cy.in l.ij.C.de libert.eo.lib.Bart.in l.idẽ Iul.§.si quis alicui de lega.j.in l.iurisiurandi.§.si liberi de ope.libert.& in l.eũ qui.ff.de interd.& releg.& ibi addi.ad ipsum Bal.in l.j. per quas perso.nobis acqui.& in l.lege.C.de legit.hære.Saly. in d.l.ij.q.xxij.ubi Ias.q.ult.Frãc.de Are.in d.l.idem Iul.aliâs est l.cum seruus.§.si quis alicui Dy.& Ioã.An.in regula non debet de reg.iur.in vj.Collect.& Car.in d.c.ij.& Anchar.in cõsi.cxlij.pro domina Paula col.j.Abb.cõsilio.iij.uol.ij.q. vij. Alex.cõsi.ciij.uol.j.col.ult. & cõsil.cvj.cum se.uolu.iiij.Phil. Cor. cõsi.lj.iij.lib.& Soci.cõsi.xxv.uol.i.Redeũdo ad decisionẽ pro ea ultra præmissa facit d.l.fi.& quod canonistæ præcipuè But.& Abb.dicunt in d.c.fi.col.ij.q. merita & demerita
9 sunt personalia & cum reuocatio † ac declaratio pœnæ fiant ob demerita,& ingratitudinẽ non debẽt trãsire ad hæredẽ actiuè nec paßiuè,ex eo quod ex parte utriusq; est personalitas,ait Abb.col.iij.& facit l.quia tale.ff. solu.mat.continuatio ergo aut cessatio emphyteutæ, qa dominus uoluit seu tacuit, cùm in dubio uoluisse præsumatur,aliâs declarasset arg.c.ad audientiam de deci.non debet nocere successori,sic enim alius qui non peccasset,& odiosus forsan domino esset pro eo,qui deliquisset & delictus fuisset puniretur quod esse non debet

l.si

l.si quis in suo.§.fi.C.de inoffi.test.c.cum in ueteri,in fi.& ibi not.de elect.in regula non debet de reg.iur.in vj.Quod autem taciturnitas domini arguat uoluntatē pœnæ,patet per d.l.fi. de iure emphy.ubi Saly.col.j.not.q; si dominus permittit labi tēpus duorū mensiū sibi à lege cōcessum,si facta denunciatione uelit emere perinde est ac si dixerit se nolle emere,& quāuis dominus post bienniū seu triēnium respectiuè quādiu non soluitur posset declarare quandocunq;,cùm iste casus differat à casu prædicto,nihilominus ex taciturnitate arguitur talis uoluntas quādiu quis tacet sciens sibi apertā esse taciturnitatem.

III. Decis. SVMMARIVM.

Sicut pœna emphyteutæ cessantis non declarata non trāsit contra eius successorē, vt in proxima conclusione ita nec ad successorē domini qui tacuit. Vel sic, Declaratio domini quæ ipsius fauore caducitatē inducit est personalis actiuæ sicut pasiuæ, & licet ea non facta res ad successorē transeat cum onere canonū debitorū non tamē pœna, vel cum ipsa pœna etiam si requisitus cos infra tempus iuris non soluat, secus quo ad canones sui temporis. Item pactum quod si in termino iuris non fiat solutio, licet dominus absq; declaratione propria auct. rem apprehendere non causat incursus pœnæ amissa declaratione.

EPITOME.

1 Si dominus caducitatem non declarauerit eius successor illam declarare non potest.

2 Hæres licet contra eum declaratio fieri non posit, tenetur tamen ad decursos & non solutos canones.

3 Hæres emphyteutæ interpellatus non soluens pensiones decursas infra biennium vel triennium non cadit à iure suo secus de decursis tempore suo.

C Pensio

4 Pensionem non soluens non est excommunicatus nec incurrit pœnam priuationis creditore tacente.
5 Pactum appositum in contractu emphyteutico quòd liceat domino rem apprehendere absq; declaratione quid operetur?
6 Pactum & statutum à pari procedunt.
7 Pactum appositum conforme dispositioni iuris cōmunis quid operet?
8 Pacto apposito vt solutio fiat ab emphyteuta quolibet mense, an triennium expectari debeat ad hoc, vt dicatur non soluens cecidisse à iure suo?
9 Emphyteutæ si est data licentia vendendi cuicunq; voluerit, an domino irrequisito vendere possit?

DECISIO III.

Item fuit cōclusum in eadē causa Bononien. bonorū de mense Maij 1522. In secunda instantia coram do. Paulo de Capisuchis quod si dominus non declarauerit caducitatē eius suc
1 *cessor † nequeat declarare ad quod seruiunt motiua Cu. in d. consi. clxiij. & l. fi. C. de reuo. dona. ac glo. in c. fi. de dona. & quædam fundamenta proximæ decisionis & illud quod potestas declarandi regulariter non transit ad hæredē nec egreditur personam glo. est in l. idē Pomponius. §. fi. de rei uen. Bar. & Alex. in l. inter stipulantē. §. j. ff. de uerb. obli. quod intellige domino sciente & ualēte reuocare, ut in ipsa decisione est*
2 *expressum. Item fuit conclusum quòd licet successor † contra quem declaratio fieri nō potest teneatur ad decursos canones, seu ex eo quod sit hæres l. ueteris, de cōtra. & cōmit. stip. & l. unica. C. de act. ab hære. & cōtra hære. inci. præterquā in pœnis & ibi nisi quatenus ad eos peruenit, ut in proxi. decis. apertißimi &c. seu ex hoc qd' res trāsit ad eū cum onere suo functionē præteritarū l. imperatores. ff. de publi. c. si quis laycus. xvj. q. j. c. j. cum materia de sol. Io. An. in regula nō est in mora de reg. iu. in mercu. & Phil. Frāc. cum alijs quos refert in c. fi. §. fi. de offi. or. in vj. Quod an in successore beneficij respectu pensionū quæ prætēduntur non solutæ à prædecessore locum habeat*

habeat, ut successor teneatur & uarietas inter dominos & lis in auditorio Rotæ nondũ decisa, qui articulus indiget declara
3 ratione tamen pro eiusmodi † pensionibus etiã si interpellatus infra bienniũ uel trienniũ à die interpellationis cessauerit non incidit in pœnã caducitatis, bene incideret si à solutione pẽsiõnum sui tẽporis cessaret. Pro cõclusione facit quod pœna respectu tẽporis prædecessoris uidetur remissa, seu non habuisse locũ ob taciturnitatẽ domini, ut in d. decis. apertißimi. ergo nõ debet egredi personã delinquentis nec pro eius culpa & pro alieno tempore puniri l. sancimus. C. de pœ. c. ij. de his quæ fi. à ma. par. cap. non ob. propria cõtumacia successoris requisiti, quia aut damus incursum & remißionẽ ratione taciturnitatis & pœna semel extincta amplius nõ reuiuiscit l. qui res. §. arrã ff. de sol. aut dicimus nõ incursam pœnã, ex quo dñs nõ declarauit, & tunc solũ remanet debitũ à successore soluendũ cum nec à lege nec à dño ratione taciturnitatis sit remissum, sed nõ pœna salua expensarũ condẽnatione in qua puniretur si litem patiatur super solutione canonũ decursorũ ex qua uictus uictori & c. l. eum qui temere. ff. de iudi. l. properandũ. §. sin autẽ. C. de iudic. c. fi. de ma. & obe. c. finẽ litibus, de dol. & contu. & c. calumniã, de pœn. cum si. Nam non reperitur expressum quod quis cadat nisi pro tempore suo, aut quòd casus prædecessoris remißus uel non effectuatus propter domini taciturnitatẽ posset in personã successoris effectuari, ergo erubescimus l. illam. C. de colla. quod in pœnalibus non est extendendum, ut in allegata decisione, & quia non est imponenda pœna quæ non reperitur specialiter cauta maximè in materia priuatiua, quæ sine expreßione aperta non inducitur per text. optimum in auct. de non eligen. secun. nuben. §. cum igitur, uer. sin autem, col. j. quem ad hoc ponderat Bald. in auctem. ex testamento. C.

de secun.nup.& est peregrina glos.in c.si.de iurepatr.& alia Io.in simili.xv.q.iiij.in sum.quam exclamat Imo.in c. querelē, de iureiur.secundū Fely.ibi col.ij.ubi etiā Abb.iij.& in c.cum uenerabilis,de excep.viij.& Alex.cōsi.ciij.uol.j.col.ea. ex quibus dicendū quòd cōpellatur,sicut quis in censu soluendo ratione cēsualis cōtractus absq; pœna amißionis rei c.cōstitutus cum glo.de reli.do.nec ex uerbo omnimodo posito in d.l.ij.de iure emphy.concluditur caducitas per lapsum tēporis eo ipso taliter quod tam uiuo quàm mortuo non soluēte posit declarari quasi declaratio quo ad incursum non operetur, & sic morte cessantis nō impediatur.quoniā ultra adducta in proxima decis.pondero quòd in ea lege immediatè sequitur si dominus uoluerit & paulò antè fuerat dictū uolēti ei licere ad hoc est quòd superius fuit consideratū de cōditione tacita aut expressa à lege in huiusmodi incursu,ut tūc demū inducatur pœna fauore domini quādo dominus uelit & declaret non antea ad hoc quia si aliter diceremus sequerentur multa incōueniētia quòd statim decurso termino sine solutione data priuatione etiā inuito domino quādo etiā acceptaret postea pensionē simpliciter oporteret rem de nouo concedere quod nunquam fit
4 domino caducitatem nolente. Item in beneficialibus † de quibus est dictū in proxima decis.essent excōmunicati nō soluentes & mille animæ & supra in infinito numero illaqueatæ & ultra essent priuati & indigerent noua prouisione beneficij,& tamē uidemus quòd si creditor tacet & pensiones acceptat nolēs caducitatē nullus reputatur excōmunicatus,nullus priuatus,& ita patientia quādo esset necessaria sufficeret & excusaret aliás arguit cum cōsuetudine optima iuris interprete pœnā nō esse incursam l.si de interpretatione.ff.de legi. & c.cum dilectus,de cōsue. Item si uelimus dicere ꝙ data declara

claratione censeatur retro nō soluēs priuatus à die lapsus ultimi termini hoc non offendit istam conclusionē, de quo tamen latius dicam in seq. decis. incip. fuit etiā conclusum. Item quia
5 erat pactum † expressum quod si emphyteuta qui habebat ab ecclesia infra bienniū non solueret, liceret domino propria auctoritate absq; declaratione rem apprehēdere, dicebāt duo domini debere operari fuisse inductā caducitatē non facta declaratione neq; apprehēsione ex eo quòd cōuentio debet aliquid inducere l. si quādo. ff. de leg. j. c. si Papa, de priui. in vj. & Bar. in l. creditores, in iiij. q. col. v. cum seq. C. de pig. coadiuuo hāc
6 partē, quia quāuis † pactū & statutū in multis differant, regulariter tamē à pari procedūt & quod potest fieri per pactum & statutum l. non impoßibile. ff. de pac. glo. super rubri. C. de decre. decu. lib. x. Bar. in repe. l. omnes populi in x. q. col. viij. ff. de iust. & iur. & in l. fi. col. ij. circa fi. C. de pac. Abb. in c. cum dilectus, col. vj. de arbi. & in c. si diligēti no. iij. de foro compe. statutum autē quādo aliàs nihil operaretur accipit, ut aliquid addat iuri cōmuni l. j. ad muni. Bar. in l. iiij. §. prætor ait col. ij. ff. de dam. infec. Bal. in rubr. C. qui accu. non pos. col. pe. Bu. in c. causam quæ, col. ij. circa fi. de do. & cōtu. Imo. in l. si uerò. §. de uiro, col. iiij. ff. sol. ma. & Alex. in l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delib. declarans materiā & in consi. lxxxv. animaduersis col. pe. uol. iiij. quod procedit etiā in odiosis, ut aliquid operetur etiam si generaliter intelligēdo posset ad terminos iuris reduci inquit Abb. in c. pastoralis, in princi. de appel. ergo & pactū. Itē concurrrit dispositio hominis cum dispositione legis tenendo quod est dictū posse dominū propria auctoritate expellere emphyteutam, quo casu pactū uarios operatur effectus quādoq; permißiuè, quandoq; prohibitiuè iuxta subiectā materiā ultra ius secundū glo. not. in c. uerū, de condi. appo. ac

Imo.& Alex.in l.filiusfamilias.§.diui.ff.de leg.j.idē Imo.in c. cum cōtingat in v.mēbro principali col.xxj.de iureiur. & late Cur.consi.lxvj.char.v.& Barb.consi.lxiij.col.iij.uolu.j.Sed quando fuit posita causa contrariū tenui respondendo primo loco & alij præter duos tenuerūt hoc præcipuè fundamento, quia ut est in proximis cōclusionibus firmatū quod cadat qs & quod posset dominus propria auctoritate expellere omnia regulātur,ut locū habeāt si dñs uoluerit & declarauerit eius fauore q. non debet in ipsius redūdare odiū,quod stante nō est admittendū dominū uoluisse pacisci, ut omnino caderet etiā si sibi displiceret & nō declararet quod posset ex multis cōtingere in proxi.decis.demonstrari,nec est uerisimile q. per tale pactū uoluerit perdere iuris arbitriū attēto quod depēdet mere à libera & sola uoluntate sua & est ei facile declarare arg. l.iij.ff.de mili.testa.ex quo patet cessare præsumptā mentē paciscentis & nō obstare cōtraria nec militare in hoc casu cùm
7 potius sit dicendū ut deduxerit dominus † idē per pactū quòd ius ipsum,quādo per omnia sit iuri cōforme exquo plura solēt exprimi à iure cauta quæ nihil operantur l.iij.ff.de leg.j. l. nō recte.C.de fideiuss.Item pactum est intelligendū secundum naturam cōtractus ac subiectam materiam sicut iuramentum l. si uno.ff.loca.l.si insulā,de præscrip.uerb.si stipulatus cum ibi no.ff.de usur.& l.fi.C.de non nu.pe.uide postea Phi.Cor.cōsil.cxv.uol.j.qui per rationē prædictā ita consuluit in statuto, ideo motiua alia ibi uideantur non ob.quòd Spec.uer. lxxxviij. in ti.de empt.& Io.Fab.uoluerit quorū opinionē refert Iason
8 in d.l.ij.q.xiij.colum.xj.quod in pacto facto † ut solutio fiat quolibet mense ab emphyteuta non expectatur trienniū ut posset expelli,sed sufficit expectare per menses sex,quasi sit satis duplicare tres,quia non habet saporem & Ioan.And.in additione

tione ad Spec.in allegato loco refert Cy.tenere quem sequitur debere expectari trienniũ,& respondet ad contraria quæ loquuntur de rescriptione non de pœna proueniẽte ex cessatione canonis.& Ias.ubi suprà tenet cum Io.And.declarans adducta in oppositum procedere in præscribenda libertate contra seruitutẽ quod est fauorabile non in pœna quæ differũt l.cum quidẽ.ff.de lib.& posth.sed esto quòd opinio Spec.& sequacium staret etiam quo ad finem mẽsis non expectato semestri procederet respectu solutionis faciendæ non respectu pœnæ, de qua non est dictũ & quæ nũquã uenit,nisi in casibus expressis, ut dixi.nam per eiusmodi pactũ nõ est immutata dispositio iuris circa pœnã nec pactũ quod est strictißimæ naturæ extenditur ultra quàm contineat l.sancimus,de testa. C.l.ueteribus, de pact.& l.quicquid astringendæ.ff.de uer.obli.Item termini sunt dispares,cùm nec in causa Spec.quãdo aliquid induceretur detur caducitas absq; apprehensione per quã fit declaratio cum idem & plus sit facto quàm uerbis aliquid demonstrare l.iij.§.falsus.l.Paulus.ff.rem ra.hab.c.per tuas, de arbi. c.cum dilecti,& ibi glo.de appel. & pactũ quod liceat propria auctoritate apprehẽdere nõ excludit quin ad caducitatẽ requiratur declaratio saltẽ per apprehẽsionẽ cum nec hoc dicat nec ad hoc uenerit,ut patet ad quod facit l.pe.C.de lib.præte.posset tamẽ operari pactũ quãdo cõtraria opinio esset uerior,scilicet q̃ nõ liceret propria auctoritate apprehẽdere uel expellere uel in uarietate opinionũ q̃ tũc locũ haberet opinio in pactũ deducta l.j.§.si conueniat.ff.depo.quia q̃libet rei suæ potest legẽ dicere,& in hac materia approbãtur cõuentiones l.meuius l.qui hæred.in prim.ff.de cõdi.& demon. l.in re mandata.C.man.& l.j.& l.fi.C.de iure emphy.ad prædicta facit q̃a uoluit,idẽ Spe.eo.ti.uer.xciiij.& ibi Io.An.in addi. quod si

9 est data emphyteutæ † licentia uendendi cuicunq; uoluerit,non propterea potest uendere sine licẽtia aut requisitione domini, prout est de iure & sequitur Alex.consi.cvj.uiso themate instrumenti uol.iiij.dicens quòd dicta clausula cõtinens uendẽdi facultatẽ debet intelligi secundũ naturã actus super quo ponitur l.j.§.si quis sub conditione.ff.de leg.commi.l.si quando, in prin.C.de inoffi.testa.cum si.quãuis in casu in quo cõsulit dicat,quod operatur per modum facilioris probationis quo ad personas expressas in pacto,cum non reperiatur tex.qui prohibitas personas enumerat,in quas nequit fieri alienatio iuxta d.l.fi.de iure emphy.& Iac.ac Ber.quos adducit Spe.ac Vber. de Bo.secundũ Io.An.ibi idẽ uoluerũt,sed in hoc ultimo,Saly. in d.l.fi.col.j.sentit oppositũ & cum eo Imo.& Ludo.Ro.ac Alex.sibi contrarius quos refert & sequitur Ias. ibi col.ij.& Bal.ac Ang.cum alijs adductis per eundem Ias.col.iij.in quæstione simili,quando emphyteutis est cõcessa alicui stipulanti pro se & pro his quibus iura sua cõcedere uoluerit siue dictũ sit pro se & cui ipse dederit ubi in fi.ait opinionem Spe.cõmuniter reprobari,cõtra quam sentiũt etiã Iac.de sancto Georg. in tract.feu.in uer.Ita etiã quod ipsi uasalli,& Cur.in iiij.parte,in ti.ex qui.feud.amit.in ij.regula.q.v. ubi testatur ita obtinuisse in practica.Sed esto quòd hæc pars esset uerior aut cõmunior in his terminis non propterea destruitur decisio quæ habet casum diuersum & rationem separatam ac singularem ne pactũ noceat paciscenti.in casum autem Spe.prodest absq; eo quòd aliquo respectu præiudicare posset.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Conclusio apertissimi & materia eius procedit tam in beneficialibus quẽm prophanis etiã si

solue

soluere cessans ciuiliter obierit, etiã si regressus vel accessus ob non solutionem concessus sit.

EPITOME.

1 Pœna excommunicationis ac priuationis beneficij non incurritur, nec regrediendi seu accedendi ob non solutionem pensionis locus non existit tacente pensionario, & nu. 9.
2 Successor in beneficio vigore facultatis iuris regrediendi seu acceden di ob non solutionem pensionum tempore prędecessoris decursarũ molestari non potest si pensionarius viuente debitore tacuerit.
3 Successor in beneficio an teneatur ad decursas pẽsiones tempore prędecessoris non solutus.
4 Successor est tutus quo ad incursum pœnarum, de quibus supra etiam si non soluens resignet, cùm eadem sit ratio in morte ciuili quæ in naturali.
5 Pensionis reseruatio à principijs nõ autẽ à partibus volũtate depẽdet.
6 Sententia hominis probationem non expectat.
7 Differentiam inter sententiam legis & hominis, vide remißiuè.
8 Actus legitimi an recipiant diem vel conditionem?
10 Lex de eo quod est, non de eo quod futurũ est certam esse debet, quo modo intelligatur ista regula? vide remißiuè.
11 Vasallus si ob delictum feudo priuetur & dominus remittat delictum an tanquam nouum vel antiquum feudum retinere censeatur?

DECISIO IIII.

FVit etiã conclusum duobus cõtradicẽtibus 1522. in una corã dño Camillo de Ballionibus quod si ob nõ solutionẽ
1 *† pensionis sit apposita pœna excõmunicationis & succeßiuè priuationis beneficij ecclesiastici, uel etiã concessus, regressus, seu accessus, & is cui reseruata est pensio ac regressus, uel accessus tacuerit uiuẽte debitore pensionario quod in tẽpore in solutione defecerat quod non sit incursa aliqua pœna nec suc*
2 *cedẽs † in beneficio propterea posset super beneficio molesta*
3 *ri. licet super decursis pensionibus an teneatur † pro prædecessore passus sit dubius, & nondũ in palatio decisus cum in una causa domini fuerint uarij & tetigi in proxima decis. in ij. c. Non enim dicitur priuatus nec excõicatus, nec habẽs regressum potest cõqueri nisi de seipso, ut in proximis decis. est de-*

 monst

monstratum ex quo eius fauore & beneficio fuerat de pœna prouisum quibus & pro ista adde l.filio præterito. ff.de iniu. rup.& irri.fac.testa.iuncta glo.quæ colligit quòd quãuis testamentũ filio præterito dicatur nullũ,tamen intelligendũ est si ipse uelit dicere nullũ non si taceat & allegat cõcor. & ita in causa Gebenneñ.monasterij,de qua suprà obtinuit Cardinalis sanctorũ quatuor qui ueniebat ex iure Card.Senogalieñ. defuncti ex eo quòd Senogalieñ.ante obitũ cõtra nõ soluentẽ litẽ mouerat & sic declarauerat aliàs nõ obtinuisset Cardinalis sanctorũ quatuor,etiã ad omnia surrogatus.nam prout est ostensum declaratio terminatur ad uitã creditoris siue debito
4 ris quod procedit † etiã si non soluẽs resignet ante declarationem,ut successor sit tutus ex quo eadẽ est ratio & effectus idẽ in ciuili morte quæ in naturali l. mulier.ff.ad trebel. & Rot. xxviij.in no.de procur. Nam ante declarationẽ creditoris & quãdiu tacet potest debitor impunè resignare et ualidè ex quo nondũ pœna successerat secundũ unã intelligentiam de qua in proxi.decis.& aliàs à simili eius quod dicitur de resignãte in fine anni dati ad faciendũ se promoueri ad sacros ordines,q̃d potuit licet se ita restrinxerit c.cõmissa.de elect. in vj. Oldra. consi.cciij. factũ tale est,de quo dico plene in decis. incipiente tenuit palatium quod si acceptans non ob. q. aliud sit in propbanis l.ij. C.de iure emphyt.exprimat quod uolenté domino pœna succedat, & quia in eis est cuiq; liberũ arbitriũ l. in re mandata.C.mand.quia non sunt de his de quibus in l. nemo potest.ff.de leg.j.aliud in beneficialibus,in quibus reseruatio pen
5 sionis † cum accessu & pœnis prædictis dependent à principe non à partibus & ubi partis exigitur uel adest cõsensus omnino magis ab ipso principe cũ sine eo partes nihil tale possunt,ut dico etiã in illa decis.latius super regressu incipiẽte in causa

causa Legionen. & apponitur certa dies cum incursu qui pro homine interpellat, & uidetur operari ex sententia legis animatæ & hominis accedēte maximè partiū cōsensu absq; alio
6 ministerio cum † sentētia hominis non expectet post se probationes l.magnā.C.de cōtrah. & cōmit.stip. & Rot.de rest.
7 spol.in no.iij.in additione faciens differentiā † inter sententiā legis & hominis, quia iura hic & in proximis decis. adducta probant à simili l.non possunt.ff.de legi. & omni casu est certa pœna & dies, & quia ubiq; apponitur fauore creditoris succedūt iura & rationes, de quibus in præfatis decis. Itē illud quod aliter tenēdo quasi omnes obligati ad pensiones quorum pauci soluūt in tēpore uiuerent in peccato & indigerēt noua collatione beneficiorum & absolutione ab excōmunicatione quā nemo habet tacente creditore ut superius dixi, nec refragatur quod titulus beneficiorū non debet pendere à uoluntate partis c.ij.de elec.in vj.regula actus legitimi, de reg.iur.eo.lib. quia ut inquit Dy.in d.regula in fi.uerba debent exponi actus
8 legitimi, scilicet † quidā subiungēs quod generalis regula remanet in contrariū quod omnes actus legitimi diem recipiūt & conditionē, insti.de uer.obli.§.omnis, licet fallat in quibusdam in quibus regula loquitur secūdo in multis iuris articulis permittitur pendentia in similibus c.si tibi absenti cum ibi not. de præben.in vj. Item in quibusdā regulis cancellariæ quæ sunt satis notæ. Item hæc est diuersitas in multis casibus quæ uidentur similes & urget illa consideratio quod fauore creditoris,
9 ulterius † potest dici titulū semper esse firmū apud debitorem donec declaret creditor: ut tunc iure ipso transferatur in creditorē regressum aut accessum habēte, uel si nulli est prouisum in talē euentū dicatur priuatus, & eo momento priuatio succedat quo creditor declarat uel si data declaratione uolumus quod

quod sit retro priuatus ab ea hora citra quã cessant leges. Iam erat certa de eo quod erat naturæ certũ l. cum quidã. §. suũ. ff. de acqui. hære. & Abb. in c. pastoralis, de rescrip. & in c. super quæstionũ. §. fi. de offi. deleg. & in c. pastoralis, col. iij. de appel. facit. §. conditionis, insti. de uerbo. obliga. de hoc tamen
10 *& quomodo sit accipiendũ quod dicitur legẽ † esse certã de eo quod est non de eo quod futurũ est, dico in illa decisione super regula de publicanda acceptatione incipiẽte, quidã habẽs ubi uide quia faciunt scripta ibi ad prædicta. nec obst. q. Bald. uoluit in c. j. de probi. feu. alie. per Fede. in usi. feu. quod quãdo*
11 *ob delictũ seu feloniã uasallus † feudo priuatur & dominus remittit delictũ quòd censetur uasallus retinere feudũ tanquã antiquũ non tanquã nouũ si non priuabatur ipso iure, sed erat priuandus per sentẽtiã, secus si esset ipso iure priuatus, ut tũc iudicaretur feudum nouũ, ad hanc differentiã refert Abb. in c. fi. col. pe. de dona. quod quando uasallus priuatur ipso iure, qa alienauit quãuis dominus ad se feudũ non reuocauerit quod nihilominus hæres poßit, sed si nõ priuetur ipso iure cõtra filiũ non agitur ob patris delictũ quæ offendũt prædicta & proximas decis. quia contra opi. Bal. est glo. in l. peculiũ. la j. in. §. si ære, de pecu. alia in l. quod dicitur, in. §. pe. in uerbo creuisse. ff. de impen. in rebus dota. fact. & iij. in d. c. j. §. insuper, de prohib. feud. alie. per Feder. Bar. in l. ij. ff. de excep. rei iudi. dum dicit quòd quando ius tertij est exclusiuũ iuris agentis ipso iure intelligitur si tertius uelit & allegat. d. l. ij. C. de iure emphyt. & cum opinione glo. transeunt communiter doct. simpliciter & indistinctè & illam sequitur Imo. in c. ij. col. iiij. de feud. ut accipiatur si dominus uoluerit etiã in casu priuationis ipso iure: & ex hac solutione ex cõmuni sententia tolluntur obiecta, & fortificatur hæc decisio cum duabus proximis supra.*

De

De Rerum permutatione.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Reseruatio cum prouisione motu proprio ad beneficium certæ summæ quod T. duceret acceptandum non capit beneficiũ ex causa permutationis in manibus ordinarij resignatũ de quo ordinarius prouidit.

EPITOME.

1 Expectans cum beneficio acceptandi vigore reseruationis cum prouisione etiam motu proprio ad beneficiũ certæ summæ, non capit beneficium in manibus ordinarij ex causa permutationis resignatum.
2 Permutari an possit beneficium generaliter etiam motu proprio reseruatum & qualiter succurratur permutanti beneficium specialiter reseruatum?
3 Reseruatio simul cum decreto, non autẽ sola afficit ante notificationẽ.
4 Motus proprius in expectatiuis, quid operetur?

DECISIO VNICA.

FVIT post binam disputationem à maiori parte dominorum tentum in una Nanneteñ. prioratũ coram me de mense Ianuarij 1521. Quod reseruatio cum prouisione motu proprio ad unum beneficium usq; ad summã 50. duca. quod officialis Papæ infra mensem acceptaret, non habe-
1 ret locũ in beneficio ex causa pmutationis † in manibus ordinarij resignato, licet ordinarius de eo cõpermutanti prouidisset, quia etiã si detur uacatio cessione taliter facta c. inter cætera, de præb. & ibi Abb. in c. cum uenerabilis, de excep. v. col. cle. j. de re. permu. & cõmuniter doct. c. unico, eo ti. & non ualeat prouisio ordinarij stante reseruatione generali uel speciali proprio motu secundũ Fed. de Se. eo. tract. q. j. & consi. cxij. Amice charissime. & Phil. Franc. post Domi. in d. c. unico dicen

centem q̃ in reseruatione motu proprio seu generali impeditur permutatio, ut in extrauagañ. dudum, Benedicti xij. & execrabilis Ioan.xxij.§.quæ omnia, ac Rot.d.decis.j. cum alijs adductis per Phil. Nihilominus inspecta ratione æquitatis d. c.unici.& ne concessione iuris utentes fraudentur, ut in d. cle. & quia hodie omnes reseruationes fiunt motu proprio ac ex pectatiuæ habent etiã uerbum reseruamus & clausulam motu proprij quãuis non clausulas suspensiuas sicut reseruationes uoluerunt quod reseruatio non caperet, facit quia non est specialis ad certum corpus beneficij quæ pereat, ut habetur decisione licet de more, de præbẽ.in no.xv.ad hoc Flor.c.quæsitũ, de re.permu.limitans singulariter d.c.unicũ, prout ibi Philip.
2 iij.col.ut procedat quando † quis impetrauit generaliter primum uacaturũ quo casu potest fieri permutatio non obstan. expectantibus, quia ex quo nequeunt habere primum uacans per permutationẽ poterunt habere aliud, ut ibi in j.glos.secus ait si quis impetrasset certũ uacaturũ, puta archidiaconatum talis ecclesiæ propterea quãdo permutans non est in dolo aut culpa potest redire ad beneficium dummodo detur probabilis ignorantia & propria auctoritate iuxta æquitatẽ c.si beneficia, de præben.in vj.secundum Ioan.And.in d.c.unico Fede. in viij.q.& Imo.quem refert Philip.in d.c.unico.v.col.alij dicũt q̃ est opus noua collatione, ut plene Rot.d.dec.j.& v.& d.cõsilio.& Phil.referens Domi. & alios in dicto loco & potest supplicari Papæ ut permutationẽ cõpleat cum alius id facere nequeat obstan.reseruatione Fede.d.q.j.& v.& d.consi. cxij. & Phil.in d.c.unico col.vj.satis autẽ ignorantia datur ex regula præsumitur de reg.iur.in vj.l.uerius.ff.de proba.& quia ut inquit Fede.iij.q.uerisimiliter sciri potuit reseruatio quãdo erat generalis in una prouincia & pluribus nota non si se-

creta

creta & particularis quæ adiuuari non potuit ubi subijcit relinquitur optioni permutantium an uelint redire ad beneficia uel suis sumptibus uenire ad Papam pro expeditione permutationis, itē quia non permutasset uerisimiliter qui sciuisset eam perditurus l. fi. iuncta glo. in uerbo possum, de condi. caus. da. cau. non seq l. cum de indebito .ff. de proba. c. super hoc. de renun. saltem onus probandi culpā & scientiā incumbit reseruatiuo c. unico, ut eccle. benefic. sine di. confe. consideretur ergo quæcunq; opinio non capit tale beneficiū quinimo tentabant plures ex dominis quod ualeret etiā prouisio cōsiderata æquitate d. c. unico. Et dominus Spinosa dicebat q in reseruationibus inductis per extrauagantes regulas & ius cōmune procederet nullitas prouisionis in terminis nostris non in reseruatione per literas, pro ista sententia, licet cōtra doct. supra allegatos, facit quia in d. c. unico, & in d. clem. ratio est expressa, & tunc nedum uia extēsionis uerum etiā in uim cōprehensiuam seu materia sit pœnalis, seu correctoria comprehenditur omnis casus cadens sub ratione scripta per tex. peregrinū meliorē in iure ac menti tenendū est l. libertū. §. senatuscōsulti. ff. de ritu nup. ibi sentētiaapprehēdi cle. j. iuncta gl. in uerbo eligatur de elect. tradit Alex. l. si cōstante. in prin. post alios sol. mat. glo. est not. in c. si postquā in uerbo prouisione, de elect. & in c. j. in uerbo Italiæ de tempo. ordi. in vj. & pertinenter glo. in c. unico, quam ibi not. Domi. quòd cōstitutio exorbitās extēditur de stricta significatione uocabuli ad latam, ad idem Alex. l. filiusfamilias. §. diui. ff. de leg. j. vij. col. ubi allegat concor. & Abb. in probe. decre. iiij. col. in c. at si clerici colū. xvj. & in. §. de adulterijs col. iiij. de iud. Ratio aūt est generalis nō restricta ad expectatiuā nec ad gratiā factā ad instañ. magis quod si esset reseruatio etiā motu ꝓprio &c. patet quia uerum

rum est permutantes uti iuris concessione ac æquitati conson[?] ne sine culpa fraudetur corū honesto & permisso uoto, ne'ue dispendia patiantur c. cognoscentes, de cōsti. Item quia ita expectat reseruatiuus, sicut expectatiuus, & uterq; habet in gratia uerbū reseruamus cum decreto irritanti, ita & reseruatio
2 †cum decreto afficit ante notificationē nō sola reseruatio secundum Anch. Domi. & Philip. in c. si eo tempore, de elect. in vj. neq; obstat q' in alio casu doct. dicunt in d. c. unico q' exorbitat & non debet extēdi: quia in casu, de quo agitur hoc permittitur attenta ratione expressa procedat illud in alijs casibus, quibus ratio non astringit, & si astringat, dicerent cōtra ueritatē ex prædictis cōstitutio execrabilis nō cōtradicit, quia est extrauagans loquēs in suo casu extra quē non licet arguere. c. pastoralis cum materia. de fide instru. prout Bar. in l. ut iurisiurandi. ff. de ope. liber. ait de cōsuetudinibus feudorum, & nisi producantur tenet sentētia cōtra eas, ut Fely. post alios in c. j. de re iud. unde quia exprimit de casu permutationis magis facit cōtra per locū à speciali quasi liceret etiam eo casu, nisi fuisset expressum per d. c. unicū & eius rationē generalē maximè quia exēpli causa uidetur dictū de expectatiuis, quarum tunc usus erat frequens. rarus autē reseruationū. l. dam. infect. la ij. ff. de dam. infect. c. j. iuncta glo. j. ne cle. uel mo. secula. neg. se immisce. & sufficit initium esse generale l. fi. §. fi. ff. de iuris & fac. igno. nec ob. motiuū Fede. in d. q. j. quòd reseruationes executorū debēt restringi ne impediant æquitatē iuris d. c. unici, & quia ambitiosæ non factæ per Papā proprio motu quæ sunt fauorabiles & latissimæ c. si motu proprio, de præben. in vj. cle. si Romanus, eo. ti. quia motus proprius prodest ad tollēdam surreptionē ut in dictis iuribus & in expectatiuis nō suffragatur nisi ad hoc ut uult regula cancellariæ de motu ꝓprio

quæ

quæ licet non sit de dandis ut dicitur.declarat tamen affectum unicũ:in expectatiuis igitur non operetur aliũ.Non autẽ operatur contra intentionẽ concedentis quæ fuisse uidetur ne impediatur permutatio d.c.unico.data tamẽ est in una causa Pisaurieñ.regula ut annotaui in decis.incip.clausula motus proprij & secundũ eam iudicatum,& eius tenor est quod motus
3 *proprius † in expectatiuis non suffragetur,nisi ad excludẽdã subreptionẽ literarũ & sic firmata ut non tollat gratia expectatiua habẽs motũ propriũ optionẽ propter dictam regulã. & sic illa decisio & eius motiua cõferunt ad istam.item quod posset ordinarius uel non prouidere est interesse Papæ citra quem cõstitutio d.c. unici ab eo ædita pleniβimè interpretari debet cõtra quancũq; gratiã quæ casum non excipiat c.cũ dilectus,de cõsue.& glo.in cle.si de beneficio,de præb.ne æquitas d.c.impediatur etiã per suas reseruationes:nam & executores auct.apostolica faciunt c.hi qui,de præben.in vj.nec cõtradicit quod inferior non potest se intromittere de his quæ princeps sibi reseruauit c.ut nostrũ,de appel.cum si.quoniam nec potest infra mensem de beneficijs cõprehẽsis sub expectatiuis cle.unica.§.secus,de conces.præben.etiam si expectantes non acceptẽt ut l:te per Fely.post alios in c.cum ex officij, de præscrip.& ideo regula dat ordinarijs quatuor mẽses in quibus expectatiuæ non habeant locũ, & tamen de expectatiuis dicitur nominatim in d.c.unico, unde quomodocũq; essent impediti ordinarij in casu pmutationis sunt restituti per d.c.nisi Papa sibi reseruet prouisionẽ prout in d.extrauagan. execrabilis & similibus quæ de permutatione dicerẽt: quia si per uerba generalia semper recipient interpretationẽ à iure per d. c. unicũ considerata ratione quæ gubernat legẽ ad.§.dulciβimis. l.cum pater de leg.ij.ff.qua inspecta tollũtur alia motiua. ideo*

D non

non est alienum à iure tenere permutationem aliás ritè factam non impediri per reseruationē motu proprio prout tenebant & seruabant illi de Tuscia quos refert Fede.in d.consi.xij. licet dicat quod male propter declarationē tūc Benedicti, nam in expectatiuo habente motum proprium tenet Alex.de Antilla in repeti.d.c.licet de rer.permu. quem refert & sequitur Gemi.consi.ciiij.quod non impediant permutare uolentem secundum dispositionē d.c.indistinctè loquentis & occurritur uoracitati quorundam reseruatiuorū aucupari sitientium beneficia talium permutantium à quo uiri timoratæ conscientiæ abstinent etiā si possent aliquo casu,quia in talibus cadit illud quod summum ius dicitur esse summa iniuria quāuis aliâs non dicatur iniuria quod iure fit l.iniuriarū.§.j. ff. de iniur.c.cum ecclesia Vulterañ.de elect.quòd quia in duabus causis coram me occurrit & etiam quotidianum est uolui prædicta examinasse exēplo legislatoris in l.legaui.ff.de libe.leg. & ex omnibus constat saltem sustineri decisionem quoad repellendum reseruatiuum & quoad potestatem ordinarij circa ualiditatem prouisionis articulum esse disputabilem.

De Testamentis.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Tacita pupillaris quæ continetur sub expressa vulgari & econtra non excluditur per verba tūc & eo casu in tali substitutione apposita. Vel sic, Dictio tunc per se aut etiam iuncta cum uerbis & eo casu vel similibus non est taxatiua, nec excludit vulgarē aut pupillarē tacitam, prout excluditur per dictionē tantum aut aliā taxatiuam.

Epito

EPITOME.

1 Substitutio expressa vulgaris cum clausula tunc & eo casu an excludat tacitam pupillarem?

2 Tantum & duntaxat hæ dictiones taxatiuæ de sui natura excludunt omnes casus tacitos & subintellectos.

3 Tunc, ista dictio nō est taxatiua nec exclusiua, sed demōstratiua, aut declaratiua rei cui adijcitur & in tēpore extremitatē notans. & nu. 7.

4 Expressio eorum quæ tacitæ insunt nihil operatur.

5 Substitutio necessario habere debet aliquam conditionem.

6 Tunc & eo casu, ista verba quando cadant in aliqua dispositione, & an aliquam præsumptionem exclusionis seu restrictionis inducant?

8 Iura per subauditiones aut repetitiones tacitas non reuocantur nec per similitudinem earum correctio inducitur.

9 Præsumptiones diuersæ si concurrant, vincit fundata in potentiori ratione ac verisimili coniectura.

10 Eo casu, ista verba adiuncta dictioni tunc exaggerant non restringunt dispositionem.

11 Substitutio vulgaris concepta in vno casu an comprehendat alium si mater sit in medio.

DECISIO PRIMA.

CLARVM est, in iure substitutionem *factam filio impuberi uulgariter cōtinere tacitam pupillarē & factā pupillariter tacitā uulgarem in terminis l.iam hoc iure cum si. ff.de uul. & pu. dubitatū fuit in una* Romañ. *aliàs* Lucañ. *testamēti & bonorū in qua dominus Camillus de* Ballionibus *& ego fuimus electi à* Car. Cortoneñ. *& à* Bal-

1 *dassarre de* Piscia *datario arbitris an uerba tunc & eo † casu apposita in substitutione expressa excluderēt tacitam & licet* Bal. *cōsi.lvij. itē institūo uol.ij. dicat ꝙ prædicta uerba ad unū casum se restringant &* Anch. *cōsi.ccclvj. ex serie testamenti qd' uidētur excludere omnes alios casus quos cōplectitur uulgaris substitutio & ea pōderet &* Lu. Ro. *cōsi.cxxxj. j. dubitatio. ac cxxxviij. nona superuenit &* Deci. *consil.lxiij. & ego tenui uidelicet quod ad casum expressū præcisè restringatur substitutio & ad alium non porrigatur propter dictionē tūc*

nibilominus tenuimus contrariũ & ita 1519. per ipsos arbi tros fuit iudicatũ & sententia arbitrorũ postea in Rota con= firmata duabus solùm cõtradicentibus:nam regula de tacita cõ tenta in expressa nõ reperitur limitata per dicta uerba,sed ita demũ quãdo est dictio taxatiua tantummodo aut similis secun dum Saly.in l.precibus.C.de impu.& alijs substi.Alex.& Ias. post alios in l.quãuis eo.ti.ergo non est recedendũ ab ea.dicit glo.super rub.de reg.iu.in vj.ante fi.item hoc tenet clare Bal. nouellus in repeti.l.j.ff.de uulg.& pup.in xiij. char.super ter tio effectu uulgaris expressè cõtinentis tacitam pupillarẽ uer. iiij.limita.nisi testator substituisset uulgariter tantum & exẽ= plificat si hæres non erit,tũc & in eum casum tantũ uel dũta=
2 xat † substituo Titiũ quo casu nõ cõtineretur tacita propter naturam dictionis taxatiuæ quæ est excludere casus tacitos & subintellectos l.iij.§.cum Titio.ff.de adi.leg.& cle.exiui de pa radiso.§.cum autem,de uer.sig.ubi melior tex.ad hoc qui sit in iure,ait Ias.in d.l.iam hoc iure col.ij. pro quo considera quod
3 dictio † tunc non est taxatiua nec exclusiua, sed demõstratiua aut declaratiua rei cui adijcitur & in tempore extremitatem notans l.iiij.§.fi.ff.de condi.& demõ.patet in generali exẽplo uulgaris si hæres non erit & in quolibet speciali tunc si hæres Titius seu eo casu in talẽ euentũ titius sit hæres cum hæc æqui polleant. Item põdero quod sensus substituẽtis non erat alius quinimo talis absq; similiũ uerborũ adiectione unde tacitè in=
4 erat,& sic † expreßio nihil operatur l.omitto.§.sub cõditio= ne,de tutel.& l.ff.dè leg.j.per l. non rectè. C.de fideiuss.uerba igitur prædicta solũ declarãt & demõstrant absq; quod exclu dant tacitã à lege præsumptã ex cõiecturata mente substituen tis qui si de casu præsumpto cogitasset etiã in eo expresse sub= stituisset,ut dicunt Bar.& Alexan.in d.l.iam hoc iure occur= rit

rit quod iste est quidã modus ita loquendi in huiusmodi forma substitutionis & magis declarãdi,non tamen necessarius quo sine alternatione & eiectione uel exclusione tacita, de qua loquimur aliqui testatores & notarij utuntur aliqui non, & si substituẽs excludere uoluisset omnẽ alium casum ab expresso sicut dixit tunc & eo casu subiunxisset solo solũ uel tantũ aut similẽ exclusiuã uel taxatiuã ar.l.unicæ.§.sinautẽ ad deficientis C.de cadu.toll.& c.inter corporalia,uer. nec illud de transla. epi.ubi & glo.ostendo quia in l.Lutius Titius. ff.de hære.insti.& in l.cum proponas.C.eo.dictio tunc non apponitur necessariò nec inducit iuris ministeriũ,sed ponitur demonstratiuè ac declaratiuè idem in l.lecta secundũ Bar.ibi in ij.opin.ff. si cer.pet.& de hoc tex.uidetur expressius in l.gallus,in prin. ubi dictio tunc in uno casu apposita iuxta.§. & quid si tantũ. ff.de lib.& posth.& declaratione doct.ibi quod curiosus reperiet in pluribus alijs iuribus.sic etiã in cõtractibus nõ refert dicere si nauis ex Asia ueniret promitto centũ, uel tunc promitto centũ aut tali casu promitto centũ cum nec plus nec minus sit in una promißione quàm in alia,& quod uerba eiusmodi non excludant tacitã demonstro ulterius,quoniã & si quis prohibet uno tempore permittit in alio & ecõtra,qui in uno casu substituit in alio uideatur substituere ut prouisio in uno casu uideatur in alijs remotio & permißio in uno in alijs quãdoq; prohibeat & ecõuerso l.imperator,de postu.l.stat.liberum.§.stichũ de leg.ij.l.cum prætor,de iudi.l.cõmodißime. ff. de lib.& posthu.l.maritus.C.de procur.c. nonne cum ibi not. de præsump.& hoc maximè procedere deberet hic ex quo casus tacitus est directe contrarius expresso & omnino dißimilis in effectu in uerbis prout dicit Iason opponendo in d. l.iam
5 hoc iure col.j.tamen cum substitutio † debeat habere necessa-

rio unam conditionẽ propterea si testator substituat in eũ casum uel euentũ conditionẽ illam de necessitate ponit: ideo non uidetur excludere aliũ casum. ita inquit Bar. in d. l. iam hoc iure quãuis aliqui quos refert ibi Ias. sentiãt non esse necesse unã conditionẽ exprimere nihilominus quando exprimitur quod est quasi semper pro quo l. iura. cum dua. seq. ff. de legi. satis ur
6 *get cõsideratio Bar. & uerba † tunc eo casu nõ cadũt nisi exprimatur aliqua conditio quæ si omittatur subintelligitur, ut si hæres non erit substitutioni locus existat nõ aliter inspecta expressa substitutione cum uulgaris casum istũ habeat in genere in confuso tantum qui alios cõplectitur, ut declarat Bar. in l. fi. C. de insti. & substi. sub condi. fac. & dato sine præiudicio ueri quod ex prædictis uerbis & substitutione in unũ casum expressum & certũ euentũ admitteremus causari aliquã præsumptionẽ exclusionis seu restrictionis ar. dictorũ iuriũ omnino in terminis conclusionis esset potentior præsumptio ad l. iam hoc iure inducentis tacitã rationẽ uerisimilis mentis disponẽtis quæ ratio etiã est potẽs in cõtractibus l. tale pactũ. §. fi. ubi etiã glo. ff. de pact. & in statutis rescriptis & alijs dispositionibus secundũ Bal. & Pau. de Ca. ibi & late Cur. cõsi. lij. col. ij. non enim ex istis uerbis colligitur aliqua uel nõ æque uerisimilis cõiectura substituẽtis ad exclusionẽ sicut à lege ad inclusionẽ ex quo uis uerborũ istud necessariò non importat præcipuè, quia tacita continetur quando uulgaris est etiã cõcepta in unum casum tantũ puta si posthumus non nascatur, & idem esset si diceretur in euentũ uel casu quo posthumus non nascatur & si conciperemus quod qui in uno casu substituit in alijs excluditur ar. d. iurium utiq; nunquã esset locus substitutioni tacitè inductæ à lege, unde nisi substituens clarè excludat stat cõiectura & dispositio legis non obstante natura*

dictionis

7 dictionis tūc extremitatē notātis † quoniā iuxta materiā subiectam uel apponitur declaratiuè uel exprimit clarius quod tacitè inerat uel non importat iuris ministerium, ut est dictum prout de iuramēto in l.fi.C.de non nu.pec.& in l.si uno.ff.loca. & ibi gl. notans quod ex qualitate contractus uerba accipiuntur contra propriā significationē & glos.in uerbo tit.in c.j.de usur.in vj.l.insulam,de præscrip.uer.& Bar.in l.si constante in prin.q.j.col.iij.sol.mat.& in l.omnes populi in vj.q. prin.col.viij.ff.de iust.& iur. in proposito autē sumus in terminis quibus lex inducit casum omissum ex uerisimili mente substituentis taliter quod ad hunc sensum omnia uerba pro uiribus sunt intelligēda non contra nisi in casu claro,& licet sit limitata uulgaris in uno casu indiuiduo tamē pupillaris generaliter procedit.casus est sing.iuncta glo.in d.l.fi.quē sequitur Ias.in d.l.iam hoc iure circa med.quare ad exclusionem tacitè non sufficit leuis,sed oporteret grauem & potentē habere cōiecturam & ex eo quia agitur de tollēda dispositione d.legis uel ut eo casu cesset quæ tamē debet stare,nisi causa cōiecturæ deficiat l.sancimus.C.de test.nā nec per subauditiones aut re-
8 petitiones tacitas † reuocantur iura. glo.est notab.in c.cupientes.§.quod si per uiginti de elect.in vj.neq; etiā per suppletiones inducitur iuriū correctio aut per similitudinē rationis, ut not.Abb.in c.ut debitus col.vj.de appel.facit optimè l.ij.C.de
9 cōdi.inser.,ppterea si daremus cōcursum † præsumptionū ex prædictis uinceret præsumptio tacitæ substitutiōis fundata in potētiori ratione ac uerisimilitudine,super qua lex disposuit, ut traditur in l.diuus cum ibi no.ff.de in inte.rest.in c.cū inter R.seniorē,de elec.& in c.literas iun.gl.de præsum.nō ob.cōst. Bal.lvij.qa cōsulit in diuerso casu ab isto et fundat se in forma cōditionali à qua recedi non potest l.qui hæredi.§.fi.& l. me-

uius.ff.de cōdi.& demō.& quia Antonia cui erat facta substitutio si antequam filij procrearentur ex ea decederet, ut tunc Eleonora succederet decessit superstite filio dicit esse casum in l.ex facto.§.pe.ff.ad trebel.& in l.generaliter,in princi. C.de insti.& substi.sub cōdi.fac.quæ iura non cōtrariantur d.l.iam hoc iure nec cōclusioni & est diuersitas casuū nec cōsideratio quā subijcit de aduerbio tēporis tunc allegādo.d.l. iiij.§. fi.& l.uxori usumfructū uillæ,de usufruc.lega.ac l.in substitutione. ff.de uulg.& pup.refragatur quia dicta iura procedūt in materia satis diuersa & quādo haberet similitudinē uoluntas disponentis est in eis ut expectetur tēpus quod colligitur ex dictione tunc denotante tēporis extremitatē,ut per Bar. qui ita declarat & in singulis aßignat alias rationes & aliud est qđ per dictionē tunc notetur extremitas tēporis non subsistente alia cōiectura nec lege in contrariū aliud quod excludatur tacita substitutio fomentata à lege & quando teneamus sensum Bal.cōmunē in d.l.in substitutione & ibi Ias.ait col. j.aliâs ij. quod quāuis cōditio negatiua si hæres non erit habeat sensum si nunquā hæres erit,& sic uideatur uerificari sub aliquo tempore fuerit hæres, tamen ubi agitur de excludendo substituto pupillari restringitur ad tempus mortis nec sufficeret prius fuisse hæredē ut deciditur ibi,etiā non offenditur cōclusio quæ agit de includendo substituto in casu omisso, imo faceret pro conclusione quæ ad cōclusionē tacitæ substitutionis est adiuuāda & cōferunt etiā pro solutione dictarū legū quæ Ias.ubi su-
10 *pra col.pe.scribit & quod addit Bald. † & eo casu seu in eo casu esse, unius. casus restrictiua nō probat præcipue in terminis cōclusionis & est exaggeratio uerborum non restringens nec excludens iuris dispositionē & contrariū est demonstratū superius per plura fundamēta Anch.in alleg.consi.ccclvj.adducit*

ducit eadē iura & ex alio etiā non cōtradicit, quia quod prædi cta uerba excludāt omnes alios casus dicit esse fauore fratris existentis in medio, nam quemadmodū lex interpretatur uulga
11 *rem † conceptā in unum casum ut non cōprehendat alium si mater sit in medio d.l.fi. secundū intellectū Bar. & Bal. & d. l. precibus, fortius ita debet interpretari in fauorē fratris con tra uxorē testatoris. quando ergo esset uera sentētia Anch. nō operatur hoc dictorū uerborū proprietas secundum eum, sed coniectura & fauor fratris uel non sola natura uerborum, sed iuncta cum dicto fauore, & hoc modo etiā faceret pro cōclu sione ex quibus cōstat non obstare Lud. Ro. & Dec. in alleg. consil. quoniam omnes cōsulunt in longe diuersis terminis & procedunt per eadē motiua quibus alij suprà, & quando sint ueræ earum determinationes non sunt applicabiles ad hunc ca sum, nec cōcludentes quod præfata uerba excludant tacitam.*

II. Decis. SVMMARIVM.

In liberis primi gradus fructus non cōputantur in trebellianicam, licet duas quartas detrahāt prout detrahi possunt.

EPITOME.

1 Fructus hæreditatis in quartam trebellianicam neque legitimam quo ad liberos primi gradus non computantur.
2 Filius grauatus restituere hæreditatem detrahit duas quartas.

DECISIO II.

1 *QVod fructus non computentur † in quartā trebellianicam quo ad liberos primi gradus etiā si duæ quartæ de ducāt cōclusum fuit de mense Nouemb. 1521. In una coram do. Nicolao de Aret. per l. iubemus. C. de trebell. ita Bar. in l. quod de bonis. §. quod auus. ff. ad le. fal. & Ang. cōsi. cxxiiij. Zoylus col. ul. cōcludēs filiū grauatū de restituēda hæ-*

reditate habere duas quartas, de quo pro & cõtra glo. in l. papus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. & in l. quãq;. C. ad le. fal. quod
2 iure canonũ est expeditũ locũ esse duarum † quartarũ detractioni. c. Raynutius, & ibi glo. antepe. c. Raynaldus & ubiq; canonistæ de testa. glo. j. in c. in præsentia, de proba. & Bar. in d. l. meminisse, & in l. cohæredi. §. cum filiæ uer. quod si heredẽ. ff. de uulg. & pup. ut est in obseruãtia iudiciorũ. Subiungit Ang. quod fructus nõ imputantur in legitima, nec in trebellianica d. l. iubemus, & l. scimus. §. repletionem. C. de inoffi. testa. Nec ob. quod d. l. iubemus secundũ Pau. de Cast. in d. l. quod de bonis. §. fructus & in. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad treb. debeat limitari in detractione unius quartæ tantùm põderãdo ibi dodrãs restituatur iuncto fine legis & in d. §. cum proponeretur dicat Alex. quod est limitatio peregrina, & singulariter notanda mentiq; tenẽda, & ab alio non scripta, quia idẽ Alex. in d. §. quod auus mutauit sententiã sequendo Bart. & Ange. propter quarũ auctoritatẽ dicit durũ esse in practica obtinere contrariũ, subijciens quod si d. l. solùm haberet locũ, quãdo filius detraheret unã quartã seruiret de uento, ex quo nedũ liberi primi gradus, uerùm etiã alij habent legitimã absq; computatione fructuũ, ut in d. §. repletionẽ, per quem satis erat in una quarta prouisum. uerbum autẽ dodrans intelligatur de eo quod superest, deducta tamen prius legitima, sicut intelligit Bal. in l. filium quen habentẽ col. xij. uer. extra oppo. C. fa. erc. & dixi in l. in ratione. §. quòd uulgo. in glo. j. super eo, & ista ait, adde his quæ scripsi in d. §. cum proponeretur, & aduerte quia Pau. de Ca. etiã uidetur sensisse cum Bart. in d. §. quod auus & clarius in d. l. iubemus, cum quo & Philip. Cor. consi. clxxx. col. j. uol. iiij. itẽ quod sit locus detractioni duarũ quartarum uidetur inductum, ut dici solent per d. c. Raynutius &
Ray

Raynaldus, & sic si ita est post d.l.iubemus quæ hoc cōsidera uit, nec cōsequenter quòd fructus diminuerēt trebellianicam, & cum non mutetur expreßè, remanet incorrecta, & absq; restrictione l.sancimus.de testa.l.præcipimus in fi.C.dē appel. not.per glo.& doct.in c.j.de ope.no.nun.l.de precio.ff. de pu bli.nec refragatur, quod ab exordio humanæ naturæ fuerit in mente conditoris legis detractio duplicis quartæ & ratio anterior ipsa l. iubemus, & quod lex antiqua quandoq; habet respectum ad casum iuris, quòd postea editur iuxta nota. per glos.in uerbo effrenatam c.significauerunt, de testi.ibi non iuris nouitatem, sed ratio est antiqua & super rub.de reg.iur.in vj.ante fi.Bar.in l.legitima col.j.uersi.sed oppo.ista exēpla.ff. de pact.& Abb.in c.publicato, col.ij.de elect.quod tu nota ad multa, quoniā si imperator in d.l.id respexisset, & propterea uoluisset non debere computari, quando duplex quarta detraheretur, expreßissent l.unica.§. sinautem ad deficientis. C. de cadu.toll.& c.ad audientiā, de deci.cum sciret in legitima non computari. Item ex hoc non inferretur necessariò correctio aut restrictio, nec eam suadet ratio, quin potius oppositū ex prædictis, nemo enim inquit Bal.in d.l.iubemus colum.ij.dicet principium eiusdem legis, loquens de fauore filiorum, aliquo iure esse correctum, quod iunctum cum fine procedit in liberis primi gradus, ut fructus non computentur in sortem in alijs secundum Bar.ibidem dicentem, tene hoc menti perpetuò, quia faciet tibi magnum honorem.

III. *Decis.* SVMMARIVM.

Omißio inuentarij non priuatur trebellianica. Vel sic, Propter non confectum inuentarium non perditur trebellianica.

Epito

EPITOME.

1 Inuentarium si ab hærede cõfectum non fuerit, an perdat commodum trebellianicæ? & nu.6.
2 Mandatum speciale comprehensum sub generalitate verborũ, an sufficiat in petenda restitutione in integrum?
3 Inuentarium non faciens, debet complere de suo legatarios & fideicommissarios.
4 Hæres fideicommissario vniuersali rationem reddere tenetur.
5 Extensio fit in exorbitantibus data paritate rationis, vbi verba possunt adaptari ex lata significatione.
7 Appellatione falcidiæ, an veniat trebellianica?
8 In correctorijs etiam data rationis identitate non fit extensio.

DECISIO III.

1 IN eadẽ causa quia hæres non cõfecerat inuentarium, † an perdidisset cõmodũ trebellianicæ dubitabatur, & pro affirmatiua allegabantur Ia.de Are.& Cy.Bal.& Saly.in auct.sed cum testator.C.ad leg.falc.quæ opinio uidetur probari ibi & in corpore, unde sumitur de hære.& falc.§.huic nobis usq; ad §.sin uerò expressum.col.j.capiendo trebellianicam non facto inuentario sub generali nomine falcidiæ prohibitã, cum falcidia à falce dicta sit, generale nomen trebellianicã cõprehẽdẽs, ut not.in auct.unde si parens.C.de inoffic.testa.& dicit Bald. consi.xcix.super primo quæsito uol.iiij.ibi etiã affirmat hanc partẽ esse uerã de iure, quãuis ut subijcit, de cõsuetudine inducta per errorẽ opinionũ cõmuniter seruetur contrariũ. idẽ in l.cum tale.§.j.ff.de condi.& demõ.pro quo motiuo uide in simili Abb.in c.coram col ij.de restit.in integ. quòd in petenda
2 restitutione † principaliter requirẽte speciale mandatum, sufficit speciale sub uerborũ generalitate comprehensum, de quo dico in decis.incip.dubitaui in una Caurieñ.Item quia l.Marcellus.§.quod autẽ.ff.ad trebel.parificat, ut cesset trebellianica in casibus, quibus cessat falcidia, & hoc argumẽto utuntur Bart.& alij in d.auct.sed cum testator super illo articulo, an

treb

trebellianica poßit à testatore prohiberi. Itē quia similes sunt §.sed quia insti.de fideicō.hære.& not.glo.in uerbo substitutus in d.§.sin uerò expreßisset,& quia text.d.auctē.uult quod
3 non faciens † inuentariū cōpleat de suo legatarios, & fideicō missarios,nomine autē fideicōmißi,de proprietate sermonis uidetur cōtineri tam particulare quam uniuersale, & sunt æqui parata l.si seruū.§ si institutus.ff.si quis omis.cau.testa.& qa
4 hæres † tenetur uniuersali fideicōmissario rationē reddere.ergo inuentariū cōficere,quod est exordiū rationis l.j.§.officio. ff.de tutel.& rati.distra.& per ista & alia motiua hoc tenēt Old.cōsil.cxxxiiij.satis credo Barto.cōsil.lj.in nomine domini Amē.Bonauctura & ccxxxiiij.Lena Matarelli.Paul.de Cast. in d.l.cum tale ubi etiam Imo.istud not.ad perditionē trebellianicæ Roma.in auct.similiter.C.ad le.falci.Alber.Galeottus in sua margarita in rub.ad trebell.Cuma.in d.§.quod autē.& in d.l.tale & in cōsi.cxij.uiso tenore cōpromißi,& Fulg.consil. xlj.casus talis col.ult.ac lxxxvij.proponitur & xcvj. pro decisione post prin.quos refert & sequitur Corset.in tract.de pote.regia ac materia trebellianicæ.q..lxxiij.fol.xxiij.in fi. asserens hanc opinionem uideri magis cōmunem,ad idem Ange.de Are.in §.pe.insti.de hære.qua.& diffe.col.ul.& in d.§.sed qa p tex.quē post alios pōderat in alleg. auct.in uer.illo adiecto ut citentur legatarij & fideicōmissarij,ne eis nocumentū fiat, qui uidetur magis loqui de uniuersalibus quàm particularibus cū præiudicari posset,si inuētariū nō fieret,pro qua cōsideratione facit ratio in uer.si uerò non fecerit iuxta glo.in uer.creditoribus.Item quia ratio prohibitionis falcidiæ est præsumptio,quòd tantū hæres subtraxerit quantū ualet falcidia, quæ militat etiā in trebellianica,inquit Bal.in d.cōsi.xcix.& secūdum hanc partē attestatur ipse Ang.in d. §. eo patrocinante

Fer

Ferrariæ fuiſſe iudicatū, & quod eam tenent Pet. in auct. ſed cum teſtator Flor. & Imo. in d. l. Marcellus, & Ang. in l. j. §. hæc ſtipulatio. ff. ſi cui pluſquā per le. fal. quam etiā ſequitur Socy. in conſulendo & iudicando in d. §. quod autem, aduerte quia ratio præſumptæ ſubtractionis, malignitatis, ac inobediētiæ legis, de qua in d. uer. ſi uerò, cū ſit ſcripta in lege uel unica, quādo ſcripta non eſſet, fortiter aſtringit pro affirmatiua. data enim rationis identitate & ſimilitudine in trebellianica etiam pœnalis cōſtitutio extenditur, ſiue dicatur interpretatio, ſiue extenſio, uel incluſio ex tacita mente legis prout iura & doct. diuerſimodè loquuntur. nam de ui comprehenſiua eſt ſingularis text. quem nunquā tradas obliuioni in l. libertum. §. ſenatus conſulti. ff. de rit. nup. de qua etiam Iaſ. in auctĕn. quas actiones col. vij. C. de ſacroſ. ecc. & de ea ac alijs modis in cle. j. iuxta glo. in uerbo eligatur, de elec. & gl. pe. c. ſi poſtquā eo. titu. & in c. j. in uerbo Italiæ, de tempo. ordi. in vj. & Abb. in probe. decre. col. iiij. & in repetitione c. extirpādæ. §. qui uerò uer. quæro certum eſt xxiij. de præbē. facit glo. in l. ij. in uerbo, ſed hoc de his qui not. inſa. & in l. ſi conſtante, in prin. ff. ſol. ma. de unica ratione eſt gloſ. in l. quāuis. C. de fideicō. Item
5 *in exorbitantibus etiā fit extenſio † data idētitate ad caſus qui inſpecta lata ſignificatione uocabuli, comprehēdi poſſunt, ſecundum Alex. qui plura cumulat in l. filiusfamilias. §. diui. col. vij. ff. de leg. j. & per hoc ſilerent fundamenta negatiuæ. item ex eo, quoniam ſuppoſita æquiparatione falcidiæ & trebellianicæ per d. §. quod autem allegatus. §. ſinautem extēditur per ipſum. §. quòd autem ſicut per l. ut tantum. ff. de ſer. cor. quæ eſt antiqua extēditur l. ſi quis ſeruo poſterior. C. de fur. ut no. ibi. & in l. quod uerò. ff. de legi. & per Bar. in d. l. ſi conſtante col. v. in vij. q. j. partis, noua nanq; diſpoſitio ſuperueniens in*

uno ex æquiparatis, etiā limitatoria aut pœnalis locum habet in alio propter æquiparationē, ut in dictis locis & per legistas in l.ij.ff.de lega.j.ac per Abb in c.ij.col.pen.de mut.peti. & in c.de multa.col.v.de præben.sed pro negatiua fuit conclu
6 *sum quam † Rofr.in tit.de trebellianica, & Iac.de Belui. in d. §.hinc nobis tenuerūt, quos refert & sequitur Io.And. in addi.Spec.de instru.edi.super uerbo fecerit.Ang.in d. §.sin uerò expressum & in d.auct.sed cum testator ubi etiam Bar.in lec. & in consi.ij.domino Ioanni quicquid uariando dixerit in alijs consilijs supra adductis, pro affirmatiua affirmat ita seruari cōmuniter & in d.l.Marcellus in prin.q.ult. & Imo.qui uidetur cespitare in d.l.§.j. & se remittit nihil firmando in d.l.cum tale.§.j.tenet hanc partem tanquā cōmunem in d.§.hæc stipulatio col.pe.referens quod eam tenebat Franc.de Campo.eius præceptor in d.auct.sed cum testator.Alex.etiam in d.l.Marcellus, & in cōsi.xxix.perspectis, col.ij.uol.v.istam asserit esse ueriorem & communiorem, quam sequutus est Dy. ut refert Bal.in d.consi.xcix. & Ioā.de Ana.cōsil.lxj. ut refert Corset. in alleg.tract.ac Pau.de Cast.consil.clxij.aliâs clxiij.uisa facti narratione, & Old.in l.fi.C.de iure deli.prout Corset. ubi suprà, & Alex.in d.l.Marcellus, referunt Rich.etiam Malumb. quem Cy.arguendo pro negatiua adducit in d.auct.sed cum testator & Bald.qui uideatur in l. filium quem habentem, col.x. uer.item quæro.C.fa.ercis.præcipuum negatiuæ fundamentū est, quòd à iure cōceditur trebellianica, quæ non reperitur expreßè prohibita omisso inuētario, inquit Bald.in d.consi.xcix. nostra ergo nō est extēdere, ut infra patebit, minus corrigere. l.si uerò.§.de uiro.ff.solu.mat.l.præcipimus, in fi. C.de appel. præcipuè in pœnalibus l.interpreta.ff.de poe. & regu.odia, de regul.iuris.in vj.in quibus non est sufficiens uerbi generalitas*

cum

cum inspiciatur proprietas & stricta natura uocabuli l.ij.§. hæc uerba el ij.ff.de neg.gest.& c.in nostra, de iniur. per extensionē ut est secundū Ang.in d. §. sin uerò expressum, quòd appellatione falcidiæ ueniat trebellianica per quam non indu
7 citur legum correctio. Item trebellianica † impropriè uenit appellatione falcidiæ secundū glo.in d.auct.unde si parēs, nec similitudo generis est satis aut secūdū quid in casu & casibus facta, cùm requiratur simplex, seu indiuiduo, aut quod sit eadē causa in eo, seu ad id ad quod fit cōparatio, ex quo ꝗ ultra nō prætēdit fimbrias, & omnino silet data dißimilitudine c.trāslato & ibi Abb.de cōsti.& in probe.decre. col.vij.ac Fely. in c.capitulū, de rescrip.col.ij.& in æquiparatis necesse est sint omnino similia, saltē in casu æquiparato absq; dißimilitudine ut suprà, aut correlatiua, uel per uiā generalis regulæ aliâs assimilata secundū Bar.in d.l.ij.& Abb.in d.cōsi.ij.& tamē plures sunt inter falcidiā & trebellianicā differentiæ, quas quia colligere esset laboriosum, sufficiat l.in quartā.ff.ad le. fal.& diuersitas, quæ ex dicēdis patebit, nec secundū Imo.in d.§. hæc stipulatio Alex.in d.cōsi.xxix.Bal.in d.l.filiū quem habentem, ratio uidetur eadē ex eo quod inuentariū fieri debet, ut appareant res hæreditariæ, & non est tanta præsumptio occasione trebellianicæ, quā scit hæres se posse omnino detrahere, quāta ratione falcidiæ, in qua à prin.non cadit huiusmodi certitudo, nimirū si quo ad falcidiam magis uidetur degenerare præsumptio, & propterea potius fuit in ea prouidendū, cum res particulares occultari possunt, nō ius uniuersale, cùm nec minui potest: licet ad hoc ultimū pertinenter cōtra negatiuā respondeat Bal.in d.consi.xcix.ꝗ licet ius intellectuale nequeat subtrahi, possunt tamen mobilia occultari, propter quæ fuit occurrendū ex quo iura fiunt rebus non uerbis l.ij.in fi.C.eod. de leg.

de lega.& c.cōmissa.de elec.in vj.Quo verò ad illud de cessatione falcidiæ dicit Bar.in d.l.Marcellus, & Bal.in d.l. filium quem habentē q si cessat iudicio testatoris, tunc & trebellianica,quia ex eadē causa & potētia procedens, secus si ex alia extrinsecus,scilicet ratione delicti in omittēdo cōfectionē inuentarij,& illud quod hæres teneatur de suo cōplere fideicōmissarios propriè non cadit in uniuersali fideicōmisso, ex quo semper solui potest de hæreditate ait Ino.in d.§.hæc stipulatio & Alex.in d.l.Marcellus & in d.cōsi.xxix.ex pluribus demonstrat q tex.in corpore d.auct.propriè loquatur de particulari,patet etiā quod sicut inter legata & fideicommissa per omnia quod est fortius ad æquata l.j.ff.de leg.j.sunt plures differētiæ,de quibus per gl.& doct.ibi ita inter fideicōmissa particularia,& uniuersalia demōstratur ex diuersitate nominū cōiuncta cum diuersitate titulorū,ex qua diuersificātur effectus ad l.si idē cū ibi no.per doc.C.de cōdi.& in l.si quis omissa.ff. si quis omis.cau.te.quā legē Alex.in d. l. Marcellus inducit ad ostendēdū,q legata particularia,ex quibus deducitur falcidia, nō sunt regulariter æqparata fideicōmisso uniuersali,nec ecōuerso sed particulari.præterea ubiq; tex.& pluries repetit de falcidia,& nunquā dicit de trebellianica,quæ geminatio ad toties replicata maiorē & præcisam deliberationem inquiditate sermonis arguit l.cū scimus,& ibi Bar.de agri.& cen.lib.xj. & in l.j.C.de plus peti.facit l.balista.cū ibi not. ff. ad treb.& in c.Raynaldus.de test.circa fi.ibi cum inuentariū fecerit,etiā si à cōtrario sensu sumeretur argumentū,loquitur tex.in falcidia nō in trebel.ut gl.ibidē no.& Bal.in d.l.filiū quē habentē, siquidē de trebellianica intellexisset,dixisset c.ad audientiā,de deci.nec nos ergo dicamus l.illā.C.de coll.& remaneat in dispositione iuris expreßi permittētis detrahi l.si cum dotē sol.

ma.l.cōmodißimè.ff.de lib. & posthu.neq; enim debemus nec possumus speciale pœnā inducere,quæ à iure non sit imposita tex.est not.in auct.de nō eli.sec.nub.§.cū igitur uer.sinautē ibi nec qualibet est lex aliquid tale dicēs col.j.& glos. cōmuniter approbata in c.fi.de iurepat.& ibi Abb.in c.querelā,de iureiu.col.iij.& quando in certo casu prout in falcidia est aliqua imposita,nō est alia,nec in alio casu,ut in trebellianica imponēda,nisi per habentē potestatis plenitudinē,optima est gl. in c.bonæ el.ij.de elect.Abb.in c.cum uenerabilis,de excep.Alex. consi.ciij.ea.col.j.uo.& per tex.in d.§.cum igitur, no.Bal. in auc.sed cum testator. C. de secun.nup.col.iij.ꝗ nō inducit aliqua priuatio,quæ nō sit lege cauta.igitur nec hæres trebellianica priuādus nec ualet cōsequentia,citari debet fideicōmissarius utilis & ei tenetur hæres reddere rationē.ergo conficere inuētariū aliâs pœna falcidiæ se extēdet ad trebellianicam uel succedet,quia idē est in creditore & legatario ad pias causas cōtra quos quarta non detrahitur l.non hoc.C.unde legi. c.in præsentia,de proba.Ita Ange.in d.§.sin uerò expressum Imo. in d.§.hæc stipulatio,& Alex.in d.l.Marcellus, maximè quia uerba nō couueniunt trebellianicæ in indiuiduo sumptæ in hac strictißima materia correctoria & pœnali. ergo nec mens l. hos accusare.§.in omnibus,de accu.& l.iiij.§.totiēs. ff.de dā. infec.ad alia motiua pro affirmatiua pōderata respōde ut per Bar.& Alex.in d. l.Marcellus, & per alios tenētes negatiuā in locis allegatis,& ad considerationē de causa expressa subtractionis uidetur responsum, supposito ꝗ non sit per omnia
6 eadē ratio.Secundò dicas ꝗ in correctorijs † etiā data rationis idētitate nō fit extēsio auct.quas actiones cum ibi no. C.de sacrosan.ecc.etiā si sit in l.expressa ratio,quādo sunt correctoria pœnalia,ut in proposito per tex.sing.iuncta glo.in uerbo

in

in eisdē, in cle.ij.de æta.& quali.quæ ad hoc magnifacit Alex. in d.l.si cōstante col.iij. & eandē gl.ut singularē allegat Abb. in prohe.Decret.col.vj.quāuis arguat pro & contra,& non uideatur firmare pedes,facit cōsil.Abb.ix.uol.ij. & dictū Inno.in c.sedes,de rescrip.ibi adductū q in materia restringibili appellatione clericorū non ueniunt canonici,licet pro ueritate non desināt esse clerici,super isto passu esset ulterius insistēdum,cùm amplißima sit extensionis materia, sed quia decisio est satis grauata ulterius non progrediar, quāuis ex hinc inde adductis nō procedat sine dubio, & quia opiniones doctorū uariæ faciūt rem ambiguam inquit Bar.in l.qui Romæ. §.duo fratres col.iij.ff.de uer.obli.Abb.in c.pastoralis, in prin.de rescrip.& in c.j.de re iud.col.iij.Item quia desuper uariāt Old. Bal.Bar.& Pau.de Ca.& Ang.ac Imo.qui in d.§.hæc stipulatio, sequitur negatiuā ait, tene quāuis Ang.etiā de Are. in allegato.§.pe.& Soci.in d.§.quod autē,ibi tenent affirmatiuam, inquiunt cogitandū esse, plures tamē hodie ex allegatis hæc uidentur esse pro affirmatiua, sed pro negatiua & conclusione facit auctoritas Io.And.& sequacium in paritate præponderans,quæ etiā in uia iudicij est securior & magis pia, nihilominus indigeret declaratione principis,ut dicit d. §. in uerbo, in eisdem in fi.& plures aliæ glo.in vj.& cle.in pluribus dubijs casibus idem dicunt & esset expediens.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Vtrum trebellianica, etiam in filijs primi gradus poßit prohiberi?

EPITOME.

1 Trebellianica, an in filijs primi gradus prohiberi possit?

DECISIO IIII.

1 VTrū trebellianica † in filijs etiā primi gradus potuerit

E 2 prohi

prohiberi in una Romañ. hæreditatis de Busalis 1514. corã me fuit dubitatum & opiniones erant uariæ, licet maior pars inclinaret in affirmatiuã, sed causa fuit sopita per concordiã, nam glo. in auct. sed cum testator. C. ad le. fal. tenet negatiuam quã præcipuè in filijs primi gradus multi sequũtur, sed ibi uideantur doct. pro affirmatiua & in l. iubemus. C. ad treb. in l. nemo potest, de leg. j. Alex. in l. Marcellus in princ. v. col. ff. ad trebel. & consi. xxix. perspectis. v. uol. ubi hoc dicit magis cõmuniter teneri, & Phil. Cor. cõsi. xxij. in hac cõsultatione col. ix. ac Corset. in tract. de trebellianica in primo dubio.

De Succesfione ab inteftato.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Ad succeſsionem matris ab inteſtato primò vocantur filij vulgo quæſiti. Itemˋ naturales tantum non exiſtentibus legitimis & naturalibus, quàm auus & auia. Vel ſic, Nedũ filij legitimi & naturales, ſed etiam vulgo quæſiti & naturales tantum excludũt aſcendentes in ſucceſsione matris inteſtatæ etiam à legitima.

EPITOME.

1 Filia naturalis tantum dummodo non ex damnato coitu succedit matri exclusa auia, etiam quo ad legitimam. & nu. 3.

2 Solutus cum soluta de iure ciuili licitè fornicantur.

DECISIO VNICA.

DIANA *mater naturalis & legitima imperiæ intestatæ defunctæ uendicabat eiusdem à Lucretia filia imperiæ extra matrimonium procreata, tanquam esset insuccessibilis matri, nec filia nominanda in auc. ex complexu.*

&

& ibi glos.C.de incest.nupt.& in auctẽ.qui.mod.natu.effic. sui.§.fin.col.vij.si uerò nata probaretur ex cõplexu ciuili lege non damnato,petebat legitimã in bonis imperiæ.l.j. & l.nam & si parentibus.ff.de inoffic.testa.in auctẽ. de trien. & semis.in princ.uer.hoc obseruando iuncta glo.col.iij.& not. in auct.nouißima.C.de inoffic.testa. nam ex testamento debetur quarta parentibus,nisi ex iusta causa exhæredentur auctẽ.in testa. C. ad tertul. uerùm quia ex probationibus non constitit

1 fuisse natã ex coitu dãnato,uel incestus † adulterij nefarij, & similis,sed magis innotuit fuisse uulgo quæsitam conclusit palatium Lucretiam matri succeßibilem per tex. in.§.nouißime insti.de sena.orph.& l.hac parte,unde cogna.& l.j.§.sed & uulgo quæsiti.ff.ad tertul.& l.si qua illustris à contrario sensu,seu per locum à speciali.C.eod.tit.supposito quod imperia non fuit illustris,idem si fuisset naturalis tantùm & no.glo.d. §.nouißime & facit d.l.si qua illustris,& ibi etiam glos. iura autem primo loco adducta procedũt in coitu damnato & le-

2 ge imperiali,quoniam † complexus inter solutum & solutam non reprobatur à iure ciuili,ut l.j.C.de adult. bene à canonica quæ tamen benignè prouidet omnibus de alimentis c. cum haberet de eo qui dux.in ma.quam poll.per adult.quæ per hæredem extraneum filio naturali testatoris sunt præstanda,inquit

3 Bal.in auctẽ.licet.C.de natur.liber. Tenuit etiam † palatium Dianæ non deberi legitimam,quia prima causa in succeßione est filiorum auct.de hære.ab intesta.col.ix.in prin.& auctẽ. cessante.C.de legit.hære.ergo excluditur in totum ad hoc tex. in l.j.C.ad orphi.ubi filia admittitur in totum exclusa matre & senatusconsultum,ita admittit uulgo quæsitam, sicut legitimam & naturalem,ut in d.§.nouißime,& Iaco. But. Bart. Saly.& communiter docto.in d.l.si qua illustris, & Nicol.de

Vbal. auditor Rotæ in tracta. de succes. ab intesta. vj. char. ibi circa secundam liberorum speciem dicit, quòd tales naturales filij succedunt in uniuerso, sicut filij legitimi & naturales, etiā si cum ipsis concurrerent per d.l. si qua illustris, naturales autem & legitimi excludūt auiam per d.l. j. ergo & uulgo quæsiti non obst. tex. in d. auc. licet quia disponit in patre decedente sine sobole ciuili, quo casu uult quod ab intestato naturalis poßit succedere in duas uncias duntaxat, quin aut cum tali sobole naturalis nihil habet, sed tantum pasci debet prout ibi dicit Saly. & principium loquitur etiam ex testamento patris non matris. Ratio differentiæ est, quia mater est certa etiam si uulgo conceperit. Pater uerò non nisi quem nuptiæ demonstrant l. quia semper. ff. de in ius uoc. iuxta l. filium cum diffinimus. ff. de his qui sunt sui uel alieni iuris & l. mulier. §. defunctæ. ff. de adult. Ideo glo. in d. §. nouißime, dicit quod quando sumus in procreato ex coitu non damnato lege Cæsarea filius succedit matri nō patri cum sit incestus, ut. §. uulgo quæsitos insti. de succes. cogna. Nam & si habet certum patrem naturalem, non tamen succedit, nisi in duabus uncijs, ut est dictum, ita in tutela si concurrat pater naturalis tantùm cum matre, præfertur mater l. fi. C. quando muli. tut. offi. fung. pos. quemadmodum in succeßione per iura allegatā, mater succedit simpliciter, non sicut pater in duabus uncijs secundum Bart. in l. si quis sub conditione. iiij. col. ff. de testa. tute. unde quo ad casum decisionis iura suprà adducta non sunt correcta, nec subest ratio quòd debuerint corrigi, aut saltem expressa correctio non apparet. igitur & c. l. sancimus, de testa. & l. præcipimus in fin. C. de appel. & contra Dianam matrem & auiam respectiuè, in his iudicauit dominus Iacobus Simonetta 1521. cuius sententiam eodem anno confirmaui.

De Iurepatronatus.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

In iurepatronatu reseruato illis de genere fundatoris succedunt, & ueniunt descendẽtes ex fœmina, & fœmina etiã priuata nõ existẽs in dignitate est capax iurispatronatus, & præsentandi.

EPITOME.

1 Posteris relictum priuilegium, an extendatur ad natos ex fœminis?
2 Fœminæ in constitutionibus, vel testamentis sub quibus verbis comprehendantur?
3 Iuspatronatus reseruatum illis de genere testatoris, extenditur ad descendentes ex fœmina.
4 Fœmina priuata etiam ꝙ nõ sit in dignitate, est capax iurispatronatus.

DECISIO PRIMA.

RELICTVM *erat iuspatronatus proximioribus de genere fundatoris, conclusum fuit quod deficientibus masculis, prout cõtigerat, in facto descendẽtibus ex fœminis possent præsentare, nam quãuis propriè non di-*
1 *cebantur de genere, nec priuilegiũ concessũ † tibi & posteris tuis, uel tuo generi extẽdãtur ad natos ex fœminis, ut in l. j. §. personas. ff. de iur. imm. & ibi* Bar. & Alex. *in addi. &* Dy. *in regula priuilegiũ personale de re. iur. in vj. & plura cumulat* Fely. *in c. nouit de iud. j. col. nihilominus ex stilo curiæ nobilitas ex utroq; parẽte est in cõsideratiõe, ut dicit* Nic. & Vbal. *in trac. de suc. ab inte. xv. fol. secundũ* Fely. *in d. c. allegat c. uenerabilis, de præb. & saltẽ latè & largè potest dici, & participare de genere & nobilitate, ut subijcit, & sumus in fauorabilibus in quibus fœmina cõprehẽditur, quæ aliàs non ueniret, ut dicit glo. in c. generali, de elec. in vj. cum etiã in odiosis fiat extẽsio, aliàs cõprehẽsio ex rationis idẽtitate, quando sublata*

significatione uocabuli cōtinetur cle.j.cum glo.in c.j.de tem-
2 po.ord.in vj.& ad stilū respexit Rota,& quia † in successio-
nibus descendentes ex fœminis ueniunt secundū Alex.in d. ad-
ditione l.generaliter.§.cum autē.de insti. & substi.sub condi.
fac.l.cum acutißimi.C.de fideicōmis.& l.cum auus.ff.de cōdi.
& demon.cum ibi not.qui Alex.ibidē ponit idem esse de uerbo
generationi,quod de uerbo generi,sub uerbo tamen sobolis &
prolis refert fœminas uenire,ut probatur in l.j.sol.mat.in l.v.
de natu.libe.& l.fi.de bon.præscrip.ac l.j.C.ne rei do. uel tēp.
& quod ueniunt sub uerbo prolis,omnes qui appellatione fa-
miliæ cōprehendūtur l.officiales & auct.statuimus.C.de epis.
& cler.& sub uerbo genti tuæ,ueniūt agnati & cognati,se-
cundū glo.notab.in materia in l.j.ff.de proba. uerbum autem
progenies,cōprehendit omnes descendentes ex masculina tan-
tùm,ut probatur in l.fi.& ibi Bal.C.de emanci.libe.& l.fi.&
l.fi.& ibi etiā Bal.C.de do.prom.iuxta l.dedit dotē.ff.de colla.
3 bo.& in d.addi.per eundē latius in patronatu † reseruato fi-
lio,& descendentibus ab eo masculis ueniūt fœminæ hæredes,
seu succedentes,licet non descendant à filio secundū Anch. cō-
sil.lxxxj.ad idē si ædificans patronus moriatur relicta filia fœ
mina hærede qui reliquerat patronatū fratribus & descenden
tibus masculis,& c.Cal.in consi.iiij.de iurepat.& hæc consi-
lia bene faciunt ad decisionem,quam etiā coadiuuat consuetu-
4 do in pluribus locis.Item hæc alia cōclusio † quod fœmina &
priuata mulier,etiā non existens in dignitate est capax iurispa
tronatus & præsentandi,& transit in fœmina tale ius.Ita Io.
And.in c.nobis,de iurepatr.& in d.c.generali. & Cal.consil.
j.de iurepatr.probatur in c.fi.de conces.præben.ubi etiam hoc
tenet Abb.qui dicit se non legisse in alio tex.de priuata mulie-
re,& refert Rotam in quadam decis.ita sentire,& facit text.
iuncta

iuncta glos.c. quoniam inuestituras.xvj.q.vij.& hæredes masculi & fœminæ pariter succedunt in iurepatronatus secundum doct.in cle.ij.de iurepat.& satis est,quòd iure non prohibeatur. Ita Abb.*etiam in c.dilecto de testi.& in c.j.de iurepatro.& quod iuspatronatus, ita competat fœminæ sicut masculo prosequitur* Roch.*in isto tracta. super uerbo cõpetens alicui in j.q.& ibi etiam hoc tenet,quando cõpeteret uniuersitati,idem si cõpeteret illis de parentela,& fœminæ non sint nuptæ extra parentelam,uel nondũ sunt nuptæ. si uerò fuerint nuptæ extra parentelam,dependet ad hoc an fœmina nupta dicatur de domo,aut de parentela patris sui, de quo in locis remißis per eum.procedit autẽ si fœmina erit hæres ut in uerbo ipse uel is à quo in vj,q.firmat salua ubiq; consuetudine.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Præsentatus ab vno ex duobus patronis, seu ab omnibus qui ei successerunt, non præfertur præsentato à maiori parte eorũ, qui successerũt alteri patrono, licet minor pars alterius etiã præsentauerit eum, sed habent ius æquale, meretur tamen gratificationem data aliàs paritate.

EPITOME.

1 Maior pars alicuius collegij aliquid faciens, an dicatur ab omnibus de collegio factum? & nu.2.

DECISIO II.

S*Vpposita hodie pro uera sentẽtia,quod in patronatu plures ab uno descendentes succedant in stirpes, non in capita.& unius loco habeantur pro cle.ij. de iurepatro.secundum glo.ibi Abb.Car.& cæteros post* Inno. *qui ita tenuerant ante d.cle.licet tũc tres desuper eßẽt opiniones,quas refert* Roch. *in tract.de iurepa.in uerbo ipse,uel is à quo causam habuit.ij.*

q.j.col.fuit dubitatũ in una Pisana corã do. Nicolao de Aretio, an deberet præferri præsentatus ab altero ex patronis ei,
1 qui erat præsentatus † ab octo, ex decẽ qui successerant alteri patrono, attẽto ꝙ duo ex dictis decẽ etiã præsentauerãt ipsum & sic superabãt præsentatũ ab octo tantùm, cùm nõ haberet unam integrã uocẽ, uel an essent pares, quasi quilibet haberet unam integrã uocẽ, & cõclusum fuit quod habebãt ius æquale, taliter quod magis idoneus ueniebat præferẽdus, aliâs in omni paritate erat locus gratificationi, fundamentũ fuit in eo, quod dixit Car. in d. cle. ij. q. circa fi. quod uox illorũ decẽ erat apud maiorem partem, & de suffragio minoris aut præsentatione non est curandũ ad idẽ Abb. in c. pastoralis, in prin. ulti. col. de rescript. dum ait ꝙ unus ex pluribus de eodem corpore pro nihilo reputatur, quãdo maior pars illius corporis seu rescripti remãsit in cõtradictione. ad hoc Io. And. c. à collatione de appel. in vj. dicẽs quòd si duo corpora habẽt facere actum, & unum concordat, & habet personã alterius corporis, per hoc non obtinebit, ex quo uox alterius corporis est apud ma-
2 iorem partẽ, cum factũ † à maiori parte perinde habeatur, ac si omnes egissent l. quod maior. ff. ad municip. quinimo uoluit glo. in c. non potest de re iudi. & cum ea Car. ibi quod factũ à maiori parte dicitur cõcorditer factũ, quãdo actus explicatur à pluribus, ut à collegio quãuis Abb. ibi cõtra & Bu. in c. dilectus, de tẽpo. ordi. & idem Abb. ꝙ non dicatur factũ unanimiter, si unus solùm cõtradicat in c. cum ecclesia sutrina de cau. pos. & propr. in notabilibus pro glo. tamẽ est tex. in l. duo ex tribus. ff. de re iud. ibi quid enim minus uerũ est omnes iudicasse, ubi uerba notant ueritatẽ nõ fictionẽ ad ea, quæ Bar. tradit in l. si is qui pro emptore. ff. de usuca. nisi pro opi. Butr. & Abb. dicamus uerum esse omnes iudicasse, sed non cõcorditer

ter uno cõtradicente, quia lex acceptat quo ad effectum iuris iudiciũ maioris partis, sed hoc nõ est præsentis speculationis, super quo tamẽ in recollectis pro & contra quædam annotaui, non ob. decisioni quòd uoluit Host. *in c. postulasti, de cõcess. præben. &* Fede. de Sen. *consi. j. & ccxxij. quia fuit responsum opinionẽ* Host. *non esse ueram & reprobatam per* Io. And. *in d. c. à collatione, & cõmuniter per alios quos refert* Fely. *in d. c. pastoralis, in prin. ult. col. & ut commune contra* Host. *firmat* Roch. *in d. q. ij. ult. col. quod dicit notandum, quia multos uidit errare.* Fede. *uerò referẽs opinionẽ* Host. *non figit pedes. quin potius sentit, quod esset impugnari, & magis uidetur facere pro quàm cõtra, sicut* Io. An. *in d. c. à collatiõe post prin. innuit & si teneret cum* Host. *nõ bene ut supra, in proposito autẽ præsentare, cõpetit pluribus tanquã uni, & militat eadẽ ratio, ac si cõpeteret pluribus, ut collegio secundum* Roch. *in d. loco. & ita gratificãdo pronũciauit do.* Nicolaus *de* Aretio. 1519. *& dominus* Iaco. Simonetta *dixit* Rotam *eodem modo iudicasse in alia causa, dum ipse esset aduocatus, & defenderet opinionem* Host. *Si uerò essent plures uniuersitates, quæ haberent iuspatronatus, quælibet habetur loco unius singularis personæ, & attenditur maior pars cuiusq; uniuersitatis ad illam uocem perficiendam, ut* Roch. *in* vj. q. *ibi.*

III. Decis. SVMMARIVM.

Consensus patroni non requiritur necessario in alienatione rerum ecclesiæ patronatæ aut dismembratione decimarum, licet ex causa posset contradicere.

EPITOME.

1 Patroni an sint vocandi in dismembratione, seu alienatione rerum ecclesiasticarum?

Alim

2 Alimenta debent præstari patronis ecclesiarum in euentum indigẽtiæ.
3 Honor est commodo præferendus.
4 Episcopus non potest ecclesiam patronatam facere collegiatam, nec cathedralem inuito domino.

DECISIO III.

DIsmembrauerat Papa decimas quasdã ab ecclesia sancti Stephani Bayonen̄.diœce.& applicauerat Vicario & beneficiatis Villenouæ de Centeria,quam dismembrationẽ rector sancti Stephani,& parrochiani patroni impugnabant,
1 *ex quo † de patronis nihil dicebat,nec ipsi cõsenserãt, & qđ omnes tangit debet ab omnibus approbari l.fi.C.de auct.præstan.c.ad hæc de offi.arch.regula q, omnes de reg.iur.in vj.& quia in dubio princeps nemini uidetur præiudicare l.ij.§.merito,cum seq.ff.ne quid in lo.pub.l.nec auus.C.de emanci.c.super eo de offi.deleg.Nec dubiũ quin si ualeret,præiudicaretur patronis,quorũ interest bona cõseruari pro ecclesia patrona*
2 *ta,nedum respectu † alimentorũ,quæ eis deberi possent,si indigerent c.nobis,de iurepatr.& ibi de alijs cõpetentibus patronis,de quibus etiã Mil.in uerbo patronus, si est clericus, uerũ etiã quia in defectũ cogerentur de suo cõtribuere parrochiani ad refectionẽ ecclesiæ secundũ Abb.post alios in c.ad audiẽtiam,de eccle.edi.Item honorabilius ius competit patronis in*
3 *pinguiori ecclesia, & aliàs honor est † cõmodo præferendus*
4 *l.Iulia.ff.si quis omis.cau.test.ulterius † episcopus non potest ecclesiã simpliciter facere collegiatam absq; consensu patroni secundũ Bal.in l.si quis presbyterorum.C.de epis.& cle.neq; erigere in cathedralẽ secundũ Anch.in c.cum inferior,de ma.& obe.nec alteri unire secũdũ Pau.de Eliaz.in cle.ne in agro §.ad hæc,de sta.mo.& Abb.post Inno.in c.suggestũ, de iurepatr.Idem si uult auctorizare permutationi Cal.cõsil.ij.de re.permuta.& per Fely.plenius de his in c.cum accessissent, de consti.*

consti.vij.col.Sed cõclusum fuit cõsensum patronorũ non esse necessariũ,nec ad id patronos uocandos prout Inno. *&* Abb. *firmant in c.unico,ut eccl.benefi.si.di.confe.Anch.consi.cxxj. ex narratis ult.col.dicẽs non esse iure cautum, & quod solum debet inspici interesse de præsenti,non autem casus & aduersa fortunæ in futurũ l.inter stipulantẽ.§.sacram.ff.de uer.obli. &* Dec.*consi.clxxvij.& facit quod* Lap.*alleg.xvij. non obst. quòd in prouisione beneficij eiusmodi requiritur consensus,ut not.in c.ij.de præben.in vj.quia illud est proprium ius de præsenti,& fructus siue eligere & cõferre, ut dicunt docto.in c. cum autem de iurepatr.& no.in c.cum olim,de ma.& obe. de honestate uerò deberet requiri consensus in alienatione, dicit* Inno.*in d.c.unico & esset cautũ l.testamentũ.*C.*de testa.*Nam *possunt patroni ex causa cõtradicere, & facere annullari secundum omnes in dictis locis,quòd est necessariò intelligendũ de alia causa & quidem iusta,quàm de interesse superius deducto in primis fundamentis, & ita iudicauit domi.* Ioan. Anto. *de* Triuultijs *in una* Bayoneñ.*decimarum* 1520. *ualuisse dismembrationem.*

IIII. *Decis.* SVMMARIVM.

Beneficia de iurepatronatus clericorum ratione ecclesiæ non patrimonij, item laycorum ex consuetudine,vel præscriptione cadunt sub expectatiuis & alijs literis Papæ,licet de tali patronatu non dicãt.Idem si ex priuilegio competat secundum magis communem sententiam.

EPITOME.

1 Beneficia de iurepatronatus laycorum ex consuetudine, vel præscriptione comprehenduntur sub expectatiuis, secus si ex priuilegio. & numero 4.

2 Beneficia de iurepatronatus clericorum occasione ecclesiæ non patrimonij,

monij, veniunt in expectatiuis.

3 Præsentatio clerici habet vim electionis.

5 Legatus de latere an possit conferre beneficia, quorum collatio, siue præsentatio pertineat ad aliquem iure speciali?

6 Priuilegium & consuetudo æquiparantur.

DECISIO IIII.

Memini in una causa Mediolaneñ. parrochialis de Morapolo coram me pendente fuisse dictũ, non tamẽ firmatum omnino, quòd beneficia laycorũ patronata ex consuetudine non cõtinebantur sub expectatiuis, seu reseruationibus de ipso iure mentionẽ non faciẽtibus, quasi talis esset stilus & consuetudo, quãuis nõ præscripta, sed causam concordaui, & postea in alia Mediolaneñ. de Celi coram do. Martino de Spi-
1 *nosa fuit cõclusum, quòd † cõprehenduntur etiam nulla habita mẽtione, & successiuè coram do. Nicolao de Aretio* 1521. *in alia firmatum & in utraq; iudicatum, quoniã ita uolunt docto. quos refert & sequitur Fely. in tract. quando lite. apo. no. patro. in xj. fallẽtia & ultima eo motiuo, quia cessat ratio gl. pe. in fi. in c. cum dilectus, de iurepatr. retrahendi patronos à*
2 *fundatione beneficiorũ, Idem in patronatu † clericorũ occasione ecclesiæ non patrimonij, in quibus habentur ut patroni clerici, non ut layci, abundè per eundẽ in eod. tract. iij. aut v. ampliatione ac iij. limitatione eiusmodi auctoritate patronata clericorum cõprehenduntur in literis generalibus c. ij. de præbẽ. in vj. secundum Arch. Io. And. Domi. & Phil. Fran. ibi ex quo*
3 *præsentatio † clerici habet uim electionis, ut not. Inno. in c. cũ auctoritate, de iurepatro. & de his etiã per Imo. post But. & Card. in c. dilectus, de offi. lega. & pro utroq; uideantur glos. in d. c. dilectus & gl. antep. in cle. ij. eo. tit. & in cle. per literas in uerbo apostolicis, de præb. & Abb. post Host. Ioã. And. & But. in d. c. cum dilectus, & c. iij. eod. tit. & in c. dilectus. iij. de*

præ

præben.ac Philip.Franc.in c.unico.§.uerum ulti.col. de iure-patr.in vj.& Mil.in uerbo gratia facta in repertorio. Quid autem in patronatu ex priuilegio Butr.in d.c.dilectus, iij.col.
4 de offi.leg.dicit quòd si layci habent † ex priuilegio apostolico auctoritatẽ præsentandi,non tenet collatio Papæ sine mentione,cùm præsumatur quòd non fecisset in præiudicium priuilegij sui c.super eo,de offi.dele.& ita transit Imo. col. ult.in d.c.dilectus,& hoc in expectatiua uult etiã Abb.consi.xxviij. ij.uol.qui in d.c.dilectus in fi.quo ad legatum,an poßit manus extendere ad beneficia,quorũ collatio spectat ad aliquẽ ex iure speciali,scilicet ex priuilegio uel cõsuetudine? inquit quòd non,allegando Fede.de Sen.cõsi.lxiiij.Nam præsentatio pertinet ad patronũ iure speciali d.c.iij. & nihilominus legatus de
5 latere confert † talia.ut ibi subijciens se intelligere de priuilegio generali,secus si Papa dedisset priuilegium,ut posset conferre certa beneficia,quia tunc credit quòd legatus de illis se intromittere non posset,quia specialis prouisio derogat generali c.studuisti eo.tit.c.dudum,de præben.in vj. super isto non fuit aliquid dictum,sed solum adductum d.consi.Abb.arguendo de priuilegio ad consuetudinem,cui aliqui domini responde bant,quod ibi erat ratione mixturæ,ex eo quod ecclesiæ minus dotatæ fuerat aucta dos. Sed quòd idem sit in competente ex priuilegio,quod ex præscriptione & consuetudine occurrit, quòd ratio distrahendi à fundatione est uniformis in omnibus, ergo ius idem l.à Titio.ff.de uerb.obli.in ea enim ratione cessante fundatur sententia doct.quoad præscriptionem & consuetudinẽ.Item hoc probat stilus in signatura & literis Papæ qui habetur pro iure c.ex literis cum simi.de constitu. excipiens patronata ex fundatione & dotatione, quod extenditur etiã ad constructionem,ut dico in alia decisione incipiente

iuri

iuripatronatus laycorũ,non autẽ ex præscriptione,priuilegio aut cõsuetudine,quibus stantibus non obstat dictum But. Imo. *&* Abb.*quia licet* Abb. *distinguat in collatione legati, æquiparat tamen priuilegiũ & consuetudo in utroq; membro, & obstat fundamentũ rationis cessantis peculiare in materia,& per uerbum fortè attenta ista cõsideratione dicit* Fely. *in d.xj. fallentia declarando eam,quòd non est necessaria mẽtio,& sic decidit sub tali uerbo,ut inquit* Ang. *in l.in substitutione. ff.de uulg.& pu.&* Soci. *consi.xciij.x.col.sed clarius ibi in ix. ampliatione & pro consideratione, quòd idem sit in priuilegio, facit motiuũ* Alex. *cõsi.lxxiiij.ult.col.uol.iiij.quod pondero in alia decisione incipiente,hactenus sub hoc tit.& cõfert etiam ad istam & idẽ motiuũ,eandemq; considerationẽ ponit* Alex. *in c.hortamur col.ult.lxxj.dist.ubi plures in hunc sensum ad-*
6 *ducit,& facit † quod priuilegiũ & cõsuetudo æquiparantur secundũ glo.in uerbo cõsuetudine in c.nouit,de iudi.quod etiã Alexã.ponderat in d.consil.col.ij. hanc partem reperi postea tenere* Car.Zab. *in d.c.dilectus.q.iij.&* Roch. *in tract. de iurepatr.super uerbo competens alicui.q.xxiiij.& idem* Car. *in cle.per literas.q.iij.de præben.*

V. *Decis.* SVMMARIVM.

Non est canonica præsentatio de beneficio ad beneficium vacans facta per procuratorẽ patroni constitutum ante vacationem beneficij ad præsentandum B. nec ex tali præsentatione remanet cõsensus,qui præsentationẽ valere faciat.

EPITOME.

1 Procurator constitutus ad præsentandum B.ad beneficium nondũ vacans,an si postea vacauerit,possit ipsum præsentare?
2 Lex qũ resistit actui ex eo nec ciuilis, nec naturalis oritur obligatio.
3 Possessio in cathedrali,quæ nõ est bona iustificaẽ ex paciẽtia canonic.

Decisio

DECISIO V.

ERat à patrono cōstitutus procur. ad præsentandū B. ad beneficiū quod nondū uacabat occurrente uacatione, pcurator ipsum præsentauit, fuit conclusum in una Posnauieñ. parrochialis in Ghostim corā dño Hugone de Spina 1521. de mense Maij talem præsentationē non tenuisse per capitulū
1 fi. de cōcess. præben. † nec ualidari, ex eo ꝙ patroni consensus, de cuius mutatione nō apparet, uideatur durare nō obst. quod Deci. uoluerit cōtrariū consi. clxxij. in causa uenerabilis ubi considerat, quod ex actu nullo declaratur uoluntas l. fi. ff. de reb. eo. & quod uoluntas consistēs in animo est facti l. in bonæfidei. ff. de acquir. re. domi. l. consi. in fi. ff. de cura. furi. & quod factū remanet quāuis lex annullet constitutionē procuratori factā simpliciter ad præsentandū B. cùm res facti nequeat iure infirmari l. j. §. si uir. uxori. ff. de acqui. pos. ergo habetur uolūtas & cōsensus patroni in eiusmodi præsentatione, quæ durare præsumitur l. cū qui. ff. de probati. & cū cōsensus poßit præcedere & sequi. c. cura. c. suggestum de iurepatro. Hos. eo. ti. in sum. §. fi. circa. fi. uer. quid ecclesia Abb. disputatione Augerio. xiiij. col. Car. in cle. j. in prin. viij. colū. de supplē. negl. præla. Rot. v. in no. de re. pmu si nō proficit, ut cōsensus ante præsentationē reprobus prosit ut durās post præsentationē, sicut prodest, si superuenisset infra tempus ad l. bonorū. ff. rem ra. habe. quasi canō ante actū præsentationis & in ipso actu illū reprobet; non post, quia motiuū non est uerū. nā in d. l. fi. & si lex non resistit sed canō sic in d. c. fi. propter uitandum uotū captandæ mortis, & ibi declarat Abb. post alios unde succedit cōmunis doctrina Bar. in l. cū lex. ff. de fideiuss. quod sequitur Abb. in c. cum cōtingat prima col. de iureiur. ꝙ
2 quando lex resistit † actui, ex eo nulla oritur obligatio ciuilis

F nec

nec naturalis, taliter quòd consensus omnino est reprobus ab initio, ac semper nullus & sine aliquo effectu, quod nō sit resistentia in casu d.l.fi. patet ex his, quæ ibidē Bal. & alij scribunt, quãuis nec aßistentia, quod quãdo ius resistat quãdo nō nec etiã aßistat tradit Bar. post glo. in l. sed & si lege. §. scire. ff. de peti. hære. in l. cũ quis. C. de iur. & fac. igno. tex. cũ glo. in c. ad decimas de resti. spoli. in c. j. de præscrip. in vj. & l. pacta quæ cõtra. C. de pact. & ibi. Bar. Abb. in c. si diligenti de præscrip. vj. col. c. dilecto de præbē. col. ij. c. ad nostrã circa fin. de reb. ecc. nō alie. & eodē modo respondeas ad l. obseruare. §. fi. ff. de offi. procõsul. quē tex. ponderat ꝑ se Decius, quod simus extra legis resistentiã, cõstat ex eo, quod si nō ualet ut ex tunc quãdo legato à procõsule fuit mãdata iurisdictio, ex quo iurisdictionē, quã nondum habebat, alteri demandare non poterat, ut inquit ibi litera & in l. traditio. ff. de acqui. re. domi. c. quod autē de iurepatro. ualet ex quo tēpore quo proconsul. prouinciã est ingressus, cùm perseueret in eadē uolũtate, aliâs nō in probata, sed potestatis defectu quo ad exercitiũ impedita, ita quod operetur, quãdo potest, & incipit ualere tēpore habili, prout in simili in c. literas de sup. negli. præla. sola patiētia dat ius in institutis extra tēpora, nō ex institutione illa ex tũc, sed ex tali patiētia ex nunc, ad hoc etiã c. pastoralis. §. quoniã de rescri. ubi iurisdictio erat in habitu non in actu, sed solùm exercitiũ impeditũ & Abb. ibi ij. notabili inter alia exēpla adducit. d. §. fi. facit etiã decis. incipiēs, ut legitima, ꝙ pos-
3 sessio † quæ nō est bona, quia non capitularis, iustificatur ex post facto ex patiētia canonicorũ, qui non erant inhabiles ad dandũ, seu tradendũ eam capitulariter, in quibus apparet ius non resistere, quin potius superueniente supposito potentiæ exercitij consensum operari, & cessare legem annullantē seu

impe

impedientem c.cum cessante de appella. quæ ratio in casu, de quo agitur non cessat occurrente uacatione beneficij, & sequuta præsentatione cùm fuerit ad tollendū uotum captandæ mortis, quod dicere nō possumus, propterea cessasse aut fuisse sublatū: sed magis effectuatū, & sic durare canonis prohibitionē, & annullationē effectu iā cōsummato, ut dicit Bar. in l. pluribus. §. fi. ff. de uer. obli. in l. titia. §. Imperator ult. col. ff. de leg. ij. & quādo dicatur causa cessare declarat Lap. allegatione ci. vij. col. Item si tantū irritaretur cōstitutio procuratoris, & remaneret cōsensus, qui posset seruire ad ualidandā præsentationē d. c. fi. esset editū uerbis non rebus, atq; ludibrio & absq; effectu, ex quo non deficeret cōsensus patroni, qui præsumeretur durare cōtra l. fi. de usur. l. ij. in fi. C. cō. de lega. c. in his de uerb. sig. c. cōmissa de elec. in vj. l. si prætor de iudi. l. fi. ne quid in loc. pub. l. pen. §. docere. ff. ne quis eum qui in ius uo. est ui exi. c. qualiter de pact: c. relatū de cle. nō residen. & nō esset occursum uoto mortis captandæ, & ad hoc nō aduertit Deci. nec ad id quod cùm aliquid ꝓhibetur directo, ut per indirectū quodq; ex eo sequitur ac totū id, et modus quo peruenitur ad illud l. oratio de sponsa. l. non dubium. C. de legi. no. in l. ij. ff. de iur. om. iudi. & in regula cū quid de reg. iur. in vj. nec refragatur quod potuisset patronus reuocasse, quoniā aut ante præsentationē & cū intimatione necessaria iuxta c. ex parte de rescrip. cum materia & cle. j. de renunc. & nō est opus quærere, an ualeat præsentatio procuratore legitimè reuocato, aut post & statim facta præsentatione non cōstito de canonica reuocatione, ex iam dicta præsumptione consensus duraret, & iuuaret taliter ꝙ euitari non possent absurditates adductæ quæ sufficiūt ad alicuius actus impugnationē l. fi. C. de usur. rei iud. in auct. de non eli. se. nuben. §. cum igitur in fi.

col.j.c.soliti.§.cũ inferior de ma.& obe.c.queadmodũ de iure iu.c.cũ inter de excepti.c.nona.de pœni.et remis.& ibi. Abb. non ob.etiã quod res facti nõ potest iure infirmari, quia ultra responsa quæ per doct.dantur in d.§.si uir uxori, quoad iuris effectũ bene infirmantur, casus sunt plures in toto ti.de c.& postli.re.ff.& in multis iuris articulis considerato iuris effectu. licet facta pro infectis haberi non poßint inspecto ipso facto l.in bello.§.factæ eo.ti.hoc enim non cadit sub potentia, ut q factũ est factũ nõ sit xxxij.q.v.si Paulus l.j.cũ ibi.no.C.de rap.uirg.in prin.& satis est legẽ reprobare cõsensum, ut nũquam fomentũ à iure habeat, & sit extra omnẽ iuris effectũ, prout in collatione & poßeßione, quæ habẽtur post & contra decretũ irritãs, quia titulus est discoloratus, & huiusmodi poßeßio nõ restituibilis & superuacanea c.si eo tempore de electi.j.& ij.ut lite pend.in vj.Rota tertia in no.in prima additione de resti. spoli.& tamẽ in his, & alijs infinitis factum cõcurrit, uoluntas non deficit, & cõsensus adest, sed absq; adminiculo, & sine aliquo fructu ac ministerio.

VI. Decis. SVMMARIVM.

Derogatio seu reuocatio iuris patronatus præterquam si fundauerit vel dotauerit, extenditur respectu exceptionis, & præseruationis ad patronatum ex constructione, idem econtra vt præseruato vno casu fiat extensio ad alios ex identitate rationis.

EPITOME.

1 Derogatio iurispatronatus laycorum, præterquam ex fundatione vel dotatione, non extenditur si ex constructione existat.
2 Ius patronatus quibus modis acquiratur? & nu.10.
3 Extensio de similibus ad similia, vbi est eadem ratio in exceptionibus seu fallentijs à regulis, an fiat?
4 Ecclesia patronata, an fieri poßit collegiata inuito patrono?

5 Prouisio Papæ de beneficio patronato laycorum absq; derogatione, non præiudicat patronis.
6 Ius patronatus ex constructione vel fundatione, est æque potens iuri patronatus ex dotatione, cùm ista tria æquiparētur in iure. & nu. 7.
8 Aequiparatis duobus de iure antiquo, si de iure nouo aliquid in vno statuatur, extenditur ad aliud.
9 Lex ex similitudine rationis, & connexitate negotij, etiam si sit pœnalis extensiuam interpretationem recipit.
11 Tantum vel alia taxatiua dictio, in fauorabilibus & pijs casibus apposita, excludit alios casus non similē, sed dissimilē rationē habentes.

DECISIO VI.

IVripatronatus laycorū in prouisionibus beneficiorū dero-
1 *gari † solet, si est ex fundatione uel dotatione ꝓ medietate aliâs in totū, quādoq; etiā reuocantur cōcessiones iuris factæ pluribus, præterquā si quis eorū fundauerit, uel dotauerit hæc præseruatio, & quod in totū primo casu nō censeatur derogatū, prodest etiā ei qui cōstruxerit, licet non fundauerit nec dotauerit, sed alius seu alij id fecerint. ita fuit cōclusum in una Taurineñ. cappellaniæ corā me in prima instātia pēdē. 1522.*
2 *hoc tantū fundamento, quia ius patronatus † habetur uno de tribus modis, uel ꝙ quis cōstruxerit ecclesiā c. monasteriū xvj. q. vj. c. iij. & c. nobis de iur. pat. uel ꝙ eā dotauerit c. filius ea. q. uel ꝙ eā fundauerit dato fundo ubi sit constructa c. Abb. xvij. q. ij. & d. c. iij. & d. c. nobis ac c. significasti de testi. ponūt Innoc. & Abb. super rub. de iur. patro. unde fraternizant modi prædicti in acquisitione iurispatronatus. itē etiā in usu ac cōseruatione, ut infra subijciam, quod uel quoad omnia seu saltē in prædictis casibus omnino unus modus est similis alijs, quod sufficit ad concludendam similitudinē iuxta tradita per Abb. in c. translato col. iij. de consti. & latius per Fely. in c capitulum col. ij. de rescrip. Quo stante succedit, quòd etiam in exce-*
3 *ptionibus † & fallentijs, quæ fiunt à regulis, etiam si uideantur in hoc odiosæ, quia contra regulas sit, nihilominus extē-*

sio de similibus ad similia, si est eadẽ ratio glo. est not. in l.j.C. de condi. inde. & tex. menti tenendus in ca. cum dilecta & ibi Abb. v. notabili de confir. uti. & inuti. ubi notat hoc procedere, nedũ in simplici dispositione, uerùm etiã in casu excepto à regula ut ibi idẽ uult But. quẽ refert & sequitur Abb. in c. cũ omnes col. v. de consti. ut in quolibet actu graui absentes sint uocandi, ex quo in tribus casibus ibidẽ exceptuatis ex grauitate præiudicij uocari debent, dummodo sit eadẽ ratio grauis præiudicij, firmat etiã Abb. in c. si. col. iiij. de re iud. in ꝓposito autẽ cadit rationis identitas. nã siue de rigore iuris ex dispẽsatione, & tollerantia sit habilitas, & potestas quærendi ius patronatus ut inquit But. in d. c. iij. siue ex gratia, quod in idẽ sonat ut ibi no. Abb. ratio ceßionis fuit, ut per hoc inuitetur quis ad fundandas ecclesias, construendas, & dotandas, ut ait Arch. lxxj. di. hortamur & But. in d. c. iij. & eadẽ considera-
4 *tione non debet ecclesia † patronata fieri collegiata, neq; patronis directè aut per indirectũ auferri ius seu cõmodũ præsentandi, & ne etiam layci à fundatione seu dotatione retra-*
5 *hantur, ꝓuisio † Papæ de beneficio patronato laycorũ absq; derogatione in dubio non præiudicat patronis ita no. glo. in d. c. nobis & in c. cum dilectus, ubi etiã Abb. eo. ti. & But. in c. dilectus de offi lega. & Fely. in tract. quãdo lite. apo. no. patr. col. j. cum se. Ex quibus cõstat quod tam in acquirendo quã in*
6 *utendo † & conseruando eadem est causa & par ratio, siue quis construxerit siue dotauerit ecclesiã seu fundauerit, coadiuua decisionẽ ex eo quòd isti tres modi acquirendi satis uiden-*
7 *tur in iure † æquiparati, utroq; nanq; modo acquiritur æque & potẽs ius & acquisitũ nõ magis cõseruatur uni quã alijs, cùm ad utrũq; uniformiter cõcludãt rationes adductæ, & sic etiã absq; differentia determinationes iuriũ cõueniant, neq; im-*

merito

merito,quoniã fundus,constructio,& dos necessaria sunt; ut inferius dicã,probatur etiã à diffinitione iurispatronatus tradita per Io.An. quã sequitur Abb.super Rubri. de iurepat.q. est ius honorificũ onerosum,& utile alicui cõpetens in ecclesia,pro eo q. diœcesani cõsensu ecclesiã cõstruxit,fundauit,uel dotauit ipse uel is à quo causam habuit,siue accipiamus disiunctiuè, ut in dicta diffinitione, siue copulatiuè, prout diffinit Roch.super trac.de iurepatr.in prin.ibi et dotauit addẽs ipse, uel is à quo causam solus,uel alio cõcurrente,ita q. æquiparatio uidetur facta per uiã regulæ & diffinitionis,ac uniformitatis rationis in omnibus cõcludẽtis ad quærendũ,utendũ, &
8 *conseruandũ, tunc habemus quod quãdo duo † sunt æquiparata de iure antiquo,noua dispositio superueniẽs in uno distẽditur ad alterũ,sicut hic præseruatio in duobus ad tertium & nõ sumus nos qui extẽdimus,sed iura antiqua dicit Bar. in l.si cõstante in prim.in vij.q.primæ partis principalis col.v.ff.sol. ma.& hoc est quod Bar.& Alex.not.de æquiparatis regulariter in l.ij.ff.de lega. j.ubi ponitur regula, ut etiã in statutis quæ postea fiũt in uno casu ex æquiparatis per uiã regulæ,& strictè intelligũtur l.ij.§.hæc uerba.ff.de neg.ge.& c.in nostra de iniur.,pcedat ut fiat extẽsio statuti ad casum omissũ & idẽ firmat Abb.in pœnalibus quæ benignã interpretationẽ merentur l.cũ quidã de lib.& posth.l.interpretatione. ff.de pœ. regula odia de reg. iur. in vj. ut pœna adiecta uno ex duobus æqparatis à iure uideatur adiecta in alio in c.ij.col.iij.de mut. peti.fortificãs hoc multipliciter & in c.de multa col.v.de præ ben.pro quo tex.cum glo.in c.si postquam de elec.in vj. quod similiter procedit in iudicijs inquit Bart.in d. vij. q. quia l. si quis seruo.C.de furt. loquens in seruo in casu speciali & oneroso extenditur ad filium per l. ut tantum. §. j. ff. de ser.cor.*

de quo est gl. notabilis in l. quod uerò. ff. de legi. & in l. si quis
9 *in fi. præterea lex recipit † extensiuã interpretationẽ ex similitudine rationis, & ex cõnexitate negocij, etiã si constitutio sit pœnalis tex. est in l. j. ff. ad tertulli. & bona glo. pen. in c. j. de postu. præla. in vj. ita no. Abb. in c. translato de cõsti. in casu autẽ de quo agitur sumus in similibus & connexis, ex quo*
10 *tria copulatiuè sunt necessaria, ut ius † patronatus acquiratur seu ad esse deducatur, scilicet fundus, constructio, & dos nec unum sine duobus, nec duo sine tertio sufficiunt, ut eleganter & latè tradit* Roch. *in d. tract. q. j. super diffinitione, & in uerbo ecclesiã fundauit. q. ij. ac in uerbo cõstruxit. q. iij. & in uerbo dotauit. q. j. ubi materiã declarat etiã circa diffinitionẽ, statutũ etiã passiuè extenditur secundum* Bar. *in repetitione l. omnes populi in iiij. q. sextæ quæstionis principalis colũ. xix. cum sim. ff. de iusti. & iur. hinc est quod priores leges trahuntur ad posteriores & ecõuerso l. non est nouũ cum dua. se. ff. de legi. itẽ facit tex. in l. j. §. lex falcidia. ff. ad le. falci. ubi in uoluntate defuncti cõseruata in iure speciali locũ habent omnes leges testamentariæ, & ad hoc ponderat istum tex.* Bar. *in repetitione l. re cõiuncti col. xiij. ff de lega. iij. ita & hic locum habeãt iura, quæ ex gratia tollerantia seu priuilegio de acquisitione, & conseruatione iurispatronatus disponunt accedit quòd testator præsumitur se cõformare cum dispositione statutaria ciuitatis l. hæredes mei. §. cum ita ibi* Bar. *ff. ad trebel. fortius præseruatio cũ dispositione iuris, quod in tribus casibus prædictis ius patronatus cõcedit & sustinet semper, & dato q. in derogatione cum exceptione, seu in præseruatione*
11 *esset dictio tantũ † uel alia exclusiua, omnino fieret extẽtio ad tertium casum omissum habentẽ similem rationem, quãdo sumus in dispositione quæ permittit aliquid fauorabile & pium.*

nam

nam tunc dictio taxatiua seu exclusiua solùm excludit casus dißimilem rationem habentes, doctrina est notabilis Bar. in d. l. si cōstante in ix. q. primæ partis principalis col. vij. quæ probatur in l. illud iux. glo. in uerbo causa de sacrosanctæ eccle. & est etiam optima litera cum glo. in l. ob es. C. de prædi. mi. materia autē decisionis est eiusmodi generis, ut præseruetur præsentatio, & non perdatur ius patronatus, & hoc nequis retrahatur à dotando, & benefaciendo ecclesijs, quod est piū & fauorabile, ut patet ex primis motiuis & probatur in l. sunt personæ. ff. de reli. & sumpti. fu. in c. fi. de postu. in c. si qs presbyterorū de re. eccle. nō alie. in c. fi. de test. & sunt infinita iura fauore ecclesiarum. aduerte tamen quod noto fuisse decisum in causa Taurinē. cappellaniæ, quia si quis uideret ibi originalem constitutionem Innocentij viij. in qua reuocabat omnes cōceßiones iuris patronatus, inueniret quod à reuocatione præseruantur omnes tres casus, uerùm putabatur quod nō reseruarentur, nisi duo, uel quia unum modum omiserat notarius in copia quæ dabatur, ideo incidit hæc dubitatio & decisio quæ seruiat tibi in omni casu cuiuscunq; dispositionis, in qua fundamentum aliquod de præmißis militet.

VII. Decis. SVMMARIVM.

Impetrans beneficiū quod asserit esse de iure patronatus laycorū tenetur pro validitate gratiæ probare, quod sit ex præscriptione seu cōsuetudine: secus si per verba vt asseritur, vel æquipollētia, aut si asserat esse laycorū vel clericorum alternatiue, quia tūc dicenti esse laycorum intēdit hoc probare, & quod sit ex constructione, fundatione, seu dotatione ad nullitatem gratiæ.

EPITOME.

1 Beneficium impetrans per verbum afferens, vel vt afferitur de iure patronatus laycorum existere, quid probare tenetur, & cui onus probandi incumbat? & nu. 3.

2 Prouisio beneficij de iurepatronatu laycorum ex fundatione, dotatione, vel constructione existentis quando valeat?

4 Iuspatronatus vendicare volens, præsentationes plurimas, & cursum temporis allegare debet.

5 Iurispatronatus laycorum ex consuetudine, vel præscriptione in expectatiuis vel alijs literis Papæ, an mentio sit necessaria?

6 Distinctio inter verbũ vt afferis, à verbis vt afferitur, vide remissiuè.

7 Beneficiũ si liberũ nascitur, nunquã recipit seruitutem, secus econtra.

8 Beneficia licet pro maiori parte sint libera, non tamen sine fundamẽto daretur existentia, quòd omnia essent patronata.

9 Beneficiũ impetrans afferens de iurepatronatus laycorũ vel clericorum existere, probandi onus, ꝙ laycorum existit, sibi non incũbit.

DECISIO VII.

HActenus obseruatũ est, ut audio ab antiquis patribus, & meo tempore in palatio, quòd si in interpretatione
1 beneficij † dicitur tale beneficiũ quòd ut afferis, de iurepatronatus laycorũ existit, impetrãti incũbat onus ꝓbandi, ꝙ sit ex præscriptione uel consuetudine, & sic excludat quod non ex
2 fundatione uel dotatione, aut cõstructione, aliâs ꝓuisio † sine derogatione, & absq; patronorũ cõsensu est nulla c. decerni-
3 mus xvj. q. vij. secus si dicatur quod beneficiũ ut afferitur † de iurepatronatus laycorum existit, uel per alia uerba. tunc enim afferenti patronatũ laycalẽ etiã possessori beneficij ad exclusionẽ prouisionis, & sic impugnãti eã incũbit probare quòd sit laycorũ, & ex cõstructione, fundatione, aut dotatione, cũ in hoc isti tres casus æquiparẽtur, ut no. gl. in c. piæ mẽtis ea. q. Inno. & Abb. super rubrica de iurepatrona. ratio nullitatis est, ne layci à cõstructione, fundatione, uel dotatione retrahãtur secundũ glo. in c. nobis in c. dilectus uel etiã Abb. eo. tit. & But. in c. dilectus de offi. lega. propter quã rationem Papa in dubio non uidetur uelle præiudicare iuripatronatus laycorũ,

nec

nec uti potestate quam habet in derogando etiã si prouideat motu proprio, secundum Rotã decisio.lxx.in antiq.de rescip. ita quod concluditur inualiditas, quæ ut inquit Fely.in tracta. quan. lite.apo.no.patro.col.j.reperitur iure scripta, sed eam sumpserunt scribentes ex ratione d.c.cum dilectus ac iurium similium, & ipsam fortificat Fely.per multa similia & bonas rationes, quæ satis mentẽ iuris aperiũt l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tuto.But.uerò in d.cap.dilectus allegat ad hoc tex.in cle.p literas de præbẽ.quæ re uera in materia loquitur, licet in simili beneficiat.prædicta autẽ ratio cessat, qñ est ex cõsuetudine, uel præscriptione dicit But.in d.c.dilectus & ibi Car.etiã & Fed.de Se.cõsi.lxiij.aliàs.lxiiij.incipiẽte infrascriptæ quæstiones & alij quos refert & sequitur Fely.in d.trac. in xj.limitatione firmãtes eo casu posse legatũ de latere cõferre, quãuis contrariũ sentiat Imo.in d.c.dilectus in fi.quasi etiã his casibus possent retrahi layci à benefaciẽdo ecclesijs, cuius opinio est contra cõmunem, & consideratio falsa secundum Alex. consil.lxxiiij.col.ult.uol.iiij.dicẽtem quod layci non retrahuntur à fundatione ecclesiarum, quãdo nihil de suo proprio posuissent ad tale ius quærendũ, imo potius est præsumẽdum, ut non multum curarent de præscriptione quærenda uidentes parum eis prodesse, licet pro ueritate prosit, saltẽ contra collationes ordinariorum contra quos est præscriptũ, ut tenet But.Card.& Imo.in d.c.dilectus & Alexan.in c.hortamur.lxxj.di.in fi.sed nihil contra Papam aut legatos de latere ex quibus patet, q, opinio Imo.quã Deci.sequitur cõsi.cxxvj. non subsistit, nisi forsitan in uno casu ad quẽ Deci.uidetur se restringere & ipsum tentat Fely.sub dubio forte in d.xj.limitatione pro quo facit quod Ioã.An.adducit in regula q, alicui de regu.iur.in mercu.col.ult.& Abb.in c.querelam colũ.iiij.

de elect.ac idem Fely.*qui uideatur in c.causam quæ col.iiij.de præscrip.& Alexã.in d.c.hortamur lxxj.di.col.ult.dum dicit*
4 *utile esse uendicãti* † *ius patronatus,quod ad illud præsumendum alleget præsentationes plurimas & cursum tẽporis, & si in eo casu posset defendi opinio* Imo.*nõ tñ simpliciter uerũ esset de iure ex cõmuni sentẽtia,quod* Deci.*ait in allegato cõs. ac* Felyn.*in d.xj.limitatione iuxta sensum modernorum tunc* Rom.*curiæ refert ut in curia* Romañ. *præualeat,q. nõ differat patronatus ex fundatione à patronatu ex præscriptione, quinimo hoc tẽpore iudicatũ est,quod de iurepatronatus lay-*
5 *corũ ratione ecclesiæ,nõ autẽ patrimonij.* Itẽ *laycorum* † *ex cõsuetudine,uel præscriptione in literis collationũ* Papæ *seu expectatiuis nõ sit necessaria mentio,prout in decisione quæ incipit,memini sub ti.de iurepatro.aliâs de proba.dixi quã uideas quia cõfert ad istã,& cõsideratio* Alex.*in d.cõsi.lxiiij.ut layci nõ retrahãtur ex quo nihil ponũt de suo proprio quam etiã* Car.Alexãdri.*ponit in c.hortamur.lxxj.d.facit ad id q. in d.decis.tetigi qd si patronatus cõpeteret ex priuilegio, & pro decisione ista & alijs adductis est uulgatũ cõsi.*Car.Zab.
6 lxix.*uim faciens,& distinguẽs* † *uerba ut asseris,à uerbis ut asseritur.in primo nãq; casu asserẽs patronatũ laycorũ habet contra se,quòd sint ex cõstructione,fundatione,seu dotatione, ex eo quòd beneficia non nascũtur,sed fiunt.unde in dubio cõstructa,fundata,aut dotata per patronos uidentur ad hoc tex. in d.c.querelam & ibi* Abb.*col.iij.ponderãs ipsum & idem* Abb.*cõsi.lxxvj.&* cvj.*uol.ij.quo stante asserens tenetur probare esse aliter patronatũ beneficiũ,quã ex cõstrũctione,fundatione,seu dotatione cũ modis præmißis,uel uno ex eis extitere asseruerit, & huiusmodi expreßio sit pars gratiæ,ex quo uerba ut asseris,referũtur ad impetrãtẽ,& sic causa intentionis*

tẽtionis suæ ad regulã l.ij.ff.de proba.& not.Ioã. And.in c.j. de lit.cõte.in vj.quã sequitur Abb.in c.fi.col.ij.de præsumpt. & ad collecta per Fely.in c.ad aures in iij.cõclusione & col. de rescrip.& omisso an beneficiũ magis præsumatur à natiuitate liberũ,quã seruũ de quo Roch.in tract.de iurepatro.in uerbo cõstruxit in .q.xx.ubi pro & cõtra qui uideatur,& eo quod not.Bal.in c.significauit de test. & si tempore ædifica-
7 tionis † nascitur liberũ,nunquã postea recipit seruitutẽ, licet secus ecõtra,dato tamẽ patronatu.semper mihi placuit hæc pars ut in dubio potius præsumatur q̃ sit uno de tribus modis prædictis,uel duobus aut omnibus,q̃ ex præscriptione uel cõsuetudine.quoniã cõcurrit præsumptio q̃ beneficia nõ nascũtur.Itẽ tollitur coniectura libertatis de præsenti,& etiam ab origine,cũ ex præsenti statu patronatus præsumatur in præteritũ l.circa de probati.l.liberis.§ fi.ff.de libe.cau. Egi.decis. cccccxcj.& l.ex persona.C.de proba.iux.glo.& ibi Bal.magistraliter regulã istã declarat,firmãs eã procedere in materia cõtingenti,qualis est ista,qñ præsens status seruitutis potest cõcurrere cũ naturali ueritate antecedẽtis,ut si præsumamus cõstructionẽ seu dotationẽ ab exordio,& cõsequẽter seruitutẽ,sicut præsumere debemus per text.in d.c.significauit à cõtrario sensu prout Rota intelligit etiã in decis.iij.in antiq. de iurepatro.sicut & in iuribus allegatis præsumitur de libertate & nõ facultatibus,& sicut aliàs ex præteritis circa futura c.mãdata de præsumpti.uel saltẽ onus probandi libertatem trãsfertur in asserentẽ propter dictas cõiecturas seruitutem arguẽtes l.siue poßidetis & ibi gl.C.de proba.& c.unico ubi etiã gl.allegãs cõcor.in uerbo ꝓbãte ut eccle.bñfi.si.di.confe.
8 & Rot.decis.xv.& fi.de iudi.in no.Aduerte † tamẽ q̃a attẽto fundamẽto,quod beneficia fiunt,nõ aũt nascuntur.item quod

dotan-

dotãtur, quodq; sine fundamẽto nõ daretur existẽtia omnia beneficia mundi essent patronata, & uidemus quod pro maiori parte sunt libera. ideo dixi supra supposito ꝙ reperiatur ius patronatus, ut tũc motiua quæ adduxi militẽt. Secũdo uerò casu qñ p uerba ut asseritur, uel p alia uerba nõ assertiua dicitur de patronatu laycorũ, impetrãs nihil affirmat ꝙ sit laycorũ, nimirũ si possessor bñficij, uel alius asserẽs esse tale in hoc dicitur actor, & tenetur ꝓbare quod asserit, ut est dictũ p iura & regulas allegatas, & bene seruiũt motiua Car. in d. consil. lxix. & pro hoc Rota optime decis. lix. in antiq. de rescrip. dicẽs quod uerba ut asseritur, in gratia circa expreßionem ualoris posita, sunt generalia & impersonalia, & ideo nõ astringunt partẽ, nec uidẽtur prolata per impetrantẽ, secus in uerbis ut asseris, quæ ad partẽ referũtur & alia lxxvj. co. ti. quod supplicatio signata p Papã p uerba ut asserit, est surreptitia, nisi ita sit, secus si p uerba ut asseritur. Tertio casu qñ dicitur
9 ꝙ beneficiũ † ut asseris, de iurepatronatus laycorũ uel clericorũ existit, tũc etiã probãdi onus ꝙ esset laycorũ incũberet impugnãti literas prouisionis, ex quo impetrãs nõ fundat se, nec firmat pedẽ quod sit laycorum, cum loquatur alternatiuè uel clericorum, in quo loquendi genere sufficit alteram partẽ esse uerã l. si quis ita stipulatus fuerit. ff. de uerbo. oblig. & regula in alternatiuis de reg. iur. in vj. & si esset clericorũ solet derogari ex stilo, quinimo quando esset laycorũ & clericorum si-
10 mul, quia dicitur in derogatione, si laycorũ tãtũ, † & ex fundatione, uel dotatione pro medietate, aliàs in totũ quo ultimo casu, nisi derogaretur, præponderat qualitas laycalis in mixtura annullãs prouisionẽ ut plene per Fely. in d. tract. quan. lite. apo. in vj. ampliatione col. v. sed in primo nõ est necessaria mẽtio nec derogatio, unde omißio non uitiat, prout est cõmu-

nis

nis usus, & firmat Fely. post Rot. in d. trac. iij. limitatione col. vij. & annotaui in allegata decisione incipiente, memini, & ita in una causa corã do. Martino de Spinosa, in qua erat clausula alternatiua, fuit conclusum de anno 1523. de mense Iunij quod tene menti ad limitationem seu declarationẽ præfati cõsilij Card. lxix. uel quia est tertius casus ibi non expressus, & sæpe contingens ac utilis merito notandus, inquit text. in l. legaui. in prin. de libe. lega. & non aspernendus ait in his terminis Bar. in l. meuius. §. duorum in fi. ff. de lega. ij.

De Sponsali & matrimonio.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Vtrum matrimonium putatiuũ ita legitimat prolem, sicut verum?

EPITOME.

1 Matrimonium putatiuum data ignorantia in altero ex cõtrahẽtibus, an legitimet prolem sicut verum? & nume. 4.
2 Defectus in matrimonio putatiuo non reijcit filios nec efficit non legitimos, sicut nec impedit legitimationem ex concubinatu.
3 Filius ex ancilla genitus, qñ dicatur legitimus aut legitimetur?
5 Filij nati ex matrimonio illicito, quando vterq; vel alter ignorauit impedimentum, sunt legitimi.
6 Filij nati an per subsequens matrimonium legitimentur, quando vnus ex contrahentibus sit nobilis, alter vero vilissimæ conditionis?
7 Matrimonium cum quacunq; etiam publica meretrice, sine distinctione personarum contrahi potest.
8 Opinio singularis existens pro matrimonio & legitimatione, an sit sequenda etiam contra communem?

DECISIO VNICA.

VTRVM *putatiuum matrimonium † data ignorantia in altero ex cõtrahentibus legitimet prolem, sicut uerum in una Cathanien. legitimationis inter filios don Bartholomæi de Iuuenio*

ex una,& don Peruchium & consortes de Iuuenio uenie͂tes iure consanguinitatis ad castra dicti Bartholomæi ex alia,& asserentes filios illegitimos,quia natos ex Antonella coniuncta Garitæ infra quartu͂ co͂sanguinitatis gradu͂,qua͂ Garitam Bartholo.proponebatur cognouisse carnaliter,non obstante q Antonella postea co͂traxerat publice͂ in facie͂ ecclesiæ,cora͂ do.Mercurio de Vipera 1521.de mense Maij fuit dubitatum, & quidam ex dn͂is tenebant negatiua͂ pro qua text.in c.tanta qui fil.sint legi simpliciter loque͂s l.j.§.generaliter.ff.de lega, præsta͂.& glo.ibi in hoc residet secundum Abb.qui sequitur ista͂ parte͂ ea ratione,quia in dantibus opera͂ rei illicitæ extra matrimoniu͂ ignora͂tia no͂ excusat,cu͂ magis debeant imputari omnia c.tua de homici.c.non e͂st sine culpa de regu.iur.in vj. But.c.j.pe.col.de offi.deleg.ad ide͂ Bar.l.si adulteriu͂.iij. colu͂. ff.de adulte.q quando coitus fit sine colore matrimonij ponitur indistincte͂ atte͂ta ueritate non eo q putabatur,ideo si erat co͂sanguinea punietur de incestu,si nupta de adulterio,ex quo ab initio dabat opera͂ rei illicitæ,et erat in dolo arg.l.uulgaris de furt.& l.eum qui.§.si iniuria.ff.de iniur.Egi.Bellamer. in d.c.tanta tenet idem dicens q uerba,sed primum uerius.non sunt Ber.glosatoris reperitur ac Iaco.de Ciconia qui fuit episcopus Illarden.& scripsit super.iiij.Decreta.de quo meminit Hieronymus Paulus Barchinone͂.in tract.qui intitulatur practica cancellariæ fol.liiij.super illo passu.Quod Papa nequeat legitimare filium Regis non recognoscentis superiore͂ tenere,ide͂ ibi & Ioa͂.And.etia͂ secu͂du͂ Abb.quasi senserit q si ignora͂ter co͂traxerit cum co͂iugato filij inde geniti sint legitimi c.ex tenore eo.tit.secus ubi interuenit contractus matrimonij But.etia͂ uidetur dixisse ide͂ ibi,unde puto q qua͂tum ad legitimitate͂ prolis illa no͂ legitimaretur inspecta potius ueritate,

tate, & quia mater non fuisset sine culpa dando operã rei illicitæ ar. c. fraternitatis de frig. et malefi. uidetur etiã Hen. Boic. hoc sentire in d. c. ex tenore ij. col. ibi forte cõtrariũ & uerum. Sed maior pars cõclusit pro affirmatiua, & in istã in uia decisiua inclinaui, pro qua glo. d. c. tanta ibi, sed primũ uerius est quæ uerba si Abb. non habuit in suo codice alij habuerunt & habẽt. Itẽ tex. in c. qd' nobis eo. ti. ubi clare istud firmat Alex.
2 *dicens prædictã glo. esse notabilẽ., quoniã defectus † in matrimonio putatiuo non reijcit filios, nec efficit non legitimos, sicut nec in cõcubinatu impedit legitimationẽ, & est notabilis determinatio (inquit) per quã extendimus c. tãta. c. nostrũ, & c. ex tenore etiã ubi esset defectus in cõcubinatu, sentiẽs ita tenere But. qui in d. c. tanta apertè hoc sentit uer. quidã sunt legitimi, dum æquiparat putatiuum uero matrimonio, & in d. c. quòd nobis inserẽs per ipsum extendi. c. tanta ut quod in eo operatur uerũ matrimoniũ subsequẽs operetur opinatũ, & hoc ait tenet ibi glo. Clarũ est ergo But. tenuisse affirmatiuam & taliter intellexisse gl. quicquid implicitè & obscurè dixerit in uer. unde puto cui dicto tanquã primo, esto quod esset clarũ non staretur, quim Imo. secũdo & ut ad glo. l. qui flur. §. Sabinus. ff. ad trebell. & Abb. c. de quarta. iij. cõl. de præscrip. præcipuè firmato & geminato l. balista, cũ ibi no. ad trebel. est etiã de hoc glo. in c. non omnis xxxij. q. ij. cui respondebatur quod iuxta quotã allegatã c. abijcientur poßibile esset matrimoniũ cum ancillis. Item quòd procederet, quando cũ ancilla, ex qua Iacob. sine matrimonio filium habuisset, postea matrimonium ualidè contraxisset. Tertiò quia dicebatur, quòd tunc legiti-*
3 *mus uidebatur † filius ex ancilla de uoluntate uxoris conceptus lvj. dist. Ismael. cũ ibi no. glo. tamẽ quicquid sit uoluit sufficere, quòd ita reputabatur, & ita intelligũt eam doc. ut infra*

& an filij ancillæ legitimentur per subsequens matrimonium uideatur Alex.in d.c.tanta xj.q.pe.char.Io.An.nõ obstañ.intelligentia Abb.sequitur glo.ibi,sed primũ uerius intelligẽdo eam,quãdo cum secundo ignorante matrimoniũ contraxerat, idem quãdo is cum quo contraxit ignorat impedimentũ,cùm
4 sufficiat alterius † ignorantia etiã in putatiuo ad materiã tex. & glo.non quod restringat,quãdo extra matrimoniũ fuisset quis cõceptus & natus,quod non sufficeret putatiuè contrahere altero ignorante, quia esset extra terminos prædictos Anto. & Rosel. in tract.de legitimati.viij.char.ibi uisum est dicit ꝙ licet determinatio ista sit fortis, ut extendatur d. c. ex tenore,etiã ubi adiungitur defectus in concubinatu, prout est glo.in d.c. non omnis,stat tamẽ in ea propter auctoritatẽ glo. & Butr.& Lud.de Sardis in co.tracta. & char.ibi nunc est breuiter pertractandũ,istud tamen intrepidè pro quo facit ꝙ Ioan. Lupi.de Hispania in tracta. de matri. & legitimati.vij. char.ibi præterea ,ut ait Innoc.Gemi.consi.lxvj.iij. col.'affirmat hoc tenere glo.in d.c.non omnis Io.And. & But.& ipse sequitur respõdẽs ad generalitatẽ d.c.tanta, quod distinguitur per alia iura,ut suprà facit,quod tradit Host.in c. j.'de eo. qui
5 dux.in ma.quã poll.per adult.ꝙ proles suscepta † de nõ legitimo,imo de nullo matrimonio censetur legitima,& præfertur opinio ueritati non obstañ.d.c.tanta,cum intelligatur quando mala fides fuit in utraq; put ibi etiã dicit in fi.pe.col.& quod Bal.in l.qui contra.C.de incest.nup.& Iasin l. fi.ult. col. ff.de condi.si caus.quod filij nati ex matrimonio illicito sunt legitimi,quando uterq; uel alter ignorauit impedimentum, clarius hoc tenet Bar.in l.eum qui.ff.de sta.ho.Et quando superuenit dispensatio dummodo detur ignorantia, quoniam error habetur pro titulo l.celsus.ff.de usucap.& quando unus tantum

ignora

ignorabat remittit ad c.ij.qui fil.sint legitimi Heur. Boich.in d.c.ex tenore loquitur de matrimonio cõtracto in casu licito, & si argueretur à fortiori, refert contrariũ tenuisse Ber. & Hosti.in d.c.tanta, & quãdo in casu prohibito uult alterius ignorantia præstare excusationẽ, & Iaco. de Ciconia ubi supra tenens negatiuã asserit Host.& Ala.tenere affirmatiuam nõ obst.quod Ang.in auct.qui.mo.natu.effi.legitimi.§.sed &
6 aliud col.vij.dicit nõ legitimari natos † per sequẽs matrimonium, si mulier nõ erat matrimonio digna, quia meretrix aut uilissimæ cõditionis, pater uerò nobilis & diues prout hæc in don Bartholomæo & Antonella concurrisse prætendebatur, & subijcit ita uidisse de facto seruari & cõsuluerũt Bar.Frã. de Pisis Ang.de Amelia. & Hugo. Pelloti.& plures alij tenuerũt quos refert Ias.in l.neq; professio.C.de testa.quia hoc iure canonũ non recipit, nec talis matrimonij prohibitio repe ritur, ergo permittitur c.cũ apud de spon.& matr.ius autẽ ca nonicũ in istis attenditur non ciuile abrogatũ, ut prosequitur Alex.in d.c.tanta in x.q.qui in xj.dicit ꝙ licet cũ ancillis matrimoniũ esse non possit, si tamen ex ancilla quis suscipit filios secuto matrimonio legitimãtur, quia iure canonico tale matrimoniũ procedit in vj.q.expresse tenet cõtra Ang.et sequa-
7 ces ut legitimetur proles habita ex quacunq; meretrice † certa & quocũq; coitu, qui poterit esse uxorius nõ distincto, an sit fornicarius, uel aliter libidinosus & dãnatus, pro quo c.inter opera charitatis de sponsa. & matr.ubi sine distinctione personarũ permittitur cũ publica meretrice matrimoniũ, & est charitatis immensæ & quãuis ex præmissis Ber.Io.An.& But.pro utraq; parte adducantur nihilominus cõmuniter est pars affirmatiua, aut saltẽ dubia ex uarietate doctorũ, quæ facit ambiguũ in iure ait Bart.in l.qui Romæ.§.duo fratres. iij.

col .ff.de uerb. obli. Abb.in c.j.de re iudi.& col.iij.facit c.pastoralis de rescriptis in v. lectu. de qua ibi Abb. quod licet ius certũ, quatenus tamen applicatur ad intellectũ humanũ, potest esse dubium, & tunc pro matrimonio & legitimatione
8 c.si.de re iudi.maximè si uera est not.Hosti.in c.si uir de cogn. spiri.quod etiã contra cõmunẽ sit sequenda singularis † opinio unius aut maioris partis, sentiẽs pro matrimonio quod est periculosum extra istum casum, in quo maioritas aut ad minus paritas stat pro matrimonio, & idem si esset modica disparitas.prout in alia decisione incipiẽte, contractus meo tẽpore, dico quod opinio glo.singularis in iudicijs non seruatur, quicquid in oppositum sentiant scribentes in j.c.de constit. in quadã additione & Abb.facit etiã quia benigna, pia, sancta, & fauorabilis est pro affirmatiua interpretatio regula odia, de regu.iur.in vj.Nam dispositio d.c.tanta est, consiliũ iurium omnẽ extensionẽ in omni casu desiderat, nõ minus quàm causa dotis l.j. in prin.ff.sol.mat.ostenditur in illa uerborũ substantia tanta est uis matrimonij, ex qua deprehenditur potentia, uirtus, & charitas, inquit Alex.ibi x.q.quæ charitas ampliãda est, quia secundũ Apostolũ superat spem & fidem. & secundũ eam unusquisq; sibi ius ita dictũ desideraret, igitur alijs dicat.ff.quod quisq; iur.in rubro & nigro & c.cum omnes de cõsti.ex quo enim nunquã excidit crementũ, exposcit quod in hoc & in alio seculo recipit c.charitas el.j.ij. & iij. cũ ibi no.& per totũ de pœnit. distin.ij. Nec ob.c.cum inhibitio de cland.de spon.ubi non prodest ignorãtia in coitu in figura matrimonij clandestini.ergo minus debet proficere sine matrimonio, cùm minoris sit culpæ in tali matrimonio q̃ sine aliquo, quia pcederet, nisi postea publicè in faciẽ ecclesiæ cõtraheretur, sicut erat in pposito factũ, quo casu purgatur uitiũ clandesti

destinitatis, quãuis detegatur impedimẽtũ propter bonã fidẽ unius, ut legitima sit proles d.c. ij. & d.c. ꝗ nobis qui fil. sint legitimi & ita cõmuniter tenẽt doc. inquiũt Ant. de Rosel. et Lud. de Sard. in locis prædictis, licet idẽ Lud. cõtrariũ sentiat.

De Simonia.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Simoniacus simonia reali non agit spolio, nec euitat sequestũ etiã si triennio pacifice posséderit iuxta cle. vnicã de seques. pos. & fru. Sed vide distinctionẽ in locis remissis, an simonia cõmittatur per te, vel per aliũ te ignorante quo ad nõ acquirendũ ti. primo casu, secundo vero sic & per quæ verba inducatur canon latæ sententiæ, per quæ vero ferendæ & extrauagans Pauli cũ detestabile excõmunicat ipso iure simoniacos.

EPITOME.

1 Simoniacus reali simonia in spolio non auditur.
2 Simoniacus est excommunicatus ipso iure per extrauagantẽ Pauli. ij.
3 Excommunicationis maioris exceptio, repellit agentem interdicto recuperandæ.
4 Verba præsentis & præteriti temporis, licet regulariter pœnam ipso iure infligant, coniuncta tamen cum verba ipso iure, vel eo ipso inducunt canonem latæ sententiæ.
5 Verba futuri temporis, quando inducant canonem latæ sententiæ?
6 Simoniacus triennalis non euitat sequestum iuxta formam cle. ad compescendas.
7 Simoniacus dicitur intrusus, & ambo fures existunt.

DECISIO PRIMA.

1 QVOD *simoniacus † reali simonia non audiatur in possessorio fuit conclusum in causa Taurineñ. Abbatissatus corã me 1514. contra Dorothæã de Bagnonibus, quæ ut spoliata ab An-*

 drie

drietã petebat restitui, quia fuit probatũ quod ut eligeretur dederat uni uestẽ, alteri pecuniã, & ita Andrietã absolui, pro
2 cõclusiõe facit, † quia talis simoniacus est excõmunicatus ipso iure, per extrauagantẽ Pauli secundi cũ detestabile in ti. de simo. unde agere non potest c. intelleximus de iudi. c. cũ inter c. exceptionẽ de excep. facit c. primũ de rescrip. & c. primũ de excep. in vj. & in casu isto est tex. iuxta. glo. c. ex insinuatione de procu. & Abb. col. ij. & ibidẽ Io. An. colligit quod exce-
3 ptio excõmunicationis † repellit agentẽ interdicto. nam excõmunicatus non petit restitutionẽ, cum ei nihil solui debeat, ex quo semper ob. excõmunicationis exceptio secundũ Inn. dicit Io. An. c. cum nostris de cõcess. præbẽ. & Fely. in c. dilectus j. de rescrip. col. pe. quod intellige de maiori excõmunicatione, non de minori, quia nõ repellit secundũ Arch. & Vin. quos refert trãseundo Alex. xxiij. di. c. in nomine domini col. ult. & quod non restituatur excõmunicatus, dicit etiã glo. in c. dilectus de rescrip. & uideatur etiã glo. in materia in d. c. in nomine domini, quod extrauagãs excõmunicet ipso iure patet, ibi sentẽtiam excõmunicationis incurrãt, quia quãuis per uerba præ-
4 teriti † & præsentis tẽporis, regulariter pœna ipso iure infligatur l. in criminali iuxta. gl. C. de iur. om. iud. c. cupientes. §. cæterũ in uerbo suspensos de elec. c. quęcũq;. §. j. in uerbo innodetur in si. de hære. in vj. Bar. l. meuius. §. duorũ pe. col. ff. de leg. ij. Abb. post compo. c. cæterũ j. colũ. de rescrip. & magistraliter in materia c. si diligenti de fo. compe. vj. colũ. non per uerba futuri, nec uerbũ incurrãt, sicut nec per uerbũ perdant ait glo. d. c. si diligenti & d. l. in criminali ibi limitetur nõ ipso iure & no. in c. in pœnis de reg. iur. in vj. nam & uerba habeantur pro conuictis, non iure ipso, sed per sententiam intelliguntur l. eius qui delatorẽ. ff. de iur. fisci. & ibi Bar. idẽ in uer-

bis

bis sub interminatione aut pœna excõmunicationis, ut cõminatoria tantùm sint nõ sentẽtiæ latæ in cõtrafacientes inducẽtia gl.c.sicut el. ij. de simo.quæ cõiter tenetur inquit Abb.c.j.ij.col.loca.idem in uerbis arceatur c.cũ infirmitas ubi gl.& Abb.de pœni.& remiss.nihilominus cõiuncta cum uerbis ipso facto præcedẽtibus,quæ uidẽtur in d.extrauagãti repetita in-
5 specta materia & cõtẽptu inducũt † canonẽ latæ nõ ferendæ c.nullus religiosus ibi irritũ habeatur de elec.in vj.gl. in d.c. in pœnis ibi ipso iure.& d.c.quicũq; ibi eo ipso q cõmuniter tenetur secũdũ Abb.c.ij.in fi.de fo.cõpe.& Ias.l.ij..iiij.col.C. de iur.emphi.quãdo cum uerbo futuri tẽporis est dictio præcisa omnino aut similis.item quia nõ ad iudicẽ & actũ iudicialiter expediendũ,sed ad partẽ & actum extraiudicialem referuntur,eo ipso sententiã excõmunicationis inferunt, quoniam lex respicit solũ hominis factum c.si quis suadente.xvij.q.iiij. Bal.in d.l.ij.ubi Ias.post Saly.iij. col.uerba autẽ sicut excõmunicatus ab omnibus euitetur,an inferãt ipso iure sunt opiniones sup quo Abb.in c.fi.ij.notabili ne cle.uel mo.& in ma. ultra prædicta & in locis adductis plene per Fely.c.Radulphus in v.char.uer.ult.usq; ibi declaratoria de rescrip. & ita etiam extrauagãs tẽpore meo fuit interpretata quoad sententiã priuationis ipso facto, prout super eius intelligentia laboro in alia decisione incipiente,cõstitutionẽ Pauli ubi uideas ad istã cõclusionẽ etiam facit quod in alia fuit dictum coram domino Martino de Spinosa in una Luneñ.Sarzaneñ.& iudicatum incipit item 1 5 1 6 .quod cle.j.de sequestra.poss.& fruct. non
6 iuuaret triennalem possessorem simoniacum † ex eo quod iste casus excipitur in regula,itẽ quia non uidetur coloratus possessor,ꝗ si ita est probat conclusionẽ,quia titulus & possessio colorata ad spolia agendum requiruntur iuxta nota. Innocen.

in c. in literis de resti. spoli. & in additione ad decisionē iij. de rest. spoli. in no. ad hoc facit quod uoluit Car. cōtra Imo. in c.
7 *nisi cū pridē de renun. quod simoniacus † dicatur intrusus, & opinionē Car. sequitur Fely. in c. in nostra de rescri. in ij. cor-re. in materia intrusionis ex qua arguitur ad ti. & possessio-nem non coloratā de qua Abb. post alios in d. c. cum nostris de conces. præben. in fi. & dicit Innoc. in d c. nisi cum pridem in prin. quod simoniacus & intrusus sunt fures. j. q. j. ordinatio-nes, nec habēt titulū, licet sibi uideatur quod nō debent dimit-tere eam possessionem facti quā habent sine licentia & But. etiā uideatur ibi ij. & iij. col. ac Fely. in c. insinuatū circa fi. de simon. & Mil. in uerbo simoniacus distinguentes.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Non est simoniacum mandatum ad resignā-dum purè, necnon petendum & obtinendum de beneficijs resignatis prouideri Alfonso, dum-modo non sit clausula, & non aliâs aliter nec alio modo, quod etiam cum dicta clausula & in fauorem certæ personæ admittitur sine vitio si-moniæ, si dicat quod in manibus Papæ.

EPITOME.

1 Mandatum ad resignandum purè, nec non petendum & obtinendum, quòd alteri prouideatur simoniacum non existit.
2 Verba petendum & obtinendum, supplicationem & non necessitatē important.
3 Resignatio in fauorem certæ personæ est simoniaca, licet ex stilo & certa scientia ac tollerantia Papæ vitiū simoniæ purgetur.
4 Papæ scientia & tollerantia in prohibitis ex constitutione canonica, excusat à vitio simoniæ.
5 Papa an possit vendere titulum beneficij sine vitio simoniæ?
6 Clausula non aliâs aliter, nec alio modo in mandato ad resignandum, necessitatem inducit.
7 Resignatio siue mandatum ad resignandum in manibus inferioris à Papa in fauorem certæ personæ & non aliâs, est simoniaca.

Deci

DECISIO II.

PRævaluit sentẽtia hæc in una corã do. Hugone de Spina,
1 quod mãdatũ † non esset simoniacum in qua Ioã. Madrigal constituerat procuratores ad resignandũ certa beneficia in manibus canonici ecclesiæ cathedralis, uel alterius potestatẽ habentis uigore literarũ facultatis purè, liberè, & simpliciter, nec nõ petẽdũ & obtinendũ de beneficijs resignatis ꝓuideri Alfonso, tũ quia dicitur de pura & libera cessione, tum
2 quia uerba † petendũ & obtinendũ, & similia importãt supplicationẽ & non necessitant, quod etiã coram ordinario fieri potest, ex quo non cogitur Alfonso prouidere si noluerit. ꝙ est notandũ pro limitatione seu materia glo. in c. ex parte pri-
3 mæ de offi. dele. quæ uult quod qñ † in fauorem certæ personæ sit simonia, licet in mãdatis ad resignãdũ in manibus in fauorem certæ personæ admittãtur resignationes ex stilo, & certa scientia Papæ, ac tollerantia citra uitium simoniæ & ad hoc uide quæ pono in illa decis. incipiente Car. Cibo cum simus in simonia inducta à iure positiuo, & in simoniacis, quia ꝓhi-
4 bitis hoc est † ex cõstitutione canonica auctoritas & scientia Papæ excusant uitiũ Host. in c. j. de præla. uices suas Io. An. in c. j. de simo. nã Papa nõ ligatur in his, quibus ius positiuũ simoniã inducit, & quæ dicuntur simoniaca, quia ꝓhibita Car. & But. in d. c. j. de simo. cũ potius faciat licitũ quã aliâs esset illicitum glo. in uerbo illicitè in c. cum pridẽ ubi etiã Inno. & alij de pact. tex. glo. & Abb. in c. ad quæstiones de rerũ ꝑmut. & c. ex diligenti uer. uerum de simo. Felyn. in c. de cætero col. fi. de re iudi. & in c. ad audientiã col. ij. iij. de rescrip. ac Deci. consi. cxlj. secus si sint prohibita, quia simoniaca, ut per eosdẽ in dictis locis, & in d. c. ex parte, licet uelit Abb. in repetitione c. extirpãdæ. §. qui uerò, in ult. q. cõtra Car. et alios ꝙ dixe-

5 runt Papam † citra uitium simoniæ posse uendere titulũ beneficij, cum tituli sint de iure positiuo, ꝙ Papa inuoluatur tali crimine, si ipsius beneficij administratio, & executio clauium potestatẽ seu altaris administrationẽ cõcernat, aliâs secus uideantur motiua ibi & rõnes ad utrãq; partem applicabiles, per Ioã. An. in regula, cui licet in mercur. nõ obst. quo ad primũ quod uerba ad petẽdũ & obtinẽdũ sequebãtur immediatè post uerba purè & simpliciter, quasi argueret animum simoniacũ & uolũtatẽ coadiuuantẽ & inseparabilẽ, qa inesse uidebãtur l. lecta uer. dicebã si cer. pet. l. cõtinuus. ff. de uerbo. oblig. quia fuit dictũ, quod non, ideo minus erat pura resignatio & libertas cõferendi, & pro quo fiebat petitio & instan-
6 tia non necessitas, nisi † fuisset clausula & nõ aliâs aliter, nec alio modo uel similis, quo casu mãdatũ esset simoniacũ & cõ-
7 ditionatũ ad resignandũ † in manibus inferioris à Papa, non in manibus Papæ ut est dictũ, habent tamẽ quædã literæ facultates resignãdi & permutãdi hoc quod poßint eas habentes resignare, & petere quod prouideatur nominandis per eos, & quod alijs nequeant beneficia conferri, & in quibuscunq; tenor inspiciendus est c. porro de priuileg. cum simili.

De Vsuris.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Fœneratitius præsumitur contractus ex modicitate pretij & pacto de retrouendendo, licet emptor non sit solitus fœnerari.

EPITOME.

1 Contractus ex modicitate pretij & pacto de retrouendendo fœneratitius, præsumitur absq; eo ꝙ emens sit solitus fœnerari.
2 Extensio in pœnalibus & correctorijs fit ex identitate rationis, quãdo

do imminet animæ periculum.
3 Glosæ opinio, quando sit contra communem sequenda?

DECISIO PRIMA.

CONTRACTVS meo tẽpore semper in palatio fuit iudicatus fœneratitius, si cum modicitate pretij concurrat pactũ de retro= 1 uendẽdo, quãuis emptor non sit †usurarius, nec fœnerari solitus. nã licet pactũ de retro= uendẽdo lex nõ improbet l. ij. C. de pact. inter empto. & uẽdi. & prædicta nõ sufficere uoluerũt Iaco. de Areti. Cy. & Saly. l. emptione. C. plus ual. q; agi. Bal. c. j. de feu. da. inui. legis com= misso. rep. Anch. & Car. c. ad nostrã de empt. & uẽd. Idẽ Car. cle. j. §. fi. q. xviij. de usur. dicẽs secundũ Laud. q; iure fori nihil potest peti, quoniã ex forma cõtractus non est usurarius, etiã si iure poli posset sibi fieri cõscientia xvj. q. iiij. quicunq; tenet Ioã. An. c. illo uos de pigno. ut refert Alexã. consi. cix. ult. col. iiij. uolu. ubi asserit hanc esse magis cõmunẽ opinionẽ, & præ sertim quia contrariũ non apparet iure cautũ Car. Archid. c. pleriq; xiiij. qõ. iij. & Henr. Boich. d. c. ad nostrã referãt Ray. de Penaforte (qui ut puto fuit ille de quo Gregorius in pro= hemio decret. ibi per fratrẽ Raymundum, erat enim Barchi= nonẽ. dictus de Penaforte & habetur Bachino pro sancto) te nere requiri ultra pretij modicitatem, quod aliquid soluatur ultra sortẽ receptam, quodq; emptor usuras exercere consue= uerit, ut probatur secundũ eum in d. c. ad nostram, & d. c. illo uos, & cum eis Dyn. d. l. emptione referẽte Abb. in. d. c. ad no= stram, & alij quos allegat Deci. & sequitur cõsilio. clxvij. ne quæ uideatur inferri ex his duobus, qui ex qualitate facti non quantitate pretij æstimatur l. dolus. C. de rescindenda uendi= tio. cum similibus. Nihilominus pactum d. l. ij. concurrente cum

cum modico pretio sufficiũt, ut uult glo.d.c. ad nostrã clarius tñ in c.cõquestus de usur.circa fi.& cũ ea Inno.Host.Ioã.An. Imo.Butr.& Abb.d.c.ad nostram.Imo.& d.c.illo uos & ibi d.c.ad nostrã Abb.inquit idem tenere Arch. d.c.pleriq; neq; Henr.Boich.discedit ab eo cũ uterq; referat Inn.etiam si succeßiuè referãt Ray.de Penaforte absq; eo q̃ se declarẽt Alex. etiã sibi contrarius sentit cũ glos.& sequacibus consil.cxx.in prin.ĩo.uol.& cõs.xlvj.iij.uol.circa præsẽtis j.col.ubi asserit istã partẽ uideri magis cõmunem,& Idẽ dicit Deci.d.consi.in prin.adducẽs ultra Alb.de Rosa.d.l.emptione plures cõsulẽtes in hunc sensum, licet contrariũ teneat, nec est uerũ q̃ Ioã. Andr.aliud dixerit in d.c.illo uos in quo & in d.c.ad nostram tenet cum glo.Respondes ad d.l.dolus quòd qualitas facti est in hoc, quia infra certum tẽpus restituere tenebatur glo.uero d.c.ad nostram arguit dolũ ex quantitate parui pretij l.cũ hi. §.modus.ff.de transacti.c.bona fides depo.Abb.autem d.c.ad nostrã ait quod ex modicitate pretij præsumitur qualitas contractus gloss.est notabilis in l.j.de superficie in uerbo agendo Bar.in l.cotẽ.§.qui maximus.ff. de public.cum nemo præsumatur iactare l.cum indebito.ff.de probati.facit l.si quis cum aliter.ff.de uer.oblig.ubi dolus ex proposito & re ipsa æquiparatur, de quo ibi per glo.& doct.& aliquid per Abb.in c. super literis de rescrip.pro obseruãtia palatij facit quod Hostiẽ.in d.c.ad nostrã cum alijs & Ioã.An.etiam in d.c.illo uos dicũt esse de facili contra usurarios præsumẽdum, quia peßimum genus hominum,& quia sic præsumi expedit eorũ animabus c.iuuenis de sponsal.gloss.notabilis ca.unico de seru.in ord.faci.Abb.c.cũ tu.de testi.quod deterior interpretatio est
2 melior & tutior, qñ imminet periculũ animæ † quo casu fit extensio etiam in pœnalibus & correctorijs ex identitate rationis,

tionis,ut de hoc plura cumulat Fely.in c.trãslato de constit. vij.col.& c.si cautio de fid.instu.col.viij. Igitur dicamus hãc partem probari iuribus prædictis aut articulo iurium seu ex uerbis,seu ex mente quod satis est,nec obstat glo.c.fi.de iure-patronatus l.nominis.§.uerbũ ex lege.ff.de uer.sig. probatur enim in d.c.ad nostrã secũdũ gl.d.c.conquestus cũ etiã suffi-ciat à simili inductio.itẽ ratio naturalis l.non possunt de legi. l.scire oportet.§.sufficit de excu.tuto.l.cum ratio.ff.de bono. damna.maximè ratione salutis eternæ inducẽda est,& firmã-da propositio quæ secundum Abb.d.c.ad nostrã est notabilis & uera,nec admittendũ quod nõ fuerit inducta,quia est cõ-tra mentẽ canonis cuius intẽtus est dirigere hominẽ ad bonũ cõmune,nedũ ciuiliter uiuendo uerũetiam secundum fidem in Deum tẽdat cũ charitate ut ait Ioã.An.in regula possessor in mercu.& Abb.in prohemio decret.ante pe.col.cũ in alijs ca-sibus sufficiat una coniectura ad præsumendum usuram, & plures modos scripserint docto.in d.locis & in d.ca. ad no-strã dicat Ioan.And.tot esse fraudes usurariorũ,quòd nec cõ-petens cadit prouisio.unde extensio iuriũ ad casum & omnis lata interpretatio ꝑ anima cõgruit menti iuris,uel ex prædi-ctis dicatur ꝓuisio ista magis medicina q̃ pœna, prout excõ-municatio c.j.de sentẽ.excõ.in vj.cogit enim ad bonum & in dubio tutiorẽ partẽ eligit.nã bonæ mẽtes q̃ñq; timẽt,ubi nul-la est culpa c.ij.de obserua.ieiu.& unusquisq; saluti suæ bene cõsulit si à tali cõtractu abstinet,cũ cogitationes hominũ ne queãt Deo occultari c.cũ in ciuitate de usur.si qs scrupulosè ita egit ædificat ad gehẽnã c.per tuas ij.de simo.quod est faci-le in dubijs talẽ sibi causare cõscientiã,maximè quia ut inquit Card.post Laud.supra iure poli,potest fieri cõscientia.itẽ nõ dicitur propriè pœna nullitas contractus nõ diminuẽs de pa-

trimo

trimonio in regula odia.in mercu.quia nec naturalis Inno.c.*si uere de sen.excō.&* Felyn.c.*cæterū in uerbo prima restrictio de rescrip.licet secūdū* Domi.*in c.fi.de elect.in vj.qñ leditur persona pro uindicta tūc dicitur propriè pœna,de quo in dictis locis uidendū,& hæc pars in iudicijs securior,quæ etiam ex præmißis est cōior saltim quoad canonistas,quibus magis quā legistis in huiusmodi materia peccati est credendum,sicut iuri canonico standū in his c.nouit de iudi.c.j.& ij.cū ibi not. per docto.de ope.no.nunti.prout à communi in omni materia non est recedendū c.prudentiā de offic.dele.*Abb.*post alios in c.j.de const.præsertim quia glo.est pro decis.cuius auctoritas secundū* Bal.l.*cum hæreditas*.C.*depo.omnes alias tollit auctoritates,unde apostilla ad* Abb.*in uerbo sed neq; in d.c.j.de cōsti.uult sequēdā esse cōmunē opinionē,*
3 *†nisi auctoritas glossæ sit contra eū,allegat multos ad hoc* ꝙ *non est uerum,uidemus enim iudices iudicare cōtra opinionē glosæ,quando communis opinio est contra glo.& recte ut dicit* Abb.*in c.capellanus de fer.&* Iac.But.*qui in apostilla adducitur in l.unica.* C.*qui pro sua iuris.nō dicit sequendā gl.ubi firmat pedes,nisi usus sit cū ea,quia si contra recedas ait ab ea hic,quia palatiū est cum ea sequamur eā,superat enim auctoritatē cuiusq; interpretis cùm sit proximior & quasi anima textus.*

II. Decis. SVMMARIVM.

Vtrū sicut in cōtractu emptionis,ita dationis & receptionis in solutum pactum de retrouendendo cum modicitate prētij faciat præsumere fœnus?

EPITOME.

1 Contractus dationis in solutum,an fœneratitius modicitate precij cōcurrente cum pacto de retrouendendo præsumatur?

Decisio

DECISIO II.

SEd an quod dicitur in d.c.ad nostram cum materia, q. ex
1 præmissis duobus præsumitur fœnus † in emptione locũ habeat in datione insolutum super hoc Fulg. consil. cxxxiiij. Deci.consi.xviij.& clxvij.& Ias.consi. incipiente reuocatur in dubium qd' fuit ostensum in causa Lunen.bonorũ uoluerũt q. nõ quãuis contrariũ teneat Ang.consi.ccxliij.circa fi.Imo. consi.xcix.& Barb.consi.lj.lib.j.pro quibus facit l.eleganter & ibi Pau.de Castro.ff.de pigno.acti.Rota uerò habuit uaria uota.mihi placet affirmatiua, quia rationes & fundamenta proximæ conclusionis procedunt etiam in datione insolutum ex identitate rationis, fundamenta hinc inde uideas plenè per consulentes in dictis locis,quæ conferunt etiam ad proximã conclusionem.

De Priuilegijs.

Primæ Decis. SVMMARIVM.

Priuilegium super quarta seu portione canonica non soluenda concessum, est validum, licet de possesione rectorum vel aliorum participãtium eam nõ faciat mentionem. Vel sic, Priuilegium de non soluenda canonica portione præiudicat possessoribus etiam si de possesione nihil dicat.

EPITOME.

1 Priuilegium de non soluenda canonica portione concessum validum existit, licet de possesione alterius illam percipienti mentionem nõ faciat.

2 Priuilegium cõcessum super decimis antiquis, ex quo ab aliquo possideri præsumuntur, tacitè possessoribus derogatum esse videtur, secus est in priuilegio noualium.

DECISIO PRIMA.

FRATRES minores de obseruantia molestabantur à capitulo & clero Cusentin. & Neocastrē. super portione canonica ordinarijs de iure communi debita coram me 1513. & super exemptione à non solutione produ-
1 cebant breue † Iulij secundi confirmans cōtenta in priuilegijs Sixti quarti mare magnū ab eis nuncupatū, in quibus deliberatione à dicta portione dicitur, & ea de nouo cōcedēs dicebatur quod nō reuelabat, ex quo non faciebat mentionē quòd dictum capitulū & clerus erat in possessione percipiendi dictam portionem, prout habetur de priuilegio decimarum noualiū in c. dudū de priuileg. & de colorata facti possessione in c. cū nostris de cōces. præbē. & licet Oldra. cōsi. cclxviij. istud teneat nihilominus domini cōcluserūt absolutoriā dari fratribus, prout dedi ex eo, quia Iulius sciebat aut cogitabat antiquam portionem huiusmodi per aliquem percipi & cōsequēter poßideri, & non dubitabat quin præiudicaret his quibus iure cōmuni aut aliâs erant debita, & qui similiter reperiebātur in possesione percipiendi, quoniā recte credebat aliquē, cui ius cōpeteret esse in possessione pro quo Rota xij. de rest. spoli. in antiq. dicens quod in causa possessorij, si agatur inter episcopum & abbatem cæteris paribus præsumitur pro epi-
2 scopo. sicut in decimis † antiquis præiudicatur possessoribus secundum But. Ioā. An. Car. & Abb. in d. c. dudum ponentem rationem diuersitatis inter decimas noualiū de quibus loquitur d. c. decimus simpliciter, quia decimæ ab aliquo poßideri præsumūtur. & ideo cōcedēdo priuilegiū, uidetur Papa possessoribus tacitè derogare, & de possessione tacitè facere mētionē, secus in priuilegio seu decimis noualiū, quia intelligitur

de terris, quæ adhuc non sunt redactæ ad culturã, & sic poterat esse quòd nullus habebat possessionẽ illarũ, & sine priuilegio forsan nullus reduxisset ad culturam, unde Papa facile hoc concedit, ex quo non tendit in graue præiudiciũ aliorum, quãdo uerò erant ad culturã redactæ, & ex eis decimæ solutæ ante priuilegij impetrationẽ graue præiudiciũ infertur possessori, de quo non est præsumendũ ad iura uulgaria, & hoc teneas ait Abb. licet Inno. uideatur idẽ sentire in alijs decimis id quod But. & alij tenet Mil. in uerbo priuilegiũ impetratũ super decimis, quia decimæ antiquæ reperiũtur cõiter per aliquẽ possideri nõ sic in noualibus in qbus cõtrariũ creditur & Deci. consi. cxiij. ubi respondet ad motiua Old. & plura pro cõclusione ista adducit & plura ad hoc ponit Card. in c. pen. de deci. in fi. ubi omnino uide.

II. Decis. SVMMARIVM.

Prærogatiuæ Leonis decimi de scriptis in descriptione cõcessæ nõ habent vires à die regulæ generaliũ prærogatiuarũ xviij. Decẽbris anno. iiij. publicatæ in qua saluantur prærogatiuæ describendis concedendæ, sed à die descriptionis tantũ scilicet à cal. Iulij 1519. ann. vij. Vel sic, gratia prærogatiuarũ descriptorũ à Leone respicit fururas, non præteritas vacationes beneficiorũ.

EPITOME.

1 Descripti omnibus præferuntur exceptis Cardinalibus.
2 Prærogatiuæ descriptis concessæ à die datæ locum habent.
3 Data nedum inter ipsos descriptos, verumetiã inter alios inspicitur.
4 Ratio in arbitrarijs reddenda non est.

DECISIO II.

PRout occurrit ita proposui in una Brixieñ. parrochialis coram me de mense Februarij 1511. inter Robertum

Vrsinum archiepiscopũ Reginum actorẽ & episcopũ Polẽ.reum an prærogatiuæ concessæ descriptis à Leone kal. Iulij 1519.anno vij.habuerint uires à die xviij. Decẽbris anno iiij.eiusdẽ Leonis quo fuit publicata regula ponẽs cellulas inter expectantes,in qua est clausula saluis prærogatiuis describendis cõcedẽdis,in quibus per eam noluit in aliquo derogari non obstan.alia regula prima Decẽbris 1517. anno.v.Leonis publicata uolen.quod nulli expectanti priuilegia seu antelationes quæcũq; prodesset,donec Leo expediuisset,& in cancellaria publicari fecisset literas prærogatiuarũ pro familiaribus suis,cõtinuis cõmensalibus antiquis in eisdẽ literis describendis,præterquã cõcessa per dictã regulã xviij.Decẽbris publicatam.nã Robertus qui illustris præferebatur ad primã regulam episcopo non illustri, sed episcopus erat descriptus ter-
1 tius in ordine.descripti † autẽ præferuntur omnibus exceptis Cardinalibus,uerũ quia beneficiũ uacauerat ante datã descri-
2 ptionis,dicebat † Robertus descriptionẽ non habere locũ,& ita fuit cõclusum cũ non operetur,nisi à die datæ non antea,ex quo uirtus cõstitutionis nõ trahitur ad præterita l.leges.C.de legi.c.fi.de cõsti.maximè quia in eisdẽ literis cauetur,q̃ ualeãt ab earũ data absq; publicatione.ergo non ante datam non obstañ.quod sequitur ipsisq; familiaribus ad effectũ probationis in iudicio & extra,ubilibet à data præsentiũ duntaxat suffragentur per omnia ac si locis,personis,& tẽporibus debitis publicatæ forent,quia non sequitur prout pro parte Polen.
3 allegabatur q̃ datis † inter ipsos solũ descriptos inspiciatur. inspicitur enim etiã si inter nõ descriptũ & descriptũ agatur, & disponitur tantũ quod regulæ arctent,& uim habeant etiã sine publicatione,non obstañ.quod iuxta regulã primam Decembris debebant in cancelleria publicari.si enim Papa datam

inter

inter solos descriptos considerasset, id expreßisset l. unica. §. sin autẽ ad deficientis. C. de cadu. tolleñ. c. ad audientiã de deci. & quia non expreßit intelligitur quoad omnes c. erit autem. iiij. di. patet, quoniã in regula prima Decẽb. uolẽs dixit q nulla prærogatiua prosit quousq; describat, exceptis cõtentis in regula prima: unde cõstat q tales proficiunt, & istud sigillat decisionẽ, neq; obstat clausula præcedens ibi, & insuper cupieñ. ut inter infra scriptos familiares seruetur ordo prærogatiuæ & c. quasi ex ea sumatur ratio finalis l. fi. ff. de hære. instit. ut inter solos descriptos, quia ponitur ne inter eos dubitetur, an magis qualificatus præferatur minus qualificato prius descripto in literis, cùm regulariter non inspiciatur ordo l. ne enim, de solut. & in rub. de acti. & obli. l. quidã de pecul. lega. & Bar. in l. ij. in prin. circa finẽ. ff. de uulga. & pup. non autẽ ponitur pro prohemio aut restrictiuè, neq; cõtradicit quòd tẽpore Alex. & Iul. non erat descriptio, & tamẽ familiares antiqui gaudebãt priuilegijs descriptorũ, & stabatur attestationi magistri domus, qui essent tales, & nihilominus inter eos uariæ erãt lites, quia si ita erat, ut aduocatus Poleñ. asserebat, nõ infertur cõtra decisionẽ. Itẽ tẽpore Iulij sup hoc emanauit regula declarãs et prærogatiuãs. Leo aũt declarat q inter descriptos ordo inspiciatur ad regulã primam ibi saluis & c. dic quod præseruat postquã erũt datæ prærogatiuæ, nõ q prius loquãtur cũ nondũ sint in rerũ natura, uel hoc tollitur per aliã regulã uolẽs q ante descriptionem expectan. gauderẽt beneficio primæ regulæ. Itẽ ratio secundæ regulæ potuit esse, quia erant cõcessæ multæ prærogatiuæ pluribus personis, & etiam collegijs ut scriptorũ, cubiculariorũ, scutiferorũ & aliorũ, & ne sic prærogatiuati uincerent magis qualificatos, de qbus in prima regula bonũ fuit puidere per se-

cundam regulam, nec est respondendũ quare Papa tardauit in
4 *describendo suos, cũ in arbitrarijs † nõ sit reddenda ratio, & sic placuit. §. furtiuè inst. de usuc. iuxta glo. no. in l. receptitia. C. de cõsti. pec. facit l. omniũ & l. q. principi de legi. & l. quia poterat cũ ibi not. ff. ad trebel. secundò ut audiui à Cardinali sanctorũ quatuor in signatura audiente Leone, & nõ cõtradicente, ideo tardauerat & distulerat, ut nõ describendi interea possent aliquem fructum suarum expectatiuarum cõsequi.*

III. Decis. SVMMARIVM.

Indulta Cardinalium non ampliant facultatẽ disponendi de beneficijs, sed præseruant ordinariam potestatem tollendo obstacula.

EPITOME.

1 Cardinales indultorum vigore in suis ecclesijs, an de electiuis & patronatis beneficijs liberè absq; electione & patronorum præsentatione disponere possint?
2 Indulta Cardinalibus in ecclesijs quibus præsunt concessa præseruãt, non autem ampliant iurisdictionem tollendo obstacula. & nu. 4.
3 Indulta Cardinalibus concessa, licet in odiũ cõcedentis latissimè sint interpretanda, tamen sine alterius cuiusq; iniuria intelligi debent.

DECISIO III.

ORdinariũ est q. Cardinalibus habentibus ecclesias Cathedrales & Abbatias Papa concedit indulta, ut de omnibus beneficijs ad eorũ collationẽ, institutionẽ, seu quamuis aliã dispositionẽ pertinentia, liberè disponant, perinde ac si reseruationes gratiæ expectatiuæ uniones & c. non emanassent.
1 *Vtrum † de patronatis uel electiuis poßint liberè prouidere, uel solũ habeant instituere, & confirmare ad præsentationẽ patronorũ, & electionẽ habentium ius eligendi, & licet aliqui dicerent quod ampliabatur potestas per ea quæ Domi. & Phil. Franc. post alios no. in c. cum in illis. §. illis autem cum §. seq. de præben. in vj. alij uerò quòd dabatur facultas accu-*

mula

mulatiuè non priuatiuè, taliter quod esset locus præuentioni, sicut in præscriptione uoluit Host. & Io. And. in c. pastoralis de offi. ord. de quo tamen per Abb. ibi & in c. auditis de præ-
2 scrip. iiij. col. & ubiq; per Fely. tamen maior pars † tenuit ut impedimenta tantū & materiæ præuentiuæ tollantur cū debeant intelligi, ut non præiudicēt alijs ordinarijs, & sine cuiusq; iniuria l. nec auus. C. de emancip. l. ij. §. si quis à principe. ff. ne quid in loc. pub. c. super eo de offi. deleg. c. audita. cum multis si. de resti. spoli. facit optime gl. in c. præsenti de offi. leg.
3 in vj. nec obst. quod sint † latißimè interpretāda l. fi. ff. de cōstit. prin. c. olim de uerb. signi. quia procedit in odiū cōcedentis c. cum dilectus de cōsue. gl. in cle. si de beneficio de præben. Cal. cons. vij. de rescrip. & aliâs sunt accipiēda, ne multū lædant tertiū ut no. in d. c. olim de consue. & per hoc cōstat nō obstare no. in d. c. in illis. Nec obstat uerbū liberè, quasi excludat concursum aliorū, & poßit quis sine alterius cōsensu & citra omne impedimentū, ac sic in proposito absq; præsentatione ad glo. in cle. dudum de sepul. & in cle. ij. de iurepatro. in uerbo liberè & no. per Abb. in c. omnis & c. penu. l. de pœni. & remis. & ut aliquid addat quod solus Car. poßit quia debet coniungi uerbū liberè, cum uerbo potest seu poßit, perinde ac si gratiæ expectatiuè & c. non emanassent, & tantū solum inducit remotionē obstaculorū, & ut libertatē disponendi non impediant expectatiuæ, nec aliæ gratiæ præuentiuæ sicut habetur in c. j. de re. permu. in vj. ubi uerbū liberè nil aliud operatur, & quod ita Papa uoluerit innuūt dicta uerba, & nō est opus alia expositiōe l. ille aut ille. §. cū in uerbis. ff. de lega. iij. l. pē. C. de lib. præte. & est iuri conforme & satis q, conseruet
4 Car. † in sua iurisdictione ordinaria & remoueat obstacula, & quo ad illud, q, est ordinariæ potestatis liberè aget absq;

Impedimento, ut instituat, cõfirmet, præsentet, prouideat pro parte sua sine cõsensu expectantium & aliorum, salua præsentatiõe & electione seu participatione in ꝓuisione alijs cõpetẽti, & de natura uerbi liberè uide etiã per Abb. in c. si pro debilitate de offi. deleg. & c. j. de offi. ordi. & in una Paduañ. & alijs Rot. interpretata est indulta Cardinalium, ut nihil iuris conferent, sed tantũ præseruent, nisi esset aliqua clausula ultra solitum regulariter, in qua aliquid ultra daretur, quia tenor inspiciendus est c. porro de priuileg.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Indulta Cardinaliũ tollentia materias & gratias præuẽtiuas nõ tolliũt nec impediũt regressus Vel sic, In regreßibus non est necessaria mentio aut derogatio indultorũ Cardinalibus cõcessorũ vel cõcedẽdorũ, quo minus adueniẽte casu effectuẽtur absq; eo, quod Cardinales in talibus benefic. in præiudiciũ regressuũ disponere ualeãt.

EPITOME.

1 Regressus ad beneficia non obstante indulto Cardinali ordinario collatori concesso, valent, ac data vacatione effectũ sortiri debet, etiã de indulto huiusmodi mentione non habita.

2 Indulta & alternatiuę Cardinalibus & alijs ordinarijs concessa, latissimam capiunt interpretationem.

3 Alia, hæc dictio similia & paria, non dissimilia nec maiora aut alterius naturæ includit.

4 Regressus de stilo præseruantur, nec suspenduntur in resignationibus.

DECISIO IIII.

1 *MEo tempore obtentũ fuit in palatio q̃ regressus † ad beneficia ualeãt, & data uacatione effectuentur nõ obstante indulto Car. ordinario in quo cõceditur ei libera dispositio omnium beneficiorũ ecclesiæ ciuitatis & diœcesis quibus præest, perinde ac si expectatiuæ reseruatiões uniones & similes*

similes gratiæ præuentiuæ non emanassent, taliter quòd sub in dulto non cōtinentur, nec Cardinalis de talibus beneficijs disponere potest, licet in gratia regrediendi de indulto concesso aut cōcedendo mentio facta nō sit, nec derogatio si fieret mē
2 tio, quia & si huiusmodi indulta † præseruēt ordinarios Cardinales à gratijs præuenientibus uacationē, ut dico in illa decisione de natura indultorū incipiē. Ordinariū est. & sint fauorabilia sicut alternatiuæ ex eo q̄ remouēt obstacula & reducunt ad ius commune xxxv. di. ab exordio glo. in c. statutū de præbē in vj. & Ancha. cōsi. cxxxj. & gratia regressus nō uideatur istius generis, cùm per eam detur ius & facultas ad uacatura ut in c. si. de cōces. præben. eo. libro patet ex quo datur per cessum uel decessum aut quāuis aliā uacationē, & in coadiutoria de cōsensu cum futura successione tentum sit, quod subijciuntur cōcordatis Germaniæ excludentibus gratias præuentiuas ut in deci. incip. concordata Germaniæ nihilominus ex quo habēt causam & pendēt à iure de præterito in quo fundantur, patet in illa clausula regredi ualeas tā tui prioris tituli quàm præsentium uigore, non sunt merè & simpliciter sub materia præuētiua, quæ nihil præabuli supponit, & de qua in indulto princeps loquitur ut cōstat, quando tollit obstacula expectatiuarū reseruationū & aliarum dispositionū. nam expressa nihil habent iuris præteriti, sed omnino futuri & ge
3 neralis, clausula ac dictio aliæ † gratiæ, aut uerbū æquipollens accipiuntur de similibus & paribus, non de dissimilibus nec maioribus uel alterius naturæ, sed iuxta expressā & subiectā materiam c. sedes & ibi glo. de rescrip. & c. qui ad agendum de procurat. in vj. & l. si uno. ff. loca. cū si. Itē regressus præseruātur ex stilo, nec suspēdūtur per resignationes ut in d. decisione concordata & c. ubi collige diuersitatem inter regres-

ſus & coadiutorias, quæ nullum ius præexiſtens habent, & aliàs uidentur ſapere uim contractus cum principe ad c. noſtram cum materia de proba. atq; publicam reſpicere utilitatem, de quo latius in dicta deciſio. ubi etiam dubitatiuè de acceſſu & differentia & ſimilitudine inter ea.

V. Deciſ. SVMMARIVM.

Indulta concedentia Cardinalibus liberam diſpoſitionē de beneficijs in eccleſijs & diœc. eis cōmiſsis vacantibus extra curiā quomodolibet, etiam ceſſantibus commendis non obſtantibus ſpecialibus reſeruationibus, & de vacantibus in curia, vt in apoſtolicis prouiſionibus ſuū habeāt præſtare cōſenſum ſub pœna nullitatis, præterquam per reſignationem in manibus Papæ, nō continent beneficia in manibus Papæ ex cauſa reſignationis vacantia, quæ Papa ad vitam commendat ceſſante poſtea cōmenda, & verbū vacationis in indulto appoſitū de vacatione iuris non facti tantum intelligitur, & per talem commendam non expirat reſeruatio neq; affectio.

EPITOME.

1 Impetratio de beneficio vacanti per ceſſationem commendæ de quo antea per reſignationem in manibus Papæ commendara extiterat, indulto Cardinali ordinario collatori cōceſſo valida fuit reputata.

2 Beneficium commendatum ad vitam, cōmenda ceſſante vacat eo modo quo prius.

3 Indulta Cardinalibus, ordinarijs collatoribus, conceſſa ex quo per ea fit reditus ad ius commune in dubio, non autem in caſu claro, vbi coniecturæ & interpretationi locus non exiſtit, latiſsimam contra concedentem capiunt interpretationem.

4 Verba ad ius iuriſq; intelligentiam, & non ad factum factiq; interpretationem, ſunt referenda.

5 Beneficij vacatio per obitum illius, qui titulum etiam ſine poſſeſsione habebat, non autē illius qui ſine titulo poſsidebat inſpicitur.

Poſſeſ

6 Possessio sola facti non dat ius in beneficialibus.
7 Commenda Papæ afficit futuram prouisionem.
8 Regula de impetration. beneficiorum per obitum familiarium Cardinalium vacātium, locum habet etiam si beneficia familiaribus prædictis commendata forent.
9 Commenda est canonicus titulus, non autem titularis prouisio extinctiua reseruationis. & nume. 15.
10 Cessatione commendæ detegitur vacatio iuris antea causata.
11 Commenda perpetua siue ad incertum tempus facta, an reseruationem extinguat?
12 Reseruatio non expirat per commendam ad vitam.
13 Commenda & vnio est quædam palliata dispensatio.
14 Reseruatio facta per Papā per verbum collationi ita afficit & ligat, sicut verbum generale dispositioni vel prouisioni.
16 Reseruatio nec affectio per vnionem ad vitam seu quandiu beneficiū obtinuerit, non expirat.
17 Vnio & commenda ad vitam in multis fraternizant.

DECISIO V.

1 *Commendauerat Papa beneficiū uacans † per cessionem in manibus suis ad uitam cuidam, obijt postea cōmendatarius, unus impetrauerat à sede apostolica absq; cōsensu Cardinalis, fuit conclusum de mense Martij 1522. In una Iporegenien. parrochialis coram do. Camillo de Ballionibus duobus contradicentibus & iudicatū ualere prouisionē, non obstante indulto Cardinalis ordinarij requirente in uacātibus in curia ipsius consensum aliàs annullāte. & hoc supposito quòd de-*
2 *cedēte † cōmendatario cessat cōmenda, ac uacat eo modo quo prius, uidelicet per resignationē prædictā, cum usq; ad prouisionem titularē aliā à cōmenda duret eiusmodi uacatio & reseruatio secundū Fede. de Se. in tracta. de benefi. permu. q. xv. Rot. de conce. præben. v. in antiq. Lud. Ro. consi. cccl. & stilū cācellariæ & cameræ in forma literarum in quibus Papa ita asserit, nā uerba illa indulti, quomodocūq; cōmendæ cessarēt, respiciunt primum caput uacantium extra curiā, & sic extra ipsum nō debēt operari l. in agris. ff. de acqi. re. domi. & c. j. de*

sepul.& quãdo essent in secũdo capite circa uacãtia in curia, intelligerentur extra casum exceptuatũ præterquã per resignatiõnẽ in manibus Papæ, ne incontinenti uideretur Papa se corrigere l.non ad ea.ff.de condi.& demon.nec sequitur ꝙ semper remaneat in manibus Papæ & uacatio in curia,quãdo Papa cõmendat,ex quo de uacãte extra cã sæpe fit cõmẽda absq; cessione,uel alia uacatione in suis manibus, ꝓut etiã de non uacanti quãdoq; fit unio c.consultationibus de dona.cũ si. In quo casu poterit dicta clausula effectuari, & non erit inutilis,sicut esse nõ debet c.solicite de maio.& obe.l.si quãdo
3 ff.de lega.j.& quãuis interpretatio † latissima fieri debeat cõtra concedentẽ,præcipuè quando concernit fauorẽ ordinarij, & sublatis impedimentis sit reditus ad ius commune,ut hic quæ sunt fauorabilia l.fi.ff.de cõsti.prin.gl.in cle.si de beneficio de præbẽ.& glo.etiã in c.statutũ de offi.deleg.c.cũ aliquibus & ibi Domi.de rescrip.in vj.xxxj.di.ab exordio et Anch. cõsi.cxxxj.& omnis uacatio uideatur debere cõsiderari propter uerbũ quomodocũq; l.j.§.generaliter.ff.de lega.præstã. & sic etiã uacatio facti per cessationẽ cõmendæ si talis dari potest.tamẽ hæc omnia cessant,ex eo quod sumus in casu claro & exceptuato,excludẽte omnẽ coniecturam & interpretationẽ,non in dubio ubi coniecturarum locus existit l.ille aut ille.§.cum in uerbis de leg.iij.& l.continuus.§.j.ff. de uerbo. oblig.certum autẽ & apertũ nõ est pro dubio & incerto relinquẽdum xxxv.q.v.iudicantiũ. esset enim quædã(ut ita dixerim)contrarietas cõtra l.ubi repugnantia.ff.de reg.iur.dicere quod uacatio ista per cessionẽ in manibus Papæ durans propter cõmendam non esset exceptuata ab indulto,seu etiam restringere uerba indulti ad uacationem facti,aut cõmendæ cessationẽ.spreta uerò iuris uacatione quod sonaret in absurdũ,

cum

4 cum uerba † ad ius iurisq; intelligentiã, non ad factũ aut facti uacationem sint referenda toto ti. de uerb. sig. Itẽ in beneficijs
5 non inspicitur uacatio † eius qui absq; titulo possidebat, sed eius qui titulũ obtinebat etiã sine possessione, ex quo sola facti
6 possessio † non dat ius, nec consideratur etiã in interdicto recuperandæ requirente titulum saltem coloratum c. j. de regu. iur. in vj. l. haberemus. ff. de decur. & Inno. in c. in literis de resti. spoli. & sicut Papa exclusit hunc casum excipiẽdo, ita inclusisset concedendo uel non exceptuasset si uoluisset l. unica. §. sinautẽ ad deficientis. C. de cadu. tollẽ. nec potest stare quod aliâs uideatur nihil operari, ex eo q; iam dat Papa de uacanti in curia, etiã si fuerit affectũ & reseruatũ, & sciat q; cõmen-
7 dãdo † afficit futurã prouisionẽ ad se reuocando, & quòd remaneat reseruatio c. ij. de præbẽ. in vj. ratione cessionis secũdũ glo. in c. is cui de elect. eo. lib. & Lud. Ro. d. cõsi. cccl. quasi uideatur etiã cõcedere in hoc casu. quoniã ut est dictũ, iste casus est nominatim præseruatus & ad hoc confert decis. inci-
8 piẽs unus familiaris, neq; refragatur q; regula xxx. † de impetrãtibus beneficia per obitũ familiariũ Cardinaliũ uacãtia, ut teneãtur exprimere nomen, & habere cõsensum Cardinaliũ, meruerit interpretari locum habere etiam in moriente cõmẽdatario, prout dico in illa decisione incipiente, uoluerũt dñi, quia ibi potuit esse ex eo quòd iuxta tenorẽ regulæ sufficit familiares durante familiaritate beneficia obtinuisse, & in illis ius eis cõpetijsse, cum cõmẽdatarij nostri temporis, qui faciũt fructus suos, & ius competat & canonicè obtineant cum cõm-
9 menda sit † titulus canonicus secundũ quid & ad hæc conferunt not. per Alexan. c. j. col. pen. xliiij. di. glo. in c. nemo deinceps de elect. in vj. & Mil. in uerbo commenda, an sit titulus canonicus, & in uerbo cõmẽdatarius potest præsentare. unde

esto

esto quod antè familiaritatē ad Cardinalē Papa cōmendasset uacās beneficiū per cessionē in suis manibus, & eo tēpore inspiciatur uacatio, tamē regula uidetur contētari, quod beneficium tēpore familiaritatis fuerit obtentū, etiā si uacauerit finita familiaritate. itaq; nō curat, nec exigit necessariò uacationem tēpore familiaritatis, uel secūdo potuit esse ex hoc, quòd ratio regulæ sit ob impensas & onera quæ Cardinales sustinent pro eorū familia secundum Rot. in antiq. xvj. de præben. quo attēto idē est in cessatione cōmendæ per obitū, & si fuisset cōditor interrogatus uerisimiliter expressisset ad quod l. tale pactū. §. fi. & ibi glo. ff. de pac. & in casu cōclusionis est exceptuata uacatio p cessionē aut satis casus expressus tollit coniecturā uerisimilitudinis & identitatis rationis & sumus in gratia depēdente à mera principis liberalitate, præterea regula quæ est ius admittit interpretationē extēsiuā aut declaratiuā seu aliâs quas prosequitur Bart. in repetitione l. omnes populi in vj. q. principali col. xv. cum se. ff. de iusti. & iur. nō sic indultū, nisi contra cōcedentē in dubio quod in proposito non cadit, ut est ostensum, nec fieri potest, nisi destruendo literā & habito respectu ad facti uacationē uel cōmendæ cessationē.
10 Item per cōmendæ † cessationem non inducitur uacatio facti tātū, ex quo magis detegitur uacatio iuris antea causata. Sed contra conclusionē facit Rot. Bisignet. in antiq. prima de præbē. & de elect. vij. in antiq. ubi per cōmendam perpetuā.
11 † Item per ea quæ fit ad incertū tempus, scilicet donec aliquis fuerit possessionē episcopatus assequutus expirat reseruatio, tāquā dispositio perpetua ob dubiū conditionis euētum, quæ potest non existere. ergo idem in ea quæ fit ad uitā & sic perpetuo l. j. pro soc. & est incertum quando l. j. ff. de condi. & demon. uel si fiat quādiu quis beneficiū, cui fit unio

obti

obtinuerit, ut dicamus q̃ ea duntaxat cõmenda quæ fit ad sex menses aut aliud certum tẽpus iuxta terminos d.c.nemo deinceps sit illa per quam non expiret reseruatio in quo articulo Domi.& Phil.Frãch.in d.c. & Frã.Paui. referens Dom.in tracta.de pot.ca.se.ua.in secũda parte principali.q.iij. uolunt quod si Papa reseruat suæ prouisioni uel dispositioni, tunc expiret, secus si suæ collationi per rationes de quibus ibi, & cum propterea dubitarẽ, & id quærerẽ à dominis meis aliqui dixe
12 rũt semp suo tẽpore tentũ q̃ nõ expiraret † p cõmendã ad uitã, & pro hoc & cõclusione reperio Collect.in c.si constiterit.q.ult.de accusa.adducere plura fundamenta, & dicere q̃ curia istud amplectitur quãuis contraria opinio uideatur sibi æquior, & p obseruãtia curiæ ultra prædicta faciunt multa, quæ Paui.colligit in d.q.iij.& Lud.Ro.in dicto cõsil.cccl.& hoc q̃ licet huiusmodi cõmẽdatarius faciat fructus suos ex cõcessione, nõ ideo cõmẽda inducit titulũ facientẽ incõpatibilitatẽ, & ita seruatur c.dudũ ij.de elect.neq; est prælatus is cui p quæ respondetur ad obiecta, & ad illud de dubio euẽtu habẽte se ad esse & nõ esse, cũ sedes apostolica nũquã moriatur c. sedes de rescrip.in vj.& cõtingens sit ac incertũ, q̃ duret uel nõ bene placitũ ipsum, nec uidetur cõcludere ratio differentiæ Domi.& sequaciũ, quia licet uerbũ dispositioni seu puisioni cõtineat omnẽ modũ per quẽ prouidetur ecclesiæ, & hæc est eorũ cõsideratio, tñ per cõmendã etiã huius tẽporis ad uitam nõ prouidetur ecclesiæ, quæ nõ habet ex tali prouisione prælatũ ut Fed.Lud.Ro.Old.& alij supra bene prouidetur per-
13 sonæ ut faciat fructus suos, & idẽ dicimus in unione † ad uitã, patet etiã quia utrũq; est quædã palliata dispensatio ut in d.c. dudũ & idẽ Domi.qui ad hoc allegatur consil.xxxviij.deficit ergo ratio, nec iure probatur & magis est uerbalis differen-

tia

tia quam realis l.ij.in fi.C.co.de lega.uel saltem non concludit
14 in his terminis.Itē constat aliâs nō differre,an Papa † reseruet suæ collationi uel dispositioni ut in d.c.ij.ubi per uerbum collationi fit reseruatio,quo minus omniū inferiorum manus sint ligatæ & quin posset Papa in terminis d.c.uel conferre uel instituere iuxta naturā uacantis in curia beneficij,& aliâs pro libito cle.j.in fi.ut lit.pendē.perinde ac si reseruatio esset facta per uerbū dispositioni,aut prouisioni generale & quin duret reseruatio sicut & affectio,donec prouideatur secundū Rot.xiiij.de præben.in antiq.ac xj.in no. & hoc in titulum
15 cum per cōmendā † in casu nostro non fiat prouisio titularis extinctiua uinculorū prædictorū,sed magis depositū cum reseruatione futuræ prouisionis cessante deposito, ut superius est demonstratū.dicamus igitur ex prædictis q non iudicetur perpetua cōmenda,quæ fit ad uitā,quēadmodum non dicitur perpetua cōmēda,sed tēporalis unio ad uitā alicuius,sed quādiu beneficiū cui fit unio, obtinuerit,de qua unione perpetua ac tēporali & de differentia inter ea,dico in illa decisione in-
16 cipiente,facta erat unio ad uitā,ubi concluditur q † per unionem ad uitā seu quādiu beneficiū obtinuerit,non fit prouisio de beneficio,nec tollitur reseruatio neq; affectio,secus per unionē perpetuam,& ibi constat,quia fraternizant in multis
17 unio † & cōmenda ad uitam,& q uniones ad uitā & quandiu quis beneficiū obtinuerit,dicuntur temporales nō perpetuæ,ut idem dicamus in cōmenda simili,maximè quia ratio diuersitatis non apparet,ideo coniungas motiua huius decisionis cum illa & econtra,ex quo una confert ad aliam,& habebis aliquas cōsiderationes in materia ista notabiles, quæ est in frequentißimo usu,& quādo aliquo respectu in casu huius decisionis appellaretur perpetua,omnino ex prædictis nō ex-

tin

tingueret reſeruationē. Item quia non extinguat obſeruat curia quam obſeruantiam om̄es ſequi debent, & conſuetudo in uarietate opinionū, eſt optima interpres. §. fi. inſti. de ſatiſda. c. cum non liceat de ma. & obed. l. ſi de interpretatione. ff. de legi. & c. cum dilectus de conſue.

VI. Deciſ. SUMMARIUM.

Clerici ſubiecti epiſcopo ſolent eximi à iuriſdictione propter litē, quæ occurrit ſeu mouetur inter ſubditum & ſuū ſuperiorē etiā ſuper cauſa ciuili, primo ſine præfinitione temporis, poſtea ad tempus cum temperamento de quo hic.

EPITOME.

1 Exemptus à iuriſdictione epiſcopi clericus non exiſtit, ex eo ꝙ lis inter ipſum & epiſcopum pendere dicatur.
2 Iuriſdictio epiſcopi lite pendente inter ipſum & ſubditum, eſt ſuſpēſa quo ad eam cauſam de qua agitur.
3 Papa ſolet eximere ſubditos à iuriſdictione epiſcopi lite durante.
4 Subditus ſi durius & taliter à ſuo ſuperiore grauaretur, quod poſsit ad ſeuiciā reputari, ab eius iuriſdictione & ſubiectione eximi pōt.
5 Defenſio vnicuiq; etiam excommunicato de iure eſt permiſſa.
6 Exemptio licet regulariter & ſimpliciter durante lite concedatur, tamen ad ſuperioris inſtantiam ad tempus reſtringitur.

DECISIO VI.

1 *Licet inferior & ſubditus epiſcopo nō ſit exemptus † ab eo uel eius iuriſdictione, ſi ipſe cōtra epiſcopum ſeu epiſcopus contra eū litē moueat, ſiue in cauſa ciuili ſiue in criminali uel alia, cum hoc non reperiatur iure cautum, quin potius contrariū ut in c. nonne. viij. q. iiij. & in c. olim ubi etiā gloſ. de accuſa. ac Hoſt. & Abb. notantes ꝙ pendente lite inter ſubdi-*
2 *tos † & prælatum ſuſpenſa eſt prælati iuriſdictio quoad eam cauſam, & totum negociū ad ſuperiorē, corā quo litigatur, delatum. ſuper alijs uerò poteſt contra ſubditos ſuam exercere*

cere iurisdictionẽ,aliàs absoluerentur propterea ab obedientia,quod esse non debet,& probat text.in d.c.olim ibi contra
3 iustitiam spoliauit,nihilominus Papa † in signatura solet tales eximere durãte lite,ne propterea superior sæuiat,aut iniuriosè aliquid agat cõtra sibi subiectũ pro quo tex.d.c.olim. in ar.& ratio ꝙ propter ipsam litẽ odiũ cõcepisse superiorẽ in inferiorẽ potest præsumi aut timeri,hoc est quod Hosti.dicit & Abb.sequitur in d.c.ij.in ix.fallentia de sequestra.poss.& fruct.quod si aliqui conquerũtur de tirãnide domini, & propterea timetur,ne sæuiat in eos,tũc bonus iudex facit illos assecurari,si potest aliàs pendente lite sequestrari. idem si religiosi conquerãtur de prælatis suis ar.d.c.olim de accusa. & c.ex parte eo.ti.accedit dictũ Ioã Fab.in.§.sed & hoc tẽpore
4 insti.de his qui sunt sui uel alie.iur.quod ubi quis † grauatur per suũ superiorẽ durius,taliter ꝙ possit ad sæuitiã reputari, potest eximi ab eius iurisdictione & subiectione ut in d.§.& alijs iuribus adductis p eũ & ꝙ Host.in sum.de priuileg.dicit §.qualiter amittatur iij.col.dũ infert datum uideri exẽptionis priuilegiũ,neq; ab ordinario opprimatur,& si exẽptus opprimat ordinariũ,amittere debet priuilegiũ,ut puniatur in eo in quo deliquit c.pasto.de iurepat.xj.q.iij. priuilegiũ,sed ista uel nõ astringunt uel parũ faciunt,ex quo fundãtur in sæuitia uel oppreßione, cùm non dicatur quis sæuire aut opprimere agẽdo,ex quo utẽdo iure suo uel permißione,actione,nõ facit iniuriam alicui l.iniuriarum.§.j.ff.de iniur.c.cũ ecclesia Vulterana de elect.quãdo potius quilibet prælatus iura suæ ecclesiæ defendere,& pro illis agere tenetur,pro quibus permittitur postulare,aliàs negligendo peccaret c.fi.de postul.c. ea quæ cũ gl.de offi.Archi.minus si se defendat,quoniã iudicium
5 redditur in inuitũ,& omni iure est † promissa defensio .etiã

excõ

excommunicato l.inter stipulantem.§.j.de uerb.obli. l.ut uim. ff.de iusti.& iur.l.j.C.quan.licet unicuiq; si iudi.se uendi. c.intelleximus cum ibi no.de iudi.& c.dilecte cum simili.de excep. Item si indistinctè daretur exemptio, facile subditi procurarẽt lites cõtra superiores, ut exẽptionẽ mererẽtur,& obtinerent,& eas diutius pro uiribus confouerent ac protraherent, & præstaretur occasio delinquendi contra l.ij.de indic.uidui. toll.& l.meminerint.C.unde ui,& talis stilus nutritiuus peccati debet potius refrænari c.pen.de consue.c.cum dilectus,de his quæ ui metus'ue causa fi.& propterea in prima supplica

6 *tione subditi datur simpliciter exemptio † durante lite, postea ad petitionem superioris ad tempus prout de annis* 1519.*&* 1520. *In una lite inter capitulum Burgeñ.ex una, & episcopum ex alia super iurisdictione,& in duabus alijs litibus inter alios signatura usa est hoc temperamento, quia post primam gratiam quæ eximebat durante lite,in secunda cõcessit exemptionem ad tempus sex mensium,& non ultra,ad hoc ut subditi essent diligentes ad causæ expeditionẽ,& non possent ultra malitiosè eam protrahere, & secundum qualitatem causarum,& conditionẽ personarum,cõcedetur plus uel minus de tẽpore exẽptionis arbitrio signaturæ,quæ si cognoscat superiorem actorẽ differre expeditionẽ,medebitur inferiori modo præmisso,uel præfigẽdo terminũ superiori, infra quem expediat,& si distulerit cõcedendo exemptionẽ lite tali durante.*

De Verborum significatione.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Vtrum familiaritas de qua tantum literatoriæ constat prosit ad prærogatiuas familiarium, &

eundam regulam, nec est respondendũ quare Papa tardauit in
4 describendo suos, cũ in arbitrarijs † nõ sit reddenda ratio, & sic placuit. §. furtiuè inst. de usuc. iuxta glo. no. in l. receptitia. C. de cõsti. pec. facit l. omniũ & l. ꝙ principi de legi. & l. quia poterat cũ ibi not. ff. ad trebel. secundò ut audiui à Cardinali sanctorũ quatuor in signatura audiente Leone, & nõ cõtradicente, ideo tardauerat & distulerat, ut nõ describendi interea possent aliquem fructum suarum expectatiuarum cõsequi.

III. Decis. SVMMARIVM.

Indulta Cardinalium non ampliant facultatẽ disponendi de beneficijs, sed præseruant ordinariam potestatem tollendo obstacula.

EPITOME.

1 Cardinales indultorum vigore in suis ecclesijs, an de electiuis & patronatis beneficijs liberè absq; electione & patronorum præsentatione disponere possint?

2 Indulta Cardinalibus in ecclesijs quibus præsunt concessa præseruãt, non autem ampliant iurisdictionem tollendo obstacula. & nu. 4.

3 Indulta Cardinalibus concessa, licet in odiũ cõcedentis latissimè sint interpretanda, tamen sine alterius cuiusq; iniuria intelligi debent.

DECISIO III.

ORdinariũ est ꝙ Cardinalibus habentibus ecclesias Cathedrales & Abbatias Papa concedit indulta, ut de omnibus beneficijs ad eorũ collationẽ, institutionẽ, seu quamuis aliã dispositionẽ pertinentia, liberè disponant, perinde ac si reseruationes gratiæ expectatiuæ uniones &c. non emanassent.
1 Vtrum † de patronatis uel electiuis poßint liberè prouidere, uel solũ habeant instituere, & confirmare ad præsentationẽ patronorũ, & electionẽ habentium ius eligendi, & licet aliqui dicerent quod ampliabatur potestas per ea quæ Domi. & Phil. Franc. post alios no. in c. cum in illis. §. illis autem cum §. seq. de præben. in vj. alij uerò quòd dabatur facultas accumula

mulatiuè non priuatiuè, taliter quod esset locus præuentioni, sicut in præscriptione uoluit Host. & Io. And. in c. pastoralis de offi. ord. de quo tamen per Abb. ibi & in c. auditis de præscrip. iiij. col. & ubiq; per Fely. tamen maior pars † tenuit ut
2 impedimenta tantũ & materiæ præuentiuæ tollantur cũ debeant intelligi, ut non præiudicẽt alijs ordinarijs, & sine cuiusq; iniuria l. nec auus. C. de emancip. l. ij. §. si quis à principe. ff. ne quid in loc. pub. c. super eo de offi. deleg. c. audita. cum multis si. de resti. spoli. facit optime gl. in c. præsenti de offi. leg.
3 in vj. nec obst. quod sint † latißimè interpretãda l. fi. ff. de cõstit. prin. c. olim de uerb. signi. quia procedit in odiũ cõcedentis c. cum dilectus de cõsue. gl. in cle. si de beneficio de præben. Cal. cons. vij. de rescrip. & aliâs sunt accipiẽda, ne multũ lædant tertiũ ut no. in d. c. olim de consue. & per hoc cõstat nõ obstare no. in d. c. in illis. Nec obstat uerbũ liberè, quasi excludat concursum aliorũ, & poßit quis sine alterius cõsensu & citra omne impedimentũ, ac sic in proposito absq; præsentatione ad glo. in cle. dudum de sepul. & in cle. ij. de iurepatro. in uerbo liberè & no. per Abb. in c. omnis & c. penu. l. de pœni. & remis. & ut aliquid addat quod solus Car. poßit quia debet coniungi uerbũ liberè, cum uerbo potest seu poßit, perinde ac si gratiæ expectatiuè &c. non emanassent, & tantũ solum inducit remotionẽ obstaculorũ, & ut libertatẽ disponendi non impediant expectatiuæ, nec aliæ gratiæ præuentiuæ sicut habetur in c. j. de re. permu. in vj. ubi uerbũ liberè nil aliud operatur, & quod ita Papa uoluerit innuũt dicta uerba, & nõ est opus alia expositiõe l. ille aut ille. §. cũ in uerbis. ff. de lega. iij. l. pẽ. C. de lib. præte. & est iuri conforme & satis q; conseruet
4 Car. † in sua iurisdictione ordinaria & remoueat obstacula, & quo ad illud, q; est ordinariæ potestatis liberè aget absq;

impedimento, ut instituat, cōfirmet, præsentet, prouideat pro parte sua sine cōsensu expectantium & aliorum, salua præsentatiōe & electione seu participatione in ꝓuisione alijs cō peteti, & de natura uerbi liberè uide etiā per Abb. in c. si pro debilitate de offi. deleg. & c. j. de offi. ordi. & in una Paduaū. & alijs Rot. interpretata est indulta Cardinalium, ut nihil iuris conferent, sed tantū præseruent, nisi esset aliqua clausula ultra solitum regulariter, in qua aliquid ultra daretur, quia tenor inspiciendus est c. porro de priuileg.

IIII. Decis. SVMMARIVM.

Indulta Cardinaliū tollentia materias & gratias præuētiuas nō tollūt nec impediūt regressus Vel sic, In regresibus non est necessaria mentio aut derogatio indultorū Cardinalibus cōcessorū vel cōcedēdorū, quo minus aduenīete casu effectuetur absq; eo, quod Cardinales in talibus benefic. in præiudiciū regressuū disponere ualeāt.

EPITOME.

1 Regressus ad beneficia non obstante indulto Cardinali ordinario collatori concesso, valent, ac data vacatione effectū sortiri debet, etiā de indulto huiusmodi mentione non habita.

2 Indulta & alternatiuè Cardinalibus & alijs ordinarijs concessa, latissimam capiunt interpretationem.

3 Alia, hæc dictio similia & paria, non dissimilia nec maiora aut alterius naturæ includit.

4 Regressus de stilo præseruantur, nec suspenduntur in resignationibus.

DECISIO IIII.

1 MEo tempore obtentū fuit in palatio ꝙ regressus † ad beneficia ualeāt, & data uacatione effectuentur nō obstante indulto Car. ordinario in quo cōceditur ei libera dispositio omnium beneficiorū ecclesiæ ciuitatis & diœcesis quibus præest, perinde ac si expectatiuæ reseruatiōes uniones & similes

similes gratiæ præuentiuæ non emanassent, taliter quòd sub in dulto non cōtmentur, nec Cardinalis de talibus beneficijs disponere potest, licet in gratia regrediendi de indulto concesso aut cōcedendo mentio facta nō sit, nec derogatio si fieret mē
2 tio, quia & si huiusmodi indulta † præseruēt ordinarios Cardinales à gratijs præuenientibus uacationē, ut dico in illa decisione de natura indultorū incipiē. Ordinariū est. & sint fauorabilia sicut alternatiuæ ex eo q̃ remouēt obstacula & reducunt ad ius commune xxxv, di. ab exordio glo. in c. statutū de præbē in vj. & Ancha. cōsi. cxxxj. & gratia regressus nō uideatur istius generis, cùm per eam detur ius & facultas ad uacatura ut in c. fi. de cōces. præben. eo. libro patet ex quo datur per cessum uel decessum aut quāuis aliā uacationē, & in coadiutoria de cōsensu cum futura successione tentum sit, quod subijciuntur cōcordatis Germaniæ excludentibus gratias præ uentiuas ut in deci. incip. concordata Germaniæ nihilominus ex quo habēt causam & pendēt à iure de præterito in quo fun dantur, patet in illa clausula regredi ualeas tā tui prioris titu li quàm præsentium uigore, non sunt merè & simpliciter sub materia præuētiua, quæ nihil præabuli supponit, & de qua in indulto princeps loquitur ut cōstat, quando tollit obstacula expectatiuarū reseruationū & aliarum dispositionū. nam expressa nihil habent iuris præteriti, sed omnino futuri & ge
3 neralis, clausula ac dictio aliæ † gratiæ, aut uerbū æquipollens accipiuntur de similibus & paribus, non de dissimilibus nec maioribus uel alterius naturæ, sed iuxta expressa & subiectā materiam c. sedes & ibi glo. de rescrip. & c. qui ad agendum de procurat. in vj. & l. si uno. ff. loca. cū si. Itē regressus præseruātur ex stilo, nec suspēdūtur per resignationes ut in d. decisione concordata & c. ubi collige diuersitatem inter regres-

ſus & coadiutorias, quæ nullum ius præexiſtens habent, & aliàs uidentur ſapere uim contractus cum principe ad c. noſtram cum materia de proba. atq; publicam reſpicere utilitatem, de quo latius in dicta deciſio. ubi etiam dubitatiuè de acceſſu & differentia & ſimilitudine inter ea.

V. *Deciſ.* SVMMARIVM.

Indulta concedentia Cardinalibus liberam diſpoſitionē de beneficijs in eccleſijs & diœceis cōmiſsis vacantibus extra curiā quomodolibet, etiam ceſſantibus commendis non obſtantibus ſpecialibus reſeruationibus, & de vacantibus in curia, vt in apoſtolicis prouiſionibus ſuū habeāt præſtare cōſenſum ſub pœna nullitatis, præterquam per reſignationem in manibus Papæ, nō continent beneficia in manibus Papæ ex cauſa reſignationis vacantia, quæ Papa ad vitam commendat ceſſante poſtea cōmenda, & verbū vacationis in indulto appoſitū de vacatione iuris non facti tantum intelligitur, & per talem commendam non expirat reſeruatio neq; affectio.

EPITOME.

1 Impetratio de beneficio vacanti per ceſſationem commendæ de quo antea per reſignationem in manibus Papæ commendata extiterat, indulto Cardinali ordinario collatori cōceſſo valida fuit reputata.

2 Beneficium commendatum ad vitam, cōmenda ceſſante vacat eo modo quo prius.

3 Indulta Cardinalibus, ordinarijs collatoribus, conceſſa ex quo per ea fit reditus ad ius commune in dubio, non autem in caſu claro, vbi coniecturæ & interpretationi locus non exiſtit, latiſsimam contra concedentem capiunt interpretationem.

4 Verba ad ius iuriſq; intelligentiam, & non ad factum factiq; interpretationem, ſunt referenda.

5 Beneficij vacatio per obitum illius, qui titulum etiam ſine poſſeſsione habebat, non autē illius qui ſine titulo poſsidebat inſpicitur.

Poſſeſ

6 Possessio sola facti non dat ius in beneficialibus.
7 Commenda Papæ afficit futuram prouisionem.
8 Regula de impetration. beneficiorum per obitum familiarium Cardinalium vacãtium, locum habet etiam si beneficia familiaribus prædictis commendata forent.
9 Commenda est canonicus titulus, non autem titularis prouisio extinctiua reseruationis. & nume. 15.
10 Cessatione commendæ detegitur vacatio iuris antea causata.
11 Commenda perpetua siue ad incertum tempus facta, an reseruationem extinguat?
12 Reseruatio non expirat per commendam ad vitam.
13 Commenda & vnio est quædam palliata dispensatio.
14 Reseruatio facta per Papã per verbum collationi ita afficit & ligat, sicut verbum generale dispositioni vel prouisioni.
16 Reseruatio nec affectio per vnionem ad vitam seu quandiu beneficiũ obtinuerit, non expirat.
17 Vnio & commenda ad vitam in multis fraternizant.

DECISIO V.

1 *Commendauerat Papa beneficiũ uacans † per cessionem in manibus suis ad uitam cuidam, obijt postea cõmendatarius, unus impetrauerat à sede apostolica absq; cõsensu Cardinalis, fuit conclusum de mense Martij 1522. In una Iporegenien. parrochialis coram do. Camillo de Ballionibus duobus contradicentibus & iudicatũ ualere prouisionẽ, non obstante indulto Cardinalis ordinarij requirente in uacãtibus in curia ipsius consensum aliâs annullãte. & hoc supposito quòd de-*
2 *cedẽte † cõmendatario cessat cõmenda, ac uacat eo modo quo prius, uidelicet per resignationẽ prædictã, cum usq; ad prouisionem titularẽ aliã à cõmenda duret eiusmodi uacatio & reseruatio secundũ Fede. de Se. in tracta. de benefi. permu. q. xv. Rot. de conce. præben. v. in antiq. Lud. Ro. consi. cccl. & stilũ cãcellariæ & cameræ in forma literarum in quibus Papa ita asserit, nã uerba illa indulti, quomodocũq; cõmendæ cessarẽt, respiciunt primum caput uacantium extra curiã, & sic extra ipsum nõ debẽt operari l. in agris. ff. de acqi. re. domi. & c. j. de*

sepul.& quãdo essent in secũdo capite circa uacãtia in curia, intelligerentur extra casum exceptuatũ prætérquã per resignationẽ in manibus Papæ, ne incontinenti uideretur Papa se corrigere l.non ad ea.ff.de condi.& demon.nec sequitur ꝙ semper remaneat in manibus Papæ & uacatio in curia, quãdo Papa cõmendat, ex quo de uacãte extra cã sæpe fit cõmẽda absq; cessione, uel alia uacatione in suis manibus, put etiã de non uacanti quãdoq; fit unio c.consultationibus de dona.cũ si. In quo casu poterit dicta clausula effectuari, & non erit inutilis, sicut esse nõ debet c.solicite de maio.& obe.l.si quãdo
3 ff.de lega.j.& quãuis interpretatio † latissima fieri debeat cõtra concedentẽ, præcipuè quando concernit fauorẽ ordinarij, & sublatis impedimentis fit reditus ad ius commune, ut hic quæ sunt fauorabilia l.fi.ff.de cõsti.prin.gl.in cle.si de beneficio de præbẽ.& glo.etiã in c.statutũ de offi.deleg.c.cũ aliquibus & ibi Domi.de rescrip.in vj.xxxj.di.ab exordio et Anch. cõsi.cxxxj.& omnis uacatio uideatur debere cõsiderari propter uerbũ quomodocũq; l.j.§.generaliter.ff.de lega.præstã. & sic etiã uacatio facti per cessationẽ cõmendæ si talis dari potest.tamẽ hæc omnia cessant, ex eo quod sumus in casu claro & exceptuato, excludẽte omnẽ coniecturam & interpretationẽ, non in dubio ubi coniecturarum locus existit l.ille aut ille.§.cum in uerbis de leg.iij.& l.continuus.§.j.ff. de uerbo. oblig.certum autẽ & apertũ nõ est pro dubio & incerto relinquẽdum xxxv.q.v.iudicantiũ. esset enim quædã (ut ita dixerim) contrarietas cõtra l.ubi repugnantia.ff.de reg.iur.dicere quod uacatio ista per cessionẽ in manibus Papæ durans propter cõmendam non esset exceptuata ab indulto, seu etiam restringere uerba indulti ad uacationem facti, aut cõmendæ cessationẽ.spreta uerò iuris uacatione quod sonaret in absurdũ,

cum

4 *cum uerba † ad ius iurisq; intelligentiã, non ad factũ aut facti uacationem sint referenda toto ti. de uerb. sig. Itẽ in beneficijs*
5 *non inspicitur uacatio † eius qui absq; titulo poßidebat, sed eius qui titulũ obtinebat etiã sine poßeßione, ex quo sola facti*
6 *poßeßio † non dat ius, nec consideratur etiã in interdicto recuperandæ requirente titulum saltem coloratum c. j. de regu. iur. in vj. l. haberemus. ff. de decur. & Inno. in c. in literis de resti. spoli. & sicut Papa exclusit hunc casum excipiẽdo, ita inclusisset concedendo uel non exceptuasset si uoluisset l. unica. § sin autẽ ad deficientis. C. de cadu. tollẽ. nec potest stare quod aliâs uideatur nihil operari, ex eo quod iam dat Papa de uacanti in curia, etiã si fuerit affectũ & reseruatũ, & sciat quod cõmen-*
7 *dãdo † afficit futurã prouisionẽ ad se reuocando, & quòd remaneat reseruatio c. ij. de præbẽ. in vj. ratione ceßionis secũdũ glo. in c. is cui de elect. eo. lib. & Lud. Ro. d. cõsi. cccl. quasi uideatur etiã cõcedere in hoc casu. quoniã ut est dictũ, iste casus est nominatim præseruatus & ad hoc confert decis. inci-*
8 *piẽs unus familiaris, neq; refragatur quod regula xxx. † de impetrãtibus beneficia per obitũ familiariũ Cardinaliũ uacãtia, ut teneãtur exprimere nomen, & habere cõsensum Cardinaliũ, meruerit interpretari locum habere etiam in moriente cõmẽdatario, prout dico in illa decisione incipiente, uoluerũt dñi, quia ibi potuit esse ex eo quòd iuxta tenorẽ regulæ sufficit familiares durante familiaritate beneficia obtinuisse, & in illis ius eis cõpetijsse, cum cõmẽdatarij nostri temporis, qui faciũt fructus suos, & ius competat & canonicè obtineant cum cõ-*
9 *menda sit † titulus canonicus secundũ quid & ad hæc conferunt not. per Alexan. c. j. col. pen. xliiij. di. glo. in c. nemo deinceps de elect. in vj. & Mil. in uerbo commenda, an sit titulus canonicus, & in uerbo cõmẽdatarius potest præsentare. unde*

esto quod ante familiaritatē ad Cardinalē Papa cōmendasset
uacās beneficiū per cessionē in suis manibus,& eo tēpore in-
spiciatur uacatio,tamē regula uidetur contētari,quod benefi-
cium tēpore familiaritatis fuerit obtentū,etiā si uacauerit fi-
nita familiaritate.itaq; nō curat,nec exigit necessariò uacatio-
nem tēpore familiaritatis,uel secūdo potuit esse ex hoc, quòd
ratio regulæ sit ob impensas & onera quæ Cardinales susti-
nent pro corū familia secundum Rot.in antiq.xvj.de præben.
quo attēto idē est in cessatione cōmendæ per obitū,& si fuis-
set cōditor interrogatus uerisimiliter expreßisset ad quod l.
tale pactū.§.fi.& ibi glo.ff.de pac.& in casu cōclusionis est
exceptuata uacatio p'cessionē aut satis casus expressus tollit
coniecturā uerisimilitudinis & identitatis rationis & sumus
in gratia depēdente à mera principis liberalitate, præterea re-
gula quæ est ius admittit interpretationē extēsiuā aut decla-
ratiuā seu aliâs quas prosequitur Bart.in repetitione l.omnes
populi in vj.q.principali col.xv.cum se.ff.de iusti.& iur.nō
sic indultū,nisi contra cōcedentē in dubio quod in propòsito
non cadit,ut est ostensum,nec fieri potest,nisi destruendo li-
terā & habito respectu ad facti uacationē uel cōmendæ ces-
10 sationē.Item per cōmendæ † cessationem non inducitur uaca-
tio facti tātū,ex quo magis detegitur uacatio iuris anteà cau-
sata.Sed contra conclusionē facit Rot.Bisignet.in antiq.pri-
ma de præbē.& de elect.vij.in antiq.ubi per cōmendam per-
11 petuā.† Item per ea quæ fit ad incertū tempus,scilicet donec
aliquis fuerit possessionē episcopatus assequutus expirat re-
seruatio,tāquā dispositio perpetua ob dubiū conditionis euē-
tum,quæ potest non existere.ergo idem in ea quæ fit ad uitā
& sic perpetuo l.j.pro soc.& est incertum quando l.j.ff.de
condi.& demon.uel si fiat quādiu quis beneficiū,cui fit unio

obti

obtinuerit,ut dicamus q ea duntaxat cōmenda quæ fit ad sex menses aut aliud certum tēpus iuxta terminos d.c.nemo deinceps sit illa per quam non expiret reseruatio in quo articulo Domi.& Phil.Frāch.in d.c. & Frā.Paui. referens Dom.in tracta.de pot.ca.se.ua.in secūda parte principali.q.iij. uolunt quod si Papa reseruat suæ prouisioni uel dispositioni,tunc expiret,secus si suæ collationi per rationes de quibus ibi,& cum propterea dubitarē,& id quærerē à dominis meis aliqui dixe
12 *rūt semp suo tēpore tentū q nō expiraret † p cōmendā ad uitā,& pro hoc & cōclusione reperio Collect.in c.si constiterit.q.ult.de accusa.adducere plura fundamenta,& dicere q curia istud amplectitur quāuis contraria opinio uideatur sibi æquior,& p obseruātia curiæ ultra prædicta faciunt multa, quæ Paui.colligit in d.q.iij.& Lud.Ro.in dicto cōsil.cccl.& hoc q licet huiusmodi cōmēdatarius faciat fructus suos ex cōcessione,nō ideo cōmēda inducit titulū facientē incōpatibilitatē,& ita seruatur c.dudū ij.de elect.neq; est prælatus is cui p quæ respondetur ad obiecta,& ad illud de dubio euētu habēte se ad esse & nō esse,cū sedes apostolica nūquā moriatur c. sedes de rescrip.in vj.& cōtingens sit ac incertū,q duret uel nō bene placitū ipsum,nec uidetur cōcludere ratio differentiæ Domi.& sequaciū,quia licet uerbū dispositioni seu puisioni cōtineat omnē modū per quē prouidetur ecclesiæ,& hæc est eorū cōsideratio,tū per cōmendā etiā huius tēporis ad uitam nō prouidetur ecclesiæ,quæ nō habet ex tali prouisione prælatū ut Fed.Lud.Ro.Old.& alij supra bene prouidetur per-*
13 *sonæ.ut faciat fructus suos,& idē dicimus in unione † ad uitā, patet etiā quia utrūq; est quædā palliata dispensatio ut in d.c. dudū & idē Domi.qui ad hoc allegatur consil.xxxviij.deficit ergo ratio,nec iure probatur & magis est uerbalis differentia*

tia quam realis l.ij.in fi.C.co.de lega.uel saltem non concludit
14 in his terminis.Itē constat aliàs nō differre,an Papa † reseruet suæ collationi uel dispositioni ut in d.c.ij.ubi per uerbum collationi fit reseruatio,quo minus omniū inferiorum manus sint ligatæ & quin posset Papa in terminis d.c.uel conferre uel instituere iuxta naturā uacantis in curia beneficij,& aliàs pro libito cle.j.in fi.ut lit.pendē.perinde ac si reseruatio esset facta per uerbū dispositioni,aut prouisioni generale & quin duret reseruatio sicut & affectio,donec prouideatur secundū Rot.xiiij.de præben.in antiq.ac xj.in no. & hoc in titulum
15 cum per cōmendā † in casu nostro non fiat prouisio titularis extinctiua uinculorū prædictorū,sed magis depositū cum reseruatione futuræ prouisionis cessante deposito, ut superius est demonstratū.dicamus igitur ex prædictis q͂ non iudicetur perpetua cōmenda,quæ fit ad uitā,quēadmodum non dicitur perpetua cōmēda,sed tēporalis unio ad uitā alicuius,sed quādiu beneficiū cui fit unio, obtinuerit,de qua unione perpetua ac tēporali & de differentia inter ea,dico in illa decisione in=
16 cipiente,facta erat unio ad uitā,ubi concluditur q͂ † per unionem ad uitā seu quādiu beneficiū obtinuerit,non fit prouisio de beneficio, nec tollitur reseruatio neq; affectio,secus per unionē perpetuam,& ibi constat,quia fraternizant in multis
17 unio † & cōmenda ad uitam,& q͂ uniones ad uitā & quandiu quis beneficiū obtinuerit,dicuntur temporales nō perpetuæ,ut idem dicamus in cōmenda simili,maximè quia ratio diuersitatis non apparet,ideo coniungas motiua huius decisionis cum illa & econtra,ex quo una confert ad aliam,& habebis aliquas cōsiderationes in materia ista notabiles, quæ est in frequentißimo usu,& quādo aliquo respectu in casu huius decisionis appellaretur perpetua,omnino ex prædictis nō ex=

tim

tingueret reseruationē. Item quia non extinguat obseruat curia quam obseruantiam omnes sequi debent, & consuetudo in uarietate opinionū, est optima interpres. §. fi. insti. de satisda. c. cum non liceat de ma. & obed. l. si de interpretatione. ff. de legi. & c. cum dilectus de consue.

VI. Decis. SUMMARIUM.

Clerici subiecti episcopo solent eximi à iurisdictione propter litē, quæ occurrit seu mouetur inter subditum & suū superiorē etiā super causa ciuili, primo sine præfinitione temporis, postea ad tempus cum temperamento de quo hic.

EPITOME.

1 Exemptus à iurisdictione episcopi clericus non existit, ex eo quod lis inter ipsum & episcopum pendere dicatur.
2 Iurisdictio episcopi lite pendente inter ipsum & subditum, est suspēsa quo ad eam causam de qua agitur.
3 Papa solet eximere subditos à iurisdictione episcopi lite durante.
4 Subditus si durius & taliter à suo superiore grauaretur, quod possit ad seuiciā reputari, ab eius iurisdictione & subiectione eximi pōt.
5 Defensio vnicuiq; etiam excommunicato de iure est permissa.
6 Exemptio licet regulariter & simpliciter durante lite concedatur, tamen ad superioris instantiam ad tempus restringitur.

DECISIO VI.

1 *Licet inferior & subditus episcopo nō sit exemptus † ab eo uel eius iurisdictione, si ipse cōtra episcopum seu episcopus contra eū litē moueat, siue in causa ciuili siue in criminali uel alias, cum hoc non reperiatur iure cautum, quin potius contrariū ut in c. nonne. viij. q. iiij. & in c. olim ubi etiā glos. de accusa. ac Host. & Abb. notantes quod pendente lite inter subdi-*
2 *tos † & prælatum suspensa est prælati iurisdictio quoad eam causam, & totum negociū ad superiorē, corā quo litigatur, delatum. super alijs uerò potest contra subditos suam exer-*

cere

cere iurisdictionẽ,aliâs absoluerentur propterea ab obedientia,quod esse non debet,& probat text.in d.c.olim ibi contra
3 iustitiam spoliauit,nihilominus Papa † in signatura solet tales eximere durãte lite,ne propterea superior seuiat,aut iniuriosè aliquid agat cõtra sibi subiectũ pro quo tex.d.c.olim in ar.& ratio ꝙ propter ipsam litẽ odiũ cõcepisse superiorẽ in inferiorẽ potest præsumi aut timeri,hoc est quod Hosti.dicit & Abb.sequitur in d.c.ij.in ix.fallentia de sequestra.poss.& fruct.quod si aliqui conquerũtur de tirãnide domini, & propterea timetur,ne seuiat in eos,tũc bonus iudex facit illos assecurari,si potest aliâs pendente lite sequestrari. idem si religiosi conquerãtur de prælatis suis ar.d.c.olim de accusa. & c.ex parte eo.ti.accedit dictũ Ioã Fab.in.§.sed & hoc tẽpore
4 insti.de his qui sunt sui uel alie.iur.quod ubi quis † grauatur per suũ superiorẽ durius,taliter ꝙ possit ad seuitiã reputari, potest eximi ab eius iurisdictione & subiectione ut in d.§.& alijs iuribus adductis ꝑ eũ & ꝙ Host.in sum.de priuileg.dicit §.qualiter amittatur iij.col.dũ infert datum uideri exẽptionis priuilegiũ,neq; ab ordinario opprimatur,& si exẽptus opprimat ordinariũ,amittere debet priuilegiũ,ut puniatur in eo in quo deliquit c.pasto.de iurepat.xj.q.iij. priuilegiũ,sed ista uel nõ astringunt uel parũ faciunt,ex quo fundãtur in seuitia uel oppressione, cùm non dicatur quis seuire aut opprimere agẽdo,ex quo utẽdo iure suo uel permissione,actione,nõ facit iniuriam alicui l.iniuriarum.§.j.ff.de iniur.c.cũ ecclesia Vulterana de elect.quãdo potius quilibet prælatus iura suæ ecclesiæ defendere,& pro illis agere tenetur,pro quibus permittitur postulare,aliâs negligendo peccaret c.fi.de postul.c. ea quæ cũ gl.de offi.Archi.minus si se defendat,quoniã iudicium
5 redditur in inuitũ,& omni iure est † promissa defensio .etiã

excõ

excommunicato l.inter stipulantem.§.j.de uerb.obli. l.ut uim. ff.de iusti.& iur.l.j.C.quan.licet unicuiq; si iudi.se uendi. c.intelleximus cum ibi no.de iudi.& c.dilecte cum simili.de excep. Item si indistinctè daretur exemptio, facile subditi procurarēt lites cōtra superiores, ut exēptionē mererētur,& obtinerent,& eas diutius pro uiribus confouerent ac protraherent, & præstaretur occasio delinquendi contra l.ij.de indic.uidui. toll.& l.meminerint.C.unde ui,& talis stilus nutritiuus peccati debet potius refrænari c.pen.de consue.c.cum dilectus,de his quæ ui metus'ue causa fi.& propterea in prima supplica

6 *tione subditi datur simpliciter exemptio † durante lite, postea ad petitionem superioris ad tempus prout de annis* 1519.& 1520. *In una lite inter capitulum Burgen̄.ex una, & episcopum ex alia super iurisdictione,& in duabus alijs litibus inter alios signatura usa est hoc temperamento, quia post primam gratiam quæ eximebat durante lite,in secunda cōceßit exemptionem ad tempus sex mensium,& non ultra,ad hoc ut subditi essent diligentes ad causæ expeditionē,& non possent ultra malitiosè eam protrahere, & secundum qualitatem causarum,& conditionē personarum,cōcedetur plus uel minus de tēpore exēptionis arbitrio signaturæ,quæ si cognoscat superiorem actorē differre expeditionē,medebitur inferiori modo præmisso,uel præfigēdo terminū superiori, infra quem expediat,& si distulerit cōcedendo exemptionē lite tali durante.*

De Verborum significatione.

Vnicæ Decis. SVMMARIVM.

Vtrum familiaritas de qua tantum literatoriæ constat prosit ad prærogatiuas familiarium, &

I *induc*

inducat beneficiorum reseruationem? Vel sic, Decisiue familiaritas de qua tantum literatorie constat nullis probatis obsequijs, aut alijs cõsue tis exercitijs vel seruitijs familiariũ, quæ impẽdi solent dominis à receptis familiaribus, non prodest ad prærogatiuas familiarium, nec beneficiorum reseruationem inducit.

EPITOME.

1 Familiaris literas tantum absq; aliquo familiaritatis exercitio habẽs, an gaudeat prærogatiuas familiaribus concessas?
2 Familiaritatis literas alicui concessas, an inducant reseruationem?
3 Beneficia collectorum ante acceptationem, & exercitium collectoriæ reseruata existunt.
4 Collectoriæ officium in inuitum confertur.

DECISIO VNICA.

FAMILIARITAS *ad cuius probationem literæ absq; aliquo familiaritatis exercitio producebantur, dubitabatur an prodesset*
1 *quo ad prærogatiuas familiaribus* † *concessas, & utrum etiam induceret beneficiorum reseruationem?* Et quo ad primum non dato obsequio nec seruitio, fuit conclusum quòd non per c. fi. de uerb. signi. in vj. & per id quod dicit Abb. in c. cum dilectus circa fi. de cle. non resi. contra eos qui impetrant literas familiaritatis, ut gaudeant priuilegio familiarium, & non sunt uere familiares, facit quia requiritur exercitiũ, sine quo nominatio cum receptione non sufficit ad tradita per Bar. in l. j. §. familiæ. ff. de publi. & Ancha. cõsi. cccxcviij. & per alios quos refert & sequitur Fely.
2 in c. per tuas in fi. de ma. & obe. Quo ad secundum † una pars dominorum uolebat esse inductam reseruationem à simili eius
3 quod dicitur de Collectore, † ut sit satis quod fuerit creatus, etiam si moriatur ante acceptationem uel post ante exercitiũ,

ut

ut inquit Rot.xiiij.de præben.in antiq.& xj.in no.& Fely.in c.in nostra correll.xxj.de rescrip.alia tenebat oppositum ex eo quod esset in potestate Papæ,& Cardinaliũ formando literas familiaritatis sub quacunq; data reseruationem inducere cum præiudicio tertij.tu aduerte quòd quãdo solum per literas apparet de acceptatione domini,& non de mutuo cõsensu acceptati in familiarem,procedit negatiua ex quo ad instar societatis in cõtrahenda familiaritate requiritur cõsensus utriusq;,scilicet domini & familiaris,dicunt Io.An.& Phil.Fran. in d.c.fi.& Anch.in d.consi.simile de collectore non ob. cum
4 *in eo decisum sit,quia † collectoria in inuitum confertur, ut habetur in d.decis.xj.& confert quod tradit Bar. in l.absenti. ff.de dona.non sic familiaritas, ut est doctum & patet ex his quæ Anch.considerat in alleg.consil.in princ. & est iste casus frequens dum agitur,an aliquis defunctus fuerit familiaris,& exhibentur literæ familiaritatis duntaxat in quibus de cõsensu familiaris uel nihil dicitur,uel illum non probãt.Si uerò detur acceptatio ac mutuus consensus sine exercitio, iste passus est dubius propter d.deci.xiiij.& xj.in quo nihilominus teneo negatiuam,quoniã casus sunt satis diuersi,ut est dictũ,& ita reperio tenere Fely.in alle.corr.xxj.saluo nisi stilus curiæ haberet,quòd essent familiares non exercentes eorum personas in familiaritate,essent ueri familiares ait, & hæc pars habet rationẽ,ut si nõ tribuit talibus familiaribus prærogatiuas, prout est conclusum circa primum quæsitum,nec eorũ beneficia afficiat,quia aliter ea in manibus ordinariorum cum effectu & iure permutare non poßent,neq; aliàs ut libera tenere & cedere supposita reseruatione secundum Fed.de Sce.in tract. de permu.benefi.q.j.*

FINIS.

REPERTORIVM, SEV TABVLA DECISIONVM, SEV conclusionum huius operis per ordinem alphabeti & numeri fabricatum, incipit.

De litera A

notoriè constat,decis.iij.de resti.spol.nu.4.fol.72.

Agenti interdicto recuperandæ contra tertium,qui eum spoliauit post resignationem in alterius fauorem factam,an obstet exceptio renunciationis,decis.iiij.de rest.spol.nu.1.fol.73.

Articuli includentes etiam per indirectum ius dantis,non dicuntur merè obiectiui,decis.ij.de excep.nu.1.fol.112.

Acceptare non potest tria beneficia in una collatione habẽs expectatiuã ad tres collationes & totidẽ beneficia,sed unũ dũtaxat in qualibet collatione,decis.j.de cõcess.præbẽ.nu.1. fol.179. hoc tamen fallit & limitatur in decis.ij.eo.ti.nu.1.fol.180.

Acquiritur quasi possessio iuris præsentandi per præsentationem, decis.vij.de cau.pos.& propr.nu.8.fol.61.

B

Beneficia quæ promoti ad ecclesiarũ cathedraliũ regimina tempore promotionum suarum obtinebãt, non uacant de iure antequam labatur trimestre datum ad petendum munus consecra.deci.ij.de cõsti.nu.1.fo.4.

Bulla Innocentij viij.sanat malã aut nullã terminorũ substantialiũ obseruationẽ:reiterando eos unico cõtextu & unica audientia, etiã si ipsa obseruatio fuerit facta per assertos procuratores, dũmodo in reiteratione sint ueri,deci.viij.de rescri.nu.10.fol.19.

Beneficia iurispatronatus laycorum ex dotatione & fundatione, etiã si illorũ beneficiati decedant apud sedem apostolicã,non tamen sunt reseruata,nec sub reseruatione c.ij.de præbẽ.in vj.aut extrauagãti execrabilis continentur,decis.j.de dila.nu.3. fol.48.

Beneficia omnia ecclesiastica præsumuntur libera,nisi iuspatronatus siue seruitus illorum probetur,decis.j. de dila. nu.6. fol.49. & decis.iiij.de proba.nu.7.fol.107.

Beneficiũ impetrãs per cessum uel decessum illius qui triẽnio saltẽ pacificè possedit,potest illud petere,nec cogitur iustificare tit.

sui

Benefi

Beneficium commendatum ad uitam cessante commenda, uacat eo modo quo prius, decis.v.de usur.nu.2.fol.144.

C

Constitutio apostolica reseruans collationi & dispositioni Papæ aliqua beneficia, est odiosa & restringenda, & non comprehendit nisi expressa, decis.iiij. le consti.nu.3.fol.6.

Cõmunis opinio plene excusat à peccato & est sequẽda, nec ab ea licet recedere, nisi sit euidẽter falsa, decis.v.de cõsti.nu.13. fol.10.

Causa appellationis si cõmittatur iudici, qui pronunciauit de consensu partium, sufficit consensus procuratorum, decis. ij.de rescrip.in princ.fol.11.

Consentire in iudicem procurator non uidetur, etiam si patiatur se citari ad aliquem uel ad omnes actus, & non compareat, quia non sufficit sola pacientia aut talis tacitus cõsensus, sed est necesse quòd expreßè consentiat, aut aliquem actum positiuũ faciat, producendo iura aut seruando terminum, uel faciendo aliquid simile, decis.iij.de rescrip.nu.1.fol.12.

Causa si cõmittatur quòd procedatur summariè, & quòd non posit appellari dummodo accederet partium consensus, procura. nisi habeat sufficiens mandatum hoc consentire non potest, licet poßit omittere ordinem iudiciarium, & aliâs solennitates per partem remißibiles uel parui præiudicij etiam sine mandato, decis.iij.de rescrip.nu.2.fol.12.

Causa si committatur super molestationibus, beneficij aut talis rei tam super proprietate quàm poßeßione cõmissa cẽsetur, secus si super molestationibus poßeßionis, quia tunc sola causa super poßeßione commissa uidetur, decis.vj.de rescrip.nu.1.fol.15.

Commißio si fiat alicui iudici ut compellat aduersarium, ne impediat quominus impetrãs poßit pacificè poßidere, tũc causa poßeßio

Causæ beneficiales & aliæ summariæ si committantur simpliciter & de plano, ac sine strepitu & figura iudicij, qualiter in eis sit procedendum? decis. viij. de rescrip. nu. 9. fol. 19.

Clausula sine retardatione solutionis pensionis in commißionibus super nullitate uel inualiditate, seu extinctione pensionis, an apponi debeat quando ex facie literarum constat de ipsius nullitate uel extinctione? decis. x. de rescrip. in princ. fol. 21.

Consuetudo quòd clerici poßint exigere à laycis aliquid tēporale, etiā si repletionē uētris uel aliā priuatā utilitatē respiciat ualida reputatur. nam ubi layci aliquid longo tempore soluerūt clericis, præsumuntur se ad id uolūtariè obligare, nec habent uitiū imo laudabile fundamentū, decis. j. de consue. nu. 1. 2. fol. 28. & 29.

Consuetudo ut clerici poßint exigi à laycis aliquid temporale inducitur spacio decem annorum, & de modis probandi huiusmodi consuetudinem, decis. j. de consue. nu. 5. fol. 29.

Consensus licet præstetur per procuratorem post obitū resignantis, dūmodo supplicatio signata & datata sit eo uiuente prouisio ualida reputatur, decis. j. de renunc. in princ. fol. 29.

Consensus qui præstatur in camera uel cancellaria dummodo aliàs possit legitimè probari, non est de substantia resignationis, sed tantum ad ipsius probationem ac propter regulam cācellariæ, quæ uult quòd sine eo literæ apostolicæ expediri nō poßint, decis. j. de renun. nu. 6. fol. 30.

Consensus sicut exigitur in cedēte ut ceßio sortiatur effectū, ita in ceßionario reqritur cōsensus seu acceptatio, ut beneficiū poßit dici suū, quia inuito beneficiū nō datur, deci. j. de renū. nu. 7. f. 31.

Cardinalium consensus de stilo curiæ præstatur ab eis per cedulā propria manu subscriptam proprioq; obsignatam sigillo, quæ postea præsentatur cancellariæ aut cameræ notario, decis. ij. de renunc. nume. 1. fol. 31.

motio

 cis.

D

dinales sunt administratores, & habent indultum nulla de indulto huiusmodi mentione habita est bona, nec propterea cadit aliqua surreptio uel obreptio, decis.xvj.de præben. circa finem.fol.167.

Dignitas post pontificalem aut principalis in collegiata, si uacat per obitum familiaris Cardinalis, an quando fit prouisio de eisdem requiratur consensus Cardinalis, ex quo sunt reseruata Papæ per aliam regulam? decis.xxiij.de præben.nu.9.fol.178.

Decretum expectatiuæ cum appositione mensis, ligat nedum ordinarios, uerùm etiam nuncios etiam si expectans non acceptet, decis.v.de conces.præben.nu.1.fol.185.

Dominus non reuocans feudum propter feloniam commissam per uasallum, an & quando eius hæredes reuocare possint? decis.ij. de loca.& condu.nu.7.fol.200.

Differentiam inter sententiam legis & hominis, uide remissiue, decis.iiij.de loca.& conduc.nu.7.fol.106.

Derogatio iurispatronatus laycorum præterquam ex fundatione uel dotatione non extenditur, si ex constructione existat, deci.vj. de iurepatr.nu.1.fol.227.

Distinctio inter uerbum ut asseris, à uerbo ut asseritur, uide remissiuè, decis.vij.de iurepat.nu.6.fol.230.& 231.

Defectus in matrimonio putatiuo non reijcit filios, nec efficit non legitimos, sicut nec impedit legitimationem ex cõcubinatu, decis.j.de spons.& matr.nu.2.fol.233.

Descripti omnibus exceptis Cardinalibus præferuntur, decis.ij.de priuileg.nu.1.fol.141.

Data bullæ descriptorum nedũ inter ipsos descriptos, uerumetiam inter alios inspicitur, decis.ij.de usur.nu.3.fol.241.& 242.

Defensio unicuiq; etiam excommunicato non denegatur, decis.6.de priuile.nu.5.fol.249.

Extra

E

EXtrauagans execrabilis. §. qui uero, priuat curatis non simplicibus beneficijs obtentis, licet inhabilitet ad obtinenda, decis. j. de consti. nu. 2. fol. 3.

Extrauagans ad regimen Benedicti xij. reseruans beneficia quæ promoti tēpore promotionū suarū ad ecclesias & monasteria obtinebant, locū habet etiam in beneficijs quæ post promotionē ante consecra. dimittūt, deci. ij. de cōsti. nu. 1. fol. 4.

Extrauagans ad regimen est tēporalis & non perpetua, ideo quilibet pontifex renouat eam pro tempore sui pontificatus, decis. iij. de consti. nu. 2. 3. fol. 5.

Extrauagans Pauli. ij. cum detestabile quatenus inducit pœnā priuationis ipso facto loquitur in simonia reali non in cōuentionali, decis. v. de consti. in prin. fol. 6.

Excommunicationis pœna maior est quàm priuationis beneficij, quia nulla est maior pœna in ecclesia Dei excommunicatione, decis. v. de consti. nu. 5. fol. 8. & 9.

Excōmunicatio non fertur, nisi pro contumacia aut alio graui peccato, decis. v. de consti. nu. 7. fol. 9.

Exceptio simulationis ex quo simulatio facit deficere cōtractū, opponi potest cōtra instrumentū guarētigiatū habēs executionē paratā, etiā si caueatur q cōtra illud nulla, nisi falsitatis aut solutionis exceptio opponi poßit, decis. x. de rescrip. nu. 6. fol. 22.

Exceptioni locus qn̄ sit in materia rei liquidæ & cōtra instrumēta guarentigiata, uide remißiue, decis. x. de rescrip. nu. 9. fol. 23.

Executoriales decretæ uigore primæ sententiæ quæ trāsiuit in rem iudicatam si aduersus eam sit concessa restitutio, locum non habent etiā si prima fuerit confirmata per duas usq; ad rem iudicatam, sed debent nouæ executoriales desuper decerni, deci. xiij. de rescrip. in prin. fol. 26.

Expen

Expen

L traxit

Falsa

Gratia

I

non

E

Expen

Electio

Expen

Expe

Gratia

L

litis

M

Notar

N

O

conferre

P

intima

intimatio, ubi quis non cõsensisset uel per alium præstitisset cõsensum, deci.xij.de rescrip.nu.2.fo.26.

Processus in quacũq; causa profana est summarius si in signatura Papæ uel Cardinalis dicatur, q summariè ẽt si alia uerba nõ sint in corpore cõmißionis, uidelicet simpliciter & de plano &c. cum solius principis sit causam summariam concedere, etiam parte non petente, deci.xiiij.de rescrip.nu.1.fo.27.

Princeps solus potest causam appellatione remota, & q summariè in profanis procedatur cõmittere, deci.xiiij.de rescrip.nu.1.fo.27.uide in uerbo nemo citra &c.

Procurator resignantis mortuo ipso resignante potest astringi de iure ad præstandum consensum in cancellaria uel camera pro expeditione literarum, cum talis consensus non sit, nisi executio ad actum perfectum, nec quo ad hoc expirauit mandatum, deci.j. de renun.nu.4.fo.30.

Procurator cepta adimplere tenetur, & pro illorum executione quicquid expedit aut necessarium existit, facere non tamen noua incohare tenetur, deci.j.de renun.nu.5.fo.30.

Papa in resignatione quæ fit in manibus suis suspendit ad illius effectũ oẽs expectatiuas speciales uel gñales reseruationes &c. citra accessus & regressus ac de cõsensu coadiutorias, ex stili interpretatiõe istud uerbũ cõsensus refertur in huiusmodi limitatione ad coadiutorias tantũ, deci.j.de pac.nu.4.fol.36. & 37.

Procurator illius qui succubuit per tres conformes si in mandato sunt ista uerba ad agendum, defendendum, appellandum & supplicandum, & generaliter omnia alia faciendũ &c. potest impetrare restitutionem aduersus ipsas, & prosequi causam absq; alio mandato, deci.j.de procu.in prim.fo.36.

Procurator in ro.cu.est obligatus p principali suo absente ad soluendum expensas registri, deci.j.de proc.nu.2.fol.37.

Posses

Possesio dicitur canonica illa quæ apprehenditur uigore brachij secularis, uel mandati executiui, decis. vj. de cau. pos. & prop. numero 11. fol. 59.

Possesio an sit reuocanda uia attentatorum, si tertius adeptus est possesionem lite pen. decis. ix. de cau. pos. & prop. nu. 5. fol. 66.

Præsumitur pro processu in sententia lata parte præsente, & non appellante, decis. j. de præsump. nu. 2. fol. 108.

Processus & iurisdictio ad ualiditatem sententiæ necessarij existunt, decis. j. de præsump. nu. 2. fol. 108.

Prouisio beneficij nulla de fructibus indebitè perceptis, quando tertio debentur mentione habita ualida reputatur, decis. vij. de præben. nu. j. fol. 153.

Prouisio Papæ de dignitate maiori post pontificalē aut principali in collegiate uacan. per obitū familiaris Cardinalis, an teneat sine consensu eisdem Cardinalis, ex quo sunt reseruata Papæ per aliā regulam? decis. xxiij. de præben. nu. ix. fol. 178.

Prouisio ordinarij infra mensem datum expectanti non ualet, nec reuiuiscit lapso mense, etiam si expectans non acceptet, decis. 5. de conces. præb. nu. 1. fol. 185.

Possesio seu quasi sine apprehēsione nō habetur. nec recuperatur etiā per fictionē iuris, decis. vij. de cau. pos. & prop. nu. 1. fo. 60.

Possesio dum acquiritur est facti, & acquisita est iuris, decis. vij. de cau. pos. & prop. nu. 5. fol. 61.

Posidere quando quis incipiat post sententiam. & quæ requirātur in quasi possesione iuris incorporalis, decis. vij. de cau. pos. & prop. nu. 2. 3. fol. 60.

Possesio iuris præsentādi ad ecclesiā, an cēseatur acqsita ex possesione castri? decis. vij de cau. poss. & prop. nu. 4. fol. 61.

Probare quid debeat titulum allegans? decis. vij. de cau. poss. & prop. nu. 7. fol. 61.

aut

sionis solent d.auditores mittere notarium ad regentē etiā post primam uel secundam sententias, ut apponat in originali huiusmodi clausulam,deci.vij.de rescrip.nu.2.3.fo.17.

R*estitutio impedit executionem sententiæ & euacuat executoriales desuper decretæ attento quòd restitutio reponit in pristinū statum,decis.xiij.de rescrip.nu.1.fo.26.*

R*esignans per resignationē beneficij factā in manibus superioris admittentis,amittit nedum possessionē uerum etiā & proprietatem seu titulū;sed si huiusmodi resignatio fuerit facta in manibus priuati ualet in præiudicium cedentis,non autem superioris,decis.ij.de renun.nu.3.fo.32.*

R*esignās beneficium in manibus priuati si spoliatur potest illud repetere à spoliante tanquam habēs uerum ius & titulus in eo remanet ante admißionem superioris, non tamen contra ordinarium,decis.ij.de renun.nu.4.fo.31.*

R*esignationes in* Rom.*cu.factas admittere uel reprobare,ad solum* Papam *spectat & pertinet,decis.ij.de renun.nu.6.fo.32.*

R*egressus quia habent causam iuris de præterito nō aūt simpliciter de futuro,ideo sub indultis* Cardinalium,*nec sub cōcordatis* Germaniæ *nō cōtinentur,secus est in coadiutorijs cū futuris successionibus quæ nihil habēt de præterito,dec.j.de pac.nu.1.f.35.*

R*estitutio in integrum ex gratia principis & supplicatione impetrantis procedit,& licet ex toto nō depēdeat à gratia cū innitatur iuri, habet tamen gratiam annexam dependentem potius à iure quàm à iudice,decis.ij.de proc.nu.1.fo.36.*

R*estitutio aduersus tres conformes minori uel ecclesiæ an dari debeat,& si detur,an executionem impediat? decis.j.de in integ. resti.in prin.nu.3.fo.41.*

R*estitutio conceditur etiam ubi appellatio denegatur,decis.j.de in integ.resti.nu.1.fo.42.*

N 2 Regula

Restitutio an competat spoliato aduersus decretum in reseruatione speciali super certo corpore beneficij, uel in literis accessus & regressus seu coadiutoriæ cum futura successione appositũ? deci.ij.de resti.spoli.nu.1.fo.70.

Renunciationis exceptio an obstet agenti interdicto recuperandæ contra tertium, qui eum spoliauit post resignationẽ factam in fauorem alterius? deci.iiij.de resti.spoli.nu.1.fo.73.

Regula quæ habet ꝙ lis non finitur nisi per sententiam an recipiat aliquam limitationem? deci.v.ut lit.pend.nu.2.fo.93.

Restitutio illa quæ ponitur in sentẽtia talẽ restituendũ fore, & restituimus est uerbalis, deci.vij.de cau.pos.& prop.nu.17.fo.63.

Restitutio an competat intruso contra formam c. ij. ut lit.pend.in vj.si fuit spoliatus uigore executorialium? deci.ix.de cau.pos.& prop.nu.4.fo.66.

Rota quare aliquando uariationem in suis decisionibus recipiat? deci.ix.de cau.pos.& prop.nu.15.fo.67.

Restitui an debeat prouisus ab ordinario in uno ex sex mensibus reseruatis per regulas cancellariæ si spoliatur? decis.1.de resti. spoli.nu.1.fo.68.

Restituitur prouisus ab ordinario si spoliatur ab expectãte habẽte inhibitionem & decretũ deci.1.de resti.spolia.nu.4.fo.68.

Restitutio impeditur quando notoriè cõstat de non iure agentis in petitorio, deci.j.de resti.spoli.nu.6.fo.69.

Restitutio in beneficialibus non datur sine titulo colorato, ne detur uiciosus ingressus, decis.1.de resti.spoli.nu.9.fol.69.& deci.iiij.eo.ti.nu.7.fo.75.

Restitutio sicut nõ datur aduersus decretum in reseruatione speciali super certo corpore beneficij, ita etiã nec aduersus regressum siue acceßũ & ingreßũ, deci.ij.de resti.spol.nu.1.fo.31.

Restitutionẽ petens in iudicio uia attentatorũ an teneatur docere

Spolia

Seque

Sententia

in

in deputato ab inferiore uel non generaliter ad omnia, & quot sunt species uicesgerentium uide remißiue, deci. iiij. de constitu. num. 1. 2. fo. 6.

Vicegerens auditoris cameræ in ciuitate Auinion. quamuis sit deputatus à Papa, non tamen habet eandem facultatem sicut auditor cameræ in urbe, nec potest aliquid ultra concessa, deci. iiij. de consti. nu. 5. fo. 7.

Verba ambigua commißionis uel libelli deseruiunt utilitati & intentioni impetrantis uel libellantis, & recipiunt interpretationem secundum subiectam materiam semper fauore impetrãtis uel libellantis, etiam si expediat illa impropriando, decis. vj. de rescrip. nu. 4. fo. 16.

Veba generalia rescripti ut puta molestatio iniuriarum siue iniuria & similia comprehendi potest, tam petitorium quàm possessorium, deci. vj. de rescrip. nu. 6. fo. 16.

Voluntas & mandatum licet morte finiatur, actus tamen ceßionis seu resignationis & prouisionis per solam signaturam est perfectus, ex quo habet consensum cedentis per procuratorem facientem supplicationem & porrigentem illã Papæ, quia tũc perinde est ac si cedens porrexisset ex quo eius mandato fecit, deci. j. de renun. nu. 1. fo. 30.

Verbum de cõsensu in limitatione quòd in suspensione gratiarum expectatiuarum &c. apponi solitum existit, uidelicet citra acceßus & regressus ac de cõsensu coadiutorias ex stili interpretatione refertur ad coadiutorias tantũ, deci. j. de pac. nu. 4. f. 35.

Vnio ad uitam est quædam palliata dispensatio, sicut commenda illaq; dissoluta beneficium uacat eo modo quo prius, deci. iij. de re iud. nu. 3. fo. 46.

Veritatem opinioni præferẽdam esse in beneficialibus qualiter intelligatur? deci. iij. de cau. pos. & prop. nu. 5. fo. 54.

Verba

FINIS.

LVGDVNI

Excudebat Ioannes Pullonus impensis honesti viri Vincentij de Portonarijs, qui ambo Tridini orti sunt, Anno post Christum natum

M. D. XLVI.